فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی

جلد ۲۰

نسخه‌های ۶۴۱۱ تا ۷۰۰۰

تألیف

سیّد جعفر حسینی اشکوری

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

تهران، ۱۳۸۹هش

مقدمه

کارکردن در نظام اداری در ایران کاری سهل و ممتنع است. ممکن است شما به‌راحتی بتوانید کار دشواری را حل کرده و قدم‌های استوار و بلندی بردارید. اما به عکس ممکن است برای کارهایی که پیش از آمدن به این محیط اداری ساده می‌پنداشتید، ماهها وقت صرف کنید. این بسته به گره‌هایی است که برای انجام کار پیش روی شماست.

خوشبختانه مدیریت کتابخانه مجلس در این مدت، دشواری چندانی برای ما ایجاد نکرد. یک دلیل آن این بود که ریاست محترم مجلس شورای اسلامی، نه تنها کمترین مداخله‌ای در ادارهٔ امور کتابخانه نداشت، بلکه تقریباً هر آنچه را که مورد درخواست ما بود، عمل کرده و زمینه را برای فعالیت بیشتر فراهم کـرد. در بخش داخل کتابخانه نیز همکاران ما در غالب بخش‌ها، بهترین همکاری را با ما داشتند. در بخش خـطی، مدیر آن و کارمندان محترم شاغل با تمام وجود به فعالیت پرداخته و کارها را به جلو بردند. طبیعی بود که ما در این بخش‌ها، همکارانی هم از بیرون داشتیم که باید با کمک آنان کارها را به پیش می‌بردیم. در این زمینه بی‌مشکل نبودیم. برخی از افراد به سهولت کارها را انجام داده و بدون پیگیری وظایف محوله را انجام دادند اما برخی دیگر در این زمینه، کمتر همکاری کرده و به همین دلیل برنامه‌ریزی ما برای پیشرفت کار مطابق میل ما درنیامد.

در بخش خطی، همکاران متعددی را از بیرون داشتیم که کار فهرست‌نویسی را انجام دادند و در این مدت توانستیم چندین مجلد فهرست منتشر کنیم. جناب آقای اشکوری از جمله همراهان دلسوز ما بودند.

اما نکته مهم آن که این مجلد به علاوه مجلد نوزدهم، حاوی نسخه‌های خطی بسیار نفیسی در حـوزه تاریخ علم است، نسخه‌های ارزشمندی که بسیاری از آنها منحصر بفرد بوده و قریب به اتفاق آنها در حوزه تمدن اسلامی نوشته شده است.

از اینکه این نسخ دیر معرفی شده و پژوهشگران این حوزه‌ها به موقع با آنها آشنا نشدند عذر خواهیم. مجلد نوزدهم سال ۱۳۵۰ منتشر شده و اکنون که سال ۱۳۸۹ است ادامه آن نسخه‌ها خدمت شما دوستداران تقدیم می‌شود.

از همراهی همه عزیزانی که در حرکت اخیر فهرست‌نویسی در کتابخانه مـجلس بـه مـا کـمک کـردند بخصوص دوست عزیز جناب آقای گلباز سپاسگزاری کرده و امیدواریم دوستانی هم کـه در آمـاده‌سازی مجلدات خود تعلل کرده‌اند، گوشه چشمی به عشق و علاقه کسانی که مشتاقانه منتظر معرفی این نسخ هستند، داشته باشند. قرار ما این است که طی یکی دو سال آینده بتوانیم بخش عمده نسخ فهرست‌نشده را تمام کنیم.

اعتراف می‌کنیم که برخی از فهارس بی عیب نیست. این بسته به فهرست‌نویس است که تا چه اندازه کار

خود را جدی بگیرد. زمانی هم که کاری انجام شد، انجام دوباره آن دشوار است. با این حال امیدواریم دست کم بتوانیم و لو مختصر، فهرست کامل نسخ خطی کتابخانه مجلس را در اختیار علاقه‌مندان قرار دهیم.

و آخر دعوانا ان الحمد للّه رب العالمین. رب اغفر لی و لوالدی و للمؤمنین یوم یقوم الحساب.

رسول جعفریان

رئیس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد

مجلس شورای اسلامی

۱۳۸۹/۱/۳۱

مقدمه

به نام آنکه هر چه هست از اوست

نگارش «تاریخ علم» پس از فهرست‌نگاری نسخه‌های خطی و آنچه به‌عنوان میراث مکتوب باقی مانده‌است، تحقق خواهد یافت تا آنچه در این زمینه به رشتهٔ تحریر می‌آید خالی از هرگونه عیب و نقص باشد. چراکه پس از فهرست نمودن کتابخانه‌ای جدید و انتشار فهرست آن، ملاحظه می‌شود که نام بسیاری از تألیفات یا فرهیختگان فرهنگی و علمی از قلم افتاده است و سزاوار بود تا آن یافته‌ها در ذیل نام آنان درج گردد.

به عقیدهٔ مؤلف، قبل از تنظیم «تاریخ علم» باید ـ تا حد امکان ـ به فهرست‌نگاری نسخه‌های خطی اهتمام ورزید تا در نگارش بسیاری از علوم کار به‌گونه‌ای انتشار یابد که خالی از اشکال کمتری باشد. کتاب‌های بسیاری در موضوعات مختلف از قبیل: فهرستواره‌ها و فهرستگان علوم گوناگون و کتابشناسی‌های فردی و شرح حال عالمان و سیر تاریخی علوم و ... نگارش یافته است، ولی تنها انتشار یک فهرست سبب می‌شود تا تمامی آن کتاب‌ها باز نگری شده و موارد تازه یافت بدان افزوده گردند و بر نگارش‌های قبل مستدرکی افزود و استدراکی از نو و هَلُمَّ جَرّا.

آیا به‌راستی می‌توان سهم نسخه‌های خطی قدیمی یا به خط و تصحیح مؤلف، یا نگارشی جدید از دانشمندی بزرگ، یا نمونه خط و تملک عالمی سترگ که بر فراز نسخه‌ای نگاشته است، یا یادداشتی تاریخی که یکی از نقطه‌های کور تاریخ را روشن می‌نماید، یا شرح حال بزرگی که به بیان زندگانی خود پرداخته است، یا اجازات عالمان دین که دارای فوائد بی‌شمار است، یا مالکان نسخه‌ها و هجرت مخطوطات و هزاران نکتهٔ دیگر را در نگارش‌های علمی و تنظیم «تاریخ علم» نادیده گرفت؟

از اینجاست که وظیفهٔ سنگین فهرست‌نگار دو چندان شده تا هرچه دقیق‌تر اطلاعات موجود در نسخه‌های خطی را جهت استفادهٔ محققین به‌گونه‌ای گویا بازگو نماید تا در رشته‌های مختلف بتوان از آن بهره برد. و بر اساتید فن است تا آستین همت را بالا زده و هرچه سریع‌تر به فهرست‌نگاری نسخه‌های خطی پرداخته تا راه برای استفادهٔ همه جانبه هموار گردد.

استاد دانشمند عبدالحسین حائری ـ که خدا سلامتش دارد ـ از سالیان دور به دنبال آن بودند تا فهرستی جهت تهیهٔ «تاریخ علم» تنظیم نمایند و برای رسیدن به این هدف بخشی از نسخه‌های خطی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی را به ترتیب موضوع جدا می‌کردند که شماره‌های ۶۴۱۱ تا ۷۰۰۰ این کتابخانه را به خود اختصاص داده است.

در این مجموعه عناوین بسیاری در علوم مختلف نظیر پزشکی، حساب، نجوم، طبیعی، کیمیا و جغرافیا

و ... گرد آمده است که سه عنوان اول بیشترین عناوین را به خود اختصاص داده‌اند و در کتاب‌های تک نسخه‌ای حتماً یکی از عناوین مذکوره انتخاب شده است و در مجموعه‌ها ـ به دلیل عدم امکان جداسازی رساله‌ها از مجموعه ـ یک یا چند عنوان آن مجموعه در موضوعات منتخب می‌باشد و بعضاً برخی از رساله‌های غیر مرتبط نیز آمده است.

فهرست‌نگاری این مجموعه که جلد بیستم از مجلدات فهرست کتابخانه را در بر دارد به دلایلی چند، سالیانی به تعویق افتاده بود چرا که جلد نوزدهم فهرست در سال ۱۳۵۰هش و جلد بیست و یکم در سال ۱۳۵۷هش منتشر شده بود و فهرست حاضر تاکنون به چاپ نرسیده بود.

به همت استاد ارجمند جناب حجة الاسلام و المسلمین رسول جعفریان ـ زید توفیقه ـ ریاست جدید کتابخانهٔ مجلس و جمعی از دوستان فهرست‌نگار، بخش عمده‌ای از فهرست‌های ناقص این کتابخانه فهرست‌نویسی شد و در نگارش فهرست این مجموعهٔ ارزنده قرعه به نام کمترین افتاد.

در فهرست کنونی سعی بر آن شده تا بخشی از منویات استاد حائری برآورده شود، لذا به بخش کتابشناسی و نسخه شناسی اهمیت بیشتری داده شده است و کتاب‌های معروف را به منابع کتابشناسی ارجاع داده‌ایم و در عنوان‌های جدید ـ یا آنچه در دیگر منابع به طور ناقص معرفی شده‌اند ـ به تفصیل سخن گفته‌ایم و به تکمیل اطلاعات دیگر منابع پرداخته‌ایم.

در کتاب‌هایی که به نام دقیق کتاب یا مؤلف دست نیافته‌ایم به فصول یا ابواب و مقداری از آغاز و انجام آن اشاره شده است تا شاید محققین را رهگشایی باشد تا به نام دقیق آنها دست یابند.

لازم به تذکر است که نسخه‌های شمارهٔ ۶۴۱۸ و ۶۴۲۱ و ۶۴۲۹ و ۶۵۶۱ هنگام فهرست‌نویسی مجموعهٔ حاضر در دسترس نبود و معرفی آنها در فهرست حاضر نیامده است ولی در دفتر ثبت کتابخانه این نسخه‌ها به ترتیب چنین معرفی شده‌اند: جامع الأحکام، مجموعه الفلاحة الرومیة، تحریر اقلیدس، شرح مجسطی.

در پایان از تلاش‌های پی‌گیر جناب آقای دکتر رسول جعفریان سپاسگزارم که به حق در پیشرفت همه‌جانبهٔ کتابخانه کوشیده‌اند، و نیز از همکاران محترم در بخش نسخه‌های خطی کتابخانهٔ مجلس آقایان یکه‌زارع، خندابی، طاهری، مهدی‌زاده و مرادی که زحمات حقیر را متحمل بوده‌اند، و از برادر عزیز سیّد محمّدرضا آصف آگاه در حروف‌زنی اولیه و جناب آقای ناصر گلباز در تنظیم نهائی فهرست حاضر به شکل کنونی ممنونم که بدون همیاری این دوستان کار به سرانجام نمی‌رسید، دوام توفیق همگان را از خداوند خواهانم.

قم مقدسه ـ عید غدیر ۱۴۳۰ه

سیّدجعفر حسینی اشکوری

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی

۶۴۱۱

تحریر الکرة و الاسطوانة **(هندسه ـ عربی)**

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۳؛ کشف الظنون، ۱/ ۳۵۷؛ ذریعه، ۳/ ۳۸۸.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق یازدهم.

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف.

تصحیح شده، دارای حواشی مختصر برخی با عناوین «لمحرره محمّد علی القائنی»، روی برگ اول پایان رسالهٔ تحریر مأخوذات ارشمیدس از مؤلف به خط کاتب و با امضای بلاغی در ۱۴ ربیع الثانی ۱۱۷۰ه و مهر بیضوی «عبده اسماعیل بن محمّدعلی الحسینی» دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۲×۱۹سم. ۹۳گ. ۱۷س. **(ثبت ۲۲۵۱۳)**

۶۴۱۲

مجموعه

۱. الکامل فی الاسطرلاب **(اسطرلاب ـ عربی)**

(۱ ر ـ ۴۸ پ)

از: شیخ شهاب‌الدین احمد بن محمّد بن کثیر فرغانی (ق ۲ه).

آغاز افتاده: ان یکون المبتدی بصنعتها اعتسف عملها علی غیر صحة و لا یقین فوضعوا بقدر بلوغ....

نک: سپهسالار، ۵/ ۴۲۲.

عناوین انواع کتاب چنین است:

النوع الاول: فی تقدیم اشکال هندسیة یستدل بها علی هیئة الاسطرلاب.

النوع الثانی: فی تبین علة هیئة الاسطرلاب و ان جمیع ما یشکل فی کرة الفلک من الدوایر فانه یتشکل فی سطح الاسطرلاب دوایراً و خطوطاً مستقیمة.

النوع الثالث: فی استخراج مقادیر الدوایر التی یتشکل فی سطح الاسطرلاب و مواضع مراکزها بالحساب.

النوع الرابع: فی تخطیط الجداول و وضع کل ما یحتاج الی معرفته فیها.

النوع الخامس: فی صفة تخطیط الاسطرلاب الشمالیة.

النوع السادس: فی صنعة تخطیط الاسطرلاب علی جهة القطب الجنوبی.

النوع السابع: فی ان جمیع ما یتوهم من صنعة الاسطرلاب مخالفاً لما وصفنا غیر ممکن و لا صحیح.

۲. الآلات العجیبة الرصدیة **(ریاضی ـ عربی)**

(۴۹ ر ـ ۶۰ پ)

از: ابومنصور ابوالفتح عبدالرحمن خازنی (خاطری).
نک: سپهسالار، ۳/ ۲۱ـ۲۳ و ۵/ ۸۹ـ۹۱؛ ملک، ۶/ ۲۰۷؛ کشف الظنون، ۱/ ۱۴۵ و ۲/ ۱۳۹۶.

آغاز افتاده: فالقسم الاول من الاولی یشتمل علی صنعة الآلة و کیفیة استعمالها و صورتها علی هیئتین احدیهما کما ذکره بطلمیوس فی المجسطی ....

انجام افتاده: ... و ایضاً مثلثا رکح احب متشابهان یکون نسبة ر ک الی کح کنسبة ا ح الی حب ففی المساواة نسبة ط د الفضلة الی کح القدر الاول کنسبة.

۳. معرفة الاسطرلاب (اسطرلاب ـ عربی)

(۶۱ ر ـ ۶۶ ر)

از: کمال‌الدین احمد بن محمّد بن السری.
نک: ادبیات، ۱/ ۴۳ـ۴۵.

نسخهٔ حاضر یک برگ از مقالهٔ اول و تمامی مقالهٔ دوم را داراست و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: جمیع الدوایر العظام فی الکرة یقسم المدارات الموازنة لمعدل النهار فی الصفیحة علی النسبة التی یقسمها علیها فی الکرة ....

خط: نسخ. تاریخ کتابت: رسالهٔ اول و دوم ق ۸ه و رسالهٔ سوم ق ۱۰ه.
عناوین به مشکی درشت یا شنگرف، جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف و مشکی.
تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند.
جلد: تیماج سرمه‌ای جدید.
۱۲×۲۵/۵ سم. ۶۶گ. ۲۵ س.
(← تصویر) (ثبت ۲۲۵۳۸)

۶۴۱۳

منتهی الادراک فی تقاسیم الافلاک (هیئت ـ عربی)

از: ابوبکر محمّد بن احمد بن بشر مروزی ثابتی خرقی (۵۳۳ه).

در کیفیت ترکیب افلاک و تقسیم آنها و تألیف شده پس از دیدن کتاب ابوجعفر خازن و ابوعلی بن هیثم، در سه مقاله هر یک در چندین باب.

عناوین کتاب از این قرار است:

المقالة الاولی: فی بیان ترکیب الافلاک و نعوت حرکاتها و ما یتعلق به من المقدمات الموصلة الیه و ما یعرض فی الافلاک من احوال الکواکب، در ۲۰ باب.

المقالة الثانیة: فی بیان هیئة الارض و انقسامها الی العامر و غیر العامر و ما یعرض فیها من اختلاف المطالع و الطوالع لاختلاف اوضاع المساکن، در ۱۷ باب.

المقالة الثالثة: فی ذکر التواریخ و مقادیر الازمنة و ما یتعلق بهما من ذکر الغرابات و الادوار، در ۱۱ باب.

نسخهٔ حاضر جلد اول و فقط مقالهٔ اول را داراست.

آغاز: الحمد للّه المتفرد بالخلق و الابداع المتوحد بالجود و الاصطناع الذی عجز عن وصف ذاته کل واصف و سعد بعرفانه کل عارف ....

انجام نسخه: ... فهذا ما اردناه من بیان امر الکسوفین و حین انتمینا الی ههنا فلنختم المقالة بهذا الباب و الباب بهذا التفصیل.

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۸۵۲؛ هدیة العارفین؛ ۲/ ۸۸.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۶ه و در حیات مؤلف.
عناوین به مشکی درشت جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف با دعای بقای وی و یک رباعی شعر فارسی و تملک صالح بن عبدالکریم (بحرانی) به سال ۱۰۶۴ه و تملک صالح بن جارالله صیمری در ۱۲ شوال ۱۱۱۸ه هنگام انتقال از نیریز به شیراز با مهر مربع «من عمل صالحاً فلنفسه» و سه بیت شعر عربی از وی و تملک یوسف بن محمود بن حسن کشاد (؟) و تملک محمّد بن عبداللّه به سال ۸۰۰ه و تملک ابوعلی حسین

بن علی بیداری به سال ۷۰۳ه و تملک علی بن فضل‌اللّه و یک رباعی شعر عربی با عنوان «لراقمه» دیده می‌شود.

کتاب به خطی متأخر تصحیح شده است.

در بدرقهٔ کتاب نام کتاب و مؤلف به خط مجدالدین نصیری آمده است.

جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج دار مجدول.

۱۶×۱۹/۵سم. ۹۴گ. ۱۷س.

(← تصویر) **(ثبت ۱۴۴۵۴)**

۶۴۱۴

منتهی الادراک فی تقاسیم الافلاک **(هیئت ـ عربی)**

از: ابوبکر محمّد بن احمد بن بشر مروزی ثابتی خرقی (۵۳۳ه).

نک: ش ۶۴۱۳.

نسخهٔ حاضر جلد دوم و مقالهٔ دوم و سوم را داراست.

انجام نسخه: ...فعلمت انها هی عید السنابل هو الیوم الاول من حزیران یحیون بالسنابل من زرع الحنطة فیقرؤن علیها و یدعون بالبرکة و یتوسلون الی اللّه تعالی.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۶ه.

نسخهٔ حاضر دنبالهٔ نسخهٔ قبل است با تمامی خصوصیات آن که در دو جلد صحافی شده‌اند، در آغاز مقالهٔ دوم و سوم مهر مربع «من عمل صالحاً فلنفسه» دیده می‌شود، در بدرقهٔ کتاب نام کتاب و مؤلف به خط مجدالدین نصیری آمده است.

جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سر ترنج‌دار مجدول.

۱۶ × ۱۹/۵سم. ۹۶گ. ۱۷س.

(ثبت ۱۶۳۰۰)

۶۴۱۵

مجموعه

۱. احکام القرانات و تحویل سنی العالم **(نجوم ـ عربی)**

(۱پ ـ ۸۵ر)

از: محمّد بن عبداللّه بن عمر بازیار بغدادی (ح ۲۴۵ه).

نک: ملک، ۱/ ۱۹؛ معجم المؤلفین، ۱۰/ ۲۲۸؛ مرعشی، ۲۳/ ۲۵۸ ـ ۲۶۰؛ فرج المهموم، ۱۲۸؛ فهرست ابن الندیم، ۳۳۴؛ هدیة العارفین، ۲/ ۱۴؛ ملی، ۹/ ۱۳۷؛ نشریه، ۲/ ۱۰۹.

۲. الاسعار **(نجوم ـ عربی)**

(۸۵ر ـ ۸۷پ)

از: احمد بن محمّد بن عبدالجلیل سجزی (سنجری)، ابوسعید منجم (۴۷۷ه).

نک: ملی، ۱۰/ ۲۰۱؛ نشریه، ۲/ ۱۰۷ ـ ۱۰۹؛ مجلس، ش ۱۷۴/۷؛ هدیة العارفین، ۱/ ۸۰؛ ملک، ۶/ ۳۲۱؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۱۴ ـ ۲۸۱۵.

در ده جمله بدین عناوین:

الجملة الاولی: فی معرفة مواضع الاستدلال التی یعرف منها حال الاسعار.

الجملة الثانیة: فی معرفة الادلاء التی بها یعرف حال الاسعار من الزیادة و النقصان.

الجملة الثالثة: فی معرفة الاستدلال باشکال الکواکب فی مواضعها علی حال الاسعار.

الجملة الرابعة: فی معرفة تفصیل الادلاء فی اوقات الاستدلال بها علی حال الاسعار.

الجملة الخامسة: فی معرفة اوقات الاستدلال بتغیر حال الاسعار عن الزیادة الی النقصان أومن النقصان الی الزیادة.

الجملة السادسة: ما نیة الشیء الذی یقع علیه الغلا و الرخص.

الجملة السابعة: فی المواضع التی یدل علیها حال السعر.

الجملة الثامنة: دلالات الاشخاص العالیة و اوضاع الفلک مفرداً علی معرفة کیفیة حال الاسعار.

الجملة التاسعة: فی الاستدلال بالسهام و المعاونة بها علی حال الاسعار.

الجملة العاشرة: فی الاعسارات من قول القدماء و المحدثین و ما قد جربناها فی زماننا.

۳. اسرار الفلک (نجوم ـ عربی)
= اسرار الشمس و القمر

(۸۸ پ ـ ۱۳۷ ر)

از: ابوبکر احمد بن علی بن قیس صوفی کندی معروف به ابن وحشیه (۲۹۶ه).

نک: نشریه، ۲/ ۱۰۹ و ۱۳؛ الاعلام زرکلی، ۱/ ۱۷۰؛ هدیة العارفین، ۱/ ۵۵؛ فهرست ابن الندیم، ۳۷۲.

مشتمل بر چهار رساله در نجوم ترجمه شده از آثار قدما جهت ابوطالب احمد بن حسین بن علی بن احمد بن محمّد بن عبدالملک زیات.

۴. الامطار (نجوم ـ عربی)

(۱۳۷ پ ـ ۱۴۰ پ)

از: احمد بن محمّد بن عبدالجلیل سجزی (سنجری)، ابوسعید منجم (۴۷۷ه).

نک: نشریه، ۲/ ۱۳۷ و ۱۰۹.

۵. اجوبة مسائل السیّد رکن‌الدین (پاسخ ـ عربی)

(۱۴۱ پ ـ ۱۵۱ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

پاسخ به ۲۰ پرسش رکن‌الدین حسن بن محمّد بن شرفشاه علوی است.

آغاز: اما بعد حمد واجب الوجود و مفیض الخیر و الجود فان العبد المخلص الداعی لدولة المولی المعظم قدوة افاضل العرب و العجم....

انجام: ...و اذا یسّر اللّه تعالی لی فراغاً یمکن أن أخوض معه فی هذه المسائل و فیما هو من قبیلها... الشکوک الواردة علیها... و عرضته علیه ان شاء اللّه.

نک: احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۸۳؛ با عنوان: جواب اسئلهٔ سید رکن‌الدین.

خط: نسخ. کاتب: عبدالکریم بن محمّد حسینی طبسی کیلکی. تاریخ کتابت: سه‌شنبه از دههٔ دوم ذی قعدهٔ ۱۰۷۲ (پایان رسالهٔ سوم).

عناوین به شنگرف و در برخی موارد نانویس، تصحیح شده، روی برگ اول نام رساله‌ها و اینکه نسخه متعلق به محمّد سعید است و تملکی با مهر مربع «عبده محمّدتقی الحسینی ۱۱۱۰» که نسخه از مادرش به ارث به وی رسیده دیده می‌شود، در دو برگ پایانی یادداشتی فارسی در تقسیم هیلاجات و نام میرزا جعفر و یادداشتی که کتاب را از فرزندش محمّد سعید دانسته و تملکی پاک شده به سال ۱۳۲۷ه دیده می‌شود.

جلد: تیماج سبز.

۱۳×۲۴/۵ سم. ۱۵۱ گ. ۲۵ س.

(ثبت ۳۳۰۷۵)

۶۴۱۶

برهان الکفایة (نجوم ـ فارسی)

از: علی بن محمّد بن یحیی شریف بکری (ق ۷ه).

نک: ملی، ۲/ ۵۴۹ـ۵۵۱؛ ذریعه، ۳/ ۱۰۰؛ دانشگاه، ۴/ ۹۳۸؛ مجلس، ش ۲۱۲۶؛ سپهسالار، ۳/ ۲۵۱؛ کشف الظنون، ۱/ ۲۴۰؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۲۶ـ۲۸۲۷.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد رضا خلخالی.

تاریخ کتابت: نیمهٔ صفر ۱۰۶۴ه.

در برخی از صفحات آثار تصحیح مختصری به

خط کاتب دیده می‌شود، حاشیهٔ برگ‌ها را رطوبت آسیب رسانده است.
عناوین به شنگرف.
جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۱۵×۲۴سم. ۳۱۰گ. ۱۷س. **(ثبت ۲۷۸۵۴)**

۶۴۱۷

تحریر المجسطی **(هیئت ـ عربی)**

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۴؛ مرکز احیاء، ۴/ ۳۷۳ـ۳۷۴؛ مجلس، ش ۱۵۸؛ دانشگاه، ۴/ ۸۴۹ـ۸۵۰؛ کشف الظنون، ۱/ ۳۵۷؛ کشف الحجب، ۱۰۰؛ ذریعه، ۳/ ۳۹۰؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۲ـ۲۰۴.

نسخهٔ حاضر از آغاز کتاب تا پایان مقالهٔ چهارم را داراست.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه یا اوائل ق ۱۱ه.
عناوین به شنگرف. جدول‌ها و اشکال هندسی به مشکی و شنگرف، تصحیح شده، روی برگ اول نام کتاب و مهر کتابخانهٔ «مجدالدین نصیری» و یادداشتی از همو در اهدای کتاب به کتابخانه در ۱۵ بهمن ۱۳۱۴ه دیده می‌شود، در پنج برگ پایانی فهرست مقالات مجسطی آمده است.
جلد: تیماج سرمه‌ای.
۱۰×۲۰سم. ۶۷گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۱۴۳۷۳)

۶۴۱۹

مجموعه

۱. لآلی الاحکام **(نجوم ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۴۸ر)
از: محمّد بن محمّدعلی هرندی.
نک: نشریه، ۵/ ۱۸۱.

مؤلف که عمری را صرف استخراج تقویم نموده به ذهنش رسیده تا مقداری از وقایع و سوانح را با استفاده از دلایل نجومی استخراج کرده و به دفتر خود ملحق نماید تا فائده آن اتم باشد، لذا رسالهٔ حاضر را در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه ترتیب داده است بدین عناوین:

مقدمه: در مدخل این رسالهٔ فرخنده فال و متعلقات آن.

مقالهٔ اول: در احکام این سال علی سبیل الاجمال، در ۱۱ باب.

باب اول: در احوال سلاطین عظام و پادشاهان.

باب دوم: در احوال وزراء و صدور و قضات و علماء و سادات و تجار.

باب سوم: در احوال امراء و حکام و داروغگان و سپاهیان.

باب چهارم: در احوال قلعه‌داران و ایلات و احشام و اهل جبال و دهاقین و زارعین و زهادو درویشان.

باب پنجم: در احوال مستوفیان و حکماء و اطباء و منجمین و مهندسین و شعرا و ندما و کتّاب و ارباب دفاتر و تجار و اهل بازار.

باب ششم: در احوال خوانین و خادمان و ارباب طرب و ملاهی و اصحاب غنا و موسیقی.

باب هفتم: در احوال ایلخانان و رسولان و بیگان و جاسوسان و شاطران و کسبه داران و ارباب حرفه و عوام الناس.

باب هشتم: در احوال حروب و فتن و آشوب و محن و تاخت و تازان و امن و آرام.

باب نهم: در احوال صحت و بیماری و وبا و طاعون و علل فوت و موت.

باب دهم: در احوال سرما و گرما و ابر و باد و باران و برف و تگرگ و رعد و برق.

باب یازدهم: در احوال محصولات و مزروعات و ارتفاعات و قحط و غلا و ارزانی.

مقالهٔ دوم: در احکام اقسام این سال، در ۱۳ باب:

باب اول: در احکام ایام مبدأ سال تا غرهٔ ماه رجب.

باب دوم تا دوازدهم: در احکام ماه رجب الی ماه جمادی الاول.

باب سیزدهم: در احکام ایام مبدأ ماه جمادی الآخر تا آخر سال.

خاتمه: در مؤامره و احکام کسوفی که در این سال واقع می‌شود.

آغاز: أحمد حمداً یفضل عن میزان العقول و الحواس و اشکر شکراً یتجاوز عن مقیاس الحدود و القیاس ....

انجام: ...از فضل بن شاذان از حضرت امام رضا علیه التحیة و الثنا روایت کرده است اعاذنا اللّه تعالی و سایر المؤمنین من جمیع المکاره و الشرور.

۲. سر الاسرار (نجوم ـ عربی)
فی حقیقة التیسیر و کیفیة الاستمرار

(۴۹ پ ـ ۱۰۷ ر)

از: ابوالقاسم علی بن احمد بلخی (ق ۴ه).

نک: دائرةالمعارف، ۱/ ۱۳۵؛ ذریعه، ۱۲/ ۱۶۵؛ دانشگاه، ۱۲/ ۲۵۵۵؛ ملک، ۶/ ۲۰۳.

انجام افتاده: ...فمن اجل اتفاق الطالعین و الشمسین کان یقبض أن یکون بینها قبول و اتفاق و مودة قلبه لذلک و قصده بعد ان جاهلاً و کان بعد.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و جدول‌ها در رسالهٔ اول به قرمز و در رسالهٔ دوم ترسیم نشده، در برخی از برگ‌های رسالهٔ اول مهر مربع «کلب آستان علی بن موسی الرضا حسنعلی ۱۲۳۸» و «حب علی حسن ۱۲۳۵» دیده می‌شود، در گ ۲۰ یادداشتی چنین آمده است: حقیر محمّد باقر بن محمّد حسین الحسینی المنجم الجنابدی الاصل و الاصفهانی المسکن در ارض اقدس مشهد مقدس رضوی علیه السلام در محضر جناب وحید العصری فرید الدهری مخدومی میرزا عبدالجواد کاردی مشاهده نمودم که جوهری غریب داشت و در کنار آن کارد این رباعی نقش بود رباعی مذکور این است:

به عهد جهانگیر شاه اوفتاد
ز ابر آهن برق و شن جوهری
به فرمودهٔ شاه از آن ساختند
دو شمشیر و این کارد با خنجری

بین رسالهٔ اول و دوم یادداشتی در سعد و نحس ایام آمده است، در بدرقهٔ کتاب یادداشت تهیهٔ فیش از کتاب به خط گلچین معانی دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۵×۲۱/۵ سم. ۱۰۷ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۱۳۲۱۸)

۶۴۲۰

مجموعه

۱. احکام موالید = موالید (نجوم ـ فارسی)

(۱ پ ـ ۹۳ پ)

از: ابومعشر جعفر بن محمّد بن عمر بلخی (۲۷۲ه).

در ۲۱۶ باب که در مقدمهٔ کتاب ذکر شده است.

نک: فهرستواره، ۴/ ۳۰۷۱؛ منزوی، ۱/ ۲۲۹؛ ذریعه، ۲۳/ ۲۳۴؛ دائرة المعارف، ۱/ ۹؛ مجلس، ش ۴/ ۲۷۴؛ سپهسالار، ۳/ ۶۳.

۲. احکام تحاویل سنی الموالید (نجوم ـ عربی)
= کتاب الاحکام = غنیة المنجمین

(۹۴ پ ـ ۲۵۳ پ)

از: ابوسعید (سعد) بن منصور بن علی بن بندار دامغانی (ق ۶ه).

نک: ملک، ۱/ ۱۷ ـ ۱۹؛ دانشگاه، ۱۲/ ۲۶۳۳؛

سپهسالار، ۳/ ۶۱؛ ملی، ۹/ ۱۰۵ـ۱۰۷؛ با عنوان: کتاب الاحکام، ذریعه، ۱۶/ ۶۹.

خط: نستعلیق. کاتب: حسن رضوی. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه، جهت میرزا ابوالحسنا (پایان کتاب اول)، محرم ۱۰۷۱ه (پایان کتاب دوم).

عناوین و جدول‌ها به شنگرف، هر دو رساله دارای حواشی مختصر، روی برگ اول دو تاریخ تولد از فرزندان امان اللّه خان والی به سال ۱۲۶۸ و ۱۲۷۵ه با زایچهٔ محو شده و در برگ دوم چند بیت شعر فارسی و تاریخ تولدی به سال ۱۰۵۲ و یادداشتی به نقل از کتاب مهابهارت دیده می‌شود، در برگ آغاز رسالهٔ دوم اشعاری از صائب و ملّاملک قمی و چند یادداشت محو شده و تملک ابوالحسن بن میرزا... قاضی به سال ۱۰۷۱ه در اصفهان و در برگ پایانی اشعاری فارسی از شیخ علی هراتی به خط خودش به سال ۱۲۵۹ه دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای فرسودهٔ ترمیمی.

۱۳×۲۵ سم. ۲۵۳ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۶۳۱۲)

۶۴۲۲

الزیج الشامل **(تقویم ـ عربی)**

از: اثیرالدین مفضل بن عمر ابهری سمرقندی (۶۶۳ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۹۶۸؛ اعلام زرکلی، ۷/ ۲۷۹.

مشتمل بر زیجی که از روی زیج ابوالوفا محمّد بن احمد بوزجانی و یارانش تصحیح شده است و آن‌را با زیج علایی سنجیده و به جهت تسهیل اعمال این زیج را ساخته و آن‌را در دو مقاله مرتب کرده است:

مقالهٔ اول: در برخی مسائل مقدماتی مشتمل بر چند باب و فصل که در نسخهٔ حاضر ناقص آمده است.

مقالهٔ دوم: در جداول زیج حاضر.

آغاز: احمد اللّه علی تواتر آلائه و اشکره علی تظاهر نعمائه حمداً یحق بعظمته و شکراً یلیق بکبریائه و اصلی علی محمّد خیر رسله و انبیائه، و بعد فهذا زیج وضعته علی مقتضی اوساط صحّحها الشیخ ابوالوفا محمّد بن احمد البوزجانی ....

خط: نسخ. کاتب: عبداللّه بن احمد بن...، تاریخ کتابت: ۸ ذی‌قعدهٔ ۶۷۲ه.

عناوین به شنگرف، جدول‌ها به شنگرف.

روی برگ اول شمسه‌ای زرین با دو کتیبهٔ سادهٔ زرین در بالا و پایین که در بالا نام کتاب به خط ثلث زرین تحریری و در پایین نام مؤلف به خط ثلث زرین تحریری که مقداری از نام در ترمیم از بین رفته با تملک ابومحمّد و عیسی بن ناصر متطبب حصنی به سال ۸۴۰ه به دست عثمان باثمانی و احمد دلان و تملک بدرالدین بن عبداللّه... انصاری و مهر بیضوی «الفقیر الی اللّه الصمد عبده بهاءالدین محمّد ۱۰۷۸» و مهر بیضوی «عبده محمّدحسین بن بدیع الزمان الحسینی» و مهر دائری ناخوان و روی برگ دوم تملک عبداللّه بن یوسف صباغ به سال ۸۵۰ه و تملک... ابن ابراهیم الکشا... به سال ۸۴۸ه و مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» و در پشت برگ دوم دو فائده نجومی و روی برگ سوم تملکی محو شده به سال ۱۰۷۸ه و شروع مقالهٔ دوم از کتاب داخل کتیبهٔ زرین به خط ثلث زرین آمده است، در برگ ۶۸ یادداشت نظر کردن در کتاب از ابوالفتح صوفی کتبی شافعی به سال ۷۰۶ه و در سه برگ پایانی جدول وسط الکید علی ما هو المستعمل و ینقص عما هو مثبوت و چند فائدهٔ نجومی در رؤیت هلال و معرفت استخراج طالع السنة و تشریق الکواکب و تملک یعقوب بن عبدالکریم به سال ۹۲۷ه و مهر بیضوی «عبده محمّدمهدی الحسینی» آمده‌است.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۱۴×۲۲/۵سم. ۶۸گ. ۲۲ س.
(← تصویر) (ثبت ۷۹۱۸۸)

۶۴۲۳

کفایة التعلیم فی صناعة التنجیم (نجوم ـ فارسی)

از: ابوالمحامد محمّد بن مسعود بن محمّد غزنوی بخارایی (ق ۶ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۳۰۲۲ـ۳۰۲۴؛ ذریعه، ۱۸/ ۹۰؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۴۹۷؛ مشار فارسی، ۳/ ۴۰۸۹؛ منزوی، ۱/ ۲۹۲؛ دانشگاه، ۸/ ۵۲۹؛ مجلس، ش ۲۰۱؛ مرعشی، ۱۵/ ۲۶۱.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه و ظاهراً کتابت شده از روی نسخه‌ای با تاریخ ۱۹ ذی‌قعدهٔ ۷۰۰ چنانچه در پایان جلد اول کتاب آمده است.

عناوین به قرمز و جدول‌ها و اشکال هندسی به قرمز و در بسیاری از موارد نانویس، دارای حواشی مختصر برخی به نقل از مجمل کوشیار، در آغاز و پایان کتاب برگ‌های سفیدی افزوده شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۱۵×۲۱سم. ۱۷۴گ. ۱۹ س. (ثبت ۴۹۲۸۴)

۶۴۲۴

کشف حقایق زیج ایلخانی (نجوم ـ فارسی)

از: نظام‌الدین حسن بن محمّد نیشابوری قمی (۷۲۸ه).

نک: مرعشی، ۲۴/ ۳۰۲؛ مجلس، ش ۳۵۷۹؛ ملک، ۳/ ۶۲۱؛ ذریعه، ۱۳/ ۳۰۹.

خط: نستعلیق مایل به نسخ. کاتب: محمّد بن خسرو شاه بن حسین بن عربشاه بن علی حسینی مشهدی. تاریخ کتابت: جمعه ۱۲ جمادی الآخره ۷۴۷ه. مکان کتابت: شیروان.

عناوین به شنگرف. جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف و برخی از آنها بر روی کاغذهای کوچک الصاقی ترسیم شده‌اند، تصحیح شده، چند برگ پایانی رطوبت دیده و برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، روی برگ اول تملک فرهاد میرزا بن ولیعهد به سال ۱۲۹۱ه و در برگ پایانی یادداشتی در رمل و یادداشت امانت کتاب از ابوالمعصوم نزد شخصی با مهر مربع «محمّد بود نور چشم حسین» دیده می‌شود.

جلد: تیماج سرمه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۱۴×۱۹/۵سم. ۱۶۶گ. ۲۷ س.
(← تصویر) (ثبت ۲۲۴۹۲)

۶۴۲۵

مجموعه

۱. کنه المراد فی وفق الاعداد (حساب ـ فارسی)

(۱پ ـ ۵۰ر)

از: شرف‌الدین علی بن حاجی یزدی معمایی (۸۵۸ه).

نک: ذریعه، ۱۸/ ۱۷۶؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۵۲۱؛ ملی، ۵/ ۴۷۳ـ۴۷۵؛ دانشگاه، ۱۶/ ۳۰۷؛ منزوی، ۱/ ۱۹۰؛ مرعشی، ۲۷/ ۳۳۶.

۲. غایة المراد فی وفق الاعداد (ریاضی ـ فارسی)

(۵۴پ ـ ۶۰پ)

از: صوفی کمال تستری.

نک: مجلس، ش ۸۹۹ سنا؛ الهیات، ۱/ ۲۲۱؛ ملک، ۶/ ۴۰۷؛ ذریعه، ۱۶/ ۱۷.

انجام افتاده: ...در حوالی و حواشی آن وفق نویسند بر این مثال اذا زلزلت الارض زلزالها... یصدر الناس اشتاتاً

اشتاتاً اشتاتاً تفرقوا و ارتحلوا و قوله تعالی انفروا.

۳. ترجمهٔ جفر خابیه (جفر ـ فارسی)

(۶۳ پ ـ ۷۰ ر)

از: ؟

نک: سپهسالار، ۳/ ۴۰۵؛ مجلس، ش ۳/ ۶۶۵ سنا؛ ادبیات، ۳/ ۲۱۵.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۱۰۳ه (پایان رسالهٔ اول).

عناوین به شنگرف و جدول‌ها به مشکی و شنگرف، تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، روی برگ اول چند بیت شعر فارسی و تملک عبدالرضا حسینی و مهر بیضوی «حسن بن علی الحکیم» و تاریخ تولدی به سال ۱۲۵۱ه و در برگ پایانی نیز چند بیت شعر فارسی و یادداشتی تاریخی دربارهٔ قحطی سال ۱۲۸۷ه و ۱۲۸۸ آمده است، بین رسالهٔ اول و دوم باب سی و پنجم از رساله‌ای در وفق اعداد در خواص خطوط کواکب سبعه آمده است، برگ آغازین و پایانی کتاب ترمیم شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۲۱ × ۳۱سم. ۷۰گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۷۹۰۱)

۶۴۲۶

الرسالة العلائية (حساب ـ فارسی)
فی المسائل الحسابية

از: صاعد بن محمّد سغدی، معروف به جمال ترکستانی (ق ۸ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۸۷۸؛ معجم المؤلفین، ۴/ ۳۱۹.

رساله‌ای است در مسائل حساب، نوشته شده به دستور علاءالدین محمّد بن محمود فریومدی غزنوی.

در دو مقاله:

المقالة الاولی: فی الضرب و القسمة و ما یتعلق بهما، در یک مقدمه و دو باب:

المقدمة: فیما یحتاج الیه من التعریفات و نحوها.

الباب الاول: فی اعمال الصحاح.

الباب الثانی: فی اعمال الکسور.

المقالة الثانیة: فی المساحة.

آغاز: الحمد للّه علی نعمائه و الصلاة علی محمّد خیر انبیائه... و بعد فلما اتصلت بخدمة الصاحب الاعظم الدستور المعظم نظام العالم ناشر البرو الاحسان....

انجام: ...بقیت ستة و ثلثان و اذا زید علیها خمسها و در همان و هو ثلثة و ثلث حصلت عشرة هذا آخر ما اوردنا ایراده فلنختم الکتاب حامدین للّه.

خط: نسخ و نستعلیق. کاتب: عبدالسلام بن باقر صاحبی حسینی استرآبادی. تاریخ کتابت: ۲۶ رمضان ۹۸۵ه. از روی نسخه‌ای به خط علی بن حسن بن محمّد بن محمّد بن عبدالسلام بن عبداللطیف اصفهانی ملقب به علاءالدین رجائی کتابت دوشنبه ۲۱ رمضان ۷۹۹ه.

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف، تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مفصل با رمز «۱۲»، در پنج برگ آغازین چند بیت شعر عربی و یک رباعی فارسی از آصف خان و تملک محمّد یوسف بن زین‌العابدین رضوی و یادداشتی در اصول اعداد و نام کتاب و تملکی با مهر مربع «عبده محمّد کاظم» و مهر کتابخانهٔ «مجدالدین نصیری» و در برگ پایانی مهر مربع مذکور و دو رباعی از نواب میر محمّد معصوم ایلچی و تملک امین‌الدین بن قاسم علی سمنانی دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها وصالی شده‌اند، در برخی از برگ‌ها مهر بیضوی «الکاظمین الغیظ» آمده.

جلد: تیماج دو رو، رو زرشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار، اندرون عنابی.

۱۳/۵×۲۲/۵ سم. ۵۸گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۱۴۲۵۸)

۶۴۲۷

المدخل الی علم احکام النجوم **(نجوم ـ عربی)**

از: ابونصر حسین (حسن) بن علی قمی منجم (ق ۴ه).

به درخواست برخی از دوستانش در ری، کتاب حاضر را در پنج مقاله مشتمل بر ۶۴ فصل به سال ۳۵۷ گردآورده است بدین عناوین:

المقالة الاولی: فی هیئة الافلاک و عددها و عدد الکواکب، در ۱۲ فصل.

المقالة الثانیة: فی ذکر الکواکب السبعة، در ۲۱ فصل.

المقالة الثالثة: فی معرفة التقویم و حساب الجمل، در ۱۲ فصل.

المقالة الرابعة: فی مناظرات الکواکب، در ۱۲ فصل.

المقالة الخامسة: فی افعال الکواکب فی الممارجات، در ۷ فصل.

آغاز: الحمد للّه الذی فطر العباد علی معرفته و کلت الانس عن صفته و حارت العقول عن ادراک کیفیته و نصب البروج و ادار الافلاک و خلق اللیل و النهار....

انجام: ...فاعتبر ذلک و لا تستعجل و اصبر علی البحث و علیک بکثرة الشهادات ابداً فقد تستدل العالم بالقلیل علی الکثیر.

نک: کشف الظنون، ۱/ ۲۱۷؛ هدیة العارفین، ۱/ ۲۷۰؛ ذریعه، ۲۰/ ۲۴۷.

خط: نسخ. کاتب: عبداللّه طالقانی. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. جدول‌ها و اشکال هندسی ترسیم نشده، در حاشیهٔ برگ ۲۵ ر ـ ۴۲ پ رساله‌ای در مدخل خلقت مردم و احکام کواکب در خانه‌های دوازده گانه و باب چهارم از کتاب احکام الاعوام علاءالدین علیشاه بخاری آمده است، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و قیمت کتاب به ۴۴ شاهی و یادداشتی نجومی و در چهار برگ پایانی فوائدی به نقل از خواجه نصیر طوسی و کتاب الموالید محیی‌الدین مغربی دیده می‌شود.

جلد: تیماج زرشکی با جدول‌کشی ضربی.
۱۳×۲۴/۵ سم. ۱۲۱گ. ۲۱ س.
(ثبت ۱۳۷۶۱)

۶۴۲۸

غنیة الحُسّاب فی علم الحساب **(حساب ـ عربی)**

از: احمد بن ثبات همامی واسطی (۶۳۱ه).

نک: معجم المؤلفین، ۱/ ۱۸۱؛ اعلام زرکلی، ۱/ ۱۰۶.

در مباحث حساب و مشتمل بر چندین باب دارای فصول در ضرب و تقسیم و نسبت و چندین باب در معاملات و مساحت.

آغاز افتاده: استخراج المجهول بالمفتوح و علی الجبر کثیر المسائل و الوضوح قد لا یرغب فیه من لا معرفة له فی الجبر....

انجام: ...و المیزان الاولی من اثبات القبضات و الاصابع فالاعتبار بعد الفراغ علی ما ذکرنا فاعرف ذلک و قس علیه و هذه صور الموازین الثلاث و هی خاتمة الکتاب المسمی غنیة الحساب.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۷ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، برگ اول و آخر بازنویسی شده است، روی برگ اول یک رباعی فارسی و تملکی با مهر مربع «محمّد باقر بن محمّد حسین تبریزی» دیده می‌شود، حاشیهٔ کتاب را مختصری رطوبت آسیب رسانده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج دار.

۱۲/۵×۱۷سم. ۱۴۰گ. ۱۷س.
(← تصویر) (ثبت ۲۱۹۷۹)

۶۴۳۰

شرح المجسطی (هندسه ـ عربی)

از: ابوالعباس فضل بن حاتم (تبریزی) نیریزی (ح ۲۹۰ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۵۹۴؛ فهرست ابن‌الندیم، ۳۲۷؛ هدیة العارفین، ۱/ ۸۱۸.

نسخهٔ حاضر از شرح مقالهٔ نهم تا پایان کتاب را دارا و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: قدر دقیقتین من ثلاثمائة و ستین جزءاً فعلی هذه الجهة کان یمکن أن یصح امر مزابتها و هذا ایضاً اصل غیر موثوق به من قبل ان السرعة و الابطاء الظاهرین فیهما....

انجام: ...عدد الزیادة و النقصان فی الطول بسبب الانحراف ست دقائق و هذه الاشیاء کنا قصدنا لوجودها هذا آخر ما قصدنا من المقالة الثالثة عشر.

خط: نسخ. کاتب: محمود بن محمّد زریرانی. تاریخ کتابت: ق ۶ه.

عناوین به مشکی درشت. تصحیح شده، اشکال هندسی به مشکی و برخی بر روی کاغذهای الصاقی ترسیم شده است، چند برگ پایانی رطوبت دیده و لبهٔ برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف و دور تیماج مشکی.

۱۶/۵×۲۴سم. ۱۵۵گ. ۲۵س.
(← تصویر) (ثبت ۳۳۰۷۴)

۶۴۳۱

احکام تحاویل سنی العالم (نجوم ـ عربی)
= نکات الاحکام = احکام مغربی

از: محیی‌الدین یحیی بن محمّد بن ابی‌الشکر مغربی اندلسی (ق ۷ه).

نک: هدیة العارفین، ۲/ ۵۱۶؛ ذریعه، ۲۶/ ۳۲؛ اعلام زرکلی، ۸/ ۱۶۶؛ معجم المؤلفین، ۱۳/ ۲۲۴ـ۲۲۵.

خط: نسخ. کاتب: محمّد حسین بن مراد علی تبریزی. تاریخ کتابت: ۱۰۹۳ه. جهت کتابخانهٔ وزیر آذربایجان.

عناوین به شنگرف، برگ اول دارای سرلوح مذهَّب با کتیبهٔ مرصَّع مذهَّب که در وسط آن نام کتاب در زمینه‌ای زرین آمده است، صفحات مجدول به زر و مشکی و شنگرف، توسط کاتب تصحیح شده، جداول به زر ترسیم شده است، در دو برگ آغازین تملک ابومحمّد و یادداشتی در اینکه پس از فوت ابومحمّد نسخه به والده‌اش رسیده و پس از فوت او به کاتب یادداشت منتقل گردیده و یادداشتی از کاتب نسخه دربارهٔ حق الکتابه به ارقام سیاقی و یادداشتی در خصوصیات نسخهٔ حاضر و تملکی بدون نام به سال ۱۱۴۹ و مهر بیضوی «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین...» و در برگ پایانی یادداشتی محو شده در ورود کتاب به کتابخانه‌ای با مهر بیضوی محو شده و مهر بیضوی «عبده محمّد مهدی الحسینی ۱۲۶۶» دیده می‌شود.

جلد: تیماج دو رو با سرطبل، رو قرمز ضربی ترنج و سرترنج و لچکی‌دار زرین، اندرون سبز.

۱۶×۲۶سم. ۱۱۵گ. ۱۸س.
(← تصویر) (ثبت ۱۳۲۲۰)

۶۴۳۲

مجموعة النجوم (نجوم ـ عربی)

از: ابراهیم حاسب ملکی منصوری ناصری (ق ۸ه).

نک: ملک، ۱/ ۶۴۳ـ۶۴۵؛ معجم المؤلفین، ۱/ ۲۲.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ذی‌قعدهٔ ۱۰۵۱ه. (تاریخ به عدد نوشته شده ولی روی آن به خط جدیدتری تاریخ مذکور به حروف آمده است).

عناوین به شنگرف.
تصحیح شده با حاشیه‌نویسی از صادق منجم، در سه برگ آغازین یادداشت‌های پراکندهٔ بسیاری به خط محمّدصادق منجم و یادداشتی دربارهٔ حروف عبری و نام کتاب و مؤلف و تملک محمّد صادق بن محمّد تقی منجم با مهر بیضوی «دارد امید شفاعت ز محمّدصادق» و «المتوکل علی اللّه المنعم عبده محمّدصادق المنجم» و سپس انتقال آن به محمّدابراهیم بن محمّد اشرف منجم با مهر مربع «افوض امری الی اللّه عبده محمّد ابراهیم المنجم» و فهرست مطالب کتاب به نقل از مؤلف و یادداشت هبهٔ کتاب از محمّد صادق مذکور به فرزندش محمّد اشرف و مهر بیضوی «منجم باشی» دیده می‌شود، در برگ ۱۳۰ و ۱۳۸پ و ۱۷۰ چند یادداشت تاریخی از محمّدصادق منجم به سال ۱۰۵۲ و ۱۰۶۱ و ۱۰۷۷ و ۱۰۷۸ در فوت برخی از حاکمان و سلاطین آمده است، در برگ پایانی نیز چند یادداشت پراکنده به خط همین محمّد صادق منجم و مهر بیضوی «عبده محمّد مهدی الحسینی» دیده می‌شود، لبهٔ برخی از برگ‌های آغازین و پایانی کتاب ترمیم شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۱۸/۵×۲۴/۵ سم. ۱۸۹گ. ۲۳ س.
(ثبت ۱۳۲۲۴)

۶۴۳۳

احکام موالید = موالید **(نجوم ـ عربی)**
از: ابومعشر جعفر بن محمّد بن عمر بلخی (۲۷۲ه).
نک: ش ۱/ ۶۴۲۰.
نسخهٔ حاضر از فصل دوم مقالهٔ سوم تا فصل هفتم از مقالهٔ نهم را دارا و از آغاز و انجام افتادگی دارد.
آغاز افتاده: القسمة فی تلک السنة فی الاماکن الصالحة فانه یدل علی انه ینال الخیر الفاضل و السعادات الظاهرة ....
انجام افتاده: ... و تدبیر الزهرة... النور القسمة الثانیة منها فی عدد تلک الساعات و کسورها ایضاً و ....
خط: نسخ مایل به ریحان. تاریخ کتابت: ق ۶ یا ۷ه.
عناوین به مشکی درشت و ثلث و شنگرف، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و اینکه نسخه از ق ۵ه است و یادداشتی به نقل از کشف الظنون دربارهٔ کتاب حاضر به خط مجدالدین نصیری و در برگ دوم مهر کتابخانهٔ وی آمده است، دارای برگ‌شمار قدیمی از گ ۴۹ تا ۱۵۱، در بسیاری از برگ‌ها مهر مستطیل پاک‌شده‌ای آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۱۷×۲۵ سم. ۱۰۲گ. ۲۱ س.
(← تصویر) **(ثبت ۱۴۳۲۴)**

۶۴۳۴

مجموعه

۱. منتخب برهان الکفایة **(نجوم ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۱۸۳پ)
از: ؟
گزیده‌ای است از برهان الکفایة علی بن محمّد شریف موصلی، به همان ترتیب اصل.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... بدانکه این رساله کتابیست انتخاب کرده شده از کتاب برهان الکفایة که حکیم فاضل علی بن محمّد شریف الموصلی تصنیف کرده مشتمل بر مقدمه و دوازده باب و خاتمه ....
انجام: ... منجمان در بیرون آوردن اوقات به عاجل الحال عاجز آیند و سخنانشان از این جهت خطا شود.

۲. مختصر الاسرار **(نجوم ـ عربی)**
(۱۸۴پ ـ ۱۹۷پ)

از: ابومعشر جعفر بن محمّد بن عمر بلخی (۲۷۲ه).
نک: مرعشی، ۲۲/ ۶۴؛ ملک، ۶/ ۳۲۵ـ۳۲۷؛ دائرةالمعارف، ۱/ ۲۸۷.

۳. کتاب الاساس **(نجوم ـ عربی)**
(۱۹۸ ر ـ ۲۰۰ پ)
از: هرمس.
نک: ملک، ۶/ ۳۲۵؛ سزگین، ۷/ ۵۵ ش ۷؛ مرعشی، ۲۲/ ۶۴.

۴. تشریح الافلاک **(نجوم ـ عربی)**
(۲۰۱ پ ـ ۲۰۶ پ)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ذریعه، ۴/ ۱۸۵ـ۱۸۶؛ کشف الحجب، ۱۲۳؛ ایضاح المکنون، ۱/ ۲۹۰؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۲۶۳؛ التراث العربی، ۲/ ۴۷.

۵. الصفیحة **(اسطرلاب ـ عربی)**
(۲۰۶ ر ـ ۲۰۹ ر)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: التراث العربی، ۳/ ۴۷۸؛ ذریعه، ۱۵/ ۱۶؛ کشف الحجب، ۳۶۵.

۶. حل مسائل **(نجوم ـ فارسی)**
(۲۱۰ پ ـ ۲۴۶ پ)
از: قطب‌الدین عبدالحی بن عزالدین حسینی لاری.
نک: ذریعه، ۷/ ۷۴؛ مرعشی، ۵/ ۲۱۱؛ منزوی، ۱/ ۲۸۷؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۱۴؛ آستان قدس، ۱۰/ ۱۰۳؛ دانشگاه، ۶/ ۲۲۰۸؛ مجلس، ش ۱۷۲.

۷. تحفهٔ حاتمی **(اسطرلاب ـ فارسی)**
(۲۴۷ پ ـ ۲۵۶ ر)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ذریعه، ۴/ ۴۲۵؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۲۰۱؛ دانشگاه، ۸/ ۱۱۴؛ مجلس، ش ۱۵۹؛ ملی، ۳/ ۱۰۵؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۴۰ـ۲۸۴۲.

۸. مدخل منظوم **(نجوم ـ فارسی)**
(۲۵۶ پ ـ ۲۵۷ پ)
از: عبدالجبار خجندی (ق ۷ه).
نک: حقوق، ۱/ ۱۸۵ـ۱۸۷؛ ذریعه، ۱۹/ ۲۹۰؛ مرکز احیاء، ۱/ ۲۹۰؛ مرعشی، ۲/ ۲۴۲؛ مشترک، ۱/ ۲۹۸؛ دانشگاه، ۴/ ۹۴۴؛ مجلس، ش ۱/ ۳۸۰۱؛ فهرستواره، ۱۴/ ۳۰۳۹ـ۳۰۴۱.
خط: رسالهٔ اول نستعلیق محمّدامین آقا بن محمّد علی بیگ قاجار قوانلو، سه‌شنبه ۱۲ رمضان ۱۱۶۸ه در دارالمؤمنین استرآباد و در منزل سردار محمّدحسن خان در هنگامی که عازم برای جنگ با احمد شاه ابدالی بوده (پایان رسالهٔ اول). رسالهٔ دوم نسخ، شعبان ۱۱۷۰ه. رسالهٔ سوم نستعلیق، شعبان ۱۱۷۰ه. رسالهٔ چهارم نسخ، ۲۷ شعبان ۱۱۷۰ه، استرآباد در منزل سردار مذکور. رسالهٔ ششم نسخ، دوشنبه ۳ صفر ۱۱۷۱ه، در عسکران واقع در چهار فرسخی قلعه پناه خان جوانشیر و در خدمت امیر محمّدحسن خان قاجار هنگامی که مشغول فتح قلعهٔ ارومی که در تصرف افاغنه بوده است. رسالهٔ هفتم نسخ به همان خط سابق و رسالهٔ هشتم نستعلیق، ق ۱۳ه.
عناوین به شنگرف یا مشکی درشت یا با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد.
اکثر رساله‌ها تصحیح شده‌اند، در برخی از رساله‌ها تصاویر هندسی و جدول‌ها به شنگرف و مشکی ترسیم شده‌اند، روی برگ اول مهر بیضوی «حسن بن علی الحکیم» و مهر مربع «افوض امری الی الغنی محتاج رحمت حق

محمّد علی» و بین رسالهٔ دوم و سوم یادداشتی از اسرار الفلک روابای بوانی آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار بدون مقوا.

۱۳/۵ × ۲۰ سم. ۲۵۷ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۸۰۰۸)

۶۴۳۵

زیج محقق سلطانی **(نجوم ـ فارسی)**

علی اصول الرصد لزیج الایلخانی

از: شمس‌الدین محمّد بن علی خواجه منجم وابکنوی (ق ۸ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۹۵۷؛ منزوی، ۱/ ۳۰۴؛ کشف الظنون، ۲/ ۹۶۹؛ الهیات، ۱/ ۷۳؛ دانشگاه، ۹/ ۱۱۸۳؛ مجلس، ش ۱۸۵.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۸۴۸ه (ظاهراً چند برگ پایانی نونویس است).

عناوین به مشکی درشت و شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف.

تصحیح شده، در آغاز سه برگ سفید افزوده شده، برگ آغازین شروع کتاب بازنویسی شده و بر آن مهر بیضوی «عبده محمّد هادی» و در برگ دوم مهر بیضوی «عبده زین‌الدین علی» دیده می‌شود، در دو برگ پایانی دو جدول نجومی و تملک زین‌الدین بن جمال جبرئیل با مهر بیضوی «عبده زین‌الدین علی» و تملک نظام‌الدین بن زین‌الدین منجم لاری با مهر بیضوی ناخوان وی و مهر بیضوی «عبده محمّدهادی» دیده می‌شود، دارای حواشی بسیار مختصر.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.

۱۷ × ۲۵ سم. ۲۰۸ گ. ۱۹ س.

(ثبت ۷۸۸۳۸)

۶۴۳۶

مآثر النجوم **(نجوم ـ فارسی)**

از: محمّدباقر بن محمّدحسین بن بدیع‌الزمان منجم‌باشی حسینی (ق ۱۳ه).

جد مؤلف منجم‌باشی نادر شاه و پدر مؤلف منجم علی مراد خان زند و برادر وی میرزا محمّد حسن به این شغل اشتغال ورزیده‌اند تا آنکه مؤلف به نظرش رسیده کتابی در ادلهٔ کلیه اوضاع فلکی را از مبدأ عالم تا زمان خود (۱۲۴۲) گرد آورد و آن‌را در یک مقدمه و دو فن و یک خاتمه مرتب ساخته است بدین عناوین:

مقدمه: در تقسیم امورات عالم علوی به سه قسم.

فن اول: در ذکر دلایل ازمان، در سه باب.

فن دوم: ذکر دلایل احوال اشخاص.

خاتمه: در اخبار به مغیبات امور و مستحدثات اوضاع.

مؤلف خاتمه را در رساله‌ای مستقل مشتمل بر مقدمه و دو فصل و خاتمه ترتیب داده است.

آغاز: بدیعترین عبارتی که ارسطو دانشان طلیق اللسان و مستخرجان تقاویم کواکب معانی و بیان در ازمنه و ادوار کبری و عظمی از تسهیل و زیج السنه و لغات ترکیب و تألیف کلمات ثمانیه جملی که افلاک هشتگانه عالم معنی‌اند ....

انجام: ... حکیم اوطرقیوس فرموده من کثرت هیلاجه طال عمره و سرع فهمه و حکیم مغربی فرموده الهیالیج اذا کثرت تدل علی ذکاء نفس المولود و سرعة فهمه و جودة ذهنه.

نک: نشریه، ۵/ ۱۸۱.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه. گویا به خط مؤلف.

عناوین به مشکی درشت و عبارات عربی به نسخ و درشت، تصحیح شده با پاک کردن مطالب در متن و افزودن در حاشیه، جدول‌ها به قرمز.

در برخی از برگ‌ها مهر مربع «کلب آستان علی بن موسی الرضا حسینعلی ۱۲۳۸» و «العزة للّه قرار در کف شاه زمان حسینعلی گرفت خاتم شاهی ز قدرت ازلی» دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.
کاغذ: الوان.
۱۶/۵×۲۱/۵ سم. ۱۷۶گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۱۳۲۱۴)

۶۴۳۷

مجموعة النجوم **(نجوم-عربی)**

از: ابراهیم حاسب ملکی منصوری ناصری (ق ۸ه).
نک: ش ۶۴۳۲.
خط: نسخ. کاتب: عبادالله. تاریخ کتابت: ۱۲ شعبان ۱۰۸۱ه.
عناوین به شنگرف، در دو برگ آغازین چند یادداشت نجومی پراکنده و تملک ابن محمّد (که بقیهٔ نام در ترمیم از بین رفته) و فهرست مطالب کتاب به نقل از مؤلف آمده است، در ص ۳۰۵ و ۳۱۳ و ۳۱۵ و ۳۴۴ چند یادداشت از هدایت اللّه به سال ۱۱۳۷ه و ۱۱۳۵ه آمده که در برخی اشاره به حدوث جنگ (فتنهٔ افغان) در اصفهان نموده است و در ص ۴۳۵ حاشیه‌ای از محمّد اسماعیل بن محمّد حسین (خواتون‌آبادی) دیده می‌شود، در دو برگ پایانی چند زایچهٔ ولادت از محمّد حسین به سال ۱۱۱۷ه و محمّدعلی به سال ۱۱۲۱ه و محمّدعلی بیگا به سال ۱۱۸۶ه و محمّد ولی بیگ به سال ۱۱۰۵ه و مهر بیضوی «عبده الراجی عبدالکریم» دیده می‌شود، حاشیهٔ نسخه مقداری رطوبت دیده.
جلد: تیماج قرمز.
۱۷×۲۵/۵ سم. ۲۵۳گ. ۱۸س.
(ثبت ۱۶۰۸۶)

۶۴۳۸

سفینة الافلاک **(نجوم-عربی)**

از: ؟
مؤلف در این کتاب گفتار منجمین در احکام تحاویل سنی العالم و الموالید و اسامی علماء این فن ـ به ترتیب حروف الفبا ـ و متفرقات این علم را جمع‌آوری کرده و آنها را در هفت فصل ضمن جدا ولی تنظیم نموده است بدین عناوین:
الفصل الاول: فی المقدمات.
الفصل الثانی: فی جداول مبسوطة الکلیات احوال البروج.
الفصل الثالث: فی جداول مبسوطة لخواص درجات البروج مفصلاً.
الفصل الرابع: فی جداول مبسوطة لاحوال الکواکب و خواص افعالها.
الفصل الخامس: فی جداول مبسوطة فی احوال البیوت الاثنا عشریة.
الفصل السادس: فی جداول احوال منازل القمر.
الفصل السابع: فصول تشتمل علی شرح بقیة الادلة الاحکامیة ما لم یمکن ایرادها جملة.
نامی که جهت کتاب ذکر کردیم بر روی برگ اول کتاب آمده و در مقدمهٔ مؤلف اشاره‌ای به این اسم نشده است.
آغاز: الحمد للّه الذی خلق السموات و الارض و جعل الظلمات و النور و سخر الشمس و القمر... و بعدو ان کان الأخذ فیما یذهب الیه الاحکامیة من اهل النجامة ....
انجام: ...فان جسمه للشمس و الشحم فالمانیه للقمرو القشر لزحل و الرائحه و اللون للزهرة و العظم للمشتری و الحب لعطاردو قسور الحب و شکله للمریخ.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به شنگرف یا نانویس، صفحات مجدول به مشکی، روی برگ اول تملک شاه‌زاده محمّد ولی میرزا به سال ۱۲۲۴ه و سپس اهدای کتاب

از طرف او به فرهاد میرزا با مهر بیضوی «عبده الراجی فرهاد» به سال ۱۲۵۴ه در تهران و در برگ پایانی دو یادداشت نجومی در زایجهٔ جلوس سلطنت سلطان محمّد خان قاجار به سال ۱۱۹۳ه و زایجهٔ عقدی به سال ۱۲۵۱ه دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی.

۱۹×۲۸سم. ۹۴گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۲۵۹۳)

۶۴۳۹

مفرح القلوب **(پزشکی ـ فارسی)**

از: محمّد اکبر بن میر محمّد مقیم شاه محمّد ارزانی (۱۱۳۴ه).

نک: منزوی، ۱/ ۶۷۲؛ ذریعه، ۲۱/ ۳۶۲؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۷۷۲؛ مجلس، ش ۲۱۸۵؛ ملک، ۴/ ۷۷۳؛ فهرستواره، ۵/ ۳۷۲۲ـ۳۷۲۳.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف و لاجورد با کمندی به لاجورد، لبهٔ برخی از برگ‌های آغاز و انجام کتاب ترمیم شده، روی برگ اول مهر بیضوی «امیر حسن» و در برگ پایانی مهر مربع «العبد المذنب الراجی محمّد» دیده می‌شود، برگ پایانی بازنویسی شده است.

جلد: تیماج شکلاتی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۷×۲۸سم. ۲۱۵گ. ۲۷ س.

(ثبت ۳۶۷۷۲)

۶۴۴۰

مجموعه

۱. ترجمه و شرح **(نجوم ـ فارسی)**

مجمل اصول الاحکام

(۱ر ـ ۹۳ر)

از: محمّد بن ابوعبداللّه سنجر کمالی، سیف منجم شیرازی (ق ۸ه).

نک: مرعشی، ۳۰/ ۴۸۷ـ۴۸۹؛ وزیری، ۵/ ۳۵۶۶؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۵۶ـ۲۸۵۷ و ۲۹۸۰.

آغاز افتاده: زود فهم کنند و قریب ترکیب مصنف باشد نقل به الفاظ فارسی دری می‌باید کردن و اگر در مسأله حاجت امثله یا شرح باشد مسطور گردانیده....

انجام: ...تا فکری کامل و تأملی شامل نکنند احکام نرانند تا از نهج صواب دور نیفتد و مقالت چهارم را بدین باب ختم کردیم و کتاب را بر این مقاله.

۲. قوت و ضعف کواکب **(نجوم ـ فارسی)**

(۹۵پ ـ ۱۲۶ر)

از: قاسم بن محمّد بن عبداللّه حسینی.

نک: فهرستواره، ۴/ ۳۰۱۵؛ ذریعه، ۱۷/ ۲۰۵؛ مرعشی، ۲۴/ ۱۷۱؛ آستان قدس، ۸/ ۴۲۴.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. روی برگ اول مهر بیضوی «هو العلی» و در برگ پایانی مهر بیضوی «حسن بن علی الحکیم» آمده است، جدول‌ها به شنگرف و مشکی و گاهی ترسیم نشده.

جلد: تیماج قرمز بدون مقوا.

۱۱×۱۸/۵سم. ۱۲۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۷۸۸۰)

۶۴۴۱

جداول فی النجوم **(نجوم ـ عربی)**

از: ؟

چند جدول است در احکام نجومی که این عناوین در بالای جدول‌ها دیده می‌شود: جدول اعمال اللیل و النهار فی الجدی و القوس و بقیهٔ‌ماهها، جدول مواقیت النهار و اللیل در ماههای سال، جدول المطالع البلدیة عند طلوع الفجر، جدول المطالع الفلکیة من اول برج

الجدی و تسمی مطالع الزوال از حساب ابن الشاطر، جدول المطالع البلدیة عند الشروق و الابتداء من اول الحمل و عندالغروب و الابتداء من اول المیزان، جدول اسماء الکواکب الثابتة و معرفة ابعادها و جهة ابعادها و مطالع اقدارها به سال ۹۱۲ه، حرکة الشیخ الاستاد العلّامه فرید الدهر... زین‌الدین ابوهریرة عبدالرحمن بن محمّد الجوهری الصالحی المؤقت بجامع بنی امیه بدمشق المحروسة کتابت شده به سال ۹۱۲ه، جدول اطوال البلاد و عروضها و انحراف قبلتها من ساحل البحر المحیط، چند فائدهٔ نجومی از شمس‌الدین محمّد بن زریق خیری، جداول فی تعیین غایة الارتفاع لکل عرض اردت.

خط: نسخ و نستعلیق. تاریخ کتابت: ۹۱۲ه (گ ۱۳).

عناوین و رموز و جدول‌ها به مشکی و شنگرف.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۹×۲۱ سم. ۶۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۶۶۱۴)

۶۴۴۲

مجموعه

۱. درهم الکیس **(فقه ـ عربی)**

(۲ پ ـ ۱۲ پ)

از: حامد بن کمال‌الدین ابومکانی (ق ۱۲ه).

رسالهٔ مختصری است در احکام میت و جنازه، در یک مقدمه و چند فصل بدین عناوین:

مقدمة: فی عیادة المریض.

فصل: فی المحتضر.

فصل: فی غسل المیت.

فصل: فی التکفین.

فصل: فی الصلاة علی المیت.

فصل: فی حمل الجنازة.

فصل: فی القبر و الدفن.

فصل: فی المرثیة و التعزیة و البکاء و ارسال الطعام الی اهل المیت.

فصل: فی ما یکره فی القبور.

فصل: فی احوال المیت.

الخاتمة: فی رؤیا النبی.

آغاز: الحمد للّه الذی خلق الموت و الحیاة لیبلوکم أیکم احسن عملنا و علمنا تدفیننا بارشاد الطیرو تکفیننا بهدایة الملائکة غسلا ....

انجام: ...من قرأها لیلة من اللیالی الف مرة و نام علی عقبه مع الطهارة یری النبی علیه الصلاة و السلام و اللاّ علم و اسلم فی المنام و ذلک مجرب.

نک: عکسی مرکز احیاء، ۷/ ۵۸.

۲. مسائل فی الفرائض **(فقه ـ عربی)**

(۱۳ ر ـ ۱۶ ر)

از: ؟

چندین سؤال و جواب است در ارث و طبقات مختلف آن، برگرفته شده از رسالهٔ الفوائد الفرضیة المستخرج من معادن الرسالة السراجیة.

آغاز: فصل فی بیان مسائل لطیفة و اجوبة طریفة فاسئل ان مات رجل و ترک اخاً عیانیاً و یرثه اخ امرأته لا اخیه بلا مانع شرعی....

انجام: ...و عدد الثالثة مائة و ثمانیة و ثلاث الاولی ثمانیة و ثلاثة ارباع الثانیة سبعة و عشرین و خمسة السداس الثالثة تسعین و المجمع مائة و خمسة و عشرون.

۳. علم الفرائض = الحساب **(حساب ـ عربی)**

(۱۶ ر ـ ۲۱ ر)

از: ؟

نک: دائرة المعارف، ۱/ ۸۹؛ ملی، ۱۱/ ۱۴۸ ـ ۱۵۰.

۴. الشمسیة **(حساب ـ عربی)**

(۲۳ ر ـ ۳۸ پ)

از: سرفراض (فراز).

چون تعلیم علم فرائض محتاج به شناخت و فراگیری علم حساب داشته، مؤلف رسالهٔ حاضر را با استفاده از آنچه از ثقات شنیده گرده آورده است.

آغاز: الحمد للّه الذی جعل الموت سبباً لوصال العاشقین و جعل الحیاة واسطة لفراق المحبوبین لان الموت یوصل الحبیب الی الحبیب....

انجام: ...فالحاصل من هذا الضرب انما هو فث الصورة المقسوم بعینها فعلم ان عمل القسمة صحیحاً و هکذا القاعدة فی جمیع الصور من القسمة.

۵. قسمة التركات بين الورثة و الغرماء (حساب ـ عربی)

(۴۰ ر ـ ۴۷ پ)

از: ؟

فصلی است در چگونگی تقسیم نمودن ترکهٔ میت با در نظر گرفتن طبقات وارثین، استفاده شده از کلمات استاد کاتب که از او تعبیر به مولائی و المحقق المدقق نموده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... فصل فی قسمة التركات بين الورثة و الغرماء اقول: بتوفیق الملک الوهاب ناقلاً عن المحقق المدقق فی علم الحساب اعلم ان التركة لا تخلو إما ان تكون صحيحة اومكسورة....

انجام: ...ثم اضرب الديون الباقية فی مخرج ذلک الكسر بلا زيادة الكسر على الحاصل فجميع المجنسات بمنزلة الصحيح هذا آخر ما سمعت من مولائی.

۶. شرح الوصايا من كتاب الفرائض (حساب ـ عربی)

(۵۰ ر ـ ۵۶ پ)

از: محمّد ولی بن محمّد سهولی.

مؤلف پس از قرائت کتاب فرائض نزد استادش مرغینانی در سمرقند، به دستور وی بحث وصایای کتاب را شرح مزجی نموده است.

آغاز: الحمد للّه علی ما انعم من المسائل ما لم نعلم و الصلاة و السلام علی رسوله محمّد سید العرب و العجم و علی آله و اصحابه و سلم....

انجام: ...و هلم جراً اذا كانت المتوافقين كلهم فی جزء مكرر كما فی نصفين و الثلثين و الربعين.

۷. الشمسية فی علم الفرائض (فقه ـ عربی)

(۵۷ ر ـ ۹۵ ر)

از: ؟

رساله‌ای است در شناخت وراث و موانع ارث و دیگر مباحث مربوطه، نامی که ذکر کردیم در پایان رساله آمده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمين... قال رسول اللّه صلی اللّه علیه و آله و سلم تعلموا علم الفرائض و علموها للناس فانها نصف العلم قال علماؤنا يتعلق بتركة الميت حقوق اربعة....

انجام: ...هذا هو المختار و قال علی و ابن مسعود يرث بعضهم من بعض الا فيما ورث كل واحد منهم من مال صاحبه.

خط: شش رسالهٔ آغازین نستعلیق و رسالهٔ هفتم نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه. رسالهٔ ششم به خط حمیداللّه.

عناوین به شنگرف. نسخه بسیار مغلوط است، بین رسالهٔ سوم و چهارم یادداشتی در ارث به زبان کردی و بین رسالهٔ پنجم و ششم چند مسألهٔ پراکنده در مسائل عتاق آمده است، در شش برگ پایانی آیات مربوط به ارث و چند یادداشت پراکنده در ارث دیده می‌شود.

لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، در دو برگ آغازین چند یادداشت متفرقه در حساب و طریقهٔ حساب رقوم و چند بیت شعر فارسی در حساب دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار با چهار لچکی.
کاغذ: الوان.
۱۸×۲۹ سم. ۱۰۱ گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۱۶۰۸۸)

۶۴۴۳

مجموعه

۱. هدایة النجوم **(نجوم ـ فارسی)**
(۱ ر ـ ۵۲ پ)
از: ناصرالدین حیدر بن محمّد شیرازی (شیروانی) (ق ۷ ه).
نک: فهرستواره، ۴/ ۳۱۰۷؛ ملک، ۶/ ۲۶۳ ـ ۲۶۵؛ ذریعه، ۲۵/ ۱۶۶.
آغاز افتاده: ثنا گوید و به دعا یاد دارد و هرکس را در این علم رغبت بود نخست در این کتاب مطالعه کند تا راه بر او گشاده گردد....

۲. رساله‌ای در رمل **(رمل ـ فارسی)**
(۵۵ پ ـ ۶۶ پ)
از: شرف‌الدین معدم (مقدم) جوینی (خوئینی).
رساله‌ای است در شناخت رمل و احکام آن، در ۱۸ باب بدین عناوین:
باب اول: در احکام شانزده خانه به طریق‌کون.
باب دوم: در حکم صورتها که گواه یکدگر باشند.
باب سوم: در شرح مفردات اشکال.
باب چهارم: در بیان قبض الداخل.
باب پنجم: در بیان قبض الخارج.
باب ششم: در بیان جماعت.
باب هفتم: در بیان فرح.
باب هشتم: در بیان عقله.
باب نهم: در بیان انکیس.
باب دهم: در بیان حمره.
باب یازدهم: در بیان بیاض.
باب دوازدهم: در بیان نصرة الخارج.
باب سیزدهم: در بیان نصرة الداخل.
باب چهاردهم: در بیان عتبة الخارج.
باب پانزدهم: در بیان نفی الخد.
باب شانزدهم: در بیان عتبة الداخل.
باب هفدهم: در بیان اجتماع.
باب هجدهم: در بیان طریق ابرید.
آغاز: سپاس و ستایش فراوان و حمد و ثنای بی‌پایان مر آن خدای را جل ثناؤه که قدرتش موجودات را از خزانهٔ نیستی به واسطهٔ کن به صحرای هستی آورد....
انجام: ...در خانهٔ سیزدهم بود و یک عدد و از روزها روز دوشنبه و از شبها شب آدینه و حروفش ع و دلیل کند بر چیزها نباتی دراز.

۳. زبدة الرمل **(رمل ـ فارسی)**
(۶۷ پ ـ ۸۵ پ)
از: معین‌الدین محمّد بن نظام‌الدین نصرالله خاقانی (ق ۸ ه).
نک: مرعشی، ۵/ ۶۲؛ ملک، ۶/ ۲۲۵؛ مجلس، ش ۳۹۳۱/۸؛ دانشگاه، ۲/ ۲۶۹۹؛ نشریه، ۱۱/ ۵۱ ـ ۵۳؛ ذریعه، ۱۲/ ۲۸.

۴. حسن و دل **(داستان عرفانی ـ فارسی)**
= افسانهٔ عقل = معراج الخیال
(۸۷ پ ـ ۹۹ پ)
از: ملّا یحیی سیبک فتاحی نیشابوری (۸۲۵ ه).
نک: سپهسالار، ۴/ ۳۱۷؛ مجلس، ش ۱۶/ ۱۱۰۹؛ دانشگاه، ۹/ ۱۴۱۷ و ۱۰/ ۱۸۳۵؛ مرعشی، ۱۸/ ۲۷۲.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۵ صفر ۹۷۵ه (پایان رسالهٔ دوم)، غرهٔ ربیع الاول ۹۷۵ه (پایان رسالهٔ سوم)، ۲۳ ذی‌قعدهٔ ۹۷۳ه (پایان رسالهٔ چهارم).

عناوین به شنگرف، رساله‌ها تصحیح شده‌اند، روی برگ اول مهر بیضوی «هو العلی» و مهر مربع «العبد محمّد صادق» و بین رسالهٔ اول و دوم اشعاری از رستم بن گشتاسب بن اردشیر و اشعاری از صائب به خط فولاد گشتاسب اردشیر به سال ۱۱۰۷ه و اشعاری از آگهی یزدی و عشرتی یزدی و یک رباعی محو شده از ناصر علیخان و حکایتی از خواجه عبداللّه انصاری و چند یادداشت محو شده آمده است، بین رسالهٔ سوم و چهارم چند یادداشت تاریخی در ثبت فوت شاه اسماعیل و حمزه میرزا و تاریخ کدخدایی کاتب یادداشت به نام محمّد به سال ۹۸۵ و ۹۹۱ه و چند تاریخ تولد و وفات فرزندانش از ق ۱۰ه و تاریخ آمدن سیل به سال ۹۸۴ه و اشعاری از رستم گشتاسب و چند یادداشت در جفر و در دو برگ پایانی اشعاری از لسانی و چند یادداشت پراکنده دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۱/۵×۱۷سم. ۱۰۱گ. ۱۵س.

(ثبت ۲۷۹۱۳)

۶۴۴۴

مجموعه

۱. خلاصة الحساب **(حساب ـ عربی)**

(۱پ ـ۲۸پ)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ذریعه، ۷/ ۲۲۴؛ کشف الحجب، ۲۰۸؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۲۶۳؛ مرکز احیاء، ۱/ ۱۲۱ـ۱۲۲.

۲. شرح خلاصة الحساب **(حساب ـ عربی)**

(۳۰پ ـ۳۷پ)

از: محمّد مؤمن بن جلال‌الدین محمّد کاشانی (ق ۱۱ه).

شرحی است بر باب هشتم خلاصة الحساب شیخ بهائی در جبر و مقابله.

نک: طبقات اعلام الشیعة، ق ۱۱/ ۵۹۶ـ۵۹۷؛ ذریعه، ۲۶/ ۲۸۲.

۳. القصر و الاتمام **(فقه ـ عربی)**

(۴۲پ ـ۵۴پ)

از: شهید دوم زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۶ه).

نک: ذریعه، ۱۷/ ۱۰۰.

۴. الرضاع **(فقه ـ عربی)**

(۵۸پ ـ۶۵پ)

از: نورالدین علی بن عبدالعالی کرکی (۹۴۰ه).

نک: التراث العربی، ۳/ ۱۲۳؛ ذریعه، ۱۱/ ۱۹۲؛ رسائل المحقق الکرکی، ۱/ ۲۱۳ـ۲۲۳.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۰۸۲ه (پایان رسالهٔ اول و دوم)، سال ۱۰۸۳ه (پایان رسالهٔ چهارم).

عناوین به شنگرف.

تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند و رسالهٔ اول دارای حواشی مفصل به نقل از مؤلف و فاضل جواد، روی برگ اول تملک عبدالغنی ثانی حسینی به سال ۱۱۷۷ه با مهر مربع «و اللّه الغنی و انتم الفقراء ۱۱۷۶» و تملک رضی حسینی به سال ۱۱۹۹ با مهر بیضوی محو شده دیده می‌شود، بین رسالهٔ اول و دوم یادداشتی در حساب و نسبت مؤلفه و بین رسالهٔ دوم و سوم ترجمهٔ فصل دوم از رساله‌ای در حساب در بحث مسائل ست جبریه و چند معمای منظوم دیده می‌شود، بین رساله‌ها برگ‌هایی سفید گذاشته شده است.

جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای، اندرون مشکی.

۱۴×۲۰ سم. ۶۵گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۱۴۲۱۵)

۶۴۴۵

الزیج الشامل **(نجوم ـ عربی)**

از: اثیرالدین مفضل بن عمر ابهری سمرقندی (۶۶۳ه).

نک: ش ۶۴۲۲.

در آغاز به نام الزایرجة الشاملة للمحاسن الکاملة نامیده شده است.

خط: نسخ مایل به مغربی. کاتب: الراهب ایوانیس. تاریخ کتابت: ۱۸۸۰ میلادی. مکان کتابت: قریهٔ منصوریه دیر مار عزازیک جهت شماس داود معروف به ابن الجار از شهر ماردین (پایان مقدمهٔ کتاب).

عناوین شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف، جدول‌های نجومی به شنگرف و عناوین بالای جدول‌ها به ثلث مشکی درشت، در هفت برگ آغازین چند نسخهٔ پراکندهٔ پزشکی و چند جدول نجومی در اختیارات ایام و تدبیر اغذیه در فصول اربع و فالنامهٔ حکمای هند و چند یادداشت به خط عبری آمده است، در برگ ۱۶ چند یادداشت به خط عبری و در برگ پایانی چند یادداشت نجومی پراکنده دیده می‌شود.

جلد: تیماج جگری ضربی ترنج و سرترنج و لچکی‌دار.

۲۱ × ۳۱سم. ۹۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۳۲۱۴)

۶۴۴۶

زیج محمّدشاهی **(نجوم ـ فارسی)**

از: راجه جای سینگه سوایی (ق ۱۲ه).

نک: ذریعه، ۱۲/ ۸۸؛ منزوی، ۱/ ۳۰۱؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۵۷ـ۲۹۵۹؛ منزوی، ۱/ ۲۷۶؛ ملی، ۳/ ۸۹ـ۹۱؛ مجلس، ش ۲۱۴۴؛ سپهسالار، ۵/ ۱۱۴.

فقط جداول این کتاب را داراست.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و جدول‌ها به قرمز، عناوین بالای جدول‌ها به مشکی درشت و قرمز و به خط رقاع.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار با لچکی.

۲۱ × ۲۹/۵سم. ۲۰۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۸۵۱)

۶۴۴۷

مجموعه

۱. زیج محمّدشاهی **(نجوم ـ فارسی)**

(۲پ ـ ۱۱۴پ)

از: راجی جای سینگه سوایی (ق ۱۲ه).

نک: ش ۶۴۴۶.

۲. منهاج الاستخراج **(نجوم ـ فارسی)**

(۱۱۵پ ـ ۲۸۳ر)

از: محمّد علی مشهور به مشیر خان (ق ۱۲ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۳۰۷۰؛ ذریعه، ۲۳/ ۱۵۵؛ ملی، ۳/ ۲۱۹ـ۲۲۱؛ مرکز احیاء، ۴/ ۳۹۱ـ۳۹۳؛ خطی دائرة المعارف، ۱/ ۲۴۹؛ سپهسالار، ۵/ ۶۷۶؛ مرعشی، ۲۰/ ۱۵۸.

خط: کتاب اول نسخ و کتاب دوم نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و جدول‌ها به قرمز، بسیاری از جدول‌های کتاب اول سفید مانده است، در سه برگ آغازین یادداشت تهیهٔ فیش از کتاب به خط گلچین معانی و جدولی در تعدیل ایام و نام کتاب و تاریخ تملکی از هاشم منجم باشی به سال ۱۳۰۳ه و در آغاز کتاب دوم دو تاریخ تولد به سال‌های ۱۳۰۳ و ۱۳۱۳ه و در برگ پایانی تملک هاشم منجم باشی مذکور به سال ۱۳۰۱ه دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.
۲۰×۳۰/۵سم. ۲۸۳گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۲۳۱۸۶)

۶۴۴۸

احکام تحاویل سنی الموالید (نجوم ـ عربی)
= غنیة المنجمین =کتاب الاحکام

از: ابوسعید بن منصور بن علی بن بندار دامغانی (ق ۶ه).

نک: ش ۲/ ۶۴۲۰.

خط: نسخ و نستعلیق. تاریخ کتابت: غرهٔ شوال ۱۰۲۴ه.

عناوین و جدول‌ها به شنگرف. تصحیح شده، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملکی به سال ۱۰۲۴ه و تملکی با مهر بیضوی ناخوان دیده می‌شود، دارای حواشی مختصر به نقل از کتاب ابوالقاسم بلخی، در برگ پایانی یادداشت استکتاب نسخه در رمضان ۱۰۲۴ه هنگام مسافرت کاتب یادداشت از اصفهان و یادداشتی از همو که کتاب پس از وی برای فرزندش کمال بن جلال یزدی می‌باشد و مهر بیضوی «یا امام جعفر» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای با سرطبل.
۱۵×۲۴سم. ۱۴۶گ. ۲۱ س. **(ثبت ۲۳۰۰۳)**

۶۴۴۹

دستور المنجمین (نجوم ـ فارسی)

از: شریف حسین بن محمّد بن یحیی زیدی حسینی (ق ۹ه).

نک: دانشگاه، ۱۶/ ۹۴؛ ذریعه، ۸/ ۱۶۸؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۴۰ـ۲۹۴۱؛ ملک، ۲/ ۲۴۷.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّدعلی رجاء زفره‌ای ملقب به نجم الشعراء چنانچه روی برگ اول آمده است.

عناوین با خطی آبی برفراز آن نشانی دارد، روی برگ اول تاریخ تولدی به سال ۱۳۶۷ه و یادداشت تقدیم کتاب به کتابخانهٔ مجلس از محمّد حسن رجائی زفره و تذکر اینکه نسخه به خط پدرش می‌باشد به تاریخ ۸/ ۱۰/ ۴۶ و یک بیت شعر فارسی به سال ۱۳۶۸ه دیده می‌شود.

جلد: مقوائی، عطف پارچه‌ای کرمی.
۱۴/۵×۲۲سم. ۵۶گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۷۹۷۸۷)

۶۴۵۰

بحر الحساب (حساب ـ عربی)

شاید از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

در چهار فن بدین عناوین:

الفن الاول: فی المفتوحات و فیه مقدمه و اربعة مقالات.

الفن الثانی: فی المساحة.

الفن الثالث: فی الجبر و المقابلة و حساب الخطائین.

الفن الرابع: فی جمع قواعد شتی و فوائد من الاصول و الفروع.

آغاز افتاده: و الیه الایاب یوم الحساب الفن الاول فی المفتوحات و فیه مقدمة و مقالات....

انجام افتاده: ...و التضعیف و التنصیف و الضرب و القسمة و لیعلم ان کل واحد من الارکان قد یکون مثبتاً و قد یکون منفیاً مستثنی.

نک: ذریعه، ۳/ ۳۵ـ۳۶؛ کشف الحجب، ۸۱؛ اعیان الشیعة، ۹/ ۲۴۵.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و جداول و اشکال هندسی به شنگرف، تصحیح شده، در برگ پایانی یادداشتی به خط

عبداللّه بحرانی به سال ۱۲۹۰ه در زائیدن گربه‌ای شش بچه گربهٔ به هم چسبیده در منزل عبدالرحیم خان و محمّد قلی خان در شیراز دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۲×۱۸سم. ۱۱۱گ. ۱۵س. **(ثبت ۲۲۵۰۷)**

۶۴۵۱

مجموعه

۱. احکام تحاویل سنی العالم **(نجوم ـ عربی)**
= نکات الاحکام = احکام مغربی
(۱۰پ ـ ۵۴پ)

از: محیی‌الدین یحیی بن محمّد بن ابی‌الشکر مغربی اندلسی (ق ۷ه).

نک: ش ۶۴۳۱.

۲. الاحکام الجزئیة **(نجوم ـ عربی)**
(۵۵پ ـ ۶۴پ)

از: ؟

هشت باب مختصر است هر یک مشتمل بر فصولی در احکام نجوم و طالع سعد و نحس و جز اینها بدین تفصیل:

الباب الاول: فی قرانات الکواکب فی البروج، در ۱۲ فصل.

الباب الثانی: فی ممازجات الکواکب بعضها ببعض، در ۶ فصل.

الباب الثالث: فی شرف الکواکب و هبوطها.

الباب الرابع: فی کون الکواکب مع الرأس و الذنب، در ۲ فصل.

الباب الخامس: فی احوال الکواکب عند طلوعها و غروبها، در ۲ فصل.

الباب السادس: فی رجوعها و استقامتها، در ۲ فصل.

الباب السابع: فی تأثیرها فی الأقالیم السبعة.

الباب الثامن: فی الاختیارات الکلیة.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... الباب الاول فی قرانات الکواکب فی البروج الاثنی عشر و هو اثنا عشر فصلاً الاول علی حکم قرانات زحل لکواکب قران زحل و المشتری فی الحمل یدل علی قتل ملک....

انجام: ...و ذلک فی الشمال و هو الموصل و آذربیجان و دوب العوام من الناس فی کل موضع.

نک: التراث العربی، ۱/ ۱۲۳ـ۱۲۴؛ دائرة المعارف، ۱/ ۹.

۳. کتاب هرمس **(نجوم ـ عربی)**
= احکام طلوع الشعری
(۷۱پ ـ ۷۶پ)

از: هرمس.

نک: مجلس، ش ۱۶/ ۸۱۳ط.

۴. تحریر المجسطی **(هندسه ـ عربی)**
(۷۷پ ـ ۸۰پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۶۴۱۷.

بخشی از رساله در آن آمده است.

۵. احکام القرانات **(نجوم ـ عربی)**
و تحویل سنی العالم
(۸۱پ ـ ۹۷ر)

از: محمّد بن عبداللّه بن عمر بازیار بغدادی (ح ۲۴۵ه).

نک: ش ۱/ ۶۴۱۵.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۸۲۳ه (پایان رسالهٔ پنجم).

عناوین به شنگرف، تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، در ده برگ آغازین چند یادداشت

مفصل و مختصر در طوالع سنین و اوجات کواکب و المراغمه و الاستیلاء و بیوت دوازده گانه و بین رسالهٔ دوم و سوم مطالبی در اتصال کواکب به نقل از مجمل کوشیار و بین رسالهٔ چهارم و پنجم یادداشتی در زیادی و نقصان آبها و قواعد آن و در ۱۶ برگ پایانی یادداشت‌های پراکنده‌ای در نجوم و زایجهٔ ولادت پیامبر اکرم(ص) و تملکی از محمّد تقی به سال ۱۲۰۰ و مطالبی از شرح بیست باب جنابذی آمده است.

جلد: مقوائی ابر و باد، عطف تیماج قهوه‌ای.

۱۳×۱۸سم. ۱۱۳گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) (ثبت ۶۱۸۲۶)

۶۴۵۲

تحاویل السنین (نجوم ـ عربی)

از: ؟

یادداشت‌های پراکنده‌ای را از کتاب‌های نجومی در تحاویل سنین و تغییرات نجومی گردآورده است، نام این کتاب‌ها در مجموعهٔ حاضر دیده می‌شود: کتاب الطول هرمس، کتاب هرمس فی حلول المشتری فی البروج، کتاب العرض فی تحاویل السنین، کتاب الامثال، کتاب الاکوان فی اشراق الکواکب، کتاب باعار فی موت الملوک، کتاب هرمس فی ممرات الکواکب بعضها فوق بعض، کتاب الریاح لابن الحسیب، کتاب الکندی فی الحکم علی التحاویل، لجنة الهندی فی تحاویل السنین، کتاب ابی‌علی الخیاط فی تحویل سنی العالم، کتاب هرمس فی الامطار، تحاویل السنین للهند، تحویل السنة من قول بطلمیوس، کتاب ریمس فی تحویل السنة، کتاب ابی‌سهل بن نوبخت فی دلالة الکواکب، کتاب ماشاءاللّه فی تحویل السنین و... ظاهراً این کتاب مختصر الالوف و الادوار ابوالعباس تنوخی است.

آغاز افتاده: الانتهاء الی غیر التربیع فاما التربیع فانها اذا کانت منحوسة دلت علی ابتداء ذلک عند مدخل السنة و شدته و کثرته عند انتهاء التیسیر الی درجة النحس....

انجام افتاده: ...فی تحویل السنة من کتب الهند اذا کان طالع السنة فی الوقت الذی یدخل فیه الشمس الی الحمل احد منازل القمر الناریة و کان القمر فیها و هی.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به قرمز، دارای حواشی مختصر با عناوین «محمّد باقر الحسینی» که شاید همو کاتب باشد، در آغاز و پایان کتاب اوراق سفیدی آمده است.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۵×۲۱سم. ۱۶۰گ. ۱۷س.

(ثبت ۱۳۲۱۷)

۶۴۵۳

مجموعه

۱. رسالة فی الحساب (حساب ـ عربی)

(۱پ ـ ۴ر)

از: ابوسعید مغربی[۱].

نک: ملی، ۱۶/ ۱۳۲.

۲. الملخص فی الهیئة (نجوم ـ عربی)

(۵پ ـ ۲۷ر)

از: قاضی محمود بن محمّد بن عمر چغمینی خوارزمی (۶۱۸ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۸۱۹؛ مرعشی، ۲۴/ ۸۸؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۷۰۲.

۳. السر السرایر فی الفلک الدائر (نجوم ـ عربی)

(۴۱پ ـ ۹۲ر)

۱. شاید وی ابوسعید بن ابراهیم مغربی صاحب الفتح فی التداوی باشد.

از: ابوالحسن علی بن ماجد بن علی حسینی عریضی اوالی.

به درخواست بزرگی کتاب حاضر را در عالم علوی و احکام نجومی در ۵۵ فصل گردآورده است بدین عناوین:

الفصل الاول: فی فهرس الکتاب، و الجزء الاول فی العلمی.

الفصل الثانی: فی معرفة الجمل الکبیر و الصغیر و القلم الهندی.

الفصل الثالث: فی اصل یعرف به دخول الشهر الرومی و تصحیح ما یرجع الیه.

الفصل الرابع: فی اسماء الاشهر الرومیة و ترتیبها و اعدادها و الکبیسة.

الفصل الخامس: فی اسماء البروج و ترتیبها و طبایعها.

الفصل السادس: فی اسماء المنازل و ترتیبها و قسمتها علی البروج.

الفصل السابع: فی ترتیب الافلاک و العناصر و الاقالیم و مواضع السبعة السیارة.

الفصل الثامن: فی البروج الثابتة و المنقلبة و ذوات الجسدین.

الفصل التاسع: فی حدود السبعة السیارة علی مذهب المصریین.

الفصل العاشر: فی وجوه السبعة السیارة.

الفصل الحادی عشر: فی المذکر و المؤنث و النهاری و اللیلی من البروج الاثنی‌عشر و السبعة السیارة و طبایعها و غیرها.

الفصل الثانی عشر: فی بیوت السبعة السیارة المناظره من تسدیس و غیره.

الفصل الثالث عشر: فی معرفة الاوتاد و اشرفیتها و غیره.

الفصل الرابع عشر: فی احتراق بعض الکواکب و زیادة القمر و نقصانه و محاقه.

الفصل الخامس عشر: فی اجرام بعض الکواکب علی وجه کلی.

الفصل السادس عشر: فی البروج الاثنی عشر التی علی المنطقة.

الفصل السابع عشر: فی الصور الشمالیة و الجنوبیة.

الفصل الثامن عشر: فی جملة من کلام الزنجانی فی المشهور من الکواکب فی زمانه.

الفصل التاسع عشر: فی مزاجات بعض الکواکب و درجاتها و طبایعها.

الفصل العشرون: فی ذکر المنازل و صورها.

الفصل الحادی و العشرون: فی سبب تسمیة هذه المنازل و فوائد یتعلق بها.

الفصل الثانی و العشرون: فیما یطلع عند هذه المنازل.

الفصل الثالث و العشرون: فی الاهویة و اسمائها و جهاتها.

الفصل الرابع و العشرون: فی ذکر الافلاک و العناصر و الخسوف و الکسوف و مراکز النجوم و سقی البحر و غیره.

الفصل الخامس و العشرون: فی زیادة المنازل و نقصانها و هبوطها و ارتفاعها.

الفصل السادس و العشرون: فی معرفة ارباب اللیالی و الایام و ما لکل واحد من السبعة السیارة منهما.

الفصل السابع و العشرون: فی احوال الکواکب من اشراق و غیره.

الفصل الثامن و العشرون: فی مقدار سیر المتحیرة من السیارة و رجوعها.

الفصل التاسع و العشرون: فی مقدار البروج و مقدار طلوعها و غیر ذلک.

الفصل الثلاثون: فی معرفة مغیب القمر و طلوعه علی کم ساعة من اللیل.

الفصل الحادی و الثلاثون: فی معرفة ساعات النهار بالفی و الظل.

الفصل الثانی و الثلاثون: فی معرفة کون الشمس فی البروج.

الفصل الثالث و الثلاثون: فی معرفة القمر فی ای برج.

الفصل الرابع و الثلاثون: فی معرفة ای ساعة تنزل الشمس من البرج من ساعات اللیل و النهار.

الفصل الخامس و الثلاثون: فی بسط الشمس علی البروج و المنازل.

الفصل السادس و الثلاثون: فی معرفة ۷ فصل و اعدادها و ترتیبها علی حرکات الشمس.

الفصل السابع و الثلاثون: فی معرفة الطالع فجراً و مغرباً و المتوسط کذلک الی غیر ذلک.

الفصل الثامن و الثلاثون: فی ارباث فصیحة اللفظ و المعنی فی بسط الرقبا من البروج و المنازل.

الفصل التاسع و الثلاثون: فی بسط الانواء المترتبة علی غروب هذه الرقبا.

الفصل الاربعون: فی احوال البیوت الاثنی‌عشر.

الفصل الحادی و الاربعون: فی طبایع المنازل و احوال المولود فیها.

الفصل الثانی و الاربعون: فی افعال بعض السیارة السبعة فی المولود و غیره.

الفصل الثالث و الاربعون: فی احوال الکسوف و تأثیرها فی البلدان و مقدار التأثیر و به یتم الجزء العلمی و یتلوه الجزء العملی.

الفصل الرابع و الاربعون: فیما یترتب من الاعمال علی کون القمر فی البروج.

الفصل الخامس و الاربعون: فیما یترتب من الاعمال علی الساعات المختصة بالسبعة السیارة و بعض ما یترتب علی ساعات اللیل.

الفصل السادس و الابعون: فی اختیارات الاعمال علی کون القمر فی المنازل.

الفصل السابع و الاربعون: فیما یتعلق بالاعمال بالنسبة الی احوال القمر فی السبعة السیارة.

الفصل الثامن و الاربعون: فیما یتعلق من الاعمال و التروک بالنسبة الی نظر الهلال الی البروج الاثنی عشر.

الفصل التاسع و الاربعون: فیما یترتب من الاعمال و التروک علی ایام الشهر من کلام الصادق علیه‌السلام.

الفصل الخمسون: فی حساب الاسکندر المسمی بالغالب و المغلوب و ما یترکب علیه من الاعمال و التروک.

الفصل الحادی و الخمسون: فیما یتجنب من الاعمال بالنسبة الی الجهات.

الفصل الثانی و الخمسون: فیما یتجنب من الاعمال بالنسبة الی ایام الاسبوع و الشهر و السنة.

الفصل الثالث و الخمسون: فیما یفصل و یتجنب بالنسبة الی الاشهر الرومیة.

الفصل الرابع و الخمسون: فی ذکر بعض التواریخ.

الفصل الخامس و الخمسون: فی کیفیة الاعتقاد فی هذا العلم و وصیة یختم بها هذا الکتاب.

آغاز: الحمد للّه الذی اماط دیجور الظلم بالنجوم الزاهرات و بعض فی الدیاجی اجرامها لدلالة السایرات و اهمو بانواء مغاربها السحاب الهامرات و صیر بتلألئها الافلاک للناظرین ناظرات....

انجام: ...و نهایات القوانین العلمیة و العملیة و ادخلنا فی سلک نظام خواص الطائفة الاثنی عشریة و خلا عنا ظلما الظلم بالشموس المهدیة آمین آمین.

۴. رسالة فی النجوم (نجوم ـ عربی)

(۹۳ پ ـ ۱۰۷ ر)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در نجوم در ۱۷ فصل بدین عناوین:

الفصل الاول: فی الاصطلاحات.

الفصل الثانی: فی ذکر الاجسام علی الاجمال.

الفصل الثالث: فی افلاک الکواکب السبعة.

الفصل الرابع: فی حرکات الافلاک.

الفصل الخامس: فی الدوایر التی هی الاصول.
الفصل السادس: فی الاختلافات التی تقع لحرکات الکواکب.
الفصل السابع: فی الاختلافات التی تقع لحرکات الکواکب فی العرض.
الفصل الثامن: فی الرجوع و الاستقامة.
الفصل التاسع: فی زیادة ضوء القمر و نقصانه.
الفصل العاشر: فی اختلاف المعطرات للارض عند فلک الشمس.
الفصل الحادی عشر: فی کسوف الشمس و سببه.
الفصل الثانی عشر: فی خسوف القمر.
الفصل الثالث عشر: فی القسی و ما یتعلق بها.
الفصل الرابع عشر: فی الکواکب الثابتة.
الفصل الخامس عشر: فی الساعات و الیوم و السنة.
الفصل السادس عشر: فی ذکر الاقالیم.
الفصل السابع عشر: فی خواص المواضع.

آغاز: الفصل الاول فی الاصطلاحات النقطة شئ لا یتجزی و الخط طول بلا عرض و طرفاه نقطتان و الخط المستقیم هو المحطوط علی استقبال النقط ....

انجام: ...و اما حمایلیه و هی الآفاق المایله و اما رخویه و هی فی المواضع التی ینطبق فیها افق العالم علی سمت الرأس و لکن هذا آخر الکلام فی هذه الرسالة.

۵. استخراج التاریخ القبطی من العربی (نجوم ـ عربی)

(۱۱۱ پ ـ ۱۱۴ پ)

شاید از: کاتب نسخه.

در طریقهٔ استخراج تاریخ رومی از عربی، در یک مقدمه و هفت فصل بدین عناوین:

المقدمة: فی معرفة عدد الشهور القبطیة.
الفصل الاول: فی استخراج القبطی من العربی.
الفصل الثانی: فی علامة اول توت رأس السنة العربیة.
الفصل الثالث: فی معرفة موضع الشمس من البروج الاثنی عشر.
الفصل الرابع: فی معرفة تزاید اللیل و قصر النهار.
الفصل الخامس: فی معرفة حلول القمر فی البروج الاثنی عشر.
الفصل السادس: فی معرفة التاریخ القطبی المستخرج فی جدوله.
الفصل السابع: فی معرفة دخول الخماسیین من جدوله.

آغاز: و استخراج التاریخ القبطی من العربی بطریق الحساب... السنة البسیطة و الکبیسة و علامات اول توت من الشهور القبطیة رأس السنة العربیة من الجدول الملخص الآتی ....

انجام: ...اول الخماسین فی هذا العام الموافق لیوم الاثنین الحادی و العشرین من شهر جمادی الآخره و یکون لغیرها الیوم العاشر او الحادی عشر من کل شعبان.

خط: نسخ نازیبا. کاتب: احمد بن عبداللّه بن علی بن سیف صیمری. تاریخ کتابت: ۲۹ ذی قعدهٔ ۹۹۰ه (پایان رسالهٔ دوم)، همو در چهارشنبه ۲۱ رجب ۹۹۱ه (پایان رسالهٔ سوم)، همو در دوشنبه ۲۶ رجب ۹۹۱ه (پایان رسالهٔ چهارم).

عناوین و جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف، تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، روی برگ اول یک دعای پراکنده و تملک بهاءالدین محمّد عاملی (شیخ بهائی) با مهر دائری بزرگ وقف وی و مهر کتابخانهٔ مجدالدین نصیری و مهر دائری «لی خمسة اطفی بهم نار الجحیم الحاطمه المصطفی و المرتضی و ابناهما و الفاطمه العبد مصطفی» که این مهر در برخی از برگ‌های دیگر نیز آمده ـ دیده می‌شود، بین رسالهٔ دوم و سوم یادداشتی در حساب جمل کبیره به ترتیب ابجد و فائده‌ای در ذکر بلاد مشهوره و اقالیم هفتگانه و یادداشتی در طریق استخراج خط نصف النهار و

طریقهٔ شناخت سمت قبله و طول مکه و عـرض آن و تملک مصطفی حسینی کاشانی و فـصل چهاردهم از کـتاب الذاری؟ در صـور درجـات الفلک با جدول‌هایی در این بـاره و دارای پـنج مقدمه جهت ورود به مقصود، و بین رسالهٔ چهارم و پنجم چند دعا و رقعهٔ پراکنده به نـقل از سـیّد علی بن الصائغ و امان الاخطار ابن طـاوس و در برگ پایانی چند فائده در عـلوم غـریبه دیـده می‌شود، در برخی از بـرگ‌ها مـهر مـربع «العبد محمّد رضا الحسینی» آمده است.

جلد: تیماج قرمز مجدول ضربی.

۱۵/۵ × ۲۱ سم. ۱۱۵گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) (ثبت ۱۴۲۰۶)

۶۴۵۴

الآثار الباقیة عن القرون الخالیة (تاریخ و نجوم ـ عربی)

از: ابوریحان محمّد بن احمد بیرونی (۴۴۰ه).

نک: ملک، ۱/ ۱۱؛ ملی، ۱۳/ ۲۵۷ ـ ۲۵۹؛ ذریـعه، ۱/ ۶؛ مجلس، ش ۶۴۰۶؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۶۱۵؛ سپهسالار، ۳/ ۱۹؛ کشف الظنون، ۱/ ۹؛ مشار عربی، ۱؛ عیون الانباء، ۹/ ۴۵.

خط: نسخ، تاریخ کتابت: ۲۵ شعبان ۱۲۹۶ه.

عناوین به قرمز، جدول‌ها به قرمز و در بـرخـی موارد سفید مانده است، در برخی از برگ‌ها آثار تصحیح مختصری به خط کاتب دیده مـی‌شود، روی برگ اول بـرچسب کـتابخانهٔ صـنیع‌الدوله محمّدحسن خان آمده است، در دو برگ پـایانی ۲۵ کلمه از کلمات منسوب به بـقراط حکـیم در علامات موت به خط کاتب آمده است.

جلد: تیماج سبز.

۱۶/۵ × ۲۵ سم. ۱۷۴گ. ۱۸س.

(ثبت ۴۹۲۷۸)

۶۴۵۵

مجموعه

۱. تخلیص المفتاح (حساب ـ عربی)

(۱ ر ـ ۲۰ ر)

از: غیاث‌الدین جمشید بن مسعود کاشانی (۸۳۲ه).

نک: الهیات، ۲/ ۵۱ ـ ۵۳؛ با نام: رساله‌ای در حساب، دانشگاه، ۴/ ۸۶۷؛ مـجلس، ش ۹/ ۲۷۸۶؛ ذریـعه، ۴/ ۴۲۸ و ۴۷۰؛ دائرة المعارف، ۱/ ۶۳؛ کشف الظـنون، ۲/ ۱۷۶۱؛ کاشانی نامه، ۲۳ ـ ۲۵.

۲. میزان المقادیر فی تبیان التقادیر (فقه ـ عربی)

(۲۳ پ ـ ۴۸ ر)

از: آقا رضی‌الدیـن مـحمّد بـن حسـن قـزوینی (۱۰۹۶ه).

نک: مـجلس، ش ۱/ ۲۸۶۹؛ مـرعشی، ۳/ ۲۳۶؛ سپهسالار، ۵/ ۶۹۴؛ ملی، ۳/ ۴۷۵؛ کشف‌الحجب، ۵۷۴؛ ذریعه، ۲۳/ ۳۲۴ ـ ۳۲۵.

۳. الجعفریة فی مسائل الحسابیة (حساب ـ فارسی)

(۴۹ پ ـ ۵۶ ر)

از: قوام‌الدین حسین بن شمس‌الدین محمّد خفری.

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۴۶۳ ـ ۲۴۶۴؛ مـرعشی، ۱۶/ ۴۲؛ ذریعه، ۵/ ۱۰۹؛ دانشگـاه، ۱۷/ ۱۱۴؛ مـلک، ۵/ ۳۶۰.

کاتب مسائلی را با پاسخ آنها و یادداشتی در کیفیت استخراج ضمایر از اعداد از این کتاب گزین کرده است.

آغاز: مسایل لطیفه از حساب که به قواعـد غـریبه درست می‌آید و هـمه کس بـه آن مـی‌رسد مـنقول از جعفریة الحسـاب مسـاله پـنج بـرادرنـد و مـالی تـقسیم نمودند....

انجام: ...چون جملهٔ اولی را از او طرح نمایند حرف

اول باشد و جملهٔ دوم که طرح نمایند باقی حرف دوم و علی هذا القیاس.

۴. الحبل المتین فی احکام احکام‌الدین **(فقه ـ عربی)**

(۵۷ پ ـ ۶۲ ر)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ذریعه، ۶/ ۲۴۰؛ کشف الحجب، ۱۹۲؛ التراث العربی، ۲/ ۳۷۰؛ مرکز احیاء، ۳/ ۳۲۱؛ مشار عربی، ۳۰۲.

نسخهٔ حاضر فقط کتاب سوم از منهج رابع در مواریث را داراست.

۵. خلاصة الحساب **(حساب ـ عربی)**

(۶۵ پ ـ ۸۷ ر)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۱/ ۶۴۴۴.

۶. هیئت = فتحیه **(هیئت ـ فارسی)**

(۸۷ پ ـ ۱۲۹ ر)

از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).

نک: ذریعه، ۱۶/ ۹۴؛ مشار فارسی، ۴/ ۳۶۴۱؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۲۳۶؛ دانشگاه، ۴/ ۸۹۰؛ مجلس، ش ۲/ ۳۱۲۱؛ مرعشی، ۱/ ۵۵؛ فهرستواره، ۴/ ۳۱۱۲ـ۳۱۱۵.

۷. نوروز نامه = نوروزیه = احکام نوروز **(نجوم ـ فارسی)**

(۱۳۰ پ ـ ۱۳۲ پ)

از: آقا رضی‌الدین محمّد بن حسین قزوینی (۱۰۹۶ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۳۱۰۲؛ ذریعه، ۲۰/ ۸۷؛ دانشگاه، ۱۴/ ۳۶۷۷؛ مجلس، ش ۳/ ۴۷۶۷؛ ملی، ۳/ ۴۷۴.

خط: نستعلیق. کاتب: اصغر (پایان رسالهٔ اول). تاریخ کتابت: ۱۲ صفر ۱۰۹۲ه (پایان رسالهٔ چهارم)، علی اصغر بن محمّد یوسف قزوینی، ۱۱ محرم ۱۰۶۲ه (پایان رسالهٔ پنجم). همو به سال ۱۰۶۵ه (پایان رسالهٔ ششم).

عناوین به شنگرف، جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف، تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند و برخی با حاشیه‌نویسی بسیار مفصل، در بدرقهٔ کتاب تملک سیّد محمّد موسوی جزائری نجفی به سال ۱۳۶۷ه و فهرست نام رساله‌ها آمده است، بین رسالهٔ اول و دوم فصلی در استخراج المجهول بالخطائین به نقل از مصباح؟ و بین رسالهٔ دوم و سوم نسخه‌ای پزشکی و یادداشتی در عدد اصم و در برگ پایانی یادداشتی به خط شیخ آقا بزرگ تهرانی در بارهٔ کاتب مجموعهٔ حاضر و یادداشتی در شرح حال کاتب به نقل از امل الامل حر عاملی به خط سید محمّد جزائری دیده می‌شود.

جلد: مقوائی، عطف و گوشه‌ها تیماج قرمز.

۱۰×۱۷/۵سم. ۱۳۳گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۵۸۶۱)

۶۴۵۶

مشارق الانوار السلطانیه **(تقویم ـ فارسی)**

از: میرزا محمّدحسن بن محمّدحسین بن بدیع‌الزمان حسینی منجم (ق ۱۳ه).

نک: مجلس، ش ۷۶۲؛ سنا، ش ۶۲۸۵؛ سپهسالار، ۵/ ۵۶۸ ـ ۵۷۰؛ نشریه، ۷/ ۲۹۰؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۴۴ـ۳۰۴۵؛ آستان قدس، ۸/ ۴۲۹.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد باقر بن محمّد حسین بن بدیع‌الزمان حسینی منجم (برادر مؤلف و صاحب کتاب مآثر النجوم که به شمارهٔ ۶۴۳۶ همین کتابخانه گذشت). تاریخ کتابت: ۱۲۳۷ه

به دستور شاه و هدیه شدهٔ به وی.
عناوین به ارغوانی و لاجورد و فیروزه‌ای و به خط رقاع، برگ اول دارای سرلوح مرصَّع مذهَّب با کتیبه‌ای مرصَّع و مذهَّب با نگاشتهٔ بسمله در وسط آن به خط رقاع تحریری در زمینه‌ای ارغوانی و حاشیه سازی ترنج با گل اندازی گل و بوتهٔ مرصَّع و مذهَّب، صفحات مجدول به زر و مشکی و لاجورد و قرمز و فیروزه‌ای و کمند زرین تحریری، بین تمامی سطرهای کتاب طلااندازی دندان‌موشی، در برگ پنجم نام سلطان به زر در ترنجی لاجوردی با گل و بوتهٔ اسلیمی زرین در زمینه‌ای لاجوردی و کتیبه‌ای مرصَّع و مذهَّب با زمینهٔ لاجوردین دیده می‌شود، در برگ ۹۸ و ۹۹ زایجهٔ سلطان با حاشیه سازی تشعیر و تذهیب با نقش اسلیمی و نام سلطان در ترنجی بالای برگ دیده می‌شود، در برگ ۱۸۸ نام سلطان درون ترنج و کتیبهٔ مرصَّع مذهَّبی آمده‌است، نسخه سلطنتی و از جهت هنری بسیار نفیس است.
جلد: روغنی دو روگل و بوته‌دار.
۲۷×۴۳/۵سم. ۲۰۹گ. ۱۵س.
(← تصویر) (ثبت ۷۴۳۸۰)

۶۴۵۷

نهایة الادراک فی درایة الافلاک (نجوم ـ عربی)
از: قطب‌الدین محمود بن مسعود شیرازی (۷۱۰ه).
نک: دانشگاه، ۱۰/ ۱۵۷۹؛ نشریه، ۶/ ۴۱۹؛ نشان از همین نسخه، سپهسالار، ۵/ ۷۳۴؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۹۸۵؛ هدیة العارفین، ۲/ ۴۰۷؛ اعلام زرکلی، ۷/ ۱۸۷؛ شرح حال شیرازی، محمّدتقی میر ۷۰ـ۷۲.
خط: نستعلیق. کاتب: بخشایش بن شیخ بهاءالدین ملطی. تاریخ کتابت: یک ماه بین ذی‌قعده و ذی‌حجهٔ ۸۴۴ه. مکان کتابت: سمرقند مدرسهٔ الغ بیگ بن شاهرخ بن امیر تیمور گورکان و در زمان تدریس قاضی‌زادهٔ رومی در این مدرسه با دعای طول بقاء به سلطان و قاضی‌زاده.
عناوین به مشکی درشت، اشکال هندسی به شنگرف، تصحیح شده روی برگ اول نام کتاب و تملک آقا میرزا و در دو برگ پایانی نام کتاب و مؤلف و یادداشتی به نقل از قانون مسعودی و چند یادداشت پراکندهٔ نجومی به عربی و فارسی و یادداشتی از حمزه بن علی دفتردار خزانهٔ عامره به سال ۹۰۱ه در خرید کتاب از مخلفات کتابخانهٔ مصلح‌الدین الکستلی به ۴۰۰ درهم عثمانی دیده می‌شود.
جلد: روغنی دو رو، رو ترنج و سرترنج‌دار با نقش آیات و روایاتی در حاشیه به خط رقاع و تحریر شده در محرم ۱۲۵۱ه اندرون گل لاله.
۱۷/۵×۲۶سم. ۹۲گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) (ثبت ۸۵۹۳۷)

۶۴۵۸

تنقیح المناظر لذوی الابصار و البصائر (فیزیک ـ عربی)
از: کمال‌الدین ابوالخیر حسن بن علی فارسی (۷۱۸ه).
نک: مرعشی، ۱۰/ ۱۶۶ـ۱۶۸؛ دانشگاه، ۱۷/ ۳۴۳؛ مجلس، ش ۵۳۰۰؛ سپهسالار، ۳/ ۵۱۹ـ۵۲۱؛ ملی، ۱۳/ ۱۶۱؛ ملک، ۱/ ۱۷۷؛ کشف الظنون، ۱/ ۵۰۰؛ ذریعه، ۴/ ۴۶۷؛ آستان قدس، ۸/ ۱۱۱.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین و اشکال هندسی به شنگرف، تصحیح شده، برگ اول بازنویسی شده، در برگ پایانی تملکی با مهر مربع «یا علی مدد» دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.

۱۵/۵×۲۳/۵ سم. ۱۸۰گ. ۲۵ س.
(ثبت ۴۹۲۷۵)

۶۴۵۹

الجامع الشاهی **(نجوم ـ عربی)**

از: احمد بن محمّد بن عبدالجلیل سجزی (سنجری)، ابوسعید منجم (۴۷۷ه).

نک: نشریه، ۳/ ۱۶۹؛ مرعشی، ۱۳/ ۲۳۲ و ۳۴/ ۸۴۰ـ۸۴۲؛ ذریعه، ۵/ ۵۹؛ ایضاح المکنون، ۱/ ۳۵۲؛ کشف الظنون، ۱/ ۱۷؛ دانشگاه، ۱۶/ ۲۳۳؛ ملک، ۱/ ۱۹۳ و ۶/ ۴۲۹؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۰۰ـ۲۹۰۱؛ مجلس، ش ۱۷۴.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و جدول‌ها به شنگرف و در برخی موارد نانویس، تصحیح شده و در برگ پایانی یادداشت مقابلهٔ بلاغی از عبدالحی آمده است، روی برگ اول تملکی با مهر مربع «افوض امری الی اللّه عبده محمّد صادق» که کتاب را در صفر ۱۱۹۱ه از ابن ملّا حسنعلی عاملی خریده با نام کتاب دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار بالچکی.

۱۸/۵×۲۵ سم. ۳۸۷گ. ۱۹س. **(ثبت ۱۲۲۸۰)**

۶۴۶۰

کتاب موالید **(نجوم ـ فارسی)**

از: ؟

نسخه‌ای است قدیمی در بیان احکام موالید با استفاده از گفتار والیس اسکندرانی که این عناوین در آن دیده می‌شود:

فصل چهارم: اندر تحویل سال‌های موالید و بیرون آوردن دلیلها.

فصل دوم از مقالت دوم: اندر پدید کردن خانیها و شناختن پیوستن ستارگان به آفتاب.

در چهارم: اندر پرورش مولود.

فصل چهارم از مقالت دوم: اندر پدیدکردن حدها.

در پنجم: اندر صورت تن مولود و حلیتش و هیئت و مزاجش.

در ششم: اندر عمر.

در هفتم: اندر علتها که تن را پدید آید.

در هشتم: اندر حالهای نفس بخشیده گردد تعقلی و خلقی.

فصل هشتم: اندر یاد کردن دوازده بهره‌کش اثنا عشریات خوانند.

فصل هشتم از مقالت چهارم: اندر نحس گشتن ستارگان.

فصل سوم از مقالت پنجم: اندر عمل تحویل سال عالم و بیرون آوردن دلیلها.

فصل چهارم: اندر مولودها کردن و نمودارهای آن بیرون کردن.

فصل هفتم: اندر یافتن برجها که او را مطالع بروج خوانند.

در دهم: اندر برجهای مذکر و مؤنث و لیلی و نهاری.

در یازدهم: اندر طبعهای برجها.

در دوازدهم: اندر برجها و جزئهایی که به یکدیگر نگرند.

در هجدهم: اندر اتصال و انصراف و قبول.

در نوزدهم: اندر نیروی ستارگان و فرا بستگی یکی بر یکی.

در بیستم: اندر دلالت خانهای فلک و جایگاههای ستارگان از ایشان.

آغاز: فصل چهارم اندر تحویل سال‌های موالید و بیرون آوردن دلیلها بدان کی حکم کردن بر تحویل سال‌های موالید نیست جز آن کسی کی مولودش دانند از روز و ماه و سال و طالع و وقت‌زادنش و جایگاه....

انجام: ...اکنون پدید کنم بدین جدول دانستن ستارگان سحابی کش ابر همانا گویند کی برنده‌اند مر هیلاجها را و لا یعلم الغیب الّا اللّه عزوجل و به الحول و القوة.

رقاع. تاریخ کتابت: ق ۶ هـ.

عناوین به شنگرف، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، برخی از برگ‌ها به خطی نزدیک به اصل بازنویسی شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار، عطف ترمیمی.

۱۵×۱۹سم. ۴۲گ. ۱۷س.

(← تصویر) **(ثبت ۸۷۱۰۷)**

۶۴۶۱

مجموعه

۱. التاریخ العبرانی = تاریخ الخلیقة **(نجوم ـ عربی)**

(۲ پ ـ ۱۴ ر)

از: محمّد بن ابی‌الفتح صوفی مصری (ق ۹ هـ).

رسالهٔ مختصری است در استخراج تاریخ یهود که از تورات استخراج شده با شناخت اوائل سال و ماه و اوقات روزه و اعیاد ایشان بنا بر اصول احبار یهود که به نام حساب قبیعوت نامیده می‌شود.

شاید رسالهٔ حاضر بخشی از کتاب مختصر زیج الغبیگ وی باشد که در کشف الظنون، ۲/ ۹۶۶، معرفی شده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... و بعد فهذه نبذة وجیزة و الفاظ غریزة فی الکلام علی التاریخ العبرانی المشهور بتاریخ الخلیقة و زعم احبار الیهود انه تاریخ آدم المستخرج من التورات....

انجام: ...و رأس السنة دائماً تشری شفط صوم یوم اثنین یکون فیما بین عاشره الی خامس عشرة و فی ثالث عشرینه صوم یوم الرجفه بطرقه و اللّه اعلم بالصواب.

۲. مبدأ تاریخ سنی العالم **(نجوم ـ عربی)**

(۱۴ ر ـ ۳۰ پ)

از: محمّد بن ابی‌الفتح صوفی مصری (ق ۹ هـ).

رسالهٔ مختصری است در چگونگی یافتن تاریخ مبدأ عالم با استفاده از کلام اهل هند و با در نظر گرفتن زیج الغ بیگ و وضع چند جدول در دسترسی آسان به این تاریخ، و در آن از تاریخ ۸۴۷ هـ یاد شده است. شاید نسخهٔ حاضر همان مختصر زیج الغ بیگ وی باشد.

آغاز: الحمد للّه منشئ الامم و باری النسم و مخرج الوجود من العدم و محیی الرمم العالم بماکان و ما یکون من القدم صور الصور و اجری القلم بالقضاء و القدر و علم الانسان ما لم یکن یعلم....

انجام: ...و کذا الاسم الذی قبله و الاسم الذی بعده یو و اللّه اعلم و لما انتهینا من بیان حساب تاریخ الخطا مع التسهیل و الایضاح بعون اللّه و توفیقه نختمه بالحمد و الشکر للّه.

۳. تحریر الکرة المتحرکة لاوطولوقس **(هندسه ـ عربی)**

(۳۳ پ ـ ۳۷ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲هـ).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۳؛ مجلس، ش ۷/ ۳۹۳۴؛ دانشگاه، ۴/ ۸۴۷ـ۸۴۹؛ کشف الظنون، ۱/ ۳۵۷؛ ذریعه، ۳/ ۳۸۲؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۷.

۴. تحریر المناظر لاقلیدس **(طبیعی ـ عربی)**

(۳۷ پ ـ ۴۸ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲هـ).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۶؛ مرکز احیاء، ۴/ ۳۹۹؛ ذریعه، ۳/ ۳۹۳؛ مشار عربی، ۱۶۶؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۸.

خط: دو رسالهٔ اول نسخ و رساله‌های بعد نستعلیق.
کاتب: محمّد باقر بن محمّد حسین (حسن) منجم حسینی اصفهانی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه (پایان رسالهٔ اول).
عناوین به مشکی درشت یا با خطی قرمز برفراز آن نشانی دارد، جدول‌ها و اشکال هندسی به مشکی یا شنگرف و قرمز، در دو برگ آغازین نام برخی از رساله‌ها و یادداشتی نجومی به نقل از ابومعشر بلخی دیده می‌شود، رسالهٔ اول و دوم مجدول به قرمز، در برگ پایانی یادداشتی فارسی در زاویه آمده است، رسالهٔ اول دارای حواشی مختصر از کاتب.
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.
کاغذ: الوان.
۱۴×۲۱/۵ سم. ۴۹گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۱۶۲۵۲)

۶۴۶۲

مجموعه

۱. لطایف الکرام (الکلام) فی احکام الاعوام **(نجوم ـ فارسی)**
(۱۷ پ ـ ۵۴ ر)
از: سیّد محمّد بن محمّد حسینی معروف به سیّد منجم (ق ۹ه).
نک: مرعشی، ۲/ ۲۰۲؛ دانشگاه، ۴/ ۹۳۵ـ۹۳۷؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۳۰ـ۳۰۳۱؛ مشترک، ۱/ ۲۹۳؛ ذریعه، ۱۸/ ۳۲۰ـ۳۲۱؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۵۵۳.

۲. متفرقات در نجوم **(نجوم ـ فارسی)**
(۱ ر ـ ۱۷ ر و ۵۴ ر ـ ۵۸ ر)
از: کاتب نسخه.
مطالب متفرقه‌ای را کاتب با استفاده از کتاب‌های نجوم گردآورده با این عناوین:
فائده‌ای در معرفت هوا و باران به نقل از رسالهٔ فلاحت، کتابت سال ۱۱۷۷ه (۱ ر).
باب شانزدهم در معرفت احوال بروج از کتاب شرح بیست باب ملّا مظفر گنابادی (۱ پ ـ ۱۵ پ) به خط کاتب در ۱۸ ذی‌حجهٔ ۱۱۷۶ه.
شرف و هبوط کواکب به نقل از همان کتاب و کتابت ۲۰ ذی‌حجهٔ همان سال (۱۵ پ ـ ۱۶ ر).
فائده‌ای در معرفت طریق نوشتن احکام نجوم به نقل از تنبیهات المنجمین ملّا مظفر (۱۶ پ ـ ۱۷ ر).
فائده‌ای در احکام سهو الحوادث از شرح بیست باب گنابادی (۱۷ ر) کتابت سال ۱۱۷۷ه.
فوائد پراکنده‌ای به نقل از تنبیهات المنجمین گنابادی (۵۴ ر ـ ۵۸ ر).

۳. سؤال و جواب در احکام طوالع **(نجوم ـ فارسی)**
(۵۹ ر ـ ۱۱۱ پ)
از: ؟
سؤالاتی از مؤلف در احکام طوالع و برخی پیشگویی‌ها شده است که وی بنا بر اوضاع نجومی بدانها پاسخ گفته است، این سؤالات به سال ۱۲۳۷ه مطرح شده و نام برخی از سؤال کنندگان چنین است: ابوالمظفر حسنعلی میرزا، سلالة الاشراف میرزا علی، حاجی میرزا جان، محمّدکاظم خان، محمّد ولی میرزا، علی رضا خان، حاجی محمّد حسین قاضی، میرزا علی‌گوهر، ذوالفقار خان، عباسقلی خان، محمّدنظر خان، ملک قاسم، محمّد رحیم خان، محمّد هاشم خان، رضا قلی خان، بیگلرخان، میرزا موسی، میرزا نوروز، محمّد صالح خان، حاجی فیروزالدین، امین‌الدوله و... جای جدول طوالع سفید مانده است.

۴. قرانات کواکب **(نجوم ـ فارسی)**
(۱۱۲ ر ـ ۱۵۸ پ)
از: ؟
چند فصل است در قرانات کواکب که این عناوین

در آن دیده می‌شود: در احوال ملوک که از ۱۲ چیز جویند، در احوال وزرا و اصحاب قلم از هشت چیز، در احوال امرا و اهل سلاح از پنج چیز، در دانستن آنکه به وقت تحویل بر پادشاه خارجی بیرون آید یا نه؟ از هفت چیز، در احوال رسولان و صاحب خبران، در دانستن خبرهای راست از سیزده چیز، در دانستن خبرهای دروغ از ۹ چیز، در دانستن بودن صلح میان پادشاه و خصم در ۱۳ چیز، در دانستن بودن جنگ از ۱۶ چیز، در دانستن آنکه چون جنگ ممکن بود وقوع در کدام روز بود از ۱۰ چیز، در دانستن آنکه چون جنگ ممکن باشد سبب چه چیز باشد از ۱۲ چیز، چون جنگ ممکن بود به کدام سلاح جنگ کنند و در کدام جهت و کدام موضع جنگ باشد از شش جهت، در دانستن اندکی و بسیاری مرد پادشاه از هفت چیز، در دانستن بسیاری و اندکی مرد خصم از هفت چیز، در دانستن ظفر پادشاه بر خصم از ۲۲ چیز، در دانستن ظفر خصم بر پادشاه از ۲۲ چیز، در دانستن حال قضات و ائمه از ۷ چیز، در دلالات کواکب علی الانفراد، در بروج طالع سال و بودن کواکب در بروج به وقت تحویل، نیکی و بدی حال عوام و رعیت از ده چیز، در دانستن حال زنان و خاتونان و خادمان و اصحاب طرب از پنج چیز، در احوال مشایخ و دهاقین از سه چیز، در دانستن کثرت سفر در تحویل از ۲۲ چیز، در دانستن چیزها که ناگزیر سفر است از پنج چیز، در ادلاء نیکی سفر از ۱۷ چیز، در ادلاء سفر از ۱۲ چیز، در ادلاء دیری مراجعت از سفر از ۹ چیز، در ادلاء رخص و غلا طلب کردن از ۹ چیز، در دانستن آن چیزها که رخص و غلا در وی پدید آید از دو چیز، در دلالت کواکب در طالع جزو سابق و طالع تحویل بر گرانی نرخ از ۲۳ چیز، دلالت کواکب در طالع جزو سابق و طالع تحویل بر ارزانی نرخ در ۱۳ چیز، در دانستن رخص و غلای ذهب و فضه و قماشات از ۷ چیز، در دانستن چیزها که آن‌را سهام گرفته باشند از اندکی و بسیاری و رخص و غلا از شش چیز، درادلاء که دلالت کند بر بارندگی و خشکی از ۹ چیز، در ادلاء بارندگی در طالع جزو سابق و طالع تحویل از ۳۰ چیز، در ادلاء خشکی از ۲۰ چیز، در ادلاء احوال باغ و کشت‌زار و میوه و نباتات از ۱۳ چیز، در ادلاء اندکی و بسیاری باد از ۱۴ چیز، در ادلاء قوت گرمای تابستان و ضعفش از ۱۸ چیز، در ادلاء قوت سرمای زمستان و ضعفش از ۱۷ چیز، درادلاء تاریکی و روشنی هوا از ۱۱ چیز، درادلاء سرخ شدن هوا از ۸ چیز، در ادلاء زلزله از ۶ چیز، در ادلاء هر فصلی که بسیاری و اندکی بیماری از آن طلبند از ۹ چیز، دلالت هر کوکبی دلیل مرض و بیماری مخصوص، دلالت کواکب در زایچهٔ طالع جزوو تحویل هر بیماری، ادلاء سلامتی در طالع جزوو تحویل از ۱۳ چیز، ادلاء مرگ در طالع جزوو تحویل از ۲۲ چیز، در معرفت حال دین اسلام.

آغاز افتاده: و اگر زحل بود جذر و مد دریا و زیادتی آب رودخانه‌ها بود و بادهای قوی آید و باران و برف نیک آید و آواز مردم گرفته شود و اگر زهره بود بادهای بسیار جهد و حشرات فراوان بود و مردم به زینت و آرایش لباس رغبت کنند ....

انجام: ... شر و فتنه و مخالفت پدید آید چون تیسیر طالع قران با موضع قران بجنبد و شعاع سعود و نحوس برسد آنچه اقتضای طالع قران باشد در آن سال از خیر و شر ظاهر شود و اللّه اعلم بالصواب.

۵. سرور القلوب (نجوم ـ فارسی)

(۱۵۹ پ ـ ۱۶۶ ر)

از: ؟

زایچهٔ ولادت قطب‌الدین محمّد شاه است که مفصلاً آن‌را بررسی نموده و در ذی‌حجهٔ ۱۲۶۱ از تألیف آن فارغ شده است.

آغاز: حمدی که حامدان ملأ اعلی و ذاکران کرهٔ غبراء از ادای آن عاجز آیند جهان آفرینی را سزاست که درجات ارتفاع عزت و کبریائیش به علاقهٔ اسطرلاب فکر

و مقیاس حواس بی‌شبهه و التباس معلوم نشود....

انجام: ...و در ترویج قوانین شریعت مقدسه و تمشیت احکام دین مبین از اوامر و نواهی مسددش بدارد و مرتبه سایه بلند پایه‌اش را به حسب حمایت حوزهٔ دین اسلام و رعایت علماء و کاملین به اعلی درجات رساند.

خط: نسخ. کاتب: عطاءاللّه بن محمّد زکی منجم.

رسالهٔ سوم و پنجم ظاهراً به خط مؤلف. تاریخ کتابت: سه‌شنبه ۲۷ رمضان ۱۱۷۶ه (پایان رسالهٔ اول).

عناوین در دو رسالهٔ اول به شنگرف و در بقیهٔ رساله‌ها به قرمز یا نانویس، برگ‌های رسالهٔ چهارم آبی رنگ، رسالهٔ اول و دوم تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، روی برگ اول مهر بیضوی «حسن بن علی الحکیم» دیده می‌شود.

جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو قرمز، اندرون سبز.

۱۴×۲۱/۵ سم. ۱۶۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۷۸۰۸)

۶۴۶۳

مختصر الالوف و الادوار لأبی‌معشر البلخی **(نجوم ـ عربی)**

از: ابوالعباس تنوخی.

آغاز: مختصر الاستاد الاجل ابوالعباس التنوخی رحمه اللّه لکتاب الالوف و الادوار لابی معشر المنجم البلخی ذکر ابومعشر فی کتاب الالوف و الادوار الذی له ان سنی العالم علی عدد درج الفلک....

انجام: ...لاتصال برج الدرجة بطالع القران الدال علی الاستفتاح الاول و هذه الانتقال هو الدلیل علی جواز المرابطین الی الجزیرة (الحریرة) عند عودة القران لبرج الثور عند عودة القران لموضعه الاصلی.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۱۳۵ه.

عناوین و جداول به شنگرف، روی برگ اول یادداشتی در نام کتاب و استکتاب آن در تهران با مهر مربع محو شده و یادداشت ورود کتاب به کتابخانهٔ یکی از شاهزادگان که نام وی محوشده با مهر بیضوی «محمّد علی بن محمّد رضی» دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی فرسوده.

۱۹×۲۷ سم. ۱۸۴گ. ۲۳ س. **(ثبت ۳۳۰۸۰)**

۶۴۶۴

شرح مدخل منظوم **(نجوم ـ فارسی)**

از: میرزا حبیب‌اللّه بن محمّد طبیب (ق ۱۰ه).

نک: مجلس، ش ۳۳۱۴؛ سپهسالار، ۵/ ۲۳۲؛ دانشگاه، ۱۱/ ۲۳۲۱؛ ملی، ۱۰/ ۲۶۶؛ نشریه، ۵/ ۶۲؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۴۱.

خط: نسخ زیبا. کاتب: حافظ علی بن جمال‌الدین حسین. تاریخ کتابت: ۹۷۴ه (این تاریخ به خطی جدید کتابت شده است ولی نسخه ق ۱۰ه‌است).

مکان کتابت: مقام حیدرآباد کلکنده.

عناوین و نشانی متن به شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف، روی برگ اول مهر کتابخانهٔ باقر ترقی دیده می‌شود، تمامی برگ‌ها متن و حاشیهٔ ناشیانه شده است.

جلد: تیماج مشکی.

۱۵×۲۲ سم. ۱۰۰گ. ۱۲ س. **(ثبت ۷۸۸۵۹)**

۶۴۶۵

المدخل المفید و غنیة المستفید = اربع مقالات **(نجوم ـ عربی)**

از: محیی‌الدین یحیی بن محمّد بن ابی‌الشکر مغربی اندلسی (ق ۷ه).

نک: سپهسالار، ۵/ ۵۳۴؛ مرعشی، ۱۱/ ۳۱۶؛ التراث العربی، ۵/ ۳۲؛ مجلس، ش ۱/ ۶۳۵۱؛ اعلام زرکلی، ۸/ ۱۶۶.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به قرمز، تصحیح شده و در پایان مقالهٔ سوم عبارت «تمت مقابلته و تصحیحه» دیده می‌شود، دارای حواشی مختصر برخی با عنوان «داود الحسینی» و «هدایت‌اللّه»، روی برگ اول دو زایجهٔ ولادت به سال ۱۲۴۷ه و مهر بیضوی «حسن بن علی الحکیم» دیده می‌شود، جای اشکال هندسی و جدول‌ها سفید مانده است.
جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج و لچکی‌دار.
۲۰ × ۲۹/۵ سم. ۲۰۸گ. ۲۵ س.
(ثبت ۲۷۸۳۲)

۶۴۶۶

مجموعه

۱. الهبة (الهیئة) السنیة فی الهیئة السنیة **(نجوم ـ عربی)**
(۱ پ ـ ۲۶ پ)
از: جلال‌الدین عبدالرحمن بن ابی‌بکر سیوطی (۹۱۱ه).
نک: کشف‌الظنون، ۲/ ۲۰۲۸ و ۲۰۴۷؛ هدیة‌العارفین، ۱/ ۵۴۴؛ معجم تاریخ التراث الاسلامی، ۳/ ۱۶۰۷.

۲. لمعات **(عرفان ـ فارسی)**
(۲۷ پ ـ ۴۲ ر)
از: فخرالدین ابراهیم بن شهریار عراقی (۶۸۸ه).
نک: مرکز احیاء، ۶/ ۳۰۰؛ دانشگاه، ۳/ ۴۸۵ ـ ۴۸۷؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۵۶۳؛ ذریعه، ۱۸/ ۳۴۲؛ فهرستواره، ۷/ ۸۰۴ ـ ۸۰۵.

۳. وجود العاشقین = عشقیه **(عرفان ـ فارسی)**
(۴۳ ر ـ ۵۰ پ)
از: سیّد صدرالدین محمّد بن یوسف گیسودراز حسینی (۸۲۵ه).
نک: دانشگاه، ۱۷/ ۲۵۳ و ۹/ ۸۹۳۲؛ منزوی، ۲/ ۱۴۸۱؛ مرعشی، ۴/ ۲۸۲؛ فهرستواره، ۸/ ۱۰۷۰.

۴. عشقیه = خیالات العشاق **(عرفان ـ فارسی)**
(۵۱ ر ـ ۶۳ پ)
از: قاضی حمیدالدین محمّد بن عطا ناگوری (۶۴۳ه).
نک: منزوی، ۳/ ۱۵۱۹ با عنوان: رسالهٔ هیهات هیهات و ۱۶۹۸ با عنوان: عشقیه، مرعشی، ۹/ ۱۷۵؛ فهرستواره، ۷/ ۶۶۰ ـ ۶۶۱؛ دانشگاه، ۸/ ۷۰۰، مجلس، ش ۴/ ۵۹۷؛ ذریعه، ۲۱/ ۳۴۹ با عنوان: مفتاح المطالب.
خط: نسخ. کاتب: محمّد افضل حوسحه (؟).
تاریخ کتابت: ۱۱۹۸ه (پایان رسالهٔ اول).
نستعلیق هندی، ۷ شوال ۱۲۱۳ه (پایان رسالهٔ چهارم).
عناوین به قرمز، در بدرقهٔ کتاب یادداشت تهیهٔ فیش به خط گلچین معانی و در برگ آغازین فهرست نام رساله‌ها به خط مجدالدین نصیری و در برگ دوم اشعار عرفانی فارسی دیده می‌شود، بین رسالهٔ اول و دوم سیاههٔ دو نامهٔ ادبی و بین رسالهٔ دوم و سوم یادداشتی عرفانی و در برگ پایانی فرمانی جهت موسی خان قلندرانی به سال ۱۱۹۴ه با مهر بیضوی بزرگ «حسبنا اللّه و نعم الوکیل نعم المولی و نعم سالنصیر» دیده می‌شود، در حاشیهٔ برخی از صفحات یادداشت‌ها و اشعار پراکنده‌ای در عرفان آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۶ × ۲۴ سم. ۶۴گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۱۴۴۲۴)

۶۴۶۷

مجموعه

۱. مجمل اصول الاحکام **(نجوم ـ عربی)**

(۳ پ ـ ۵ ر)

از: ابوالحسن کوشیار بن لبان بن باشهری جیلی (ح ۳۵۰ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۴۵۳؛ دانشگاه، ۴/ ۹۳۷ـ ۹۴۱؛ عکسی مرکز احیاء، ۴/ ۴۵۲ـ۴۵۶؛ مجلس، ش ۶۰۲۴/۲؛ دائرة المعارف، ۱/ ۲۲۱؛ هدیة العارفین، ۱/ ۸۳۸؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۶۰۴.

نسخهٔ حاضر دو مقالهٔ پایانی کتاب رادار است.

۲. علم الواجب **(فلسفه ـ عربی)**

(۵۶ پ ـ ۵۷ ر)

از: میر محمّدباقر بن محمّد داماد حسینی استرآبادی (۱۰۴۰ه).

نک: مجلس، ش ۶/ ۵۴۳۸؛ دانشگاه، ۳/ ۳۰۸؛ عکسی مرکز احیاء، ۳/ ۴۳۰؛ ذریعه، ۲۱/ ۴۰۲؛ التراث العربی، ۴/ ۸۳.

۳. حاشیة شرح کتاب فی الفلسفة **(فلسفه ـ عربی)**

(۵۷ پ ـ ۱۰۱ پ)

از: ؟

حاشیه‌ای با عناوین «قوله ـ اقول» بر شرح یکی از کتاب‌های فلسفی است. این عناوین در آن دیده می‌شود: «قال بهمنیار، شارح المواقف، السید فی حاشیته لشرح الهدایة، المحقق فی شرح الاشارات، الامام الرازی فی شرح الاشارات».

آغاز افتاده: قوله و اما ان العلم بالعلة اه اقول خلاصة الدلیل الاخیر الی الواجب الوجود فی اعلی مراتب التجرد فیکون عالماً بذاته و ذاته تعالی علیة فاعلیة لجمیع الممکنات اما بغیر واسطة او بواسطة هی منه ....

انجام افتاده: ...فان قلت قد صرحوا ایضاً بأن القابل للانفصال هو الهیولی فکیف التوفیق بینهما قلت الانقسام یطلق علی فرض شئ دون شئ‌و یسمی وهمیاً.

خط: رسالهٔ اول نسخ مایل به کوفی. تاریخ کتابت: ق ۶ یا ۷ه. رسالهٔ دوم و سوم نستعلیق. ق ۱۱ه.

عناوین و اشکال در رسالهٔ اول به شنگرف و در رسالهٔ دوم و سوم نانویس، تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند و دو رسالهٔ پایانی با حاشیه نویسی مفصل در برخی از صفحات، در بسیاری از برگ‌ها مهر بیضوی «شعاع» و در برخی از برگ‌ها مهر مربع «الواثق باللّه القوی محمّد شفیع الموسوی» دیده می‌شود، در آغاز رسالهٔ دوم چند یادداشت پراکندهٔ فلسفی و مهر بیضوی «بندهٔ شاه ولایت جمشید» آمده است.

جلد: گالینگور صورتی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.

۱۵×۱۹ سم. ۱۰۱ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۶۲۱۹۷)

۶۴۶۸

احکام نجوم **(نجوم ـ فارسی)**

از: تاج‌الدین بن اکرم‌الدین نخجوانی (ق ۷ه).

نک: دانشگاه، ۵/ ۶۵۷ـ۶۵۹؛ الهیات، ۱/ ۴۲۹ـ ۴۳۳؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۸۲؛ نشریه، ۵/ ۶۵۷ـ۶۵۹.

در حاشیهٔ گ ۹ـ۲۳ مقالهٔ هشتم از روضة المنجمین شهمردان بن ابی‌الخیر رازی در بیست باب آمده است.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۰ یا ۱۱ه.

عناوین و جدول‌ها به شنگرف، در حاشیهٔ برخی از صفحات یادداشت‌های پراکنده‌ای در نجوم آمده، در ۱۲ برگ پایانی چند جدول پراکندهٔ نجومی در نوشدن ماه و طول و عرض برخی از ممالک و دلیل رعد و برق و زلزله و خسوف و

کسوف و قران کواکب استخراج سهام و یادداشتی در بانک کردن خروس بی‌وقت دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۲/۵×۱۸/۵ سم. ۲۰۴ گ. ۱۵ س.
(ثبت ۷۴۶۸۲)

۶۴۶۹

مجموعه
از: ؟
مشتمل بر پراکنده‌هایی است برگرفته از کتاب‌های نجوم با این عناوین:

۱. احکام انتقال کواکب **(نجوم ـ فارسی)**
(۱ پ ـ ۲ ر)
از: ؟
آغاز: احکام انتقال زحل از برجی به برج دیگر و علامات آن چون به حمل آید قتل گوسفندان باشد و بر مردمان درد چشم و سر برانگیزد....
انجام: ...راس شمشیر ما در نیام در نیاید و به هر طرفی آشوب خیزد و فتنه و فساد به غایت بود، ذنب مرگ و بیماری صعب بود و مرگ مردم بود و اللّه اعلم بالصواب.

۲. استخراج **(نجوم ـ فارسی)**
= استخراجات در خواستن عمر و هیلاج
(۲ پ ـ ۲۶ پ)
از: ابوجعفر محمّد بن ایوب طبری حاسب (۴۸۵ه).
نک: دانشگاه، ۴/ ۸۲۸؛ نشریه، ۵/ ۱۸۳؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۹۲؛ ذریعه، ۲/ ۲۰؛ مرعشی، ۲۴/ ۴۳؛ مجلس، ش ۴/ ۱۴۵۷؛ ملک، ۵/ ۳۴۹.

۳. حکم دلیلهای طالع سال از ستارگان **(نجوم ـ فارسی)**
(۲۷ ر ـ ۳۰ ر)
از: ؟
آغاز: اندر دانستن حکم دلیلها طالع سال از ستارگان که در طالع یا در خانهٔ وی باشند اکنون به حسب دلیل هر ستاره‌ای را مفرد که در طالع سال عالم یا در خانه‌های طالع باشند....
انجام: ...و اگر زهره و مشتری در برج بحر از عقرب به هم باشند دلیل کند بر صلاح زنان و سازگاری ایشان با مردان و اللّه اعلم.

۴. احکام بیوت طالع مولود **(نجوم ـ فارسی)**
(۳۰ ر ـ ۳۳ ر)
از: ؟
در ده فصل و در خانه‌های ده گانه.
آغاز: چون خداوند طالع در طالع باشد دلیل کند که مولود عزیز و مکرم باشد در میان مردمان خویش و تن درست و قوی مزاج باشد....
انجام: ...در دوازدهم دلیل کند که دشمنان با وی دشمنی کنند آشکارا و از بدی ایشان برهد و از بیع و شراء چهارپای سودمند گردد و اللاّ علم بالصواب.

۵. احکام بودن کواکب و عقدتین در خانه‌های طالع موالید **(نجوم ـ فارسی)**
(۳۴ پ ـ ۴۲ ر)
از: ؟
آغاز: کتاب هفت اندر دوازده آفتاب اندر طالع دلیل کند بر نیکویی احوال و خبرهای خوش و از غم رستن و تندرستی و ایمنی از هولها و بیمها و بر خصمان ظفر یافتن....
انجام: ...ذنب در دوازدهم دلیل کند که ستمی و بدی کند به جای کسی و از آن پشیمان شود که حال دشمن بد بود و غم و نالندگی بود و لیکن خود رانگاه باید داشت و حذر باید کرد تا بخیر بگذرد.

۶. احکام منازل القمر

(۴۳ پ ـ ۵۰ پ)

از: ؟

ترجمه شده از قول هرمس و مقابلهٔ آن با کتاب دیگر وی به نام مصحف ماه و افزودن آنچه لازم بوده است.

آغاز: این حکما اسرطاس (کذا) در کتاب خود یاد کرده است که این کتاب منسوب است به هرمس و کتابی دیگر دوم که نام آن مصحف ماه بود میان هر دو کتاب نوعی مخالفت بود در بعضی از احکام منازلها....

انجام: ...و هر فرزندی که در این روز آید پسر یا دختر نیکبخت و ستوده و... بود، این است تمامت قولها که در شرح منازل ماه گفته‌اند.

۷. الجامع الشاهی (نجوم ـ فارسی)

(۵۱ پ ـ ۵۶ پ)

از: احمد بن محمّد بن عبدالجلیل سجزی (سنجری)، ابوسعید منجم (۴۷۷ه).

نک: ش ۶۴۵۹.

بخشی از کتاب در احکام تحویل سال است در هفت باب.

آغاز: این مختصری است در احکام تحویل سال عالم باب اول در مقدمه بدانکه هر وقت که طالع سال برجی ثابت بود همه سال بر او حکم باید کردن و اگر ذو جسدین بود یک نیمه که چون شمس به اول میزان رسد دیگر باره طالع برباید گرفتن....

۸. اسطرلاب (اسطرلاب ـ فارسی)

(۵۷ ر ـ ۵۹ ر)

از: ؟

ده باب بسیار مختصر است در شناخت اسطرلاب.

با این عناوین:

باب اول: در ارتفاع گرفتن آفتاب.

باب دوم: در طالع وقت ندانستن بروز.

باب سوم: در بدانستن که چند ساعت از روز گذشته است.

باب چهارم: در بدانستن قوس النهار.

باب پنجم: در ساعات زمانیه بدانستن.

باب ششم: در بدانستن طالع وقت.

باب هفتم: در غایت ارتفاع کوکب.

باب هشتم: در بدانستن طالع سال آینده.

باب نهم: در بدانستن طالع تحویل مولود.

باب دهم: در پیمودن چاه و چیزی که دور بود.

آغاز: بابی چند در معرفت اسطرلاب باب اول: در ارتفاع گرفتن آفتاب چون خواهد که ارتفاع شمس گیرد اسطرلاب از دست راست در آویزد و پهلو چپ بر شمس کند....

انجام: ...باقی که از زیر پای مانده بود که یک گزبودسی و شش گز قسمت بیرون آمد اصل چوب که شش است از سی و شش نقصان کردیم باقی سی بماند و این درازی چاه است و اللّه اعلم.

۹. پیدا شدن حروف و خواص آن (نجوم ـ فارسی)

(۶۱ پ ـ ۶۹ پ)

از: ؟

نک: مجلس، ش ۱۱/ ۳۱۰ فیروز.

آغاز: مقالات ارسطو در پیدا شدن حروف و در خواص او، و بلیناس حکیم گوید از اجتماع انقلاب در مواضع مخصوص متولد شد روحانیات مدبرات سالم که ایشان را احداث و معطیات گویند....

انجام: ...و در تکثیر و شمار در می‌آید زیرا که اگر آن‌را تکثیر کنند حروف مکرر شود و معلوم نگردد که از نام طالبست یا مطلوب و اللّه اعلم بالصواب.

۱۰. جداول صور درجات الفلک (نجوم ـ فارسی) و اسامیها و بخوراتها و افعالها

(۷۰ پ ـ ۸۲ ر)

از: ؟

دارای جدول‌های پنج ستونی در درجات هر یک از ستارگان فلکی و عناوین «صورتها، اسمها، بخورها، فعلها».

۱۱. احکام اتصال کواکب (نجوم ـ فارسی)

(۸۶ ر ـ ۱۰۱ ر)

از: ؟

آغاز افتاده: شود به تسدیس دلالت کند بر تباه شدن و اندک شدن آبها و احوال اجلا و دهقانان و پیداشدن زلزله و اگر متصل شود به تربیع دلالت کند بر هلاک شدن و غرقه گشتن کشتیها و تباهی حال اهل تجارت ....

انجام: ...چون روز شنبه بود زمستان سخت بود و سرما صعب بود و مرگ کودکان و پیران بسیاربود و در همه ناحیت تشویش و اضطراب بسیار بود.

۱۲. قوس و قزح (نجوم ـ فارسی)

(۱۰۲ پ ـ ۱۰۳ پ)

از: ؟

آغاز: اندر ماهیت و کیفیت قوس و قزح از قول حکمای عصر بباید دانست که قوس آنگاه ظاهر گردد که میغی بود به غایت تر و اجزای اومستوی وراست یعنی پاره‌ای بود از کره‌ای که مرکز او زمین باشد ....

انجام: ...حوت در مشرق ببینند در جزایر ایمنی بود در مغرب در روم قحط و وبا بود.

۱۳. صفت کردن قبان (حساب ـ فارسی)

(۱۰۷ پ ـ ۱۰۹ ر)

از: ؟

آغاز: رساله در صفت کردن قبان نخست عمودی سازد بدان طول که خواهد پس زنجیره‌ای و طبقه و عقرب آن قدر که خواهد بسازد و موضع علاقه آنجا که خواهد سوراخ کند....

انجام: ...مقدار سیم یا مس بود که در آن دینار بد باشد و جمله عقاقیر و آلتها را بدین میزان عیار برین جمله شناسند و این تمام است در این معنی.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: سلخ صفر ۸۵۴ه (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین و جدول‌ها به شنگرف، روی برگ اول فهرست برخی از رساله‌ها و تملک سیّد مصطفی مسعود مدرّس به سال ۱۲۱۴ه و یک رباعی شعر فارسی و تملک رکن‌الدوله که کتاب را به سال ۱۲۵۴ه در اسلامبول خریداری کرده و تملک دارا به سال ۱۲۵۹ه در ری و مهر بیضوی «قال انی عبداللّه» و یادداشت تهیهٔ فیش از گلچین معانی دیده می‌شود، در بدرقهٔ کتاب یادداشتی از عزالدوله عبدالصمد قاجار در خرید کتاب از زنجان به سال ۱۳۳۵ه و اینکه در کتاب خط و مهر «عبداللّه میرزادارا» و برخی از بستگانش دیده می‌شود آمده است، بین رسالهٔ چهارم و پنجم چند نسخهٔ پزشکی پراکنده و بین رسالهٔ هشتم و نهم یادداشتی در تشریق و تغریب ستارگان و فصلی در احکام سال و فصلی در فردآرات و ترتیب مولود و بین رسالهٔ دوازدهم و سیزدهم چند یادداشت از ابومعشر بلخی در طریق دانستن احوال سال و اول روز نوروزو مدخل نیروز قدیم و اختیارات ایام و در برگ پایانی یادداشتی در احکام ماههای عربی و چند بیت شعر فارسی از دارای مذکور آمده است، بین رسالهٔ یازدهم و دوازدهم یادداشتی به سال ۱۲۶۰ه در خدمت دارا آمده است.

جلد: مقوائی با روکش ابر و باد و سرطبل‌دار،

عطف و دور تیماج قهوه‌ای.
۱۴/۵×۲۴/۵ سم. ۱۱۰گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۱۵۰۸۳)

۶۴۷۰

مختصر الاسرار **(نجوم ـ عربی)**
از: ابومعشر جعفر بن محمّد بن عمر بلخی (۲۷۲ه).
نک: ش ۲/ ۶۴۳۴.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲۳۸ه.
عناوین و اشکال هندسی نانویس، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملک محمّدباقر خوانساری و یادداشتی در هدیهٔ کتاب از مجدالدین (نصیری) به کتابخانهٔ مجلس در ۱۷/ ۱۲/ ۴ و مهر مستطیل کتابخانهٔ وی دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۴/۵×۲۱/۵ سم. ۳۵گ. ۱۷س.
(ثبت ۱۴۸۲۲)

۶۴۷۱

مجموعه

۱. اختیارات بدیعی **(پزشکی ـ فارسی)**
(۲ پ ـ ۲۲۷ پ)
از: زین‌الدین علی بن حسین انصاری، حاج زین عطار (۸۰۶ه).
نک: آستان قدس، ۱/ ۵ـ۱۱؛ ذریعه، ۱/ ۳۶۸؛ کشف الظنون، ۱/ ۳۰۴؛ گوهرشاد، ۴/ ۱۹۱۲؛ فهرستواره، ۵/ ۳۲۶۷ـ۳۲۶۹؛ مشترک، ۱/ ۴۷۷؛ مرعشی، ۲/ ۱۱۵.

۲. فرخ‌نامهٔ جمالی **(پزشکی ـ فارسی)**
(۲۳۰ پ ـ ۲۹۵ پ)
از: ابوبکر مطهر بن محمّد بن ابی‌القاسم جمالی یزدی (ق ۶ه).
نک: ملی، ۶/ ۵۸۳ـ۵۸۵؛ مرعشی، ۲۷/ ۳۶۶ـ ۳۶۸؛ گوهرشاد، ۱/ ۳۲۶؛ منزوی، ۱/ ۶۷۶ـ۶۷۷؛ دانشگاه، ۹/ ۹۸۰.

۳. ترتیب موجودات **(فلسفه ـ فارسی)**
(۲۹۶ پ ـ ۳۰۲ ر)
از: ابراهیم بن عبدالجبار کاتب بغدادی.
نک: مرعشی، ۱۹/ ۲۹۴؛ فهرستواره، ۶/ ۹۹؛ منزوی، ۲/ ۷۵۵؛ دانشگاه، ۹/ ۱۴۸۲.

۴. پرسش و پاسخ **(عرفان ـ فارسی)**
میان مرد صاحبدل با چنگ
(۳۰۲ ر ـ ۳۰۴ ر)
از: کمال‌الدین بن عزیز مراغی.
نک: نشریه، ۶/ ۶۸۱؛ مینوی، ۴۸.
آغاز: اصحاب حقیقت و فراست و ارباب طریقت و کیاست آورده‌اند که وقتی صاحبدلی بی‌حاصلی را دید که از بهر رونق بزم معاشران چنگی می‌ساخت....
انجام: ... مرد صاحب‌دل چون این مقالت استماع کرد با دیدهٔ پرآب و جگر از غم کباب قصد وداع کرد و برفت و از این درد هم چون داغ بتفت.

۵. نزهت‌نامهٔ علائی **(چند دانشی ـ فارسی)**
(۳۰۵ ر ـ ۴۱۳ پ)
از: شهمردان بن ابی‌الخیر رازی (ق ۵ه).
نک: عکسی مرکز احیاء، ۳/ ۲۸۸ ـ ۲۹۰؛ ذریعه، ۲۴/ ۱۳۰؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۹۴۸؛ منزوی، ۱/ ۶۹۱؛ ملک، ۴/ ۸۱۹؛ مرعشی، ۱۷/ ۳۱۲؛ مجلس، ش ۱/ ۷۸۴.
مقالهٔ چهارم و پنجم نسخهٔ حاضر مقدم بر آغاز کتاب و در صحافی جابجا شده است.
خط: نستعلیق. کاتب: لطف‌اللّه. تاریخ کتابت: ۷ رمضان ۱۱۷۶ه (پایان کتاب دوم). ۱۰

ماه رمضان همان سال (پایان کتاب پنجم).
عناوین به شنگرف یا مشکی درشت، صفحات مجدول به شنگرف، در تمامی کتاب‌ها شکل گیاهان و حیوانات و حبوبات ترسیم شده و از این جهت نسخه حائز اهمیت است، برخی از برگ‌ها در صحافی جابجا شده است، در دو برگ آغازین نام برخی از رساله‌ها و تملکی پاک شده به سال ۱۲۳۸ه و یادداشتی محو شده در استکتاب نسخهٔ حاضر در پیشاور و تملک علاءالحکماء به سال ۱۳۳۳ه که کتاب را از صادق سمسار خریداری کرده و چند بیت شعر فارسی و یادداشتی بدون نام در اینکه نسخهٔ حاضر را با ۴۹ نسخهٔ دیگر به آمریکا فرستاده و پس از چند سال ۱۵ نسخهٔ آن به ایران بازگشته به سال ۱۳۳۴ه دیده می‌شود، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، در آغاز کتاب دوم فهرست مطالب نزهت نامهٔ علایی و فرخ‌نامهٔ جمالی آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج دار بالچکی، عطف ترمیمی.
۲۵/۵ × ۳۵/۵ سم. ۴۱۳گ. ۲۷ س.
(ثبت ۶۶۸۰۲)

۶۴۷۲

الاسطرلاب **(اسطرلاب ـ عربی)**
= الاسطرلاب الشمالی
از: ؟
نک: مرعشی، ۱۵/ ۳۰۲؛ ملک، ۶/ ۲۱۳؛ ملی، ۱۴/ ۲۰۳.
همان است که در یک مقدمه و ۱۵ فصل کوتاه تنظیم شده است.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: رجب ۱۰۹۸ه.
عناوین به شنگرف، تصحیح شده، دارای حواشی مفصل با عناوین «مصطفی ریاضی» و «اسحاق افندی سلمه اللّه» و «حسین سلمه اللّه»، در دو برگ آغازین تملک احمد بن علی بن احمد مشهور به راتعی‌زاده با مهر بیضوی «عبده احمد» و دو بیت شعر از امیرالمؤمنین علی(ع) و یادداشتی در معنای اسطرلاب به نقل از اسحاق زنجانی آمده است، در برگ پایانی یک رباعی فارسی و یک یادداشت پراکنده دیده می‌شود.
جلد: گالینگور کرمی.
۱۵ × ۲۱ سم. ۱۳گ. ۱۷س. **(ثبت ۸۵۹۱۵)**

۶۴۷۳

احکام موالید = موالید **(نجوم ـ فارسی)**
از: ابومعشر جعفر بن محمّد بن عمر بلخی (۲۷۲ه).
نک: ش ۱/ ۶۴۲۰.
خط: نستعلیق. کاتب: محمّد مقیم بن محمّد سعید. تاریخ کتابت: ذی‌قعدهٔ ۱۰۳۸ه.
عناوین به شنگرف، روی برگ اول تملکی به سال ۱۱۱۵ه با مهر بیضوی «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین محمّد کافی» و تملکی محو شده به سال ۱۱۴۰ه با مهر مربع «افوض امری الی اللّه عبده محمّد» و در برخی از برگ‌ها مهر مربع «محمّد» دیده می‌شود، در برخی از صفحات آثار تصحیح مختصری مشهود است، در برگ پایانی چند طلسم متفرقه آمده است.
جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی.
۱۲/۵ × ۲۰ سم. ۱۷۴گ. ۱۲ س.
(ثبت ۳۳۰۷۸)

۶۴۷۴

احکام النجوم **(نجوم ـ عربی)**
از: محمّد بن ابی‌بکر بن محمّد فارسی (۶۷۹ه).
کتاب مفصلی است در احکام بروج دوازده‌گانه و

بیوت دوازده گانه و اختیارات ایام با عناوین «اذا سألت».

آغاز افتاده: اللّه تعالی و قد قال الاولون اذا سألک انسان ای صناعة النقل الیها اصلح لی فانظر الی الطالع و صاحبه وسط السماء و صاحبه و مکان الزهرة هو بهرام....

انجام افتاده: ...و ذلک الناظر الیه أو مقارن له صاحب ای بیت هو فامر هذه الادلاء و اکثر من شهاده هو الدلیل بأن.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین نانویس، روی برگ اول مهر بیضوی «حسن بن علی الحکیم» آمده است، برخی از برگ‌ها در صحافی جابجا شده است.

جلد: تیماج قرمز بدون مقوا.

۱۳×۲۱/۵سم. ۱۳۹گ. ۱۵س.

(ثبت ۲۷۷۴۱)

۶۴۷۵

اختیارات الایام **(نجوم ـ عربی)**

از: ؟

رساله‌ای است در خواص و دلایل متعلق به ایام و شهور با این عناوین: دخول کانون الآخر فی ایام الاسبوع، ولادة البروج الاثنی عشر، دخول کانون الآخر مولد السنة المبارکة من الایام و اخلاقها من الاثنین عشر برج، القول علی انقضاض الکواکب و مایظهر فی الشهور الرومیة، القول علی حساب المریض فی الایام السبعة، القول علی حساب ایام الشهور فی حساب العربی.

در تمام این مباحث با عنوان «قال دانیال علیه السلام» شروع به مطلب نموده است و شاید ملحمه دانیال باشد.

آغاز افتاده: آفة فی المواشی و یکون فی نقض الکروم نقض و... نیسان و ایار بغیر مطر و یکون فی شباط برد شدید و یدوم عشرین یوماً و یکون اذار متوسطاً....

انجام: ...الیوم الثلاثین یوم جید لسائر الحوایج و من ولد فیه استغنی آخر عمره و یرزق ریاسة و یکون صادق اللهجة و اللّه تعالی اعلم بغیبه.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: سلخ رجب ۸۷۷ه. از روی نسخه‌ای به تاریخ [۱۵۴].

عناوین به شنگرف. نسخه رطوبت دیده، روی برگ اول یادداشتی دربارهٔ کتاب حاضر به خط مجدالدین نصیری و روی برگ دوم مهر بیضوی «عبده محمّدصادق بن زین‌العابدین الموسوی ۱۲۶۱» و مهر مستطیل کتابخانهٔ «مجدالدین» دیده می‌شود، در برگ پایانی روایتی نبوی در فضل عکا آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج با لچکی.

۱۳×۱۸سم. ۵۰گ. ۱۱س.

(← تصویر) **(ثبت ۱۴۴۰۱)**

۶۴۷۶

مجموعه

۱. حاشیة تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الشمسیة **(منطق ـ عربی)**

(۱پ ـ ۹۱ر)

از: میر سیّد شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ه).

نک: مجلس، ش ۳۷۶۴؛ مرعشی، ۱۱/ ۱۲۷؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۰۶۳؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۶۷۸.

۲. الشمسیة فی الاصول الحسابیة **(حساب ـ عربی)**

(۹۲پ ـ ۱۲۲پ)

از: نظام‌الدین حسن بن محمّد نیشابوری قمی (۷۲۸ه).

نک: مرکز احیاء، ۲/ ۳۹۰ـ۳۹۲؛ ملی، ۱۰/ ۶۳۵؛ دانشگاه، ۶/ ۲۳۰۶؛ التراث العربی، ۳/ ۴۴۵؛ ذریعه، ۱۴/ ۲۲۹.

انجام افتاده: ...و اعلم انا اذا اردنا ان نضرب کذا

جنسنا فی کذا جنس فهناک شیئان احدهما ان الحاصل من ضرب الجنس الاول فی عدد الجنس الثانی ای عدد و هو الآخر ان الحاصل.

۳. حساب = میزان الحساب (حساب ـ فارسی) = زبدة الحساب

(۱۲۳ ر ـ ۱۲۷ ر)

از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).

نک: مرعشی، ۱۷/ ۱۴۶؛ دائرة المعارف، ۱/ ۸۹؛ سپهسالار، ۵/ ۶۹۲ـ۶۹۴؛ مرکز احیاء، ۲/ ۳۲۰؛ فهرستواره، ۴/ ۲۶۵۱ـ۲۶۵۴؛ مجلس، ش ۱۲/ ۲۷۸۶.

نسخهٔ حاضر فقط مقالهٔ سوم در مساحت را دارا و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: دو قوس متساوی از یک دایره که هر یک کمتر از نصف آن دایره باشد به سطحی مستوی محیط شوند آن سطح را اهلیلجی خوانند....

خط: رسالهٔ اول، نسخ شفیع جاسبی، پنجشنبه از جمادی الاول ۱۰۶۲ه. رسالهٔ دوم و سوم، نستعلیق. ق ۱۱ه.

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف و در رسالهٔ سوم نانویس، رسالهٔ اول و دوم تصحیح شده‌اند و رسالهٔ اول دارای حواشی بسیار مفصل، روی برگ اول چند یادداشت منطقی پراکنده و مهر مربع «افوض امری الی اللّه الغنی العبد ابن محمّد جعفر محمّد الحسینی ۱۱۱۰» و مهر بیضوی «عبده محمّد بن محمّدجعفر» و بین رسالهٔ اول و دوم چند یادداشت پراکنده در حساب و در دو برگ پایانی کتاب نیز یادداشت‌های پراکنده‌ای به نقل از غزالی و یک بیت شعر فارسی و عربی دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۳/۵×۱۹/۵ سم. ۱۲۸ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۴۰۰۹)

۶۴۷۷

مجموعه

۱. ترجمه و شرح وفق التام (حساب ـ فارسی)

(۱ پ ـ ۳۳ ر)

از: عمادالدین یحیی بن احمد کاشی (ق ۸ه).

مؤلف به فرمان جهان مطاع (؟) رسالهٔ عزالدین زنجانی در اعداد وفق التام را ترجمه نموده و چون آن‌را بسیار مختصر دیده به شرح آن نیز پرداخته است و آن‌را در یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه تنظیم نموده بدین عناوین:

مقدمه: در تمهید اشیائی که محتاج الیه باشد در این علم.

باب اول: در بیان کیفیت وضع اعداد بر طریق وفق تام، در سه فصل.

باب دوم: در کیفیت وضع اعداد بر طریق وفق غیر تام.

خاتمه: در طریق وضع مربع چهار در چهار.

و در آخر کتاب تتمیمی در خواص مربعات حاصل کتاب بر آن افزوده است.

آغاز: بعد از حمد و ثناء حضرت کبریا و درود برسید انبیا و قدوهٔ اصفیا محمّد مصطفی چنین گوید محرر این رسالت و مقرر این مقالت احوج عباد اللّه الی غفرانه....

انجام: ...عجب دارم از آن کس که این شکل با خود دارد که او را به هیچ رنج و زحمتی و بلایی پیش آید از بزرگواری این شکل و در این شکل خواص بسیاراست.

۲. سی فصل (تقویم ـ فارسی)

(۳۴ پ ـ ۴۱ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۹۷۱ـ۲۹۷۴؛ ذریعه، ۱۲/ ۲۹۱؛ منزوی، ۱/ ۲۸۲؛ احوال و آثار خواجه، ۳۹۱ـ۳۹۷؛ مشار فارسی، ۳/ ۳۱۳۶؛ مجلس، ش ۱۹۱۸/۲۰.

انجام افتاده: ...فصل نوزدهم در مثلثات و از باب آن حمل و اسد و قوس.

۳. مساحت (حساب ـ فارسی)

(۴۲ ر ـ ۴۶ ر)

از: موسی بن محمّد بن محمود قاضی‌زادهٔ رومی (۸۱۵ه).

نک: ملی، ۴/ ۴۶۱؛ دانشگاه، ۸/ ۱۹۹ ـ ۲۰۱؛ الهیات مشهد، ۱/ ۴۸۹؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۳۶؛ ذریعه، ۲۰/ ۳۷۴.

عناوین رساله چنین است:

رکن اول: در بیان مقدمات.

رکن دوم: در بیان مساحت.

رکن سوم: در مساحت غیر مثلثات از اشکال مستقیمة الاضلاع.

رکن چهارم: در مساحت غیر مستقیمة الاضلاع.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: رسالهٔ اول و دوم ق ۱۰ه، رسالهٔ سوم شعبان ۹۵۴ه تاریخ دارد ولی تاریخ آن جدید و نسخه ق ۱۱ه می‌باشد.

عناوین به شنگرف و در پایان رسالهٔ سوم نانویس.

برگ‌ها ترمیم شده است، روی برگ اول چند یادداشت پراکنده و تملکی خط خورده به سال ۱۱۷۵ه و بین رسالهٔ اول و دوم نیز دعای ختم قرآن و یادداشتی فارسی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۲×۱۶/۵سم. ۴۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۲۶۱)

۶۴۷۸

احکام اتصالات کواکب (نجوم ـ فارسی)

از: محمّد بن محمّد مشهور به اختیار.

نک: دائرة المعارف، ۱/ ۷؛ سپهسالار، ۳/ ۶۵؛ ذریعه، ۱/ ۸۲؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۶۳؛ مجلس، ش ۱۵/ ۵۰۷۷؛ ملک، ۶/ ۲۵۰.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: محرم ۱۰۸۵ه (گ ۸۷ و ۱۰۷).

عناوین و جدول‌ها به شنگرف. روی برگ اول یادداشتی در آمدن برف سنگین به سال ۱۳۱۰ه و در چند برگ پایانی چند جدول پراکنده در اختیارات ایام و شرح اسامی ماه‌های فارسی قدیمی و باز نمودن اقالیم سبعه و طول و عرض آنها و غره شهرها در ایام السبعه و اختیارات القمر بالکواکب السیاره و البروج الاثنی عشریه و چند یادداشت پراکنده دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۲×۱۸/۵سم. ۱۲۲گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۸۰۹)

۶۴۷۹

مجموعه

۱. متفرقات (متفرقه ـ فارسی)

از: ؟

متفرقاتی است مشتمل بر پراکنده‌هایی از مقالهٔ دوم اختیارات العلائیه فخرالدین رازی کتابت سال ۸۵۱ه (۱ ر ـ ۹ پ) و جدول سکزیلدوز (۹ پ ـ ۱۲ ر) و فصولی در استخراج طالع و کیفیت آن (۱۴ ر ـ ۱۴ پ)، یادداشتی به نقل از برهان الکفایه (۵۹ پ)، بیان معرفت فال از تقویم (۶۵ پ ـ ۶۷ ر) و طریق استخراج ضمیر به نقل از خواجه نصیر طوسی (۶۷ پ ـ ۷۵ ر).

۲. غایة الآمال (چند دانشی ـ عربی)

(۱۶ ر ـ ۵۹ پ)

از: ؟

آنچه را که انسان از علوم بدان محتاج است از کتاب‌های مختلف ده‌گانه‌ای در مجموعهٔ حاضر گرد

آورده است، عناوین این رساله‌ها در کتاب حاضر دیده می‌شود: کتاب آصف بن برخیا معروف به کتاب الحاوی لعلوم الروحانیة العلویة و السفلیة در شش فصل، کتاب رئیس البنانی ترجمه شاگردش سرخیس در هشت مقاله.

آغاز افتاده: اما بعد فانی غرقت فی هذا البحر فزادت همومی و کثرت غمومی کما لم أجد لها من فرار فلما رأیت ذلک أخذت من کل علم خاصیته و منفعته و جمعتها فی هذا الکتاب ....

انجام: ...فانظر الی السابع فان الاعتماد علیه فی الخیر و الشر و یکون وجهک الی الطالع الذی انت فیه و اللّه اعلم.

۳. الصفیحة (اسطرلاب ـ عربی)

(۶۱ پ ـ ۶۵ پ)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۵/ ۶۴۳۴.

۴. سی فصل در رمل (رمل ـ فارسی)

(۷۷ پ ـ ۱۰۹ پ)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در علم رمل و مشتمل بر سی فصل بدین عناوین:

فصل اول: در تسکین اشکال.

فصل دوم: در بیوت.

فصل سوم: در بیان سعد و نحس.

فصل چهارم: در اشکال مشرقی و مغربی.

فصل پنجم: در شواهد عام.

فصل ششم: در قوتهای اشکال.

فصل هفتم: دانستن اشکال به بروج.

فصل هشتم: نسبت شکل به کواکب و رنگ.

فصل نهم: در احکام ضمیر.

فصل دهم: دانستن غالب و مغلوب.

فصل یازدهم: مراد و مقصود یافتن از پادشاهان.

فصل دوازدهم: در دانستن که پادشاه چه کار خواهد فرمود.

فصل سیزدهم: در احکام تزویج و نکاح.

فصل چهاردهم: در احکام حامل.

فصل پانزدهم: در احکام سفر.

فصل شانزدهم: در احوال غایب.

فصل هفدهم: در احکام بیمار و زخمه او که از چه بیمار شده است.

فصل هجدهم: در دانستن غنا و فقر در مدت عمر و افزودن و کاهیدن مال به آسانی و دشواری.

فصل نوزدهم: در دزد و دزدیده و آنچه بدو تعلق دارد.

فصل بیستم: در احکام ارزانی و گرانی.

فصل بیست و یکم: در احکام باران و آنچه بدو تعلق دارد.

فصل بیست و دوم: خلاصی محبوس و آنچه بدو تعلق دارد.

فصل بیست و سوم: در احکام آنچه در دست می‌گیرند.

فصل بیست و چهارم: در دانستن خبر راست یا دروغ.

فصل بیست و پنجم: در حالت عشق و معشوقه که به یکدیگر پیوسته‌اند.

فصل بیست و ششم: در دانستن آنکه فلان شخص در خانه است یا جایی رفته است.

فصل بیست و هفتم: که سایل چه نیت و به چه میل می‌کند.

فصل بیست و هشتم: که در خانهٔ سایل چند شخص است.

فصل بیست و نهم: در احکام برده که باید خرید یا نه و مبارک قدم خواهد بود.

فصل سی‌ام: در اختیارات وقت رمل و خواندنیهای وقت مذکور.

آغاز: الحمد لولیه و الصلاة علی نبیه... بعد از حمد الهی و نعت حضرت مصطفوی صلوات اللّه علیهم اجمعین اما بعد بر ارباب فهم و بینش و اصحاب علم و دانش پوشیده نماند که این مختصری است در معرفت علم رمل....

انجام افتاده: ...و اگر سؤال از برای ابتدا به کارها باشد بنگر اگر شکل خانهٔ اول سعد باشد آن برآید و نیکو باشد و اگر نحس باشد انکار بد باشد و از شکل اول و چهارم شکل تولد کند حکم عاقبت از وی گوید از.

خط: سه رسالهٔ اول نسخ. تاریخ کتابت: رسالهٔ اول ۸۵۱ه (گ ۹) و رسالهٔ دوم و سوم ق ۱۱ه، رسالهٔ چهارم نستعلیق، ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده و رسالهٔ دوم دارای حواشی مختصر به نقل از برهان الکفایه و مجمل کوشیار، در آغاز تمامی رساله‌ها مهر بیضوی «یا محمّد ادرکنی ۱۲۷۳» دیده می‌شود، رسالهٔ چهارم مجدول به شنگرف، لبهٔ برگ‌های رسالهٔ اول و چهارم ترمیم شده است، در برگ پایانی یک یادداشت در طریقهٔ ساختن معجون و دو یادداشت در رمل آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول.

۱۰×۲۰سم. ۱۱۰گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۶۲۰۱۸)

۶۴۸۰

مجموعه

۱. المختار من کتب الاختیارات الفلکیة **(نجوم ـ عربی)**

(۱پ ـ ۱۵پ)

از: ابومنصور سلیمان بن حسین بن بردویه ابریسمی موصلی حاسب.

نک: ملک، ۱/ ۶۵۳؛ هدیة العارفین، ۱/ ۳۹۶؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۶۲۴.

انجام افتاده: ...فمن الاصول التی هی علیها القول فی ذلک ان کل کوکب من الکواکب یدل علی شئ.

۲. مفاتیح الغیب **(دعا ـ فارسی)**

(۱۶ر ـ ۲۰ر)

از: ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ه).

نک: مجلس، ش ۵۹۰۰؛ سپهسالار، ۵/ ۶۲۰؛ ملک، ۴/ ۷۶۷؛ مرعشی، ۱/ ۲۱۴؛ دانشگاه، ۱۷/ ۲۸۷؛ ذریعه، ۲۱/ ۴۰۴؛ کتابشناسی مجلسی، ۲۹۱ ـ ۲۹۳.

آغاز افتاده: لی فی قدرک انک تفعل ما تشاء و تعطی ما ترید اللهم ان کانت الخیرة فی امری... پس سر بر دارد و انتظار بکشد تا یکی از آن رقعه‌ها از آب بیرون آید....

۳. تفسیر آیهٔ «و السابقون الاولون» **(تفسیر ـ فارسی)**

(۲۰پ ـ ۲۳پ)

از: ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ه).

نک: ذریعه، ۴/ ۳۲۷، ش ۱۳۸۳؛ مرعشی، ۱/ ۲۱۲ ـ ۲۱۳؛ عکسی مرکز احیاء، ۴/ ۲۱۴؛ کتابشناسی مجلسی، ۱۹۸ ـ ۱۹۹.

انجام افتاده: ...که چون ابوبکر خلیفه شد شما او را قادر و جاجر دانستید و من که متولی امر شدم باز مرا.

۴. نفثة المصدور **(تاریخ ـ فارسی)**

(۲۴ر ـ ۲۹پ)

از: شهاب‌الدین محمّد بن احمد خرندزی زیدری نسوی (ق ۷ه).

نک: دانشگاه، ۱۷/ ۶۱۲؛ ذریعه، ۲۴/ ۲۴۴؛ مشار فارسی، ۵/ ۵۲۶۰؛ فهرستواره، ۲/ ۱۰۹۷.

این کتاب به تصحیح امیر حسن یزدگردی به چاپ رسیده و نسخهٔ ما از ص ۶۰ تا ۷۲ کتاب چاپی را

داراست، از راهنمایی دوست فاضل و گـرامـیم جـناب آقای جواد بشری در شناخت این رساله سپاسگزارم.

آغاز افتاده: و ولدها فرق اللّه بینه و بین احبته یوم القیامة ناملتفت شهری از ایامی با شوهر جوشان و خلقی از یتامی با مادر و پدر خروشان جگر گوشه مسلمانان را چون ....

انجام افتاده:

و کـم مـثلها فـارقتها و هـی یـصفر
بیض حلی سیجعل اللّه بعد عسر یسرا

۵. حاشیة تحریر (منطق ـ عربی) القواعد المنطقیة فی شرح الشمسیة

(۳۰ ر ـ ۶۴ پ)

از: میر سیّد شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ه‍).
نک: ۱/ ۶۴۷۶.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

خط: رسالهٔ اول نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۹ یـا ۱۰ه‍، رسالهٔ دوم نستعلیق، محمّد سعید بن محمّد شـفیع لاهـیجانی، شـنبه ۱۰ جـمادی الثـانی ۱۱۳۶ه‍. رسالهٔ سوم نیز به خط هموست. رسالهٔ چهارم نسخ، ق ۹ه‍، رسالهٔ پنجم نسخ، ق ۱۰ه‍.

از رطوبت و موریانه آسیب دیـده، عـناوین بـه شنگرف یا مشکی درشت، رسالهٔ چهارم مجدول به شنگرف.

روی برگ اول تملک محمّد شـریف بـن مـحمّد قائمی و جدولی در اختیارات ایام و در برخی از برگ‌های رسالهٔ اول مهر بیضوی «محمّد شـریف است عـبدرضا» و مـهر دائـری نـاخوانـی دیـده می‌شود، در چهار برگ پایانی چند مسألهٔ فقهی در وصیت و یادداشتی در جذر اصم بـه نـقل از شیخ بهائی و ملّامحمّد طاهر مـنجم مـیبدی در شرح دیـوان امـیرالمـؤمنین(ع) آمـده است، لبـهٔ بسیاری از برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: پارچه‌ای مشکی.
۱۲/۵×۱۸سم. ۶۸گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۷۸۸۱۸)

۶۴۸۱

تحفة الغرائب = خواص الاشیاء (طبیعی ـ فارسی)

از: سپهری مداح تبریزی (ق ۱۰ه‍).

مؤلف دو کتاب به نام‌های مهر وفا و فتوحات صفا را جهت مصطفی پاشا نگاشته است، سپس کتاب حاضر را در خواص اشیاء و منافع سنگها و عجایب بحور جـهت همو در ۳۳ باب تنظیم نموده و به سال ۹۸۸ه‍ از تألیـف آن فارغ شده است. این عناوین در کتاب حـاضر دیـده می‌شود:

باب ششم: اندر خاصیت آن چـیزها کـه از دیـدار خیزد.

باب هفتم: اندر خـاصیت آن چـیزها کـه از بـویها خیزد.

باب هشتم: اندر خاصیت آن چیزها که از مـزندن خیزد.

باب دهم: اندر آمیختن مدادها.

باب یازدهم: اندر پاک کردن آلایشها از جامها.

باب دوازدهم: اندر شناختن دزدیده و دزد آن.

باب سیزدهم: اندر نمودن بازیها و نیرنگهای لطیف.

باب چهاردهم: اندر گرفتن جانوران بری و بحری و چاره کردن ایشان.

باب پانزدهم: اندر حـیله کـردن مـغرمان و پـری دارای و مانند این.

باب هفدهم: اندر افروختن آتشـهای لطـیف و آن چیزها که آتش نشود.

باب هجدهم: اندر جستن فوائد از خوردن شرابها و شکستن خمارها.

باب نوزدهم: اندر جستن آسانی خمارهای شراب و مانند آن.

باب بیستم: اندر مهر و دوستی افکندن اندر دلها.
باب بیست و یکم: اندر مباشرت و قوت آن و سود و زیان وی.
باب بیست و دوم: اندر دانستن احوال زنان و دوشیزه و چارهٔ ایشان.
باب بیست و سوم: اندر بازیهای لطیف به حساب مجمع.
باب بیست و چهارم: اندر اصول شناختن طلسمها.
باب بیست و پنجم: اندر پیدا کردن عجایبها که در جهان است.
باب بیست و ششم: اندر پیدا کردن عجایبها که اندر رودها و دریاها و جزیره‌هاست.
باب بیست و هفتم: اندر پیدا کردن عجایبها که اندر رودها و آبهاست.
باب بیست و هشتم: اندر پیدا کردن عجایبها که اندر زمینهاست.
باب بیست و نهم: اندر پیدا کردن عجایبها که اندر کوههاست.
باب سی‌ام: اندر عجایبها که در شهرهاست.
باب سی و یکم: اندر پیدا کردن عطرها و غالیها و شمامها.
باب سی و دوم: اندر پیدا کردن رنگها و صنعتها نمودن.
باب سی و سوم: اندر پیدا کردن روغنها از هر نوعی.

آغاز افتاده: نه یا پیوسته جویان باشی و نیز خاصیت الماس آنست که جز به سرب به چیزی دیگر نتوان شکست که خاصیت سرب نرمی است....

انجام: ...و اگر فرو برد شکمش بیاماسد تا بازندهد از آن بلا خلاص نیابد بسم اللّه الرحمن الرحیم ان لدینا انکالاً و حجیماً و طعاماً ذا غصة و عذاباً الیماً ثم قضی اجلاً واجل مسمّی عنده ثم انتم تمترون.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد بن ابراهیم. تاریخ کتابت: محرم ۹۸۸ه.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف، برخی از برگ‌ها افتادگی دارد، برخی از عناوین در حاشیه به مشکی و خطی نو آمده است، برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: تیماج زرشکی.

۱۳×۲۰/۵سم. ۷۷گ. ۱۹س. **(ثبت ۷۸۸۴۴)**

۶۴۸۲

مجموعه

۱. احکام النجوم **(نجوم ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۱۶۵ر)

از: ؟

نک: دانشگاه، ۱۰۵/۱۶.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... چنین گویند حکماء سلف که فلک به دوازده قسم است و هر قسمی را از وی برجی خوانند و از این برجها شش برج‌نر است و شش برج ماده....

انجام: ...و عطارد با مریخ با یکدیگر به احتیال‌اند پیوسته اندر مکر و حیلت باشند و چون کواکب مستقیم باشند شمالی بوند و چون راجع بوند جنوبی بوند.

۲. مساحت **(هندسه ـ فارسی)**

(۱۶۶ر ـ ۱۷۳پ)

از: موسی بن محمّد بن محمود قاضی‌زادهٔ رومی (۸۱۵ه).

نک: ش ۳/ ۶۴۷۷.

۳. حساب = میزان الحساب = زبدة الحساب **(حساب ـ فارسی)**

(۱۷۴ر ـ ۲۲۱پ)

از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).

نک: ش ۳/ ۶۴۷۶.

آغاز افتاده: منقسم سازیم به خط مورب به حیثیتی که ابتدا خط از زاویه دست راست باشد از دو زاویه فوقانی مربع و انتهایش پیوندد به زاویه دست چپ....

خط: نستعلیق. کاتب: کمال بن حسین. تاریخ کتابت: ربیع الاول ۹۵۲ه. مکان کتابت: شیراز (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف.

برگ اول رسالهٔ اول بازنویسی شده و بر روی آن یادداشتی نجومی و بین رسالهٔ اول و دوم نیز چند یادداشت پراکندهٔ نجومی آمده است.

جلد: تیماج دو رو قهوه‌ای، رو ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۲×۲۰سم. ۲۲۱گ. ۱۲س. **(ثبت ۷۸۶۱۵)**

۶۴۸۳

مجموعه

۱. پنجاه باب سلطانی **(اسطرلاب ـ فارسی)**

(۲ر ـ ۵۹ر)

از: ملّا رکن‌الدین بن شرف‌الدین حسینی آملی (ق ۹ه).

نک: ذریعه، ۳/ ۱۹۸؛ منزوی، ۱/ ۲۵۱؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۳۷؛ مرعشی، ۴/ ۱۶۸؛ دانشگاه، ۴/ ۸۴۲.

آغاز افتاده: تمسک به این آیه کرده ان فی خلق السموات... و مقرر است که ثمرهٔ این علوم بعد از وسیله به معرفت اللّه احکام و معرفت اوقات است....

۲. مساحت کرهٔ ارض **(حساب ـ فارسی)**

(۶۰ر ـ ۶۵ر)

از: ؟

رسالهٔ مختصری در طریقهٔ اندازه‌گیری مساحت کرهٔ زمین است با استفاده از اقوال قدما و شناخت آلات اندازه‌گیری قدیم از گز و ذراع و اصابع و غیره.

آغاز: الحمد للّه الذی جعل الارض ساکنة و الافلاک داثرة... اما بعد بر ضمایر نکات ذخایر سنجان مقادیر معانی مخفی و مستتر نماند که قدما مثل بطلمیوس و اتباع او مساحت یک درجه دایرهٔ عظیمه کرهٔ ارض را شصت و شش میل و دو ثلث....

انجام: ... یعنی تفاوت میان آراء قدما و متأخرین دو و نیم و نصف سدس برابر تفاوت میان آراء متأخرین و محدثین است.

۳. مجمل اصول الاحکام **(نجوم ـ عربی)**

(۶۷ر ـ ۷۱ر)

از: ابوالحسن کوشیار بن لبان بن باشهری جیلی (ح ۳۵۰ه).

نک: ش ۱/ ۶۴۶۷.

نسخهٔ حاضر بخشی از مقالهٔ دوم را دار است و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: مثال ذلک الجمل عشر درجات فالمریخ صاحب البیت له اربع شهادات و الشمس صاحب الشرف لها ثلاث شهادات....

انجام افتاده: ...و الدلو و کواکبها القمر و الزهرة و العطارد فصل صاحب طالع الستة أو صاحب الاجتماع و الاستقبال أو صاحب طالع الفصل من الستة اذا کان.

خط: نستعلیق. به سه خط. تاریخ کتابت: ق ۱۲ یا ۱۳ه.

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف و در بسیاری از موارد نانویس، در پایان رسالهٔ دوم تملک محمّدحسین گل‌خوار دیده می‌شود.

جلد: مقوائی، عطف تیماج زرشکی.

۱۵/۵×۲۲سم. ۷۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۷۹)

۶۴۸۴

علم احکام و نجوم **(نجوم ـ عربی)**

از: ؟

در بیان احکام نجومی و علوم وابستهٔ به آن، مشتمل بر چندین باب که این عناوین در آن دیده می‌شود:

الباب الثانی: فی المال و السعادة و المعیشة.

الباب الثالث: فی امر الاخوة الذین هم بنو ام واحد.

الباب الخامس: فی امر الولد.

الباب السادس: فی الصحة و الوقایة.

الباب السابع: فی امر النساء.

الباب التاسع: فی الاسعار.

الباب العاشر: فیما یدل علی السلطان و الرفعة.

الباب الحادی عشر: یدل علی الاصدقاء و الاخاء.

الباب الثانی عشر: یدل علی الاعداء و السعاد.

در این نسخه از شخصیتهایی همچون: ما شاءاللّه و دورسوس و غیره نام برده شده و شاید همان کتاب احکام موالید ابوسعید بن منصور بن علی بن بندار دامغانی باشد که در ملی، ۹/ ۱۰۵ـ۱۰۷ معرفی شده است و نسخه‌ای از آن به ش ۶۴۲۰/۲ همین فهرست معرفی شد.

آغاز افتاده: باب... اختلاف الموالید اعلم ان... الموالید و غیرها من صنوف الخلق لا یصح و لا یستغنی الا بعد معرفة ثلاثة اشیاء من علمها من الاصول الاولیة و البینة القدیمة و هی الانساخ و البلدان و الأغذیة....

انجام افتاده: ...فان الساقط دال علی حاله و المکان الزایل فهو احسن حالاً و اعتبر علی مامثلته لک فی الابواب المتقدمة تجد ما تریده ان شاء اللّه.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۸ه.

عناوین به شنگرف یا مشکی درشت، روی برگ اول تملکی به سال ۱۱۱۵ه با مهر بیضوی محو شده و مهر بیضوی «هو العلی» و مهر بیضوی «حسن بن علی الحکیم» و چند مهر بیضوی ناخوان دیگر و در برگ پایانی تملک جلال‌الدین بن شریف بن شمس‌الدین با مهر دائری ناخوان وی آمده است.

جلد: تیماج مشکی با چهار سرلوح در گوشه‌های جلد.

۱۵/۵×۲۱سم. ۱۴۶گ. ۲۱ س.

(ثبت ۲۸۰۰۰)

۶۴۸۵

ابوقماش فی النجوم (نجوم ـ عربی)

= احکام تحاویل سنی العالم

از: ؟

گزیده‌ای است از چند کتاب در احکام تحاویل سنین که این نامها در آن دیده می‌شود: من کتاب الطول لهرمس مما انتخبته منه، من کتاب العرض فی تحاویل السنین، من کتاب الامثال و هو کتاب النوادر الذی جمعت کلما فیه من تحاویل السنین، من کتاب الاکوان فی اشراق الکواکب بعضها علی بعض، من کتاب هرمس فی ممرات الکواکب بعضها فوق بعض، لابت الهندی فی تحاویل السنین، من کتاب ابی‌علی الخیاط فی تحویل سنی العالم، فی تحاویل السنین للهند، من کتاب سرامه فی تحویل سنی العالم، فی تحویل السنة من کتاب ریمس، من کتاب ابی‌سهل بن نوبخت فی دلالة الکواکب، من کتاب ماشاءاللّه فی تحویل السنین.

این کتاب در روی برگ اول و هجدهم به نام ابوقماش فی النجوم نامیده شده است ولی شاید این نسخه همان احکام تحاویل سنی العالم یحیی مغربی باشد که به شمارهٔ ۶۴۳۱ همین فهرست گذشت.

نک: کشف الظنون، ۱/ ۵ و ۲/ ۱۹۳۲.

آغاز افتاده: و افتراق الجنود و علی خلع الملوک و علی لزوم الخلاف و ترک الجماعة و ایثار العدو علی ما یکون مزاولة الحرب و اداتها و علی دخول البلایا و المضار من ذلک علی العامة....

انجام افتاده: ...فی تحویل السنة من کتب الهند اذا کان طالع السنة فی الوقت الذی یدخل فیه الشمس الی الحمل احد منازل القمر النازیة و کان القمر فیها وهی.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۷ه.

عناوین به شنگرف. برخی از برگ‌ها بازنویسی شده و جا افتادگی برخی از برگ‌ها کاغذهای سفید گذاشته شده است، در دو برگ آغازین نام کتاب و یادداشتی دربارهٔ کتاب حاضر و مؤلف آن اسحاق بن سلیم ابوقماش و تعداد برگ‌های نسخهٔ حاضر و فهرست مطالب کتاب و تملک فرهاد میرزا به سال ۱۳۰۴ه و مهر بیضوی «منجم باشی» و در برگ پایانی مهر بیضوی «عبده محمّد مهدی الحسینی» آمده است.

جلد: تیماج سرمه‌ای با جدول‌کشی ضربی.

۱۶/۵×۲۴سم. ۲۰۸گ. ۱۷س.

(← تصویر) (ثبت ۲۲۵۸۹)

۶۴۸۶

البارع فی احکام النجوم (نجوم ـ عربی)

از: شیخ علی بن ابی‌الرحال شیبانی کاتب (ح ۴۳۲ه).

نک: مرعشی، ۶/ ۲۷۹؛ سپهسالار، ۱/ ۴۸۰ـ۴۸۲؛ دائرة المعارف، ۱/ ۳۱؛ مجلس، ش ۱/ ۴۴۴۸؛ ملک، ۱/ ۷۹؛ کشف الظنون، ۱/ ۲۱۷.

آغاز افتاده: و القوس نارية و التنور و السنبلة و الجدی ارضية و الجوزاء و التومان و البتمان و الدلو هوائية و السرطان و العقرب و الحوت مائية ....

انجام افتاده: ...اذا کان القمر ذاهباً الی الاستقبال فی المواليد و کا فی فی الاوتاد حرکة علی الاب منازعات و خصومات يحتاج الی السلطان فيها فان کانت.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف و در بسیاری از موارد نانویس مانده، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و مهر بیضوی «حسن بن علی الحکیم» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.

۱۴×۲۲سم. ۱۲۷گ. ۲۳س. (ثبت ۲۷۹۴۷)

۶۴۸۷

مجموعه

۱. کتابی در طب (پزشکی ـ فارسی)

(۲ر ـ ۶۰پ)

از: ؟

در مسائل پزشکی و مشتمل بر صد و دو باب (که در نسخهٔ حاضر آمده) هر یک در چند فصل برخی بدین عناوین:

باب اول: در شناختن طبایع چهارگانه.

باب دوم: در علاج مالیخولیا و نسیان و حمق و عشق، در ۱۴ فصل.

باب سوم: در علاج صرع و سدر و سکته، در سه فصل.

باب چهارم: در علاج بینی از رعاف و اخشم و خشکی آن، در ۴ فصل.

باب پنجم: در علاج نزله و زکام، در دو فصل.

باب ششم: در علاج علتهای چشم، در ۲۲ فصل.

باب هفتم: در علاج درد گوش و طنین، در ۷ فصل.

باب هشتم: در علاج کلفه و کنجدک.

باب نهم: در علاج درد دندان، در دو فصل.

باب دهم: در رنگ کردن دندان و ساختن مسی مفید دندان، در دو فصل.

باب شانزدهم: در علاج سرطان و سلع، در دو فصل.

باب بیست و نهم: در حقیقت رگها و استفراغ و اسهال و دفع درد دست و آرنج، در ۳ فصل.

باب چهل و چهارم: در علاج بوی بغل و دهان و شراب و سیر و بصل، در ۶ فصل.

باب شصت و دوم: در خضاب موی بیار و هلیله و بلیله.

باب نود و ششم: در ساختن شرابها.

باب صد و دوم: در تنقیه و قتل فولاد.

آغاز افتاده: شیر گرم پیش از طلوع بخورد صفرا را و صدع صفرایی را نافع آید دوم خون است علتهای خون... خواب بسیار و شیرینی دهان و درد گلو و درد سینه آماس گلو و خوره و دنبل....

انجام افتاده: ...مجرب است این عزیمت در دیو گرفته چهل و دو مرتبه بخواند یعنی در وجود آن شخص چون حاضر شود همین عزیمت سه مرتبه بخواند در موی.

۲. تحفة المنجمین (نجوم ـ فارسی)
= تحفهٔ خانی

(۶۱ ر ـ ۷۱ پ)

از: جلال‌الدین محمّد بن عبداللّه یزدی (ق ۱۱ه).

نک: نشریه، ۵/ ۲۴۵؛ دانشگاه، ۱۶/ ۲۹۰؛ منزوی، ۱/ ۲۵۴؛ ملک، ۶/ ۳۸۹؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۴۷؛ ذریعه، ۳/ ۴۷۲؛ آستان قدس، ۳/ ۳۰۷؛ مجلس، ش ۲۱۲۹.

بخشی از کتاب در احکام اجتماع و استقبال به حسب بودن قمر در بروج و باب دوم در دلایل جزئیه بر سبیل کل را داراست.

۳. زبدة الرمل (رمل ـ فارسی)

(۷۴ پ ـ ۸۱ پ)

از: معین‌الدین محمّد بن نظام‌الدین نصراللّه خاقانی (ق ۸ه).

نک: ۳/ ۶۴۴۳.

۴. رساله‌ای در رمل (رمل ـ فارسی)

(۸۲ ر ـ ۱۱۳ پ)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در احکام رمل در چندین فصل با این عناوین:

فصل اول: در تولد اشکال شانزده گانه.

فصل دوم: در منسوبات بیوت.

فصل پنجم: در بیان نقطهٔ میزان و سیر.

فصل ششم: در بیان ضمیر از اقوال مختلفه.

فصل هفتم: در بیان عدد اشکال رمل و خانه‌های او.

فصل هشتم: در بیان احکام.

فصل نهم: در بیان احوال مشترک میان وضعی و دایره.

فصل دوازدهم: در بیان ذرد و دزدیده.

فصل سیزدهم: در احوال بیماران و خادمان.

فصل پانزدهم: در بیان استخراج خبی و دفین و غیرهما.

فصل شانزدهم: در بیان علم نقطه و کیفیت او.

آغاز: بدانکه این عمل را دانیال علم نمود و علم کامله و علم باطن و علم وافی و مانند اینها گویند به سبب آنکه حروف است هر یک به حساب جمل نود و شش است....

انجام: ...و این شکل نیز و در هر طرف که از این دو شکل یکی باشد خرابی از آن طرف باشد واللّه اعلم بالصواب.

۵. برهان الکفایة (نجوم ـ فارسی)

(۱۱۴ پ ـ ۱۷۶ پ)

از: علی بن محمّد بن یحیی شریف بکری (ق ۷ه).

نک: ش ۶۴۱۶.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: شب پنجشنبه از سال ۱۲۷۰ه (یا۱۲۰۷) (پایان رسالهٔ دوم)، غرهٔ شعبان ۱۲۱۵ه (پایان رسالهٔ چهارم).

عناوین به شنگرف و قرمز و در برخی موارد نانویس، برخی از برگ‌های آغازین ترمیم شده است، نسخه به چند خط کتابت شده است، برخی از رساله‌ها دارای حواشی مختصر، جداول و اشکال به شنگرف و مشکی، روی برگ اول

یادداشت تملک محو شده‌ای به سال ۱۲۸۷ه و چند یادداشت در جفر و رمل و در برگ دوم نام برخی از رساله‌ها و یادداشت تهیهٔ فیش از گلچین معانی و روی برگ سوم یادداشت وقف بر اولاد دیده می‌شود، بین رسالهٔ دوم و سوم یک بیت شعر فارسی به سال ۱۲۸۵ه و بین رسالهٔ چهارم و پنجم یادداشتی نجومی به نقل از کوشیار آمده است، در برگ پایانی اشعاری فارسی در ۹ بیت در خانه‌های رمل و یادداشت یادگاری به سال ۱۲۸۵ه دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۶×۲۱/۵سم. ۱۷۷گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۵۰۵۱۰)

۶۴۸۸

جنگ **(متفرقه ـ فارسی و عرفی)**

از: علی بن عبداللّه مدرس (ق ۱۴ه).

مشتمل بر متفرقاتی است در ریاضی و نجوم و علوم غریبه با این عناوین: استخراج سمت قبلهٔ تبریز به جیب فرنگی عمل خواجه نصیر، تفاوت شمس تبریز با تهران، در استخراج تقویم شمس به افق تهران به سال ۱۲۷۰ه، طریقهٔ تعیین انحراف بلاد از یکدیگر، الاصول التی ترجع الیها اکثر المسائل الجبریة، تعیین وزش باد در سال، فی معرفة قدر ارتفاع الشی المرتفع کالمنارة و الشجرة، سؤال و جواب میرزا ابراهیم، در چیدن کلولها، معرفة کیفیة قسمة الاراضی و البقاع بین الشرکاء علی التساوی، علم ریاضی و حل بسیاری از مسائل مربوط به آن، قاعده در سؤال و جواب از قواعد جفر، سؤالی که آخوند ملّا یحیی در عاقبت حال حقیر فرموده‌اند، قاعدة فی السؤال من الجفر الجامع، طریقهٔ استفاده از جمل کبیر، طریقه مستحصله، از نسخهٔ جناب آخوند ملّا صادق، از مجربات میرزا حسن الشیرازی، از کتاب نصراللّه میرزا در استخراج مجری به خط علی مدرس، رسالهٔ شیخ منعم بن منور علوی در جفر (۷۳پ ـ ۸۲پ) به خط علی مدرس، برخی قواعد به نقل از کتاب نواب سلطان محمّد میرزا، قاعدهٔ میرزا لقمان که در ۲۶ رمضان ۱۳۰۲ه در منزل میرزا محمّدتقی بن محمود حکیم باشی انجام داده‌اند، قاعده‌ای از میر حسن شیرازی که از میرزا عبداللّه رشتی تعلیم گرفته بود، یادداشتی به نقل از کتاب محمّد میرزا، برخی نسخه‌ها که علی مدرس از خود نگاشته یا از امثال میرزا عنایت تعلیم گرفته، خطبة فی التوحید از انشاء مؤلف، نسخه‌هایی از مؤلف برخی به سال ۱۲۹۶ه، لوحی به نقل از میرزا محمّد اخباری نیشابوری، رساله‌ای در جفر و بیان قاعدهٔ صدیقی از جهان‌بخش مدعو به جواد بن محمّد منجم (۱۰۷پ ـ ۱۰۹ر)، دعوت حروف، شرح دائرهٔ جنة الاسماء، نسخه‌هایی از شیخ جلال بروجردی به سال ۱۳۰۳ه و حاجی ابوتراب بن کاظم بن محمّدجعفر لنگرودی به سال ۱۳۰۵ه و عبدالعلی عراقی به سال ۱۳۰۱ه و ملّا صادق، یادداشتی در علم اکسیر به خط ملّاعلی محلاتی استاد مؤلف و اجازه‌ای از همو جهت مؤلف در ۱۴ ربیع الاول ۱۲۸۷ه (۱۲۷ر) و متفرقات دیگر.

خط: نستعلیق و نسخ. به خط مؤلف.

عناوین به مشکی درشت، جدول‌ها به مشکی، بسیاری از برگ‌ها سفید مانده است، روی برگ اول مهر بیضوی «حسن بن علی الحکیم» دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها زرافشان.

جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو قهوه‌ای، اندرون قرمز.

۱۸×۲۶/۵سم. ۱۳۷گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) **(ثبت ۲۷۷۳۳)**

۶۴۸۹

مجموعه

۱. چاقی و لاغری بدن **(پزشکی ـ فارسی)**

(۲ر ـ ۲پ)

از: محمّدباقر بن محمّدیوسف.

رسالهٔ مختصری است در چگونگی چـاق نـمودن بدن که لاغری و ضعف بدن سبب بروز مرض می‌باشد.

آغاز: الحمد لمبدع النفس و الصلاة علی النسب و الاهل و بعد به عرض می‌رساند کـمترین بـندهٔ دعـاگـو محمّد باقر بن محمّد یوسف که چون ابدان مـهزوله در عرصهٔ آفات و سریعة الانفعال از اسباب ممرضه‌اند پس سـزاوار است اعـتنا بـه تسـمین بـدن و تـحقیق سـبب لاغری....

انجام: ...و از چربی که بـر سـر آن است دو اوقـیه روغن بادام یک اوقیه روغـن کـروکان در شب بـعد از... حقنه نموده امساک نمایند.

۲. فوائد الاخیار (پزشکی ـ فارسی)

(۱۳ پ ـ ۲۱ ر)

از: یوسف بن مـحمّد بـن یـوسف یـوسفی هـروی (۹۵۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۶۱۰ ـ ۳۶۱۱؛ مـنزوی، ۱/ ۵۷۶؛ ذریعه، ۱۶/ ۳۶۳؛ مشـار فـارسی، ۳/ ۳۷۹۳؛ مرعشی، ۵/ ۱۳۸؛ دانشگـاه، ۴/ ۷۹۶؛ مـجلس، ش ۲/ ۵۲۸۱.

آغاز افتاده:

مرد مـی‌باید کـه گـردد مـجتنب از چـار چـیز

تـا بـرد از عـلم و دانش در ره حکـمت گـرو

۳. رسالهٔ پزشکی (پزشکی ـ فارسی)

(۲۱ پ ـ ۳۵ ر)

از: ؟

ظاهراً بـخشی از کـتاب مـفصلی است کـه بـخش معالجات آن با قرابادین و نسخه‌های پزشکی در کـتاب حاضر آمده است.

آغاز: آداب ساختن گل قند برگ گل سرخ پنج استار بگیرند و نیم من قند سفید خوب صلایه نموده برگ گل را در لنگری کاشی کرده اندک اندک قـند مـذکور را بـروی پاشیده به دست بمالند....

انجام: ...و کاغذی بر زیـر آن نـهند تـا دارو دروی خشک شود اما باید اول... را شسته و خشک کرده ایـن اجزاء را ببندند.

۴. جامع الفوائد (پزشکی ـ فارسی)

(۳۵ پ ـ ۳۸ پ)

از: یوسف بن مـحمّد بـن یـوسف یـوسفی هـروی (۹۵۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۹۳ ـ ۳۳۹۵؛ ذریعه، ۵/ ۶۸؛ کشف الظنون، ۱/ ۵۶۷، منزوی، ۱/ ۵۳۶؛ مرعشی، ۵/ ۲۳۵؛ دانشگاه، ۴/ ۷۴۴؛ مجلس، ش ۲/ ۶۱۱۱؛ مشـار فارسی، ۲/ ۱۵۰۱.

انجام افتاده:

بـبینند پـریشان و پـریشان کـویت

گـر مـنتفخ آیـدت عـروق مـقعد

۵. زبدة قوانین العلاج (پزشکی ـ فارسی)

(۳۹ پ ـ ۷۷ پ)

از: غیاث‌الدین محمّد بن علاءالدیـن بـن هـبةاللّـه سبزواری، غیاث متطبب (ق ۹ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۴۹۷ ـ ۳۴۹۸؛ مـنزوی، ۱/ ۵۹۵؛ ذریعه، ۱۲/ ۳۲ و ۱۷/ ۲۰۲؛ دانشگاه، ۴/ ۷۸۶ و ۱۲/ ۲۵۸۰؛ عکسی دائرة المعارف، ۱/ ۱۲۸.

انجام افتاده: ...فصل ششم در تـدبیر وبـا و تـدبیر شرب سموم از روی اجمال و اما تدبیر وبا قیل ان الفرار منه اولی و اگر میسر نشود تنقیه.

۶. حفظ صحت (پزشکی ـ فارسی)

(۷۸ پ ـ ۸۴ ر)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در حفظ صحت.

مشتمل بر دو مقاله با این عناوین:

مقالهٔ اول: در تدبیر مسافران، در یک مقدمه و پنج تدبیر:

مقدمه: در بیان شناختن هوا.

تدبیر اول: در وجوب مراعات در سفر.

تدبیر دوم: در بیان کیفیت سلوک در سفرحر (گرما).

تدبیر سوم: در بیان کیفیت سلوک در سفر برد (سرما).

تدبیر چهارم: در طریق حفظ مزاج از آبهای مختلف.

تدبیر پنجم: در ذکر بادهای مختلف.

مقالهٔ دوم: در ذکر اغذیه و اشربهٔ مفرده و مرکبه و فواکه و حلاوات و حموضات و بقولات، در ۱۵ تقویم:

تقویم اول: در ذکر اقسام نانها، در ۲۰ خانه.

تقویم دوم: در ذکر اقسام آبها و ما یتعلق بها، در ۱۸ خانه.

تقویم سوم: در ذکر شرابهای مسکر و غیر مسکر، در ۲۱ خانه.

تقویم چهارم: در ذکر گوشتها، در ۲۴ خانه.

تقویم پنجم: در ذکر اعضای حیوانات، در ۱۱ خانه.

تقویم ششم: در انواع ماهی و آنچه از آن ترتیب کنند، در ۴ خانه.

تقویم هفتم: در بیان مطبوخات، در ۱۹ خانه.

تقویم هشتم: در ذکر کامها و آحارها، در ۱۴ خانه.

تقویم نهم: در لبنیات، در ۵ خانه.

تقویم دهم: در ذکر تخم مرغ و آنچه از آن سازند، در ۴ خانه.

تقویم یازدهم: در ذکر سبزی‌جات، در ۳۸ خانه.

تقویم دوازدهم: در ذکر توابل، در ۱۲ خانه.

تقویم سیزدهم: در ذکر میوه‌ها، در ۲۲ خانه.

تقویم چهاردهم: در ذکر میوه‌های خشک، در ۲۲ خانه.

تقویم پانزدهم: در ذکر حلواها و شیرینی‌ها، در ۱۵ خانه.

نسخه‌ای ناشناخته از این رساله در فهرست مرعشی ۱۶/ ۳۲۰ معرفی شده است.

آغاز: حمد بی‌حد حکیمی را که هر صباح از حقهٔ سپهر قرص یاقوتی مهر برآرد و به نمونه‌ای از آن مداوا علت سودا از طبع زمان بردارد و صلات صلوات بر آن طبیب کاینات که موجزی از معالجاتش بیماران جهالت را به قانون شفا به منهاج دوا راه نمود....

انجام: ...خشخا شینه خواب آورد و باه افزاید و به بزفه و زکام و نزله را نیکست، قولنج آورد و صاحب مزاج سرد را زیان دهد، به گوارشهای مسهل اصلاح آن باید کرد.

۷. یادگار (پزشکی ـ فارسی)

(۸۸پ ـ ۱۱۰پ)

از: امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسن (حسین) حسینی جرجانی (۵۳۱ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۷۶۷ ـ ۳۷۶۸؛ ذریعه، ۲۵/ ۲۶۵؛ کشف الظنون، ۲/ ۲۰۴۸؛ دانشگاه، ۴/ ۷۵۸ و ۹/ ۱۳۳۰ و ۱۷/ ۳۸۶؛ ملی، ۵/ ۲۰۰.

انجام افتاده: ...علاجش فصد و حجامت... به مطبوخ هلیله یا به ماء الفواکه یا به اقراص بنفشه و طلا در اول به صندل سرخ و سپند و فوفل با آب.

۸. ابعاد و اجرام = هیئت (نجوم ـ فارسی)
اجرام سفلی و اوضاع اجرام علوی

(۱۱۱پ ـ ۱۳۰ر)

از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).

نک: سپهسالار، ۵/ ۵۶۲؛ نشریه، ۳/ ۴۱۵؛ دائرة المعارف، ۵/۱؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۶۷ ـ ۲۷۶۸؛ مشترک، ۱/ ۲۲۵؛ ذریعه، ۱/ ۷۱؛ آستان‌قدس، ۳/ ۳۰۱؛ مرعشی،

۹/ ۱۱۱؛ دانشگاه، ۱۷/ ۱۳۳؛ مجلس، ش ۳/ ۶۳۶۳.

۹. اعتقادات، اصول و فروع دین (اعتقادات و فقه ـ فارسی)

(۱۳۹ پ ـ ۱۵۱ ر)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در اصول و فروع بنا بر رأی امامیه که مؤلف دانستن آن‌را بر هر مکلفی واجب می‌داند، این رساله مشتمل بر مختصری در اعتقادات سپس نماز و روزه و زکات و بخشی در شناخت اوزان شرعی می‌باشد.

آغاز: سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا... اما بعد این ما لابد امامیه اثنی عشریه علیهم صلوات اللاة لسرمدیه که بر جمهور اهل اسلام فرض عین بل عین فرض است ....

انجام: ...اگر کسی به عمد روزهٔ فرض را بگشاید قضا و کفارت و تعذیر بر او واجب شود و اگر افطار را حلال داند واجب القتل باشد.

۱۰. رساله‌ای در صلاة (فقه ـ فارسی)

(۱۵۱ پ ـ ۱۵۴ پ)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در نماز و واجبات آن، نگاشته شده جهت یوسف عصره رکناً للعدالة و الانتباه، در چندین باب که این عناوین در آن دیده می‌شود:

باب اول: در دانستن چیزی که پیش از نماز واجبست.

باب دوم: در احکام آبها.

باب سوم: در بیان طهارت.

باب چهارم: در بیان نماز، در چند فصل.

آغاز: الحمد للّه علی سوابغ انعامه... اما بعد فانی مجیب لالتماس من طاعته حتم... بدان ایدک اللّه که نماز فاضلترین اعمال بدنی است و حدیث بسیار در باب فضیلت نماز وارد است ....

انجام افتاده: ... وأسألک باسمک العظیم و سلطانک القدیم یا واهب العطایا و یا مطلق الاساری و أسألک باسمک العظیم و.

۱۱. یزدان شناخت = ایزد شناخت (فلسفه ـ فارسی)

(۱۵۵ پ ـ ۱۵۸ ر)

از: ؟[۱]

نک: فهرستواره، ۶/ ۲۶۰؛ ذریعه، ۲۵/ ۲۷۷؛ مشار فارسی، ۵/ ۵۵۸۲؛ آستان قدس، ۴/ ۲۷۲؛ مرعشی، ۱۵/ ۱۷۷؛ دانشگاه، ۳/ ۱۶۰ و ۸/ ۲۶۷۵؛ سنا، ۱/ ۱۴۳؛ مجلس، ش ۱/ ۱۹۸۷.

۱۲. رساله‌ای در نفس (فلسفه ـ فارسی)

(۱۵۸ پ ـ ۱۶۰ ر)

از: ؟

نک: مرعشی، ۱۱/ ۵۸.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... و بعد بباید دانست که هر چه ماسوی اللّه است از روحانیات مجرد و روحانیات جسمانی و جسمانیات ظلمانی یعنی عالم الارواح و عالم الافلاک و عالم الکون ....

انجام: ... و تتبع برادران گذشته از صالحان و عابدان و عالمان کنی تا از ثمره و فائدهٔ آن بهره یابی و به درجات ایشان برسی.

۱۳. الحکمة العملیة (اخلاق ـ عربی)

(۱۶۰ پ ـ ۱۶۱ پ)

از: ؟

---

۱. این رساله به عین القضاة همدانی و شهاب‌الدین سهروردی و ابن سینا نسبت داده شده است، به فهرستواره رجوع شود.

رسالهٔ مختصری است در اخلاق و مشتمل بـر ۴ مقاله بدین عناوین:

المقالة الاولی: فی النظری منه.

المقالة الثانیة: فی حفظ الاخلاق و اکتسابها.

المقالة الثالثة: فی سیاسة المنزل.

المقالة الرابعة: فی تدبیر المدن.

آغاز: الحمد للّه علی نواله و الصلاة علی محمّد و آله و بعد فهذه رسالة فی الحکمة العملیة بأقسامها مـن الخلقیة و المنزلیة و المدنیة رتبتها علی اربع مقالات....

انجام افتاده: ...الاصدقاء و یحسن الیهم و یداریهم و یهادیهم و یهش معهم و یتفقد متعلقیهم و یعاونهم و یکافیهم بالخیر و یتجاوز عن ذنوبهم و یقل.

نک: ذریعه، ۱۱/ ۴۴.

۱۴. المبدأ و المعاد (فلسفه ـ فارسی)

(۱۶۲ پ ـ ۱۶۴ ر)

از: ؟

نک: فهرستواره، ۶/ ۲۲۵.

همان است که در دو قسم (۱. مبدأ، ۲. معاد) تنظیم شده که قسم اول در هفت فصل و قسم دوم در ۵ فـصل نگارش یافته است و در فهرست سـپهسالار ۵/ ۴۹۶ از اثیرالدین ابهری دانسته شده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد بدانکه غرض از علم و عالم الهی معرفت مبدأ و معاد است و معرفت مـبدأ آن بـاشد کـه واجب الوجـود را بـدانـی و فـیضان موجودات از او معلوم کنی....

انجام: ...در کتب متکلمین نظر باید کرد تـا اعـتقاد باطل در نفس راسخ نشود و شک و شبهه پدید نیاید و هو یهدی الی الصراط المستقیم.

۱۵. اثبات واجب (فلسفه ـ فارسی)

(۱۶۴ پ ـ ۱۶۶ پ)

از: ؟

در اثبات واجب، در یک مقدمه و پنج مطلب و یک خاتمه، و کاملاً شبیه رسالهٔ اثبات واجب یا اشتراک لفظی و معنوی در وجـود ملّا رجب علی تبریزی است کـه در فـهرستواره، ۶/ ۶۶ و ۷۲ مـعرفی شـده است بـا هـمان فصل‌بندی و همان عناوین.

آغاز: الحمد للّه الذی خلق الاشیاء بقدرته... اما بعد بدانکه اول چیزی که باری تعالی در عالم اجسام بیافرید ماده بود و آنرا به اصطلاح حکما هیولی خوانند و از آنجا عناصر اربعه پدید کرد....

انجام: ...ذات اللّه تعالی به مـعنی وجـود و مـوجود باشد و به معنی وجوب واجب چنانچه در ممکنات است.

۱۶. اختیارات مسیر قمر (نجوم ـ فارسی)

(۱۶۶ پ ـ ۱۶۷ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بـن حسـن طوسی (۶۷۲ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۷۸۵ ـ ۲۷۸۷؛ مـنزوی، ۱/ ۲۳۵؛ ذریعه، ۱/ ۳۶۸ و ۱۷/ ۱۲۴؛ دانشگاه، ۸/ ۷۱۹؛ مجلس، ش ۷/ ۴۳۴۵؛ ملک، ۶/ ۲۹۴.

۱۷. اسطرلاب (نجوم ـ فارسی)

(۱۷۵ پ ـ ۱۷۸ ر)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در شـناخت اسـطرلاب و چگونگی به کارگیری و موارد استعمال آن.

بدون فصل‌بندی.

آغاز: الحمد للّه فـاطر السـموات و الارض بـلطف عمیمه... اما بعد این مختصری است در معرفت اسطرلاب بدانکه چون کسی خواهد که اسطرلاب آموزد اول حساب جمل بباید آموخت....

انجام: ...آنچه از قسمت برآید درازی چاه بـاشد یـا اندازهٔ بالا ببینند اندازه از آن فرو باید شـد آنـچه بـماند بالای چاه باشد.

۱۸. اسطرلاب **(نجوم ـ فارسی)**
(۱۷۸ پ ـ ۱۸۱ ر)
از: ؟
همان است که در ۳۸ باب تنظیم شده و در فهرستواره، ۴/ ۲۸۰۶ و آستان قدس، ۱۰/ ۲۲۰ معرفی شده است.

۱۹. شناخت کواکب **(نجوم ـ فارسی)**
(۱۸۱ پ ـ ۱۹۰ پ)
از: ؟
همان است که در مرعشی، ۱۱/ ۶۰، نسخه‌ای از آن آمده است.
آغاز: حمد و ستایش مر خدای را که آفرینندهٔ عالم و آدم است و درود بر پیغمر ما... اما بعد بدانکه خدای تعالی افلاک و ستارگان را که بیافرید هر یکی سببی گردانید در عالم و واجب کرد بر دانایان دانستن علم نجوم را....
انجام: ...به فرات در آید و یا دجلهٔ بغداد به بصره آید و بدین دریا پیوند با دیگر آبها و در این دریا جزیره‌های عظیم است و در او.

۲۰. النکت الاعتقادیة **(کلام ـ عربی)**
= النکت فی مقدمات الاصول
از: شیخ مفید محمّد بن محمّد بن نعمان عکبری بغدادی (۴۱۳ه).
نک: التراث العربی، ۵/ ۳۹۱؛ ملی، ۱۱/ ۵۵۶؛ مرکز احیاء، ۴/ ۲۸۷؛ مجلس، ش ۲/ ۴۳۳۴؛ ذریعه، ۲۴/ ۳۰۲.

۲۱. اصول‌الدین **(اعتقادات ـ عربی)**
= الاعتقادات
(۱۹۵ پ ـ ۱۹۶ ر)
از: شیخ الطائفة محمّد بن حسن طوسی (۴۶۰ه).
نک: التراث العربی، ۱/ ۲۷۱؛ مرکز احیاء، ۱/ ۴۳۴؛ ذریعه، ۲/ ۲۲۶.

۲۲. الاعتقادات **(اعتقادات ـ عربی)**
= اصول الدین = زاد المسافرین
(۱۹۶ پ ـ ۱۹۸ ر)
از: محمّد بن علی بن ابراهیم ابی‌جمهور احسائی (ح ۹۰۶ه).
رسالهٔ مختصری است در اعتقادات، تألیف شده در دوشنبه ۲۵ محرم ۸۸۹ه در مشهد رضوی، آغاز نسخه افتاده است.
آغاز افتاده: و عالماً لأحکامها و اتقانها الذی لایحصل من الجاهل و قدرته و علمه عامین لجمیع المقدورات و المعلومات لتساویها فی صحة المقدورية و المعلومية ....
انجام: ...فان کفی و الا انتقل الی اللسان فان کفی و الافالی الید و مع العجز علی الید یقتصر علی اللسان و مع العجز عنه یقتصر علی القلب.
نک: التراث العربی، ۱/ ۲۴۷؛ ذریعه، ۱۲/ ۱۰.

۲۳. صحت و مرض **(عرفان ـ فارسی)**
= حسن و دل = سفرنامهٔ روح
= روح و بدن
(۱۹۸ پ ـ ۲۰۳ پ)
از: محمّد بن سلیمان فضولی بغدادی (۹۷۰ه).
نک: ذریعه، ۱۵/ ۱۲؛ فهرستواره، ۱/ ۴۳۵ و ۷/ ۶۲۳؛ منزوی، ۳/ ۱۴۱۳؛ مرعشی، ۱۰/ ۲۰۸؛ آستان قدس، ۷/ ۲۷۵؛ ملک، ۳/ ۴۱۵؛ دانشگاه، ۸/ ۱۰۰؛ مجلس، ش ۴/ ۲۶۶۸.
خط: نستعلیق. کاتب: محمّد مظفر بن محمّد حکیم. تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۲ ذی‌حجهٔ ۱۰۸۷ه، هنگامی که در رکاب نواب میرزا شاه ابوالمهدی در راه دارالسلطنهٔ اصفهان در قریهٔ

محمودآباد یزد نگاشته (پایان رسالهٔ ششم)، همو در دوشنبه ۲۷ ذی‌قعدهٔ ۱۰۸۷ه (پایان رسالهٔ هشتم)، همو در جمعه غرهٔ شعبان ۱۰۸۷ه در باغ مهرآباد اهرستان یزد (پایان رسالهٔنهم)، همو در یکشنبه ۱۰ شعبان ۱۰۸۷ه (پایان رسالهٔ یازدهم)، همو در دوشنبه ۶ ذی‌قعدهٔ ۱۰۸۷ه (پایان رسالهٔ چهاردهم)، و صفر ۱۰۸۸ه در اصفهان (پایان رسالهٔ پانزدهم)، و همو در سه‌شنبه ۱۴ ذی‌قعدهٔ ۱۰۸۷ه (پایان رسالهٔ هفدهم)، و همو در شعبان ۱۰۸۷ه (پایان رسالهٔ بیستم و بیست و یکم)، و همو در یکشنبه ۱۶ شعبان ۱۰۸۷ه (پایان رسالهٔ بیست و دوم).

عناوین و نشانی‌ها و جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف، تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند با حاشیه‌نویسی متفرقه بیشتر در پزشکی، بین رسالهٔ اول و دوم نسخه‌های پزشکی پراکنده به عربی و فارسی و اشعاری از محمّد حسین آشوب، سعدی، هاتف، منصور، صالح، ملک حسن، کمال، طاهر، هندو، امام علی(ع)، مهجور، ابوعلی، بهاءالدین محمّد، رکن‌الدین مسعود، ابوالفرج، و فائده‌ای در وفیات ائمه و مطالبی در وجوب عصمت ائمه و امام‌شناسی و مطالبی در برآورده شدن حاجات و نامهٔ محمّد نجار به خان گیلان و جواب وی و یادداشتی به نقل از تفسیر ملّا حسین کاشفی، و بین رسالهٔ سوم و چهارم یادداشتی در رب الراوند به خط یسین بن محمّد امین حفید افندی به سال ۱۲۵۳ه در تبریز و چند نسخهٔ پزشکی پراکنده، و بین رسالهٔ چهارم و پنجم چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی و یادداشتی به خط عبدالوهاب بن محمّد رفیع آهی سرهنگ فوج ۱۳ اصفهان به سال ۱۲۸۱ه در گرگان و در خدمت میرزا علی اکبر جراح باشی، و بین رسالهٔ پنجم و ششم یادداشتی در چوب چینی، و بین رسالهٔ ششم و هفتم مقالهٔ سوم از کتابی پزشکی در ذکر برخی از داروهای مرکب که احیاناً به آن حاجت افتد در هفت باب آمده است (۸۴پ ـ۸۷ر) و چند جدول در نبض و حجامت، و بین رسالهٔ هشتم و نهم یادداشت مفصلی به نقل از هشت بهشت بدلیسی در ذکر بنای معبد ایاصوفیا در چهارگفتار آمده است (۱۳۱پ ـ۱۳۸ر) و بین تمامی رساله‌های دیگر نیز یادداشت‌های بسیاری پزشکی و نجوم دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی ترمیمی.

۱۷×۲۵ سم. ۲۰۴گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۱۰۳)

۶۴۹۰

فرس نامه **(جانورشناسی ـ فارسی)**

= ترجمهٔ کامل الصناعتین

از: ؟

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۸۲؛ ملک، ۳/ ۵۹۹؛ دانشگاه، ۹/ ۱۳۰۸؛ فارسی دارالکتب قاهره، ۲/ ۲۸.

آغاز افتاده: و مأوای عالم و عالمیان معز اسلام و حامی مسلمانان هم نام سرور دو جهان احمد شاه در دران لا زال مؤیداً بتأیید السبحان... اعلم العلماء افضل الفضلاء علامی فهامی مقرب الخاقان قاضی محمّد ادریس خان.

انجام افتاده: ... در فضیلتهای او حدیث ثانی نبوی از آن جمله این است که یزید پسر صفوان روایت می‌کند که پیغمبر دوست می‌داشت از اسبان اسب اشقر را و از عمرو پسر حارث روایت.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین به شنگرف. برخی از برگ‌ها دارای جدول‌کشی به زر و مشکی و لاجورد و بین سطرها زرین دندان موشی، دارای دو مجلس نقاشی آب و رنگ در برگ ۲۱ و ۲۲ و مکان

بسیاری از عکس‌ها سفید مانده است.
جلد: مقوائی ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی.
۲۰/۵ × ۳۰/۵ سم. ۱۹۹گ. ۱۵ س.
(← تصویر) (ثبت ۷۸۷۸۱)

۶۴۹۱

طالع مولود (نجوم ـ فارسی)

از: نظام‌الدین احمد بن میرزا جان منجم شیرازی (ق ۱۱ه).

به درخواست میرزا شرف جهان بن امیر ابراهیم حسنی حسینی شریفی طالع مولود وی را به سال ۱۰۰۸ه در شیراز به طور تفصیل در کتاب حاضر در یک مقدمه و سه مقاله گردآورده و آن‌را به شاه عباس صفوی اهدا نموده و در سال ۱۰۵۶ه مشغول به تألیف آن بوده است.

عناوین کتاب چنین است:
مقدمه: در آنچه دانستن آن ضروری است.
المقالة الاولی: فی اعمال الجزئیات.
المقالة الثانیة: فی اعمال الکلیات.
المقالة الثالثة: فی الاحکام الکلیة لطالع الولادة.

آغاز: به نام خدایی کنم ابتدا که محتاج اویند شاه و گدا حمد و سپاس عالی اساس بی‌نهایت و شکر و ثنای بی‌قیاس دور از نهایت سزاوار قادری است جل جلاله و عم نواله که درجات ارتفاع آفتاب عظمت و جلال ....

انجام: ...لهذا بعضی از دلایل که احکام آن مکرر می‌نمود تصرفی در آن ننمود و بعینه مرقوم گردانید و احکام را مدللاً مرقوم نمود که محل اعتماد باشد و اللّه اعلم و احکم بالصواب.

نک: مجلس، ش ۱۳۰۴ سنا؛ ملک، ۹/ ۹۳ و دانشگاه، ۱۲/ ۲۹۹۳ـ۲۹۹۵ و ۱۰/ ۱۶۵۳ زایچهٔ عباس میرزا اثر محمّدحسین بن بدیع الزمان گونابادی با سرآغاز همین نسخه آمده است که ظاهراً از نسخهٔ حاضر در تألیف کتاب خود بهره برده است.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد جعفر بن عنایت‌اللّه شیرازی. تاریخ کتابت: سه‌شنبه ۲ ذی‌قعدهٔ ۱۰۵۶ه.

به امر میرزا شرف جهان شریفی که کتاب جهت او تألیف شده است.

عناوین به خط رقاع و ثلث و به مشکی یا شنگرف و لاجورد و زرین درشت تحریری، برگ اول دارای سرلوح مرصّع مذهّب با کتیبهٔ مرصّع مذهّب و بین سطرهای دو برگ اول زرین دندان موشی، عبارات عربی به نسخ معرب و شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد.

روی برگ اول تملک محمّد سعید سبزواری و تملک محمّد مهدی دارانی (دارابی) بن حاجی حسین به سال ۱۲۳۶ه دیده می‌شود، در شش برگ پایانی احکام طالع ولادت میرزا شرف جهان مذکور در ۴۹ سالگی و سال ۱۰۵۷ه افزوده شده است، لبهٔ اکثر برگ‌های کتاب ترمیم شده است.

جلد: مقوائی ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج زرشکی.
۱۴/۵ × ۲۳ سم. ۱۶۳گ. ۱۷ س.
(← تصویر) (ثبت ۷۸۶۶۱)

۶۴۹۲

مجموعه

۱. اختیارات مظفری (نجوم ـ فارسی)
(۱پ ـ ۱۱۵ر)

از: قطب‌الدین محمود بن مسعود شیرازی (۷۱۰ه).

نک: ملی، ۴/ ۴۱۹ ـ ۴۲۱؛ مجلس، ش ۶۱۸۵؛ کشف الظنون، ۱/ ۳۵؛ آستان قدس، ۸/ ۱۳؛ دانشگاه، ۴/ ۸۲۲؛ ملک، ۲/ ۱۶؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۸۷؛ شرح

حال و آثار شیرازی، از محمّدتقی میر، ۱۰۹ـ۱۱۲.

۲. طلوع فجر و مغیب شفق (نجوم ـ فارسی)

(۱۱۶ر ـ ۱۱۸پ)

از: ؟

آغاز: اما بعد این رساله‌ای است در بیان طلوع فجر و مغیب شفق و آنچه در این باب لایق باشد و دانستن آنک سبب ظهور این هر دو چیست و معرفت ارتفاع ابخره که غایت غبار لطیف براق در وی باشد....

انجام: ...و از این کوتاهتر زمانی میان این دو طلوع در این افق نباشد و کوتاهترین زمانی میان هر دو مغیب نیز همین باشد، این بود بیان شمهٔ این مسأله ملتمس از الطاف نامتناهی.

۳. بیست باب در اسطرلاب (اسطرلاب ـ فارسی)

(۱۲۳ر ـ ۱۲۷پ)

از: ؟

بیست باب و یک خاتمهٔ مختصر است.

در اسطرلاب که این عناوین در آن دیده می‌شود:

باب پنجم: در معرفت قوس النهار و قوس اللیل.

باب ششم: در معرفت ساعات از طالع و طالع از ساعات.

باب هفتم: در معرفت طالع تحویل سال آینده.

باب هشتم: در تسویة البیوت.

باب نهم: در معرفت آنچه گذشته باشد از ساعات روز.

باب دهم: در معرفت طلوع کواکب و غروبشان.

باب یازدهم: در معرفت مطالع بروج در خط استواء و بلدان مایله.

باب دوازدهم: در معرفت اجزای بروج از مطالع.

باب سیزدهم: در معرفت میل آفتاب از معدل النهار.

باب چهاردهم: در معرفت عرض بلد و طولش.

باب پانزدهم: در معرفت خط نصف النهار و سمت قبله.

باب شانزدهم: در معرفت وقت نماز ظهر و عصر.

باب هفدهم: در دانستن طلوع صبح روز به روز.

باب هجدهم: در دانستن عرض نهری یا مسافتی بر زمین که مانعی مساحت او و میان ماسح حایل باشد.

باب نوزدهم: در معرفت عمق چاه.

باب بیستم: در معرفت طول مناره یا دیواری یا عمود کوهی.

خاتمه: در امتحان اسطرلاب.

آغاز افتاده: گذشته از روز و اگر چیزی باقی ماند که کمتر از پانزده باشد در چهار ضرب کند آنچه برآید دقایق باشد ضم کند با ساعات که آن ساعات و دقایق باشد گذشته از روز....

انجام: ...و کسی را که طبع مستقیم و خاطر سلیم باشد و برین اطلاع یابد بر حل اعمال بسیار که در این مختصر ذکر نکرده‌ام مطلع گردد و به اضعاف آن فواید.

۴. تحفه (اسطرلاب ـ فارسی)

(۱۲۸ر ـ ۱۳۰ر)

از: حیدر بن محمّد منجم شیرازی.

به درخواست برخی از دوستان رسالهٔ حاضر را در شناخت اسطرلاب در دوازده فصل گردآورده است بدین عناوین:

فصل اول: در معرفت ارتفاع آفتاب و دانستن ساعات مستوی و ساعات معوج به روز.

فصل دوم: در دانستن ارتفاع ستاره و طالع وقت از ارتفاع ستاره.

فصل سوم: در تسویة البیوت.

فصل چهارم: در دانستن قوس النهار و قوس اللیل و غایت ارتفاع هر روز.

فصل پنجم: در معرفت مطالع البروج به بلد و به

خط استوا و درجات متفق به درازی روز و کوتاهی.

فصل ششم: در موضع کواکب ثوابت و عرض ایشان و طلوع و غروب ایشان.

فصل هفتم: در دانستن بعد کواکب از معدل النهار و از سمت الرأس و قطبین.

فصل هشتم: در معرفت تعدیل النهار روز به روز و تعدیل ستارگان.

فصل نهم: در دانستن طالع سال مستقبل.

فصل دهم: در دانستن طلوع صبح.

فصل یازدهم: در معرفت نماز دیگر به مذهب ابوحنیفه و شافعی.

فصل دوازدهم: در معرفت نماز خفتن به مذهب هر دو امام.

آغاز: اما بعد چنین گوید اضعف عبادالله... که چون جمعی از دوستان مختصری در معرفت اسطرلاب التماس کردند بر مقتضی التماس ایشان این مختصر جمع کردیم و او را تحفه خواندیم....

انجام: ...ساعات مستوی بود گذشته از شب و ساعات معوج در آن حال به... و شمس نگرد تا بر خط چند ساعت افتاده است چندان ساعت معوج بود گذشته از شب.

رساله‌ای با عنوان تحفهٔ شاهی از حیدر بن محمّد منجم در فهرستواره، ۴/ ۲۸۴۴ معرفی شده که غیر از رسالهٔ حاضر می‌باشد چراکه آن رساله در ۳۱ باب تنظیم شده است.

۵. اسطرلاب زورقی (اسطرلاب ـ فارسی)

(۱۳۰ پ ـ ۱۳۱ پ)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در ۱۲ باب بدین عناوین:

باب اول: در معرفت اسطرلاب زورقی.

باب دوم: در تعیین جزو شمس.

باب سوم: در استخراج طالع وقت.

باب چهارم: در اعمال اللیل.

باب پنجم: در استخراج ساعات.

باب ششم: در معرفت تعدیل النهار و تعدیل اللیل.

باب هفتم: در معرفت تسویة البیوت.

باب هشتم: در طول و عرض هر کوکب.

باب نهم: در میل آفتاب.

باب دهم: در معرفت ظهور و اختفای کواکب و طلوع و غروب افق.

باب یازدهم: در تعدیلات تعدیل جزو شمس.

باب دوازدهم: در معرفت مقنطرات بر روی صفیحه.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... این رساله‌ای است موجز و مفید در معرفت اسطرلاب مشتمل بر دوازده باب باب اول در معرفت اسطرلاب زورقی و این را زورقی جهت آن گویند....

انجام: ...میان هر دو نشان بدانیم و هم چندان دیگر مری جدی را برانیم آنچه بر افق مشرق بود طالع باشد و عمل کواکب شمالی بر همین نوع باشد.

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۱۲؛ دانشگاه، ۱۶/ ۱۳۹؛ مجلس، ش ۲/ ۶۳۷۵؛ مرعشی، ۲۵/ ۲۴۰، ظاهراً رسالهٔ حاضر غیر از اینهاست.

۶. انیس الطلّاب فی معرفة الاسطرلاب (اسطرلاب ـ فارسی)

(۱۳۳ ر ـ ۱۳۶ پ)

از: مجدالدین مجدود بن محمّد منجم همدانی[۱].

نک: الهیات، ۱/ ۱۴، ۲/ ۱۵۱؛ ملک، ۶/ ۳۸۸؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۲۳.

---

۱. در فهرستواره نام مؤلف زین الملة والدین محمّد منجم همدانی آمده است، ولی در نسخهٔ حاضر چنانست که ذکر کردیم.

۷. آثار علوی = کائنات جو **(طبیعی ـ فارسی)**
(۱۳۷ ر ـ ۱۴۵ ر)
از: ابوحاتم مظفر اسفزاری (ق ۵ ه).
نک: مشار فارسی، ۱/ ۳۸؛ آستان قدس، ۴/ ۲۱۸؛ مرعشی، ۱۵/ ۱۰۰؛ دانشگاه، ۹/ ۱۱۸۳؛ عکسی دائرة المعارف، ۱/ ۱؛ فهرستواره، ۵/ ۳۷۷۳ـ ۳۷۷۴.

۸. الاسطرلاب **(اسطرلاب ـ عربی)**
(۱۵۱ ر ـ ۱۵۴ پ)
از: ابومعشر جعفر بن محمّد بن عمر بلخی (۲۷۲ه).
نک: فهرست ابن الندیم، ۳۳۵ـ۳۳۶.
آغاز: هذا جزءٌ فیه معرفة العمل با لاسطرلاب لأبی‌معشر... اقول ما یحتاج الیه فی علم الاسطرلاب معرفة العضادة ثم معرفة الاجزاء الارتفاع ثم معرفة الحجرة....
انجام: ...ثم انظر علی کم وقعت درجة الشمس من الساعات فما بقی تلک الساعة تطلع الفجر.

۹. اسطرلاب **(اسطرلاب ـ فارسی)**
(۱۵۵ ر ـ ۱۶۶ پ)
از: ؟
در ۶۸ باب تألیف شده است.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... بدانکه این رساله‌ای است در معرفت اسطرلاب مشتمل بر شصت و هشت باب باب اول در ارتفاع گرفتن از آفتاب....
انجام: ...و اگر عرض شهر تو افزون‌تر بود و شمالی باشد ازو کم کند و اگر جنوبی بود برافزاید آنچه شود یا بماند غایت ارتفاع آن کوکب باشد در آن عرض که خواهد.

۱۰. اشکال ماه و نقصان و زیادت نور آن **(نجوم ـ فارسی)**
(۱۶۷ ر ـ ۱۷۰ ر)
از: ؟
رسالهٔ مختصری است در سبب اختلاف شکل ظاهری ماه و علل نقصان و زیادت نور آن و علت خسوف، نگاشته شده به امر مخدومی که حکم او نافذ بوده و در پایان مؤلف امید آن داشته که کتاب مفصلی جهت کتابخانهٔ او بنویسد.
آغاز: الحمد للّه کثیراً... بحکم آنکه مخدومی بزرگوار که حکم او نافذ است از نویسندهٔ این حرفها التماس بیان سبب اختلاف اشکال ماه و علت نقصان و زیادت نور او فرموده است....
انجام: ...فما بعد اگر تقدیر مساعدت کند کتابی تمام در علم هیئت یا در دیگر فنون حکمت به رسم کتابخانهٔ همایون تحریر کرده شود.

۱۱. زایچه طالع ولادت **(نجوم ـ فارسی)**
(۱۷۰ پ ـ ۱۷۲ ر)
از: ؟
زایچهٔ طالع ولادت امیرزاده احمد نامی است که به مناسبت شانزدهمین سال ولایت او در شب جمعه ۱۸ ذی‌حجهٔ ۸۰۶ه تنظیم شده است.
آغاز: شکر و سپاس مر خالقی را جل جلاله که جملهٔ آفرینش ذره‌ای است از آثار صنع او عز اسمه و کون و مکان نقطه‌ای است از نقوط بدایع او....
انجام: ...و عالی همت باشد و رای و تدبیر او به صواب باشد و خیل و حشم بسیار جمع شود و کارهای دو جهانی بر حسب مراد باشد ان شاء اللّه تعالی.

۱۲. حساب **(حساب ـ فارسی)**
(۱۷۲ پ ـ ۱۷۵ پ)
از: ؟
چندین فصل مختصر است در مباحث حساب که این عناوین در آن دیده می‌شود: جمع، نقصان، تضعیف، تنصیف، ضرب، قسمت، جذر، کعب، موازین.
آغاز: الحمد للّه الذی نعمه لا یحصی و کرمه لا

یفنی... اما بعد بدانکه عدد عبارت از کمیتی است که مقتضی قسمت محل است و از خاصیت او آنست که نیمهٔ مجموع هر دو طرف خود باشد....

انجام: ...میزان سطر اعلی را با موضوع موازنه کنیم در سطر چیزی مانده بود میزان مجموع میزان باقی و میزان مکعب میزان سطر اعلی را با موضوع موازنه کنیم.

۱۳. اسطرلاب (اسطرلاب ـ فارسی)

(۱۷۷ پ ـ ۱۷۹ پ)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در اسطرلاب و کیفیت عمل با آن در دو باب بدین عناوین:

باب اول: در بیان ساختن دستور عمده که جهت رسم مدارات ثلاثه و مقنطرات و سموت و دوایر مطرح الشعاع می‌باشد که آن‌را دستور صفایح گویند.

باب دوم: در بیان کیفیت صفت دستور خطوط ظل و قسمت ام و کیفیت رسم خطوط ظل از روی دستور.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... بدان که این رساله‌ای است در بیان اعمال دستور اسطرلاب و اعمال اسطرلاب از روی دستور مشتمل بر دو باب....

انجام افتاده: ...و اما باید ربعی ازام که مطلوبست رسم خطوط ظل برد موازی ربعی از دستور باشد که مخطط به خطوط ظل است و به طریق سابق مسطره را بر اقسام ظل و مرکز منطبق ساخته خطوط ظل برگشته.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: جمعه ۲۶ صفر ۸۴۹ه (پایان رسالهٔ اول)، ذی حجهٔ ۸۴۴ه (پایان رسالهٔ چهارم)، شنبه ۲۸ ذی حجهٔ ۸۴۴ه (پایان رسالهٔ پنجم)، دوشنبه غرهٔ محرم ۸۴۵ه (پایان رسالهٔ هفتم)، شنبه ۲۱ ذی‌حجهٔ ۸۴۴ه (پایان رسالهٔ هشتم)، سه‌شنبه ۲۴ ذی‌حجهٔ ۸۴۴ه (پایان رسالهٔ نهم).

عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، برخی از برگ‌های رساله‌ها افتادگی دارد که جای آنها کاغذ سفید گذاشته‌اند، لبهٔ بسیاری از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، روی برگ اول نام رسالهٔ اول و یادداشتی نجومی به نقل از الغ بیگ و مهر محمّد موسوی جزائری و یادداشتی به نقل از حضرت موسی در ایامی که کار در آنها به فساد انجامد دیده می‌شود، بین رسالهٔ اول و دوم یادداشتی در غایت غلظ هر متمم از حاوی و محوی در افلاک و بین رسالهٔ سوم و چهارم اسماء کواکب یونانی و شکل آنها در اسطرلاب و یک رباعی در بیان اجزاء اسطرلاب و بین رسالهٔ پنجم و ششم یادداشتی در اعمال صفحهٔ آفاقی و جدول احکام اختیارات سکزیلدوز از قول حکمای ترکستان و بین رسالهٔ ششم و هفتم یادداشتی در اسطرلاب به عربی به نقل از کتاب صوفی و بین رسالهٔ هفتم و هشتم یادداشتی عربی در احکام سهام در خانه‌های دوازده‌گانه از مصری و بین رسالهٔ نهم و دهم یادداشتی در شرح جدول تنور از قول والیس اسکندرانی و یادداشتی از کناش منصوری و بین رسالهٔ دهم و یازدهم اشعار فارسی یادگاری به خط نظام بن مولانا جمال‌الدین بن مولانا فخرالدین الرضا معروف به منجم آملی دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار ضربی، عطف ترمیمی.

۱۸×۲۳/۵ سم. ۱۸۰ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۵۸۲۸)

۶۴۹۳

زیج محمّدشاهی (نجوم ـ فارسی)

از: راجه جای سینگه سوایی (ق ۱۲ه).

نک: ش ۶۴۴۶.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به قرمز، جدول‌ها به مشکی و قرمز و

عبارات بالای جدول‌ها به خط نسخ مشکی درشت، صفحات مجدول به قرمز با کمندی قرمز، دارای حواشی مختصر و یک حاشیه با عنوان «للاستاذ محمّد علی الحسینی القائنی مد ظله»، در پشت برگ اول قاعده‌ای در تحصیل جیب زاویه با عنوان «لمحرره طه» آمده است.
جلد: تیماج عنابی بدون مقوا، عطف تیماج مشکی.
۱۳/۵×۲۰سم. ۲۰۶گ. ۱۵س.
(ثبت ۴۹۲۸۳)

۶۴۹۴

مجموعه

۱. کشف المعانی **(نجوم ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۲۸پ)
از: مظهرالدین محمّد قاری.
نک: نشریه، ۵/ ۶۷؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۲۲؛ ذریعه، ۱۸/ ۶۱؛ با عنوان: کشف المسائل، الهیات مشهد، ۱/ ۳۵۴.

۲. تحریر اصول الهندسة و الحساب **(هندسه ـ عربی)**
(۲۹پ ـ ۹۷ر)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: التراث العربی، ۱/ ۴۴۸؛ کشف الحجب، ۹۸؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۲۵۱؛ ذریعه، ۳/ ۳۷۹.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۳ جمادی الثانی ۱۰۴۱ه (پایان رسالهٔ اول). نستعلیق، ق ۱۱ه.
عناوین و اشکال هندسی به شنگرف، در بدرقهٔ کتاب نام دو رساله به خط باستانی راد و روی برگ اول چند یادداشت پراکندهٔ ناخوان و در پشت برگ اول مهر مربع «عبدالوهاب ۱۱۹۳» و مهر بیضوی محو شده و در آغاز رسالهٔ دوم چند بیت شعر فارسی و مهر مربع «العبد محمّد قاسم» و نام کتاب و مؤلف و نام محمّد بن محمّدعلی حسینی و مهر مربع «یا اما جعفر ادرکنی ۱۱۴۱» و مهر بیضوی «عبده سید علی الموسوی» آمده که در برخی ازبرگ‌های دیگر نیز این دو مهر تکرار شده است، در دو برگ پایانی چند یادداشت هندسی با عنوان «طاهر عفی عنه» دیده می‌شود.
جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا و فرسوده.
۹/۵×۱۷سم. ۹۹گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۷۸۹۷۱)

۶۴۹۵

مجموعه

۱. فرهنگ لغت **(لغت ـ فارسی و عربی)**
(۱پ ـ ۲۴ر)
از: ؟
برخی از لغات فارسی و عربی را گردآورده و آنها را به فارسی برگردانده است و در برخی از لغات کلمات مترادف آن‌را نیز آورده و یکجا معنی نموده است.
آغاز: بسم اللّه الرحمن الرحیم بنام خدای بخشایندهٔ مهربان الحمد للّه الذی زین الفاظ الانام بذکره شکر و سپاس مر خدای را که بیار است لفظهای خلقان را به یاد خود ....
انجام: ... ینابیع چشمه‌ها، یقظه بیداری، یتیم بی‌پدر، یمکن یدیم اللّه دولته همیشه دارد خدای دولت او را یرحم اللّه عبداً قال آمینا رحمت کند خدای بر بنده‌ای که گوید آمین.

۲. خلاصة التنجیم و برهان التقویم **(نجوم ـ فارسی)**
(۲۵پ ـ ۴۰پ)

از: غیاث‌الدین علی بن امیران حسینی اصفهانی (ق ۹ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۹۱۷؛ مرعشی، ۱۱/ ۲۱۶؛ مجلس، ش ۴/ ۴۶۰۲؛ منزوی، ۱/ ۲۶۵.

۳. خواص منازل قمر **(نجوم ـ فارسی)**

(۴۱ پ ـ ۴۲ پ)

از: ؟

نک: فهرستواره، ۴/ ۳۰۶۸؛ آستان قدس، ۱۰/ ۲۰۵.

آغاز: الحمد للّه حق حمده... اما بعد این رساله‌ای است در خواص منازل قمر شرطین از اول حمل تا دوازده درجه ....

۴. آثار علوی **(طبیعیات ـ فارسی)**

= کائنات جو

(۴۳ ر ـ ۶۰ ر)

از: ابوحاتم مظفر اسفزاری (ق ۵ه).

نک: ش ۷/ ۶۴۹۲.

آغاز افتاده: فرض کنی مانند آینه و تقدیر کنی که شعاع بصر بدان آینه پیوست و از این خط شعاع عمودی توهم کنی ....

۵. برء الساعة **(پزشکی ـ عربی)**

(۶۰ پ ـ ۶۴ ر)

از: ابوبکر محمّد بن زکریا رازی (۳۱۱ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۳۸۷؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۹۱۴؛ ذریعه، ۳/ ۸۳؛ ملی، ۱۷/ ۲۶۷؛ آستان قدس، ۱/ ۵۹ـ۶۳؛ مجلس، ش ۲/ ۵۱۳.

خط: نستعلیق. کاتب: اصلان بن اسماعیل قلی افشار. تاریخ کتابت: ۲۰ محرم ۱۰۴۰ه (پایان رسالهٔ اول)، دوشنبه از رجب ۱۰۹۱ه (پایان رسالهٔ سوم که به خطی غیر خط رسالهٔ اول نوشته شده است)، شنبه نیمهٔ جمادی الثانی ۱۰۵۴ه (پایان رسالهٔ پنجم).

عناوین به شنگرف. در دو برگ پایانی چند یادداشت پزشکی پراکنده و تملک فتحعلی برادکاهی از محال لنکران با مهر بیضوی «عبده فتحعلی ۱۳۴۱» و چند یادداشت پراکنده به نقل از عبداللّه مبارک دیده می‌شود، روی برگ اول تملک محمّد موسوی جزائری و نام برخی از رساله‌های مجموعه آمده است.

جلد: تیماج شکلاتی بدون مقوا، عطف قهوه‌ای ترمیمی.

۱۱×۱۹ سم. ۶۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۹۰۰۲)

۶۴۹۶

مجموعه

۱. مضمار دانش = فرس نامه **(طبیعی ـ فارسی)**

(۲۴ پ ـ ۶۰ پ)

از: نظام‌الدین احمد بن صدرا گیلانی (ق ۱۱ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۹۱۷ـ۳۹۱۸؛ منزوی، ۱/ ۴۶۵؛ ذریعه، ۱۶/ ۱۷۰؛ مرعشی، ۱۹/ ۲۹۹؛ دانشگاه، ۱۰/ ۱۸۴۴؛ مجلس، ش ۲۱۸۳.

انجام افتاده: ...و چون او را بدوانند و زجری به او رسانند این مهره به درد آید و می‌دود و دور می‌کند تاسوار را از خود جدا کند و این صورت به تجربهٔ بسیار تحقیق ....

۲. صراط السطور **(خط ـ فارسی)**

= خط منظوم = قلمیهٔ منظوم

(۶۴ ر ـ ۷۰ پ)

از: سلطان علی سلطانی تبریزی (۹۱۹ه).

نک: منزوی، ۳/ ۱۹۰۱ و ۱۹۰۸؛ ذریعه، ۱۵/ ۳۳؛ مجلس، ش ۵۹۲۸/۱؛ آثار خوش‌نویسان، بیانی، ۱/ ۲۴۱ـ۲۶۶؛ نشریه، ۹/ ۹۹.

آغاز افتاده:
صلوات خدای بر جانش
باد بر آل و دوستدارانش
انجام افتاده:
ورنه در عهد خواجهٔ دوسرا
کی بدی فارغ از جهاد وغزا

۳. رساله‌ای در خط (خط ـ فارسی)

(۷۱ ر ـ ۷۸ پ)
از: ؟
چگونگی کتابت حروف الفبا را به ترتیب‌آورده است.
آغاز افتاده: نقطه باشد با شمره و سراو سه حرکت دارد که به گردش تمام قلم ظاهر شود حرکت اول میل به جانب یمین و حرکت میان راست و حرکت آخر میلی به جانب یسار ....
انجام: ...و چون توفیق به ارادهٔ حق است و استکمال در عمل مندرج نه در حکایت اقتصار کلام اولی می‌نماید و الا علم خدای رب العزة را نهایتی نیست و اللّه الموفق و المعین.

۴. شرح الملخص (نجوم ـ عربی)

(۷۹ پ ـ ۱۰۹ پ)
از: موسی بن محمّد بن محمود قاضی‌زادهٔ رومی (۸۱۵ه).
نک: التراث العربی، ۳/ ۴۱۲ـ۴۱۳؛ کشف‌الظنون، ۲/ ۱۸۱۹؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۴۸۹؛ ملی، ۲/ ۱۰۳ـ ۱۰۵؛ دانشگاه، ۴/ ۹۱۷؛ مجلس، ش ۲/ ۲۸۴۸؛ مشار عربی، ۵۶۶.
انجام افتاده: ...المثبت فی الزیجات بحسب کل وقت و ذلک فی النصف الذی یصعد فیه الشمس من الحضیض الی الاوج أو نقصانه.
خط: نستعلیق. کاتب: علی بن خلیل اللّه حسینی نطنزی. تاریخ کتابت: ۱۶ ربیع الاول ۹۷۲ه. مکان کتابت: منزل عموی کاتب در نطنز (پایان رسالهٔ سوم). بقیهٔ رسالات از ق ۱۱ه.
عناوین و اشکال هندسی و نشانی متن به شنگرف.
تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، در ۲۵ برگ آغازین طلسمات و ادعیه پراکنده‌ای در دوای امراض و باطل نمودن سحر و غیره برخی به نقل از شاه مشتاق و داود بن عامر و یحیی معاذ آمده است، بین رسالهٔ اول و دوم دو برگ از رساله‌ای در خط از خواجه عبداللّه صیرفی تبریزی آمده که فقط مقداری از مقدمه و آغاز مقالهٔ اول را داراست (۶۲ ر ـ ۶۳ پ)، رسالهٔ سوم مجدول به زر و مشکی و شنگرف.
جلد: تیماج مشکی.
۱۲×۱۸ سم. ۱۰۹ گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۶۱۷۸۷)

۶۴۹۷

مجموعه

۱. حساب (حساب ـ فارسی)

= میزان الحساب = زبدة الحساب

(۱ پ ـ ۳۶ ر)
از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).
نک: ش ۳/ ۶۴۷۶.

۲. حساب اهل الهند (حساب ـ عربی)

(۳۷ پ ـ ۴۲ ر)
از: ؟
رسالهٔ مختصری است در حساب اهل هند، در یک مقدمه و چند فصل.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد هذا مختصر مشتمل علی بعض الفوائد من فوائد حساب اهل

الهند و هو مرتب علی مقدمة و فصول....

انجام: ...زدنا علیه نصف الاشیاء الذی هو الربع اثنین و نصفاً و هو الشیء المجهول.

۳. جامع الحساب بالتخت و التراب = جوامع الحساب (حساب ـ عربی)

(۴۲ پ ـ ۴۸ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: مرعشی، ۳۱/ ۳۷۲ ـ ۳۷۴؛ دانشگاه، ۱۳/ ۳۳۶۹؛ ایضاح المکنون، ۱/ ۳۵۲؛ ذریعه، ۵/ ۴۸؛ آستان قدس، ۳/ ۱۷؛ کشف الحجب، ۱۵۲؛ هدیة العارفین، ۲/ ۱۳۱.

نسخهٔ حاضر مشتمل بر مسلک دوم از باب سوم در حساب کسور را داراست.

۴. حساب ضرب (حساب ـ عربی)

(۴۹ ر ـ ۵۳ پ)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در حساب ضرب آحاد و عشرات و مئات و الوف.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... هذا مراتب حساب و هی آحاد و عشرات و مآت و الوف فالآحاد من واحد الی تسعة و العشرات من عشر الی تسعین....

انجام: ...فزد علی الجملة یکون الجمیع سبعمائة.

۵. ضبط عقود الاعداد = حساب العقود (حساب ـ عربی)

(۵۴ ر ـ ۵۶ پ)

از: سیّد احمد بن عبدالرحمن بن عمر حسینی یمنی (۷۶۷ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۷؛ ذریعه، ۷/ ۱۰؛ عکسی مرکز احیاء، ۷/ ۳۲ ـ ۳۳.

۶. معرفت تقویم (نجوم ـ فارسی)

(۵۷ ر ـ ۶۱ ر)

از: نظام‌الدین عبدالقادر بن حسن رویانی لاهیجانی (۹۲۵ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۳۰۵۱ ـ ۳۰۵۲؛ ذریعه، ۲۱/ ۲۵۳؛ منزوی، ۲۱/ ۲۵۵؛ مرعشی، ۲/ ۲۹۱؛ مجلس، ش ۵/ ۲۷۹۴؛ دانشگاه، ۴/ ۸۹۵.

۷. معرفت قبله (نجوم ـ فارسی)

(۶۱ پ ـ ۶۳ ر)

از: ؟

مختصری است در سه مقدمه و یک مقاله بدین عناوین:

مقدمهٔ اول: در استخراج خط نصف النهار.

مقدمهٔ دوم: در طول مکه معظمه.

مقدمهٔ سوم: سمت قبله.

مقاله: در بدست آوردن قبلهٔ هر شهر.

آغاز: بعد این مختصری است در معرفت سمت قبله مشتمل بر سه مقدمه و یک مقاله....

انجام: ...و آن مایل بود از نقطهٔ جنوب تا طرف مغرب به مقدار هفده درجه تقریباً بر این صورت و باقی ارتفاع بر این قیاس باید کرد تاتمام شود.

۸. مدخل منظوم (نجوم ـ فارسی)

(۶۵ پ ـ ۸۰ ر)

از: عبدالجبار خجندی (ق ۷ه).

نک: ش ۸/ ۶۴۳۴.

۹. سی فصل (نجوم ـ فارسی)

(۸۱ پ ـ ۱۰۳ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۲/ ۶۴۷۷.

خط: نستعلیق شهاب‌الدین علی بن زین‌العابدین طباطبائی زواری، سه‌شنبه سلخ جمادی الثانی ۹۶۵ه با مهر دائری «الفقیر علی الطباطبائی» (پایان رسالهٔ اول). نسخ، دوم رجب ۱۰۳۰ه (پایان رسالهٔ دوم)، محمّد حاتم بن غیاث‌الدین منصور زواری حسنی، غرهٔ شعبان ۱۰۳۰ه (پایان رسالهٔ سوم)، همو در ۲۵ ذی‌قعدهٔ ۱۰۳۰ه (پایان رسالهٔ چهارم)، همو در چهارشنبه ۲۶ ذی‌قعدهٔ همان سال با مهر بیضوی «عبدالملک الدائم محمّد حاتم» (پایان رسالهٔ ششم)، همو در همان تاریخ (پایان رسالهٔ هفتم). نستعلیق، شهاب‌الدین علی بن زین‌العابدین طباطبائی، ۹۶۵ه (پایان رسالهٔ هشتم).

عناوین و جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند و در برخی از آنها حواشی مختصری دیده می‌شود، در بدرقهٔ کتاب تملک عباس حسنی که کتاب از پدرش به وی رسیده و روی برگ اول کتاب چند یادداشت پراکنده و معمایی منظوم به اسم علیقلی و بین برخی از رساله‌ها یادداشت‌های پراکنده‌ای در نجوم آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۱۱/۵×۱۷/۵سم. ۱۰۴گ. سطرها مختلف. **(ثبت ۸۵۹۱۶)**

۶۴۹۸

مجمل اصول الاحکام **(نجوم-عربی)**

از: ابوالحسن کوشیار بن لبان بن باشهری جیلی (ح ۳۵۰ه).

نک: ش ۱/ ۶۴۶۷.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: رجب ۹۹۳ه.

عناوین به شنگرف و مشکی درشت.

تصحیح شده، بسیاری از برگ‌ها ترمیم شده‌اند و متن آسیب دیده است، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و یک بیت شعر فارسی از مولوی آمده است، در برگ پایانی یادداشتی در بحران هوا دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، دور تیماج مشکی.

۱۱×۱۵سم. ۴۸گ. ۱۷س. **(ثبت ۷۸۹۴۵)**

۶۴۹۹

مجموعه

۱. اثولوجیا **(فلسفه-عربی)**

(۲پ-۷۰ر)

از: ارسطو بن نیقوماخوس فیثاغوری (۳۲۲ق م).

نک: معجم المطبوعات، ۱/ ۴۲۵.

۲. لم صار **(پزشکی-عربی)**

(۷۱پ-۷۹ر)

از: ارسطو بن نیقوماخوس فیثاغوری (۳۲۲ق م).

نک: مجلس، ش ۲/ ۳۹۳۲؛ مرکز احیاء، ۴/ ۲۹۴؛ با عنوان: الأسئلة و الاجوبة، حقوق، ۱/ ۵۰۷ با همان عنوان.

۳. دفع المضار الکلیة للابدان الانسانیة **(پزشکی-عربی)**

(۸۰پ-۱۰۱ر)

از: شیخ الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۷۵۷؛ معجم تاریخ التراث الاسلامی، ۲/ ۹۵۲.

۴. شرح المواقف **(کلام-عربی)**

(۱۰۲پ-۱۲۰ر)

از: میر سید شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۸۹۱؛ التراث العربی، ۳/ ۴۱۸.

فقط شرح بر حدیث «ستفرق امتی» و بیان فرقه‌های مختلف و بخش پایانی کتاب المواقف را داراست.

تألیف شده در اوائل شوال ۸۰۷ه در سمرقند.

آغاز: تذییل للکتاب فی ذکر الفرق التی اشار الیها الرسول علیه‌السلام بقوله ستفرق امتی... قال الآمدی کان المسلمون عند وفاة النبی علیه‌السلام علی عقیدة واحدة....

انجام: ...و ما یمکن أن یتمسک به فی دفعها من الاجوبة نفع اللّه الطالبین وجعله ذخراً لنا یوم الدین انه خیر موفق و معین و قال الشارح وقد وقع الفراغ من تألیفه.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد صفی بن اسکندر متطبب. تاریخ کتابت: ربیع‌الاول ۱۰۶۳ه (پایان رسالهٔ اول).

عناوین به شنگرف. اکثر رساله‌ها تصحیح شده‌اند و رسالهٔ پایانی با حاشیه‌نویسی مختصر، در دو برگ آغازین چند بیت شعر فارسی به خط لطفعلی و تملک علی افکندی و فهرست مطالب کتاب و جمله‌ای از مناجاتنامهٔ خواجه عبداللّه انصاری و مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان ۱۱۰۴» و در چهار برگ پایانی یادداشتی به نقل از نزهة القلوب و اشعاری از جامی به نقل از سلسلة الذهب و تملکی به سال ۱۱۶۶ه با مهر مربع «عبده لطفعلی» و مهر مربع «الهی بحق نبی ولی ببخشا گناهم بلطف علی» و مهر مربع «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین عبده آقا بابا» و اشعار فارسی پراکنده‌ای دیده می‌شود، برخی ازبرگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: تیماج دو رو قهوه‌ای سرطبل‌دار.

۱۳×۲۳سم. ۱۲۴گ. ۱۹س. **(ثبت ۷۹۱۱۹)**

۶۵۰۰

مجموعه

۱. استخراج ضمیر = سی فصل، استخراجات (نجوم ـ فارسی)

(۲پ ـ ۱۴ر)

از: ابوجعفر محمّد بن ایوب حاسب طبری (۴۸۵ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۷۹۵؛ مجلس، ش ۳۷/ ۶۳۶۷؛ دانشگاه، ۱۶/ ۱۰۹؛ مرعشی، ۲۴/ ۴۲ ـ ۴۴؛ خطی دائرة المعارف، ۱/ ۱۵.

۲. احکام سالیانه ترکی = دوازده سال ترکان (نجوم ـ فارسی)

(۱۴ر ـ ۱۶پ)

از: ؟

آغاز: سیچقان ئیل که سال موش گویند چون سال سیچقان پدید آید سال ایمن بود و خوش گذرد و در تابستان و تیر ماه نم و باران بود و کشتیهای تیر ماهی فراخ بود....

انجام: ...و هر که در آخر سال متولد گردد و بد طبع و سفرش نسازد در هر جا که رود از حرکت سفر رنج و نقصان بسیار یابد.

۳. احکام سهمیات = سهمیات (نجوم ـ فارسی)

(۱۶پ ـ ۳۷پ)

از: ؟

ظاهراً برگرفته از کتاب اسعار محمّد بن عبدالجلیل سجزی.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد بدانکه این نسخه‌ای است در احکام اسعار در غلا و رخص، باید که ملاحظهٔ طالع سال و فصول و طالع هر اجتماعی و استقبالی نموده می‌شود و خصوصاً آنچه مقدم باشد بر طالع سال و فصل که آن اقوی است....

انجام: ...مدعا از فهمیدن هیلاج و کدخدا در طالع

مولود و غیره موضعها در کار است علی الخصوص در مولود از این سبب شرح طول بسیار است و ما در اینجا مختصر کردیم از محیط لطف عفو فرمایند.

۴. ترجمهٔ مجمل اصول الاحکام (نجوم ـ فارسی)
(۳۷ پ ـ ۶۵ پ)
از: ؟
ترجمه‌ای است از مجمل الاصول کوشیار جیلی که در نسخهٔ حاضر فقط باب ۲۱ از مقالهٔ اول در سهام‌ها آمده است.
آغاز: بنام ایزد بخشایندهٔ مهربان... اما بعد چنین گوید کوشیار... که جمع کردم اندر این مدخل اصول از مجمل الاصول اندر مقالت اول در باب بیست و یکم اندر سهامها....
انجام: ... و اینکه بر کتب جامع احکام ثبت شد هشتاد سهم است و اگر پنج یا کمتر یا بیشتر در یک برج افتد حکم هر یکی بر خلاف دیگری حکم کند و تا دلیل آن‌را نداند حکم آنگاه کنند به آن.
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۵۶.

۵. احکام سهامات (نجوم ـ فارسی)
(۶۷ پ ـ ۷۶ پ)
از: ؟
آغاز: در احکام سهامات مجملاً احکام اجتماع جمیع این نگاه باشد نکتهٔ اول در موضع سهم نظر کند در وتد دلیل سعادت و خوبی احوال مدلولات سهم باشد....
انجام: ... و اگر در خانه‌های عطارد باشد کثرت گفتگو بود میان مردم و تهمت و نمیمه خاصه درجوزا و میل به حساب و کتاب و خصومتهای دیوانی.

۶. احکام سالیانهٔ عربی (نجوم ـ فارسی)
(۷۶ پ ـ ۷۷ ر)
از: ؟
آغاز: در دانستن احکام تحویل سال که در هر ماهی از ماههای عربی که در آن ماه تحویل بشود و احکام آن‌را حکمای اعراب بر این قسم نهاده‌اند در محرم الحرام بود دلیل امنیت و فراغت و خوبی سال باشد....
انجام: ... در ذی‌حجة الحرام تحویل سال واقع دلیل بر بسیاری عبادات و خیرات و امنیت و راست قولی در خانهٔ حق، تمام شد احکام سالیانهٔ عربی.

۷. محرم نامه (نجوم ـ فارسی)
(۷۷ ر ـ ۷۸ ر)
از: ؟
آغاز: در احکام سال به قول حکمای اعراب از دانیال پیغمبر نقل نموده‌اند که هرگاه اول محرم اگر روز دوشنبه باشد در آن سال دلیل سرمای سخت باشد و باران بسیار باشد....
انجام: ... و پنبه و ابریشم بسیار بود و به کوهستان نرخها ارزان بود و در... آفت رسد و میان رومیان دشمنی پیدا شود.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: غرهٔ رجب ۱۲۴۶ه (پایان رسالهٔ پنجم)، دوشنبه ۴ رجب همان سال (پایان رسالهٔ هفتم).
عناوین به قرمز. روی برگ اول مهر بیضوی «هو العلی» و مهر بیضوی «حسن بن علی الحکیم» دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.
۱۴×۲۰/۵ سم. ۷۸گ. ۱۵س. **(ثبت ۲۷۹۴۸)**

۶۵۰۱

مجموعه

۱. شرح بیست باب (نجوم ـ فارسی)
(۱ ر ـ ۳۹ پ)
از: ملّا مظفر بن محمّدقاسم منجم جنابذی (ق ۱۱ه).
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۳۴ ـ ۲۸۳۵؛ منزوی، ۱/

۲۴۸؛ ذریعه، ۱۳/ ۱۳۱؛ مشار فارسی، ۳/ ۳۲۱۲؛ دانشگاه، ۳/ ۹۰۵.

نسخهٔ حاضر فقط شش باب آغازین را دارا و چند سطر از آغاز خطبه افتادگی دارد.

۲. جداول احکام اختیارات **(نجوم ـ فارسی و عربی)**

(۴۰ ر ـ ۵۹ پ)

از: ؟

این عناوین در آن دیده می‌شود:

جدول معرفة الاختیارات علی کون القمر فی البروج الاثنی عشریه عن قول الحکماء، جدول معرفت احکام اتصالات قمر با کواکب سته از مقالهٔ کوشیار حکیم، جدول معرفة رؤیة الاهلة فی البروج الاثنی عشریة، جدول ارقونوع الایام عن التركية، جدول اختیارات ارباب ساعات الایام و اللیالی عن قول الحکماء، جدول اختیارات حالات القمر عن قول الحکماء، جدول احکام رجز الفال علی کون القمر فی البروج الاثنی عشریة، جدول معرفة احکام علوی علی کون القمر فی البروج الاثنی عشر عن قول الحکماء، جدول معرفة حظوظات کواکب السبعة السیارة فی البروج الاثنی عشر عن قول الحکماء، جدول معرفة منسوبات کواکب السبعة السیارة عن قول الحکماء، جدول اختلاجات الاعضاء عن الیمین و الیسار عن قول الحکماء، جدول معرفة احکام اختلاجات، جدول احکام الزلازل و الرعود عن قول الحکماء، جدول احکام ذو ذوابه عن قول الحکماء، جدول احکام قوس و قزح عن قول الحکماء، جدول الحیات و الممات، جدول احکام سکزیلدوز عن قول الحکماء، جدول معرفة رجال الغیب، جدول معرفت آثار علویه فی شهور رومیه، جدول معرفة احکام ایام الفرس، جدول غالب و مغلوب از قول حکمای روم، جدول معرفت انظار کواکب سبعه از مقالهٔ کوشیار حکیم، احکام ماههای رومیان از فرمودهٔ امام رضا(ع)، اختیارات تراشیدن سر در ایام ماه عربی به نقل از امام علی(ع)، جدول معرفت لون قمر در زمان خسوف، جدول اتصالات کواکب با قمر و احکام آن و...

۳. ترجمهٔ تقویم التواریخ **(تاریخ ـ فارسی)**

(۶۳ ر ـ ۱۲۹ ر)

از: ؟

نک: فهرستواره، ۱/ ۵۹۸ـ ۶۰۰؛ منزوی، ۱۰/ ۱۲۳؛ کشف الظنون، ۱/ ۴۶۹؛ دانشگاه، ۸/ ۵۵۳ و ۱۰/ ۱۵۶۲ و ۱۱/ ۲۱۲۶.

نسخهٔ حاضر تا سلطنت اوزون حسن را دارا و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و عدد دول و ابتدای ظهور دولت و انتها و انقراض و عدد ملوک هر دولت را در آن الواح منضبط گردانیده چون خطبه و مقدمهٔ آن مؤلف و خاتمه بل اکثر شرح اخبار به زبان ترکی بوده و بر بعضی انتفاع از آن...

انجام افتاده: ...فتح ملوک... به دست کرک احمد پاشا و اطاعت منکل کیران آل عثمان و انهزام کفار... و هزیمت سلیمان پاشا از حرب.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ ه.

عناوین و اشکال هندسی و جدول‌ها به قرمز.

تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند و رسالهٔ اول دارای حواشی مختصر برخی با عنوان «صادق» و «محمّد حسین رحمه اللّه»، چند برگ آغازین ترمیم شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۱۵×۲۱ سم. ۱۳۰گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۵۷۳)

۶۵۰۲

خلاصة حیاة الحیوان **(طبیعی ـ عربی)**

از: کمال‌الدین محمّد بن موسی دمیری مصری (۸۰۸ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۶۹۶.

آغاز: الحمد للّه الذی شرف نوع الانسان بالاصغرین القلب و اللسان و فضله علی سایر الحیوان بنعمتی المنطق و البیان ....

انجام: ...و یلوذ الکفار و الظلمة و المنافقون بالمال کما یلوذ النحل بیعسو بها ومن ههنا قیل... امیر النحل هذا ما انتهی الیه الغرض.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به زر. برگ اول دارای سرلوح و کتیبهٔ مرصّع و مذهّب، برگ‌ها مجدول به زر و مشکی و یشمی و نارنجی فسفری، دو برگ اول بین سطرها زرین دندان موشی، تصحیح شده، روی برگ اول یادداشتی دربارهٔ کتاب حاضر و مؤلف آن به نقل از کشف الظنون آمده است.

جلد: تیماج دو رو، رو زرشکی مجدول زرین، اندرون سبز، عطف قهوه‌ای ترمیمی.

۱۶×۲۹ سم. ۲۸۴ گ. ۲۱ س.

(← تصویر) (ثبت ۸۶۸۹۴)

۶۵۰۳

فصول ابقراط (پزشکی ـ عربی)

از: بقراط بن ایراقلیس (هراقلیدس) (۲۷۷ق م).

نک: معجم المطبوعات، ۱/ ۲۳؛ ذریعه، ۶/ ۱۶۳؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۲۶۷ـ۱۲۶۹؛ مرعشی، ۳۲/ ۱۵۰.

آغاز: المقالة الاولی من کتاب ابقراط فی تقدمة المعرفة انی اری انه من افضل الامور ان یستعمل الطبیب سابق النظر انما ذکر هذا الصور لان اصحاب الحیل ....

انجام: ...ان الطبایع فتوسم بهذه فانک لاتسیء القیاس و التوسم، تم الکتاب.

خط: نستعلیق. کاتب: نادر محمّد بن عبدالرحیم مشهدی. تاریخ کتابت: ۱۰۵۳ه (پایان مقالهٔ سوم)، دوم صفر ۱۰۵۴ه. مکان کتابت: مشهد رضوی (پایان کتاب).

عناوین نانویس و عنوان مقالات به مشکی درشت.

به خط کاتب تصحیح شده، روی برگ اول یک رباعی شعر از سحابی و یادداشت استکتاب نسخه از محمّد زمان طبیب حسینی و سپس هدیهٔ کتاب به فرزندش محمّد مؤمن (صاحب تحفهٔ حکیم مؤمن) و تملک محمّد زمان بن عطاءاللّه طبیب حسینی با مهر مثمن «عبده محمّد زمان الحسینی» و تملک فرزندش با مهر مستطیل «محمّد مؤمن الطبیب الحسینی» دیده می‌شود، روی برگ دوم مهر بیضوی «محمّد جواد» و مهر بیضوی ناخوان و در برگ پایانی نیز یادداشتی از محمّد زمان طبیب حسینی در بخشیدن نسخه به فرزندش آمده است، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف و دور تیماج شکلاتی ترمیمی.

۱۲/۵×۲۵ سم. ۴۵ گ. ۱۹ س.

(← تصویر) (ثبت ۸۶۲۵۷)

۶۵۰۴

الفاخر فی الطب (پزشکی ـ عربی)
= الکناش الفاخر

از: ابوبکر محمّد بن زکریا رازی (۳۱۱ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۱۴۴؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۲۱۵؛ هدیة العارفین، ۲/ ۲۸؛ تاریخ نگارشهای عربی، ۳/ ۳۹۱ـ۳۹۲.

نسخهٔ حاضر نیمهٔ اول کتاب را داراست.

آغاز: اللهم اعتصمنا من الزلل و اعذنا من الخلل و وفقنا... قال محمّد بن زکریا... ان من اعظم نعم اللّه علی عباده و جلیل تطوله علی خلقه الصحة التی البسهم ایانا و العافیة التی حباهم بها لینالوا بذلک دنیاهم و آخرتهم ....

انجام: ...و زنجبیل من کل واحد خمسة دراهم

سماق عشرة دراهم حب الرمان اربعة دراهم جملة الادوية ستة یدق الجمیع و یشرب.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف در متن و رؤوس مطالب به مشکی درشت در حاشیه آمده است.

روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملک ابوالحسن بن عبدالقادر طبیب با مهر مربع «یا ابوالحسن ادرکنی» و مهر مربع بزرگ «ابوالحسن الشریف ابن عبدالقادر الطبیب» و تملک محمّد حسین بن محمّد مهدی طبیب هروی حسینی و تملک شمس‌الدین محمّد بن عمادالدین محمود طبیب با مهر دائری «بندهٔ آل محمّد، شمسا» و مهر بیضوی «ابوالقاسم الحسینی» و تملک سیّد محمّد حکیم به سال ۱۳۲۴ه با مهر بیضوی «محمّد الحسینی» دیده می‌شود، در برگ پایانی تملک محمّد مهدی بن سیّد علی هروی با مهر بیضوی «مهدی الحسینی» و مهر مربع بزرگ مذکور «ابوالحسن الشریف بن عبدالقادر الطبیب» و مهر بیضوی «ابوالقاسم الحسینی» مذکور و نسخه‌ای پزشکی به خط محمّد مهدی بن سیّد علی مذکور به سال ۱۲۸۴ه و تملکی محو شده به سال ۱۲۹۹ه با مهر دائری ناخوانی آمده است.

چند برگ آغازین دارای چند حاشیهٔ مختصر است.

جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج دار.

۱۳/۵×۲۴سم. ۲۲۳گ. ۱۵س.

(ثبت ۳۶۷۷۴)

۶۵۰۵

مجموعه

۱. شرح فصول ابقراط **(پزشکی ـ عربی)**

(۶پ ـ ۱۳پ)

ظاهراً از: موفق‌الدین عبداللطیف بن یوسف بغدادی (۶۲۹ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۲۶۸.

آغاز: انی اری انه من افضل الامور أن یستعمل الطبیب سابق النظر قال بقراط و ذلک انه اذا سبق فعلم و تقدم فانذر المرضی بالشی الحاضر لا یقم....

انجام افتاده: ... لا یکون به سکون الوجع فهوردی و اردی ما یکون منه الاسود کما وصفت و کلماکان به سکون الوجع فهو... قال بقراط و ماکان.

۲. شرح فصول ابقراط **(پزشکی ـ عربی)**

(۱۴پ ـ ۷۵پ)

از: ابوعمران موسی بن میمون بن عبیداللّه (عبداللّه) قرطبی عبری (۶۰۵ه).

نک: هدیة العارفین، ۲/ ۴۷۸؛ الاعلام زرکلی، ۷/ ۳۲۹ـ ۳۳۰؛ معجم المؤلفین، ۱۳/ ۴۸ـ ۴۹؛ که در تمامی موارد کتابی به نام الفصول فی الطب را تألیف او دانسته‌اند نه شرح بر فصول ابقراط، فوات الوفیات، ۲/ ۵۳۷ـ ۵۳۸ با عنوان: تنقیح الفصول.

آغاز: قال موسی بن عبیداللّه القرطبی الاسرائیلی ما أظن احداً من العلماء اللذین الفوا الکتب الف کتاباً فی نوع من انواع العلوم و هو یقصد ان لا یفهم ما تضمنه کتابه حتی یشرح....

انجام: ... و قد علمت طریقته و قد شک جالینوس فی هذا الفصل هل هو لابقراط أو لغیره، کملت المقالة السابعة من شرح فصول ابقراط.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۷ه.

عناوین به مشکی درشت.

هر دو رساله به خط کاتبین تصحیح شده است، در شش برگ آغازین چند یادداشت پزشکی پراکنده و تملک مرتضی قلی طبیب نوری مشهور به حاجی حکیمباشی ساکن همدان به سال ۱۲۷۵ه در دار الخلافهٔ تهران با مهر بیضوی

«عبده الراجی مرتضی قلی» و یادداشتی دربارهٔ رسالهٔ دوم مجموعه و مؤلف آن به خط اسماعیل سلطانی نوری و اشعاری فارسی در پزشکی و بیماریها و طریق علاج آنها ظاهراً از یوسفی و چند بیت شعر ترکی و فارسی و در آغاز رسالهٔ اول مهر بیضوی «اعتماد الاطباء» و «الراجی الی اللّه عبده محمّد علی» و در آغاز رسالهٔ دوم یادداشتی عربی در اصناف اعضاء مشابهة الاجزاء آمده است، در دو برگ پایانی اشعاری فارسی و مهر بیضوی «اعتماد الاطباء» و تملک محمّد مهدی نائینی با مهر بیضوی «عبده مهدی» و یادداشتی در تملک اسماعیل بن حسین (اعتماد الاطباء) بن مرتضی قلی طبیب بن حاجی حکیمباشی و چند یادداشت طبی و یادداشتی در وباء آمده است، چند برگ آغازین و پایانی کتاب ترمیم شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول، عطف زرشکی ترمیمی.

۱۱/۵×۱۶سم. ۷۷گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) (ثبت ۷۸۸۲۸)

۶۵۰۶

روضة المنجمین (نجوم ـ فارسی)

از: حکیم شهمردان بن ابوالخیر رازی (ق ۵ه).

نک: ذریعه، ۱۱/ ۳۰۴؛ کشف الظنون، ۱/ ۹۳۳؛ مجلس، ش ۶۳۹۰؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۳۱ـ۲۹۳۲.

این کتاب به تصحیح جلیل اخوان زنجانی به سال ۱۳۸۲ه توسط کتابخانهٔ مجلس و نشر میراث مکتوب به چاپ رسیده است.

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن حاجی الحرمین...؟ تاریخ کتابت: اواسط صفر ۹۹۶ه. مکان کتابت: لاهور.

عناوین به مشکی درشت و شنگرف، جدول‌ها و صور و اشکال هندسی به شنگرف.

تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر و در برگ ۱۲۲ پ یک حاشیه از محمّد افضل بن محمّد فاضل بن محمّد مقیم، در برخی از برگ‌ها مهر بیضوی «رحمت اللّه بن فضل‌اللّه» دیده می‌شود، در دو برگ سفید افزوده شده در آغاز کتاب فهرست مطالب کتاب در جدول‌هایی آمده است، روی برگ اول شروع کتاب مهر بیضوی «دولت رای ۱۱۹۵» و در برگ دوم مهر بیضوی «محمّد جواد» و «حسینعلی...» دیده می‌شود، نسخه را کرم کتاب آسیب رسانده و اکثر صفحات ترمیم شده است، در ۱۶ برگ پایانی یادداشت‌ها و جدول‌هایی در دلایل بروج به نقل از جامع شاهی آمده است.

جلد: تیماج قرمز با جدول‌کشی ضربی.

۱۵×۲۶سم. ۲۱۳گ. ۲۹ س. (ثبت ۸۶۱۰۳)

۶۵۰۷

کامل الصناعة (پزشکی ـ عربی)

= الطب الملکی = الکناش الملکی

از: علی بن عباس فارسی (ق ۴ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۳۸۰؛ هدیة العارفین، ۱/ ۶۸۳؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۶۱۹؛ مجلس، ش ۳۶۵ سنا.

نسخهٔ حاضر از اواخر باب اول و شروع باب دوم از مقالهٔ ششم از جزء اول تا اواخر باب ۲۵ از مقالهٔ نهم از جزء اول را دارا و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: القریبة جیداً فاضرارها بالبصر یتوسط شئ آخر غیره و لان البصر قد ناله الضوء من الضوء اللاحق للطبقة القرنیة فهو سبب لضرر البصر ....

انجام افتاده: ... و هو غیر منهضم فیکون منه الدرب و اما ما کان حدوثه عن اخلاط کثیرة تتجلب الی المعدة فیکون إمّا.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۷ یا ۸ه.
عناوین به مشکی درشت و در وسط سطرها.
تصحیح شده، بسیاری ازبرگ‌ها ترمیم شده‌اند، حاشیهٔ پایان صفحات نیمهٔ دوم کتاب را رطوبت آسیب رسانده است، در برگ ۸۳ مهر بیضوی «منتظر لطف الهی محمّد جان» دیده می‌شود، در بدرقهٔ کتاب مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» آمده است، برگ چهارم و پنجم بازنویسی شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف مشکی.
۱۶/۵×۲۴/۵ سم. ۱۵۴گ. ۱۹س.
(← تصویر) (ثبت ۷۸۶۹۸)

۶۵۰۸

ترجمة کتاب السموم بارتوقا (پزشکی ـ عربی)
(یاربوقا) و دفع مضارها

از: ابوبکر احمد بن علی بن قیس صوفی کندی معروف به ابن وحشیه (۲۹۶ه).

ترجمه شده از لغت نبطی به عربی جهت فرزندانش احمد و عبداللّه و در مقدمه به برخی از کتاب‌هایی که هنود و فرس و یونانیون و مصریین در این موضوع نگاشته‌اند اشاره کرده است و متذکر شده که کتاب حاضر را از کتب کسدانیین انتخاب و با دیگر کتب سنجیده و بر آن افزوده و چون کتاب بارتوقا (یاربوقا) را مفصل‌تر دیده لذا کتاب حاضر را در پنج قسم ترتیب داده با این عناوین:

القسم الاول: فی ذکر القاتلة بالنظر الیها.

القسم الثانی: فی ذکر الاصوات الهائلة الخالعة للقلوب التی یقتل کثیراً و تمرض احیاناً مرضاً عظیماً و کیفیة عملها.

القسم الثالث: فی ذکر الاشیاء القاتلة بالسم باختلاف ازمانها.

القسم الرابع: فی ذکر الاشیاء القاتلة بالطعام و الشراب.

القسم الخامس: فی ذکر عمل الاشیاء القاتلة باللمس و المماسة و المباشرة للأبدان.

آغاز افتاده: أخس من النبط و اذل من نبطی و فلان یدعی انه عزلی و هو نبطی لا خیر فیه و فلان یدعی انه فارسی و هو نبطی فلا صبر لی و اللّه یا بنی علی سماع کلام امثال هولاء لؤم علی من الغضب لقومی ....

انجام: ... و من جعل هذا موضع صحیح اقرحه وابکاه واجعه العقرب یسدج ویشد علی موضع لدعها فیجذب السم الی خارج فیسکن الوجع ولها ادویة کثیرة لکن هذه ابلغ واجودو السلام.

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۴۲۵؛ معجم المؤلفین، ۲/ ۲۳.

خط: نسخ مایل به رقاع. کاتب: حسن بن محمّد معرّی بعلبکی. تاریخ کتابت: جمعه دههٔ اول ذی‌قعدهٔ ۷۱۳ه. مکان کتابت: طرابلس.
عناوین به شنگرف. تصحیح شده، روی برگ اول یادداشتی از ناشناس در هبهٔ کتاب به فرزندش محمّدعلی آمده است، در برخی از برگ‌ها مهر دائری محو شدهٔ بزرگی دیده می‌شود، در دو برگ پایانی بخشی از کتابی در سموم به خطی غیر خط کاتب و از کتابی دیگر افزوده شده است، در برگ پایانی کتاب مهر مربع «الحمد للّه کما هو اهله عبده احمد» آمده است، نسخه ترمیم شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.
۱۸/۵×۲۵/۵ سم. ۱۱۶گ. ۱۷س.
(← تصویر) (ثبت ۷۸۶۶۹)

۶۵۰۹

الغنی و المنی (پزشکی ـ عربی)

از: ابومنصور حسن بن نوح قمری بخاری (۳۸۰ه).
نک: مجلس، ش ۵۲۹۳؛ ذریعه، ۱۶/ ۶۱؛ کشف

الظنون، ۲/ ۱۲۱۰؛ فهرس مخطوطات الطب الاسلامی فی مکتبات ترکیا، ۳۱۶ـ۳۱۷؛ ملی، ۱۳/ ۴۱۵؛ نشریه، ۳/ ۳۷۹؛ مرعشی، ۱۱/ ۳۰۶؛ التراث العربی، ۴/ ۱۳۳؛ معجم المؤلفین، ۳/ ۲۲۹؛ دانشگاه، ۴/ ۷۸۸.

نسخهٔ حاضر نیمهٔ اول کتاب را داراست.

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن عمر مشهور به ضیاء نور. تاریخ کتابت: ۲۵ ربیع الآخر ۶۹۴ه.

عناوین به مشکی یا شنگرف درشت.

تصحیح شده، روی برگ اول تملکی محو شده به سال ۲۰/ ۸/ ۱۳۴۲ه و نام کتاب و تملک ابوالفضل ساروی و تملکی به سال ۱۰۴۷ه در اصفهان با مهر بیضوی محو شده و مهر «سید محمّد موسوی جزائری» و مهر کتابخانهٔ باقر ترقی دیده می‌شود، در بدرقهٔ کتاب بر روی برگی الصاقی یادداشتی دربارهٔ کتاب و مؤلف آمده است، برخی از برگ‌ها بازنویسی شده‌اند، نسخه به نظر از ق ۹ه می‌باشد و در تاریخ مذکور مشکوکم، در برگ پایانی مهر بیضوی «محمّد شریف است عبدرضا» دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی ضربی، عطف ترمیمی.

۱۱/۵×۲۱/۵ سم. ۱۹۲گ. ۱۹س.

(← تصویر) (ثبت ۷۸۶۸۵)

۶۵۱۰

حاشیة شرح اشکال التأسیس (هندسه ـ عربی)

از: ؟

حاشیه‌ای است بر شرح قاضی‌زادهٔ رومی بر اشکال التأسیس سمرقندی که محشی شرح اشکال التأسیس قاضی‌زاده را نزد وی خوانده و اشکالاتی را که به ذهنش رسیده با وی مطرح می‌کرده سپس به نظرش رسیده آنها را گردآورد و به نام سلطان محمّد الغ بیگ گورگانی و شاهرخ بن امیر تیمور گورگان در کتاب حاضر تألیف نموده است.

آغاز: نحمدک یا من رفع سطوح السموات بلاعمد و جعلها سبعاً شداداً و حفص مهاد بسیط الغبراء بلا مدد و نصب فیها الجبال اوتاداً ....

انجام: ... و ان تلزم بمساوات زاویة ب م ک الخارجة لزاویة ب ج ک الداخلة المقابلة توازی خطی ب م ب ح المتقاطعین فهذا ما وعدنا ذکره و اللّه لموفق.

خط: نستعلیق کم نقطه. تاریخ کتابت: ق ۹ه.

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف، در دو برگ آغازین مهر دائری بزرگ «الواثق بالملک السبحانی احمد بن حبیباللّه الفنجانی» و تملک عبدالوهاب بن کمال‌الدین حسین و عبدالغفار بن کمال‌الدین حسین و یادداشتی در زاویهٔ قائمهٔ مسطحه به نقل از محمّد خفری و به خط فنجانی که از خفری با عنوان «استاد علامه مد ظله» تعبیر کرده و تملکی با مهر بیضوی «محمّد حبیب اللّه» دیده می‌شود

دارای حواشی از همان فنجانی مذکور. در دو برگ پایانی شکل سوم از مقالهٔ سوم از تحریر اقلیدس با توضیحی از فنجانی مذکور دیده می‌شود.

جلد: تیماج قرمز بدون مقوا.

۱۳/۵×۱۷/۵سم. ۶۱گ. ۱۹س.

(← تصویر) (ثبت ۲۸۶۸۳)

۶۵۱۱

مجموعه

۱. پاسخ ابن سینا (طبیعی ـ عربی)

به پرسشهای بیرونی = سؤال و جواب

(۱پ ـ ۸پ)

از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: مجلس، ش ۴۷/ ۴۹۴۲؛ دانشگاه، ۳/ ۱۶۷ـ ۱۶۹؛ مؤلفات ابن سینا، قنواتی، ۲؛ التراث العربی، ۱/ ۸۴؛ هدیة العارفین، ۱/ ۳۰۸؛ ذریعه، ۵/ ۱۹۷.

۲. خطأ من قال ان شیئاً هو جوهر و عرض معاً (فلسفه ـ عربی)
(۹ پ ـ ۱۲ ر)
از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).
نک: ملی، ۱۱/ ۵۸۰؛ ذریعه، ۵/ ۲۹۵؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۷۸۳.

۳. المسائل العشر (فلسفه ـ عربی)
(۱۲ پ ـ ۱۴ پ)
از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).
نک: التراث‌العربی، ۵/ ۵۷؛ مؤلفات ابن سینا، قنواتی ۴۲؛ کشف الظنون، ۱/ ۱۲؛ با عنوان الاجوبة عن المسائل العشر، ذریعه، ۱/ ۲۷۶؛ با عنوان الاجوبة عن المسائل العشرة و ۵/ ۲۲۸ با عنوان جوابات المسائل العشر.

۴. المسائل العویصة (فلسفه ـ عربی)
= ایضاح براهین من مسائل عویصة
(۱۵ پ ـ ۱۶ پ)
از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).
نک: التراث العربی، ۵/ ۵۸؛ مؤلفات ابن‌سینا، قنواتی، ۱۴۵.

۵. السیاسات المدنیة (فلسفه ـ عربی)
= السیاسة
(۱۷ پ ـ ۲۲ پ)
از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).
نک: التراث العربی، ۳/ ۲۱۳؛ مؤلفات ابن سینا، قنواتی، ۳۰۷؛ سپهسالار، ۵/ ۱۲۱؛ کشف الظنون، ۱/ ۸۷۳؛ ذریعه، ۱۲/ ۲۷۰.

۶. الارزاق (فلسفه ـ عربی)
(۲۳ ر ـ ۲۴ پ)
از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).
نک: التراث العربی، ۱/ ۱۸۰؛ مؤلفات ابن سینا، قنواتی، ۳۰۴.

۷. الخطب (فلسفه ـ عربی)
(۲۵ پ ـ ۲۶ پ)
از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).
نک: مؤلفات ابن سینا، قنواتی، ۱۷۷ و ۲۷۷؛ هدیة العارفین، ۱/ ۳۰۸؛ ذریعه، ۷/ ۱۸۴.

۸. الرد علی من قال بتلاشی الانسان بعد الموت (فلسفه ـ عربی)
(۲۷ پ ـ ۲۸ ر)
از: افلاطون بن آریستن یونانی (۳۴۷ق م).
نک: مرعشی، ۳۱/ ۷۰۶ با عنوان: الرد علی من قال ان الانسان یفنی بعد الموت، نشریه، ۱۱/ ۶۳۹؛ ادبیات، ۳/ ۲۸۳ ـ ۲۸۵.

۹. احصاء العلوم (فهرست ـ عربی)
= مراتب العلوم
(۲۸ پ ـ ۳۹ پ)
از: ابونصر محمّد بن محمّد بن طرخان فارابی (۳۳۹ه).
نک: التراث العربی، ۱/ ۱۲۰ ـ ۱۲۱؛ هدیة العارفین، ۲/ ۳۹؛ کشف الظنون، ۱/ ۶؛ ذریعه، ۱/ ۲۸۹؛ عیون الانباء، ۶۰۵؛ فهرست ابن الندیم، ۳۲۱.

۱۰. قوانین صناعة الشعراء (بلاغت ـ عربی)
(۴۰ ر ـ ۴۱ پ)
از: ابونصر محمّد بن محمّد بن طرخان فارابی (۳۳۹ه).
نک: کتابشناسی آثار فارابی، چاوشی، ۹.
آغاز: مقالة فی قوانین صناعة الشعراء... قال قصدنا فی هذا القول اثبات اقاویل و ذکر معان یقضی بمن عرفها

الی الوقوف علی ما انتبه الحکیم فی صناعة الشعراء ....

۱۱. الجهة فی احکام النجوم **(نجوم ـ عربی)**
(۴۲ ر ـ ۴۲ پ)
از: ابونصر محمّد بن محمّد بن طرخان فارابی (۳۳۹ه).
آغاز: قال ابونصر الاجسام السماویة انما تفعل فی الاجسام التی تحتها سخونة ازید أوانقص ....

۱۲. حرکة الکل **(فلسفه ـ عربی)**
(۴۳ ر ـ ۴۴ ر)
از: اسکندر افرودیسی دمشقی (ق ۳ ب م).
نک: دانشگاه، ۳/ ۳۷۱؛ فهرست ابن النـدیم، ۳۱۳؛ عیون الانباء، ۱۰۶ـ۱۰۷.

۱۳. مقالات = الآراء الطبیعیة **(فلسفه ـ عربی)**
(۴۴ پ ـ ۶۱ پ)
از: فلوطرخس.
پنج مقاله است در آراء طبیعی نزد حکما.
آغاز: الحمد لواهب العقل... هذا کتاب لفلوطرخس فی الآراء الطبیعیة التی یقول بها الحکماء و هو خمس مقالات المقالة الاولی فی الآراء الطبیعیة التی یراها الحکماء.
نک: فهرست ابن الندیم، ۳۱۴.

۱۴. العالم و المخلوقات **(فلسفه ـ عربی)**
(۶۲ پ ـ ۶۹ پ)
از: ارسطو بن نیقوماخوس فیثاغوری (۳۲۲ ق م).
نک: التراث العربی، ۴/ ۳۹.

۱۵. الذهبیة **(فلسفه ـ عربی)**
(۷۰ پ ـ ۷۴ پ)
از: فیثاغورس بن منیسارخوس (۴۹۷ ق م).
نک: التراث العربی، ۳/ ۶۹؛ کشف الظنون، ۲/ ۲۰۱۲؛ با عنوان: وصایا فیثاغورس الذهبیة، عیون الانباء، ۷۰.

۱۶. مختصر انولوطیقا **(منطق ـ عربی)**
(۷۶ پ ـ ۸۹ ر)
از: ابونصر محمّد بن محمّد بن طرخان فارابی (۳۳۹ه).
نک: التراث العربی، ۵/ ۱۱؛ نشریه، ۱۰/ ۲۹؛ کشف الظنون، ۱/ ۱۹۷؛ با عنوان: شرح انولوطیقا.

۱۷. فهرست مؤلفات الرازی **(فهرست ـ عربی)**
(۹۶ پ ـ ۱۰۱ ر)
از: ابوریحان محمّد بن احمد بیرونی (۴۴۰ه).
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۷ رجب ۱۳۳۴ه (پایان رسالهٔ پنجم)، رجب همان سال (پایان رسالهٔ سیزدهم).
عناوین به شنگرف.
اکثر رساله‌ها تصحیح شده و در پایان بسیاری از رساله‌ها امضای بلاغ تصحیح با نسخه‌ای قدیمی کتابت شده به سال ۶۷۷ه (پایان رسالهٔ اول و نهم) دیده می‌شود، روی برگ اول فهرست برخی از رساله‌ها آمده است، روی برگ دوم مهر بیضوی «محمّد جواد» و «حسینعلی» دیده می‌شود، بین رساله‌ها صفحاتی سفید مانده است، در ۹ برگ پایانی فهرست برخی از مؤلفات بیرونی و رازی به نقل از تتمهٔ صوان الحکمة و آثار الباقیة و بیهقی و معجم الادباء و متفرقاتی به نقل از رساله‌های رازی و بیرونی و ابن سینا آمده است.
جلد: مقوائی ابر و باد، عطف تیماج قهوه‌ای.
۱۴/۵×۲۲/۵ سم. ۱۱۰ گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۶۱۲۶)

۶۵۱۲

تحریر المخروطات لابلونیوس (هندسه ـ عربی)

از: محمّد بن موسی بن شاکر منجم (۲۵۹ه).

نک: فهرست ابن الندیم، ۳۲۶؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۴۵۷؛ ذریعه، ۳/ ۳۸۸ و ۲۰/ ۲۲۱؛ آستان قدس، ۸/ ۷۰ـ۷۲.

چهار مقاله را دارا و ظاهراً از انجام افتادگی دارد.

آغاز: ان موقع علم ما یقع فی المخروطات من القطوع و ما تعرض فیها من الاشکال و الخطوط فی اعلی المراتب من علم الهندسة و کانت القدماء یسمی اشکال قطوع المخروط ....

انجام افتاده: ...و ذلک ما لا یمکن فلیس یقطع القطوع بعضها بعضاً علی اکثر من اربع مواضع و ذلک ما اردنا ان نبین.

خط: نسخ، تاریخ کتابت: ۱۲۸۶ه (پایان مقالهٔ دوم).

عناوین و رموز و اشکال هندسی به قرمز و اشکال هندسی در بیشتر موارد ترسیم نشده است.

در برخی از صفحات آثار تصحیح مختصری دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.

۱۶×۲۶سم. ۱۵۹گ. ۲۳ س. **(ثبت ۱۳۲۱۲)**

۶۵۱۳

مجموعه

۱. تحریر اکر مانالاوس (هندسه ـ عربی)

(۱پ ـ ۹۱ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۰؛ آستان قدس، ۸/ ۶۴۶۳؛ ذریعه، ۳/ ۳۸۴؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۴ـ۲۰۵.

۲. تحریر ظاهرات الفلک (فلک ـ عربی)

(۹۲پ ـ ۱۱۶ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۲؛ ذریعه، ۳/ ۳۸۷؛ آستان قدس، ۸/ ۳۶۲؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۹.

۳. تحریر الایام و اللیالی (فلک ـ عربی)

(۱۱۶پ ـ ۱۳۶پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۰؛ ذریعه، ۳/ ۳۸۹؛ آستان قدس، ۸/ ۴۱۶ـ۴۱۷؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۷ـ۲۰۸.

۴. تحریر الطلوع و الغروب (فلک ـ عربی)

(۱۳۷ر ـ ۱۵۵پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۱؛ ذریعه، ۳/ ۳۸۶ـ۳۸۷؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۸.

۵. تحریر المطالع (ریاضی ـ عربی)

(۱۵۶ر ـ ۱۵۹ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۵؛ ذریعه، ۳/ ۳۹۱؛ آستان قدس، ۸/ ۳۵۴؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۸ـ۲۰۹.

۶. تحریر جرم النیرین و بعدیهما (فلک ـ عربی)

(۱۵۹ر ـ ۱۷۱پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۰؛ ذریعه، ۳/ ۳۸۴ـ۳۸۵؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۸.

۷. تحریر مأخوذات ارشمیدس (هندسه ـ عربی)
(۱۷۳ پ ـ ۱۸۴ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۴؛ ذریعه، ۳/ ۳۸۹؛ آستان قدس، ۸/ ۳۵۸ـ۳۶۹؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۶.

۸. تحریر المفروضات (هندسه ـ عربی)
(۱۸۴ پ ـ ۱۹۲ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۶؛ ذریعه، ۳/ ۳۹۲؛ آستان قدس، ۸/ ۳۵۹؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۹.

۹. تحریر معرفة مساحة الاشکال البسیطة و الکرویة (هندسه ـ عربی)
(۱۹۲ پ ـ ۲۰۸ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ذریعه، ۳/ ۳۹۲؛ آستان قدس، ۸/ ۳۶۶ـ۳۶۷؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۷.

۱۰. تحریر المساکن لثاوذوسیوس (هندسه ـ عربی)
(۲۱۲ پ ـ ۲۱۸ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۵؛ ذریعه، ۳/ ۳۹۱؛ آستان قدس، ۸/ ۳۵۵؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۱۱.

۱۱. تحریر المناظر لاقلیدس (طبیعیات ـ عربی)
(۲۱۸ پ ـ ۲۳۰ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۴/ ۶۴۶۱.

۱۲. رد مصادرة اقلیدس = الرسالة الشافیة عن الشک فی الخطوط المتوازیة (هندسه ـ عربی)
(۲۳۱ ر ـ ۲۵۱ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: آستان قدس، ۸/ ۱۵۶؛ ذریعه، ۱۰/ ۲۲۴؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۱۳ـ۲۱۹.

۱۳. نامهٔ علم‌الدین به خواجه و پاسخ وی (هندسه ـ عربی)
(۲۵۱ پ ـ ۲۵۴ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۱۵ـ۲۱۹ که متن هر دو نامه و پاسخ خواجه آمده است.

۱۴. تحریر معطیات اقلیدس (هندسه ـ عربی)
(۲۵۵ پ ـ ۲۷۸ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۵۵؛ ذریعه، ۳/ ۳۹۲؛ آستان

قدس، ۸/ ۴۱۶؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۶.

۱۵. تحریر اکر ثاوذوسیوس (هندسه ـ عربی)
(۲۷۹ پ ـ ۳۰۲ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۴۹؛ ذریعه، ۳/ ۳۸۳؛ آستان قدس، ۸/ ۶۲؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۵ ـ ۲۰۶.

انجام افتاده: ...و ذلک ما اردناه اذا کان قطب دوایر متوازیة فی الکرة علی دایرة عظیمة و قطعها عظیمتان علی زوایا قائمة.

خط: نستعلیق، غرهٔ صفر ۱۰۳۰ه، تبریز از روی نسخهٔ خط مؤلف (پایان رسالهٔ اول)، ۱۴ رمضان ۱۰۳۰ه، مشهد مقدس رضوی (پایان رسالهٔ دوم)، ۲۵ شوال ۱۰۳۰ه (پایان رسالهٔ هفتم).

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف و مشکی، صفحات مجدول به لاجورد و ارغوان.

دو رسالهٔ پایانی تصحیح شده و در حاشیه امضای بلاغ مقابله و حاشیه‌نویسی نسبتاً مفصل داراست، روی برگ اول یادداشت تملک رستم (که نام وی محو شده) به سال ۱۰۹۵ه در مشهد رضوی و تملکی محو شده به سال ۱۰۶۴ه و تملک دیگر پاک شده با مهر بیضوی ناخوان دیده می‌شود، بین رسالهٔ ششم و هفتم یادداشتی از قطب‌الدین شیرازی در معنای ارشطرخش و بین رسالهٔ نهم و دهم یادداشتی از همو دربارهٔ مناظر و جرمی النیرین آمده است.

جلد: تیماج دو رو، رو قرمز ضربی ترنج و سرترنج‌دار زرین، اندرون و دور و عطف تیماج سرمه‌ای.

۱۴×۲۵سم. ۳۰۲گ. ۱۹س. **(ثبت ۱۳۲۱۰)**

۶۵۱۴

المدخل الی علم احکام النجوم (نجوم ـ عربی)

از: ابونصر حسین (حسن) بن علی قمی منجم (ق ۴ه).

نک: ش ۶۴۲۷.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه. از روی نسخه‌ای به خط محمّد بن علی بن الحسین در ۱۰ شعبان ۹۳۷ه.

عناوین نانویس، صفحات مجدول به زر و مشکی.

جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار زرین، اندرون و دور و عطف تیماج سبز.

۱۳/۵×۱۹/۵سم. ۱۶۸گ. ۲۰س.
(ثبت ۱۰۲۰۵)

۶۵۱۵

شرح مسائل حنین بن اسحاق (پزشکی ـ عربی)

از: عبدالرحمن بن علی بن احمد بن ابی‌صادق نیشابوری، ملقب به سقراط ثانی (ح ۴۷۰ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۰۹۲ و ۱۶۶۸؛ هدیة العارفین، ۱/ ۵۱۷؛ الاعلام زرکلی، ۳/ ۳۱۷؛ تاریخ الاسلام ذهبی، ۳/ ۵۰۴.

آغاز: الحمد للّه حمد معترف بآلائه شاکر لنعمائه... قال الحکیم ابوالقاسم... ان ارباب المعرفة ببضاعة الطب قد تواطؤا علی ان الراغب فی هذا العلم یجب ان یفتتح تعلمه بکتاب المسائل لحنین بن اسحاق....

انجام افتاده: ...و ان کان یأخذ من احدی انواع الصفرة أو الحمرة الی السواد دل علی الحرارة فان کانت المائیة مع الثقل الاسود لیست سوداء فهو اقل دلالة.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۶ یا ۷ه (در پایان فصل ششم تاریخ ۴۲۶ه آمده که جعل و نونویس است).

عناوین به شنگرف. در دو برگ آغازین نام کتاب و مؤلف و تملک جنید بن جلال سیلی بـه سـال ۷۴۸ه و تعداد برگ‌های کتاب در ۲۲۹ بـرگ و یک رباعی شعر فارسی به خط عـبدالوهـاب و یادداشتی ظاهراً به خط سپهر کاشانی بـه سـال ۱۳۰۷ه در مقدار زمانی که از تاریخ کـتابت تـا بدین سال گذشته و تملک هبةاللّه بن احمد بـن هبةاللّه بن ابی‌عیسی شهرستانی ذهلی و تملک محمود بن محمّد بن مـحمّد خـجندی بـه سـال ۶۸۴ه در بغداد و تملک عبدالوهاب بن اصـیل طبیب بیهقی به سال ۷۷۶ه و تملک قطب‌الدین بن... در اوائل ذی‌حجهٔ ۹۰۷ه و تملک ابوتراب محمّدحسنی حسـینی انـجوی بـا مـهر دائـری «ابوتراب مـحمّد الحسـنی الحسـینی» و تـملک محمّد قاسم بن میرمحمّد مسیح موسوی طـبیب که کتاب از ورثهٔ ابـوتراب بـه او رسـیده دیـده می‌شود، تصحیح شـده و در بـرخـی از بـرگ‌ها امضای بلاغی دیده می‌شود.

جلد: تیماج شکلاتی، عطف زرشکی.

۱۷/۵×۲۵/۵ سم. ۲۲۰ گ. ۲۶ س.

(← تصویر) **(ثبت ۳۶۷۸۰)**

۶۵۱۶

الاستیعاب **(اسطرلاب ـ عربی)**

فی صنعة الاسطرلاب

از: ابوریحان محمّد بن احمد بیرونی (۴۴۰ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۸۱؛ هدیة العـارفین، ۲/ ۶۶؛ ذریعه، ۲/ ۳۶.

آغاز: الحمد للّه حق حمده... و بعد فهذا کتاب محمّد بن احمد البیرونی فی استیعاب الوجوه الممکنة فی صنعة الاسطرلاب للأنفس الصافیة ذوات شروع واشـتیاق الی تصور الموجودات و الاحاطة بها بالاطلاق....

انجام: ...و فعل به ذلک احتمل افاقاً کثیرة و قاربت ان تعم الفروض انشاء اللّه تعالی و بتمام هـذه الآلة تـم ایجاز بما وعدت و الوفاء بما ضمنته بعون اللّه و توفیقه و هو المحمود علی کل حال.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف.

در دو برگ آغازین تملک شـیخ رضـا سـاکـن مدرسهٔ طالبیه با مهر مربع «افوض امری الی اللّه عبده رضا بن عبداللّه» و مهر مربع «یا مـحمّد» و تملک محمّد علی بن کاظم با مهر مـربع «الواثـق باللّه الغنی عبده محمّد علی» دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۲/۵×۱۹/۵سم. ۷۰گ. ۲۰ س.

(ثبت ۸۵۹۲۶)

۶۵۱۷

زیج **(تقویم ـ فارسی)**

از: ؟

جداولی است که این عناوین در بالای آنـها آمـده است: جدول جیب، جدول ظل اول که آن‌را ظل معکوس خوانند، جدول ظل دوم که آن‌را ظل مستوی خـوانـند، جدول میل الاول و هو الموجود بـالرصد غـایته، بـاقی جدول میل اول، جـدول مـیل دوم زانکـه اعـظم است، جدول مطالع بـروج در عـرض‌های مـختلف، حـرکت اوساط مریخ در ایام مشرقه و ساعات و کسور ساعات، جدول تعدیل اول مریخ به مـرکز بـرگیرند و بـر مـرکز افزایند و از خاصه بکاهند، جدول تعدیل دوم مریخ بـه خاصه معدله برگیرند، جدول دقایق حصص و اخـتلاف مریخ، جدول عرض مریخ در شمال و جـنوب، جـدول اوساط زهـره در سـال‌های نـاقصهٔ یـزدجردی مـابین هفتصد و هشتصد، جدول حرکت اوساط زهره در ماهها و روزهای یزدجردی، جدول السهام مـنقول مـن زیـج الاقبالی و یوافق قـول ابـی‌معشر و الحـمزة عـلی رأی بعضهم، تقویم مـنازل القـمر مـن زیـج الاقـبالی، سـهم

تحاویل السنین و القرانات، جدول تعدیل دوم قمر و اختلاف بخاصهٔ معدله برگیرند، جدول دقایق حصص قمر، تقویم راس در سال‌های ناقصه متوالی در صد سال، حرکت تقویم راس در ماهها و روزهای یزدجردی، جدول عرض قمر به حصه‌آورد، جدول اصابع و ساعات سقوط و مکث از خسوف به عرض ماه بردارند، جدول اختلاف منظر ماه در طول و عرض بلاد و اختلاف قمر با اقالیم، جدول حدود بطلمیوس، جدول حدود المصریین، جدول تسییرات و انتهاءات و فردارات سال‌های عالم.

عناوین بالای جدول به خط رقاع مشکی درشت و بقیهٔ عناوین به مشکی و شنگرف. کاتب: محمود شاه بن نورالدین. تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۳ ذی قعدهٔ ۷۳۶ه.

تصحیح شده و در برخی از برگ‌ها حاشیه‌نویسی مختصری به خطی غیر خط کاتب آمده است، در برگ پایانی یادداشتی در اتمام زیج به سال ۶۷۰ه (با تاریخ کتابت سازگار نیست) در عهد دولت پادشاه جهان آمده است.

جلد: تیماج سبز، عطف قهوه‌ای ترمیمی.

۲۳/۵ × ۳۱سم. ۳۱گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) **(ثبت ۱۴۸۰۲)**

۶۵۱۸

تحفة الاصحاب فی علم الاسطرلاب (اسطرلاب ـ عربی)

از: ابوالفتح کمالی (ق ۸ه).

مؤلف ارجوزه‌ای در اسطرلاب داشته که در رسالهٔ حاضر به شرح مختصر آن پرداخته است، در برخی از موارد اشاره به سال ۷۵۵ه یزدجردی دارد.

در کشف الظنون، ۱/ ۶۷۱، کتابی به نام حقائق الارصاد فی دقائق الارشاد از ابوالفتح احمد بن محمّد بن حجاج عمادی کمالی معرفی شده است که شاید وی مؤلف کتاب حاضر باشد.

آغاز افتاده: فرزقنی اللّه ما کنت ارجوه بابلغ آثار و احسن وجوه ثم احببت ان لا یضیع اعمال القرایح فی اعمال الصفایح فانشأت کتاباً مستبدعاً فی علم الاسطرلاب ....

انجام افتاده: ...قال غفر اللّه له

تم ـ کتاب ـ تحفة ـ الاصحاب

مستبدعاً فی علم الاسطرلاب

و ـ الحمد ـ للّه ـ علی ـ الاتمام

ذی الطول و الاجلال و الاکرام

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۸ یا ۹ه.

عناوین و متن و جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف.

تصحیح شده، صفحات مجدول به لاجورد، روی بدرقهٔ کتاب نام رساله و مؤلف ظاهراً به خط باستانی راد آمده است.

جلد: تیماج شکلاتی ضربی ترنج و سرترنج‌دار بدون مقوا.

۱۲/۵×۱۷سم. ۲۰گ. ۱۱س. **(ثبت ۷۸۹۶۳)**

۶۵۱۹

مجموعه

۱. جام جم (شعر ـ فارسی)

(۱پ ـ ۹پ)

از: رکن‌الدین بن میرحسین اوحدی مراغه‌ای اصفهانی (۷۳۸ه).

نک: ذریعه، ۵/ ۲۳؛ ش ۱۰۵؛ منزوی، ۴/ ۲۷۳۵؛ مشار فارسی، ۲/ ۱۴۸۶؛ دانشگاه، ۱۵/ ۴۱۲۰؛ مجلس، ش ۹۰۶؛ سپهسالار، ۲/ ۴۸۷.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: در باب ظلم و ظلمت:

ظلمت ظلم تیره دارد راه

عدل باید جناح و قلب سیاه

انجام افتاده:
انـدرین تـن کـه مـلک خـاص تـو است
گـر تـو شـاهی کـنی خـلاص تـو است

۲. دیوان نظام افشار (شعر ـ فارسی)

(۱۱ پ ـ ۱۳ ر)

از: میرزا حبیب صدر الافـاضل افشـار ارومـی، متخلص به نظام (۱۳۰۹ه).

چند غزل است در مدح معاون الملک و محمّدعلی، اشعاری از وی در کتابخانهٔ مـلی، ۱/ ۳۶۱ و ۲/ ۷۱۵ و مجلس، ش ۵۶۱۱/۲ (مقویم) و دانشگاه، ۱۴/ ۳۶۹۱ و مجلس، ش ۵۶۱۱/۱ (مصاب) آمده است.

آغاز:
گـذشت روز خـوش و عـیش روزگـار از مـن
از آن زمـان کـه دل آزرده گشـته یـار از مـن

انجام:
بـنام زنـده بـمانی هـمیشه در ایـام
ستایش تو شود پیشهٔ حـبیب نـظام

نک: رجال ایران بامداد، ۱/ ۳۱۴؛ فرهنگ سخنوران، ۲/ ۹۳۹ـ۹۴۰؛ ذریعه، ۹/ ۶۰۰ـ۶۰۱ و ۱۲۰۲؛ المآثر و الآثار (چهل سال تاریخ ایران)، ۱/ ۲۸۸.

۳. رساله‌ای در نجوم و احکام طوالع (نجوم ـ فارسی)

(۱۴ ر ـ ۱۷ پ)

از: ؟

رساله‌ای در نجوم.

از آغاز و انجام افتاده و فقط این عناوین در آن دیده می‌شود:

باب دوازدهم: در صفت خبی یافتن.

باب سیزدهم: از طالع حکم کردن بر چند کس.

باب چهاردهم: در بیان مسائل حرب.

آغاز افتاده: باب دوازدهم در صفت خبی یـافتن و خبی آنست که کسی چیزی پنهان کند و گوید که حکم کن....

انجام افتاده: ...و حـاجب سـائل از طـالع وقت و خداوندش معلوم کند و حال خصم از هفتم و خداوندش یابد پس تأمل کن که قمر.

۴. سی فصل (نجوم ـ فارسی)

(۱۸ ر ـ ۲۸ ر)

از: ؟

نک: دانشگـاه، ۴/ ۹۰۱؛ فـهرستواره، ۴/ ۲۹۷۸؛ مجلس، ش ۱۹۱۸/۱۸؛ نشریه، ۱۱/ ۷۳۴.

نسخهٔ حاضر از اواخر فصل اول تا پـایان کـتاب را دارا و از آغاز افتادگی دارد و همان است کـه در ۷۲۹ه نگارش یافته است.

آغاز افتاده: چهل و پنج را چنین نـویسند قـمعه و دیگر ازاعه... مرکبه این است که هزار و پانصد و سی و پنج را عتله نویسند و بر این قیاس فصل دوم در رقـوم اسابیع....

۵. معرفت تقویم (نجوم ـ فارسی)

(۲۸ پ ـ ۴۴ ر)

از: نظام‌الدین عبدالقادر بن حسن رویانی لاهیجانی (۹۲۵ه).

نک: ش ۶/ ۶۴۹۷.

خط: نسـتعلیق. تـاریخ کـتابت: رسـالهٔ اول، ق ۱۰ه. رسالهٔ دوم شاید به خط ناظم، چهارشنبه ۷ ماه رمضان ۱۳۱۴ه (پایان رسالهٔ چـهارم)، ۱۷ ماه رمضان ۱۳۱۴ه (پایان رسالهٔ پنجم).

عناوین در رسالهٔ اول به شنگرف و زر و لاجورد و صفحات مجدول به زر و مشکـی بـا سـرلوح زرین مرصّع کم‌کار جدید، بین رسالهٔ اول و دوم ترجیع‌بند ناقصی در یک برگ آمده است.

رسالهٔ سوم نسخ، ق ۱۱ه.

جدول‌ها بـه مشکـی و شـنگرف، در بـرگ‌های پایانی یادداشت‌های گزیده‌ای از معرفت تقویم و شرح سی‌فصل به خط کـاتب در ۸ مـاه رمـضان ۱۳۱۴ه و جدول‌هایی نجومی در معرفت تقویم به سال ۱۲۵۸ه آمده است.

جلد: تیماج قرمز با جدول‌کشی ضربی.

۱۰/۵×۱۷/۵سم. ۶۷گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۴۳۵۲)

۶۵۲۰

مجموعه

۱. تحفهٔ عباسیه **(نجوم ـ فارسی)**

(۱ ر ـ ۷۲ پ)

از: میرزا قـاضی بـن کـاشف‌الدیـن مـحمّد یـزدی (ق ۱۱ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۴۴؛ آستان قدس، ۱۰/ ۱۲۸؛ ملک، ۹/ ۳۰۹؛ مروی، ۳۲۳.

آغاز افتاده: و این مسطرهٔ سیم را به اجـزایـی کـه مسطرهٔ اول را به شصت قسـم مسـاوی تـقسیم نـموده باشیم قسمت کنیم و در اسافل این مسطره سیم جسمی سازیم....

۲. احکام طالع = دوازده برج **(نجوم ـ فارسی)**

(۷۴ پ ـ ۱۲۱ پ)

از: ؟

احکام طالع را در دوازده برج سال بررسی کرده و از احمد بن عبدالجلیل سجزی بسیار نقل می‌کند. نسخه‌ای از این رساله در فهرست مجلس سنا ۱/ ۷۹ معرفی شده است.

آغاز: سپاس و ستایش آفریدگار عـالم را تـبارک و تعالی که آسمان را به نور کواکب و پـیرایـهٔ نـجوم بـیار است....

انجام: ...و مـهتر بـر خـاندان خـویش و فـصیح و متواضع و ستوده سرندگان بود وبهی خواسته کرد کند و زندگانی او به آسانی بود ولیکن.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین به شنگرف. روی برگ اول و برگ آخـر مهر «دکتر قاسم خان» غنی آمده است.

جلد: تیماج قرمز ضربی مجدول.

۱۲×۱۸سم. ۱۲۱گ. ۱۲س. **(ثبت ۵۰۵۶۶)**

۶۵۲۱

مجموعه

۱. المغنی فی شرح الموجز **(پزشکی ـ عربی)**

(۲ پ ـ ۱۳۴ پ)

از: سدیدالدین محمّد بن مسعود کازرونی (۷۵۸ه).

نک: التراث العربی، ۵/ ۱۶۴؛ کشـف الظـنون، ۲/ ۱۹۰۰؛ معجم المؤلفین، ۴/ ۲۰۷؛ مجلس، ش ۵۲۶.

نسخهٔ حاضر جلد دوم را داراست که مشتمل بر دو مقاله می‌باشد بدین عناوین:

المقالة الاولی: فی القوانین الطبیعة التـی یـجب ان تعرف من امر الطب، در ۶ فصل.

المقالة الثانیة: فی قوی الادویة و الاغذیة المـفردة الجزئیة، در چهار لوح.

آغاز: و بعد حمد اللّه و الثناء علیه... هذا الکتاب هو ثانی الکتب التی صنفناها فی الطب التی الاول منها هو فی الاحکـام الکـلیة... و الثـانی مـنها هـو هـذا الکـتاب المجموع فی الادویة المفردة....

انجام افتاده: ...و اذا مضغ بالملح و ابتلع قطع اللعاب السائل... قریب الاحوال مـن الا یـنسون حـاریابس فـی الثالثة و قیل فی الثانیة یطرد.

۲. آتشک **(پزشکی ـ عربی)**

(حاشیهٔ ۲ پ ـ حاشیهٔ ۵ ر)

از: شمس‌الدین عبداللّه بن فخر طبیب.

در آتشک. شامل سه بحث و یک خاتمه، با استفاده

از کتاب‌هایی چون کناش منصوری و تجارب مؤلف با این عناوین:

البحث الاول: فی تعریف تلک العلة.

البحث الثانی: فی تبیین السبب لها.

البحث الثالث: فی علاجها.

الخاتمة: فی الادویة النافعة لتلک العلة.

آغاز: الحمد للّه الحکیم العلیم الملک العلام قاضی الحاجات و شافی الاسقام... و بعد لما عمت العلة الحادثة فی زماننا هذا المشتهرة بالفارسیة بآتشک بحیث شمل جل الناس فی کل البلدان ....

انجام: ...و حبة الخضراء و بالسکر او العسل و مربی الزنجبیل و البهمنین و الرج و الشقاقل و امثال ذلک هذا ما عندی من معالجة تلک العلة هنا و نختم الرسالة حامدین للّه.

۳. آتشک (پزشکی ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۵ پ ـ حاشیهٔ ۱۰ پ)

از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۲۵۹ ـ ۳۲۶۰؛ مرعشی، ۲/ ۲۶۱؛ منزوی، ۱/ ۴۷۶؛ دانشگاه، ۱۷/ ۸۶؛ مجلس، ش ۱/ ۶۳۰۷؛ سپهسالار، ۳/ ۲.

۴. قلع آثار (طبیعی ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۱۱ ر ـ حاشیهٔ ۱۸ پ)

از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۹۸ ـ ۳۸۹۹؛ منزوی، ۱/ ۴۵۵؛ دانشگاه، ۱۳/ ۳۲۸۶؛ ذریعه، ۱۷/ ۱۶۶.

۵. النضج و حقیقته (طبیعی ـ عربی)

(حاشیهٔ ۱۹ ر ـ حاشیهٔ ۲۱ پ)

از: محمّد بن اسحاق شیرازی (ق ۱۱ه).

مؤلف که از شاگردان عمادالدین محمود شیرازی است کلام استادش در شرح کلام شیخ را تعلیقاتی نوشته و در ربیع الاول ۱۰۲۰ه در بلدهٔ مرو شاهجهان از تألیف آن فارغ شده است.

آغاز: قال الشیخ فی مبحث معالجات الکلیة تحت العفونة و لا یضع الی الرجل الذی زعم ان الغرض فی الانضاج الترقیق و الخلط الحار ....

انجام: ...و أنا الآن نعتقد صحة کلام الشیخ و بطلان رأی الرازی کما لا یخفی علی الناظر فی کتاب البالغین بعین الانصاف و انشاء اللّه وفقنی باتمام رسالة التی کتبت.

۶. باه نامه (پزشکی ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۲۲ ر ـ حاشیهٔ ۲۵ ر)

از: ابوالمظفر هبةاللّه بن محمّد بن اردشیر (ق ۶ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۰۳ ـ ۳۳۰۴؛ ذریعه، ۷/ ۲۱۶ ـ ۲۱۷؛ آستان قدس، ۳/ ۲۷۸؛ دانشگاه، ۷/ ۲۴۱؛ ملک، ۵/ ۴۱.

خط: کتاب اول نسخ و بقیهٔ رساله‌ها نستعلیق و در حاشیهٔ کتاب اول نوشته شده است. تاریخ کتابت: شنبه ۲۶ ذی‌قعدهٔ ۱۱۰۶ه (پایان رسالهٔ دوم)، یکشنبه ۲۷ ذی‌قعدهٔ ۱۱۰۶ه (پایان رسالهٔ سوم)، ۶ ذی حجهٔ ۱۱۰۶ه (پایان رسالهٔ چهارم). عناوین به شنگرف. تصحیح شده، کاتب رسالهٔ دوم به بعد در چند جا اشاره کرده که عمادالدین محمود شیرازی جد اوست، نسخه رطوبت دیده و چند برگ آغاز و پایانی کتاب وصالی شده است.

جلد: تیماج یشمی ضربی ترنج و سرترنج‌دار با جدول‌کشی ضربی.

۱۷×۲۴ سم. ۱۳۴ گ. ۱۶ س. **(ثبت ۵۰۶۵۹)**

۶۵۲۲

مجموعه

از: احمد غلام عملهٔ خزانه شاه سلیمان بهادر خان (ق ۱۲ه).

مشتمل بر رساله‌ها و مطالب پراکنده‌ای است که مؤلف در جنگ حاضر گردآورده است و این عناوین در آن دیده می‌شود:

جدول‌های پراکنده‌ای در نجوم و تقویم برخی کتابت سال ۱۱۳۹ه (۱ـ۴۲).

بخشی از رسالهٔ الثمرة لفصول العشرة (۴۳ـ۴۴).

غایة الحکیم قرطبی (۴۵ـ۵۰).

تریاقات کتاب شفاء الاسقام (۵۱ـ۵۴).

فوائدی از ما لا یسع و شفاء الاسقام و کتاب المائة مسیحی (۵۵).

خطوط مرموزه و بیان اقسام آن (۵۵ـ۵۶).

الملحمه و هی الخطبة البیانیة (۵۷ـ۶۰).

الخطبة اللؤلؤیة و تفسیرها (۶۰ـ۶۲).

خطبة الغدیر و حدیث المؤاخاة (۶۲ـ۶۵).

حدیث صعصعة بن صوحان مع امیرالمؤمنین(ع) (۶۵).

مقالة فی فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام من کلام الخواجه نصیرالدین الطوسی (۶۵).

وصیت ابوطالب عبد مناف بن عبدالمطلب بن هاشم (۶۵).

خطبة الوداع (۶۶ـ۶۸) کتابت یکشنبه ۲۷ صفر ۱۱۳۸.

هیاکل النور شهاب‌الدین سهروردی (۷۰۶۹)، کتابت سال ۱۱۳۷ه.

الهدایة شیخ صدوق (۷۱ـ۷۹)، کتابت یکشنبه ۱۹ ربیع الاول ۱۱۳۸ه در اصفهان.

اصول‌الدین امام رضا(ع) (۷۹ـ۸۰)، کتابت ۲۱ جمادی الاول ۱۱۳۸ه.

العلم المکتسب فی زراعة الذهب (۸۱ـ۸۶)».

متفرقاتی از کتابی در کیمیا (۸۷ـ۹۱).

حروف برخی از اقلام سری (۹۲).

منقولاتی از روضهٔ جابر بن حیان (۹۳ـ۹۴).

نقل متفرقاتی از کتاب معدن برهان جلدکی (۹۵ـ۹۶).

متفرقاتی مشتمل بر احکام اجتماع و استقبال به نظم و اشعاری از لامیة العجم و منقولاتی از تعبیر خواب ابن سینا (۹۸ـ۱۰۰).

کتاب الملاغم الاول جابر بن حیان (۱۰۱ـ۱۰۲).

رساله‌ای از جابر بن حیان (۱۰۳ـ۱۰۴).

رساله‌ای در غابر و مزبور به نقل از امام صادق(ع) (۱۰۵ـ۱۰۶).

برخی از خطبه‌های امیرالمؤمنین(ع) به نقل از نهج‌البلاغه و توحید صدوق (۱۰۷ـ۱۲۵).

روایات پراکنده در حدوث عالم و بداء (۱۲۵ـ۱۲۸).

تجرید الاعتقاد شیخ طوسی (۱۲۹ـ۱۳۱)، کتابت اول جمادی الاول ۱۱۳۸ه در کشیک‌خانه.

اعتقاد الحکماء شهاب‌الدین سهروردی (۱۳۳).

پاسخ سؤالات علاءالدین بخاری تألیف کمال‌الدین عبدالرزاق کاشی (۱۳۳ـ۱۳۴).

لسان الغیب صدرالدین قونوی (۱۳۴).

کلمات مخزونه فیض کاشانی (۱۳۵ـ۱۴۲)، کتابت ۲۷ ربیع الآخر ۱۱۳۸ه در اصفهان.

کتاب‌های سبعه (الاسرب، القلعی، الحدید، الذهب، النحاس، الحار، الفضه) ابوریحان بیرونی (۱۴۳ـ۱۴۷).

میدان العقل جابر بن حیان (۱۴۹ـ۱۵۰).

کتاب التجرید جابر بن حیان (۱۵۱ـ۱۵۲).

کتاب الاساس جابر بن حیان (۱۵۳ـ۱۵۴).

کتاب دوم از ۸۵کتاب هرمس (۱۵۵ـ۱۵۶).

رسالة السر هرمس الهرامسة (۱۵۷ـ۱۵۸)، کتابت ۱۰ شوال ۱۱۳۷ه در اصفهان.

مصحف قراطس الروحانی از کنز الکنوز و رسالة سبعمائة و کلامی از روسومس و الصنعة الالهیة ارشمیدس و رسالهٔ آغاثاذیمون الاکبر (۱۵۹ـ۱۶۸)،

کتابت‌شده در ۲۳ محرم ۱۱۳۸ه در اصفهان.
خط: نستعلیق. به خط مؤلف.
عناوین به مشکی درشت یا شنگرف، بسیاری از مطالب تصحیح شده است، تمامی برگ‌های مجموعه ترمیم شده است و مقدار کمی از مطالب در ترمیم از بین رفته است، روی برگ اول نام مجموعهٔ حاضر و مهر مستطیل کتابخانهٔ «مجدالدین نصیری» دیده می‌شود، نسخه به صورت بیاض می‌باشد.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.
۱۵×۳۱/۵سم. ۸۵گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۱۴۳۱۷)

۶۵۲۳

مجموعه

۱. ملحمهٔ دانیال = فصول ملحمه **(نجوم ـ فارسی)**
(۲پ ـ ۵۵پ)
از: ؟
نک: فهرستواره، ۴/ ۳۰۶۶ـ۳۰۶۷؛ مجلس، ش ۲/ ۶۴۱؛ دانشگاه، ۱۳/ ۳۲۳۳؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۸۱۸؛ ذریعه، ۲۲/ ۲۰۱.

۲. قیافه‌شناسی **(طبیعی ـ فارسی)**
(۵۵پ ـ ۶۰ر)
از: ؟
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۹۰۰ـ۳۹۰۳.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد بدانکه کلماتی چند اراده افتاد در بیان علم قیافه و فراست... فی الرأس سر بزرگ دلیل همت عالی است، فی الشعر موی درشت دلیل شجاعت است....
انجام: ...پس واجب شد صورت خویش را شناختن و تبدیل خلق بد کردن و افعال ذمیمه را به حمیده بدل کردن در جمیع افعال و اقوال و اعمال نیکو باشد.

۳. ترجمهٔ رسائل اخوان الصفا **(طبیعی و نجوم ـ فارسی)**
(۶۰ر ـ ۷۱پ)
از: ؟
پنجاه و یک رساله است که توسط جمعی گردآمده و در مجموعهٔ حاضر خلاصهٔ رسالهٔ سی‌ام در دورهای کواکب (۶۰ر ـ ۶۶ر) و خلاصهٔ رسالهٔ پنجم از قسم دوم در طبیعیات و تکوین معادن (۶۶پ ـ ۷۱پ) آمده است.
آغاز: اکنون خواهیم که در این رساله باز نماییم که دورهای کواکب و آنچه از وی پدیدآید و آنچه در خورد این رساله باشد اکنون بدانکه منجمان را دو لغت باشد....
انجام: ...و صاعدند در جنوب جدی و دلو و حوت شتوی‌اند و هابطاند در جنوب سرطان و اسد و سنبله صیفی‌اند و هابطاند در شمال و اللّه اعلم.

۴. رساله‌ای در جفر **(جفر ـ فارسی)**
(۷۲پ ـ ۱۰۱پ)
از: ؟
در علم جفر مشتمل بر چندین فصل و خاتمه بدون شماره با این عناوین:
فصل: در بیان آنکه هر حرفی را از حروف ۲۸گانه طبعی و برجی و کوکبی و اقلیمی و عددی است.
فصل: در بیان حالات طبیعت سعد و نحس حرفهای میعاد و الوان و طعم و اقسام طبیعتها.
فصل: در استخراج ضمایر.
فصل: در بیان خبایا.
فصل: در بیان دفین.
فصل: در بیان اسامی.
فصل: در بیان احکام و مهلت ایام و شهور.
خاتمه: در بیان خانهٔ چهارم.
آغاز: بدانکه حروف را دو صورت مخصوص است

لفظی و رقمی و هر حرفی را نیز اسمی و مسمایی هست در ذات حروف تهجی پس ابجد را بیست و هشت صورت اصلی باشد....

انجام: ...چون تاریخ سال نوروز جمع کند حال سه ساله از آن بداند یا آنکه به اسم خود جمع سازد و حال خود بداند یا حال هر که را خواهد مثل پادشاه و حاکم.

۵. حدود و صنایع (منطق ـ فارسی)
= حدود مفرد و ممکن

(۱۰۲ ر ـ ۱۰۹ پ)

از: ؟

با استفاده از کتاب اشارات ابوعلی سینا و عبداللّه بن جبرئیل بختیشوع و نقاوة الحکمه خواجه حسن بن جریر اصفهانی حدود و صنایع را گردآورده است.

آغاز حدود: بدانکه در جمله کتابهای پنجگانهٔ منطقی گفتیم که حد چه باشد و اینجا رساله‌ای بیاورده است در حدود مفرده ولیکن چنان تمام نبود که منطقیان را شاید و نیز بیشتر چیزها را رسم باز نموده بود....

انجام حدود: ...حد حقد حقد خشمی بود که زایل نشود چون حقد سگ و گربه و مار کژدم، حد سعادت سعادت یافتن مراد نفس باشد از آنچه طلب او می‌کند.

آغاز صنایع: اکنون بدانکه از حیوان آنچه بدرجهٔ ملکی نزدیکتر است انسان است و او مرکب است از تنی و جانی و عاقل و ممیز است ورای کلی استنباط کند و صناعتها از خویش بنهد....

انجام صنایع: و بداند که آنچه یاد کردیم همه اصلهاست و دیگر چیزها را بدین قیاس باید کرد و بیشتر آنچه یاد کردیم همچو مدخلی باشد و اللّه اعلم بالصواب.

نک: منزوی، ۲/ ۱۴۹۷ نشان از همین نسخه.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۰۸۱ه (پایان رسالهٔ چهارم و پنجم).

عناوین به شنگرف. در دو برگ آغازین چند تاریخ تولد و وفات از ق ۱۱ و ۱۲ه و تاریخ جلوس و سلطنت برخی از سلاطین صفویه و تاریخ حملهٔ سلطان محمود افغان به اصفهان در یکشنبه ۱۸ ربیع الآخر ۱۱۳۴ه و چند یادداشت متفرقه و یادداشت تهیهٔ فیش از نسخهٔ حاضر توسط گلچین معانی دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۱۲/۵×۱۹سم. ۱۱۰گ. ۱۶س.

(ثبت ۲۲۴۳۴)

۶۵۲۴

مجموعه

۱. شرح الملخص (هیئت ـ عربی)
(۱پ ـ ۱۰۷پ)

از: عبدالواحد بن محمّد.

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۸۲۰.

شرحی است بر کتاب الملخص فی الهیئة چغمینی، تألیف شده به اسم غیاث‌الدین جانی‌بیگ خان بن سلطان محمود.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین فاطر السموات و الارضین الذی جعلنا فی خلقهما من المتفکرین فهدانا التفکر الی وجود احکم الحاکمین... و بعد فان الانظار الصائبة متوافقة و افکار الثاقبة متطابقة علی ان اشرف انواع الحکمة الوسطی....

انجام: ...بعشرة ایام و عشرین ساعة و اثنی عشر دقیقه بالتقریب و هذا آخر ما تیسر من شرح هذا الکتاب علی سبیل الاستعجال لضیق المجال.

۲. آداب البحث و المناظرة (منطق ـ عربی)
(۱۰۹ پ ـ ۱۲۹ ر)

از: میر فخرالدین محمّد بن حسین حسینی استرآبادی (ق ۱۰ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۲۳؛ ملی، ۱۶/ ۳۸۷ـ۳۸۸؛ ذریعه، ۱/ ۳۱؛ مجلس، ش ۲/ ۵۳۸۷.

خط: نستعلیق. کاتب: عبدالقادر بن عبدالرزاق طبیب. تاریخ کتابت: عید قربان ۸۶۷ه (پایان رسالهٔ اول)، پنجشنبه ۷ ربیع الاول ۹۸۶ه. مکان کتابت: دارالموحدین قزوین در مدرسهٔ رزمساریه و از روی خط مؤلف (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین به شنگرف و در برخی موارد در رسالهٔ اول نانویس، اشکال هندسی در رسالهٔ اول به شنگرف و در برخی موارد ترسیم نشده است.

هر دو رساله تصحیح شده‌اند و در پایان رسالهٔ اول یادداشتی در تصحیح کتاب با یک واسطه از نسخهٔ اصل و سپس قرائت کتاب نزد شرف‌الدین ابوبکر؟ (که نام وی محو شده و به زحمت چنین خوانده می‌شود) آمده است و در پایان رسالهٔ دوم امضای مقابلهٔ کتاب با نسخهٔ مؤلف دیده می‌شود، بین رسالهٔ اول و دوم یادداشتی به نقل از رسالهٔ خواجه نصیرالدین طوسی در کتاب تذکره و در برگ پایانی یادداشتی به نقل از مطارحات آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.

۸/۵×۱۲/۵سم. ۱۳۰گ. ۱۵س.

(← تصویر) **(ثبت ۷۹۰۵۷)**

۶۵۲۵

جمع الفرائد **(پزشکی ـ عربی)**

از: ؟

در پزشکی و فوائد ادویه و معالجهٔ امراض با ادویه و اغذیه، با استفاده از اقوال انبیاء و معصومین(ع) و حکماء و اطباء متقدمین و متأخرین، در یک مقدمه و چند باب و خاتمه با این عناوین:

المقدمة: فی بیان اسباب الصحة و المرض.

الباب الاول: فی امراض الرأس.

الباب الثانی: فی معالجات امراض العین بالادویة المفردة.

الباب الثالث: فی امراض الاذن.

الباب الرابع: فی امراض الفم.

الباب الخامس: فی امراض القلب.

باب: فی امراض الکلی.

باب: فی امراض المثانه.

باب: فی ادویة اعضاء التناسل للذکران.

باب: فی علل الرحم.

باب: فی معالجات امراض لا یختص بعضو.

باب: فی السموم.

باب: فی الادویة التی یطرد بها الهوام و الحشرات.

الخاتمة: فی نصایح الاطباء.

آغاز افتاده: مع فوائد الادویة المفردة التی تفعل فی بدن الانسان بالخاصة و ألفت کتاباً علی ترتیب کتب الاطباء فی معالجات الامراض الخاصة و العامة بالادویة المفردة المشهورة....

انجام: ...قال قوم فی کتب الخواص یؤخذ ورقة و یحرق و یعجن بالماء ثم یلطخ علی الموضع و یترک یومان ثم یغسل بالصابون و الماء فانه یزول.

در ذریعه ۲۶/ ۲۵۵ نسخه‌ای در پزشکی به نام جمع الفرائد از مهر «علی تبریزی» معرفی شده است که شاید نسخهٔ حاضر باشد.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ذی‌قعدهٔ ۱۰۸۴ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، برخی از صفحات به خط دیگری است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۱۲×۱۹/۵سم. ۲۱۸گ. ۱۴س. **(ثبت ۶۲۱۸۸)**

۶۵۲۶

کتاب الفلاحة **(طبیعی ـ عربی)**

از: دیمقراطیس.

چندین باب بدون شماره است در زراعت و کشاورزی.

در آغاز مباحثی نجومی در آغاز کشت و کیفیت آن و شناخت زمین و غیره آمده است.

آغاز: هذا ما وضع دیمقراطیس الفیلسوف ادبا للفلاحین و هم الاکره و ما جرب من علم الزرع و الغرس و ما فیه من دفع الآفات باذن اللّه تعالی و کیف تزرع البقول و ما فیها من السقا صنفاً صنفاً و علاج الدواب و الخیل و الحمیر و البقر و الغنم و الطیر و کل ما یحتاج الیه الصناع الی علمه....

انجام: ...ثم اکری تلک المواضع من العروق التی قطعت حسا ثم ضعه فی موضع لا یصب و کف و لا ما فیه ینفی و لا یفسد و لا یثبت اخبرنی به عثمان بن الاعور اخبره به بعض سا(؟) هذا آخر کتاب الفلاحة.

خط: نسخ ترکی. تاریخ کتابت: ق ۱۱ یا ۱۲ه.

عناوین به شنگرف. در دو برگ آغازین ۱۴ بیت شعر عربی در تداخل ماههای قبطی که در کتاب‌های کشاورزی ذکر شده‌اند و نام کتاب و مؤلف به خط محمّد رسول بن عبدالعزیز به سال ۱۲۳۶ه با مهر مربع «محمّد رسول اللّه ۱۲۰۶» و تملکی به سال ۱۱۴۱ه با مهر بیضوی «یا محسن بمحمّد علم الهدی اغفرلی» و یادداشتی که صاحب مهر را علم الهدی فرزند فیض کاشانی معرفی کرده و مهر بیضوی «عبده محمّدباقر الحسینی» و یک رباعی شعر عربی و مهر بیضوی «عبدالوهاب الحسینی» و مهر مستطیل کتابخانهٔ «مجدالدین نصیری» دیده می‌شود، در دو برگ آغاز شروع کتاب دو شکل حیوان گاو و سگ و عقرب زرین نقاشی شده است، برخی ازبرگ‌ها حنایی رنگ.

جلد: تیماج دو رو با سرطبل، رو قهوه‌ای سوخته مجدول ضربی ترنج‌دار، اندرون قهوه‌ای روشن.

۱۵×۲۱سم. ۶۴گ. ۱۷س. **(ثبت ۱۴۴۰۷)**

۶۵۲۷

مجموعه

۱. طب الفقراء و المساکین = قصر النزهة (پزشکی ـ عربی)

(۱پ ـ ۷۵ر)

از: ابوالحسن علی بن ابی‌عبداللّه محمّد قرشی.

نک: مجلس، ش ۱/ ۱۱۱۲.

۲. مختار اللفظ فی الطب (پزشکی ـ عربی)

(۷۷پ ـ ۹۹پ)

از: ابوالفرج عبدالرحمن بن علی بن محمّد معروف به ابن الجوزی (۵۹۷ه).

مختصری از کتاب لفظ المنافع مؤلف است در چندین فصل و در پایان خاتمه‌ای در ادویهٔ قلبیه از کتاب‌های ابن سینا بدان افزوده است.

آغاز: قال شیخ الامه... الحمد للّه مانح الثواب و فاتح الابواب و مصرف الاسباب و معرف الخطاو الصواب... لما جمعت کتاب لفظ المنافع فی الطب فانبسط و طال اثرت ان انتخب فی هذا المختصر من عیونه....

انجام: ...فاذا اکلت فاشرب منه ثلاث اقراح بعد طعامعک مع ما وصفت لک من قدر الطعام فان فعلت ذلک امنت باذن اللّه تعالی یومک و لیلتک من الابردة و الریاح و اللّه تعالی الشافی.

۳. ارجوزة فی الطب (پزشکی ـ عربی)

(۱۰۰ر ـ ۱۰۷ر)

از: ابوعثمان سعید بن عبدالرحمن بن محمّد بن عبدربه (۳۴۲ه).

ارجوزه‌ای است در ۲۰۸ بیت در پزشکی که این عناوین در آن آمده است: فضل الطب، وصف‌الطب، سبب الاسقام، علامة السیئة و هبوب الریاح، فی الحمیه و التغذی، فی حفظ الصحة، فی صفة النفس، فی صفة الرأس و الابخر الصاعدة له، فی وصف المعدة، فی

وصف الحمی، اعلام الموت فی افراغ السوداء.
آغاز:
الحـــمد للّـــه الذی بـرأنـا
و رکب العـــقول و الاذهـــانا
و مـن بـالاسماع و الابـصار
یـهدی بـها مـن کـان ذااعـتبار
انجام:
و شـعبه مـنظرها کـالصافن
فـــی کـعبه یـعرفها بـالصافن
و طـاهر فـی الکعب الرد رقـی
عـــرق یکـنی بـالنسا مـحقق
نک: الاعلام زرکلی، ۳/ ۹۷.
خط: نسخ. کاتب: یعقوب بن عبدالحق بن محمّد مغربی (؟). تـاریخ کـتابت: دوشـنبه ۱۰ شـوال ۷۴۲ه. مکان کتابت: ناصریه (پایان رسالهٔاول)، ۱۵ شوال ۷۳۹ه (پایان رسالهٔ دوم)، کاتب رسالهٔ سوم علی بن قدامه، ق ۸ه.
عناوین به شنگرف و در رسالهٔ سوم به لاجورد و شنگرف.
تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، روی برگ اول فهرست مطالب کـتاب و بـین رسـالهٔ اول و دوم اشعاری عربی به خط چند نفر که نام تمامی محو شده به سال‌های ۹۲۴ و ۹۳۹ه و چند فائدهٔ طبی پراکنده و تملک خط خوردهٔ حمزه بن عبدالولی بن محمّد بن... در محرم ۹۲۰ه و در آغاز رسالهٔ دوم نـام رسـاله و مـؤلف آن و چـند یـادداشت پزشکی پراکنده دیـده مـی‌شود، در پـنج بـرگ پایانی داستان فرزند لقمان و دختر عموهایش و چند نسخهٔ پزشکی پراکنده آمده است، برخی از برگ‌های رسالهٔ اول و دوم جابجا شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف و دور تـیماج قـرمز ترمیمی.
۱۵×۲۱/۵سم. ۱۱۱گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) (ثبت ۸۷۱۰۶)

۶۵۲۸

مجموعه

۱. شرح لسان المیزان (منطق ـ عربی)
(۱پ ـ ۱۲۱ر)
از: بهاءالدین محمّد بن محمّدباقر حسینی مختاری نائینی (ق ۱۲ه).
نک: گلپایگانی، ۱/ ۱۳۸؛ ذریعه، ۱۸/ ۳۱۱ و ۶/ ۶۰؛ آستان قدس، ۱۱/ ۴۳۸.
مؤلف در آغاز رسالهٔ تعدیل المیزان فی تعلیق عـلم المیزان خود که حاشیه‌ای است بر حاشیهٔ ملّا عبداللّه بـر تهذیب المنطق تفتازانی، اشاره کرده که شرحی بر لسـان المیزان خود به نام محیی الاذهان فی شرح لسان المیزان دارد که ظاهراً همین رسالهٔ حاضر باشد. این رسـاله در روز چهارشنبه ۲۰ رمضان ۱۱۱۴ه به‌پایان رسیده‌است.

۲. الایساغوجی (منطق ـ عربی)
(۱۲۲پ ـ ۱۲۶ر)
از: اثیرالدین مفضل بن عمر ابهری (۶۶۳ه).
نک: کشف الظنون، ۱/ ۲۰۶؛ مجلس، ش ۱/ ۳۹۴۹؛ مشار عربی، ۱۰۶ـ۱۰۷.

۳. شرح الایساغوجی (منطق ـ عربی)
(۱۲۷پ ـ ۱۴۹پ)
از: حسام‌الدین حسن الکاتی (۷۶۰ه).
نک: التراث العربی، ۳/ ۲۵۵؛ کشف الظنون، ۱/ ۲۰۶؛ معجم المؤلفین، ۳/ ۲۷۲؛ عکسی مرکز احیاء، ۵/ ۲۴۹ـ ۲۵۰؛ مجلس، ش ۳۲۳۵.

۴. شرح آداب البحث (منطق ـ عربی)
(۱۵۰پ ـ ۱۶۰ر)

از: محمّد حنفی تبریزی (ح ۹۰۰ه).
نک: التراث العربی، ۳/ ۲۳۴ـ۲۳۵؛ کشف الظنون، ۱/ ۴۱؛ مرکز احیاء، ۳/ ۲۶۷؛ مجلس، ش ۴/ ۵۶۲۳.

۵. صحیفة الرضا علیه السلام (حدیث ـ عربی)

(۱۶۱ پ ـ ۱۸۱ پ)
از: امام علی بن موسی الرضا(ع).
نک: التراث العربی، ۳/ ۴۶۴؛ ذریعه، ۱۵/ ۱۸۱۷؛ عکسی مرکز احیاء، ۲/ ۷۰؛ فهرستگان حدیث، ۴/ ۵۱۶ـ۵۲۶؛ دانشگاه، ۵/ ۱۳۹۶؛ مجلس، ش ۳/ ۴۵۳۰؛ مشار عربی، ۵۸۷ـ۵۸۸.

نسخهٔ حاضر به روایت عبدالعلی بن عبدالحمید بن محمّد سبزواری از جلال‌الدین بن محمّد بن عبداللّه قائینی از تاج‌الدین ابراهیم بن القصاع کیلکی از تاج‌الدین ترکه کرمانی از غیاث‌الدین هیبةاللّه بن یوسف از جدش صدرالدین ابراهیم بن محمّد بن المؤید حموی از ابی‌روح صوفی هروی از طاهر بن طاهر از ابوعلی حسن بن احمد سکاکی از ابوالقاسم حبیب از ابوالقاسم عبداللّه بن احمد بن عامر الطائی از امام رضا(ع) می‌باشد.

۶. آداب المتعلمین (اخلاق ـ عربی)

(۱۹۳ پ ـ ۲۰۲ پ)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: التراث العربی، ۱/ ۲۵ـ۲۶؛ ذریعه، ۱/ ۲۸۲۶؛ مشار عربی، ۳؛ عکسی مرکز احیاء، ۱/ ۱۲۹؛ مجلس، ش ۲/ ۱۹۸۷؛ مشار عربی، ۴ـ۵.

۷. الاعتقادات (اعتقادات ـ عربی)

(۲۰۳ پ ـ ۲۳۴ ر)
از: ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ه).
نک: ذریعه، ۱۵/ ۱۶۸، ش ۱۱۱۰؛ التراث العربی، ۱/ ۲۷۲؛ عکسی مرکز احیاء، ۴/ ۲۱۱ـ۲۱۲؛ مجلس، ش ۱/ ۲۹۶۸؛ کتابشناسی مجلسی، ۲۶۴ـ۲۶۷؛ مشار عربی، ۶۲۴ـ۶۲۵.

خط: نسخ. کاتب: محمّد کاظم بن محمّد صادق. تاریخ کتابت: ۱۳ جمادی الاخره ۱۲۲۸ه (رسالهٔ اول و برخی از برگ‌ها به خط اوست و اصل رساله از ق ۱۱ه می‌باشد)، ۹۳۲ه (پایان رسالهٔ دوم)، سلطان علی بن حسن سلطان علی، ۶ محرم ۹۳۳ه (پایان رسالهٔ سوم)، محمّد بن حسن سلطان علی، ربیع الثانی ۹۳۳ه (پایان رسالهٔ چهارم)، عبدالغفار بن خلیل‌اللّه ساوجی. چهارشنبه ۲۷ ذی‌حجهٔ ۹۸۳ه (پایان رسالهٔ پنجم).

عناوین به شنگرف. اکثر رساله‌ها تصحیح شده‌اند و در پایان رسالهٔ هفتم امضای تصحیحی دیده می‌شود، دارای حواشی مختصر، روی برگ اول فهرست مطالب مجموعه و تملک محمّد کاظم بن محمّد صادق به سال ۱۲۲۸ه و در آغاز رسالهٔ دوم نیز تملک همو با مهر مربع «محمّد کاظم ۱۲۲۲» و فهرست برخی از رساله‌ها و یک بیت شعر فارسی از حکیم و مهر بیضوی «یا صاحب الزمان» دیده می‌شود، بین رسالهٔ چهارم و پنجم یادداشتی به نقل از کتاب شافی سیّد مرتضی و دیباچهٔ وقف قرآن از منشئات عبدالکریم بن عبدالحی به سال ۱۱۳۱ه و به خط محمّدکاظم مذکور به سال ۱۲۵۲ه و بین رسالهٔ پنجم و ششم چند فائدهٔ پراکنده در تقلیم اظفار و صیغ النکاح بین عبد و امه و صلوات فتح و دعاء روز نیمهٔ شعبان و مناجات امیرالمؤمنین(ع) و طریقهٔ نگارش عریضه به خدمت حضرت ولی عصر(عج) و فصلی از رساله‌ای در نجوم و مقدمه‌ای در بیان معانی حروف ۲۸ گانهٔ در کلام عرب آمده است، در آغاز رسالهٔ هفتم چند روایت پراکنده به خامهٔ محمّد کاظم مذکور و

تملک محمّد حسین با مهر مربع ناخوان وی دیده می‌شود، در برگ پایانی چند بیت شعر فارسی و مهر مربع «کمال‌الدین بن الحسن الحسینی» و مهر بیضوی «اسماعیل بن محمّد» و عریضه‌ای آمده است.

جلد: تیماج دو رو، رو مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار، اندرون قرمز.

۱۲×۱۸سم. ۲۳۴گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) **(ثبت ۵۰۷۵۸)**

۶۵۲۹

مجموعه

۱. الوجیزة **(درایه ـ عربی)**

(۱پ ـ ۸ر)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: کشف الحجب، ۵۹۹؛ ذریعه، ۲۵/ ۵۱؛ مشار عربی، ۹۸۵ـ۹۸۶؛ مجلس، ش ۱۴/ ۲۷۶۱؛ التراث العربی، ۵/ ۴۴۸؛ عکسی مرکز احیاء، ۲/ ۲۱۱.

۲. الصفیحة **(اسطرلاب ـ عربی)**

(۱۵پ ـ ۲۱پ)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۵/ ۶۴۳۴.

۳. بیست باب در اسطرلاب **(اسطرلاب ـ فارسی)**

(۲۲پ ـ ۵۱ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ذریعه، ۳/ ۱۸۷؛ منزوی، ۱/ ۲۴۳؛ مشار فارسی، ۱/ ۸۴۲؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۴۱۴؛ دانشگاه، ۴/ ۸۴۱؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۲۹ـ۲۸۳۱؛ مجلس، ش ۱/ ۱۲۷۸.

خط: رسالهٔ اول نسخ و رسالهٔ دوم و سوم نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، رسالهٔ اول دارای حواشی به نقل از الکاشف و بین رسالهٔ اول و دوم باب سوم از منهج چهارم از حبل المتین در مواریث (۸پ ـ ۱۴ر) و یادداشتی در طریق ساختن مرکب آمده است، روی برگ اول تملکی با مهر بیضوی «جلال‌الدین بن محمّدعلی» و تملکی دیگر با مهر بیضوی ناخوان دیده می‌شود، برخی ازبرگ‌ها ترمیم شده‌اند.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، عطف ترمیمی.

۸/۵×۱۶/۵سم. ۵۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۵۰۷۰۵)

۶۵۳۰

مجموعه

۱. اصلاح اکر مانالاوس **(هندسه ـ عربی)**

(۳پ ـ ۴۶ر)

از: محیی‌الدین یحیی بن محمّد بن ابی‌الشکر مغربی اندلسی (ق ۷ه).

نک: الاعلام زرکلی، ۸/ ۱۶۶؛ مجلس، ش ۵/ ۶۵۸ طباطبائی.

در پایان نسخهٔ حاضر مقالهٔ الحاقی مؤلف به کتابش نیز آمده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... هذا کتاب مانالاوس فی الاشکال الکریة اصلاح استادنا و سیدنا... صدر الکتاب قال مانالاوس انی رأیت یا باسلیدس اللاذی ان هذا الصنف الذی تفکرت فیه واردت أن أضعه لک من البراهین....

انجام: ...و مجموعهما معلوم علی تقدیر انهما اقل من نصف دائرة فیما یبین یکون کل واحد منهما معلومة و اللّه اعلم فنجعل هذا الفصل آخر کلامنا فی هذا الفن و هو خاتمة الکتاب و اللّه الموفق للصواب.

۲. اختصار عمل الضرب **(حساب ـ عربی)**
(۴۶ پ ـ ۵۰ پ)

از: کمال‌الدین ابوالخیر حسن بن علی فارسی (۷۱۸ه).

شاید بخشی از کتاب وی اساس القواعد فی اصول الفوائد، کشف الظنون، ۲/ ۱۲۹۶ و هدیة العارفین، ۱/ ۳۱۵ و فارسی نامه، قربانی ۲۲ ـ ۲۳ باشد.

آغاز: قال المولی المحقق کمال‌الدین... فی اختصار عمل الضرب طریقان احدیهما و یسمی طریق یکدست و هو انک اذا ضربت عدداً زائداً علی العقد فی عدد زائد علی ذلک العقد فزد الزائد علی العقد فی احد الطرفین علی جمیع الآخر ....

انجام: ...فالاعداد یتفق کلها بالاعشار فیرد الجمیع الی ی فیکون مع الاول ه و مع الثانی با و مع الثالث یح وقیمة الدابة بر.

۳. اظلال الاجسام **(طبیعی ـ عربی)**
= کیفیة الاظلال
(۵۲ پ ـ ۶۷ پ)

از: ابوعلی حسن بن حسین بن هیثم بصری (۴۳۰ه).
نک: الاعلام زرکلی، ۶/ ۸۴.

آغاز: قول للحسن بن الحسین بن الهیثم فی کیفیة الاظلال، ان احد الاصول التی یعمد علیها فی علم الهیئة و حرکة الشمس و القمر و معرفة الاوقات و مقادیر الساعات ....

انجام: ...و ان الموضع الدقیق السواد هو الذی فی المخروط المتسع المحیط بالمخروط المستدق فقد ابینا علی تبیین کیفیة جمیع اظلال الاجسام الکثیفة و ذلک ماقصدنا له فی هذه المقالة.

۴. الضوء = مقالة فی... **(طبیعی ـ عربی)**
(۶۹ پ ـ ۸۰ پ)

از: ابوعلی حسن بن حسین بن هیثم بصری (۴۳۰ه).

نک: معجم المطبوعات، ۱/ ۲۸۱؛ معجم المؤلفین، ۳/ ۲۱۶.

آغاز: قول الحسن بن الحسین بن الهیثم فی الضوء، الکلام فی ماهیة الضوء من العلوم الطبیعیة و الکلام فی کیفیة اشراق الضوء محتاج الی العلوم التعلیمیة من اجل الخطوط التی یمتد علیها الاضواء ....

انجام: ...و الذی احدث الزاویة الصغری هو اشد شفیفاً و هذه المعانی هی جمیع المعانی التی بیناها فی هذه المقاله و هذا حین یختم هذه المقالة.

۵. اضواء الکواکب **(طبیعی ـ عربی)**
(۸۱ پ ـ ۸۴ ر)

از: ابوعلی حسن بن حسین بن هیثم بصری (۴۳۰ه).

آغاز: قول لابی علی الحسن... قد یظن قوم من المتفلسفین ان اضواء الکواکب مکتسبة من ضوء الشمس و ان اجرامها فی ذواتها غیر مضیئة و ذلک لما قد استقر فی نفوسهم من ضوء القمر ....

انجام: ...لا بعارض یعرض لها ما خارج ماسوی القمر فقط و ان اعتقاد من یعتقد فیها غیر ذلک اعتقاد فاسد یضمحل عند تأمل ما ذکرنا ذلک ما قصدنالتبیّنه فی هذا القول.

۶. ماهیة المکان **(طبیعی ـ عربی)**
(۸۲ پ ـ ۸۶ پ)

از: ابوعلی حسن بن حسین بن هیثم بصری (۴۳۰ه).

آغاز: قول لأبی علی الحسن... قد اختلف اهل النظر المتحققون بالبحث عن حقایق الامور الموجودة فی ماهیة المکان فقال قوم ان مکان الجسم هو السطح المحیط بالجسم و قال قوم ان مکان الجسم هو الخلاء المتخیل الذی قد ملأه الجسم ....

انجام: ...و اذ قد تبین جمیع ما بیّناه فمکان الجسم هو ابعاد الجسم التی اذا جردت فی التخیل کانت خلأ لا مادة فیه مساویاً للجسم شبهه الشکل بشکل

الجسم و ذلک ما أردنا بیانه فی هذه المقالة.

۷. انعکاس الشعاعات و انعطافها (هندسه ـ عربی)

(۸۹ ر ـ ۹۰ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۳۱۹؛ ذریعه، ۲/ ۳۹۹؛ کشف الحجب، ۲۳۹؛ هدیة العارفین، ۲/ ۱۳۱؛ مجلس، ش ۳/ ۵۱۸۲؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۱۳.

خط: رسالهٔ اول تا چهارم نسخ هندی و رسالهٔ پنجم و ششم نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۱ و ۱۲ه. رسالهٔ هفتم نسخ، محمّد بن شیخ طاهر سماوی، ۲۶ جمادی الثانی ۱۳۳۹ه.

عناوین و اشکال هندسی در تمامی رساله‌ها به شنگرف. در دو برگ آغازین مجموعه نام برخی از رساله‌ها و تملک حیدر حسین و مهر بیضوی ناخوان و مهر مربع بزرگ «خادم حسین خان ۱۲۴۹» و تملک سیّد محمّد رضوی قمی به سال ۱۱۶۸ه و در آغاز رسالهٔ پنجم چند تاریخ عرض و ملاحظه شد به سال ۱۱۸۶ه تا ۱۲۰۰ه و بین رسالهٔ ششم و هفتم مقداری از رسالهٔ تربیع دائرهٔ ابن هیثم ناقصاً و یادداشتی به نقل از زیج سنجری دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی، عطف و دور ترمیمی.

۱۳×۲۱سم. ۹۰گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۰۰۵)

۶۵۳۱

شرح المجسطی (هیئت ـ عربی)

از: ابونصر محمّد بن محمّد بن طرخان فارابی (۳۳۹ه).

نک: هدیة العارفین، ۲/ ۴۰؛ ذریعه، ۲۰/ ۹؛ با عنوان: کتاب المجسطی، کتابشناسی فارابی، چاوشی، ۱۷ـ۱۸.

نسخهٔ حاضر از مقالهٔ دهم تا پایان کتاب را دارا و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: علی مرکز المعدل ۳۳ جزءاً و ۵۲ دقیقه و ضعفها ۶۷ جزءاً و ۴۴ دقیقة فیکون القوس الی علی (کذا) عمود ح ک الموترلهذه الزاویة ۶۷ جزءاً و ۴۴ دقیقة بالاجزاء التی بها الدائرة المرسومة ....

انجام: ...فقد نقص اذن فی هذا ایضاً عدد الزیادة والنقصان فی الطول بسبب الانحراف ۶ دقائق وهذه الاشیاء کنا قصدنا وجودها.

خط: نسخ مایل به رقاع. تاریخ کتابت: ق ۷ه.

عناوین به شنگرف یا نانویس. در برخی از برگ‌ها آثار تصحیح مختصری دیده می‌شود، روی برگ اول نام کتاب و نسبت تألیف آن به فارابی و تاریخ کتابت آن در اواخر قرن ششم به خط مجدالدین نصیری آمده است که در صحت انتساب آن باید دقت شود.

جلد: لاکی ترنج و سرترنج‌دار با گل و بوتهٔ رنگین، عطف تیماج مشکی.

۱۶×۲۴/۵سم. ۲۰۸گ. ۱۹س.

(← تصویر) **(ثبت ۸۷۳۸۴)**

۶۵۳۲

مجموعه

۱. علم الفراسة (طبیعی ـ عربی)

(۱پ ـ ۱۶ر)

از: ؟

نک: مجلس، ش ۱۱/ ۴۰۰۱؛ با نسبت آن به فخر رازی، ۱/ ۳۹۵ با نسبت آن به فارابی، کشف الظنون، ۱/ ۸۷۹ـ۸۸۰ با نسبت آن به ابن سینا.

در سه مقاله هر یک در چندین فصل بدین عناوین: المقالة الاولی: فی الامور الکلیة فی هذا العلم، در ۷ فصل.

المقالة الثانية: فی بیان مقتضیات الامور، در ۲ باب.
المقالة الثالثة: فی دلایل الاعضاء الجزویة، در ۱۷ فصل.

آغاز: الحمد لمن یستحق الحمد لهویته و یستوجب الشکر بالوهیته... اما بعد فهذه رسالة مشتملة علی معاقد قلیلة من علم الفراسة ....

انجام: ...الخامس عشر: من کان عظیم الالیتین منه حادتین فهو قوی جبار، من کان اللحم علی الیته قلیلاً کانه انما مسح علیها مسحاً فاخلاقه ردیة هذا الدلیل مأخوذ من القرود و ههنا آخر الکلام.

۲. الوباء = تحقیق امر الوباء (پزشکی ـ عربی)
(۱۶ پ ـ ۲۳ پ)
از: ابوسهل عیسی بن یحیی مسیحی جرجانی (۴۰۱ه).
نک: هدیة العارفین، ۱/ ۸۰۶؛ الاعلام زرکلی، ۵/ ۱۱۰؛ معجم المؤلفین، ۸/ ۳۵؛ عیون الانباء، ۴۳۷.
رسالهٔ مختصری است در شناخت وبا و درمان آن، نگاشته شده به درخواست خوارزمشاه ابوالعباس مأمون بن ماموان در چهار جمله بدین عناوین:
الجملة الاولی: فی حاجة الانسان الی الهواء و لزوم الهواء ایاه ابداً و مقدار تأثیره فیه.
الجملة الثانیة: فی اختلاف الاهویة و انواع التغایر التی یعرض له.
الجملة الثالثة: فی معرفة کل واحد من هذه الانحاء و تمییز بعضها من بعض و تحصیل العلامات الدالة علی واحد واحد منها.
الجملة الرابعة: فی تدبیر جمیع اصناف الوبا علی الاطلاق و کل واحد منها خصوصاً و تلاحق انذاره.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... قال ابوسهل... أمرنی الامیر السید الملک العادل خوارزم ابوالعباس مأمون بن ماموان ان اصنف کتاباً احقق فیه امر الوباء ما هو و کم اصنافه و ما سبب ذلک کل واحد منها....

انجام: ...فزال الشمس عن الموضع الذی اثارتها فیه یقل تولد تلک البخارات أو یبطل فیزول العارض منها.

۳. استجابة الدعاء (نجوم ـ عربی)
(۲۴ پ ـ ۲۵ پ)
از: ابویوسف یعقوب بن اسحاق کندی (۲۶۰ه).
نک: حقوق، ۱/ ۲۴۳؛ مجلس، ش ۹/ ۴۰۰۱؛ عکسی مرکز احیاء، ۱/ ۶۰.

۴. معنی الفلسفة (فلسفه ـ عربی)
(۲۵ پ ـ ۲۷ پ)
از: افلاطون.
نک: دانشگاه، ۳/ ۳۲۵.

آغاز: قال افلاطون ان الفلسفة معناها التشبه باللّه بقدر الامکان عنی بقوله التشبه باللّه باقتناء نوعی الحکمة اللذین هما العلم الحق و العمل الفاضل....

انجام: ...فاذا نطق نطق بما ینفع القائل و السامع بقدرما ینبغی و لا یقصر ولا یهدر ویناطق من ینبغی أن یناطق و اللّه یقول الحق.

۵. العلم الالهی = العلم الأعلی، الملا الاعلی (فلسفه ـ عربی)
(۲۷ پ ـ ۳۰ ر)
از: ابونصر محمّد بن محمّد بن طرخان فارابی (۳۳۹ه).
نک: مجلس، ش ۵/ ع خ؛ کتابشناسی فارابی، چاوشی، ۳۲.

۶. اثبات المفارقات (فلسفه ـ عربی)
(۳۰ ر ـ ۳۱ پ)
از: ابونصر محمّد بن محمّد بن طرخان فارابی (۳۳۹ه).
نک: مجلس، ش ۱/ ۲۳۴؛ التراث العربی، ۱/ ۴۳؛

ملک، ۸/ ۴۷؛ ملی، ۱۴/ ۷۹ـ۸۱؛ مرکز احیاء، ۵/ ۲۸۰؛ کتابشناسی فارابی، چاوشی، ۲۴.

در ابتدا رسالهٔ حاضر به ابوعبداللّه معصومی نسبت داده شده است که نسخه‌ای از آن در فهرست مجلس ش ۴۰۰۱/۷ معرفی شده است.

۷. شرح قصة حی بن یقظان المرموزة (فلسفه ـ عربی)

(۳۲ پ ـ ۴۰ ر)

از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه)

نک: مجلس، ش ۳/ ۱۹۶۰؛ مصنفات ابن‌سینا، ۹۴.

آغاز: قوله انه قد تیسر لی اراد بقوله هو النفس الناطقة التی لیست من هذا العالم....

انجام: ...فیقال لا یشغل عنه بالافاضة علی غیره و انما یفیض ما یفیض علی غیره طاعة و الانسان اذاشاء تبعه و اتصل به لینال حظه من ذلک.

۸. تفسیر سورة الاخلاص (تفسیر ـ عربی)

(۴۰ پ ـ ۴۳ ر)

از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: التراث العربی، ۲/ ۸۰؛ مجلس، ش ۲/ ۲۹۳۸؛ کشف الظنون، ۱/ ۴۴۹؛ ذریعه، ۴/ ۳۳۵، مشار عربی، ۲۰۲.

۹. تفسیر سورة الفلق (تفسیر ـ عربی)

(۴۳ ر ـ ۴۴ ر)

از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: التراث العربی، ۲/ ۸۶؛ مجلس، ش ۴/ ۴۰۰۱؛ کشف الظنون، ۱/ ۴۵۱؛ ذریعه، ۴/ ۳۴۱؛ مشار عربی، ۲۰۳.

۱۰. تفسیر سورة الناس (تفسیر ـ عربی)

(۴۴ ر ـ ۴۵ ر)

از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: التراث العربی، ۲/ ۸۶ـ۸۷؛ مجلس، ش ۲۰۵/ ۳۴۵۵؛ کشف الظنون، ۱/ ۴۵۱؛ ذریعه، ۴/ ۳۴۲؛ مشار عربی، ۲۰۴.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: رجب ۸۹۹ه (پایان رسالهٔ اول و دوم و سوم و پنجم)، غرهٔ شعبان همان سال (رسالهٔ هفتم).

عناوین به شنگرف، تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، در بدرقهٔ کتاب یادداشت مفصلی از حسینعلی باستانی راد در نام رساله‌های مجموعهٔ حاضر و اینکه رساله‌ها را در هنگام خرید در سه جلد جداگانه بوده و چون همه به یک خط و تاریخ کتابت شده بودند در مجموعهٔ حاضر گردآورده دیده می‌شود، در بسیاری از برگ‌ها مهر کتابخانهٔ «عرشی نامپلی حیدرآباد» آمده است.

جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول.

۱۱×۱۷/۵سم. ۴۵گ. ۲۵س. **(ثبت ۸۵۶۷۳)**

۶۵۳۳

مجموعه

۱. قرابادین شفائی = قرابادین مظفری (پزشکی ـ فارسی)

(۱ پ ـ ۷ پ)

از: سیّد مظفر بن محمّد حسینی شفایی (۹۶۳ه).

نک: مرعشی، ۲/ ۲۳۴؛ منزوی، ۱/ ۵۴۲؛ مشار فارسی، ۳/ ۳۸۹۲؛ ذریعه، ۱۷/ ۶۱؛ فهرستواره، ۵/ ۳۶۳۶ـ۳۶۳۷؛ مجلس، ش ۳۲۶۵.

انجام افتاده: ...که دمعه و مور سرج را نافع باشد.

۲. القانونچه (پزشکی ـ عربی)

(۸ پ ـ ۴۶ ر)

از: قاضی محمود بن محمّد بن عمر چغمینی خوارزمی (۶۱۸ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۲۴۴ـ۲۴۵؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۳۱۱ـ۱۳۱۳؛ مشار عربی، ۶۹۷؛ عکسی مرکز احیاء، ۵/ ۱۱۲ـ۱۱۴؛ مرعشی، ۷/ ۷۴ـ۷۶؛ ملی، ۳/ ۴۱؛ پزشکی، ۱/ ۳۴۷ـ۳۴۹.

انجام افتاده: ...او ضعف الکلیة او کثرة شرب الماء او البرد مع الیبس أو انصراف مادة الغلیظ عن مسالک المائیة.

۳. ارشاد الزراعة (طبیعی ـ فارسی)

(۴۸ پ ـ ۸۱ پ)

از: قاسم بن یوسف، ابونصر هروی (ق ۱۰ه).

نک: دانشگاه، ۹/ ۱۲۶۲؛ مجلس، ش ۵۲۵۶؛ ملک، ۶/ ۱۱؛ ذریعه، ۱۸/ ۲۱ با عنوان: کشاورز نامه؛ مشار فارسی، ۱/ ۲۲۷؛ فهرستواره، ۵/ ۳۷۸۰؛ سپهسالار، ۳/ ۱۰۷.

آغاز نسخه: که در صحن گلستان را چون روضهٔ رضوان دلگشای و مانند فردوس برین بهجت افزای ساخته و از نزاهت و صفا چون بوستان بهشت تازه و خرم....

انجام افتاده: ...جوی فوشنج چهل نفر از رودباد پنج‌نفر، فیراسته پنج نفر از محلهٔ قاصی و پلازک سی نفر زنده جان پانزده نفر.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف و یا نانویس.

روی برگ اول یادداشت تملکی به سال ۱۲۹۶ه دیده می‌شود، چند برگ آغازین رسالهٔ دوم دارای حواشی مفصل، در برگ پایانی تملکی با مهر بیضوی محو شده دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۳×۱۹/۵سم. ۸۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۷۳۰)

۶۵۳۴

مجموعه

۱. فصول ابقراط (پزشکی ـ عربی)

(۱ پ ـ ۳۹ پ)

از: بقراط بن ایراقلیس (هراقلیدس) (۲۷۷ق م).

نک: ش ۶۵۰۳.

۲. اصول ترکیب الادویة (پزشکی ـ عربی)

(۴۱ پ ـ ۸۶ پ)

از: نجیب‌الدین محمّد بن علی بن عمر سمرقندی (۶۱۹ه).

نک: دانشگاه، ۷/ ۶۳۸؛ آستان قدس، ۱/ ۱۹۱۷؛ مجلس، ش ۸/ ۵۳۶ سنا؛ ذریعه، ۲/ ۱۷۹، الاعلام زرکلی، ۶/ ۲۸۰.

۳. الفصول الایلاقیة = الخلاصة الایلاقیة (پزشکی ـ عربی)

(۸۷ پ ـ ۲۶۰ پ)

از: شرف‌الدین محمّد بن محمّد بن یوسف ایلاقی نیشابوری (ق ۵ه).

نک: مرعشی، ۳۲/ ۱۴۶؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۲۶۶؛ هدیة العارفین، ۲/ ۷۱؛ مدرسهٔ خان یزد، ۴۱.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: غرهٔ ربیع الاول ۷۹۲ه.

مکان کتابت: موصل مقبرهٔ حاج نجم‌الدین عنبر تونی نزدیک ساحل دجله (پایان رسالهٔ اول)، ابوالغنایم بن احمد بن ابی‌الفضایل بن محمّد بن محمّد بن نصر، یکشنبه از شعبان ۶۷۱ه (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین به شنگرف یا مشکی درشت، تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند با حاشیه‌نویسی مختصر، در آغاز تمامی رساله‌ها تملک ابن ابوالقاسم با مهر مربع «احب اللّه من احب الحسین» دیده می‌شود، بسیاری از برگ‌های

رسالهٔ دوم و سوم جابجا صحافی شده است و رسالهٔ سوم نیز به خط همان کاتب رسالهٔ دوم کتابت شده است، بین رسالهٔ اول و دوم یادداشتی به خط کاتب رسالهٔ اول در دوشنبه سلخ ذی قعدهٔ ۷۴۵ه در همان مکان و تملک حسن بن مسعود... به سال ۷۴۹ه دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها باز نویسی شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۹/۵×۱۹سم. ۲۶۰گ. ۱۹س.

(← تصویر) (ثبت ۲۳۰۵۰)

۶۵۳۵

الجامع لعلم الاحکام (نجوم ـ عربی)

= المسائل فی احکام النجوم

= مسائل القصرانی

از: ابویوسف یعقوب بن علی قصرانی.

نک: دانشگاه، ۴/ ۹۴۵ـ۹۴۹؛ دائرة المعارف، ۱/ ۲۲۹؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۶۶۹؛ ملک، ۱/ ۶۶۷؛ مجلس، ش ۶۳۵۹؛ ملی، ۹/ ۹.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین به قرمز و جدول‌هابه مشکی، در برخی از برگ‌ها آثار تصحیح دیده می‌شود، روی برگ اول یک رباعی شعر فارسی آمده است، در چهار برگ آغازین فهرست مطالب کتاب در ذی‌قعدهٔ ۱۱۹۸ه آمده است.

جلد: تیماج سرمه‌ای.

۱۵×۲۱/۵سم. ۱۷۵گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۲۶۲۴)

۶۵۳۶

مجموعه

۱. جامع الفوائد (پزشکی ـ فارسی)

(۱پ ـ ۳۳پ)

از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).

نک: ش ۴/ ۶۴۸۹.

۲. نفایس الفنون فی عرایس العیون (متفرقه ـ فارسی)

(۳۴ر ـ ۶۰ر)

از: شمس‌الدین محمّد بن محمود آملی (ق ۸ه).

نک: مجلس، ش ۲۱۹۷؛ کشف الظنون، ۲/ ۹۰۷؛ مشار فارسی، ۵/ ۵۲۵۶؛ مرعشی، ۱۱/ ۳۳۰؛ مرکز احیاء، ۱/ ۱۸۰ـ۱۸۲؛ ذریعه، ۲۴/ ۲۴۱.

نسخهٔ حاضر فقط مقالهٔ چهارم از قسم دوم در علم طب را داراست.

۳. آتشک (پزشکی ـ فارسی)

(۶۱ر ـ ۶۸ر)

از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).

نک: ش ۳/ ۶۵۲۱.

۴. بیخ چینی = چوب چینی (طبیعی ـ فارسی)

(۶۸پ ـ ۷۴ر)

از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).

نک: ذریعه، ۵/ ۳۱۰؛ منزوی، ۱/ ۳۹۵؛ کشف الظنون، ۱/ ۸۵۸؛ مرعشی، ۲/ ۲۶۰؛ دانشگاه، ۴/ ۷۲۴؛ مجلس، ش ۵۱۳۸/۱۱۹.

۵. اطریلال (پزشکی ـ فارسی)

(۷۴پ ـ ۷۶پ)

از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۲۸۴؛ گوهرشاد، ۳/ ۱۳۲۳؛

نشریه، ۳/ ۱۵؛ ذریعه، ۱۸/ ۱۹۱.

۶. جذوار (پزشکی ـ فارسی)
= دستور العمل در آشامیدن جذوار
(۷۷ ر ـ ۷۷ پ)

از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۹۸؛ دانشگاه، ۱۶/ ۶۳۰؛ ملک، ۶/ ۲۱.

۷. مفرح یاقوتی (پزشکی ـ فارسی)
= معجونات یاقوتی
(۷۷ پ ـ ۸۲ پ)

از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).

نک: دانشگاه، ۴/ ۸۰۸؛ ملک، ۶/ ۲۱؛ نشریه، ۳/ ۱۵؛ فهرستواره، ۵/ ۳۷۲۴؛ ذریعه، ۲۱/ ۳۶۳.

۸. منافع حجامت (پزشکی ـ فارسی)
(۸۳ ر ـ ۸۸ پ)

گویا از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).

رسالهٔ مختصری است در شرایط و منافع حجامت.

آغاز: حمداً لک و الصلاة علی رسولک بعد از توفیق فراغ از بیان معالجه به فصد شروع در معالجه حجامت می‌کنم و در او از قلیل و کثیر و قطمیر و نقیرچیزی نمی‌گذارم ....

انجام: ...اقول الوجه الذی ذکره فیما سوی المبادرة اوجه علی ما یخفی فان الدم یقل شیئاً فشیئاً فلابد من انتظار لاجتماعه.

۹. سموم = معرفة السموم (پزشکی ـ فارسی)
(۹۰ پ ـ ۱۰۶ ر)

از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).

نک: فردوسی مشهد، ۲۰۰؛ مجلس، ش ۲/ ۶۲۹۰؛ فهرستواره، ۵/ ۳۷۱۳ـ۳۷۱۴ و ۳۸۶۰؛ ذریعه، ۲۱/ ۲۵۸.

۱۰. افیون (طبیعی ـ فارسی)
= افیونیه = خواص افیون
(۱۰۶ ر ـ ۱۴۱ ر)

از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).

نک: ذریعه، ۲/ ۲۶۲؛ کشف الظنون، ۱/ ۸۴۷؛ مرعشی، ۷/ ۱۴۸ و ۱۴/ ۳۴۶؛ منزوی، ۱/ ۳۹۵؛ مجلس، ش ۶۲۳۴؛ دانشگاه، ۱۷/ ۸۴؛ فهرستواره، ۵/ ۳۷۸۳ـ۳۷۸۴.

۱۱. طب منظوم (پزشکی ـ فارسی)
(۱۴۱ پ ـ ۱۷۷ پ)

از: ؟

علم طب را در دو قسم علمی و عملی گردآورده و سپس به اسباب و علامات هر یک پرداخته است و به تدبیر امراض و شناخت داروهای مناسب اشاره کرده است.

آغاز:

بدان ای برادر خدا یار تو
به توفیق عصمت نگهدار تو
که نبود برون علم طب از دو قسم
که ممتاز گشت هر یکی را به اسم

انجام:

چهارم که مخرج طبیعی بود
که از غیر آن بس مضرت بود
دگر پنجمین آنکه دفع مواد
بود بعد نضج تمام ای جواد

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲ محرم ۱۱۱۳ه (پایان رسالهٔ اول).
عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند و در پایان برخی از آنها امضای بلاغی آمده و در پایان رسالهٔ دهم یادداشت بلاغی در محرم ۱۱۰۷ه دیده می‌شود، روی برگ اول یادداشتی به نقل از طب یوسفی و در پایان رسالهٔ سوم فائده‌ای پزشکی از کمال‌الدین حسین و بین رسالهٔ هشتم و نهم یادداشتی در فصد و خواص مومیائی و طریق خوردن پادزهر به نقل از کمال‌الدین حسین و دستور نوشیدن جذوار دیده می‌شود.
جلد: تیماج دورو بدون مقوا، رو قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار، اندرون مشکی.
۱۲×۲۱/۵ سم. ۱۷۷گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۶۱۲۳۷)

۶۵۳۷

مجموعه

۱. الاغراض الطبیة و المباحث العلائیة **(پزشکی ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۲۸۷پ)
از: امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسن (حسین) حسینی جرجانی (۵۳۱ه).
نک: مجلس، ش ۶۰۹۵؛ پزشکی، ۱/ ۳۱؛ مرعشی، ۴/ ۸۰ـ۸۲؛ فهرستواره، ۵/ ۳۲۸۷ـ۳۲۸۸؛ فهرست مشترک، ۱/ ۴۸۷؛ کشف الظنون، ۱/ ۱۳۰؛ مشار فارسی، ۱/ ۴۲۳.

۲. رسالهٔ شرفیه **(پزشکی ـ فارسی)**
(۲۹۰پ ـ ۲۹۶پ)
از: محمّد مسیح بن محمّدامین طباطبایی.
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۱۳؛ منزوی، ۱/ ۵۵۳؛ مسجد اعظم، ۲۷۲؛ ذریعه، ۱۴/ ۱۸۴؛ ملی، ۶/ ۳۷۴؛ نشریه، ۳/ ۳۱۵.
انجام افتاده: ... سمور و خز بر بالای آن پوشیده در موزه کند و دست را در میان دستبانه پیچد.
خط: نستعلیق. کاتب: سعد اردستانی. تاریخ کتابت: اوایل شعبان ۱۰۰۹ه. دار السلطنهٔ بیجاپور (پایان کتاب اول)، رسالهٔ دوم، ق ۱۳ه.
عناوین به مشکی درشت و شنگرف. کتاب اول تصحیح شده، برخی از برگ‌های آغازین و پایانی کتاب ترمیم شده است، روی برگ اول یادداشتی از کاتب در استکتاب نسخه بین اوایل رجب تا آخر شعبان ۱۰۰۹ه با مهر دائری «اللهم اجعلنی من السعداء...» و مهر بیضوی «بعنایت اللّه فی کل الامور توسلی» و مهر بیضوی کوچک «عنایت‌اللّه» و تملکی به سال ۱۱۱۲ه در دار السلطنهٔ قزوین و تملکی به سال ۱۲۳۷ه در دارالسلطنهٔ اصفهان دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۱۴×۲۸ سم. ۲۹۶گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۲۷۶۹۷)

۶۵۳۸

مجموعه

۱. تحریر اکر ثاوذوسیوس **(هندسه ـ عربی)**
(۱پ ـ ۳۴ر)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۱۵/ ۶۵۱۳.

۲. تحریر اکر اوطولوقس **(هندسه ـ عربی)**
(۳۴پ ـ ۳۹پ)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۴۸؛ ذریعه، ۳/ ۳۸۲؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۰۷.

۳. تحریر معطیات اقلیدس **(هندسه ـ عربی)**
(۴۱ پ ـ ۶۳ ر)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۱۴/ ۶۵۱۳.

۴. تحریر المفروضات **(هندسه ـ عربی)**
(۶۵ پ ـ ۷۰ ر)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۸/ ۶۵۱۳.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۵ شوال ۱۰۳۷ه (پایان رسالهٔ سوم).
عناوین و اشکال هندسی به شنگرف.
تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، دارای حواشی مختصر با رمز «۱۲» و «محمّد رفیع عفی عنه»، روی برگ اول مهر مربع محو شدهٔ «محمّدعلی بن... الحسینی» و امانت ملّا مسعود دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی.
۱۴×۲۴ سم. ۷۰گ. ۱۹ س. **(ثبت ۴۹۳۳۰)**

۶۵۳۹

مجموعه

۱. کبری **(منطق ـ فارسی)**
(۱ پ ـ ۲۲ پ)
از: میر سیّد شریف علی بن محمّد گرگانی (۸۱۶ه).
نک: ذریعه، ۱۷/ ۲۵۹؛ مشار فارسی، ۴/ ۴۰۱۶؛ ملی، ۲/ ۳۳۹؛ مجلس، ش ۱۴/ ۶۴۰؛ دانشگاه، ۸/ ۱۸۷؛ منزوی، ۲/ ۱۵۰۴ـ۱۵۰۷.

۲. چشم پزشکی **(پزشکی ـ فارسی)**
= تشریح چشم
(۲۳ ر ـ ۲۶ پ)
از: ؟
رسالهٔ مختصری است در شناخت چشم و اجزای آن.
آغاز: بدانکه حکیم مطلق به اقتضای حکمت کاملهٔ خود مخلوق کرد هر یک چشم را از هفت طبقه و سه رطوبت طبقهٔ اول که مماس هواست....
انجام: ...به خلاف اکثر حیوانات دیگر که در بعضی تفاوت اعداد و در بعضی تخالف اشکال می‌باشد چنانچه بر این معنی تجربه دال است.

۳. سیاق **(حساب ـ فارسی)**
(۲۷ ر ـ ۴۶ پ)
از: ابواسحاق غیاث‌الدین محمّد عاشقی کرمانی (ق ۱۰ه).
نک: مجلس، ش ۱/ ۳۱۱۷ با عنوان: رساله‌ای در حساب، آستان قدس، ۸/ ۱۹۰ـ۱۹۴؛ فهرستواره، ۴/ ۲۶۹۹.
رسالهٔ مختصری است در یادگیری علم سیاق در یک مفرده و دو حرف و چهار دفعه و فاتحه و خاتمه و باب و فصول.
آغاز: اما بعد این رساله‌ای است ذخیره خالی نیست از صورت جامعیت هر شعبه از این فن شریف در این کیفیت نموده نمی‌نماید مگر در ظهور فهرست....
انجام: ...اگر حرفی نبوده باشد که مد توان کرد مدحشو در آن بنگنجانند مثل کج و نی و غیره و بعضی مد پوچ نیز گویند.

۴. سیاق **(حساب ـ فارسی)**
(۴۷ ر ـ ۶۶ پ)
از: ؟

رسالهٔ مختصری است در این علم مشتمل بر سه قاعده بدین عناوین:

قاعدهٔ اول: در بیان خلاصهٔ الفاظی که نزد اهل تحریر مصطلح است.

قاعدهٔ دوم: در تفصیل دفاتر.

قاعدهٔ سوم: در قاعدهٔ اعمال مذکوره.

آغاز: قاعدهٔ اول در بیان خلاصهٔ الفاظی که نزد اهل تحریر مصطلح است بدانکه سیاق در لغت به معنی راندن است و در اصطلاح جمع و خرج است....

انجام: ...خانه و سرای باب پل و زنجیر و کشتی سلسله شیر و غیره قلاده خم سرکه و غیره دن اشجار اصله.

۵. ساختن لعل و یاقوت (طبیعی ـ فارسی)

(۶۷ ر ـ ۷۲ ر)

از: ؟

بابی است در ساختن لعل و یاقوت مصنوعی و ظاهراً برگرفته از کتاب مفصلی در این موضوع می‌باشد، و شاید بخشی از کتاب مجموعة الصنایع باشد.

آغاز: باب در ساختن لعل و یاقوت که باگوهر کانی اصلی برابر باشد و آن دو فصل است فصل اول در یاقوت رمانی....

انجام: ...کوزهٔ شیشه گری گذارند و آتش افروزند و گذارند تا سرد شود و در قالبی که زیرش استخوان باشد گذارند تا پاک گردد.

۶. حصر موجودات (فلسفه ـ فارسی)

(۷۲ ر ـ ۸۰ ر)

از: ؟

آغاز: در بیان مجملی از اصول خمسه است اولاً در حصر موجودات هرچه در آینه بدن نمای ذهن منقش گردد و قوهٔ درا که تعهد او نماید خالی از آن نیست که یا وجودش واجب و عدمش محال است....

انجام: ...و مبدأ باقی اجساد نطفه است و مبدأ روح محمّد است پس آدم ابوالاجساد و حضرت محمّد ابوالارواح است این است معنی کنت نبیاً و الآدم بین الماء و الطین.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد رحیم آصف (به خطی جدید نگاشته شده). تاریخ کتابت: یکشنبه سلخ ربیع الآخر ۱۲۶۲ه (پایان رسالهٔ اول)، جمادی الاول ۱۲۶۲ه (پایان رسالهٔ دوم)، آصف، سال ۱۲۶۴ه (پایان رسالهٔ سوم)، همو، رجب ۱۲۶۴ه، کرمان (پایان رسالهٔ چهارم و نام کاتب محو شده و نام کاتب جدید جای آن نگاشته شده).

عناوین به قرمز و در برخی از رساله‌ها نانویس، در آغاز برخی از رساله‌ها نام آنها به شنگرف آمده است.

روی برگ اول فهرست نام رساله‌ها دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.

کاغذ: الوان.

۱۱×۱۷/۵سم. ۸۰گ. ۱۱س. **(ثبت ۷۴۳۴۷)**

۶۵۴۰

مجموعه

۱. حساب (حساب ـ فارسی)

= میزان الحساب = زبدة الحساب

(۲ پ ـ ۴۳ ر)

از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).

نک: ش ۳/ ۶۴۷۶.

۲. لب اللباب فی علم الحساب (حساب ـ فارسی)

(۴۴ پ ـ ۹۳ پ)

از: عبدالعزیز بن محمّد نیمدهی.
در قواعد حساب مشتمل بر دو مقاله بدین عنوان:
مقالهٔ اول: در فن حساب، در یک مقدمه و دو مقصد و خاتمه.
مقالهٔ دوم: در فن مساحت، در چهار رکن.
آغاز: حمدی چون افراد اعداد نامتناهی و ثنایی مقترن به ازواج تسبیح آحاد کمونا از ماه تابه ماهی نثار بارگاه خداوندی سزد که سدهٔ کاخ جلال احدیتش....
انجام: ...پس سوای داخلهٔ آن‌را جداگانه مساحت کنند و ثانی از اول کم کنند باقی مساحت آن جسم مجوف است و اللّه تعالی اعلم.
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۷۲۷ ـ ۲۷۲۸؛ منزوی، ۱/ ۱۹۱؛ مجلس، ش ۲۵/ ۳۲۸۰.

۳. نوادر حسابیه (حساب ـ فارسی)
(۹۴ر ـ ۹۶ر)
از: ؟
چند مسألهٔ مشکل در علم حساب را جهت امتحان دانشجویان گردآورده است.
آغاز: اما بعد بدان ارشدک اللّه تعالی الی طریق الصواب که این بابی است در مسأله‌ای چند از مسایل نوادر حسابیه از برای امتحان خواطرو اذهان....
انجام: ...پس اجرت ثمن پنج باشد که آن نیم دینار و سه طسوج باشد.

۴. ترجمهٔ خلاصة الحساب (حساب ـ فارسی)
(۹۶پ ـ ۱۶۹پ)
از: محمّدصادق بن عبدالعلی ترشیزی.
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۶۷۳؛ منزوی، ۱/ ۱۹۶؛ مرعشی، ۳/ ۱۲۳؛ دانشگاه، ۱۴/ ۳۵۲۵؛ ملک، ۶/ ۴۳۴؛ ملی، ۶/ ۵۲۶.
خط: نسخ مایل به نستعلیق. کاتب: محمّد حسینی تهرانی. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۸ ربیع الاول ۱۲۴۲ه (پایان رسالهٔ اول)، زین‌العابدین شاهسون، ق ۱۳ه (پایان رسالهٔ دوم)، زین‌العابدین شاهسون، ۱۲۳۹ه. جهت سیّد محمّد متولی امامزاده سیّد اسماعیل (پایان رسالهٔ سوم)، محمّد بن جعفر حسینی تهرانی، یکشنبه سوم ذی‌حجهٔ ۱۲۴۱ه (پایان رسالهٔ چهارم).
عناوین و جدول‌ها به قرمز. تصحیح شده، روی برگ سوم مهر بیضوی «عبده الراجی محمّدرضا بن محمّدجعفر» دیده می‌شود، بین برخی از رساله‌ها متفرقاتی در حساب آمده است، در پشت برگ اول صورت کتاب‌های میرزا حسین به سال ۱۲۵۱ه با قیمت آنها به ارقام سیاقی دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.
۱۰/۵×۱۵سم. ۱۷۰گ. ۱۵س.
(ثبت ۲۶۶۲۳)

۶۵۴۱

مجموعه

۱. الفلکیة فی علم السیاق (حساب ـ فارسی)
(۱پ ـ ۸۰ر)
از: عبدالرحمن (عبداللّه) بن محمّد بن کیا مازندرانی (ق ۹ه).
نک: ذریعه، ۱۶/ ۳۱۴؛ مشار فارسی، ۳/ ۳۷۸۲؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۱۶؛ نشریه، ۵/ ۱۸۵.

۲. سعادت نامه (حساب ـ فارسی)
(رسالهٔ فلکیه)
(۸۲پ ـ ۱۲۶ر)
از: عبداللّه بن علی فلک علای تبریزی (ق ۸ه).
نک: منزوی، ۱/ ۱۷۷؛ فهرستواره، ۴/ ۲۶۹۷ ـ ۲۶۹۸؛ ذریعه، ۱۶/ ۳۱۴؛ نشریه، ۵/ ۱۸۵.

خط: نستعلیق خوش. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.
عناوین به زر، صفحات مجدول به زر و مشکی.
برگ آغازین هر دو رساله دارای کتیبهٔ مرصّع مذهّب که ظاهراً جدید است، روی برگ اول نام رساله‌ها آمده است.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و لچکی‌دار با جدول‌کشی زرین، عطف و دور تیماج زرشکی.
۱۱/۵×۲۲سم. ۱۲۶گ. ۱۹س.
(← تصویر) (ثبت ۱۲۲۸۸)

۶۵۴۲

المقالات التبیانیة فی المقامات السیاقیة (حساب ـ فارسی)

از: میرزا علی رضا بن داود رضائی، تبیان الملک مروزی (ق ۱۴ه).
نک: مرعشی، ۱۹/ ۳۵۲؛ دانشگاه، ۹/ ۱۵۰۱؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۴۴؛ ذریعه، ۲۱/ ۳۸۹.
خط: نستعلیق و ارقام سیاقی به خط مؤلف.
تاریخ کتابت: لیلة الرغائب ۷ رجب ۱۳۱۵ه (پایان جزء اول). چهارشنبه ۴ شعبان ۱۳۱۵ه.
جهت خال اکرم میرزا علی خان سرتیپ اول خارجه (پایان کتاب).
عناوین به مشکی درشت. نسخهٔ حاضر پیش‌نویس مؤلف است با اضافات در حاشیه، در ۱۳ برگ آغازین تاریخ تولید سیّد ابراهیم خلیل بن علی بن زین‌العابدین حسینی طباطبائی در ۲۵ رجب ۱۳۳۰ه و معمایی در تاریخ سال غیبت با حل آن از مؤلف کتاب حاضر و معمایی دیگر با حل آن از خود مؤلف و اشعاری فارسی از خاقانی شروانی در شکایت از قید و حبس با شرح برخی از الفاظ آن به خط مؤلف و اشعار جمال‌الدین اصفهانی در هجو و مدح خاقانی و مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» و نامهٔ امیر نظام حسنعلی خان به قائم مقام و نامهٔ همو به سردار کل و شرح آیة الکرسی به نقل از سیّد محمّد کاظم و نامه‌ای از حسنعلی خان امیر نظام به خط علی اکبر بن وقایع نگار به سال ۱۳۱۶ه که به درخواست دایی‌اش میرزا حسنعلی خان سرتیپ نگاشته و نامه‌ای از همو به میرزا عباس خان قوام‌الدوله دیده می‌شود، در دو برگ پایانی نیز نامه‌ای از امیر نظام به میرزا جواد مجتهد تبریزی و نامه‌ای دیگر از او به مظفرالدین شاه و نامهٔ سیّد محمّد صادق وقایع نگار مروزی به میرزا کوکب قمی شاعر آمده است.
جلد: گالینگور قهوه‌ای بدون مقوا.
۱۲/۵×۲۰سم. ۲۰۶گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۷۸۵۲۳)

۶۵۴۳

مجموعه

۱. اصطلاحات اهل تحریر (حساب ـ فارسی)
(۱پ ـ ۹پ)
از: ؟
در بیان اصطلاحاتی که اهل تحریر و سیاق به‌کار برند.
آغاز: در بیان خلاصهٔ الفاظی که نزد اهل تحریر مصطلح است بدانکه سیاقت در لغت به معنی راندن است و در اصطلاح جمع و خرج به دستوری که استادان مقرر فرموده‌اند ....
انجام: ...نمد و خانه و سرا تخته، پل و زنجیر و کشتی سلسله، اشجار اصله.

۲. ذخیره (حساب ـ فارسی)
= اوارجه = معرفة السیاق
(۱۰پ ـ ۲۵پ)
از: ؟

نک: ذریعه، ۲۲/ ۱۱۲ با عنوان رسالة المقصرة، دانشگاه، ۱۱/ ۲۳۲۴؛ سپهسالار، ۵/ ۱۲۳؛ مجلس، ش ۱/ ۵۳۷۹؛ ملک، ۸/ ۷۴؛ فهرستواره، ۴/ ۲۶۸۵.

۳. سیاق **(حساب ـ فارسی)**

(۲۶ پ ـ ۳۳ پ)

از: محمّدمهدی بن حاج محمّدرضا.

نک: دانشگاه، ۱۶/ ۱۴۹؛ ملک، ۸/ ۷۴؛ مجلس، ش ۲/ ۵۳۷۹؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۰۰؛ نشریه، ۵/ ۱۷۷.

۴. نزهة العاشقین **(عرفان ـ فارسی)**

(۳۴ پ ـ ۳۹ پ)

از: علی بن محمود الحاج.

نک: فهرستواره، ۸/ ۱۰۳۰؛ منزوی، ۳/ ۲۰۶۵؛ کاخ گلستان، ۴/ ۷۴۷ـ۷۴۹؛ نشریه، ۶/ ۶۸۱؛ ملک، ۷/ ۱۸۰.

۵. موسیقی **(موسیقی ـ فارسی)**

(۴۰ پ ـ ۴۵ پ)

از: ؟

نک: ملک، ۸/ ۷۶.

رسالهٔ مختصری است در موسیقی و شامل ۱۵ باب. در برخی از بابها استشهاد به اشعاری فارسی کرده است.

عناوین ابواب چنین است:

باب اول: در اسامی دوازده مقام.

باب دوم: در بیان دانستن بیست و چهار شعبه.

باب سوم: در بیان شش آواز.

باب چهارم: در بیان ۱۷ بحر از قول خواجه عبدالقادر مراغه‌ای.

باب پنجم: در نسبت دوازده مقام.

باب ششم: در اینکه هر مقام را از کدام حیوان برداشته‌اند.

باب هفتم: در منافع مقامات به مردم.

باب هشتم: در بیان آنکه چند بانک است ازقول بطلمیوس.

باب نهم: در بیان آنکه هر اصولی چند ضرب است.

باب دهم: در نسبت مقامات به فصول اربعه.

باب یازدهم: در بیان آنکه هر اصولی را چگونه می‌نوازند.

باب دوازدهم: در بیان کلیات خواجه عبدالقادر مراغه‌ای.

باب سیزدهم: در بیان شدّ.

باب چهاردهم: در بیان آنکه در وقت روز و در هر شب چه مقام باید خواند.

باب پانزدهم: در آداب سازنده و اهل این فن و حسن سلوک این طایفه.

آغاز: اما بعد بدان ای عزیز من که استادان این علم فرموده‌اند که در عالم هر آوازی که هست داخل موسیقی است مثلاً اگر دو سنگ را بر هم زنند آوازی که از آن میان بیرون آید از علم موسیقی باشد....

انجام: ...مه تابی، ترکان، بلبان، طوطک، چکور، رباب، عودچه، ارغنون بربط، سم. طوسی، کنکره سازهای ناقص‌اند.

خط: نسخ. کاتب: عبدالرحیم بن محمّد علی فیروزکوهی. تاریخ کتابت: ماه‌های مختلف سال ۱۳۰۱ه. مکان کتابت: دار الخلافهٔ تهران.

عناوین به قرمز. در بدرقهٔ کتاب یادداشت تهیهٔ فیش از گلچین معانی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ضربی.

۱۲/۵×۲۰/۵ سم. ۴۵گ. ۱۵ س.

(ثبت۱۳۹۳۷)

۶۵۴۴

مجموعه

۱. سیاق **(حساب ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۱۴۱ پ)

از: ابواسحاق غیاث‌الدین محمّد عاشقی کرمانی (ق ۱۰ه).
نک: ش ۳/ ۶۵۳۹.
انجام افتاده: ... شال آنچه ازید است مثلا خواستیم که هشت بر سه و ربع قسمت کنیم هشت در مخرج کسر ضرب نمودیم سی و دو شد و در سه در مخرج کسر.

۲. سیاق **(حساب ـ فارسی)**
(۱۵۰ پ ـ ۱۵۷ پ)
از: ؟
بسیار مختصر در این علم.
آغاز: در بیان مختصری در علم سیاق، نگاشتهٔ قلم مصادقت رقم می‌گردد که مبتدیان توفیق توأمان را نافع بوده باشد بدان که مفرده جمع و من ذلک خرجست و هر مفرده مشتمل بر دو حرف است ... .
انجام: ... الکاء جهرم و فسا قصبه دار الضرب کاشان و تبریز را نیز می‌نویسند دارالمرز گیلان و مازندران بهشت نشان و باب الجنة را نیز قزوین می‌نویسند خطهٔ لار.

۳. ذخیره **(حساب ـ فارسی)**
= اوارجه = معرفة السیاق
(۱۵۸ پ ـ ۱۷۲ ر)
از: ؟
نک: ش ۲/ ۶۵۴۳.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: رسالهٔ اول، ق ۱۱ه و رسالهٔ دوم و سوم از ق ۱۳ه.
عناوین در رسالهٔ اول به شنگرف و در دو رسالهٔ بعد نانویس. رسالهٔ اول تصحیح شده، بین رساله‌ها صفحات سفیدی آمده است، روی برگ اول کتاب چند یادداشت نجومی در اقالیم هفتگانه و تملکی با مهر بیضوی «بندهٔ شاه دین جلال‌الدین» و مهر دائری «المتوکل علی اللّه ابراهیم بن اختیار الدین...» و دو مهر ناخوان دیده می‌شود.
جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو مشکی، اندرون قهوه‌ای.
۱۲×۱۸/۵سم. ۱۷۲گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۶۱۷۸۹)

۶۵۴۵

مجموعه

۱. منظومهٔ حساب **(حساب ـ فارسی)**
= حساب منظوم
(۱ پ ـ ۱۵ پ)
از: خاوری.
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۶۶۷ ـ ۲۶۶۸؛ منزوی، ۱/ ۱۹۱ و ۹/ ۱۸۰۴؛ ذریعه، ۱۹/ ۱۵۸؛ نشریه، ۲/ ۲۱۵؛ آستان قدس، ۷/ ۳۱۷.

۲. جدول اختیارات قمر در بروج **(نجوم ـ فارسی)**
(۱۵ پ ـ ۲۲ ر)
از: ؟
بخشی از کتاب یا رساله‌ای است در اختیارات قمر در هر یک از بروج دوازده‌گانه و جدول غرهٔ ماهها در ایام هفته و جدول معرفت ساعات نسبت و جدول ساعات ایام سنبله آمده است.
آغاز: حمل چون ماه در این برج بود دیدار امراء و حکمت و اهل صلاح و صید کردن و سواری کردن و سفر نمودن و نوپوشیدن و حمام رفتن نیکو بود ... .
انجام: ... و هر فرزندی که در این ساعت متولد شود عشرت را و طرب را دوست دارد و خوش گذران بود و دراز عمر بود.

۳. حساب (حساب ـ فارسی)
= میزان الحساب = زبدة الحساب
(۲۳ پ ـ ۶۰ ر)
از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).
نک: ش ۳/ ۶۴۷۶.

۴. خلاصة الحساب (حساب ـ عربی)
(۶۰ پ ـ ۸۲ پ)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۱/ ۶۴۴۴.

۵. حساب (حساب ـ فارسی)
(۸۲ پ ـ ۹۴ ر)
از: ؟
رساله‌ای است در علم حساب، نگاشته شده جهت وزیر امیر شیخ محمود در سه قسم (باب) تنظیم شده بدین عناوین:
قسم اول: در علم حساب ضرب و قسمت، در سه باب:
باب اول: در ضرب.
باب دوم: در قسمت.
باب سوم: در نسبت.
قسم دوم: در اعداد تا ده در ده و شرح آن.
قسم سوم: در ابیاتی چند جهت مشاعره کردن، در دو نوع:
نوع اول: در اشعار به ترتیب حروف تهجی.
نوع دوم: در هزل به ترتیب حروف تهجی.
نوع سوم: بر فال به طریق هزل که حکماء فلاسفه در وقت شرب آن‌را مطالعه می‌کرده‌اند.
آغاز: شکر و سپاس باریتعالی را که مبدع آحاد و مؤلف اعداد و منقسم ازواج و افراد است و درود و صلوات نامتناهی بر روضهٔ مطهر منور رسول المجتبی ....
انجام: ...نوعی دیگر بفرمائیم بهر دیناری که گرفته اسب دانگی بردارد و به گوسفندی که بدان دانها خریده باشد پنج از آن حریف باشد و اللّه اعلم بالصواب.

۶. بحر الجواهر فی علم الدفاتر (حساب ـ فارسی)
(۹۵ پ ـ ۱۹۲ پ)
از: سیّد عبدالوهاب بن محمّدامین شهشهانی اصفهانی (ق ۱۳ه).
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۶۱۴؛ ذریعه، ۳/ ۳۲؛ الهیات، ۱/ ۳۳۱؛ دائرة المعارف، ۱/ ۳۱۳؛ مجلس، ش ۶۰۱۸؛ مرعشی، ۶/ ۲۸۳.
خط: رسالهٔ اول و دوم و ششم به نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه، رسالهٔ سوم و چهارم و پنجم به نسخ، محمّد هاشم بن محمّد حسین بن محمّد کاشانی، سال ۱۲۷۵ه (پایان رسالهٔ سوم)، جمادی الاول ۱۲۷۵ه، دار المؤمنین کاشان. به امر میرزا محمّد رضا (پایان رسالهٔ ششم).
عناوین به قرمز و در برخی موارد نانویس.
تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند و در پایان رسالهٔ سوم یادداشت بلاغ مقابله‌ای بدون نام آمده است، دارای حواشی مختصر، در چند برگ پایانی چند فائده و قاعده در حساب و هندسه آمده است.
جلد: گالینگور زرشکی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.
۱۳/۵ × ۲۱ سم. ۱۹۷ گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۶۶۸۵۹)

۶۵۴۶

بازنامه (طبیعی ـ فارسی)
از: ؟
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۷۹۰ ـ ۳۷۹۱؛ فیضیه، ۲/ ۱۲۸؛ ملک، ۵/ ۴۹.

خط: نستعلیق. کاتب: ق ۱۳ه.
عناوین به شنگرف. به خط کاتب تصحیح شده است.
جلد: گالینگور نارنجی، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی.
۱۰/۵×۱۵/۵سم. ۸۲گ. ۱۱س.
(ثبت ۶۱۹۶۴)

۶۵۴۷

هیئت = فتحیه **(هیئت ـ فارسی)**
از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).
نک: ش ۶/ ۶۴۵۵.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۰۱۰ه.
عناوین و اشکال هندسی به شنگرف. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، روی برگ اول چند یادداشت پراکندهٔ عربی در نجوم و در پشت برگ پایانی نیز یادداشتی فارسی درکسوف آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۹/۵ × ۱۶/۵ سم. ۴۸گ. ۱۶س.
(ثبت ۴۹۲۸۸)

۶۵۴۸

مجموعه

۱. القصیدة الدالیة **(شعر، ادب ـ عربی)**
= انس الزاهدین فی مدح السادة المنتجبین
(۱پ ـ ۱۳ر)
از: مرتضی قلی خان بن نظام‌الدوله شریف حسینی (ق ۱۳ه).
نک: مرعشی، ۱۴/ ۱۳۰؛ التراث العربی، ۴/ ۲۶۷.
در نسخهٔ حاضر این اشعار در مدح میرزا علی اکبرخان بن میرزا علی قمقام سروده شده است.

۲. صغری **(منطق ـ فارسی)**
(۱۴پ ـ ۱۸پ)
از: میر سیّد شریف علی بن محمّد گرگانی (۸۱۶ه).
نک: مرعشی، ۶/ ۵۴؛ ذریعه، ۱۵/ ۴۲؛ سپهسالار، ۵/ ۲۸۴؛ مرکز احیاء، ۲/ ۱۲؛ مجلس، ش ۵/ ۶۲۶؛ منزوی، ۲/ ۱۵۰۳ـ۱۵۰۴.

۳. الایساغوجی **(منطق ـ عربی)**
(۱۹ر ـ ۲۴پ)
از: اثیرالدین مفضل بن عمر ابهری سمرقندی (۶۶۳ه).
نک: ش ۲/ ۶۵۲۸.

۴. المقدمة الجزریة **(تجوید ـ عربی)**
(۲۵ر ـ ۲۹پ)
از: شمس‌الدین محمّد بن محمّد بن محمّد جزری (۸۳۳ه).
نک: التراث العربی، ۵/ ۱۹۸؛ سپهسالار، ۱/ ۱۹۰ـ ۱۹۲؛ مجلس، ش ۳/ ۱۲۰۷۹؛ کشاف الفهارس، ۱/ ۴۲۴ـ۴۲۹؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۶۳؛ مرکز احیاء، ۴/ ۱۹۵.

۵. حساب **(حساب ـ فارسی)**
= میزان الحساب = زبدة الحساب
(۷۰پ ـ ۱۰۴ر)
از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).
نک: ش ۳/ ۶۴۷۶.
خط: رسالهٔ اول نسخ معرب زیبا. کاتب: مهدی بن شیخ علی. تاریخ کتابت: اول ربیع الاول ۱۲۹۱ه. رساله دوم تا چهارم به خط شکسته نستعلیق، علی اکبر حسینی، ۱۲۸۵ه، رسالهٔ پنجم نستعلیق، علی بن خلیل‌اللّه حسینی نطنزی، ذی‌قعدهٔ ۹۷۲ه.

عناوین در رسالهٔ اول به قرمز و در رسالهٔ پایانی به شنگرف و در بقیهٔ رساله‌ها نانویس.
تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند با حاشیه‌نویسی مختصر، روی برگ اول فهرست مطالب مجموعه به خط علی اکبر حسینی مذکور آمده است، رسالهٔ اول مجدول به مشکی و قرمز و رسالهٔ پنجم مجدول به شنگرف و مشکی، برگ اول رسالهٔ پنجم دارای سرلوح مرصّع مذهّب کوچک و جدید، بین رسالهٔ چهارم و پنجم، خلاصة الحساب شیخ بهائی چاپ سنگی به خط آقا محمّد علی اصفهانی به سال ۱۲۷۳ه افزوده شده است، در آغاز رسالهٔ پنجم چند تملک محو شده و تملک رفیع بن عبدالصائغ با مهر هشت گوش «یا رفیع الدرجات ۱۱۲۳» دیده می‌شود، در برگ پایانی مهر بیضوی «یا رفیع الدرجات» و مهر مربع «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین محمّدجعفر بن محمّدکاظم» آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ضربی.
۱۰/۵×۱۶/۵سم. ۱۰۴گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۲۶۶۲۲)

۶۵۴۹

صور الکواکب = صور الافلاک **(نجوم-عربی)**

از: ابوالحسین عبدالرحمن بن عمر بن سهل صوفی (۳۷۶ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۰۸۴؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۲۷۹؛ ذریعه، ۱۵/ ۹۷؛ دانشگاه، ۸/ ۲۸۱؛ ملک، ۱/ ۴۸۶-۴۸۷؛ التراث العربی، ۳/ ۵۰۱؛ مشار عربی، ۵۹۴؛ مجلس، ش ۳۸۴۲.

آغاز: یقول عبدالرحمن بن عمر... انی رأیت کثیراً من الناس یخوضون فی طلب معرفة الکواکب الثابتة و مواقعها من الفلک و صورها و وجدتهم علی فرقتین....
انجام افتاده: ...و ابتداء الرأس من عند النیر العظیم الثانی و الاربعین من کوکبه ساکب الماء و هو الذی یرسم علی الاسطرلاب الجنوبیة و یسمی فم.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۷ه.
عناوین به ارغوانی، دارای ۷۸ شکل نجومی، جدول‌ها به شنگرف.
روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملک سیّد محمّد صادق داماد رئیس الاطباء السلطان با مهر بیضوی طغرای «سید محمّدصادق» و تملک نورالدین بن محمّد منوفی هلالی و سیّد ابوالحسن محمّد امانی نقشبندی آمده است، برخی از برگ‌های آغازین ترمیم شده‌اند.
جلد: مقوایی مشکی، عطف تیماج مشکی فرسوده.
۱۷/۵×۲۵/۵سم. ۱۶۸گ. ۱۹س.
(← تصویر) **(ثبت ۸۶۵۹۲)**

۶۵۵۰

مجموعه

۱. علم الواجب **(کلام-عربی)**
= الرسالة البرهانیة النوریة
(۲پ-۱۶پ)

از: شمس‌الدین محمّد گیلانی، ملّاشمسا (ق ۱۱ه).

نک: مرعشی، ۲۹/ ۲۵۰-۲۵۲ و ۳۱/ ۶۸۶؛ ذریعه، ۱۵/ ۳۱۸ ش ۲۰۸۸؛ مجلس، ش ۳/ ۳۳۰۷؛ دانشگاه، ۳/ ۳۰۷-۳۰۸.

۲. شرح الملخص **(نجوم-عربی)**
(۱۷پ-۸۷پ)

از: موسی بن محمّد بن محمود معروف به قاضی‌زادهٔ رومی (۸۱۵ه).

نک: ش ۴/ ۶۴۹۶.

خط: نستعلیق. کاتب: معصوم بن محمّد امین حسینی. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه و هنگام قرائت

رساله در نزد مؤلف (پایان رسالهٔ اول).
عناوین و اشکال هندسی در رسالهٔ دوم به شنگرف یا مشکی درشت. هر دو رساله تصحیح شده‌اند و رسالهٔ دوم با حاشیه‌نویسی فراوان و رسالهٔ اول با حواشی کاتب نسخه و با عنوان «معصوم عفی عنه»، در دو برگ آغازین تملک ملّا علی بن محراب خمامی ساکن رشت به سال ۱۰۸۵ه و تملک محمّدباقر بن محمّد حسین هزارجریبی با مهر مربع «محمّدباقر بن محمّد حسین» و تملکی به سال ۱۲۴۶ه با مهر بیضوی «المتوکل علی اللّه عبده میرزا محمّد» و یادداشتی ظاهراً از ملّا علی مذکور در رفتن به اصفهان جهت تحصیل به سال ۱۰۸۶ه و چند یادداشت فلسفی پراکنده و یادداشتی در اراده و اختیار به نقل از ملّاشمسای گیلانی به خط کاتب معصوم حسینی و اشعاری فارسی ظاهراً از کاتب دیده می‌شود، برگ‌های رسالهٔ اول ترمیم شده‌اند، در آغاز رسالهٔ دوم نام رساله و تملک «عبده الراجی شاهرخ» و مهر بیضوی «عبده ابوالقاسم بن محمّد تقی» و مهر بیضوی «...بن محسن» و مهر مربع «افوض امری الی اللّه عبده شاهرخ» آمده‌است.
جلد: تیماج عنابی بدون مقوا.
۱۴×۲۰سم. ۸۷گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۲۳۲۸۵)

۶۵۵۱

مجموعه

۱. زایچهٔ بروج اثنی عشر **(نجوم ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۲۸پ)
از: ؟
در زایچهٔ بروج اثنی‌عشر و کواکب سبعه و احکام آنها و احکام طالع مولود و دلایل کلیه و جزئیه و مفردات و مرکبات و عام و خاص و سعادت و شقاوت و....
در ۱۷ شعبه بدین عناوین:
شعبهٔ اول: در کیفیت احوال موالید، در پنج ثمره.
شعبهٔ دوم: در اخلاق مولود، در شش ثمره.
شعبهٔ سوم: در صورت و مزاج مولود، در سه ثمره.
شعبهٔ چهارم: در احوال حواس و قوتهای نفسانی، در ۱۱ ثمره.
شعبهٔ پنجم: در احوال عمر مولود و تحقیق خانه‌ها و ذکر عطیات کواکب، در ۷ ثمره.
شعبهٔ ششم: در احکام طالع، در ۱۶ ثمره.
شعبهٔ هفتم: در احکام خانهٔ دوم، در ۶ ثمره.
شعبهٔ هشتم: در احکام خانهٔ سوم، در ۴ ثمره.
شعبهٔ نهم: در احکام خانهٔ چهارم، در ۵ ثمره.
شعبهٔ دهم: در احکام خانهٔ پنجم، در ۸ ثمره.
شعبهٔ یازدهم: در احکام خانهٔ ششم، در پنج ثمره.
شعبهٔ دوازدهم: در احکام خانهٔ هفتم، در ۱۶ ثمره.
شعبهٔ سیزدهم: در احکام خانهٔ هشتم، در ۱۳ ثمره.
شعبهٔ چهاردهم: در احکام خانهٔ نهم، در ۱۱ ثمره.
شعبهٔ پانزدهم: در احکام خانهٔ دهم، در ۸ ثمره.
شعبهٔ شانزدهم: در احکام خانهٔ یازدهم، در ۵ ثمره.
شعبهٔ هفدهم: در احکام خانهٔ دوازدهم، در ۱۱ ثمره.
آغاز: حمدی فزون از میزان و عقول و حواس و سپاسی برون از اندازه و قیاس مریزدانی را سزاوار است که اطباق سبع سموات را به قلم صفت محل ظهور نور زینت کواکب ....
انجام: ...دوم مستولی بوند بر این ترتیب و مسعود باشند احوال مولود از طبیعت این بیت بریک نسق گردد از اول تا آخر.

۲. احکام الاعوام **(نجوم ـ فارسی)**
(۴۵پ ـ ۱۲۴پ)
از: علی شاه بن محمّد بن قاسم خوارزمی، علاء منجم (ق ۷ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۷۷۰ـ۲۷۷۱؛ منزوی، ۱/ ۲۲۶؛ ذریعه، ۱/ ۲۹۳؛ مرعشی، ۱۸/ ۹۸؛ دانشگاه، ۴/ ۸۱۸؛ آستان قدس، ۸/ ۵ـ۶.

نسخهٔ حاضر باب ششم و باب هفتم و باب یکم و چهارم از مقالهٔ دوم را داراست.

۳. اشجار و اثمار (نجوم ـ فارسی)

(۱۲۵ پ ـ ۱۳۷ ر)

از: علی شاه بن محمّد بن قاسم خوارزمی، علاء منجم (ق ۷ ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۱۵ـ۲۸۱۶؛ آستان قدس، ۳/ ۳۰۰؛ مرعشی، ۲/ ۵۰؛ منزوی، ۱/ ۲۴۱؛ ذریعه، ۵/ ۱۲؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۶۳؛ کشف الظنون، ۲/ ۹۶۸.

نسخهٔ حاضر فقط بخش مختصری از مقالهٔ دوم کتاب را داراست.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۲۶ ماه رمضان ۱۲۶۸ه (پایان باب هفتم از رسالهٔ دوم).

عناوین به قرمز.

روی برگ اول یادداشتی در روش تهیهٔ جوهر قرمز و یادداشتی در درجات سعادت افزا به نقل از میرزا نصرالله آصفی و بین رسالهٔ اول و دوم فصولی در تسخیر اجنه و پریان و دیو و احکام موالید و موضع القمر فی الموالید و مدت صلاحیت نطفه برای کمال ظهور به ولادت و چند نمودار قانون تحقیق قمر و چند یادداشت پزشکی و چند جدول پراکنده در بودن خداوند خانه اندر خانه‌ها آمده است، در دو برگ پایانی نیز چند یادداشت پراکنده در نجوم و پزشکی دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۵×۲۱ سم. ۱۳۸گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۲۸۹۴)

۶۵۵۲

مجموعه (متفرقه ـ فارسی)

از: ؟

مشتمل بر پراکنده‌هایی در پزشکی و دعا با این عناوین:

۱. باب سوم از کتاب جالینوس در دلالت اعضای آدمی (۱ ر ـ ۷ ر).

۲. اندر شعبده‌ها و بازیها (۷ ر ـ ۹ پ).

۳. مقالت اندر شناختن روزها و ماهها و ساعت (۹ پ ـ ۱۶ ر).

۴. فالنامهٔ حضرت امیر(ع) به نظم (۱۶ ر ـ ۱۷ ر) با این سرآغاز:

به رمل شاه مردان ابتدا کن
به نیکی آل حیدر را دعا کن

۵. فال نامهٔ امام صادق علیه‌السلام به نظم (۱۷ پ ـ ۱۹ پ) با سرآغاز:

این فال تو اصل دوست کامی است
با دولت و بخت و کام رانی است

۶. فال نامهٔ مصحف به نقل از امام صادق(ع) (۲۰ ر ـ ۳۰ پ).

۷. مقالت اندر تعبیر خواب (۳۰ پ ـ ۳۵ پ).

۸. مقالت جهت گشادن مرد (۳۵ پ ـ ۳۶ ر).

۹. مقالت اندر دعوات (۳۶ ر ـ ۴۵ پ).

۱۰. قصیده‌ای در پزشکی (۴۵ پ ـ ۵۲ پ) با سرآغاز:

ز حکمت اگر هیچ داری خبر
غم خویش خور آخر و پر مخور

۱۱. فوائد پراکندهٔ پزشکی به نقل از ارسطو و لقمان و جاماسب و بقراط و سقراط و بلیناس و... (۵۲ پ ـ ۵۶ ر).

۱۲. پندیات بوذرجمهر (۵۶ ر ـ ۵۹ پ).

۱۳. فوائد الاخیار یوسفی (۵۹ پ ـ ۷۲ پ).

۱۴. قصیده‌ای در اسماء ادویه از یوسفی (۷۲پ ـ ۷۳ر).

۱۵. باغچهٔ گل یا رسالهٔ منظوم آتش‌بازی اثر موشک ملا مشکی (۷۳پ ـ ۸۳ر).

۱۶. اختیارات ایام و برخی از ادعیه و صلوات هر یک از روزها (۸۴پ ـ ۹۰ر).

آغاز: باب سوم کتاب جالینوس حکیم در دلالت اعضای آدمی اول سر اگر خُرد باشد دلیل کند بر فطانت و صلاحیت خداوندش دیگر چون سر بزرگ باشد خداوندش بلند همت باشد و بادان....

انجام: ...و بحق محمّد ده بار و بحق علی ده بارو بحق فاطمه ده بار اصنع بی‌کذا و کذا هنوز از جای خود برنخواسته باشد که حاجت او روا شود.

خط: نسخ زیبا و عبارات عربی معرب. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به قرمز، جدول‌ها به مشکی و قرمز.

روی برگ اول مهر بیضوی «هو العلی» و مهر بیضوی «عبده حسین بن علی الحکیم» دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی با جدول‌کشی ضربی.

۱۵×۱۹/۵سم. ۹۰گ. ۱۵س. **(ثبت ۲۸۰۲۳)**

۶۵۵۳

مجموعه

۱. جاماسب نامه **(نجوم ـ فارسی)**

(۱ر ـ ۳۸پ)

از: جاماسب حکیم.

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۹۷ ـ ۲۸۹۸؛ منزوی، ۸/ ۱۱۶۳؛ ذریعه، ۵/ ۲۲؛ آستان قدس، ۸/ ۱۱۷؛ مجلس، ش ۱۷۰.

۲. بیست باب در اسطرلاب **(اسطرلاب ـ عربی)**

(۳۹ر ـ ۵۶پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۳/ ۶۵۲۹.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد زمان. تاریخ کتابت: شنبه ۱۵ صفر ۱۲۱۶ه. جهت نصرالله خانا نوری خواجه (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین و جدول‌ها در رسالهٔ اول به قرمز و اشکال هندسی در رسالهٔ دوم ترسیم نشده است.

جلد: تیماج مشکی.

۱۱×۱۷/۵سم. ۵۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۱۳۰۱۱)

۶۵۵۴

ملحمهٔ دانیال = فصول ملحمه **(نجوم ـ فارسی)**

از: ؟

نک: ش ۱/ ۶۵۲۳.

خط: نستعلیق. کاتب: فخرالدین بن میرزا محمّد مهدی بن محمّد باقر فشارکی اصفهانی. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۷ ربیع الثانی ۱۳۱۷ه.

عناوین به مشکی درشت و نسخ.

روی برگ اول نام کتاب و مهر مستطیل کتابخانهٔ «مجدالدین (نصیری)» دیده می‌شود، در برگ پایانی مهرهای بیضوی کاتب «فخرالدین بن محمّدمهدی الشریف» و «فخرالدین بن محمّدمهدی بن محمّدباقر» آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول.

۱۱×۱۷/۵سم. ۷۰گ. ۱۳س. **(ثبت ۱۴۷۸۷)**

۶۵۵۵

طالع نامه **(نجوم ـ فارسی)**

از: ؟

احکام طالع را در ماههای دوازده گانه با ادبیاتی عامیانه گردآورده است.

آغاز: بدان و آگاه باش ای صاحب طالع که در برج حمل ستارهٔ تو سیر دارد و صاحب قدم‌باشی و در هر جا که همسر تو باشد و اسم تو بر آن تعلق دارد اگر دست در خاک کند زر بی‌غش گردد....

انجام: ... و اگر غیر این بکند نمی‌گذارد اولاد او به حد رشد برسد می‌کشیم یا خفه می‌کنیم و این است دعا که وقت حمل با عسل بخورند (طلسمی آمده است).

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

صفحات مجدول به قرمز، دارای دوازده مجلس نقاشی آبرنگ ضعیف برای هر یک از برجهای دوازده‌گانه.

جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.

۱۷×۲۱/۵ سم. ۲۴گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) (ثبت ۷۸۶۲۴)

۶۵۵۶

مجموعه

۱. التذکرة النصیریة (نجوم ـ عربی)

(۱پ ـ ۶۶پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۲/ ۱۵؛ کشف الظنون، ۱/ ۳۹۱؛ ذریعه، ۴/ ۵۰؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۲۹ ـ ۲۳۱؛ مشار عربی، ۱۷۸.

۲. تجرید العقائد (اعتقادات ـ عربی)

= تجرید الکلام فی تحریر عقائد الاسلام

(۶۷پ ـ ۹۷پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۴۳۹؛ کشف الظنون، ۱/ ۳۴۶؛ کشف الحجب، ۹۷؛ ذریعه، ۳/ ۳۵۲؛ مشار عربی، ۱۶۲؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۴۱ ـ ۲۴۵.

۳. مبادی الوصول الی علم الاصول (اصول‌فقه ـ عربی)

(۹۸پ ـ ۱۲۱پ)

از: علّامهٔ حلّی حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۴۲۶؛ مشار عربی، ۷۸۰ ـ ۷۸۱؛ کشف الحجب، ۴۸۳؛ ایضاح المکنون، ۲/ ۴۲۳؛ ذریعه، ۱۹/ ۴۳ ـ ۴۴؛ مکتبة العلامة الحلی، ۱۶۹ ـ ۱۷۳.

خط: نسخ. کاتب: محمّد رضا بن محمّد حر عاملی مجاور مشهد مقدس رضوی. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه (پایان رسالهٔ سوم). رسالهٔ اول و دوم به خط دیگری از ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. رساله‌ها تصحیح شده‌اند و در رسالهٔ اول آثار تصحیح به خط مرحوم حر عاملی صاحب وسائل دیده می‌شود، در آغاز تمامی رساله‌ها نام رساله و مؤلف به خط حر عاملی آمده است، در آغاز رسالهٔ اول و دوم تملک حر عاملی با مهر بیضوی «العبد محمّد الحر ۱۰۹۹» مشهود است، روی برگ اول فهرست رساله‌های مجموعه و چند بیت شعر فارسی دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۱/۵×۱۹ سم. ۱۲۱گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) (ثبت ۸۶۳۴۴)

۶۵۵۷

مجموعه

۱. رسالة فی الحساب (حساب ـ عربی)

(۲پ ـ ۳پ)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در حساب، مشتمل بر چند فصل.

آغاز: الحساب علم تعلم به المجهولات العددیة و العدد جماعة آحاد و الواحد ما لا ینقسم بالفعل و لابالقوة و

المراد بالقوة الامکان، و العدد قسمان صحاح و کسور ....

انجام: ... ثم اجمع الحواصل الاربع اعنی ثلاثمائة و خمسین و تسعین و خمسة عشر یبلغ اربعمائة و خمسة و خمسین و هو الجواب و اللاّ علم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

۲. رسالة فی الحساب (حساب ـ عربی)

(۴ پ ـ ۱۰ ر)

از: ؟

رساله‌ای است در حساب که بخشی از آن در مجموعهٔ حاضر آمده است، در دو باب:

الباب الأول: فی الحساب.

الباب الثانی: فی نبذ من الحساب لا غنیة للفرضی عنه، در سه فصل:

الفصل الأول: فی الضرب و حقیقته.

الفصل الثانی: فی معرفة الکسور.

الفصل الثالث: فی معرفة النسبة و القسمة.

آغاز: باب فی الحساب اعلم ان للحساب اربع منازل آحاد و عشرات و مئات و الوف فالآحاد من واحد الی تسعة و العشرات من عشرة الی تسعین ....

انجام: ... فیخص کل واحد اثنان فالخارج من قسمة الثلاثة و الثلث علی الخمسة ثلثان و علی هذا یقاس نظائره.

نک: التراث العربی، ۲/ ۴۰۰.

۳. رسالة فی الحساب (حساب ـ عربی)

(۱۲ پ ـ ۲۱ پ)

از: ؟

چند باب مختصر است در حساب هر یک در فصول و ابوابی بدین عناوین:

باب الضرب، در ده باب و یک فصل.

باب ضرب العدد المرکب.

باب للاختصار، در چند فصل.

باب معرفة المساحة.

باب نسبة آحاد فی آحاد و عشرة فی عشرة.

باب معرفة المائة.

باب معرفة کسور الألف.

باب نسبة الخمسة عشر واحد من خمسة عشر.

آغاز: اعلم ان اصول الحساب کلها ثلاثة الضرب و القسمة و النسبة و هی تبنی علی معرفة ثلاثة اشیاء و هی المراتب و العقود و الاسماء فاما المراتب فهی ثلاثة ....

انجام: ... احد عشر ثلثان و ثلث خمس اثنا عشر اربعة اخماس ثلثة عشر ثلثان و خمس اربعة عشر ثلثان و خمسان و خمسة عشر اصل فاعلم ذلک.

۴. الحساب الهوائی (حساب ـ عربی)

(۲۲ پ ـ ۲۹ پ)

از: نجم‌الدین علی بن عمر بن علی دبیران کاتبی قزوینی (۶۷۵ه‍).

در بیان محاسبات ریاضی که بدون به کار بردن یکی از اعضاء و جوارح بدن به شمارش می‌آیند، در ۱۳ فصل بدین عناوین:

الفصل الاول: فی الحدود و الاسامی.

الفصل الثانی: فی تعریف المراتب.

الفصل الثالث: فی جمع الاعداد.

الفصل الرابع: فی ضرب الصحاح فی الصحاح.

الفصل الخامس: فی قسمة الصحاح علی الصحاح.

الفصل السادس: فی اخراج جذر الصحاح.

الفصل السابع: فی اخراج ضلع المکعب.

الفصل الثامن: فی جمع الکسور و نقصانها.

الفصل التاسع: فی ضرب الکسور.

الفصل العاشر: فی قسمة الکسور.

الفصل الحادی عشر: فی صفة الدقائق و الثوانی و تحویل الکسور الیهما.

الفصل الثانی عشر: فی جذر الکسور.

الفصل الثالث عشر: فی اخراج ضلع المکعب.

آغاز: بعد حمدالله و الثناء علیه و الصلاة و السلام علی رسوله محمّد و آله هذه رسالة فی الحساب الهوائی حررها ملک الحکماء... مشتملة علی فصول الفصل الأول فی الحدود و الاسامی الوحدةما بها یقال لکل موجود انه واحد....

انجام: ...و اذا جعلناها ثوالث اخذنا ضلعها بالطریق الذی مر فی الاعداد فما خرج فهو الدقایق و هذا آخر ما اردنا ذکره فی هذه الرسالة و لواهب العقل الحمد بلا نهایة.

خط: نسخ. کاتب: ق ۷ یا ۸ه.

عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده و در پایان رسالهٔ اول انهائی از... محمّد بن معیه (؟) و در پایان رسالهٔ دوم انهائی از همو در سوم شوال ۷۷۳ه و در آغاز رسالهٔ چهارم نیز انهائی محو شده ظاهراً از عمر بن مقری (که مقداری از نام چنین خوانده می‌شود) آمده است، در برگ آغازین چند یادداشت پراکنده به خط شکسته نستعلیق و اشعاری فارسی به سال ۱۲۵۱ه و طلب میرزا غلام حسین و در برگ دوم فهرست رساله‌های مجموعهٔ حاضر که ۱۴ رساله را در برداشته و فقط چهار رسالهٔ حاضر در آن آمده و تملک ابراهیم بن الصابی (؟) و چند تملک محو شده دیده می‌شود، در برخی از برگ‌ها امضای بلاغی آمده است، بین رسالهٔ اول و دوم حدیثی نبوی به خط شکسته نستعلیق فضل الله بن عبدالله به سال ۱۲۸۰ه و بین رسالهٔ دوم و سوم نیز چند بیت شعر عربی به خطی قدیمی و یادداشتی به همان خط شکستهٔ مذکور آمده است، دارای حواشی مختصر.

جلد: تیماج سرمه‌ای ضربی ترنج‌دار.

۱۳×۱۸سم. ۲۹گ. ۱۹س.

(← تصویر) **(ثبت ۷۴۳۷۲)**

۶۵۵۸

زایچهٔ طالع ولادت (نجوم ـ فارسی)

از: علی بن اسماعیل.

زایچهٔ طالع ولادت یکی از شاهزادگان قاجاری است به سال ۱۲۷۲ه در دارالخلافهٔ تهران که نام وی پاک شده است، تقسیم شده در دو قسم: حسابی و نتیجه که قسم اول در یک مقدمه و سه مقاله تنظیم شده با این عناوین:

مقدمه: در آنچه قبل از شروع دانستنی است.

مقالهٔ اول: در استخراج درجهٔ طالع و نمودارات مشهوره و تسویة البیوت طالع، در هفت فصل.

مقالهٔ دوم: در استخراج مواضع کواکب سیاره در طول و عرض و توابع آن، در پنج فصل.

مقالهٔ سوم: در معرفت هیلاجات و کدخداآت و قواسم و تسییرات سفری و شهوری، در ۱۱ فصل.

قسم دوم: در یک مقدمه ـ در فوائد علم احکام و احکام بیوت دوازده‌گانه.

آغاز: مقدمه در آنچه قبل از شروع دانستن آن لازم است و آن بر دو قسم است: قسم اول دانستن زمان ولادت است و آن متعلق به تواریخ است و تواریخ مشهور چهار است....

انجام: ...و لیکن مولود به قمع و قهر دشمنان با فرح و شادمان باشد برای آنکه آن بیت فرح مولود است از زحل و فرح آن بیت آن باشد که عدو و دشمن را مقهور و مقموع گرداند.

خط: نستعلیق. کاتب: مؤلف. تاریخ کتابت: ۱۲۷۲ه.

عناوین و جدول‌ها به قرمز. در برگ پایانی چند بیت شعر فارسی آمده است.

جلد: گالینگور خاکستری، عطف پارچه‌ای خاکستری.

۱۵×۲۱/۵سم. ۵۵گ. ۱۵س. **(ثبت ۷۹۰۵۶)**

۶۵۵۹

مفتاح الشفا **(پزشکی ـ فارسی)**

از: میرزا محمّدکاظم بن محمّد صائب خوانساری.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۷۲۰؛ مرعشی، ۵/ ۱۴۲؛ ذریعه، ۲۱/ ۳۳۴؛ گلپایگانی، ۱/ ۲۱۷؛ نشریه، ۱۱/ ۱۱۵.

خط: نستعلیق مایل به نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به قرمز. دارای حواشی و فوائد پزشکی پراکنده در حاشیه، روی برگ اول فائده‌ای پزشکی و روی برگ دوم نام کتاب و مؤلف به خط سیّد محمّد جزائری در ۲۹/ ۱۲/ ۳۵ دیده می‌شود، در هفت برگ پایانی چند یادداشت پراکندهٔ طبی به نقل از انوار ناصری و یادداشتی در آبلهٔ اطفال و ذات الجنب و چند یادداشت پراکندهٔ دیگر آمده است، در آغاز هفت برگ سفید افزوده شده است.

جلد: گالینگور قرمز، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.

۱۱/۵×۱۸/۵سم. ۴۵۶گ. ۱۵س.

(ثبت ۸۵۸۵۰)

۶۵۶۰

الغنی و المنی **(پزشکی ـ عربی)**

از: ابومنصور حسن بن نوح قمری بخاری (۳۸۰ه).

نک: ش ۶۵۰۹.

آغاز افتاده: أنا أسأل اللّه ممن ظفر بکتابی هذا... علیّ بدعاء الجمیل فی اوقات فراغه و یعلم انی لم ابخل علیه فی هذا الباب....

انجام افتاده: ... و حذر ادمان الاغذیة المعروفة برداءة الخلط فانها لا یحطی مضرتها علی طول المدة و اکتساب خلط رای فان کان اکلها مهیأ لتولد ذلک الخلط فیه لم یتأخر عنه.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین در متن با خطی شنگرف برفراز آن نشانی دارد و در حاشیه به مشکی درشت آمده است. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، چند برگ اول و آخر کتاب ترمیم شده است، در برگ ۳۷۷ یادداشتی در آمدن وبا در قزوین و سایر ولایات به سال ۱۳۱۰ه دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۳/۵×۲۰سم. ۳۹۵گ. ۱۴س.

(ثبت ۶۱۲۳۶)

۶۵۶۲

زبدة العلاج **(پزشکی ـ فارسی)**

از: احمد استادی مکی طبسی با تخلص رضائی (ق ۱۰ه).

مؤلف چند سالی را که در حرمین شریفین مقیم بوده، هنگام برگشتن به خدمت سلطان سلیمان خان (عثمانی) رسالهٔ حاضر را در پزشکی سروده تا به وی تقدیم کند.

این منظومه را در ۱۵ ربیع الاول ۹۴۲ه در طایف (مدینه) شروع به سرودن نموده و در ۱۴ جمادی الثانی همان سال در مکهٔ مکرمه به اتمام رسانده است.

این رساله دارای دیباچه‌ای منثور می‌باشد و ابیات در ۶۱۶ بیت می‌باشد.

آغاز دیباچه: لطائف شکر و سپاس بی‌قیاس سلطان واجب الاعظام را سزاوار استجلت عظمته که به حکم و ان من شیء الایسبح بحمده اصناف محامد اولین و آخرین راجع به ذات مقدس اوست....

آغاز:

ای اسم تو مظهر جمیع اسما
دیباچهٔ ایجاد بدیع اشیا
در کنه صفاتت نرسد عقل و قیاس
سبحان اللّه این چه عزاست و عُلا

انجام:
بـزرگان خـرده بـر خـردان نگـیرند
از ایشان چشم بـاید داشت احسـان و ما التوفیق الا باللّه الملک المنان اللهم کما شیدت بنیان الدین و الایمان بمجاهدة سلطاننا مـع اهـل الشـرک و الطغیان فاجعل رایات خلافته منصورة علی الاعداء.
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۴۹۶.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.
برگ اول دیباچه و برگ آغـاز کـتاب دارای دو سرلوح مرصّع زرّین زیبا با کتابت بسـمله و نـام رساله بـه خـط رقـاع و سـفیداب تـحریری در زمینه‌ای زرین، عناوین در دیـباچه بـه زر و در اصل رساله به ارغوان، صفحات مجدول به زر و مشکی و لاجورد، فواصل بین سطور دیباچه بـا دائره‌ای زرین نشانی دارد.
روی برگ اول چند تملک و مـهر مـحو شـده و یادداشتی که یکی از مهرها را از سلطان سلیمان خان دانسته و تملک محمود حسـینی مـرعشی نجفی دیده مـی‌شود، دارای حـواشـی، نسـخه رطوبت دیده، در چهار برگ پایانی نـام مـحمّد تقی ساکت و چند یادداشت پـراکـندهٔ پـزشکی آمده است.
جلد: تیماج قرمز با جدول‌کشی زرین.
۱۲×۱۸سم. ۶۲گ. ۹س.
(← تصویر) (ثبت ۷۸۷۰۵)

۶۵۶۳

مجموعه

۱. فوائد الاخیار (پزشکی ـ فارسی)
(۱پ ـ ۱۶پ)
از: یوسف بن محمّد بن یوسف یـوسفی هـروی (۹۵۰ه).
نک: ش ۲/ ۶۴۸۹.

۲. مأکول و مشروب (پزشکی ـ فارسی)
(۱۶پ ـ ۱۹پ)
از: یوسف بن محمّد بن یوسف یـوسفی هـروی (۹۵۰ه).
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۶۷۲؛ منزوی، ۱/ ۷۱۲؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۵۹۷؛ مرعشی، ۵/ ۱۳۹؛ ذریعه، ۱۹/ ۱۳؛ دانشگاه، ۴/ ۸۰۴؛ سپهسالار، ۵/ ۴۹۲.

۳. حفظ الصحة (پزشکی ـ فارسی)
(۱۹پ ـ ۲۱ر)
از: یوسف بن محمّد بن یوسف یـوسفی هـروی (۹۵۰ه).
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۴۱۸ ـ ۳۴۱۹؛ مـنزوی، ۱/ ۵۳۷؛ ذریـعه، ۷/ ۱۱۳؛ مشـار فـارسی، ۲/ ۲۵۵۲؛ دانشگاه، ۴/ ۷۹۸ و ۹/ ۱۳۶۱.

۴. جامع الفوائد (پزشکی ـ فارسی)
(۲۱پ ـ ۶۱ر)
از: یوسف بن محمّد بن یوسف یـوسفی هـروی (۹۵۰ه).
نک: ش ۴/ ۶۴۸۹.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۲۰ شعبان ۱۳۰۷ه (پایان رسـالهٔ سـوم)، پـنجم رمـضان ۱۳۰۷ه، کاظمین (پایان رسالهٔ چهارم).
عناوین به شنگرف.
تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، روی برگ اول یک یادداشت پـزشکی و یـادداشـتی در مصادف شدن عید نوروز با ماه رمـضان سـال ۱۳۱۰ه و تملک زین‌العابدین بن حیدر قلی بن نورمحمّد خان فسائی به سال ۱۳۴۹ه و در سـه برگ پایانی چند یادداشت پزشکی پراکـنده بـه نقل از قرابادین شفائی و ابوعلی سینا و علی قلی خان نائب الحکومه به سال ۱۳۱۱ه آمده است.

جلد: تیماج سبز بدون مقوا.
کاغذ: الوان.
۱۳×۲۰/۵سم. ۶۴گ. ۱۹س. **(ثبت ۶۱۳۶۲)**

۶۵۶۴

المغنی فی شرح الموجز **(پزشکی ـ عربی)**
از: سدیدالدین محمّد بن مسعود کازرونی (۷۵۸ه).
نک: ش ۱/ ۶۵۲۱.
نسخهٔ حاضر مشتمل بر فن سوم و مقداری از فن چهارم می‌باشد که در صحافی برخی از برگ‌ها جابجا شده و از آغاز و انجام افتادگی دارد.
آغاز افتاده: و انما یظهر لونه فی العین لصفاء لونه و سطوع بیاضه و شدة قربه من الدماغ فیکون نفوذ الدم الیه اکثر ....
انجام افتاده: ...الباب السادس فی السموم و الاحتراز عنها و انما عد السموم من الامراض العامة لانها یفسد امزاج جمیع البدن بصورته النوعیة.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین و نشانی متن به شنگرف. تصحیح شده با چند حاشیهٔ مختصر، رؤوس مطالب در حاشیه به شنگرف آمده است، روی برگ یازدهم یادداشتی به سال ۱۱۹۶ه دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.
۱۵×۲۱سم. ۲۴۵گ. ۱۹س. **(ثبت ۹۳)**

۶۵۶۵

الآثار الباقیة عن القرون الخالیة **(تاریخ ـ عربی)**
از: ابوریحان محمّد بن احمد بیرونی (۴۴۰ه).
نک: ش ۶۴۵۴.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین و جدول‌ها به شنگرف، دارای ۲۳ مجلس مینیاتور آب و رنگ جدید، در برخی از صفحات آثار تصحیح مختصری به خط کاتب دیده می‌شود، دارای دو حاشیه به سال ۱۲۸۳ه.
جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج‌دار، عطف و دور تیماج مشکی.
۱۵/۵×۲۳سم. ۱۵۸گ. ۲۱س.
(← تصویر) **(ثبت ۱۵۰۲۴)**

۶۵۶۶

مجموعه

۱. الشمسیة فی الاصول الحسابیة **(حساب ـ عربی)**
(۶پ ـ ۸۷ر)
از: نظام‌الدین حسن بن محمّد قمی نیشابوری (۷۲۸ه).
نک: ش ۲/ ۶۴۷۶.

۲. ملحقات شمسیة الحساب **(حساب ـ عربی)**
(۸۸پ ـ ۹۳ر)
از: حمزه بن علی مشهور به سعد بیهقی.
نک: گلپایگانی، ۳/ ۲۰۲؛ نشریه، ۵/ ۳۰۳؛ مجلس، ش ۲/ ۶۱۴۲ با عنوان: ذیل شمسیة الحساب، ملک، ۵/ ۴۵۵؛ التراث العربی، ۵/ ۵۵؛ با عنوان: المسائل الست، دانشگاه، ۹/ ۱۴۹۷ با عنوان: رسالة فی الجبر الخطائین.

۳. مقدمة فی الحساب = اللمع فی الحساب **(حساب ـ عربی)**
(۱۱۵پ ـ ۱۳۱ر)
از: شهاب‌الدین احمد بن محمّد مشهور به ابن‌الهائم مصری (۸۱۵ه).
نک: کشف الظنون، ۲/ ۵۶۲ با عنوان: اللمع فی الحساب، معجم المطبوعات، ۲/ ۲۷۰ با عنوان: اللمع فی الحساب أو لمع یسیرة فی الحساب.
خط: نسخ و رقاع. کاتب: بهاءالدین (محمّد) بن حسین بن عبدالصمد جباعی حارثی همدانی.

تاریخ کتابت: روز شنبه ۱۶ صفر ۹۶۷ه (پایان رسالهٔ اول)، ۹۶۹ه (پایان رسالهٔ سوم).
عناوین و جدول‌ها به شنگرف. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مفصل به خط کاتب، در شش برگ آغازین تملک کاتب (شیخ بهائی) و تملک محمّد حسین بن... السلطنة به سال ۱۳۱۷ه در اصفهان و اشعاری در مدح حارث همدانی و چند یادداشت پراکنده در حساب و اشعاری عربی از کاتب و فهرست مطالب کتاب و تاریخ شروع در قرائت رسالهٔ اول از کاتب به روز چهارشنبه ۱۶ محرم ۹۶۷ه و فراغ از قرائت در ۱۶ جمادی الآخر ۹۶۸ه در قزوین دیده می‌شود، برگ‌های آغازین دارای جدول‌کشی به شنگرف، برخی از صفحات بازنویسی شده است، در آغاز هر رساله نام‌آن و مؤلف به خط کاتب دیده می‌شود، در برخی از صفحات مهر دائری محو شدهٔ کاتب آمده است، بین رسالهٔ دوم و سوم یادداشت‌های پراکندهٔ بسیاری در حساب به نقل از تلخیص المفتاح و شرح بهائیة الحساب به خط کاتب آمده است، در سه برگ پایانی نیز فوائدی در حساب و اشعاری به نقل از مقامات حریری دیده می‌شود.
جلد: تیماج قرمز.
۱۰/۵×۱۶سم. ۱۳۴گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) **(ثبت ۶۶۹۴۷)**

۶۵۶۷

ذخیرهٔ خوارزمشاهی **(پزشکی ـ فارسی)**

از: امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسن (حسین) حسینی جرجانی (۵۳۱ه).

نک: ذریعه، ۱۰/ ۱۰؛ کشف الظنون، ۱/ ۸۲۴؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۳۹۷؛ منزوی، ۱/ ۵۷۸؛ مرعشی، ۱/ ۳۳۳؛ دانشگاه، ۴/ ۷۵۵ـ۷۶۳؛ مجلس، ش ۵۰۳؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۶۸ـ۳۴۷۱.

نسخهٔ حاضر از آغاز کتاب اول تا باب پنجم از گفتار ششم از کتاب پنجم را داراست و از انجام افتادگی دارد.

انجام افتاده: ... و آب سخت سرد ناقه را زیان دارد و احشا را ضعیف کند و باشد کی به‌تشنج... بسبب آب سرد هلاک شد.

خط: نسخ مایل به رقاع. کاتب: علی بن محمّد بن عبداللّه نساخ شبانی. تاریخ کتابت: سه‌شنبه ۱۹ ذی‌حجهٔ ۶۸۸ه (پایان جلد: چهارم).
عناوین به مشکی درشت و یا شنگرف و ارغوانی و یا به نارنجی تحریری، روی برگ اول تملک علاء الحکماء که کتاب را از حاج محمّدرضا کتابفروش به سال ۱۳۴۸ه خریده و یادداشتی محو شده در تملک میرزا ابوالقاسم مستوفی و مهر بیضوی «محمّد الحسینی» و یادداشتی در تاریخ کتابت نسخهٔ حاضر دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها به خطی دیگر کتابت شده است، در آغاز جلد دوم شمسه‌ای زرین آمده که نام کتاب و جزء آن به خط کوفی تحریری در وسط آن نوشته شده است، در آخر بعضی از مجلدات تملکی با مهر بیضوی «شفاعت خواه شمس‌الدین محمّد» آمده.
جلد: تیماج دو رو، رو مشکی با شکل ترنج و سرترنج زرین، اندرون قهوه‌ای.
۲۱/۵×۲۹سم. ۳۱۳گ. ۲۷ س.
(← تصویر) **(ثبت ۶۶۸۰۵)**

۶۵۶۸

القانون **(پزشکی ـ عربی)**

از: شیخ الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۳۱۱؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۱۳۰؛ ذریعه، ۱۷/ ۲۴؛ عیون الانباء، ۴۵۷؛ مجلس،

ش ۴۷۲۸؛ عکسی مرکز احیاء، ۲/ ۵۱؛ التراث العربی، ۴/ ۲۴۲ـ۲۴۳؛ مشار عربی، ۶۹۶.

نسخهٔ حاضر کتاب سوم را داراست.

خط: نسخ. کاتب: سریشوع محاسن بن فولوس القس جهت فرزندش ابی‌الحسن ماری. تاریخ کتابت: ۶۱۶ه.

عناوین به شنگرف.

تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، برگ اول بازنویسی شده و روی آن یادداشتی که کتاب را شرح سدیدی بر قانون معرفی کرده دیده می‌شود، حاشیهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، برخی از برگ‌ها را رطوبت آسیب رسانده است.

جلد: تیماج زرشکی.

۱۷×۲۴/۵سم. ۲۱۶گ. ۲۰س.

(← تصویر) (ثبت ۶۱۷۹۲)

۶۵۶۹

الابنیة عن حقایق الادویة (پزشکی ـ فارسی)

از: ابومنصور موفق بن علی هروی (ق ۴ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۲۶۴؛ منزوی، ۷/ ۱۹؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۴۴؛ ادبیات، ۱/ ۵۲۹؛ مینوی، ۱۴۱؛ ذریعه، ۲/ ۳۵۶.

نسخهٔ حاضر از حرف باء تا حرف لام را دارا و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: انگیزد سخت و گر سخت نیک‌بیزی هم باذ کردن از وی بنشوذ و چون پوستش بیزی باذ زیاذه کند و از معده دیر بشوذ....

انجام افتاده: ...و بر جای مار کشته نهند دردش بنشیند و... کهنه اندر معده بسیار بیاید بایذکی باانگبین بیشتری خورند واین.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۷ یا ۸ه.

عناوین به شنگرف.

در برگ ۴۲ تملک محمّد مکی بن محمّد بن شمس‌الدین مکی عاملی از نوادگان شهید اول به سال ۱۱۵۸ه آمده است، حاشیهٔ تمامی برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول، عطف ترمیمی.

۱۹×۲۵/۵سم. ۸۳گ. ۱۵س.

(← تصویر) (ثبت ۷۴۳۲۸)

۶۵۷۰

کامل الصناعة (پزشکی ـ عربی)

= الطب الملکی = الکناش الملکی

از: علی بن عباس فارسی (ق ۴ه).

نک: ش ۶۵۰۷.

نسخهٔ حاضر مقالهٔ ششم از جزء ثانی تا پایان کتاب را داراست.

خط: نسخ مایل به رقاع یا ریحان. کاتب: هبةاللّه بن عبدالجبار بن ابراهیم بن بسار جبلی. تاریخ کتابت: رجب ۵۵۴ه (پایان کتاب).

عناوین به شنگرف. فواصل جملات با دائره‌ای شنگرف نشانی دارد، تصحیح شده و در پایان اکثر مقالات کلمهٔ قوبل دیده می‌شود، روی برگ اول یادداشتی که کتاب جهت خزانهٔ آلب اینانج قتلغ بک ابوالمظفر امیر عراق و شام و ارمینیه کتابت شده دیده می‌شود، در برخی از برگ‌ها مهرهای دائری «یثق باللّه العلی المجید محمّد بن محمّد سعید ۱۰۲۷» و «المتوکل علی اللّه الملک الصمد سلطان قطب‌الدین بن محمّد» و مهر بیضوی «عسکری بن عبدالوهاب الحسینی» دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی زرین.

۲۴×۳۲/۵سم. ۳۷۶گ. ۱۶س.

(← تصویر) (ثبت ۶۱۷۵۸)

۶۵۷۱

زایچهٔ ولادت **(نجوم ـ فارسی)**

از: ؟

زایچهٔ ولادت یکی از شاهان یا شاهزادگان قاجاریه است با جدول‌های نجومی و توضیحات مناسب این فن، در شب یکشنبه ۵ شعبان ۱۲۷۴ه.

آغاز افتاده: افزون گردد و غالب اوقات مورد الطاف حضرت شهریاری گردند و در خدمات دولتی کمال بذل جهد نمایند و نیز دلیل است بر اعانت نمودن به رعیت....

انجام: ...و بیماری زنان و اطفال و تیرگی هوا و رونق بازارها و بسیاری جوان مردن و ستم در همدان و بصره و هرات و فساد بعضی محصولات.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲۷۴ه.

عناوین به قرمز، صفحات مجدول به زر و مشکی و لاجورد و کمندی به زر و مشکی، صفحات دارای جداول نجومی به زر و نقره‌ای با کتیبه‌هایی مرصَّع و مذهَّب و عناوین جدول‌ها به مشکی و ارغوانی و لاجورد.

جلد: تیماج دو رو، رو قرمز با جدول‌کشی زرین، اندرون مشکی.

۸/۵×۱۳سم. ۸۸گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۳۳۲۳)

۶۵۷۲

بیاض **(پزشکی ـ فارسی و عربی)**

از: ؟

مشتمل بر فوائد پراکنده‌ای در پزشکی با استفاده از کتاب‌های این فن.

نام این اشخاص در آن دیده می‌شود: حکیم عمادالدین محمود، قلانسی، میرزا شریف طبیب، احمد بن حکیم سلمان، میرزا عبداللّه طبیب، میرزا علی نقل، میرزا عبدالمطلب برادرزادهٔ شیخ الاسلام ورامینی، ابوالفتح شیرازی، میرزا نعمت‌اللّه، حکیم محمّدرضا، محمّد صادق طبیب، حکیم سلمان جد مؤلف، محمّد محسن، ابومسلم، حکیم محمّدباقر.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ یا اوائل ۱۳ه.

عناوین به شنگرف، سطرها چلیپا و راسته.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۱۲/۵×۲۲سم. ۳۲گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۳۷۴۹)

۶۵۷۳

جامع المبادی و الغایات فی علم المیقات **(پزشکی ـ عربی)**

از: ابوعلی حسن بن علی بن عمر مراکشی (۶۶۰ه).

نک: مرعشی، ۳۲/ ۴۱۲ـ۴۱۴؛ مجلس، ش ۴۶۰۸؛ ملک، ۱/ ۱۹۷ـ۱۹۹؛ کشف الظنون، ۱/ ۵۷۲؛ معجم المؤلفین، ۳/ ۲۵۷؛ هدیة العارفین، ۱/ ۲۸۶؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۷۲۵.

نسخهٔ حاضر جزء اول را داراست.

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن علی بن دینار الابار.

تاریخ کتابت: ق ۷ه در حیات مؤلف.

عناوین و جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف.

روی برگ اول نام کتاب و مؤلف با عبارت «عفی اللّه عنه» و تملک خلیل بن... مؤذن عادلیه در سفح قاسیون به سال ۷۵۳ه و تملک محمّد بن ابی‌الفتح الصوری و یادداشت مطالعهٔ کتاب از شخصی که نام وی خوانده نمی‌شود به سال ۱۰۶۶ه و تملک سلیمان بن یوسف و دو بیت شعر عربی و تملک یاسین بن ابراهیم التقهی؟ به سال ۷۶۹ه و در برگ پایانی یک طلسم و تملک سلیمان بن یوسف بن محمّد بن موسی ازهری آمده است، برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند.

جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج‌دار، عطف و دور کتاب ترمیم شده.

۱۷×۲۵/۵سم. ۱۱۴گ. ۲۵س.
(← تصویر) (ثبت ۲۳۰۵۹)

۶۵۷۴

مجموعه

۱. ملحمة الامام علی بن ابی‌طالب علیه السلام (شعر ـ عربی)

(۱پ ـ ۵ر)

از: امام علی بن ابی‌طالب(ع).

اشعار منسوب به امیرالمؤمنین(ع) در اخبار ملاحم و فتن در ۱۱۲ بیت.

آغاز:

و من عجب الدنیا تزل الضراغم
و ترفع ذا جهل و تخفض عالم

انجام:

و لو کان یمکن شرحها لشرحتها
اذا ارتفع القرآن من صدر عالم

۲. اختلاج الاعضاء (پزشکی ـ عربی)

(۵پ ـ ۹ر)

از: ؟

فصل مختصری است در اختلاجات اعضا نزد حکیمان فرس.

آغاز: فصل فی اختلاج الاعضاء لحکماء الفرس مجرب قالوا اذا اختلج قبلة رأس یجد مالاً وافراً و ان کان شریفاً یملک بلاداً و دور الرأس یجد عزة و نعمة من ملک أو امیر غریب عنه....

انجام: ...خنصر الیمنی مرض خنصر الیسری یصیب مالاً مجتمع و قیل الیسری یلحقه سعادة عظیمة و اللّه سبحانه و تعالی اعلم.

خط: نسخ ترکی. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. روی برگ اول نام رسالهٔ اول و یادداشتی ترکی و نام محمّد چلبی (یا حلبی) و یادداشتی ترکی در خطاب به خلیل شادنا آمده است، بین رسالهٔ اول و دوم یادداشتی در ذکر ملوک ترک و در برگ پایانی فائده‌ای به نقل از ابن العماد آمده است.

جلد: کاغذی آبی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.

۱۲/۵×۱۸/۵سم. ۹گ. ۱۶س.
(ثبت ۷۹۰۲۰)

۶۵۷۵

شمسیه (طبیعی، نجوم ـ فارسی)

از: ؟

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۶۶؛ منزوی، ۱/ ۴۲۸؛ حقوق، ۱۵۶.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۰۶۵ه.

عناوین و جدول‌ها به شنگرف. روی برگ اول نام کتاب به خط سیّد محمّد جزائری با اشاره به اینکه مؤلف ایرانی ساکن قسطنطنیه بوده آمده است، در هشت برگ آغازین جدول‌های نجومی پراکنده و در سه برگ پایانی چند دعا و یادداشت طبی پراکنده دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای ترمیمی.

۱۵×۲۱/۵سم. ۷۵گ. ۱۲س. (ثبت ۷۹۰۱۲)

۶۵۷۶

قناری نامه (طبیعی ـ فارسی)

از: نظر آقا ارمنی مترجم (ق ۱۳ه).

رسالهٔ مختصری است در شناخت قناری و رنگ و تیره‌های مختلف آن و چگونگی تربیت و نگاهداری و جفت‌گیری و بیماری‌های وی، ترجمه شده از فرانسه و ظاهراً جهت ناصرالدین شاه قاجار در ۲۰ محرم ۱۲۷۱ه.

آغاز: قناری مرغی است دلربا و در فضای باصفا و

خوش هوای جزایر قناری پا گرفته است و الحال در کل اروپ و در بعضی جایهای آزی و در روسیه و حتی در سپه نسل او پراکنده شده است....

انجام: ...اقل خانزادان نظر مترجم وصف احوالات قناری را از روی کتاب مذکور از زبان فرانسه به فارسی به تاریخ بیستم شهر محرم الحرام سنه ۱۲۷۱ ترجمه نمود.

خط: شکسته نستعلیق. کاتب: مترجم.

عناوین نانویس. روی برگ اول یادداشتی در بارهٔ کتاب و مؤلف آن به خط باستانی راد دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی زرین با نقش گل و بوته و در وسط روغنی با نقاشی قناری.

۱۲/۵×۲۰/۵ سم. ۱۵گ. ۱۴س.

(← تصویر) **(ثبت ۸۵۶۲۲)**

۶۵۷۷

منهاج البیان فیما یستعمله الانسان **(پزشکی ـ عربی)**

از: شرف‌الدین یحیی بن عیسی بن جزله بغدادی (۴۹۳ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۸۷۰ ـ ۱۸۷۱؛ الاعلام زرکلی، ۸/ ۱۶۱؛ عکسی مرکز احیاء، ۴/ ۶۴؛ آستان قدس، ۱/ ۱۲۳ـ۱۲۵؛ دانشگاه، ۶/ ۲۶۳۷؛ مجلس، ش ۵۳۰.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، برخی از برگ‌ها دارای حواشی مفصل، در بدرقهٔ کتاب یادداشتی در بارهٔ کتاب و مؤلف به خط باستانی راد و در برگ اول چند یادداشت طبی پراکنده و تملک عبداللّه بن حسن به سال ۱۱۷۷ه با مهر دائری «رب سهل امور عبداللّه» آمده است، حاشیهٔ نسخه را موریانه آسیب رسانده و بسیاری از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، مقداری از برگ‌های پایانی به خط دیگری کتابت شده است.

جلد: تیماج مشکی.

۱۷/۵×۲۵ سم. ۱۶۴گ. ۲۷ س.

(ثبت ۸۵۶۵۱)

۶۵۷۸

خلاصة الحساب **(حساب ـ عربی)**

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۱/ ۶۴۴۴.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: چهارشنبه غرهٔ ذی‌قعدهٔ ۱۰۷۱ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، برخی از برگ‌ها دارای حواشی مفصل، پنج برگ آغازین بازنویسی شده است، روی برگ اول مهر بیضوی «عبده محمّدمؤمن بن محمّدعلی» آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۲/۵×۱۸/۵ سم. ۳۳گ. ۱۲ س.

(ثبت ۸۳۷۴۸)

۶۵۷۹

مبتهج الاصحاء **(پزشکی ـ فارسی)**

از: میرزا عبدالنبی ملقب به بهجة الاطباء.

در پزشکی شامل ح ۹۰ فصل بدون شماره‌گذاری، با استفاده از کتاب‌های قدیمی، نگاشته شده جهت فتح‌السلطنه فرزند جلاء الملک.

آغاز: حمد و ثنا خداوندی را سزاست که موجد جواهر و اعراض و حافظ صحت و زائل کنندهٔ امراض است و صلوات و تحیات زاکیات بر آن طبیب روحانی و حافظ صحت عقاید ایمانی و مؤید ربانی برگزیدهٔ حضرت کبریا....

انجام: ...و برودت زیاد همچنین باعث تحلیل قوی و نایاب کردن... بدن است پس باید حافظین صحت احتراز از زیاد و کم آنها نمایند.

خط: نستعلیق. کاتب: مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به شنگرف.
در دو برگ آغازین یادداشتی به خط باستانی راد دربارهٔ مؤلف و کتاب حاضر و یادداشتی پزشکی در علاج بواسیر و یادداشتی به میرزا علی صحاف جهت صحافی کردن کتاب حاضر دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول ضربی.
۱۰/۵×۱۷سم. ۶۲گ. ۱۵س. **(ثبت ۸۵۶۲۷)**

۶۵۸۰

شرح کتاب فی الطب **(پزشکی ـ عربی)**

از: ؟

شرحی است با عناوین «قوله ـ اقول» بر یکی از متون پزشکی. شاید شرح موجز القانون ابن نفیس باشد.

آغاز افتاده: ههنا منه وفی المنطق فیه لأن مایعرف فی علم یکون جزء منه و معرفة الاحوال الجزئیة مستنبطة من القوانین الطبیة و المستنبطة من علم لایکون جزءاً منه و ضروب الانتقالات هی ما یعرف ویبحث فی المنطق لا مایستنبط من القوانین المنطقیة ....

انجام: ...فلا یجوز الاقدام علیه مع کونه واجباً بحسب المرض بل یجب تقویة المعدة فی الاول و تقویة البدن کله فی الثانی و تدبیر الغثیان فی الثالث و اللّه اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق مایل به نسخ. کاتب: عبدالکریم بن عبدالسلام بن عبداللّه بن... فاروقی. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۱۴ ذی حجهٔ ۷۷۶ه.
عناوین به شنگرف. تصحیح شده، دو برگ ما قبل آخر به خطی دیگر بازنویسی شده است.
جلد: روغنی دو رو، رو ترنج و سرترنج‌دار گل و بوته‌دار، اندرون گل ختمی.
۱۳/۵×۲۱سم. ۲۱۵گ. ۲۳س.
(← تصویر) **(ثبت ۲۴۰۱۴)**

۶۵۸۱

مجموعه

۱. شرح تحریر اقلیدس **(هندسه ـ عربی)**

(۱پ ـ ۱۸۶پ)

از: ؟

ترجمهٔ ابویعقوب اسحاق بن حنین و اصلاح ابوالحسن ثابت بن قره.

آغاز: المقالة الاولی من کتاب اقلیدس فی الاصول... النقطة هی شیء ما لا جزء له و الخط هو طول لا عرض له و نهایة الخط نقطتان و الخط المستقیم هو الموضوع علی مقابله ای النقطه کانت علیه بعضها لبعض ....

انجام: ...فیکون المجسم الحادث علی تلک الخطوط و الزوایا ذا اثنی عشر قاعدة مجسمات متساویات الاضلاع و الزوایا و ذلک ما اردنا ان نبین تم القول الخامس لا نسقلانس المنسوب الی اقلیدس الصوری.

۲. شرح تحریر اقلیدس **(هندسه ـ عربی)**

(۱۸۸پ ـ ۲۹۰ر)

از: حجاج بن یوسف بن مطر کوفی.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اعلم ان اقلیدس عمل کتابه المعروف بکتاب الاسطقسات المشهور عند الخاص و العام من أهل العلم و جمع فیه من اصول الهندسة و طرقها ما بلغ به الصناعة من کمالها ....

انجام: ...بعضها الی بعض متساویة یکون ا مجسم... عن تلک الخطوط و الزوایا ذا اثنتی عشرة قاعدات متساویات الاضلاع، تمت المقالة الخامسة عشر و هی... اشکال.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۳ محرم ۸۵۹ه (پایان رسالهٔ دوم و ظاهراً این تاریخ بر روی نسخهٔ اصل بوده که نسخهٔ حاضر از آن کتابت

شده است و نسخهٔ حاضر از اوائل ق ۱۱ه می‌باشد).
عناوین و اشکال هندسی به شنگرف و در رسالهٔ دوم عناوین نانویس مانده است.
در برخی از صفحات آثار تصحیح مختصری به خط کاتب آمده ولی نسخه بسیار پر غلط است، روی برگ اول مهر دائری بزرگ محو شده‌ای و یک یادداشت به خط لاتین و یادداشتی در نام دو رسالهٔ مجموعهٔ حاضر و یادداشت تملک محو شده‌ای دیده می‌شود.
جلد: تیماج دو رو، رو مشکی، اندرون و دورو عطف قرمز.
۱۲×۱۹سم. ۲۹۰گ. ۲۳ س. **(ثبت ۲۳۱۸۰)**

۶۵۸۲

ینبوع الجذور **(هندسه ـ عربی)**

از: محمّدهاشم بن قاسم حسینی جیلانی (ق ۱۲ه).
شرحی است بر مقالهٔ دهم و سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم از کتاب تحریر اقلیدس که مؤلف آن‌را به واسطهٔ رساله‌ای که یکی از دوستان وی در این موضوع نگاشته بود و مواردی را در آن به ابهام برگزار کرده بود، تألیف کرده است تا هم جوابی از مشکلات این کتاب و هم پاسخی به رسالهٔ آن دوست باشد، و آن‌را به سلطان اورنگ‌زیب بهادر غازی هدیه نموده است.
آغاز: ما بزغت من مطالع الالفاظ اهل المعانی... رهط الوعاظ اهلة المغانی... من افق الرسالة بدراً حفته من النبوة هاله و رفع له علی هام الفرقدین قدراً فوهبت الشمس ضیاء هاله ....
انجام: ...لکونه مبنیاً علی ما هو خارج منه و هی مقدمات ابلونیوس فمن شاء ایراده فیلحقه به ای بما فی الکتاب فاطعنا المصنف والحقناه و شرحناه و الله الموفق و المعین.
خط: نسخ. کاتب: مؤلف.
عناوین و اشکال هندسی به شنگرف. در بدرقهٔ کتاب یادداشتی از باستانی راد دربارهٔ کتاب و مؤلف و روی برگ اول یادداشتی در اینکه نسخه به خط مؤلف است و تملکی با مهر بیضوی ناخوان و تملک حسن‌علی بن مصطفی العاملی با مهر بیضوی «یا... حسن ادرکنی» و مهر مستطیل کم‌رنگ و ناخوانایی دیده می‌شود، نسخه را موریانه آسیب رسانده و حاشیهٔ بالای تمامی صفحات ترمیم شده است، چند برگ الوان و آبی رنگ در نیمهٔ پایانی کتاب آمده است.
جلد: تیماج سبز با ترنج ضربی زرین.
۱۴/۵×۲۳/۵سم. ۳۸۸گ. ۱۹س.
(ثبت ۸۵۶۸)

۶۵۸۳

بستان الاطباء و روضة الالباء **(پزشکی ـ عربی)**

از: موفق‌الدین اسعد (سعد) بن الیاس معروف به ابن‌مطران (۵۸۷ه).
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۱۶؛ دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۹۹؛ کشف الظنون، ۱/ ۲۴۳؛ هدیة العارفین، ۱/ ۲۰۴؛ الاعلام زرکلی، ۱/ ۳۰۰؛ عیون الانباء، ۶۵۱ـ۶۵۹.
انجام افتاده: ...فلو ظهر هذا العیب بطل الاتفاق و لو بطل الاتفاق لارتفع العیب لی هذا کلام فایق یدخل فی اکثر العلوم فتجر فیه و احسن النظر الیه نکتة من کتاب.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین به شنگرف. روی برگ اول یادداشتی در نام کتاب و مؤلف به خط باستانی راد و روی برگ سوم چند بیت شعر پراکنده فارسی و نام کتاب و یادداشتی که کتاب از مولوی عبدالصمد جهت استکتاب نسخه امانت گرفته شده و مهر بیضوی پاک شده‌ای دیده می‌شود.
جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج و سر ترنج‌دار، عطف تیماج مشکی ترمیمی.

۱۱/۵×۱۹/۵ سم. ۱۹۶گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۵۶۲۸)

۶۵۸۴

جنگ بیاض **(متفرقه ـ فارسی و عربی)**

از: محمّد نصراللّه بن احمد (ق ۱۱ه).

مشتمل بر پراکنده‌هایی است در علوم مختلف بدین عناوین:

پراکنده‌هایی از الرسالة المعینیة خواجه نصیرالدین طوسی (۱ پ ـ ۴ پ)، کتابت اواخر صفر ۱۰۳۸ه در اصفهان.

اعتقادات شیخ صدوق (۵ پ ـ ۲۱ ر) کتابت جمعه ۱۷ رمضان ۱۰۳۸ه.

پاسخ مسائل أبی‌موسی عیسی که از ثابت بن قرة پرسیده من امر النفس هل هی متناهیة أم لا (۲۲ ر ـ ۲۶ ر)، کتابت چهارشنبه ۲۹ رمضان ۱۰۳۸ه.

شرح رسالة الزاویة لابن سینا، از حسن بن علی بن حسن فارسی (۲۷ پ ـ ۵۴ پ)، کتابت سه‌شنبه ۳ رمضان ۱۰۳۷ه.

متفرقاتی در تقسیم نفوس، کتابت شنبه ۳ محرم ۱۰۳۸ه در قریهٔ قطره، خطبه‌ای از انشای کاتب در اواخر ذی‌قعدهٔ ۱۰۳۷ه، اشعاری از مجد همگر و ناصر خسرو، چند روایت پراکنده کتابت محرم ۱۰۳۸ه در قریهٔ قطره، اشعاری به فارسی و عربی و چند بیت شعر از کاتب در محرم ۱۰۳۸ه در قریهٔ قطره و چند بیت از سهروردی، خطبه‌ای در وقف و چند خطبهٔ پراکنده یکی از محمّد بن محمود نیشابوری کتابت اواسط ذی‌حجهٔ ۱۰۳۷ه در قریهٔ قطره، یادداشتی در دعا و دو حکایت فی الفرج من البلاء کتابت محرم ۱۰۳۸ه در همان قریه، انشائی از ابومحمّد عبداللّه بن اسعد شروانی و انشائی از محمّد بن طاهر در وقف و تصدیق آن از بهاءالدین در اواسط شوال ۷۸۱ه، حرز ابی‌الدرداء و دو دعای دیگر از ابوالدرداء، چند انشاء از ابن سعد محمود فارسی، در اخراج هیلاج و جدول هیلاج اجتماعی و معرفت هیلاج و کدخدا و جزویات طبع مولود و طالع و بیوت الحیاة و طریقهٔ دانستن طالع مولود و یادداشتی به نقل از زیج المفرد و نمودار والیس اسکندرانی و نمودار بطلمیوس و دائر از ساعات دانش و دائر با طالع کردن و معرفت تسویة البیوت و جدول‌هایی در اختیارات بر حسب اتصالات قمر در برجهای دوازده‌گانه، و حالات پیش از ولادت و پس از آن، روز ولادت از صورت زایچه دانستن، قران نخستین در بروج، گرانی و ارزانی و فتنه و جنگ، دائر از ارتفاع بیابانی دانستن، معالجات الجسد، ذات الجنب، مجربات البیمارستان، ذکر المضار المتولدة عن الاسراف فی الباه، فی منافع الشراب و مضاره، اطریلال به نقل از کتاب ابن بیطار، جداولی در قمراندر وقت ولادت فوق الارض (۶۲ پ ـ ۱۹۱ پ).

الاختیارات العلائیة از فخرالدین محمّد بن عمر بن حسین رازی (۱۹۲ پ ـ ۲۱۸ ر)، کتابت دوشنبه ۴ جمادی الثانی ۱۰۳۸ه.

جداولی در شناخت مواضع کواکب ثابته و اجزاء بروج و اختیارات قمر در بروج اثنی عشر، جداول اختیارات اصلاح القمر و اختیارات الحاجات به نظم، جدول احکام آثار العلویة، جدول رؤیت هلال در بروج، جدول شناخت احکام غالب و مغلوب، جدول احکام سکزیلدوز، منسوبات بروج اثنی عشر،احکام فال و فصد و حیات و ممات و دزدیده و گریخته، احکام ظهور قوس و قزح، جدول طالع در بروج، تحویل قرآن از ابوالقاسم مظفر بن علی بن مظفر بن محمّد بن عبدالصمد معروف به ابن ابی‌طاهر، یادداشت‌هایی به نقل از کتاب مجمع الاحکام محمّد بن مسعود مسعودی، فائده‌ای در عود کواکب (۲۱۹ ر ـ ۲۶۲ پ).

شرح قصیدهٔ ابن سینا (۲۶۳ ر ـ ۲۶۵ پ) با سرآغاز:

هبطت الیک من المحل الارفع
ورقاء ذات تغزز و تمنع

کتابت پنج‌شنبه ۱۹ رجب ۱۰۳۸ه.

ارجوزه‌ای از ابن سمعون در نجوم (۲۶۷ ر ـ ۲۷۰ ر) با سرآغاز:

قال ابن سمعون فقیر یطلب
عملاً من اللّه الکریم یقرب

کتابت سه‌شنبه ۱۷ رجب ۱۰۳۸ه.

قصیدهٔ طنطرانیهٔ معین‌الدین مراغی با ترجمهٔ فارسی آن (۲۷۱ پ ـ ۲۷۳ ر) کتابت دوشنبه ۱۶ رجب ۱۰۳۸ه.

لطایفی در آداب و اخلاق و یادداشتی به نقل از ابواسحاق زجاج در شرح الانوار کتابت دوشنبه ۶ رمضان ۱۰۳۸ه (۲۷۴ پ ـ ۲۸۱ پ).

خط: نستعلیق. کاتب: مؤلف. تاریخ کتابت: ماه‌های مختلف سال ۱۰۳۷ و ۱۰۳۸ه.

عناوین به مشکی درشت یا شنگرف. تصحیح شده، میان برخی از رساله‌ها برگ‌هایی سفید مانده است.

جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو قهوه‌ای، اندرون قرمز.

۱۰/۵×۱۷/۵ سم. ۲۸۳گ. سطرها چلیپا و راسته. **(ثبت ۸۶۸۷۲)**

۶۵۸۵

شرح خلاصة الحساب **(حساب ـ فارسی)**

از: ؟

ترجمه و شرح مزجی است بر خلاصة الحساب شیخ بهاءالدین عاملی (۱۰۳۰ه).

آغاز: نحمدک یا من لا یحیط بجمع نعمه عدد سپاس می‌کنم ترا ای آنکه احاطه نمی‌کند به فراهم آوردن نعمتهای او هیچ عدد ....

انجام: ... و میزان کسر اگر باشد آن‌را افزایند پس این مجموع اگر با میزان مکعب مخالف بود عمل بالیقین خطاست.

خط: نستعلیق هندی. کاتب: محمّد ولی‌الدین. تاریخ کتابت: ۱۷ جمادی‌الثانی ۱۲۵۳ه.

عناوین به شنگرف، متن به خط نسخه و با خطی شنگرف بر فراز آن نشانی دارد. به خط کاتب تصحیح شده.

نسخه را موریانه آسیب رسانده و تمامی صفحات ترمیم شده است.

جلد: تیماج مشکی، عطف و دور ترمیمی.

۱۳/۵×۲۱/۵ سم. ۲۲۱گ. ۱۵س.

(ثبت ۸۶۹۸۶)

۶۵۸۶

مجموعه

۱. سی فصل **(نجوم ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۱۸ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۲/ ۶۴۷۷.

۲. استخراج ضمیر **(نجوم ـ فارسی)**
= سی فصل = استخراجات

(۱۹ پ ـ ۴۱ پ)

از: محمّد بن ایوب حاسب طبری آملی (۴۸۵ه).

نک: ش ۱/ ۶۵۰۰.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ۱۱۹۳ه و بیست و یکمین سال جلوس شاه عالم (پایان رسالهٔ اول)، ۲۰ رمضان همان سال (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین و جدول‌ها به شنگرف. هر دو رساله تصحیح شده‌اند و رسالهٔ اول دارای حواشی مفصل، نسخه را موریانه آسیب رسانده و ترمیم شده است.

جلد: تیماج مشکی جدید ضربی ترنج‌دار.

۱۴/۵×۲۴ سم. ۴۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۹۸۷)

۶۵۸۷

شرح خلاصة الحساب **(حساب ـ عربی)**

از: محمّد حکیم بن علاءالدوله حسینی (ق ۱۱ه).

شرحی است مزجی بر خلاصة الحساب شیخ بهائی، نگاشته شده به درخواست مجدالدین حسن.

آغاز: احمد اللّه علی عواطف کرمه و لسوابغ نعمه و تضاعف قسمه و اومن به أولاً بادیاً و استهدیه قریباً هادیاً و اتوکل علیه ناصراً کافیاً....

انجام: ...ثم حبیبه یستخرج تطردا... و هو فی المثال طول الحبیب المستوی عشرة اذرع و الحبیب المعکوس خمسة أذرع.

نک: طبقات اعلام الشیعة، ق ۱۱، ۱۸۹.

خط: نسخ زیبا. تاریخ کتابت: رجب ۱۰۹۵ه.

عناوین نانویس، صفحات مجدول به زر و مشکی، به خط کاتب تصحیح شده.

جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو قهوه‌ای، اندرون و دور قرمز.

۱۱×۱۸/۵سم. ۱۰۲گ. ۱۵س.

(ثبت ۸۶۳۹۷)

۶۵۸۸

مجموعه

۱. اختیارات ایام **(نجوم ـ فارسی)**

(۱ ر ـ ۸ پ)

از: ؟

ظاهراً بخشی از کتابی در اختیارات ایام باشد.

آغاز: عاملان عمل سراده را معلوم باشد که دم جانب راست را آفتاب و دم جانب چپ را ماهتاب قرار داده‌اند....

۲. زبدة التعبیر **(تعبیر خواب ـ فارسی)**

(۹ ر ـ ۱۶ ر)

از: ابوسعید.

منظومه‌ای است در تعبیر خواب در ۲۰۰ بیت.

آغاز:

اول از حمد ایزدی خوانم
واحد لم یزل همی دانم

انجام:

هر که ما را کند ز نیکی یاد
نام او در جهان به نیکی باد

۳. دستور معما **(معما ـ فارسی)**

(۲۲ ر ـ ۲۹ پ)

از: نورالدین عبدالرحمن بن احمد جامی (۸۹۸ه).

نک: منزوی، ۳/ ۲۱۸۴ ـ ۲۱۸۶؛ ذریعه، ۸/ ۱۶۷؛ دانشگاه، ۲/ ۳۹۱ ـ ۳۹۷؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۷۴۲.

انجام افتاده: ...ناچار است از اشاره کردن... به عبارت مختلف کرده می‌شود چون قطره و گوهر.

۴. مطلوب طالب **(نجوم ـ فارسی)**

(۳۰ ر ـ ۱۴۲ پ)

از: حسین بن غلام نبی انصاری.

مؤلف کتابی هندی را به فارسی ترجمه نموده بود که رسالهٔ حاضر را از آن برگزیده و در دوائر نجوم و خواص هر یک گردآورده است. در این کتاب از اصطلاحات نجوم اهل هند بسیار نام برده شده است.

آغاز: چون مدارج توحید فرازندهٔ برج آسمان و فروزندهٔ چراغ مهر درخشان جل شأنه از شمار محاسب قیاس منجمان دقیقه‌شناس بالا و به زیر است....

انجام: ...سوای ماه که او را به تحت الشعاع موسوم می‌سازند دایرهٔ شرف و قوت و هبوط و غیره این است به عدد دائره حدود و نظرات خواهد آمد.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف. نسخه بسیار پرغلط، برگ‌ها الوان، تمامی صفحات ترمیم شده، دارای سه مجلس نقاشی آبرنگ ضعیف به سبک کشمیر در

رسالهٔ چهارم، جدول‌های نجومی به شنگرف و مشکی، بین رسالهٔ دوم و سوم جداولی در مقابلهٔ قمر با برج‌های دوازده‌گانه و در برگ‌های پایانی یادداشت‌های پراکنده‌ای در نجوم و جفر و علوم غریبه آمده است.

جلد: مقوائی ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.

۱۷/۵×۲۷/۵ سم. ۱۵۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۱۲۳)

۶۵۸۹

قرابادین معصومی **(پزشکی ـ فارسی)**

از: محمّد معصوم بن کریم‌الدین شوشتری شیرازی (پس از ۱۰۵۹ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۶۴۱ ـ ۳۶۴۲؛ منزوی، ۱/ ۶۹۰؛ ذریعه، ۱۷/ ۶۴؛ مجلس، ش ۶۳۲۲؛ نشریه، ۳/ ۳۲۱.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین به شنگرف. در برخی از صفحات آثار تصحیح مختصری دیده می‌شود، روی برگ اول نام کتاب و تعداد برگ‌های آن به خط سیاقی آمده است.

جلد: تیماج مشکی جدید.

۱۶×۲۴ سم. ۳۰۳گ. ۱۳ س. **(ثبت ۸۷۱۲۲)**

۶۵۹۰

مجموعه

۱. نصایح **(اخلاق ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۵پ)

از: ؟

اندرزهای پراکنده‌ای از گفتار حکما بدون فصل‌بندی و از آغاز و انجام افتاده و معلوم نشد که چیست.

آغاز افتاده: از چیست گفت از کاهلی و فساد گفت تفکر از چه می‌آید گفت از تنهایی گفت علامت بی‌عقلی چیست گفت سبکساری گفت چیست که جمعیت را ببرد گفت طمع ....

انجام افتاده: ... چنان از دهن بیفکند که کسی برآن وقوف نیابد و آنچه از دیگری متنفر یابد ارتکاب نکند و پیش خود چنان دارد.

۲. جداول اختیارات ایام **(نجوم ـ فارسی)**

(۸پ ـ ۴۰ر)

از: ؟

جدول‌های بسیاری است در اختیارات ایام و معرفت احکام وقوع حوادث هنگام بودن قمر در یکی از برجهای دوازده گانه و اختلاجات اعضا و شناخت ساعات ایام و لیالی در ماههای جلالی و رجال الغیب و سعد و نحس ایام و اختیارات القمر فی المنازل و نقل اختیارات ایام الاسبوع به نقل از علّامهٔ مجلسی و احکام فصد و تعبیر خواب از آیات قرآنی و حجامت و مباشرت زنان و رؤیت هلال به نقل از امام صادق(ع) و ادعیهٔ رؤیت هلال به نقل از ائمه(ع) و نیک و بد سال‌ها و آثار خسوف و وقایع سال نسبت به وقوع غرهٔ محرم در ایام اسبوع و احوال بیمار در ایام شهور عربیه و اختصاص اوقات ایام به کواکب سیارهٔ سبعه و اختیارات شهور ترکیه به اعتبار سکزیلدوز و احکام زلازل از موضع آفتاب و احکام ذوابه از قول حکما و احکام قوس و قزح و تعبیر خواب.

۳. خلاصة الحساب **(حساب ـ عربی)**

(۴۴پ ـ ۷۰پ)

از: بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۱/ ۶۴۴۴.

۴. بیست باب در اسطرلاب **(اسطرلاب ـ فارسی)**

(۷۱پ ـ ۸۰پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۳/ ۶۵۲۹.
انجام افتاده: ... و اسطرلاب می‌گردانند چنانکه پهلوی اسطرلاب به آفتاب بود تاسایه.

۵. تحفهٔ حاتمی **(اسطرلاب ـ فارسی)**
(۸۱ پ ـ ۱۱۰ ر)
از: بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۷/ ۶۴۳۴.

۶. هیئت = فتحیه **(نجوم ـ فارسی)**
(۱۱۱ پ ـ ۱۴۴ ر)
از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).
نک: ش ۶/ ۶۴۵۵.
انجام افتاده: ... و اول حمل بر مغیب اعتدال باشد و نصف ظاهر و ذلک البروج در جانب جنوب.
خط: نستعلیق. کاتب: محمّد علی شریف بن محمّد افضل. تاریخ کتابت: پنجشنبه از دههٔ اول جمادی الاخره ۱۲۲۳ه (پایان رسالهٔ سوم). همو، سلخ شعبان ۱۲۴۲ه (پایان رسالهٔ پنجم).
عناوین و اشکال هندسی و جدول‌ها به قرمز و مشکی و در برخی موارد نانویس، برخی از رساله‌ها دارای حواشی مختصر.
جلد: تیماج مشکی.
۱۰×۱۵سم. ۱۴۴گ. ۱۵س. **(ثبت ۸۶۹۷۹)**

۶۵۹۱

رسالهٔ سهیلیه **(پزشکی ـ فارسی)**
= ترجمهٔ سهیلیه
از: قطب‌الدین محمّد طبیب (ق ۱۰ه).
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۷۳۹؛ مجلس، ش ۵۳۱۵؛ نشریه، ۲/ ۶۸ و ۵/ ۲۸۴؛ منزوی، ۱/ ۵۰۵.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.
عناوین به خط رقاع و مشکی درشت یا لاجوردی و زرین. چند برگ اول و آخر کتاب ترمیم شده است، روی برگ دوم یادداشتی دربارهٔ کتاب و مؤلف به خط کیوان سمیعی در ۲۰/ ۱۱/ ۴۴ آمده که مؤلف را به ظاهر قطب‌الدین آدم طبیب پزشک عصر سلطان حسین بایقرا دانسته است، تصحیح شده، برخی از برگ‌ها در صحافی جابجا شده است، در دو برگ پایانی چند یادداشت پراکندهٔ نجومی و اشعاری فارسی از ابن‌یمین و ملّاقاسم همدانی آمده است.
جلد: تیماج زرشکی، عطف و دور تیماج مشکی ترمیمی.
۱۲/۵×۲۱/۵سم. ۱۱۰گ. ۲۱س.
(ثبت ۸۷۵۴۸)

۶۵۹۲

مجموعه

۱. جنگ المعالجات **(پزشکی ـ فارسی)**
(۱ ر ـ ۵۶ ر)
از: محمّد رحیم بن محمّد باقر جراح شیرازی متخلص به اخگر (ق ۱۳ه).
زمانی که مؤلف به اتفاق پدرش در کرمان به شغل جراحی مشغول بوده به درخواست یکی از دوستانش کتاب حاضر را در شناخت امراض و ادویه‌جات گرد آورده و آن‌را در دو باب تنظیم نموده بدین عناوین:
باب اول: در ادویه‌جات مفرده به ترتیب حروف تهجی.
باب دوم: در نسخ متفرقه و معالجات متفاوته و غیره.
این کتاب در زمان سلطان ناصرالدین شاه قاجار تألیف شده است.

آغاز افتاده:

... دست اربـــــاب القـــــلوب

جـــامهٔ درد ورا بـــرقد جـان انـداخـته

دردمـندان غـمش را در بـیابان بـلا

مرغ شوقش مغز خورده استخوان انداخته

انجام: ... در علاج جرب کبریت را در میان پیاز کرده در زیر آتش نمایند پنج مرتبه بعد از آن با زهرهٔ گاوزردهٔ تخم مرغ صلایه نموده طلانمایند مجرب است.

۲. تحفة الخاقان (پزشکی ـ فارسی)

(۵۶ ر ـ ۷۶ پ)

از: احمد قاجار (ق ۱۳ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۳۶؛ ملی، ۵/ ۴۹۰.

خط: نستعلیق. کاتب: اخگـر. تـاریخ کـتابت: ۱۲۶۳ه (مؤلف رسالهٔ اول و تمام مـجموعه بـه خط اوست).

عناوین به شنگرف. بـرگ‌ها الوان، در ۳۳ بـرگ پایانی نسخه‌های پزشکی پراکـنده‌ای بـه خـط کاتب آمده است.

جلد: تیماج ساغری مشکـی ضـربی تـرنج و سرترنج‌دار.

۱۴/۵×۲۱/۵ سم. ۱۰۹ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۸۷۴۱۸)

۶۵۹۳

حمیات (پزشکی ـ فارسی)

از: محمّدباقر بن محمّدحسین طبیب (ق ۱۱ه).

در بیان حمیات (تبها) و مداوای آنها، در یک مقدمه و ۸ باب و یک خاتمه، نگاشته شده جهت شـاه سـلطان سلیمان صفوی، مؤلف در مقدمه اشاره کرده که اجدادش همگی طبیب بوده‌اند، عناوین چنین است:

مقدمه: در تعریف تب و ذکر اجناس آن و جملی از امور مهمه در معالجه، در ۸ فصل.

باب اول: در عـلاج حـمی یـوم و ذکـر اسـباب و علامات آن، در دو فصل.

باب دوم: در بیان اقسام تبهای خلطی، در ۸ فصل.

باب سوم: در تبهای مرکبه، در یک فصل.

باب چهارم: در حمی عشبه، در ۲ فصل.

باب پنجم: در تب دق و علامات و معالجات آن.

باب ششم: در آبله و حصبه و ذکر اسباب و علامات و معالجات آن، سه فصل.

باب هفتم: در تعریف وبـا و عـلامات ظـهور آن و تدابیر کلیه در دفع آن، در ۲ فصل.

باب هشتم: در علامات نکس.

خاتمه: در ذکر نسخه‌هائی که در اثنای مـعالجات اسامی آنها ذکر شده بود.

آغاز: سـپاس بـلند اسـاس و سـتایش بـی‌آلایش شایستهٔ درگاه کبریائی است که قانون شفای دردمـندان بادیهٔ جهالت و مستمندان وادی ضلالت در کتابخانهٔ سرو رخان اوست ... .

انجام: ... ربع جزو کوفته و پـخته بـا گـلاب قـرص سازند و در وقت احتیاج یک مثقال را با اشـربهٔ مـناسبه بدهند که نافع است.

خط: نستعلیق. تـاریخ کـتابت: غـرهٔ رمـضان ۱۲۷۰ه (یا ۱۲۰۷ه).

عناوین به قرمز و در پایان نسـخه نـانویس. در برگ‌های پایانی یادداشتی مفصل در ماء الجـبن (۵۳ پ ـ ۵۶ ر) و بـیخ چـینی (۵۶ پ ـ ۵۹ ر) و پادزهر (۵۹ ر ـ ۶۱ ر) و جذوار (۶۱ ر ـ ۶۲ پ) و تریاق فاروق (۶۲ پ ـ ۶۳ پ) و حبوب سلیمانی (۶۳ پ ـ ۶۵ پ) ظاهراً بـرگرفته از رسـاله‌های عمادالدین محمود شـیرازی و دیگـران و چـند فائده و یادداشت طبی پراکنده آمده است، در دو برگ آغازین نیز چند یادداشت پـراکـندهٔ طـبی دیده می‌شود.

جلد: تیماج قرمز.

۱۰×۱۶/۵سم. ۸۰گ. ۱۶س. **(ثبت ۸۶۹۷۸)**

۶۵۹۴

دستور جلالی **(پزشکی ـ عربی)**

از: جلال‌الدین محمّد طبیب اصفهانی (ق ۱۱ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۴۵۲؛ نشریه، ۳/ ۳۷۱؛ مجلس، ش ۶۲۷۴.

خط: شکسته نستعلیق. کاتب: سیّد محمّد طباطبائی طبیب یزدی. تاریخ کتابت: دههٔ اول جمادی‌الاولی ۱۲۸۳ه. مکان کتابت: دارالخلافهٔ تهران.

عناوین به قرمز. روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملک علاء الحکماء به سال ۱۳۴۶ه دیده می‌شود، رؤوس مطالب به مشکی درشت یا قرمز در حاشیه آمده است.

جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای با جدول ضربی، اندرون سبز.

۱۱×۱۷سم. ۲۰۳گ. ۱۹س. **(ثبت ۷۸۷۷۸)**

۶۵۹۵

الذخیرة فی علم الطب **(پزشکی ـ عربی)**

از: ثابت بن قره بن مروان حرانی صابی (۲۸۸ه).

نک: تاریخ نگارشهای عربی، ۳/ ۳۵۰ ـ ۳۵۱؛ مجلس، ش ۵۰۲؛ ملک، ۱/ ۳۲۲.

آغاز افتاده: التاسع فی امراض الاذن العاشر فی امراض الانف الحادی عشر فی امراض الفم و فیه علاج النحر و اللهاة و الخوانیق و من یتخلص من خناق الشدة ....

انجام: ...و الجنس و الورد و الکانون و لذلک... الرکوب و ادمان الحمام و التفرق فیه قال الحرث بن... من اراد أن... حشفته عند الجماع.

خط: نسخ مایل به رقاع. کاتب: شمس بن علی بن ... تاریخ کتابت: ۱۵ شوال ۶۳۷ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، در برخی از برگ‌ها مهر مربع «عبده احمد الموسوی الحکیم» و مهر دائری «عبده سلمان الحکیم الموسوی» دیده می‌شود، در برگ پایانی تملک محمّد بن احمد به سال ۹۹۷ه و یک رباعی شعر عربی آمده است.

جلد: تیماج دو رو، رو تیماج ضربی مشکی با شمسه‌ای در وسط به سبک ترک، عطف و دورو اندرون تیماج قهوه‌ای.

۱۶/۵×۲۴/۵سم. ۱۱۷گ. ۲۰س.

(← تصویر) **(ثبت ۲۳۰۵۱)**

۶۵۹۶

المیامر = اثولوجیا **(پزشکی ـ عربی)**

از: فخرالدین محمّد بن علی بن ابی‌نصر نیشابوری (ح ۷۶۰ه).

نک: نشریه، ۳/ ۳۸۵؛ سپهسالار، ۵/ ۶۹۰ـ۶۹۲؛ ملک، ۱/ ۷۵۹.

خط: نسخ. کاتب: عنایت‌اللّه بن نوراللّه بن شیخ عبداللّه مشهور به شیخیجان حافظ. تاریخ کتابت: جمعه ۲۲ رمضان ۹۳۹ه (پایان جلد اول)، یکشنبه ۲۷ شعبان همان سال (پایان کتاب).

عناوین به شنگرف در متن و حاشیه. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر در برخی از برگ‌ها با عنوان «اطعمة المرضی»، روی برگ اول دو تملک پاک شده و مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» و تملک علاء الحکماء که کتاب را از مرشد کاشانی خریده به سال ۱۳۵۳ه و چند یادداشت پراکنده دیده می‌شود، روی برگ دوم یادداشتی به خط محمّد طالقانی کرکودی متطبب آمده است، در برگ پایانی یک رباعی شعر فارسی و یادداشتی در پزشکی به عربی آمده است، لبهٔ برخی از

برگ‌های آغازین و پایانی کتاب ترمیم شده است.

جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای مجدول ضربی، اندرون زرشکی ضربی ترنج‌دار.

۱۴×۲۱سم. ۴۴۴گ. ۱۷س.

(← تصویر) (ثبت ۷۸۸۴۶)

۶۵۹۷

القانون (پزشکی ـ عربی)

از: شیخ الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: ش ۶۵۶۸.

نسخهٔ حاضر مشتمل بر کتاب سوم تا پنجم و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: علی القلب و حملت الحارة القلبیة الی الروح فیعدل ذاک و بما هذا و ان وجدوا دواءاً معتدلاً لا یفعل تقویة الروح بالخاصیة أو قریباً من الاعتدال ....

خط: نسخ مایل به رقاع. تاریخ کتابت: ق ۷ه.

عناوین به مشکی درشت و یا شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف. تصحیح شده، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، روی برگ اول مهر دائری «بندهٔ آل محمّد عثمان» دیده می‌شود، تصحیح شده و در برگ‌های پایانی امضای بلاغی آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و لچکی‌دار زرین.

۱۸×۲۶سم. ۳۴۲گ. ۲۹ س.

(← تصویر) (ثبت ۷۸۰۳۹)

۶۵۹۸

گنج بادآوردهٔ صاحب‌قرانی (پزشکی ـ فارسی)

از: حکیم امان‌اللّه خان.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۶۶۲؛ منزوی، ۱/ ۷۰۰؛ ذریعه، ۱۸/ ۲۳۵؛ الهیات، ۱/ ۱۷۳؛ نشریه، ۵/ ۴۱۴.

خط: نستعلیق و نسخ به چند خط. تاریخ کتابت: اوائل ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، در برگ آغازین نام کتاب و اشعاری فارسی و یک یادداشت پزشکی و در برگ پایانی نیز اشعاری فارسی آمده است، در برگ پایانی مهر بیضوی «ارسطو» و یک مهر بیضوی محو شدهٔ دیگر دیده می‌شود.

جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار، عطف تیماج قهوه‌ای.

۲۰/۵×۲۹/۵سم. ۵۰۸گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۴۳۵۰)

۶۵۹۹

شرح القانون (پزشکی ـ عربی)

= شرح کلیات القانون

از: شمس‌الدین محمّد بن محمود آملی (۷۵۳ه).

نک: التراث العربی، ۳/ ۳۶۷؛ هدیة العارفین، ۲/ ۱۵۹؛ ذریعه، ۱۳/ ۳۸۹ـ۳۹۰؛ الاعلام زرکلی، ۷/ ۸۷.

خط: نسخ. کاتب: احمد بن شمس‌الدین. تاریخ کتابت: پنجشنبه نیمهٔ جمادی الاول ۸۶۴ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، متن قانون در حاشیه برگ‌های آغازین کتاب کتابت شده است، برخی از برگ‌ها دارای حواشی مختصر برخی با عنوان «محمّد جعفر»، روی برگ اول یادداشت امانت کتاب از آخوند ملّا ملک طبیب به سال ۱۱۳۱ه که از خوف حملهٔ افغان و بلوچ نزد نگارندهٔ یادداشت گذاشته شده و چند تملک محو شده و خط خورده و تملک رفیع‌الدین حسین حموی به سال ۱۰۰۰ه و تملک... شریف اصفهانی و مهر دائری «غلام در شاه صدر الشریعه» و نام کتاب و مؤلف و تاریخ کتابت و

مهر مستطیل کتابخانهٔ «مجدالدین (نصیری)» و چند یادداشت طبی پراکنده و مهر بیضوی «العبد محمّدمهدی» دیده می‌شود، در دو برگ پایانی چند نسخهٔ پزشکی متفرقه و تعداد برگ‌ها و ابیات کتاب حاضر آمده است.

جلد: تیماج دو رو با سرطبل، رو مشکی، اندرون کرمی.

۱۷/۵×۲۹/۵ سم. ۵۰۳گ. ۳۳س.

(← تصویر) (ثبت ۱۶۳۰۹)

۶۶۰۰

خلاصة التجارب (پزشکی ـ فارسی)

از: شاه بهاءالدوله بن شاه قاسم رازی نوربخشی (پس از ۹۲۶ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۴۳۰؛ منزوی، ۱/ ۴۷۵؛ ذریعه، ۷/ ۲۱۸؛ مشار فارسی، ۲/ ۱۹۰۲؛ مرعشی، ۱۹/ ۲۳۶؛ آستان قدس، ۳/ ۲۵۶؛ مجلس، ش ۵۰۰؛ ملی، ۳/ ۱۹۷.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۲۴ ذی قعدهٔ ۱۲۵۲ه. مکان کتابت: مراغه.

با مهر مربع «العبد المذنب علی»، برخی از صفحات با حواشی مختصر، در دو برگ آغازین چند بیت شعر فارسی متفرقه و یادداشتی طبی به نقل از بحر الجواهر و تملک علاءالحکماء که کتاب را از میرزا عبدالله کتابفروش به سال ۱۳۵۱ه خریده و یادداشتی که کتاب را از خواهرانش خریده به سال ۱۲۹۴ه با مهر مربع مذکور و فهرست مطالب کتاب دیده می‌شود، در برگ پایانی ماده تاریخ فوت بیگلربیگی مراغه به سال ۱۲۳۲ه چنین آمده است:

بیگلربیگی مراغه شد پا به رکاب
تا مرحمت آباد جنان شد به شتاب
تاریخ وفات او خرد گفت به من
از روی مراغه بر گرفتند حجاب

جلد: تیماج دو رو، رو مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار، اندرون قرمز.

۲۱×۳۴ سم. ۲۶۴گ. ۲۵ س. (ثبت ۶۶۸۳۴)

۶۶۰۱

مجموعه

۱. تلازم الشرطیات (منطق ـ عربی)

(۲ پ ـ ۷ ر)

از: برهان‌الدین ابراهیم بن یوسف بلغاری (ق ۸ه).

رسالهٔ مختصری است در تلازم شرطیات و احکام آن، تألیف شده در اوائل جمادی الاول ۷۵۹ه.

آغاز: اما بعد حمد من أضاء محجة الحق و انار منهجه و الصلاة علی رسوله الذی ینتهی الی سبیله و ابان حججه فهذه رسالة فی ضبط اقسام تلازم الشرطیات و تحقیق احکامها بأوجزالعبارات ... .

انجام: ... أو ارتفع نقیض الملزوم مع الآخر و ان لم یتعاکسا عاند نقیض الملزوم غیر اللازم عناد الخلق و نقیض اللازم غیر الملزود عناد الجمع و الالجار صدق الملزوم بدون اللازم هذا خلف.

۲. شرح فصول بقراط (پزشکی ـ عربی)
= الاصول فی شرح الفصول

(۸ پ ـ ۲۱۰ ر)

از: ابوالفرج یعقوب بن اسحاق، معروف به ابن القف متطبب مسیحی (۶۸۵ه).

نک: ملک، ۱/ ۴۹؛ معجم المؤلفین، ۳/ ۱۶ و ۱۳/ ۲۴۵ و ۴۱۱؛ هدایتی قم، ۸۲؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۲۶۸؛ ایضاح المکنون، ۲/ ۱۹۳؛ هدیة العارفین، ۲/ ۵۴۵؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۲۱۷.

۳. کامل الصناعة (پزشکی ـ عربی)
= الطب الملکی = الکناش الملکی

(۲۱۳ پ ـ ۲۳۷ پ)

از: علی بن عباس فارسی (ق ۴ه).
نک: ش ۶۵۰۷.
نسخهٔ حاضر مقالهٔ نهم از جزء دوم را داراست.

۴. المغنی فی شرح الموجز (پزشکی ـ عربی)
(۲۳۹ ر ـ ۲۸۰ ر)
از: سدیدالدین محمّد بن مسعود کازرونی (۷۵۸ه).
نک: ش ۱/ ۶۵۲۱.
آغاز افتاده: بالکیفیة و ینبغی أن یکون معدلاًلمزاج العضو و قوامه فیبرد ما هو اسخن و یسخن ما هو ابرد علی ما یراه جالینوس ....
خط: نسخ نازیبا. کاتب رسالهٔ اول: مؤلف، رسالهٔ دوم شرف متطبب قونوی مشهور به ابن‌المنشی.
تاریخ کتابت: ۷۶۱ه. و رسالهٔ چهارم نیز به خط همان ابن المنشی، اواخر رمضان ۷۶۰ه.
عناوین به شنگرف یا مشکی درشت، تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند با حاشیه‌نویسی نسبتاً مفصل و برخی با عنوان «محمّد حکیم بن رشیدالدین طبیب» یا «حکیم غفرله»، در برگ اول نام رسالهٔ اول و تملک محمّد علی طبیب به سال ۱۱۳۵ه با مهر مربع «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین محمّدعلی» و تملک احمد بن حبیباللّه طبیب به سال ۱۱۹۹ه و تملک احمد بن حسین بن احمد حکیم تنکابنی به سال ۱۲۹۰ه با مهر بیضوی «عبده الراجی أحمد» و «احمد» و تملک محمّد... طبرسی به سال ۱۳۴۳ه و در آغاز رسالهٔ دوم تملک اویس بن محمّد بن خواجه سنان و فهرست مطالب کتاب و تملک کاتب محمّد و تملک ابوالقاسم به سال ۱۳۴۱ه و بین رسالهٔ دوم و سوم چند یادداشت طبی پراکنده و در آغاز رسالهٔ سوم نام رساله و مؤلف و یادداشتی طبی و دو مهر بیضوی ناخوان و در دو برگ پایانی نیز یادداشت‌های پزشکی بسیاری به خط کاتب آمده است، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، برخی از برگ‌ها در ق ۱۱ یا ۱۲ه بازنویسی شده است.
جلد: تیماج قرمز با جدول ضربی.
۲۲×۲۸/۵ سم. ۲۸۲ گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) (ثبت ۲۳۸۷۶)

۶۶۰۲
ترجمهٔ تقویم الابدان (پزشکی ـ فارسی)
از: محمّداشرف بن شمس‌الدین محمّد طبیب (ق ۱۱ه).
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۸۴؛ مجلس، ش ۱/ ۱۴۴۶۲؛ منزوی، ۱/ ۴۹۷؛ ملی، ۱/ ۳۹؛ ذریعه، ۴/ ۹۰؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۴۰۷.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین و جدول‌ها به قرمز، در سه برگ آغازین فهرست مطالب کتاب آمده است.
جلد: گالینگور آبی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.
۲۰×۳۳ سم. ۹۴ گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۵۰۶۵۴)

۶۶۰۳
من لا یحضره المتطبب (پزشکی ـ عربی)
از: ؟
در بیان فراگرفتن مسائل پزشکی از کلام و گفتار پیامبر(ص) و اهل بیت(ع) نه از کلام یونانیون و پزشکان بزرگ، با اشاره به احادیث و ادعیهٔ وارده در هر باب، مشتمل بر ۱۰۰ باب که فهرست تفصیلی آن در آغاز کتاب آمده است ولی در نسخه تا باب ۷۵ را دارد.
مؤلف در این کتاب از عالمانی همچون ملّا محمّد امین استرآبادی و ملّا محسن فیض و علّامهٔ مجلسی نام برده و متن رساله‌هائی همچون الرسالة الذهبیة و

طب الائمة ابنا بسطام را آورده است.

آغاز: الحمد للّه کما هو اهله الذی جعل نبیه و رسوله محمّداً سید المرسلین و خاتم النبیین و اهل بیته العروة الوثقی و العصمة الکبری و الحبل المتین و الوسیلة العظمی و النجاة و الرحمة للعالمین ....

انجام: ...قال قلت لابی عبداللّه علیه‌السلام من الرجل یشرب الدواء و یقطع الصرق (؟) فربما انتفع و ربما قتله قال: یقطع و یشرب فیه تأکید بلیغ فی وجوب المعالجة و ان انجر الی القتل الباب الخامس و السبعین.

خط: نسخ نازیبا. کاتب: مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۲ هـ.

عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد. تصحیح شده با افزودگی‌هائی در حاشیه، در بدرقهٔ کتاب یادداشتی دربارهٔ کتاب و مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار. ۲۰/۵ × ۳۰سم. ۳۸۴گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۷۰۹)

۶۶۰۴

مجموعه

۱. الازهار البدیعة فی علم الطبیعة **(طبیعی ـ عربی)**

(۱ پ ـ ۸۷ پ)

از: محمّد هراوی.

یکی از وزرای مصر (که نام وی در ترمیم کتاب از بین رفته و ظاهراً مراد محمّد علی پاشاست) از مسیو بیرون فرانسوی (مدرس مدرسهٔ پزشکی) درخواست کتابی در علم طبیعت نموده و وی با مساعدت یوحنا عنحوری مدعو به حنین کتاب حاضر را تألیف نموده و شیخ محمّد تونسی آن‌را تصحیح نموده است، سپس کتاب به دست مؤلف ما رسیده و به دستور وزیر مذکور نظر نهایی را در آن نموده تا آن‌را منقح سازد. این کتاب در دو جزء تنظیم شده با این عناوین:

الجزء الاول: فی علم الطبیعة، دارای ۱۹ باب بدین عناوین:

الباب الاول: کلام کلی فی الطبیعة.

الباب الثانی: فی المادة و خواصها، دارای ۹ فصل.

الباب الثالث: فی احوال الاجسام.

الباب الرابع: فی الاستاتیک.

الباب الخامس: فی‌الدین امیک.

الباب السادس: فی الایدروستاتیک (ای موازنة السائلات).

الباب السابع: فی الایدرودینامیک و الایدرولیک.

الباب الثامن: فی استاتیک الغازات.

الباب التاسع: فی دینامیک الغازات.

الباب العاشر: فی الاکوستیک (أی فن السماع).

الباب الحادی عشر: فی الکهربائیة، دارای ۱۵ فصل.

الباب الثانی عشر: فی السیال الجلوانی أوالکهربائیة باللمس.

الباب الثالث عشر: فی المغناطیسیة.

الباب الرابع عشر: فی الایلیکین و دینامیک.

الباب الخامس عشر: فی الاوبتیک (أی فن الابصار).

الباب السادس عشر: فی الآلات‌الادتبیکیة (أی لبصریة).

الباب السابع عشر: فی تشرف الضوء و تداخل الاشعة فی بعضها.

الباب الثامن عشر: فی ازواج انکسار الضوء.

الباب التاسع عشر: فی عنصر الحرارة.

الجزء الثانی: فی کائنات الجو، دارای ۵ باب:

الباب الاول: فی الجو.

الباب الثانی: فی الابخرة و ما ینسب الیها.

الباب الثالث: فی الکهربائیة الجویة.

الباب الرابع: فی کائنات الجو الصادرة من‌الضوء.

الباب الخامس: فی الحرارة الارضیة.

آغاز: یا بارئ الاجسام المختلفة الطباع من ذرات الابداع و یا مبدی الآثار العلویة علی اختلاف الانواع فی سماء الشعاع سحاباً ینطق برعد یسبح بحمدک ....

انجام: ... و الوقوف علی مواضعه حتی صار کل یعمل علی شاکلته فربکم اعلم بمن هو اهدی سبیلافله الحمد علی ما انعم به من انواع المعارف و له الشکر علی ما تکرم به من معارف العوارف.

نک: معجم المطبوعات، ۲/ ۱۳۹۰.

۲. الدر اللامع (طبیعی ـ عربی)
فی النبات و ما فیه من الخواص و المنافع

(۸۸ پ ـ ۱۶۸ پ)

از: محمّد بن عمر بن سلیمان تونسی (۱۲۷۴ه).

مؤلف هنگامی که در خدمت وزیر محمّد علی پاشابوده و در مدرسهٔ طب به تصحیح کتب می‌پرداخته، به درخواست او کتاب حاضر را که از تألیفات معلم آنطون بوده به مساعدت سیّد حسین (حسن) غانم ترجمه و مقابله نموده است، این کتاب در اوائل ذی‌حجهٔ ۱۲۵۶ه به پایان رسیده است.

این کتاب در یک مقدمه و چهار قسم تقسیم شده است بدین عناوین:

مقدمة: فی تقسیم الموجودات.

القسم الاول: فی التشریح، در ۷ فصل.

القسم الثانی: فی وظائف اعضاء النبات علی الصحیح، در ۷ فصل.

القسم الثالث: فی تقسیم النبات بحسب اعضاء التناسل الی رتب، در ۳ فصل.

القسم الرابع: فی شرح الفصائل الطبیعیة، در ۴ فصیله.

آغاز: ان ابهی روض ابتسمت ازهاره بأطیب الاریج و ازهی دوح اینعت ثماره بکل زوج بهیج حمد من غرس فی قلوب اهل مودته التصدیق و الایمان و وعدهم علی طاعته بحبة فیها من کل فاکهة زوجان ....

انجام: ... تنبیه ینبغی ان یعلم ان الکناشة لا تکون مختصة بالنباتات الطبیة بل تکون جامعة للطبیة و غیرها مما یحتاج الیه فی الحرف و الصنایع و غیر ذلک فمتی کانت جامعة لذلک کانت اعظم فائدة و اکثر عائدة و اللّه الموفق للصواب.

نک: معجم المطبوعات، ۲/ ۱۶۸۴؛ الاعلام زرکلی، ۲/ ۲۱۰ و ۶/ ۳۱۸.

۳. درة التاج لغرة الدباج (چند دانشی ـ فارسی)

(۱۶۹ پ ـ ۲۲۰ ر)

از: قطب‌الدین محمود بن مسعود شیرازی (۷۱۰ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۶۸۱؛ مجلس، ش ۶۰۰؛ گلستان، ۴/ ۳۵۹؛ ملی، ۳/ ۳۲۳ـ۳۲۵؛ سپهسالار، ۴/ ۴۱۹؛ کشف الظنون، ۱/ ۷۳۸؛ هدیة العارفین، ۲/ ۴۰۷؛ شرح حال قطب‌الدین شیرازی، محمّدتقی میر ۹۰ـ۹۵.

خط: نسخ. کاتب: ۱۲۸۰ه (پایان قسم دوم از کتاب دوم). تمامی نسخه به یک خط است.

عناوین و اشکال هندسی و جدول‌ها به شنگرف، تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند با حاشیه‌نویسی مختصر، برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند.

جلد: روغنی گل و بوته و در ترنج وسط نقش انسان و حیوان و عطف پارچه‌ای سرمه‌ای.

۲۱/۵ × ۳۴سم. ۳۲۰گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۶۴۸۷)

۶۶۰۵

الهادی فی الطب (پزشکی ـ عربی)

از: ؟

۷۰ باب است در پزشکی هر یک در چندین فصل، با استفاده از کلام پزشکان نامی و اشاره به برخی از احادیث، و در باب ۳۰ آورده که کتابی به نام الشیب و الخضاب دارد و در برخی از روایات اخبرنی زهیر بن

صالح بن احمد و در بعضی انبانا محمّد بـن عـبدالبـاقی البزاز آورده است.

عناوین چنین است:

الباب الاول: فی بیان اصل الطب.

الباب الثانی: فی فضیلة علم الطب و موافقته للعقل و الشرع.

الباب الثالث: فی الامر بالتداوی و بیان ان کـل داء له‌دواء.

الباب الرابع: فی ذکر الخلاف هل التداوی افضل أم ترکه.

الباب الخامس: فی ذکر خلق بـنی آدم و عـجائب ترکیبه.

الباب السادس: فی ذکر المـحمود و المـذموم مـن خلق الآدمی.

الباب السابع: فی ذکر الامزجة اذا کان الترکیب من اجزاء غیر متساویة.

الباب الثامن: فی ذکر المجالس و الریاح.

الباب التاسع: فی ذکر الریاضة و الراحة.

الباب العاشر: فی ذکر الادهان.

الباب الحادی عشر: فی ذکر الحمام.

الباب الثانی عشر: فی ذکر اللباس.

الباب الثالث عشر: فی ذکر الطیب.

الباب الرابع عشر: فی ذکر الریاحین و الازهار.

الباب الخامس عشر: فی ذکر الفواکه.

الباب السادس عشر: فی ذکر الحبوب.

الباب السابع عشر: فی ذکر الاخباز.

الباب الثامن عشر: فی ذکر البقول.

الباب التاسع عشر: فی ذکر الحیوانات و طبائعها.

الباب العشرون: فی ذکر توابل الطبخ و ابازیره.

الباب الحادی و العشرون: فی ذکر المطبوخات.

الباب الثانی و العشرون: فی ذکر الحلوی.

الباب الثالث و العشرون: فی ذکر الخلال.

الباب الرابع و العشرون: فی ذکر السواک.

الباب الخامس و العشرون: فی ذکر ما یغسل به الید و یطیب.

الباب السادس و العشرون: فی ذکر المیاه.

الباب السابع و العشرون: فی ذکر الاشربة.

الباب الثامن و العشرون: فی ذکر الربوب.

الباب التاسع و العشرون: فی ذکر النوم و الیقظة.

الباب الثلاثون: فی ذکر الزینة.

الباب الحادی و الثلاثون: فی ذکر الجماع.

الباب الثانی و الثلاثون: فی تدبیر الحوامل.

الباب الثالث و الثلاثون: فی ذکر النـفاس و تـدبیر النفساء.

الباب الرابع و الثلاثون: فی تدبیر المولود.

الباب الخامس و الثلاثون: فی ذکر تدبیر الصبیان.

الباب السادس و الثلاثون: فی تدبیر الشباب.

الباب السابع و الثلاثون: فی تدبیر الکهول.

الباب الثامن و الثلاثون: فی تدبیر المشایخ.

الباب التاسع و الثلاثون: فی ذکر تدبیر الازمنة من الصیف و الشتا و الربیع و الخریف.

الباب الاربعون: فی تدبیر المسافر.

الباب الحادی و الاربعون: فی تعلیم الاصـلح فـی حفظ الصحة.

الباب الثانی و الاربـعون: فـی الاشـارة الی حـفظ الجوارح.

الباب الثالث و الاربعون: فی ذکر الاخلاط و سبب الامراض.

الباب الرابع و الاربعون: فی ذکر الاحوال المـنذرة بالامراض اذا تغیرت حال من احوال بدن الصحیح عـن طبعها.

الباب الخـامس و الاربـعون: فـی ذکـر عـلامات الامراض و علاجها فی الجملة.

الباب السادس و الاربعون: فی ذکر الحمیة.

الباب السابع و الاربـعون: فـی ذکـر الحـاجة الی ترکیب الادویة.

الباب الثامن و الاربعون: فی کیفیة استعمال الادویة.
الباب التاسع و الاربعون: فی ذکر الحجامة.
الباب الخمسون: فی ذکر الفصد.
الباب الحادی و الخمسون: فی ذکر الحقن و الکی و قطع البواسیر.
الباب الثانی و الخمسون: فی الامر بحفظ القوة.
الباب الثالث و الخمسون: فی سبب زیادة المرض باللیل علی النهار.
الباب الرابع و الخمسون: فی دلائل النبض و البول.
الباب الخامس و الخمسون: فی ذکر البحران.
الباب السادس و الخمسون: فی ذکر العلامات المبشرة فی المرض بالسلامة.
الباب السابع و الخمسون: فی تدبیر الناقة.
الباب الثامن و الخمسون: فی ذکر الرقی للمریض و الدعاء له.
الباب التاسع و الخمسون: فی ذکر ما یکتب للحمی و الاوجاع.
الباب الستون: فی اصابة العین و رقیتها.
الباب الحادی و الستون: فی ذکر السحر و حله.
الباب الثانی و الستون: فی ذکر الامراض الخاصة بکل عضو.
الباب الثالث و الستون: فی ذکر الامراض العامة.
الباب الرابع و الستون: فی ذکر الاذی العارض من السموم.
الباب الخامس و الستون: فی ذکر العوارض النفسانیة.
الباب السادس و الستون: فی ذکر ادویة مفردة تعالج بها الامراض.
الباب السابع و الستون: فی ذکر ادویة مجموعة لامراض و معاجین.
الباب الثامن و الستون: منتخب من کتاب الخواص.
الباب التاسع و الستون: فی ذکر کلمات مقتبسة من علم الطب و وصایا الاطباء و الحکماء.
الباب السبعون: فی ذکر سبب الموت و ذکر العلامات المنذرة به.

آغاز افتاده: بقراط فی جماعة هو الهام الباری سبحانه، و قال آخرون بل حصل بالتجربة ثم اختلف هؤلاء فی مستخرجیه فقال قوم الهند استخرجته و....

انجام: ...و کذلک السکوت من الرجل الکثیر الکلام دلیل ردی، اذا مرض للانسان المصحح الذی لا یکاد یمرض کان مرضه مخوفاً واللّه عز و جل اعلم واحکم.

خط: نسخ. کاتب: ابراهیم بن علی بن حسن بن العفیف بن منصور بن العفیف بن المفضل هادوی شطبی. تاریخ کتابت: یکشنبه ۱۸ شوال ۸۰۴ه. عناوین به مشکی درشت یا شنگرف. تصحیح شده و در برگ پایانی یادداشت بلاغی بدون نام آمده است، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، رؤس مطالب در حاشیه به خطی غیر خط اصل و جدید آمده است.

جلد: تیماج مشکی.

۱۸/۵×۲۷ سم. ۲۰۶ گ. ۲۲ س.

(← تصویر) **(ثبت ۷۸۰۰۸)**

۶۶۰۶

التذکرة المفیدة و الذخیرة الحمیدة = التذکرة الهادیة و الذخیرة الکافیة **(پزشکی ـ عربی)**

از: عزالدین ابراهیم بن محمّد بن طرخان انصاری سویدی (۶۹۰ه).

نک: ملک، ۱/ ۱۳۳؛ معجم المؤلفین، ۱/ ۹۷؛ نشریه، ۳/ ۵۱؛ گوهرشاد، ۱/ ۲۶۷؛ مجلس، ش ۲۸۱۶؛ دانشگاه، ۱۷/ ۱۱؛ کشف الظنون، ۱/ ۳۹۲؛ هدیة العارفین، ۱/ ۱۲.

انجام افتاده: ...حنظل قشرة تنفع من وجع المعدة صادا ابن سبأ و المالقی.

خط: نسخ. کاتب: ق ۸ه.
عناوین به شنگرف. تصحیح شده، برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، روی برگ اول نام کتاب آمده است، دارای حواشی مختصر، عناوین در بالای برگ‌ها با مداد نوشته شده است، در پایان شش برگ از کتابی ادبی کتابت ق ۱۰ه افزوده شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۹/۵×۲۸ سم. ۱۹۵گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) (ثبت ۲۳۲۹۵)

۶۶۰۷

منهاج البیان فیما یستعمله الانسان (پزشکی ـ عربی)

از: شرف‌الدین یحیی بن عیسی بن جزله بغدادی (۴۹۳ه).
نک: ش ۶۵۷۷.
خط: نسخ. کاتب: نظام‌الدین بن مشهدی حسین طالقانی. تاریخ کتابت: جمادی الثانی ۱۰۸۷ه.
عناوین به مشکی درشت. تصحیح شده، دارای حواشی مختصر با عناوین «تحفه»، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملکی محو شده و تملک محمّد صادق به سال ۱۳۳۰ه و مهر بیضوی کتابخانهٔ «مجدالدین (نصیری)» دیده می‌شود.
جلد: تیماج قرمز، عطف تیماج مشکی.
۲۰×۲۹ سم. ۱۷۵گ. ۲۳ س. (ثبت ۱۶۵۲۰)

۶۶۰۸

مجموعه

۱. حساب (حساب ـ فارسی)
= میزان الحساب = زبدة الحساب
(۴ ر ـ ۱۱ ر)
از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).
نک: ش ۳/ ۶۴۷۶.

۲. خلاصة الحساب (حساب ـ فارسی)
(۱۱ پ ـ ۲۶ پ)
از: قطب‌الدین خسرو شاه متخلص به نامی (ق ۹ه).
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۶۷۸؛ ذریعه، ۷/ ۲۲۴؛ آستان قدس، ۲/ ۳۱۶؛ مجلس، ش ۴۷۵۳؛ دانشگاه، ۴/ ۸۸۵.
انجام افتاده: ...که همان بیت است و آنراکل واحد از نصف و ربع و خمس قسمت نموده مجموع خارج قسمتها را جمع نمایند.

۳. تهذیب اخلاق (اخلاق ـ فارسی)
(۳۱ ر ـ ۳۳ پ)
از: ؟
همان است که در یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه گردآمده است.
نک: نشریه، ۵/ ۲۴۷؛ فهرستواره، ۶/ ۴۰۹ که آن‌را ترجمهٔ تهذیب الاخلاق ابن مسکویه دانسته، مشترک ۴/ ۲۲۸۸ با عنوان: ترجمهٔ تهذیب الاخلاق، ملّی شیراز، ۲/ ۱۱۱؛ عکسی دائرة المعارف، ش ۱۰۰۹.
انجام افتاده: ...جمهور مردمان از مشورت و صوابدید او تجاوز ننمایند ماهیت او در دو جهان ثابت و مستقر باشد و استحقاق مدح لازم آید فصل دوم.

۴. وجیزه در واجبات نماز = ترجمه الفیه (فقه ـ فارسی)
(۳۳ پ ـ ۴۱ ر)
از: ؟
رسالهٔ مختصری است در واجبات نماز، نگاشته شده جهت عزیزی، نسخهٔ حاضر ترجمه‌ای است بر رسالهٔ الالفیة شهید اول در یک مقدمه و سه فصل و یک خاتمه همانند اصل.

آغاز: شکر و سپاس مر خدای را که پروردگار عالمیان است و دعا بر فاضل‌ترین پیغامبران مرسل که آن محمّد است... پس این رساله‌ای است وجیزه در بیان واجبات نماز ....

انجام: ...و نماز عیدین را نیز قضا لازم نیست مادامی که معلوم شود که قرص محترق بوده باشد و اطلاق قضا بر نماز طواف و جنازه به مجاز است و همچنین است نذر مطلق.

۵. بحر طویل (شعر ـ فارسی)

(۵۱ ر ـ ۵۲ ر)

از: محمّد بیگ شیرازی.

نک: مجلس، ش ۲۶/ ۱۳۴۴۳.

۶. کارنامهٔ بلخ (شعر ـ فارسی)

= مرصاد العباد = اعتقادیه

(۵۷ ر ـ ۶۳ پ)

از: ؟

نک: نشریه، ۱۱/ ۶۹۷ و ۷۱۳؛ دانشگاه، ۱۲/ ۲۵۳۹؛ ملک، ۸/ ۱۸۷؛ منزوی، ۴/ ۳۰۵۲ با نسبت آن به سنائی غزنوی، ذریعه، ۱۷/ ۲۳۰ با نسبت آن به سنائی غزنوی، مشار فارسی، ۴/ ۳۹۸۸ از سنائی غزنوی.

در برخی مصادر این مثنوی ناشناس معرفی شده ولی در آغاز نسخه حاضر آن‌را از حکیم ثنائی (سنائی) دانسته است.

۷. نیل المرام (حساب ـ عربی)

(۷۱ ر ـ ۷۱ پ)

از: شهاب‌الدین احمد بن محمّد مقری (۱۰۴۳ه).

ارجوزه‌ای است در وفق اعداد در حدود ۲۷۵ بیت.

آغاز:

فقد اردت نظم در ملتقط
من البحر المخمس الخالی الوسط
سمیته نیل المرام المغتبط
لطالب المخمس الخالی الوسط

انجام:

علیه ازکی صلوات جامعه
سحاب سلام معها هامعه
مع آله و صحبه الناجیا
فقال من حسن الختام املا

نک: ایضاح المکنون، ۲/ ۶۹۸.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۰۹۱ه. مکان کتابت: منزل چهار باغ (پایان رسالهٔ اول)، ۱۰۹۸ه (پایان رسالهٔ چهارم)، محمّد زمان، ۱۰۹۱ه، کابل (پایان رسالهٔ ششم).

عناوین به شنگرف یا با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد، برخی از رساله‌ها تصحیح شده‌اند، روی برگ اول نام برخی از رساله‌ها به خط گلچین معانی و روی برگ دوم اشعاری فارسی از محمود اصفهانی و در پشت برگ دوم رقعه‌ای از حکیم مسیح الزمان و دو انشای بدون نام و در برگ سوم و چهارم فصل اول از رساله‌ای در خواص حروف آمده است، بین رسالهٔ دوم و سوم بخشی از اشعار سلامان و ابسال جامی و اشعاری فارسی از صائب و عرفی و قاسما دیوانه مشهدی و مقیمای مشهدی و مقیمای تبریزی و مصاحب و مخفی بنت اورنگ زیب و مقتدای بلخی و رفیع منشی و ناظم و ابن سینا و خواجه نصیر و میرزا جلال اسیر و یادداشتی به نقل از تاج‌الدین خوارزمی در معرفت عالم فانی دیده می‌شود، بین رسالهٔ چهارم و پنجم بخشی از شرح الموجز سدیدی کازرونی در ادویهٔ مسهله (۴۱ پ ـ ۴۷ ر) و یادداشتی پزشکی در انواع مرهم‌ها و طریقهٔ خوردن چوب چینی و پراکنده‌های دیگری در پزشکی آمده، و بین رسالهٔ پنجم و ششم اشعاری فارسی از شوکت ماوراءالنهری و طالب آملی و

میرزا طاهر وحید و صائب و غیوری و میرزا نصر (نصیر) منشی و شیدای هندی دیده می‌شود، بین رسالهٔ ششم و هفتم اشعاری از میرزا جلال اسیر و مطالبی به نقل از اخلاق جلالی جلال‌الدین دوانی و ابیاتی عربی با ترجمهٔ فارسی به خط عبدالرشید معروف به حافظ به سال ۱۰۹۳ه و یادداشتی از سید هادی به سال ۱۲۵۱ه و اشعاری ترکی با تخلص صائب و یادداشتی در خواص برخی از حروف آمده است، در برگ‌های پایانی نسخه اشعاری از بدیع به سال ۱۲۳۶ه زمانی که فتحعلی شاه در چمن خوش نزول اجلال داشت و نوعی و اشعار مفصلی در مدح امیر مؤمنان علی(ع) و دو انشای پراکنده و یادداشتی به نقل از همام‌الدین کرمانی و متفرقاتی دیگر آمده است، بسیاری ازبرگ‌های کتاب ترمیم شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار، عطف تیماج شکلاتی ترمیمی.

کاغذ: الوان.

۱۷/۵×۲۹/۵ سم. ۸۸گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۵۰۶۶۸)

۶۶۰۹

المغنی فی شرح الموجز **(پزشکی ـ عربی)**

از: سدیدالدین محمّد بن مسعود کازرونی (۷۵۸ه).

نک: ش ۱/ ۶۵۲۱.

نسخهٔ حاضر از فصل پنجم از باب اول از مقالهٔ اول از قسم اول در کلیات تا پایان شرح باب چهارم از مقالهٔ اول از قسم اول نظری را دار است.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین و نشانی متن به شنگرف. تصحیح شده به خطی غیر خط اصل، روی برگ اول نام کتاب و دو تملک محو شده و تملکی به سال ۱۲۸۷ه در دارالمؤمنین کاشان با مهر بیضوی «احتشام الملک» و چند یادداشت پزشکی عربی و یادداشتی که کتاب را جلد دوم از شرح مختصر ابزری مسمی به مغنی و تألیف علاءالدین محمّد بن محمّدرضا طبیب معرفی کرده دیده می‌شود، در برگ پایانی نیز یادداشتی پزشکی به عربی آمده است.

جلد: گالینگور زرشکی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.

۱۸/۵×۲۸/۵ سم. ۲۲۹گ. ۲۶ س.

(ثبت ۲۲۵۴۲)

۶۶۱۰

الفوائد الأفضلیة **(پزشکی ـ فارسی)**

از: علی افضل بن محمّدامین قزوینی، متخلص به افضل (ق ۱۱ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۶۱۱ـ۳۶۱۲؛ مرعشی، ۱۰/ ۵؛ دانشگاه، ۱۱/ ۲۲۵۳؛ مجلس، ش ۵۱۵؛ مشترک، ۱/ ۷۴۸؛ ذریعه، ۱۶/ ۳۲۵.

نسخهٔ حاضر از منفعت ۲۷ تا پایان کتاب را داراست.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: دوشنبه از دههٔ سوم ذی‌حجهٔ ۱۲۲۷ه.

عناوین به شنگرف. رؤوس مطالب به شنگرف در حاشیه آمده است، صفحات مجدول به شنگرف و لاجورد، در سه برگ آغازین فهرست مطالب کتاب آمده است، در برگ پایانی مهر مربع «یا هادی المضلین» و «عبده الراجی محمّد بن احمد» و مهرهای بیضوی «محمّدباقر» و «المتوکل علی اللّه عبده محمّد باقر» و چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی دیده می‌شود، در برخی از برگ‌ها تصحیحات مختصری به خط کاتب آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.
۲۰/۵×۲۹/۵ سم. ۱۹۳گ. ۲۳ س.
(ثبت ۲۷۶۹۹)

۶۶۱۱

تقویم الابدان **(پزشکی ـ عربی)**
فی تدبیر الانسان

از: شرف‌الدین یحیی بن عیسی بن جزله بغدادی (۴۹۳ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۴۶۷؛ التراث العربی، ۲/ ۱۰۹؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۶۴.

انجام افتاده: ... بل اذا زالت الحمی غذوه بمرورة بماء الحصرم و ما یقارب هذا.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۸ه.

عناوین به مشکی درشت، عبارات بالای جداول به خط رقاع و ریحان و به مشکی درشت، جداول به شنگرف.

تصحیح شده، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملک مرتضی بن محمّد حکیم به سال ۱۲۸۷ه و یادداشت نظر کردن در کتاب از مؤمن بن... داود... (که نام وی در پارگی برگ اول از بین رفته است)، و یادداشتی از محمّد علی حکیم بن عبدالوهاب بن عبدالحسین بن ابوالفضل عبداللّه بن کاظم بن عبداللّه بن کمال‌الدین حسین شریف طبیب به سال ۱۲۸۸ه در بارهٔ برخی از تألیفات اجدادش که متأسفانه مقداری از یادداشت آسیب دیده و نیز تملک مرتضی بن محمّدعلی به سال ۱۲۸۷ه آمده است.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.
۲۰×۲۶/۵ سم. ۵۰گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) **(ثبت ۷۸۴۰۷)**

۶۶۱۲

شرح الفصول الایلاقیة **(پزشکی ـ عربی)**
= شرح مختصر القانون

از: شمس‌الدین محمّد بن محمود آملی (۷۵۳ه).

نک: نشریه، ۶/ ۳۴۵؛ پزشکی، ۱/ ۲۵۹؛ ذریعه، ۱۴/ ۵۶ـ۵۷؛ الاعلام زرکلی، ۷/ ۸۷.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و نشانی متن به قرمز. تصحیح شده، دارای حواشی مختصر با عناوین «محمّد طاهر»، رؤوس مطالب به قرمز در گوشهٔ بالای صفحات آمده است، در دو برگ آغازین نام کتاب و مؤلف و تملک محمّد طاهر و یک بیت شعر فارسی به خط علی حسینی که کاتب یادداشت را پدر خود معرفی کرده دیده می‌شود، در دو برگ پایانی یادداشتی در بارهٔ مؤلف کتاب و تألیفات وی و مناظرهٔ وی با قاضی عضد ایجی آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول.
۱۷/۵×۲۷ سم. ۲۲۴گ. ۲۱ س. **(ثبت ۷۸۷۶۳)**

۶۶۱۳

تحفهٔ خانی **(پزشکی ـ فارسی)**

از: محمود بن محمّد بن عبداللّه بن عبیداللّه بن محمود (ق ۱۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۳۶ ـ ۳۳۳۷؛ منزوی، ۱/ ۵۱۶؛ ذریعه، ۳/ ۴۳۲؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۲۰۳؛ ملی، ۶/ ۵۵۳.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۹۷۶ه.

عناوین به شنگرف. در سه برگ آغازین فهرست مطالب کتاب به خطی جدید و روی برگ چهارم تملک محمّد شفیع بن بهاءالدین محمّد حسینی با مهر مربع «محمّد شفیع الحسینی سنهٔ ۱۱۴۹» و

تملک محمّد علی بن محمّد هادی طبیب قزوینی با مهر مربع «المتوکل علی اللّه الغنی عبده محمّدعلی» دیده می‌شود، برخی از برگ‌های آغازین رطوبت دیده است.

جلد: گالینگور زرشکی، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی.

۱۷/۵×۲۵/۵ سم. ۲۲۱ گ. ۲۳ س.

(ثبت ۲۷۶۹۸)

۶۶۱۴

حبیب العروس و ریحان النفوس **(پزشکی ـ عربی)**

از: ابوعبداللّه محمّد بن احمد بن سعید تمیمی حکیم (ح ۳۷۰ه).

در پزشکی و مشتمل بر چندین باب در ادهان و اصباغ و اللخالخ المجالسیة و اعمال الصیاح و الوان المطب و النضوجات، تصعید الزعفران و الصندل، تکتیب الکتاب بالذهب، الغسولات الخمریة، الغسلات المصطنعة لشعور النساء، صبغ لون، با استفاده از کلمات بزرگان و آنچه خود اختراع نموده و به تجربه رسانیده است، مؤلف از این کتاب‌ها و اشخاص نام برده است: کتاب محمّد بن العباس الخشکی، ام جعفر از ابن العباس، کتاب محمّد بن العباس، کتاب عباس بن خالد، کتاب ابن‌العباس، زبیده بنت جعفر، کتاب یوحنا، یحیی بن خالد، کتاب العطر المؤلف للمعتصم، کتاب قاسم بن احمد، کتاب ابی‌الحسن البصری، کتاب البرامکة، ابوالعلاء صاعد عطار ابراهیم بن المهدی، احمد بن ابی‌یعقوب، کتاب علی بن زیر طبری معروف به فردوس الحکمة، کتاب یوحنا بن ماسویه، کتاب ابن البر، أبی‌جعفر بن غویث، ابوبکر محمّد بن احمد المرندج المعروف بابن البواب، أبوالفرج غلام ابن ابی‌قرة کان بالقدس، ابوداود السندی، ابوغالب بن المدبر بفلسطین.

نسخهٔ حاضر سفر سوم از کتاب حاضر را داراست.

آغاز: الحمد للّه الموفق للصواب... و بعد فان هذا مما وفقنی اللّه و السادة العارفین من معالجة الطب و التحنین من تحنن رب العالمین فنسأل اللّه بکل امر حکیم ان یسهله علی جمیع المخلفین....

انجام: ...فاذا جفت جفافاً جیداً عبلتها فی درج و غطیتها بالحریرة فانها تعشب و تبیض فی جمعتین‌أو ثلاث ان شاء اللّه تم السفر الثالث من کتاب حبیب العروس و ریحان النفوس.

نک: کشف الظنون، ۱/ ۳۹۲؛ هدیة العارفین، ۲/ ۴۹؛ معجم البلدان، ۵/ ۳۱۳؛ تاریخ نگارشهای عربی، ۴۴۷ـ ۴۴۹.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۷ه.

عناوین به مشکی درشت، بسیاری از برگ‌ها ترمیم شده است، مرکب نسخه اسیدی شده، هشت برگ آغازین در ق ۱۰ه بازنویسی شده است، روی برگ اول نام‌کتاب با نسبت تألیف آن به شیخ مشایخ الاسلام عباس (ابن عباس) و تملک اسماعیل چلبی‌زاده دیده می‌شود.

جلد: تیماج دو رو با سرطبل، رو قهوه‌ای، اندرون سبز.

۱۸×۲۵ سم. ۱۷۰ گ. ۱۷ س.

(← تصویر) **(ثبت ۲۳۹۰۰)**

۶۶۱۵

روضة العطر **(پزشکی ـ عربی)**

از: محمّد بن محمود بن حاجی شیروانی (۹۱۲ه).

نک: عکسی مرکز احیاء، ۴/ ۱۰۵ـ۱۰۸؛ کشف الظنون، ۱/ ۹۲۸؛ عربی واتیکان، ۱/ ۸۲؛ الاعلام زرکلی، ۷/ ۸۸؛ معجم المؤلفین، ۱۱/ ۳۱۶.

خط: نسخ. کاتب: مصطفی بن یوسف بن احمد. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۵ صفر ۹۱۰ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده با حواشی مختصر با عناوین «مولانا نعمت» و «قرابادین

النحوی»، روی برگ اول یک تملک محو شده و نام کتاب و مؤلف و تملک محمّدحسین به سال ۱۲۶۱ه با مهر گلابی شکل «صح محمّدحسین ۱۲۵۴» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.

۱۷/۵×۲۶سم. ۲۰۱گ. ۲۳س.

(ثبت ۴۹۲۰۶)

۶۶۱۶

ترجمه صیدنه **(پزشکی ـ فارسی)**

از: جلال‌الدین ابوبکر بن علی بن عثمان اسفره‌ای کاشانی (ق ۷ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۲۷ ـ ۳۵۲۸؛ منزوی، ۱/ ۶۱۳؛ مینوی، ۱۰۴؛ میکروفیلم‌ها، ۳/ ۱۵؛ نشریه، ۳/ ۹.

نسخهٔ حاضر از آغاز تا اواخر کتاب و کلمهٔ هلیلج را دارا و از انجام افتادگی دارد.

آغاز: حمد و سپاس مر مبدعی را که الف قالب آدم را صدر جریدهٔ تشریف گردانید و در مکتب عنایت ابجد هدایتش تعلیم کرد و به لطف بی‌علت ذات او را سزامند گردانید....

انجام افتاده: ...که از غایت رسیدگی لون او به سیاهی مایل شده بود به عوض هلیلهٔ سیاه دهند و این خطاست و.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: اواخر ق ۱۰ه.

عناوین به شنگرف، صفحات دارای جدول شنگرف. برگ‌ها را رطوبت آسیب رسانده است، برگ اول دارای کتیبهٔ مرصّع کم‌کار با جملهٔ زرین تحریری «و لذکر الله اعلی» در وسط، روی برگ اول چند یادداشت پزشکی پراکنده آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار و لچکی.

۱۶×۲۴/۵سم. ۳۴۰گ. ۱۷س.

(← تصویر) **(ثبت ۱۳۵۴۹)**

۶۶۱۷

ترویح الارواح من علل الاشباح **(پزشکی ـ عربی)**

از: لطف‌اللّه بن سعدالدین فاروقی مصری (ق ۱۰ه).

نک: دانشگاه، ۱۶/ ۲۴۵؛ ملک، ۱/ ۱۳۵؛ نشریه، ۲/ ۲۲۳؛ مجلس، ش ۲۵ سنا؛ ایضاح المکنون، ۱/ ۲۸۳؛ معجم المؤلفین، ۸/ ۱۵۴.

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن قاسم (مقداری از نام در ترمیم از بین رفته است). تاریخ کتابت: شنبه ۱۶ شوال ۱۰۲۰ه.

عناوین به شنگرف.

تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مفصل در برخی از برگ‌ها، لکه‌های روغن به برخی از برگ‌ها آسیب رسانده، برش غیر فنی کاغذها مقداری از حاشیهٔ کتاب را از بین برده است، در برگ اول و آخر چند یادداشت پزشکی پراکنده به فارسی و عربی و یادداشت امانت کتاب به سال ۱۲۲۳ه و دستوری از میرزا محمّد حسین حسینی و تملک محمود بن عبدالحسین طبیب قزوینی به سال ۱۳۳۵ه دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول.

۱۸×۲۶سم. ۲۸۵گ. ۳۱س. **(ثبت ۶۱۲۲۹)**

۶۶۱۸

الجامع لمفردات الادویة والاغذیة = جامع الادویة المفردة **(پزشکی ـ عربی)**

از: ضیاءالدین عبداللّه بن احمد مالقی، ابن‌بیطار (۶۴۶ه).

نک: مرعشی، ۳۱/ ۶۷۰؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۷۷۲؛ ملی، ۸/ ۲۶۰ ـ ۲۶۱ و ۴۳۱؛ مجلس، ش ۴۵۵۶؛ مشار عربی، ۴۰۰؛ آستان قدس، ۱/ ۶۴۲ ـ ۶۴۴.

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن علی. تاریخ کتابت: پنجشنبه ۶ شوال ۹۲۸ه (پایان جزء اول)، دوشنبه سلخ ربیع الثانی ۹۲۹ه (پایان کتاب).
عناوین به شنگرف. تصحیح شده، دارای حواشی با عناوین «بلغاری» و در برگ پایانی یادداشتی در کتابت این حواشی به کتاب الحشایش تاج‌الدین بلغاری در روز جمعه غرهٔ محرم سال ۹۶۲ه دیده می‌شود، در برخی از برگ‌ها مهر بیضوی «یا اللّه المحمود فی کل فعاله» و «حسبی اللّه و نعم الوکیل» و مهر چند ضلعی «یا اللّه المحمود فی کل فعاله عسی ان یبعثک مقاماً محموداً» دیده می‌شود، در دو برگ آغازین سه بیت شعر فارسی از فردوسی طوسی و چند یادداشت طبی پراکنده به عربی و شرح حال مختصری از مؤلف به نقل از حواشی روض الاخبار و یادداشتی از محمّدباقر بن شمس‌الدین محمّد آمده که کتاب را شریفای خازن از استانبول به اصفهان آورده و پدر کاتب از وی خریده و به فرزندش کاتب یادداشت داده و پس از مطالعهٔ کتاب معلوم شده که کتاب در نزد حکیم عمادالدین محمود بوده و سپس به کتابخانهٔ میرزا محمّد حسینا و میرزا محمّد سعید در آمده است، و نیز تملک محمّد بن سعدالدین و محمود بن مسعود طبیب و محمّدباقر بن محمود طبیب با مهر بیضوی «حسبی اللّه و نعم الوکیل» و یادداشتی از محمّد حسین بن محمّد باقر بن محمود بن مسعود طبیب که کتاب را به حکیم محمّدباقر مذکور بخشیده و در برگ سوم تملک محمّد حسینی ملقب به صدر الاسلام و متخلص به خاک در سال ۱۳۴۷ه در قزوین با مهر دائری «فمن یرد اللّه یشرح صدره للاسلام» دیده می‌شود.
در دو برگ پایانی چند یادداشت پزشکی پراکنده و اشعاری فارسی از میرزا سعید حکیم آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار جدید.
۱۶×۲۴/۵ سم. ۳۶۵گ. ۲۷ س.
(← تصویر) (ثبت ۸۷۵۸۳)

۶۶۱۹

مجموعه

۱. کتابی در طب (پزشکی ـ فارسی)
(۱ر ـ ۱۵۱پ)
از: ؟
کتابی است در طب که بخش اول آن در ۱۲ باب: باب دوم در تدبیر هوا، بخش دوم در ازالهٔ مرض در ۱۰ باب: باب اول در غذا، مطلب دوم در امراض مختصه به اعضا در ۱۹ باب: باب اول در امراض رأس و دماغ در ۲۷ فصل، مطلب سوم در امراض غیر مختصه به عضوی در ۷ باب: باب اول در حمیات در ۴ فصل، که چون از آغاز افتادگی دارد معلوم نشد که چیست ولی مطالب آن نزدیک به کتاب مفتاح الشفا خوانساری است.
آغاز افتاده: و منع استیلای آسیاب مجففه... حرات غریبه و فساد اعتدال حرارت غریزی و چون... از رطوبت غریزی و حرارت بدان رطوبت را نضج دهد و غذا گرداند....
انجام: ...به حمام روند و در آب زن نشیند تادر آن بول کند و غذا مرطب مثل شورباء خروس بچه و جوان مرغ فربه و شراب بنوشند و از سرما محافظت نمایند....

۲. دستور الاطباء (پزشکی ـ فارسی)
= اختیارات قاسمی
(۱۵۳پ ـ ۲۹۰پ)
از: حکیم محمّد بن قاسم بن غلامعلی هندو شاه استرآبادی، فرشته (ق ۱۱ه).
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۴۵۰ ـ ۳۴۵۱؛ منزوی، ۱/

۵۶۲؛ ذریعه، ۸/ ۱۵۰؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۱۲۶؛ مجلس، ش ۱/ ۵۵۲۱؛ نشریه، ۵/ ۶۹۳.

نسخهٔ حاضر تا آغاز مقالهٔ سوم را داراست.

خط: رسالهٔ اول نستعلیق و رسالهٔ دوم نسخ.

تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین به شنگرف. برگ‌های رسالهٔ اول رنگین، برگ اول مجموعه و بسیاری از برگ‌های کتاب دوم ترمیم شده‌اند، دارای حواشی مختصر، بین رسالهٔ اول و دوم یادداشتی در معالجات ضعف شهوت و سستی مثانه آمده است، کتاب دوم را رطوبت آسیب رسانده، در برگ پایانی چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی دیده می‌شود، در برخی از برگ‌های کتاب دوم مهر بیضوی «الواثق بالملک القدوس ابن فضل‌اللّه العیدروس السید مصطفی» دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی فرسوده، عطف تیماج قهوه‌ای ترمیمی.

۱۵×۲۵/۵ سم. ۲۹۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۵۰۵۸۳)

۶۶۲۰

کتاب فی الطب **(پزشکی ـ عربی)**

از: ؟

امراض را به ترتیب اعضای بدن از سر شروع نموده و برای هر درد قرابادین و گیاهانی که در معالجهٔ آن بکار آیند را آورده است. این کتاب در فصولی گردآمده و چون از آغاز و انجام افتادگی دارد معلوم نشد که چیست. در برگی از کتاب آن‌را مفردات قانون ابن‌سینا و روی برگ اول به نام معالجات ابی‌معشر بلخی نامیده شده است، نسخهٔ حاضر از صداع سر و جمع المفاصل را داراست.

آغاز افتاده: و الضماد بیابسه یسکن الصداع الحار ابن وافد و سفیان و رأس الخشخاش بشرقه یسکن الصداع الحار ضماداً المسیحی وابن ماجه و سفیان و ابن واقد ....

انجام افتاده: ...حب الزیتون و دهن حمص احمرو شحم... بیاض الاظفار ضماداً زرنیخ احمرو.

خط: نسخ کم نقطه. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.

عناوین به شنگرف.

تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، روی برگ اول یادداشت «معالجات ابی‌معشر بلخی در کمال صحت است حسب الفرمایش آقا قیمت شد» و در برگ ۱۵۱ یادداشت «مفردات قانون بوعلی سینا» آمده که نباید هیچ یک از این دو نسخه باشد، در برگ پایانی مهر بیضوی «علی‌اکبر» دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۶/۵×۲۴/۵ سم. ۲۳۱گ. ۲۲ س.

(ثبت ۲۳۰۵۵)

۶۶۲۱

حدائق ناصریه **(طبیعی ـ فارسی)**

از: محمّدتقی بن محمّدهاشم بن محمّدحسین انصاری طبیب کاشانی (ق ۱۳ه).

مؤلف به سال ۱۲۸۳ه در مدرسهٔ دارالفنون در خدمت اعتضاد السلطنه و شاهزاده علی قلی میرزا به تحصیل علوم پرداخته و به ترجمهٔ کتاب موسیو ژزف رُک در نباتات پرداخته و در آغاز کتاب معانی لغات را به پنج زبان فارسی و عربی و ترکی و فرانسه و لاتینی آورده است. این کتاب به نام ناصرالدین شاه قاجار و به دستور استاد مؤلف دکتر تولوزان (طلزان) تألیف شده است. در نسخهٔ حاضر شکل گیاهان نیامده و به نسخهٔ اصل ارجاع داده شده است.

آغاز: حمداً لمخترع الکاینات و لمبدع الموجودات و شکراً لمن اظهر آثار قدرته فی اجرام الفلکی... و بنابر ابلاغ حکم جهان مطاع که فیلسوف زمان وحید عصر

و فرید دهر عالیجاه مسیحا فطرت....

انجام: ...زیرا که از کتب بسیار تفحص نمودم معلوم شد که به فاء موحده ولاتینی است و احتمال است که به واسطهٔ سهو در استنساخ به قاف مشهور شده باشد.

خط: نسخ زیبا. کاتب: مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به قرمز. تصحیح شده و کلمات مغلوط پاک شده و صحیح آن نوشته شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی زرین.

کاغذ: الوان.

۱۷×۲۵سم. ۲۴۷گ. ۱۳س. **(ثبت ۷۸۷۶۲)**

۶۶۲۲

الموجز فی شرح القانون **(پزشکی ـ عربی)**

از: علاءالدین علی بن ابی‌الحزم قرشی معروف به ابن النفیس (۶۸۷ه).

نک: التراث العربی، ۵/ ۳۱۴ـ۳۱۵؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۳۱۱؛ مجلس، ش ۵۱۱.

آغاز افتاده: و اعترض المسیحی بأن هذه القوی... البدن أو فی جزء دون جزء فان کان الثانی‌لزم... و ان کان الاول لزم اجتماع الضدین فی محل واحد لان... من القوی یحتاج فی تمام فعلها الی معونة هذه الکیفیات....

انجام افتاده: ...فقد کان بعض الاطباء یسقیه لمن کان به وجع القولنج فی وقت هیجان الوجع و ربما سقاه من قبل الوجع و قال: ورأیت من شرب هذا الزبل فلم یعرض له ذلک الوجع بعد ذلک و ان.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و نشانی متن به شنگرف. تصحیح شده، دارای حواشی مختصر، برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، روی برگ اول و آخر تملک عبد علی بن حسین شاخوری بحرانی دیده می‌شود، رؤوس مطالب به مشکی درشت در حاشیه آمده است.

جلد: تیماج سرمه‌ای.

۱۳×۲۶سم. ۳۴۰گ. ۲۵س. **(ثبت ۲۶۸۸۹)**

۶۶۲۳

شرح القانون **(پزشکی ـ عربی)**

از: ؟

نک: ملک، ۱/ ۴۲۳؛ الهیات، ۲/ ۶۹ـ۷۱.

آغاز افتاده: م و ذلک اذا کانت عالیة الشهوة، ح مع یمکن الهاضمة من هضم ما یقتضیه علیه الشهوة أما اذا کان الهضم قاصراً عن ذلک لم یتنفس الی قوة الشهوة، م و الاعراض اخری، ح مثل ما اذا ارید التحریک و مثل ما اذا کانت الاخلاط التی فی العروق کثیرة.

انجام: ...من الرطوبة الغریزیة فیحصل نوع آخر من التشنج اشد خطراً من الهزال بکثیر و هو التشنج الاستفراغی الیابس.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۵ ذی حجهٔ؟ (از ق ۱۰ه).

عناوین و نشانی متن به شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی. تصحیح شده و چند برگ آغازین با حواشی مختصر، در برگ پایانی تملک محو شده سیّد محمّد بن محمّدحسین موسوی با مهر مربع ناخوانی آمده است.

جلد: تیماج دو رو قهوه‌ای، رو ضربی ترنج و سرترنج دار مجدول زرین.

۱۵/۵×۲۴/۵سم. ۲۵۵گ. ۳۱س.

(ثبت ۶۱۹۹۱)

۶۶۲۴

شرح الموجز **(پزشکی ـ عربی)**

از: محمّد بن محمود بن حاجی شیروانی (۹۱۲ه).

شرح مزجی است بر کتاب الموجز ابن‌نفیس با اشاره به آراء متقدمین و متأخرین از پزشکان نامی، نسخهٔ حاضر فن اول را داراست.

آغاز: الحمد للّه الذی ابدع بقدرته الاجرام العلویة و

انشأ برأفته الاجسام السفلیة و أحدث برحمته المواليد بحسب الاستعداد و القابلیة و خص منها الانسان بالنطق و الفهم و العقول الکافیة ....

انجام: ...و الصلحاء المستضعفین و من ینقادک و یعتقد فیک و لا یخالف امرک و اذا وصفت دواء فهم السامع و کرر علیه لئلا یقع الغلط فیمایسمع و یکتب.

نک: الاعلام زرکلی، ۷/ ۸۸؛ معجم المؤلفین، ۱۱/ ۳۱۶؛ هدیة العارفین، ۲/ ۲۲۵.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۲ ربیع الاول ۸۵۶ه (شاید تاریخ تألیف باشد).

عناوین و متن به شنگرف. تصحیح شده، دارای حواشی مختصر، روی برگ اول یادداشت «من کتب السید صدرالدین لدی الاقل اسداللّه» و تملک محمّد بن... میدانی که مقداری از نام وی در ترمیم از بین رفته و نام کتاب و مؤلف و تملک نصراللّه به سال ۱۲۱۶ه و یادداشتی ترکی و در برگ پایانی نیز یادداشتی به ترکی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۷/۵×۲۴/۵ سم. ۱۳۷گ. ۲۵ س.

(← تصویر) **(ثبت ۶۱۷۷۳)**

۶۶۲۵

دستور الاطباء **(پزشکی ـ عربی)**

از: عمادالدین محمود بن محمّدحسین بن محمّدباقر طبیب.

اجداد مؤلف که همگی از پزشکان بوده‌اند مؤلف نیز به این شغل روی آورده و از خدمت پدرش استفاده نموده و آنچه از وی فرا گرفته در کتاب حاضر گردآورده است. این کتاب در دو نمط هر یک در چند باب و فصل تنظیم شده است بدین عناوین:

النمط الاول: فی الادویة المفردة.

النمط الثانی: فی التدابیر الکلیة و قوانین المعالجات و ذکر الادویة المرکبة.

نسخهٔ حاضر جزء اول کتاب را داراست.

آغاز: الحمد للّه المبدی المعید الفعال لما یرید الهادی عباده الی معرفة کل داء شدید... اما بعد... انی لما کنت من اهل بیت مشهورین بهذه الصناعة و کانت لهم فی هذا الفن مراتب رفیعة و مهارة عظیمة و ممارسة کثیرة بل کانوا متفردین بها من قدیم الی هذا الاوان ....

انجام: ...و یبالغ برفق فی استیصال السوداء و یقوی فم المعدة ببعض الجوارشنات العطرة مثل جوارشن العنبر والعود.

نک: نشریه، ۵/ ۲۴۹؛ کشف الظنون، ۱/ ۷۵۳؛ بدون نام مؤلف.

خط: نسخ مایل به نستعلیق. کاتب: عبداللّه بن شمس‌الدین محمّد حسینی. تاریخ کتابت: ۱۱۳۴ه.

عناوین به شنگرف، رؤوس مطالب به شنگرف در حاشیه آمده است.

تصحیح شده، لبهٔ بالای صفحات را موریانه آسیب رسانده، روی برگ اول تملکی به سال ۱۲۸۶ه با مهر بیضوی «احتشام الملک» و یادداشتی در شناخت قلم سریانی و در پشت برگ پایانی یادداشتی پزشکی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۷×۲۴ سم. ۲۱۲گ. ۱۹ س. **(ثبت ۲۲۴۷۹)**

۶۶۲۶

کفایة الطب **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ابوالفضل حبیش بن ابراهیم بن محمّد تفلیسی (ق ۶ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۶۵۱ ـ ۳۶۵۲؛ منزوی، ۱/ ۵۵۷؛ ذریعه، ۱۸/ ۹۴؛ هدیة العارفین، ۱/ ۲۶۳؛ دانشگاه، ۹/ ۱۲۵۸؛ مجلس، ش ۶۳۳۲.

خط: نستعلیق نازیبا. تاریخ کتابت: شعبان ۱۲۵۳ه.

عناوین به قرمز. عناوین ابواب در حاشیه به قرمز یا مشکی درشت آمده است، روی برگ اول یک رباعی فارسی دیده می‌شود.
جلد: تیماج قرمز فرسوده، عطف تیماج مشکی. کاغذ: الوان.
۱۷/۵×۲۲سم. ۱۴۷گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۵۰۶۱۳)

۶۶۲۷

تحفهٔ خانی **(پزشکی ـ فارسی)**
از: محمود بن محمّد بن عبداللّه بن عبیداللّه بن محمود (ق ۱۰ه).
نک: ش ۶۶۱۳.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه (تاریخ در ترمیم برگ آخر از بین رفته است).
عناوین به شنگرف. تصحیح شده، نسخه رطوبت دیده و بسیار کثیف شده، بسیاری از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، در دو برگ آغازین مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» و یک یادداشت پزشکی و تملکی محو شده به سال ۱۱۴۰ه و تملکی با مهر مربع «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین...» و در برگ پایانی چند نسخهٔ پزشکی آمده است.
جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار با لچکی، اندرون قرمز، دورو عطف تیماج قهوه‌ای ترمیم شده.
۱۴×۲۲سم. ۳۳۷گ. ۲۱ س. **(ثبت ۷۸۶۹۷)**

۶۶۲۸

مفتاح الشفا **(پزشکی ـ فارسی)**
از: میرزا محمّدکاظم بن محمّد صائب خوانساری.
نک: ش ۶۵۵۹.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۴ ذی‌حجهٔ ۱۲۴۵ه.
عناوین به قرمز و شنگرف، رؤوس مطالب در حاشیهٔ بالای صفحات آمده. نسخه‌های پزشکی پراکندهٔ مختصری در حاشیه آمده، در برگ آغاز نام کتاب و چند نسخهٔ پزشکی و در دو برگ پایانی نیز نسخه‌های پراکنده‌ای دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج و لچکی‌دار.
۱۴/۵×۲۱سم. ۲۱۰گ. ۱۴س.
(ثبت ۷۸۴۷۷)

۶۶۲۹

فرخ‌نامهٔ جلالی **(چنددانشی ـ فارسی)**
از: ابوبکر مطهر بن محمّد بن ابی‌القاسم جمالی یزدی (ق ۶ه).
نک: ش ۲/ ۶۴۷۱.
آغاز افتاده: بیاض تحویل کنم اتفاق را در این اندیشه جماعتی از اقران به حکم تهنیت فرزند اعزابوالقاسم ابقاه اللّه و رزقه علماً نافعاً و جعله من الصالحین آمین رب العالمین در پیش من ضعیف خواستند که در آن تأمل کند....
انجام افتاده: ...به همان دستور که گفتیم قند بر نهند و آنگه تمر هندی بر نهند با تخم کاسنی و آنگه شربتی هفت مثقال بدهند به اول و آخرش.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.
عناوین به شنگرف. در برخی از برگ‌ها آثار تصحیح مختصری دیده می‌شود، در برگ اول یک نسخهٔ پزشکی با مداد و خطی جدید آمده است، در برگ هشتم مهر دائری «الواثق بالملک الدین العبد محمّد بن فخرالدین» و در برگ پایانی چند بیت شعر فارسی مشهود است.
جلد: تیماج مشکی.
۱۲/۵×۱۷/۵سم. ۱۲۱گ. ۱۵س.
(ثبت ۸۸۰۰۸)

۶۶۳۰

المرغوب و المحذور لتحفة الدستور (پزشکی ـ فارسی)

از: شرف بن بهاء طبیب شیرازی.

نک: ذریعه، ۲۰/ ۳۱۱؛ ملک، ۴/ ۷۴۶؛ نشریه، ۷/ ۲۸۴؛ فهرستواره، ۷/ ۲۸۴.

عناوین کتاب چنین است:

مقالهٔ اول: در مرغوبات، دارای ۲۰ باب:

باب اول: در کلام کلی در جمیع متناولات، دارای ۱۲ فصل.

باب دوم: در حبوب، در ۶ فصل.

باب سوم: در لحوم، در ۵ فصل.

باب چهارم: در بیان شیر و بیضه و متعلقات آن، در ۴ فصل.

باب پنجم: در میوه‌ها، در ۱۱ فصل.

باب ششم: در اثماری که در ایشان روغنی باشد، در ۵ فصل.

باب هفتم: در بزور دهنیه، در ۳ فصل.

باب هشتم: در حلویات، در ۳ فصل.

باب نهم: در ترشیها، در ۳ فصل.

باب دهم: در بقول، در ۶ فصل.

باب یازدهم: در توابل و اقاویه و ادویه‌جات، در ۵ فصل.

باب دوازدهم: در کوامیخ و بوارد و مخللات، در ۳ فصل.

باب سیزدهم: در مرباها و انبه‌جات، در ۶ فصل.

باب چهاردهم: در اطعمهٔ مرکبه، در ۷ فصل.

باب پانزدهم: در انواع حلواها، در ۳ فصل.

باب شانزدهم: در مشروبات از آب و شراب و متعلقات آن، در ۸ فصل.

باب هفدهم: در بیان سایر اشربه و ربوب، در ۵ فصل.

باب هجدهم: در مشمومات، در ۵ فصل.

باب نوزدهم: در عرقها و روغنها، در ۳ فصل.

باب بیستم: در مساکن و ملابس، در ۳ فصل.

مقالهٔ دوم: در محذورات از انواع سموم و هوام، در ۱۰ باب:

باب اول: در کلام کلی در جمیع محذورات، در ۲ فصل.

باب دوم: در علامت هر نوع از سموم و مشروبه، در ۳ فصل.

باب سوم: در انواع سموم نباتی و علامات هریک، در ۴ فصل.

باب چهارم: در انواع سموم حیوانی و علامات هر یک، در ۴ فصل.

باب پنجم: در انواع سموم معدنی و علامات هر یک، در ۲ فصل.

باب ششم: در تدبیر احتراز از سموم هوام و معالجات هر یک، در ۵ فصل.

باب هفتم: در معالجات لسع و حشرات، در ۳ فصل.

باب هشتم: در انواع سموم و اصناف ماران، در ۴ فصل.

باب نهم: در نهش و لسع حشرات و معالجهٔ آنها، در ۴ فصل.

باب دهم: در گزیدن انسان و سباع و وصایای اطبا در امر محذورات، در ۶ فصل.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۰ یا اوائل ۱۱ه. عناوین به شنگرف و ارغوان و مشکی و به خط رقاع و ثلث و نستعلیق. لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده و برخی از برگ‌ها توسط موریانه آسیب مختصری دیده، نسخه را رطوبت آسیب رسانده، روی برگ اول نام کتاب و تملک ملّا علی گیلانی لاهیجی و مهر مربع «حکیم عبدالرزاق خان سنهٔ ۱۱۸۶» و مهر هشت گوش «عنایة الازلیة و کفایة الابدیة» و نام کتابخانهٔ شاه علی عادلشاه دیده می‌شود.

جلد: تیماج قرمز مجدول ضربی.
۱۷/۵×۲۵/۵ سم. ۳۱۵گ. ۱۵ س.
(ثبت ۱۲۸۹۷)

۶۶۳۱

نزهة القلوب **(چند دانشی ـ فارسی)**

از: حمداللّه بن ابوبکر بن محمّد مستوفی قزوینی (۷۵۰ه).

نک: منزوی، ۱/ ۶۸۹ ـ ۶۹۱؛ دانشگاه، ۲/ ۶۷۳؛ مجلس، ش ۶۹۱؛ الهیات، ۱/ ۴۳۴؛ ملی، ۱/ ۵۵؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۹۴۵؛ ذریعه، ۲۴/ ۱۲۰.

نسخهٔ حاضر مقالهٔ اول را دارا و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: طلائیست معدن سیستان در افواه مشهورست که در عهد سلاطین غزنین بر روی زمین به مثل سوزن زرین پیدا شد و هر چندان که نشیب‌تر ....

انجام افتاده: ... معدن به حدود دامغان آنرا کوه زر خوانند طلا پاره‌ها در میان خاک می‌یابند خاکرا می‌شویند تا طلا از وی جدا می‌شود و اکنون در ایران غیر از این معدن.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی و لاجورد.
تصحیح شده، نسخه رطوبت دیده، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده.
جلد: تیماج قرمز با نقش گلی ضربی در چهار گوشهٔ کتاب.
۱۶×۲۹ سم. ۶۵گ. ۱۹ س. **(ثبت ۱۷۹۱۸)**

۶۶۳۲

المغنی فی الادویة المفردة **(پزشکی ـ عربی)**

از: ضیاءالدین عبداللّه بن احمد مالقی، ابن‌بیطار (۶۴۶ه).

نک: نشریه، ۶/ ۴۱۳ و ۴/ ۳۴۰ و ۱۱/ ۱۳۳؛ دانشگاه، ۱۷/ ۲۱؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۷۴۹؛ هدیة العارفین، ۱/ ۴۶۱؛ الاعلام زرکلی، ۴/ ۶۷.

نسخهٔ حاضر از فصل دوم از باب هفتم «فیما یختص منها بامراض الکبد» تا پایان جزء دوم را داراست.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: شب شنبه ۷ جمادی الاول ۶۴۶ه.
عناوین به شنگرف. تصحیح شده، لبهٔ اکثر برگ‌ها ترمیم شده است، در حاشیهٔ گ ۵۵ پ دعایی به خط محمّد بن علی بن اسماعیل حمامی اسعودی به سال ۸۰۵ه در ایام امیر عبداللّه بختی (؟) آمده است، در برگ پایانی آغاز خطبهٔ کتابی در طب به عربی دیده می‌شود، روی برگ آغازین نام کتاب و مؤلف و مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» و تملک عبداللّه بن عبدالعزیز و عبدالرحمن بن عبدالعزیز دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی فرسودهٔ سرطبل‌دار.
۱۵×۲۱ سم. ۱۸۸گ. ۱۹ س.
(← تصویر) **(ثبت ۷۸۷۱۱)**

۶۶۳۳

مجموعه

۱. بحار الانوار **(حدیث ـ عربی)**

(۲ ر ـ ۶۵ پ)

از: ملّامحمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ه).

متفرقاتی است به نقل از بحار الانوار که بخشی از جلد ۴ و ۸ بحار چاپی و ۵۴ و ۵۶ را داراست و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: هو المغنی لها بعد وجودها حتی یصیر موجودها کمفقودها و لیس فناء الدنیا بعدا بتداعها بأعجب من انشائها و اختراعها و کیف ولواجتمع جمیع حیوانها من طیرانها و بهائمها ....

انجام افتاده: ...عن ابی‌الحسن علیه‌السلام قال لا تدع الحجامة فی سبع من حزیران فان فاتک فأربع عشرة.

۲. شافی الاوجاع (پزشکی ـ فارسی) = تقویم الابدان = الواح الصحة

(۶۸ ر ـ ۱۸۲ ر)

از: حبیب‌اللّه بن نورالدین محمّد طبسی تونی (ق ۱۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۰۷ـ۳۵۰۸؛ منزوی، ۱/ ۶۰۰؛ مرعشی، ۱۴/ ۸۶؛ دانشگاه، ۷/ ۲۷۳۱؛ سپهسالار، ۵/ ۱۲۹.

خط: کتاب اول نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه. کتاب دوم نستعلیق، ذی‌حجهٔ ۱۲۳۵ه.

عناوین در کتاب اول نانویس و در کتاب دوم به شنگرف، جدول‌ها در کتاب دوم به شنگرف، در پشت برگ اول یادداشتی حدیثی و در برگ پایانی مهر بیضوی «العبد محمّدحسین» دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی ترمیمی.

۱۵×۲۱ سم. ۱۸۲گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۶۴۵)

۶۶۳۴

حمیات (پزشکی ـ فارسی)

از: محمّدباقر بن محمّدحسین طبیب (ق ۱۱ه).

نک: ش ۶۵۹۳.

این رساله به ش (۶۵۹۳) معرفی شد ولی چون برخی اختلافات در عناوین ابواب دیده می‌شود، آن عناوین را دوباره ذکر کردیم:

مقدمه: در تعریف تب و ذکر اجناس آن و جملی از امور مهمه در معالجهٔ آن، در ۸ فصل.

باب اول: در علاج حمی یوم و ذکر اسباب و علامات و معالجات آن، در ۲ فصل.

باب دوم: در تب دق و اسباب و علامات و معالجات آن.

باب سوم: در حمیات عفن و اقسام آن و اسباب و علامات و معالجات هر یک از اقسام آن، در ۴ فصل و یک تذبیب.

باب چهارم: در حمی غشیه و علاج آن، در ۲ فصل.

باب پنجم: در وباء و علامات ظهور آن و تدابیر کلیه در آن، در ۲ فصل.

باب ششم: در اسباب و علامات و معالجه آبله و حصبه، در ۳ فصل.

باب هفتم: در معرفت نکس و احوال و علامات و علاج آن، در ۲ فصل.

باب هشتم: در احوالی که عارض می‌شود ناقه را و علاج آن، در ۲ فصل.

خاتمه: در ذکر نسخه‌هائی که در اثنای معالجات اسامی آنها ذکر شده بود.

آغاز: سپاس بلند اساس و ستایش بی‌آلایش شایستهٔ درگاه کبریائی است که قانون شفای دردمندان بادیهٔ جهالت و مستمندان وادی ضلالت در کتابخانهٔ بر و احسان اوست....

انجام: ...و شیرهٔ تخم گشنیز خشک داخل نموده بجوشانند تا به قوام آید و با قند سفید به طریق نوشدارو به عمل آورند ان شاء اللّه تعالی نافع باد.

خط: نسخ زیبا. کاتب: محمّد مؤمن بن محمّد نصیر (شرح حالش در احوال و آثار خوشنویسان ۲/ ۸۴۶ آمده است). تاریخ کتابت: از ق ۱۱ه.

عناوین به قرمز و خط رقاع، صفحات مجدول به زر و مش کی و شنگرف و لاجورد. برگ اول دارای سرلوح مرصّع مذهّب با حاشیه‌سازی گل و بوتهٔ زرین تحریری با نقش اسلیمی، ظاهراً این نسخه جهت خزانهٔ سلطان تهیه شده است، روی برگ اول یادداشتی در ساختن حب سرفه

آمده است، در برگ پایانی یادداشتی به سال ۱۲۴۱ه و یادداشتی به خط عبدالحسین بن آقا یوسف راسخی دیده می‌شود، برگ‌های سفیدی در آغاز و انجام نسخه افزوده شده است.

جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج‌دار بدون‌مقوا.

۱۴/۵×۲۱/۵ سم. ۱۰۰گ. ۱۲س.

(← تصویر) **(ثبت ۷۶۵۰۱)**

۶۶۳۵

زینة الابدان **(پزشکی ـ فارسی)**

از: شلیمر فلمنکی.

مؤلف به دستیاری محمّد تقی بن محمّدهاشم انصاری کاشانی در تصحیح لغات و اصطلاحات، رسالهٔ حاضر را در علامات و تشخیصات و معالجات امراض جلدی (پوستی) در یک مقدمه و دو مقاله گردآورده و آن‌را به ناصرالدین شاه قاجار هدیه نموده است.

عناوین کتاب چنین است:

مقدمه: در بیان تعریف عمومی و اقسام امراض جلدیه.

مقالهٔ اول: در بیان امراض جلدیه طبیه.

مقالهٔ دوم: در بیان امراض جلدیه جراحیه.

آغاز: الحمد لولیه... اما بعد این رساله‌ای است مشتمل بر انواع امراض و علامات و تشخیصات و معالجات امراض جلدیه از تصنیفات و تألیفات چاکر آستان حضرت ظل اللّه.

انجام: ...و ناخن در مابقی حیات به قانون صحت و طبیعی از روی جلد سالم روئیده به هیچ وجه میل به فرو نشستن نمی‌نمود.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۰۰؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۸۴۵.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین به مشکی درشت است، معادل لاتین کلمات نانویس مانده.

جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا، عطف تیماج قهوه‌ای ترمیمی.

۱۶×۲۱ سم. ۱۰۰گ. ۱۴س. **(ثبت ۷۸۷۵۷)**

۶۶۳۶

اصول شیمی غیر آلی **(شیمی ـ فارسی)**

از: نصرت‌اللّه خان حکیمی (ق ۱۴ه).

در بیان اصول شیمی غیر آلی و ظاهراً ترجمه شده از کتاب‌های اروپایی که در دارالفنون تدریس می‌شده است.

آغاز: مقدمه اجسام مفرده و مرکبه وقتی که اجسام لا تعد و لا تحصی را که در اطراف خود مشاهده کنیم معلوم می‌توان کرد که با شرایط معینه تغییر پذیرند و تبدیل می‌شوند به اجسام جدیده....

انجام: ...سبب تکوین عدد نامحصوری از مرکبات می‌شوند فرمولهای تکوینی مورد استعمال زیاد دارند.

خط: نستعلیق. کاتب: مؤلف. تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۳۰۹ه.

عناوین به مشکی درشت یا با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد. تصحیح شده، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف آمده است، مقابل بسیاری از کلمات معادل لاتین آن دیده می‌شود، در دو برگ پایانی اشعار فارسی ضعیف آمده است.

جلد: مقوائی، عطف تیماج قهوه‌ای.

۱۳/۵×۲۱ سم. ۱۶۶گ. ۱۷س.

(ثبت ۷۸۷۵۶)

۶۶۳۷

القانونچه **(پزشکی ـ عربی)**

از: قاضی محمود بن محمّد چغمینی خوارزمی (۶۱۸ه).

نک: ش ۲/ ۶۵۳۳.

آغاز افتاده: و أرطب منه أو أحر وأيبس منه أوأبرد و أرطب منه أو أبرد و أيبس منه الفصل الثانی فی الأخلاط الخلط جسم رطب سیال یستحیل الیه الغذاء أولاً....

خط: نسخ. تاریخ کتابت: شوال ۱۲۳۱ه.

عناوین به شنگرف. نسخه رطوبت دیده، در برگ اول چند یادداشت پزشکی پراکنده آمده است، تصحیح شده.

جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا.

۱۴×۱۹/۵سم. ۳۸گ. ۱۴س. **(ثبت ۲۲۴۹۱)**

۶۶۳۸

فرس‌نامهٔ انوشیروانی **(طبیعی ـ فارسی)**

= خیل‌نامه

از: ؟

همان است که در دو باب تنظیم شده: باب اول مشتمل بر ۴۰ باب در معرفت اسبان، باب دوم در ۶۰ باب در امراض و معالجهٔ اسبان.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۹۰؛ ذریعه، ۱۶/ ۱۶۸؛ دانشگاه، ۸/ ۵۷۹؛ مجلس، ش ۲۱۷۹.

آغاز: افضل جزائل نعماء و اجزل فواصل آلاء که از حضرت عزت جل و علا اجناس مکنونات را حاصل شده و انواع مصنوعات را شامل آمده شرف نطق و کرامت و بیان است....

انجام: ...و زهره در آب بجوشانند صاف کنند اسفند و مغز جوز را در وی ریزند بر اسب سیاه مالند سفید شودان شاء اللّه.

خط: نستعلیق. کاتب: عباس بن ابراهیم شیرازی.

تاریخ کتابت: جمعه ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۵۷ه.

عناوین به قرمز. دارای حواشی مختصر، در آغاز و انجام نسخه صفحاتی سفید آمده که بر روی آنها نسخه‌های پزشکی پراکنده و اشعاری فارسی در مدح اهل بیت(ع) آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.

۱۴/۵×۲۲سم. ۷۹گ. ۱۸س. **(ثبت ۷۸۴۷۲)**

۶۶۳۹

مجموعه

۱. شیمی **(شیمی ـ فارسی)**

(۱پ ـ۳۸پ)

از: ؟

در مباحث شیمی جدید و ظاهراً ترجمهٔ یکی از کتاب‌های اروپایی در این فن می‌باشد که جهت مدرسهٔ دارالفنون ترجمه شده است.

آغاز: قبل از آنکه شروع نمائیم در مطالب مخصوصه علم شیمی بهتر آن است که لغات مستعملهٔ این علم را ترجمه و توضیح کنیم تا متعلمین را کار سهل‌تر شود....

انجام: ...فلرور دوکلیسیوم و بزیت هفتم جسم چهل و هشت سطحی مانند الماس جمیع این اشکال مقارن‌اند و در اطراف سه محور قائم‌الزوایا واقع‌اند.

۲. تشریح مادهٔ عصبی **(پزشکی ـ فارسی)**

(۴۰پ ـ۱۳۸ر)

از: ؟

در تشریح مادهٔ عصبی و شاید بخشی از بیست باب در تشریح دکتر پولاک باشد که نسخه‌ای از آن در کتابخانهٔ ملک ۹/ ۳۹۳ و آستان حضرت معصومه(س)، ۲/ ۲۶۹ آمده است.

نک: ش ۳۳۷۷.

۳. تشریح قلب و عروق **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱۳۹پ ـ۱۶۸پ)

از: ؟

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۷۹؛ پزشکی ایران، ۷۵؛ ملی تبریز، ۱/ ۲۷۳.

خط: نستعلیق. کاتب: احمد. تاریخ کتابت:

۱۳۰۳ه (پایان رسالهٔ اول). احمد بن محمّد آقایی دنبلی، ذی‌حجهٔ همان سال (پایان رسالهٔ دوم). هـمو، ۱۸ محرم ۱۳۰۴ه (پایان رسالهٔ سوم).

عناوین به مشکی درشت. تصحیح شده، معادل لاتین لغات مقابل آنها آمده و در برخی موارد نانویس.

جلد: تیماج مشکی، عطف ترمیمی.

۱۷×۲۱/۵سم. ۱۶۸گ. ۱۶س.

(ثبت ۱۶۸۲۸)

۶۶۴۰

الکتریسیته **(فیزیک ـ فارسی)**

از: ؟

رساله‌ای است در بیان الکتریسیته (نیروی برق) که ظاهراً از کتاب‌های دارالفنون می‌باشد که از کتاب‌های اروپایی ترجمه شده است، در ۹ فصل بدین عناوین:

فصل اول: در فوائد اصلیه الکتریسیته، در ۸ مطلب.

فصل دوم: در الکتریسیته رستاتیک و قوهٔ جاذبه و دافعهٔ آن.

فصل سوم: در الکتریسیته انفلوآنس.

فصل چهارم: در الکتریسیته دسیموله.

فصل پنجم: در الکتریسیته دینامیک.

فصل ششم: در اعمال پیل.

فصل هفتم: در الکتریسیته و مغناطیس با هم.

فصل هشتم: مغناطیس نمودن به واسطهٔ جریان الکتریسیته.

فصل نهم: در اندوکسیان که حاصل می‌شود از کوران الکتریک با منیتیک.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این کتاب مشتمل است بر چند فصل فصل اول در فوائد اصلیه الکتریسیته و این شامل است بر چند مطلب مطلب اول الکتریسیته یکی از عاملهای طبیعی است که وجود او ظاهر می‌شود به واسطهٔ جذب و دفع....

انجام: ...و به واسطهٔ پرده مرکب است از چند حباب که این حبابها مملواند از ده قسمت آب و یک قسمت البومین و نمک طعام.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲۷۸ه.

دارای چند شکل هندسی آب رنگ.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۷×۲۱/۵سم. ۸۱گ. ۱۷س. **(ثبت ۱۶۸۲۱)**

۶۶۴۱

مجموعه

۱. الطب الجدید الکیمیاوی **(پزشکی ـ عربی)**

(۳پ ـ ۴۷پ)

از: براکلسوس[1].

نک: مجلس، ش ۴۸۸۱؛ نشریه، ۳/ ۵۵؛ مرعشی، ۳۲/ ۱۰۶؛ ملی، ۱۸/ ۲۵۲؛ التراث العربی، ۴/ ۱۹ـ۲۰؛ ذریعه، ۱۵/ ۱۴۱؛ دائرة المعارف، ۱/ ۱۷۱.

۲. جواهر الاسرار فی معارف الأحجار **(کیمیا ـ عربی)**

(۵۰پ ـ ۱۳۷ر)

از: علی بن خسرو چلبی ازنیقی[2] (ق ۱۱ه).

نک: مرعشی، ۳۲/ ۹۶؛ تاریخ التراث العربی، ۴/ ۴۴۶؛ کشف الظنون، ۱/ ۶۱۲؛ هدیة العارفین، ۱/ ۷۵۳؛ ملک، ۶/ ۲۸۷ از محمّد قمری، دانشگاه، ۸/ ۷۴۳؛ نشریه، ۷/ ۲۴۰ از محمّد قمری، ملی، ۱۲/ ۳۰۵ از ازنیقی مذکور، مجلس، ش ۱/ ۷۱۸؛ عکسی مرکز احیاء، ۵/ ۲۵۸ـ۲۶۰.

---

۱. در فهرست مرعشی، ۳۲/ ۱۰۶، این کتاب از ابن سلوم صالح بن نصراللّه حلبی (د: ۱۰۸۱ه) دانسته شده است.

۲. این رساله در برخی از نسخه‌ها نظیر نسخهٔ حاضر به محمّد قمری نسبت داده شده است.

خط: نسخ. کاتب: عبداللّه بن ابوالحسن دشتی بهبهانی. تاریخ کتابت: ۲۱ صفر ۱۲۶۴ه (پایان رسالهٔ اول). همو، سه شنبه ۱۵ ربیع الآخر ۱۲۶۴ه (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین به قرمز. تصحیح شده با حواشی پراکندهٔ فارسی و عربی، در سه برگ پایانی فهرست مطالب کتاب و تملکی به سال ۱۳۳۹ه که کتاب را از حاج محمّد رضا کتاب فروش خریده و یک یادداشت در کیما و در برگ پایانی نیز یادداشتی در عبارتی که شیخ ابوالفضل فیضی برای خان عالم نوشته و هنگام آمدن به ایران نزد شاه عباس از طرف شاه سلیم آن‌را آورده، آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول.

۱۵/۵×۲۱/۵ سم. ۱۳۷گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۷۷۲)

۶۶۴۲

تحفهٔ خانی **(پزشکی ـ فارسی)**

از: محمود بن محمّد بن عبداللّه بن عبیداللّه بن محمّد (ق ۱۰ه).

نک: ش ۶۶۱۳.

آغاز افتاده: علامی مولانا جلال الملة و الدین محمّد الصدیقی الدوانی طیب اللّه مضجعه و جعل مقعد الصدق مرجعه بیت: برده اوگوی سبقت از میدان....

انجام افتاده: ...و به حموضی و ترشی که داردفم معده را عند الوصول لدغی و گزیدنی می‌کند و به این... است و این را در خارج نیز مثالی هست و آن این است که.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ یا اوائل ۱۲ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح‌شده با حاشیه‌نویسی بسیار مختصر، رؤوس مطالب در گوشهٔ بالای صفحات به فارسی و به مشکی درشت آمده، برگ‌های پایانی ترمیم شده است، روی برگ اول مهر بیضوی «یا عباس علی ادرکنی» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قرمز با جدول‌کشی ضربی، عطف ترمیمی.

۱۲/۵×۱۹/۵سم. ۳۴۰گ. ۱۹س.

(ثبت ۵۰۸۹۲)

۶۶۴۳

الفتح (المنهج) فی التداوی لجمیع الامراض و الشکاوی = ادویة المنجم **(پزشکی ـ عربی)**

از: ابوسعید بن ابراهیم مغربی علایی.

نک: ملی، ۱۰/ ۲۳۵ـ۲۳۷؛ کشف‌الظنون، ۲/ ۱۲۳۳.

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن عبدالمعطی بن ابی‌الفتح بن احمد بن عبدالغنی بن علی اسحاقی منوفی الشافعی. تاریخ کتابت: ۲۰ ذی‌قعدهٔ ۱۰۳۸ه.

عناوین و جدول‌ها به شنگرف، عبارات اصلی جدول‌ها به خط ثلث و مشکی درشت. روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و جدولی پزشکی و تملک محمّد قاضی متوفیه و تملک فخرالدین بن شهاب‌الدین بنافی به سال ۱۰۷۲ه و مهر مربع ناخوانی دیده می‌شود، در سه برگ پایانی تملک فخرالدین بن شهاب‌الدین مذکور در همان سال و چند یادداشت پزشکی از کتاب من لا یسع الطبیب جهله و اشعاری پزشکی به عربی و یک رباعی از امام علی(ع) و یادداشت پزشکی متفرقه‌ای آمده است.

جلد: مقوائی، عطف و دور تیماج مشکی فرسوده.

۱۵×۲۰/۵سم. ۱۳۲گ. ۱۹س.

(ثبت ۷۸۸۰۲)

۶۶۴۴

تسهیل الدواء لتحصیل الشفاء (پزشکی ـ فارسی)

از: عبدالمطلب بن غیاث‌الدین محمّد.

نک: مرعشی، ۸/ ۷۲؛ نشریه، ۳/ ۳۰۷؛ پزشکی، ۱/ ۱۴۱؛ مرکز احیاء، ۱/ ۱۶۴؛ فهرستواره، ۵/ ۳۳۷۰ـ ۳۳۷۱؛ ذریعه، ۴/ ۱۸۲؛ مشار فارسی، ۴/ ۴۵۳۵.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: پنجشنبه ۵ رجب ۱۲۷۹ه (نام کاتب به رمز و با عدد ۴۵۵ آمده است).

عناوین به قرمز و در برخی صفحات نانویس، روی برگ اول یادداشتی در استکتاب نسخه به خط حاجی صادق عرب به سال ۱۲۸۲ه در اصفهان با مهر بیضوی «الراجی محمّدحسن الطباطبائی» دیده می‌شود، به خط کاتب تصحیح شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول.

۱۳×۲۲سم. ۱۹۹گ. ۱۷س. (ثبت ۷۸۵۹۶)

۶۶۴۵

مجموعه

۱. واجبات نماز و زکات و خمس و روزه و جهاد (فقه ـ فارسی)

(۲ پ ـ ۴۲ پ)

از: ضیاءالدین بن سدیدالدین جرجانی.

۲. رساله‌ای در صید (طبیعی ـ فارسی)

(۴۳ پ ـ ۶۰ ر)

از: فیض‌اللّه تفرشی.

نک: منزوی، ۱/ ۴۳۰؛ آستان قدس، ۵/ ۴۴۱؛ نشریه، ۵/ ۱۹۶؛ فهرستواره، ۵/ ۳۸۶۹.

۳. طبایع وامزجه مأکولات و ادویه (پزشکی ـ فارسی)

(۶۱ پ ـ ۷۶ پ)

از: ؟

نک: منزوی، ۱/ ۵۵۶؛ ملک، ۵/ ۴۲؛ نشریه، ۵/ ۱۹۶؛ فهرستواره، ۵/ ۳۵۸۰.

۴. قیافه و فراست (طبیعی ـ فارسی)

(۷۷ پ ـ ۸۱ ر)

از: سیّد محمّد بن محمّد قائنی (۸۶۹ه).

نک: دانشگاه، ۱۶/ ۷۳۰؛ میکروفیلمها، ۱/ ۵۶۰؛ منزوی، ۱/ ۴۳۹؛ فهرستواره، ۵/ ۳۸۸۰.

۵. کشاورزنامه = فلاحت نامه (طبیعی ـ فارسی)

(۸۱ پ ـ ۱۱۲ ر)

از: ؟

نک: منزوی، ۱/ ۴۶۱؛ ذریعه، ۱۶/ ۳۰۱؛ مرعشی، ۱۹/ ۳۱۹؛ دانشگاه، ۷/ ۲۷۷۶؛ مجلس، ش ۲۸۰۴؛ فهرستواره، ۵/ ۳۹۰۶.

۶. منتخب کتاب ینبوع (پزشکی ـ فارسی)

(۱۱۲ پ ـ ۱۲۰ پ)

از: ؟

گزیده‌ای از کتاب ینبوع عمادالدین شیرازی است. فقط بخش داروهای آن در دست‌نویس حاضر آمده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این رساله‌ای است منتخب از کتاب ینبوع در شناختن طبایع ادویه و بعضی از معالجات و غیره....

انجام: ...و عسر البول را با شیرهٔ تخم خبازی بدهند و قرحه مثانه و گرفتن بول بر مثانه ضماد کنند بیرون آورد باذن اللّه تعالی.

۷. سمومات (پزشکی ـ فارسی)
(۱۲۰ پ ـ ۱۳۵ پ)
از: ؟
رساله‌ای است در شناخت سم‌ها و انواع حیوانات گزنده و طریق معالجهٔ آنها، در چهار فصل، هر یک در چندین باب.
عنوان فصول بدین تفصیل است:
فصل اول: اندر احتیاط کردن از زهرها و یادکردن انواع زهرها و علاج آن و ذکر داروهای زیانکار معدنی و نباتی و حیوانی.
فصل دوم: اندر گزیدن ماران و جانوران زهرناک و تدبیر راندن حشرات.
فصل سوم: اندر گزیدن مردم و گزیدن سگ و گرگ و غیر آن.
فصل چهارم: اندر گزیدن حشرات.
آغاز: این رساله مشتمل است بر چند فصل فصل اول اندر احتیاط کردن از زهرها و یاد کردن انواع زهرها و علاج آن ....
انجام افتاده: ... و نمک و سرکه بر گزیدگی او طلا کنند کفایت بود باب اندر زخم انواع زنبور زنبور اماسی.

۸. طباخی (طبیعی ـ فارسی)
(۱۳۷ ر ـ ۱۴۴ ر)
از: ؟
چندین باب کوتاه بدون شماره است در پختن برخی از غذاها.
آغاز افتاده: صفت سنگسر بیارند گوشت برهٔ فربه و زیره کنند و آب و نمک به قدر حاجت دردیگ کنند و گوشت را کف بگیرند ....
انجام: ... و در روی تخته چرب کرده پهن کنند و در روغن داغ برشته کنند هر دو روی آنرا و بیرون آورند و با عسل بخورند.

۹. پختن حلوا (طبیعی ـ فارسی)
(۱۴۴ پ ـ ۱۴۹ پ)
از: ؟
روش تهیهٔ چند نوع حلوا در رسالهٔ حاضر گرد آمده است.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این رساله‌ای است در پختن حلواها که مصالح آن به وزن درآمده و تجربه نموده‌اند ....
انجام: ... و مغز پسته و مغز بادام مقشر بر آن ریزند و بر هم زنند و در ظرفی پهن کنند تا خشک شود.

۱۰. آداب مباشرت و معاشرت با زنان (پزشکی ـ فارسی)
(۱۵۰ پ ـ ۱۵۳ پ)
از: ؟
رسالهٔ مختصری است در ۱۷ باب (یا فصل) در آداب نکاح و معاشرت با زنان، شاید رسالهٔ تحفة الملوک ابوزید طبری باشد.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد بدانکه این کتابی است در باب مباشرت و معاشرت مرتب بر هفده باب و تمام عملها تجربه کرده شده تا موجب عیب و نقص نشود ....
انجام: ... پودنه کوهی بر آثار سیاهی که در بدن بود ضماد کردن نافع بود خاصه چون با شراب پخته باشند.

۱۱. منتخب کامل التعبیر (خواب گزاری ـ فارسی)
(۱۵۴ پ ـ ۱۷۹ پ)
از: ؟
گزیده‌ای است از کتاب کامل التعبیر حبیش تفلیسی به ترتیب حروف الفبا.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این منتخبی

است از کتاب کامل التعبیر که به ترتیب حروف تهجی نوشته شده تا بینندهٔ خواب را بر تعبیر خوابها فی الجمله وقوفی حاصل شود....

انجام: ...و خواب اطفال را اعتباری نباشد و شاید که تعبیر خواب اطفال به والدین عاید گردد.

۱۲. فرس نامه (طبیعی ـ فارسی)

از: ؟

نک: منزوی، ۱/ ۳۹۷؛ ملک، ۵/ ۴۱؛ فهرستواره، ۵/ ۳۸۹۱.

همان است که در ۳۳ فصل نگاشته شده است.

۱۳. جواهر نامه (طبیعی ـ فارسی)

(۱۸۸ پ ـ ۱۹۷ پ)

از: محمّد بن منصور.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۱۷ ـ ۳۸۱۸؛ منزوی، ۱/ ۴۱۷؛ ذریعه، ۵/ ۲۸۳؛ مرعشی، ۱۶/ ۲۲۲؛ مجلس، ش ۲۱۶۷؛ دانشگاه، ۱۲/ ۲۸۷۰.

۱۴. منتخب ذخیرهٔ خوارزمشاهی (پزشکی ـ فارسی)

(۱۹۸ پ ـ ۲۱۶ ر)

از: ؟

گزیده‌ای از ذخیرهٔ خوارزمشاهی را در ۱۸ باب تنظیم کرده است بدین عناوین:

باب اول: در معاجین.

باب دوم: در ایارجات.

باب سوم: اندر گوارشها.

باب چهارم: در اطریفلها.

باب پنجم: اندر قرصها.

باب ششم: اندر سفوفات.

باب هفتم: اندر لعقوها.

باب هشتم: اندر شرابها.

باب نهم: اندر ربها.

باب دهم: اندر داروهای قی.

باب یازدهم: اندر داروهای غرغره (قرقره).

باب دوازدهم: اندر بخورات.

باب سیزدهم: اندر طلاها و ضمادها.

باب چهاردهم: اندر نطولها.

باب پانزدهم: اندر مرهمها.

باب شانزدهم: اندر داروهای کام و زبان و دهان و دندان.

باب هفدهم: اندر حقنه‌ها و شیافها.

باب هجدهم: اندر معجونها.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این رساله‌ای است منتخب از ذخیرهٔ خوارزمشاهی مشتمل بر هیجده باب باب اول در معاجین....

انجام: ...اگر آبش با سرمه در چشم کشند روشنی بیفزاید اگر زیرهٔ کرمانی گرفته در روی مالند زرد شود.

۱۵. مقالات خواجه عبداللّه (اخلاق ـ فارسی)

(۲۱۶ پ ـ ۲۱۹ ر)

از: خواجه عبداللّه انصاری هروی (۴۸۱ه).

نک: فهرستواره، ۶/ ۴۸۵ ـ ۴۸۸؛ منزوی، ۴/ ۲۴۱۱؛ ذریعه، ۱۸/ ۱۱۴؛ مرعشی، ۱۴/ ۳۶۰؛ دانشگاه، ۳/ ۴۸۲؛ مجلس، ش ۲۶ فیروز.

۱۶. جداول اختیارات ایام (نجوم ـ فارسی)

(۲۲۱ پ ـ ۲۵۹ ر)

از: ؟

جداولی است که در کارهای نجومی به کار آیند، این عناوین در آنها دیده می‌شود: کون القمر فی البروج، اتصالات القمر بالکواکب فی البروج، اتصالات القمر بالکواکب الستة، اختیارات الساعات المعوجة، اختیارات معاش الخلایق، طول الکواکب و قصرها فی البروج، حالات القمر، اختیارات القمر فی درجات

البروج، اختیارات القرانات و المجاسدات الکواکب السبعة، اسامی منازل القمر و مواضعها فی الفلک و زمانها، اختیارات ایام الفرس بالنظم، اختلاجات الاعضا عن جانب الایمن، شرائط رؤیة الأهلة بالنظم، معرفة ایام منحوسة من شهور الرومی، معرفة بلاد اقالیم السبعة، اختیارات محرم نامه، اختیارات کسوف فی البروج، اختیارات خسوف فی البروج، اختیارات منازل القمر، تذکیر الکواکب و تأنیثها فی البروج، احکام الشهاب الثاقب، معرفة اقدار جرم الکواکب، طوالع البلدان و المستولی علیهم، مرور القمر علی حدود الکواکب فی البروج، اختیارات عن قول ابی‌معشر البلخی فی شرح اللوح، طلوع القمر و غروبها فی اللیالی، احکام ایام المرض، احکام جکر کوکنی، مؤامرة دایره سکزیلدوز، احکام ظهور ذو ذوابه، احکام دائرة الفصد، احکام دائرة قوس قزح، احکام دائرة الرعد، احکام سهم الحوادث، احکام فتح الحصار، احکام ساعات البست، جدول معرفت ارقونوع عن قول حکماء ترک، جدول بازنمودن جهات کعبهٔ معظمه من جمیع البلاد، جدول باز نمودن اقالیم سبعه و طول و عرض آن، جدول مؤامره احکام منبر المحبة، مطالع البروج من الساعات المستویة، شرح اسامی ایام الفرس، حظوظ الکواکب، منسوبات البروج، منسوبات الکواکب السبعة السیارة.

۱۷. تاریخ انبیاء و سلاطین (تاریخ ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۱ ـ حاشیهٔ ۱۳۰)

از: ؟

نک: نشریه، ۵/ ۱۹۵؛ فهرستواره، ۱/ ۵۷۲.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این کتابیست در ذکر مجملی از احوال پیغمبران که نام ایشان در قرآن و حدیث صریحاً آمده است....

انجام: ...و در سنهٔ عشرین و تسعمائة بار دیگر آمده آنجا به دست لشکر ظفر اثر به قتل رسید و دولت طبقهٔ آق‌قوینلو به نهایت انجامید.

۱۸. مقامات شاه‌نعمت‌اللّه ولی (تاریخ ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۱۳۰ ـ حاشیهٔ ۱۹۶)

از: ؟

نک: فهرستواره، ۳/ ۱۹۸۶ ـ ۱۹۸۷؛ نشریه، ۵/ ۱۹۶.

آغاز: تحمید بی‌حد و عدد و تمجید بی‌عد و عدد که طریق سالکان مسالک طریقت و سبیل مالکان ممالک حقیقت است تحفهٔ بارگاه سرادقات جلال....

انجام:

نعمت اللّه را زیارت کن که تا یابی مراد
زانکه قبرش قبلهٔ حاجات

۱۹. چوب چینی (طبیعی ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۱۹۶ ـ حاشیهٔ ۲۰۱)

از: علاءالدین نوراللّه طبیب.

نک: منزوی، ۱/ ۴۱۹؛ ذریعه، ۱۶/ ۳۳۰؛ کشف الظنون، ۱/ ۸۵۸؛ آستان قدس، ۳/ ۲۵۷؛ دانشگاه، ۴/ ۷۲۴؛ مجلس، ش ۶۲۲۵؛ فهرستواره، ۵/ ۳۸۲۸ ـ ۳۸۲۹.

۲۰. طب منظوم (پزشکی ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۲۰۱ ـ حاشیهٔ ۲۱۳)

از: ؟

همان پرسش‌های کسری از ارسطوست که در فهرستواره، ۵/ ۳۵۵۸، معرفی شده است.

آغاز:

بدان ای خردمند نیکو سیر
که جویای خیری و ترسان زشر

انجام:

این نصیحت ز بوعلی بشنو
تا شوی از حیات برخوردار

۲۱. نصیحت (شعر ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۲۱۳ ـ حاشیهٔ ۲۱۶)

از: مولانا جلال‌الدین محمّد بن محمّد رومی بلخی (۶۷۲ه).

پندنامهٔ منظومی است به فرزندش در ۵۱بیت.

آغاز:

ای پسر با انـدوه و غـم خـوی کـن
روی دل را جـــانب دلجـــوی کـــن

انجام:

از خـــلاف و از خـــیانت بـــاش دور
تـــا بـــود پـیوسته در روی تـو نـور

۲۲. منتخب ذخیرهٔ خوارزمشاهی (پزشکی ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۲۱۹ ـ حاشیهٔ ۲۶۴)

از: ؟

گـــزیده‌ای از کـــتاب ذخـیرهٔ خـوارزمشـاهی در بیماریهایی که از سر تا پا بروز کند و چگونگی درمـان آنها.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این رساله‌ای است منتخب از کتاب ذخیرهٔ خوارزمشاهی اندر بیماریها و آفتها که ممکن است که همهٔ اندامها را افتد....

انجام: ...کوفتی یابد و خون در آن مرده شـود زود علاج آن باید کرد.

۲۳. آرایش جمیع اعضا (پزشکی ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۲۶۴ ـ حاشیهٔ ۲۹۳)

از: ؟

نک: مـنزوی، ۱/ ۴۶۳؛ مـلک، ۵/ ۴۲؛ نشـریه، ۵/ ۱۹۶؛ فهرستواره، ۵/ ۳۲۶۲.

۲۴. آداب مباشرت و معاشرت (پزشکی ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۲۹۳ ـ حاشیهٔ ۳۰۲)

از: ؟

آغاز: رسـاله در بـاب مـعاشرت و مـباشرت و در معجونهای این باب در باز نمودن منفعت و مضرت جماع و در داروها و معجونهایی که قوت و لذت مجامعت زیاده کند....

انجام: ...با شب یمانی پیش از جماع و پس از جماع به خویشتن برداشتن دفع آبستنی کند.

۲۵. معرفت احوال مریض (پزشکی ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۳۰۲ ـ حاشیهٔ ۳۱۲)

از: ؟

آغاز: در شناختن احوال بیمار که چگونه خواهد بود بباید دانست که نشان سلامتی بیمار از نه وجه جویند اول از قوت طبیعت دوم از قوت دماغ....

انجام: ...دیگر اگر خلط سرفه سرخ برآید یا زرد بد باشد و سبز و کف‌ناک بتر از هر دو باشد و سیاه از همه بتر باشد.

۲۶. منتخب لوامع الاشراق (اخلاق ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۳۱۲ ـ حاشیهٔ ۳۷۵)

از: ؟

گزیده‌ای است از لوامع الاشراق جلال‌الدین دوانی.

آغاز: الحمد للّه الکریم الرازق... اما بعد بدانکه این رساله انتخابی است از کتاب لوامع الاشراق فـی مکـارم الاخلاق از مصنفات حضرت علامة العلماء....

انجام: ...کتاب لوامع الاشراق فی مکارم الاخلاق از فیض خطر خورشید مآثر نشان اقتباس آمد.

نک: ذریعه، ۲۲/ ۳۷۰؛ ملک، ۵/ ۴۳؛ فهرستواره، ۶/ ۵۸۵.

۲۷ لغت فرس (لغت ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۳۷۵ ـ حاشیهٔ ۴۲۱)

از: ؟

پاره‌ای از لغات را که عالمان و حکما و شاعران در

تألیفات خود می‌توانند از آنها بهره‌برند را به ترتیب حروف الفبای آخر کلمات گردآورده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد بدانکه هر چند در السنه و اختلاف در لغات بیش از آن است که ذهن هیچ آدمی محیط آن تواند شد....

انجام: ...شیانی در می‌بوده است ده هفت که وقتی به خراسان خرج رفتی شیانی دیگر جدا باشد.

۲۸. اختیارات هفته و ماه (نجوم ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۴۲۱ ـ حاشیهٔ ۴۳۶)

از: ؟

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این رساله‌ای است در اختیارات روزهای هفته و ماه از اول تا به آخر که کدام روز محمود و کدام روز مذموم است....

انجام: ...سلمان گوید روز انیران اسم ملکی است موکل بر زمانها روزی سعد است.

۲۹. رساله در اشیاء متفرقه (متفرقه ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۴۳۶ ـ حاشیهٔ ۴۴۰)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در برخی از فوائد پراکنده در قلع آثار و راندن حیوانات موذی و...

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این رساله‌ای است که چیزهای متفرقه از هر باب جمع کرده شده و مرتب بر چند فصل گشته....

انجام: ...شاهدانهٔ هندی مقشر و در زمین پاشند و آب بروی ریزند و یک ساعت صبر کنند در حال بروید.

۳۰. منتخب تذکرة الشعراء دولتشاهی (تراجم ـ فارسی)

(حاشیهٔ ۴۴۰ ـ حاشیهٔ ۵۱۲)

از: ؟

گزیده‌ای است از تذکرة الشعراء دولتشاه سمرقندی.

آغاز: تحمیدی که شاهباز بلند پرواز اندیشه به ساحت فضای کبریای آن طیران نتواند نمود سزاوار واجب الوجودی است....

انجام: ...و این بیت نیز او راست:

دیده پندار و دلم بود در اندیشه که آه
شب بخواب که درآمد به خیال که گذشت

خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف. رساله‌های پایانی در حاشیه به چلیپا کتابت شده است، جدول‌ها به شنگرف و مشکی، روی برگ اول فهرست چند رساله از مجموعهٔ حاضر در جدولی و یادداشت تهیهٔ فیش از گلچین معانی آمده است، در برگ پایانی یادداشتی محو شده به سال ۱۲۷۴ه دیده می‌شود.

جلد: تیماج تریاکی ترنج و سرترنج‌دار ضربی.

۱۴×۲۱ سم. ۲۵۹گ. ۱۸س. **(ثبت ۵۰۷۲۷)**

۶۶۴۶

المرکبات الشاهیة (پزشکی ـ عربی)

از: ؟[1]

نک: مجلس، ش ۱۵۸۱؛ ملک، ۱/ ۶۶۳؛ ذریعه، ۲۰/ ۳۱۴؛ فهرستواره، ۵/ ۳۶۹۹.

آغاز افتاده: فیه علی والدی و استادی قراءة بحث و تدقیق و ما قصرت فی التفتیش و التحقیق و قرأ علی جمع کثیر من طلبة العلم بعضاً من هذه الکتب....

انجام: ...من الزیت ثلاث اوراق و من الشراب ثلاثة اوراق و ثلث... ستة مثاقیل و ملعقة من الادویة مثقال و قیل مثقالان و قیل درهم.

---

۱. این کتاب در فهرستواره ۵/ ۳۶۹۹ از عمادالدین محمود شیرازی و در ذریعه ۲۰/ ۳۱۴ از بهادر خان صفوی طبیب دانسته شده است.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به شنگرف. تصحیح شده، در حاشیهٔ کتاب نسخه‌های پراکندهٔ پزشکی به فارسی و عربی آمده است، روی برگ اول نام کتاب ظاهراً به خط مجدالدین نصیری آمده است، در برگ دوم مهر مربع «عبده الراجی محمّد بن ابوالقاسم الحسینی» دیده می‌شود، در ۶ برگ پایانی چند نسخهٔ پزشکی برخی به نقل از میرزا محمّد حسین نواب میرزایی و حکیم رشید و الایضاح فی اسرار النکاح عبدالرحمن بن نصیر بن عبداللّه آمده است.
جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج‌دار.
۱۴/۵×۲۰/۵ سم. ۲۳۸گ. ۱۷س.
(ثبت ۱۶۳۶۴)

۶۶۴۷

مجموعه

۱. شرح فصول ابقراط **(پزشکی ـ عربی)**
(۱ پ ـ ۴۲ پ)
از: جالینوس به ترجمه و تحریر حنین بن اسحاق.
نک: مجلس، ش ۲/ ۶۳۷۲؛ ادبیات، ۱/ ۳۷؛ دانشگاه، ۴/ ۷۰۰؛ تاریخ نگارش‌های عربی، سزگین، ۳/ ۵۵ـ۵۶.
مقالهٔ اول و پنجم و ششم و هفتم را داراست.

۲. علامات الموت **(پزشکی ـ فارسی)**
= قبریه = دلائل الموت
(۴۳ ر ـ ۴۴ پ)
از: بقراط بن ایراقلیس (هراقلیدس) (۲۷۷ق م).
نک: مجلس، ش ۲/ ۱۱۲۹ طباطبائی؛ دانشگاه، ۸/ ۸۸؛ تاریخ نگارشهای عربی، سزگین، ۳/ ۷۲؛ مرعشی، ۳۰/ ۴۷۹؛ سپهسالار، ۵/ ۳۲۶.

۳. برء الساعة **(پزشکی ـ عربی)**
(۴۴ پ ـ ۴۶ پ)
از: ابوبکر محمّد بن زکریا رازی (۳۱۱ه).
نک: ش ۵/ ۶۴۹۵.

۴. الشفاء العاجل **(پزشکی ـ عربی)**
(۴۶ پ ـ ۶۲ ر)
از: صدرالدین علی بن محمّد طبیب گیلانی.
نک: دانشگاه، ۴/ ۷۸۵؛ مجلس، ش ۶/ ۶۲۷۲؛ نشریه، ۳/ ۳۹ و ۵۵؛ ذریعه، ۱۴/ ۲۰۵.

۵. شرح القانون **(پزشکی ـ عربی)**
(۶۲ ر ـ ۸۷ پ)
از: ؟
فقط شرح کتاب پنجم در ادویهٔ مرکبه در نسخهٔ حاضر آمده و چون آغاز آن موجود نیست معلوم نشد که از کیست.
آغاز: قال الشیخ الرئیس رحمه اللّه لقد فرغنا فی الکتب الاربعة عن ذکر جل العلم النظری و العملی... حتی ان الکتاب الثانی الذی فی احوال الادویة یتبین فیه کیفیة حفظ الصحة ....
انجام: ...فینبغی أن یغسل أولاً کما ذکر فی منادی احوال الادویة المفردة فی شرح الکتاب الثانی و کذلک سائر الادویة الی احراق أوشیء أو غیر ذلک.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به مشکی و نسخ و با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد، در پایان اکثر رساله‌ها یادداشت وقف کتاب با مهر بیضوی «عبده زین العابدین» دیده می‌شود، روی برگ اول وقفنامهٔ کتاب از میرزا احمد طبیب به سال ۱۲۹۸ه با مهر بیضوی مذکور آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۴/۵×۲۵سم. ۸۷گ. ۲۱س. **(ثبت ۵۰۶۸۳)**

۶۶۴۸

مجموعه

۱. رساله‌ای در رمل **(رمل ـ فارسی)**

(۱ ر ـ ۹ ر)

از: ؟

در شانزده خانهٔ رمل بنا بر آنچه پیامبر(ص) و امام علی(ع) آزموده‌اند.

آغاز: در علم نجوم پیغمبر خدا و علی مرتضی آزموده‌اند عظیم فال است و هرچه رمل گوید چنان باشد زیرا که قول پیغمبر است باید که در دل شک نیارد....

انجام: ...اکنون ترا از همه حال آگاه کردم تا بدانی و به مقصود برسی بگو ان شاء اللّه تعالی.

۲. تعبیر خواب **(خواب‌گزاری ـ فارسی)**

(۹ ر ـ ۱۲ پ)

از: ؟

دوازده باب است در تعبیر خواب بدین عناوین:

باب اول: نور حق تعالی دیدن و پیامبران و فرشتگان و...

باب دوم: در بیان دیدن زر و نقره و جواهرات.

باب سوم: در بیان نشان جنگ.

باب چهارم: در بیان دیدن غله مانند گندم و جو.

باب پنجم: در بیان دیدن روغن گاو و شیر و روغن کنجد.

باب ششم: در بیان دیدن یاقوت و میوهٔ تر و خشک.

باب هفتم: در بیان دیدن شیرینی و حلوا.

باب هشتم: در بیان دیدن جامه‌ها.

باب نهم: در بیان دیدن چهارپایان.

باب دهم: در بیان دیدن گاو و امثال آن.

باب یازدهم: در بیان دیدن مرغان.

باب دوازدهم: در بیان دیدن آب روان.

شاید نسخهٔ حاضر همان بحث تعبیر خواب از کتاب نفایس الفنون آملی باشد که در نسخهٔ حاضر جداگانه آمده است.

آغاز: بدانکه این نسخه تعبیرنامهٔ خواب است که حکما در این باب رنج کشیدند و مشتمل بر دوازده باب تفصیل نموده‌اند تا خواننده را بیان آسان شود....

انجام: ...هر که باد از آمده به خواب بیند خوشی و خرمی عاید حال شود و السلام.

نک: نسخه پژوهی، ۳/ ۲۲۲؛ الهیات مشهد، ۱/ ۴۲۷.

۳. شرح گلستان **(ادب ـ فارسی)**

(۸۳ ر ـ ۱۱۱ پ)

از: ؟

شرح مختصری است بر کتاب گلستان شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی که به شرح پاره‌ای از واژه‌ها پرداخته است.

آغاز افتاده: هر دو کتف مبارک آن سرور بود آن است قوله چه غم دیوار امت را سؤال آنکه لفظ غم که در بیت واقع است مناسبت ندارد چرا که غم به ذی روح تعلق دارد....

انجام: ...و این معنی اصلاً تناسب و ربط ندارد و خلاف واقع شده است و محض غلط است قوله لوم لائم یعنی از ملامت ملامت کننده.

۴. پراکنده‌ها **(متفرقه ـ فارسی)**

(۱۳ ر ـ ۱۲۶ پ)

از: ؟

مشتمل بر چند حکایت (۱۳ ر ـ ۱۳ پ)، روزنامهٔ حیض عورت که سعد و نحس و یمن و بد شناخته شود (۱۴ ر ـ ۱۵ پ)، چند بیت شعر فارسی (۱۷ ر ـ ۱۷ پ)، طریقهٔ دانستن سیر رجال الغیب (۱۹ ر ـ ۱۹ پ)، اختیارات ایام (۲۰ ر ـ ۳۲ پ)، نسخه‌های پزشکی

(۳۳ر ـ ۴۴ پ)، رنگ کردن اسب و پارچه و کاغذ (۴۵ر ـ ۴۶ پ)، شعبده (۴۷ ر ـ ۴۹ ر)، کتابی در لغت با استفاده از کتاب‌هائی چون مؤیدالفضلاء و لطایف اللغات و منتخب اللغات و صراح اللغات و کشف اللغات و برهان قاطع و کنز اللغات (۵۰ر ـ ۵۶ر و ۶۵ ر ـ ۸۲پ و ۱۱۲ر ـ ۱۲۶ پ) چندنامه و انشای پراکنده (۵۶ ر ـ ۶۳ پ).

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف، برخی از صفحات مجدول به شنگرف. یادداشت‌های پراکنده‌ای در حاشیهٔ برخی از برگ‌ها آمده است.

جلد: تیماج نارنجی مجدول ضربی.

۱۳×۲۱ سم. ۱۲۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۶۱۹۸۲)

۶۶۴۹

مطلب السؤال **(پزشکی ـ فارسی)**

از: میرزا سیّد احمد بن محمّدحسین شریف حسینی تنکابنی (ق ۱۳ه).

نک: ذریعه، ۲۱/ ۱۴۸؛ مشار فارسی، ۴/ ۴۷۹۳؛ آستان قدس، ۳/ ۲۹۷؛ گوهرشاد، ۳/ ۱۳۵۲؛ فهرستواره، ۵/ ۳۷۰۴ـ۳۷۰۵.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲۵۲ه.

عناوین به قرمز در متن و حاشیه، صفحات مجدول به قرمز، به خط کاتب تصحیح شده، در چهار برگ پایانی چند یادداشت پزشکی پراکنده آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ضربی بدون مقوا.

۱۲×۲۲ سم. ۷۳گ. ۱۴ س. **(ثبت ۷۸۷۵۴)**

۶۶۵۰

جامع الفوائد **(پزشکی ـ فارسی)**

از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).

نک: ش ۴/ ۶۴۸۹.

آغاز افتاده: با زوائد و فرایند و فرائد از علامات امراض و امارات اغراض و غیرها باید نوشت تا از مطالعهٔ آن کافهٔ انام از خواص و عوام مستفید و بهره‌مند گردند ... .

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲۴۸ه.

عناوین به قرمز. چند برگ آغازین ترمیم شده، در برگ پایانی تملک عبدالحسین بن یوسف الشریف به سال ۱۳۱۰ه و یک بیت شعر فارسی کتابت یکشنبه ۱۷ شوال؟ و مهر بیضوی «عبده الراجی محمّدجواد الموسوی» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قرمز با جدول‌کشی زرین.

۱۴/۵×۲۰/۵ سم. ۶۲گ. ۱۲ س.

(ثبت ۵۰۷۰۹)

۶۶۵۱

مجموعه

۱. باز نامه = شکار نامه **(طبیعی ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۳۵ ر)

از: ؟

در شکار باز و عقاب و طریق تربیت و معالجهٔ آنها نگاشته شده جهت ناصر بن بهمن و دارای ۲۷ باب با این عناوین:

باب اول: در ابتدای شکار جانور که از کجاست و چگونه بود.

باب دوم: در انواع جانوران که بدان شکار کنند.

باب سوم: در خلقت و طبیعت جانوران.

باب چهارم: در معرفت نیک و بد باز.

باب پنجم: در صفت باز نر و ماده.

باب ششم: در صفت آنکه چگونه باشد و چه کار از ایشان آید.

باب هفتم: در صفت شاهین و خاصیت ایشان.

باب هشتم: در صفت چرخ و احوال آن.

باب نهم: در صفت عقاب.

باب دهم: در طعمهٔ جانوران.
باب یازدهم: در آموختن و به کار آوردن جانوران.
باب دوازدهم، در بدخویی باز که چون کم شود و چگونه طلبند.
باب سیزدهم: در تدبیر آنکه باز در شکار تقصیر کند و از پی صید نرود و کاهل گردد.
باب چهاردهم: در علاج سرما و گرما.
باب پانزدهم: در علت تخمه و مداوای آن.
باب شانزدهم: در علت کج و مداوای آن.
باب هفدهم: در علت حرق و مداوای آن.
باب هجدهم: در علت اکله و مداوای آن.
باب نوزدهم: در علت کج و مداوای آن و علامات آن.
باب بیستم: در داروی قی کردن جانوران.
باب بیست و یکم: در مداوای زحمت و الم که به باز رسد و علامت کلاع یعنی جوشیدن دهان.
باب بیست و دوم: در مداوای زکام و نزله.
باب بیست و سوم: در مداوای علت باد نفس.
باب بیست و چهارم: در علت انقباض و معالجت آن.
باب بیست و پنجم: در تدبیر جانور به دست‌آوردن و از دست به در رفتن.
باب بیست و ششم: در باب کرژ و طعمه و بکار آوردن بعد از کرژ.
باب بیست و هفتم: در معالجت بیماریها و علامات آن به طریق مفصل.
نسخه‌ای نزدیک به نسخهٔ حاضر در فهرستواره، ۵/ ۳۷۹۲ و نشریه، ۳/ ۱۳۲ معرفی شده است.

آغاز: بزرگان سلف در باب باز و شاهین و چرخ و عقاب و هر یک از ایشان و جنس ایشان بر چند نوعند و از هر یک چه کار آید و چون زحمتی در ایشان ظاهر شود در معالجهٔ آن انواع ملاحظه کرده شده است....

انجام: ...اینها جمله جمله را بکوبد و بپزد و بعد از آن ادویه در ماهی دو نوبت در طعمهٔ جوارح کنند و بدهند تا بخورد و بغایت نافع و مناسب باشد.

۲. باز نامه (طبیعی ـ فارسی)

(۳۵ پ ـ ۷۲ ر)
از: ؟

در شناخت باز و حیوانات شکاری و معالجهٔ بیماریهای آنها نگاشته شده جهت سلطان بهمن، در دو مقاله: علمی و عملی، و قسم اول در ۳۹ باب و قسم دوم در ۵۴ باب. نسخه‌ای نزدیک به نسخهٔ ما در فهرستواره، ۵/ ۳۷۹۰ معرفی شده است.

آغاز: الحمد للّه حق حمده... چون پادشاهان و ملوکان و اکابران روزگار را انواع تنعمات هست به جهت دفع ملال و خیالات فاسد و چیزهای اراجیف و تغیرات روزگار و حوادث گاه گاهی متوجه شکار می‌گردند....

انجام: ...و به عمل حکما و علما روزگار در آمده استخراج شده و مجموع را به جهت خزائن عامرهٔ سلاطین زمان جمع کرده تا در محل حاجت احتیاج عجزی واقع نشود.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ یا اوائل ۱۳ه.
عناوین به شنگرف. برگ پایانی بازنویسی شده، نسخه بسیار مغلوط است.
جلد: گالینگور زرشکی، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی.
۱۳×۲۰/۵ سم. ۷۲گ. ۱۴س. **(ثبت ۷۴۶۴۶)**

۶۶۵۲

الکناش الساهر (پزشکی ـ عربی)

از: یوسف ساهر (ق ۳ه).
نک: ملک، ۷/ ۴۳۳؛ تاریخ التراث العربی، ۳/ ۲۶۹؛ فهرست ابن الندیم، ۳۵۶؛ عیون الانباء، ۲۷۸.
این کتاب در دو بخش تنظیم شده است:

بخش اول: در امراض به ترتیب اعضا، در ۲۰ باب بدین عناوین:

الباب الاول: ما یعالج به داء الثعلب.

الباب الثانی: مایعالج به العین.

الباب الرابع: فی قطع الرعاف و ما یداوی به الأنف.

الباب الخامس: ما یعالج به الاذن.

الباب السادس: ما یعالج به التمس و الکلف و السور و الخدوش فی الوجه.

الباب السابع: فیما یعالج به الاسنان.

الباب الثامن: ما یداوی به اوجاع الحلق.

الباب التاسع: ما یعالج به ثقب الدم و السعال.

الباب العاشر: ما یعالج به اوجاع القلب.

الباب الحادی عشر: فیما یداوی جمیع ما یحدث للمعدة من العلل، در ۶ فصل.

الباب الثانی عشر: فیما یداوی به اوجاع الکبد.

الباب الثالث عشر: فیما یعالج به اوجاع الطحال.

الباب الرابع عشر: فیما یعالج به اوجاع القولنج.

الباب الخامس عشر: فیما یعالج به الشحم و الجرح فی الامعاء.

الباب السادس عشر: فیما یعالج به اوجاع الکلی و المثانة.

الباب السابع عشر: فیما یدبر فی الباه فی الامزجة الاربعة المرکبة.

الباب الثامن عشر: فیما یعالج به الارحام.

الباب التاسع عشر: فی علاج الظهر و الورک و فرق النساء فی ذلک.

الباب العشرون: فیما یداوی به اوجاع المفصل و النقرس.

بخش دوم: در امراض بدون ترتیب، در ۶ باب بدین عناوین:

الباب الاول: فیما یستعمل الاورام الحارة و الحمرة.

الباب الثانی: فیما یستعمل النساء فی تسمین ابدانهن.

الباب الثالث: فیما یعالج به الابط.

الباب الرابع: فی ذکر الحبوب و المعجونات و المطبوخات التی یسهل به الاخلاط.

الباب الخامس: فیما یعالج به اصناف الحمیات.

الباب السادس: ذکر ضمادات الحر و اصناف المراهم.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه. برگ‌های پایانی به خط دیگری است.

عناوین در نیمهٔ اول به شنگرف و در پایان کتاب با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد.

تصحیح شده، روی برگ اول تملک محمّد جعفر شریف اصفهانی و تملک ابن محمود به سال ۱۱۴۱ه با مهر بیضوی ناخوان دیده می‌شود.

جلد: تیماج سرمه‌ای.

۱۲/۵×۲۳سم. ۸۰گ. ۲۶س. **(ثبت ۷۸۸۹۰)**

۶۶۵۳

مجموعه

۱. تحفة الملوک = باه نامه **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۱۳ر)

از: ابوزید بن هبةاللّه بن محمّد طبری (ق ۸ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۴۶؛ منزوی، ۱/ ۴۹۴؛ ذریعه، ۱۷/ ۲۱۷؛ مرعشی، ۴/ ۳۷۱؛ گوهرشاد، ۱/ ۱۷۷؛ ملی، ۳/ ۲۰۲.

۲. خرقه **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱۳ر ـ ۴۴پ)

از: مرتضی قلی خان بن حسن خان شاملو (ق ۱۱ه).

نک: منزوی، ۱/ ۵۴۹؛ ذریعه، ۷/ ۱۴۹؛ مشار فارسی، ۲/ ۱۸۷۶؛ مرعشی، ۱۱/ ۲۶۶؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۲۵ـ۳۴۲۷؛ مجلس، ۱۱/ ۱۱۵۹ طباطبائی؛ ملک، ۲/ ۵۳.

۳. باه نامه **(پزشکی ـ فارسی)**

(۶۲ پ ـ ۷۴ ر)

از: ؟

سی باب کوتاه است در قوهٔ باه و آنچه بدان مربوط است بدین تفصیل:

باب اول: در معرفت شیشه و نبض.

باب دوم: در معرفت مرض و علت.

باب سوم: در معرفت و مضرت کرده.

باب چهارم: در ادویه‌ای که بواسیر را سود دهد.

باب پنجم: در خضاب کردن موی.

باب ششم: در معرفت اطعمه‌ای که منی را بیفزاید.

باب هفتم: در معرفت منافع اشیاء.

باب هشتم: در معرفت حبوبات.

باب نهم: در معرفت خواص گوشت مرغان.

باب دهم: در معرفت خاصیت زهرها.

باب یازدهم: در معرفت و خاصیت شیرها.

باب دوازدهم: در معرفت و خاصیت ماهی‌ها.

باب سیزدهم: در خاصیت و معرفت مغزها.

باب چهاردهم: در معرفت و خاصیت بیضها.

باب پانزدهم: در معرفت خاصیت و منفعت میوه‌ها.

باب شانزدهم: در معرفت و خاصیت نقلها.

باب هفدهم: در خاصیت و منفعت نقولات.

باب هجدهم: در معرفت و خاصیت ریاحین.

باب نوزدهم: در خاصیت و منفعت عطرها.

باب بیستم: در معرفت و خاصیت دیگر چیزها.

باب بیست و یکم: در دانستن مزاج انسان.

باب بیست و دوم: در معرفت و علامات ضعف در مجامعت.

باب بیست و سوم: در دانستن ضعف مجامعت که از چه بود.

باب بیست و چهارم: در خاصیت و منفعت و علت منی.

باب بیست و پنجم: در منفعت زیاده گردانیدن منی.

باب بیست و ششم: در خاصیت و منفعت غذای مفرد.

باب بیست و هفتم: در منفعت غذاهایی که مجامعت را قوت دهد.

باب بیست و هشتم: در معرفت شرابها که منفعت ندارد.

باب بیست و نهم: در خاصیت حبوباتی که مجامعت را قوت دهد.

باب سی‌ام: در صفت معاجینی که باه را قوت دهد.

این رساله در پایان نسخهٔ حاضر به نام کتاب اسکندریه نامیده شده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد بدانکه ایزد تعالی هر جانوری را که آفرید به جفت محتاج گردانید و از جمله مخلوقات و موجودات انسان را برگزید....

انجام: ...نوع دیگر مصطکی درم کتیرا درم رب السوس درم بقال درم مغز به دانه درم نشاسته درم.

۴. تنباکو **(طبیعی ـ فارسی)**

(۸۹ ر ـ ۹۳ پ)

از: حسام‌الدین متطبب ماچینی.

نک: ذریعه، ۴/ ۴۳۶؛ منزوی، ۱/ ۴۰۶؛ فهرستواره، ۵/ ۳۸۰۹؛ ملک، ۸/ ۳۸۶.

۵. قابلیت **(عرفان ـ فارسی)**

(۹۹ پ ـ ۱۰۱ پ)

از: صائن‌الدین علی بن محمّد ترکه خجندی (۸۳۰ یا ۸۳۵ه).

نک: منزوی، ۳/ ۱۷۷۴؛ ذریعه، ۱۷/ ۲؛ مرعشی، ۲/ ۲۲۸؛ فهرستواره، ۷/ ۷۲۸.

۶. اصطلاحات صوفیه **(عرفان ـ فارسی)**

(۱۰۱ پ ـ ۱۰۴ ر)

از: کمال‌الدین عبدالرزاق بن جمال‌الدین کاشانی (۷۳۶ه).

نک: ذریعه، ۲/ ۱۲۲؛ کشف الظنون، ۱/ ۱۰۷؛ منزوی، ۳/ ۱۲۷۱؛ فهرستواره، ۷/ ۸۸؛ مرعشی، ۱۹/ ۸۶؛ مجلس، ش ۲/ ۲۸۹۵.

۷. پاسخ پرسشهای اسکندر (فلسفه ـ فارسی)
(۱۰۴ ر ـ ۱۰۶ پ)

از: ارسطو بن نیقوماخوس فیثاغوری (۳۲۲ق م).

نک: مرعشی، ۱/ ۳۱۴ و ۲۹/ ۳۷۷؛ فهرستواره، ۶/ ۸۸.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: صفر ۱۲۴۲ه. مکان کتابت: مدرسهٔ ملّا رضا همدانی در دارالسلطنهٔ تبریز (گ ۱۰۸).

عناوین به شنگرف. چند یادداشت پزشکی پراکنده روی برگ اول و مهر مربع «عبده الراجی موسی» و بین رسالهٔ دوم و سوم فوائدی به نقل از ارسطو و منافع و مضرات برخی از حیوانات و میرزا محمّد طاهر وزیر آذربایجان به نقل از میرزا محمّد صالح‌بیگ و محمّد بن زکریای رازی و محمّد رضابیگ به نقل از میرزا هادی در تبریز و لقمان و حکیم مؤمن و عمادالدین محمود و خواجه رشید وزیر و روایتی به نقل از امام صادق(ع) در نظر کردن به اشیاء در ماههای مختلف سال و بابی در معرفت حیات و ممات و خاصیت قطب الاقطاب و رجال الغیب و احکام دانستن غرهٔ هر ماه و خاصیت ستارهٔ سکزیلدوز به سال ۱۱۲۶ه و فال‌نامهٔ امام صادق(ع) از قرآن و اشعاری در تجوید به نقل از حافظ و روزهای نحس هر ماه به نقل از امام علی(ع) آمده است، بین رسالهٔ سوم و چهارم یادداشتی در محرم نامه و بانک خروس و احکام مریض و چند نسخهٔ پزشکی و علاج انواع داروها به نقل از لقمان و یادداشت‌های نجومی پراکنده و اختیارات ایام به نقل از امام علی(ع) دیده می‌شود، بین رسالهٔ چهارم و پنجم صورت چند انشاء از شاه طهماسب به خواجه امیر بیگ و رقعهٔ ملّا لطفعلی گیلانی به هند و نامهٔ میرزا یحیی به میرزا محمّد طاهر و چندین رقعهٔ دیگر بدون عنوان و در برگ‌های پایانی صورت وصیت پیامبر به امیر مؤمنان علی(ع) و فال نامه‌ای منظوم و فائده‌ای از شیخ بهائی و دوازده امام میرزا قواما و استخارهٔ منظوم از قرآن و مطالبی به نقل از خلاصة التجارب در پزشکی و طلسمات و ادعیه دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۳×۲۰/۵ سم. ۱۲۵ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۷۴۴)

۶۶۵۴

مجموعه

۱. خلاصة الحساب (حساب ـ عربی)
(۶ پ ـ ۲۵ ر)

از: بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۱/ ۶۴۴۴.

۲. حاشیة تهذیب المنطق (منطق ـ عربی)
(۳۱ ر ـ ۷۴ پ)

از: ملّا عبداللّه بن حسین یزدی (۹۸۱ه).

نک: التراث العربی، ۲/ ۲۶۹؛ مشار عربی، ۲۷۵؛ کشف الظنون، ۱/ ۵۱۶؛ ذریعه، ۶/ ۵۳؛ کشف الحجب، ۱۷۲.

آغاز افتاده: و قیل هی اراءة الطریق الموصل الی المطلوب و الفرق بین المعنیین ان الاول یستلزمه الوصول الی المطلوب بخلاف الثانی ....

خط: نسخ. کاتب: محمّد هاشم بن علی اکبر کرمانی. تاریخ کتابت: جمعه ۵ صفر ۱۲۴۵ه (پایان رسالهٔ اول).

عناوین به قرمز یا نانویس، در شش برگ آغازین چند یادداشت پراکندهٔ فلسفی و اصولی آمده است، برخی از صفحات رسالهٔ نخست دارای حواشی، متن رسالهٔ تهذیب المنطق تفتازانی در بالای صفحات رسالهٔ دوم کتابت شده است، در برخی از برگ‌ها مهر بیضوی «عبده محمّدحسن بن عبداللّه» دیده می‌شود، بین رسالهٔ اول و دوم نیز یادداشت‌های پراکندهٔ اصولی و منطقی و در دو برگ پایانی نیز متفرقاتی در عمل دائرهٔ هندی از شیخ بهائی و معرفة قبلة البلاد از ابن شاذان قمی و یادداشت یادگاری از محمّدمهدی به سال ۱۲۴۷ه و یادداشتی در تملک شیخ عبدالحسین ایروانی به سال ۱۲۹۷ه و پراکنده‌هایی در منطق دیده می‌شود، رسالهٔ دوم دارای حواشی نسبتاً مفصل.

جلد: تیماج مشکی.

۱۱×۲۱/۵ سم. ۷۶گ. ۱۶س. **(ثبت ۴۹۲۳۸)**

۶۶۵۵

شرح الجوهرية **(پزشکی ـ عربی)**

از: ؟

شرحی است بر رسالهٔ الجوهرية محمّدتقی طبیب شیرازی معروف به آقا بابا که در آن به اشکالات مؤلف اشاره کرده و به شرح مزجی آن رساله پرداخته است، متن رساله به سال ۱۲۹۹ه تألیف شده است. در مقدمه، شارح به بخشی از شرح حال مؤلف کتاب اصل اشاره کرده که در آغاز در شیراز بوده و در زمان فتحعلی شاه به تهران آمده و سپس راهی گیلان شده است ولی به واسطهٔ اتهام وی به فتنه به تهران برگشته و در بدترین وضع روزگار می‌گذرانیده است.

آغاز: الحمد للّه الذی جعل جوهرة عالم الامکان نجاحاً لاسقام فطرية و علاجاً و صیر خلاصة اجرام الاکوان فلاحاً لآلام نقمته و افلاجاً الذی فج الارض فجاجاً وسلط علیها کواکب وابراجاً ....

انجام: ... و لم یبق الیوم من یعرف العلاج من الملاج و ینصرف فی المزاج بقدر الاحتیاج بل الصناعة قد قامت قیامتها و کسرت بعض العرجان هامتها.

نک: ذریعه، ۵/ ۲۹۴.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

متن به قرمز، دارای حواشی مختصر با عنوان «حرره مصطفی».

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.

۱۳/۵×۲۱/۵ سم. ۷۵گ. ۲۰ س.

(ثبت ۷۸۸۹۵)

۶۶۵۶

مجموعه

۱. کتاب طب **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۱۲۸ر)

از: ؟

یک مقدمه و ده باب است در پزشکی بدین عناوین:

مقدمه: در تعریف مرض و شناختن اسباب و علامات و عوارضات آن.

باب اول: در بیان اقسام حمیات.

باب دوم: در امراض رافده.

باب سوم: در امراض التهابی و ورمی.

باب چهارم: در نزف الدم.

باب پنجم: در زیاده شدن رطوبات.

باب ششم: در استقساء.

باب هفتم: در امراض عصبانی.

باب هشتم: در امراض مزاجی.

باب نهم: در امراض داخله و آلات رئیسه.

باب دهم: در امراض داخله و سمومات.

در این کتاب از طب فرانسوی و اسامی خاص پزشکی فرانسه بسیار نام برده شده است.

آغاز: اما مقدمه در تعریف مرض و شناختن اسباب و علامات و سایر عوارضات آن به طور کلی بدانکه مرض به قول جالینوس حکیم عبارت از میل و استعداد ....

انجام: ... و باید دانست که چون شخصی یک دفعه از مار یا سگ حار (هار) گزیده شد دیگر نادر است که از لذع آنها به هلاکت رسد.

۲. حمیات **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱۲۹ پ ـ ۱۴۸ ر)

از: ؟

بخشی از کتاب مفصلی است در طب که بخش تبهای آن در نسخهٔ حاضر آمده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد چون علم تشریح و اعمال بدن انسان را در حالت صحت بیان نمودیم حال انشاء اللّه می‌رویم که از حالت امراض بدن انسان بطور عموم ذکر نمائیم ....

انجام: ... و اگر بخواهند جوهر کوچوله بدهند دو گندم او را حب نموده در یک ماه بدهند و اگر مرض مزمن به واسطهٔ نرم شدن عظم است دوای خنازیر بدهند مثل بود.

۳. تشریح قلب و عروق **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱۵۰ پ ـ ۱۷۳ ر)

از: ؟

نک: ش ۳/ ۶۶۳۹.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سلخ صفر ۱۲۹۸ه (پایان رسالهٔ اول).

عناوین به مشکی درشت یا با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد، تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند با حاشیه‌نویسی مختصر، روی برگ اول چند بیت شعر فارسی و عربی و یادداشت تهیهٔ فیش از گلچین معانی آمده است.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.

۱۷/۵×۲۲ سم. ۱۷۳گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۳۱۳۶)

۶۶۵۷

مجموعه

۱. ترجمة محمّد بن اسماعیل **(رجال ـ عربی)**

(۲ پ ـ ۱۰ ر)

از: سیّد محمّدباقر بن محمّدنقی حجةالاسلام شفتی (۱۲۶۰ه).

۲. ترجمة محمّد بن خالد البرقی **(رجال ـ عربی)**

(۱۰ ر ـ ۱۲ پ)

از: سیّد محمّدباقر بن محمّدنقی حجةالاسلام شفتی (۱۲۶۰ه).

۳. ترجمة عبدالحمید العطار و ابنه **(رجال ـ عربی)**

(۱۲ پ ـ ۱۴ پ)

از: سیّد محمّدباقر بن محمّدنقی حجةالاسلام شفتی (۱۲۶۰ه).

۴. ترجمة محمّد بن سنان **(رجال ـ عربی)**

(۱۴ پ ـ ۲۳ پ)

از: سیّد محمّدباقر بن محمّدنقی حجةالاسلام شفتی (۱۲۶۰ه).

۵. ترجمة محمّد بن عیسی **(رجال ـ عربی)**

(۲۴ ر ـ ۳۱ پ)

از: سیّد محمّدباقر بن محمّدنقی حجةالاسلام شفتی (۱۲۶۰ه).

۶. ترجمة عمر بن یزید (رجال ـ عربی)
(۳۱ پ ـ ۳۴ ر)
از: سیّد محمّدباقر بن محمّدتقی حجةالاسلام شفتی (۱۲۶۰ه).

۷. اصحاب العدة (رجال ـ عربی)
(۳۴ ر ـ ۴۶ ر)
از: سیّد محمّدباقر بن محمّدتقی حجةالاسلام شفتی (۱۲۶۰ه).

۸. ترجمة سهل بن زیاد (رجال ـ عربی)
(۴۶ پ ـ ۵۳ پ)
از: سیّد محمّدباقر بن محمّدتقی حجةالاسلام شفتی (۱۲۶۰ه).

۹. ترجمة محمّد بن أحمد (رجال ـ عربی)
(۵۳ پ ـ ۵۵ پ)
از: سیّد محمّدباقر بن محمّدتقی حجةالاسلام شفتی (۱۲۶۰ه).

۱۰. ترجمة اسحاق بن عمار (رجال ـ عربی)
(۵۵ پ ـ ۹۹ پ)
از: سیّد محمّدباقر بن محمّدتقی حجةالاسلام شفتی (۱۲۶۰ه).
برای مجموعه رسائل رجالی مرحوم شفتی بنگرید به فهرستگان نسخ خطی حدیث ۱/ ۱۸۱ ـ ۱۹۴.

۱۱. المفردات المشترکة (رجال ـ عربی)
(۱۰۰ ر ـ ۱۰۲ ر)
از: ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ه).
مفردات مشترکه از قول علّامهٔ مجلسی و ظاهراً برگرفته از یکی از کتاب‌های او ـ در رسالهٔ حاضر گرد آمده است.

آغاز: فی المفردات المشترکة علی طریقة رئیس المحدثین صاحب البحار رحمه اللّه تعالی ابان هو ابان بن عثمان احمد الهمدانی هو احمد بن محمّد بن سعید ابن‌عقدة الهمدانی الکوفی ....
انجام: ...ابن هاشم هو ابراهیم والد علی، ابن همام هو اسماعیل و یکنی أباهمام، ابن یزید هو ایوب.

۱۲. نزهة الناظر فی الجمع بین الاشباه و النظائر (رجال ـ عربی)
(۱۰۶ پ ـ ۱۶۳ پ)
از: شیخ نجیب‌الدین یحیی بن احمد بن سعید حلّی (۶۹۰ه).
نک: التراث العربی، ۵/ ۳۶۲ ـ ۳۶۳؛ مشار عربی، ۹۵۲؛ کشف الحجب، ۵۷۹؛ ایضاح المکنون، ۲/ ۶۴۲؛ ذریعه، ۲۴/ ۱۲۵.

۱۳. زکاة الفطرة (فقه ـ عربی)
(۱۶۴ ر ـ ۱۶۶ ر)
از: احمد بن حبیب‌اللّه فتحانی (ق ۱۰ه).
رسالهٔ مختصری است در احکام زکات فطره، نگاشته شده به درخواست شاگردانش و ظاهراً به سال ۹۷۶ه به پایان رسیده است.
آغاز: نحمدک بحمدک یا من جعل التکلیف وسیلة للمکلفین الی تحصیل الثواب ذریعة لهم الی نیل اعلی ماینتهی الیه الارباب من اولی الالباب ....
انجام: ...اخرج هذا الزکاة قضاء عن زکاة الفطرة لوجوبه قربة الی اللّه نیة النیابة اخرج... عن فلان من زکاة الفطرة لوجوبه علیه قربة الی اللّه.
خط: نسخ و نستعلیق. تاریخ کتابت: ده رسالهٔ اول، ق ۱۳ه، رسالهٔ یازدهم، نستعلیق ق ۱۳ه، رسالهٔ دوازدهم، نسخ عبدالواسع بن علامی بن محمّد بن فضل‌اللّه، شوال ۱۰۹۶ه، رسالهٔ سیزدهم نسخ به سال ۹۷۶ه (که ظاهراً تاریخ

تألیف است و نسخه از ق ۱۱ه می‌باشد).
عناوین در ده رسالهٔ آغازین به قرمز و در رسالهٔ دوازدهم نانویس. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند و رسالهٔ سیزدهم دارای حواشی مفصل، بین رسالهٔ یازدهم و دوازدهم اصطلاحات علم حساب از ابوالوفاء محمّد بن محمّد بن حاسب طبری و نام رسالهٔ دوازدهم و سیزدهم و مؤلفین آنها و تملک عبدالواسع بن علامی بن محمّد بن فضل‌اللّه و چند فائدهٔ پراکنده آمده است، در دو برگ آغازین مقدمهٔ کتاب منهاج النجاة فیض کاشانی و فهرست برخی از رساله‌ها ظاهراً به خط صدر الافاضل تبریزی و مهرهای بیضوی «حسنعلی» و «محمّدجواد» دیده می‌شود.
جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج‌دار عطف تیماج قهوه‌ای ترمیمی.
۱۵×۲۲سم. ۱۶۶گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) (ثبت ۸۶۰۴۰)

۶۶۵۸

مجموعه

۱. تقویم الادویه (پزشکی ـ فارسی)
(۱پ ـ ۴۷ر)
از: ابوالفضل حبیش بن ابراهیم تفلیسی (۶۲۹ه).
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۸۵؛ منزوی، ۱/ ۵۳۴؛ کشف الظنون، ۱/ ۴۶۷؛ دانشگاه، ۷/ ۲۶۳۷؛ مجلس، ش ۲/ ۲۷۴۳؛ نشریه، ۳/ ۳۲۶.

۲. ذخیرهٔ خوارزمشاهی (پزشکی ـ فارسی)
(۴۸پ ـ ۱۱۶پ)
از: امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسن (حسین) حسینی جرجانی (۵۳۱ه).
نک: ش ۶۵۶۷.
بخش قرابادین آن را داراست.
آغاز: ایارج روفس شحم حنظل بیست درم صبر سقوطری پنج درم خولنجان ده درم کادر بوس بیست درم جاوشیر سکنبج از هر یک هشت‌درم....
انجام: ...و بعضی گفته‌اند که سیکی او افتیمون و ده یکش از حکیمان گویند که بدل غاریقون فرفیون است.

۳. خرقه (پزشکی ـ فارسی)
(۱۱۹پ ـ ۱۵۲ر)
از: مرتضی قلی خان بن حسن خان شاملو (ق ۱۱ه).
نک: ش ۲/ ۶۶۵۳.
چند سطری از آغاز مقدمه افتادگی دارد.
خط: نستعلیق. کاتب: اسماعیل بن محمّد کاظم اصفهانی. تاریخ کتابت: ربیع الاول ۱۲۷۳ه (پایان رسالهٔ اول)، رسالهٔ دوم و سوم نسخ و از ق ۱۳ه.
عناوین به قرمز و جدول‌های رسالهٔ اول به قرمز، رسالهٔ دوم و سوم بسیار مغلوط.
جلد: تیماج مشکی فرسوده، عطف ترمیمی.
۱۵/۵×۲۱/۵سم. ۱۵۲گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۱۶۵۴۷)

۶۶۵۹

حیاة الابدان (پزشکی ـ عربی)
از: ابوبکر محمّد بن زکریا رازی (۳۱۱ه).
بیماری‌های عارضه بر بدن را از سر تا پا در فصولی بدون شماره گردآورده و تدبیر و علاج هر یک را آورده است. نامی که ذکر کردیم در آغاز نسخه آمده است، شاید بخشی از کتاب الحاوی مؤلف باشد.
آغاز افتاده: علاج الریاح الغلیظة یکون بتنقیه البدن بالابازج و ادخال المریض الی الحمام علی الریق و نطل المیاه المحللة علی الرأس و استنشاق المسک و المرزنجوش....

انجام افتاده: ...و یفصل المریض و یطلی آخر بالمرداسج و الکافور و دهن... و علاج عض الکلب و القرد و الذئب و التمساح.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و جدول‌ها به شنگرف. در حاشیهٔ کتاب یادداشت‌های پزشکی پراکنده‌ای آمده است، نسخه رطوبت دیده، در برگ پایانی اشعاری فارسی از میرزا حبیب قاآنی کتابت سال ۱۲۷۷ه دیده می‌شود.

جلد: مقوائی، عطف و دور تیماج زرشکی.

۱۵×۲۰/۵سم. ۱۳۸گ. ۲۱س.

(ثبت ۷۸۸۰۶)

۶۶۶۰

مجموعه

۱. مجموع الصنایع **(طبیعی ـ فارسی)**

(۵پ ـ ۴۸پ)

از: ؟[1]

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۹۱۲ ـ ۳۹۱۳؛ منزوی، ۱/ ۴۶۳؛ ذریعه، ۲۰/ ۸۷؛ مرعشی، ۱۳/ ۱۰۴؛ دانشگاه، ۱۲/ ۲۸۵۹؛ سپهسالار، ۵/ ۵۱۵؛ ملک، ۴/ ۷۳۴.

۲. فصول ارسطاطالیس **(طبیعی ـ عربی)**
= الجامع = المسائل الطبیعیة = مابال

(۵۵پ ـ ۸۳ر)

از: ارسطو بن نیقوماخوس فیثاغوری (۳۲۲ق م).

این کتاب از سریانی و یونانی به فارسی ترجمه شده و سپس ابن عمر از فارسی به لفظ خراسانی برگردانده و ابوبکر آن‌را از لفظ خراسانی به عربی ترجمه نموده است و در سه جزء تنظیم شده است:

الجزء الاول دارای ۴ فصل: صفة الحجر، صفة الخل، فصل المدبرات و فصل الحیوانات.

الجزء الثانی: دارای ۴ فصل: الاشجار، الطبایع، الارواح، الاملاح.

الجزء الثالث: دارای ۴ فصل: الاحجار، الاوزان، التدابیر، الارماز.

مترجم در پایان دو فصل از قول هرقل رومی و ابوخالد هندی و ارسطاطالیس و هرمس و ابقراط و جابر و حمصی بدان افزوده است که جمع فصول کتاب ۱۴ فصل می‌شود.

آغاز: قال المترجم لفصول ارسطاطالیس انها... و القراءة لها و کان یقول و اللّه ما بین أحد کتبتک بارسطاطالیس قال شعری... کنت أم لا أم بدعیا کنت فی مذهب الفلاسفة فأردت التبیین دونهم....

انجام: ...و قد أمکنه فی ذلک الحیلة العظمی و ان یعجز عن تخیله یصبغها فیما یهواه بقلة ابقاءه بالرجعة التی جاءتها أهل الرسالة و نزهت نفسی عن ذلک لهم بحمد اللّه تعالی.

نک: تاریخ نگارشهای عربی، ۳/ ۸۶ ـ ۸۷.

۳. سر الاسرار **(کیمیا ـ عربی)**

(۸۵پ ـ ۱۳۱ر)

از: ؟[2]

نک: مرعشی، ۱۱/ ۲۵۲؛ التراث العربی، ۳/ ۱۸۵ ـ ۱۸۶؛ ذریعه، ۱۲/ ۱۶۵.

آغاز: الحمد للّه الذی قدر فهدی و علم و احصی... اما بعد فقد صنفت کتاباً و رتبته ابواباً و اودعته سرایراً و رموزاً و آداباً فاوضحته للطالب ایضاحاً بیناً وسهلته علی الراغب تسهیلاً....

---

۱. این رساله به میر یحیی و فیلسوف مغربی و زین‌العابدین نسبت داده شده است. نک: فهرستواره، ۵/ ۳۹۱۲.

۲. در فهرست مرعشی ۱۱/ ۲۵۲ نام مؤلف مجهول و در فهرست خطی دائرةالمعارف ۱/ ۱۳۵ و مرعشی ۳۱/ ۳۹۰ از محمّد بن زکریا رازی دانسته شده است.

انجام: ...هذا قولهم عملنا من أربعة و من ستة عشر یقیم مثقاله مائتی مثقال بلوریاً یاقوتیاً احمراً فهذا انقضاء اعمال الحکماء فاتق اللّه ثم اتق اللّه و انتم عن الجهال و من لیس منا و واصب علی الطاعات و افعل الحیوان تنجح ان شاء اللّه.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد بیات. تاریخ کتابت: ۱۰۴۹ه (پایان رسالهٔ اول)، نسخ، محراب بن محمّد کاتب قمی، سال ۱۰۲۴ه (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین به شنگرف. تصحیح شده و در پایان کتاب دوم یادداشت تصحیحی آمده است، در برگ‌های پایانی متفرقاتی در کیمیا به خط محراب کاتب در ۳ ذی‌قعدهٔ ۱۰۲۴ه آمده است، در ۵ برگ آغازین نسخه نام برخی از رساله‌ها و تملک علی مدرس با مهر بیضوی «هو العلی» و چند یادداشت پراکنده و اشعاری در خطاب به امام قلی خان والی بخارا دیده می‌شود، بین رسالهٔ اول و دوم یادداشت‌هایی در کیمیا و طبیعی و تملک محمود طبیب با مهر بیضوی محو شده آمده است.

جلد: تیماج قرمز سرطبل‌دار با جدول‌کشی ضربی.

۱۲/۵×۱۹/۵سم. ۱۴۰گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۷۹۲۵)

۶۶۶۱

قلیائیات نباتی **(شیمی ـ فارسی)**

از: ؟

ظاهراً از کتاب‌های تدریس شده و یا ترجمه شدهٔ دارالفنون است در قلیائیات نباتی و خواص هر یک و حاصل تجربیات و تجزیه و تحلیل آنها، با آوردن معادل لاتین هر یک ازواژه‌ها.

ظاهراً نسخهٔ حاضر جلد دوم دواسازی یا همان تذکرة الادویة الناصری است.

آغاز: قلیائیات نباتی این قلیائیات را که به اصطلاح شیمی الکلیله نیز نامند اجسام و جوهریاتی هستند مأخوذ از نباتات و نسبت آنها به قلیائیات از بابت آن است که با حموضات مرکب شده املاح معینه به وجود آورند....

انجام: ...تنها سولفوری است که در این مورد معمول است

و در املاح سدیوم ذکر کرده‌ایم و چشمه‌های گوگردی در اقطار مختلفهٔ کرهٔ ارض موجوداند و از حیثیت خواص معروفند و لازم به گفتگوی آنها نیست.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین به مشکی درشت یا با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد، تصحیح شده.

جلد: گالینگور زرشکی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.

۱۶/۵×۲۱/۵سم. ۳۱۷گ. ۱۷س.

(ثبت ۱۶۸۳۰)

۶۶۶۲

التذکرة فی الطب **(پزشکی ـ عربی)**

از: ؟

مؤلف کتاب حاضر را جهت مراجعهٔ خود نگاشته و آنچه را از اساتیدش فراگرفته یا خود به تجربه ثابت کرده در ۷ فصل و ۲۲ باب گردآورده است بدین عناوین:

الفصل الاول: فی ذکر ما یحتاج الیه من أراد أن یرکب الدواء و تقدمة المعرفة ببسیطها قبل ترکیبها.

الفصل الثانی: اذکر فیه الاشیاء التی من اجلها احتاجت الحکماء الی ترکیب الادویة و لم یستعملوها علی حالها مفردة.

الفصل الثالث: اذکر فیه السبب الذی به احتیاج البدن الی الدواء.

الفصل الرابع: الفرق بین الدواء الوارد علی البدن و بین الغذاء.

الفصل الخامس: فی الاعراض العامیة التی یقصد الیها بالقاء الادویة المفردة.
الفصل السادس: فی الدواء المرکب فی القوانین التی یکون علیها مبنی الامراض مقادیر ما یلقی فی المرکب من المفردة.
الفصل السابع: فی التوصل الی معرفة امزجة الادویة بالتجربة و القیاس.
الباب الاول: فی العقاقیر التی نقلت اسماؤها الی اللغة العربیة.
الباب الثانی: فی استعمال الادویة المفردة قبل القائها فی المرکب.
الباب الثالث: فی السبب الذی یقصد بترکیب الادویة و لم تستعمل مفرده.
الباب الرابع: فی ترکیب الادویة و الاوزان و المکاییل المصطلح علیها.
الباب الخامس: فی عمل الترابیق.
الباب السادس: فی عمل المعاجین.
الباب السابع: فی الجوارشنات.
الباب الثامن: فی الاشربة و اللعوقات.
الباب التاسع: فی المطبوخات.
الباب العاشر: فی الادویة المقویة و المقیئة.
الباب الحادی عشر: فی الاقراص و الحبوب.
الباب الثانی عشر: فی السفوف و القمایح.
الباب الثالث عشر: فی ادویة الحلق و الغراغر.
الباب الرابع عشر: فی برودات الفم و السنونات.
الباب الخامس عشر: فی الاکحال و الذرورات.
الباب السادس عشر: فی عمل الاشیافات.
الباب السابع عشر: فی المزیبات.
الباب الثامن عشر: فی الاطلیة.
الباب التاسع عشر: فی الضمادات.
الباب العشرون: فی المراهم و الاکسیرات.
الباب الحادی و العشرون: فی الحقن و البرازج.
الباب الثانی و العشرون: فی نکت من غرائب التراکیبات.
الباب الثالث و العشرون: فی ابدال ما تعذر من العقار.

مؤلف در کتاب حاضر از اشخاصی همچون ضیاءالدین اوبهی و صفی‌الدین مروزی و امین‌الدوله ابن التلمیذ متطبب و ابن سینا و رازی و ابوالفرج رجاء الاصفهانی و فضل بن جریر تکریتی و دیگران نام برده است و در بحث تریاق از آمدن ضیاءالدین به بغداد در سال ۶۶۶ ذکری آورده است.

آغاز: الحمد للّه الذی خصنا بفضیلة النطق و البیان و شرفنا بمزیة العقل و التبیان... و بعد فقد کان النبی صلی اللّه علیه و آله محمّد بن عبداللّه ینبوع الحکمة قسم العلم الی علمین و هما علم الابدان و علم الادیان....

انجام: ...و اول الثالثة و وسطها و آخرها و ذلک فی البارد لیکون من آخر الرابعة من الحار و آخر الرابعة من البارد اربعة و عشرین مرتبة أو درجة کما ذکر.

خط: نسخ. کاتب: حاج محمّد بن قوام‌الدین بن محمود بن قوام‌الدین لیثی. تاریخ کتابت: شنبه ۱۳ جمادی الاول ۹۷۵ه.

عناوین به شنگرف، تصحیح شده، روی برگ اول دو بیت شعر عربی در مدح کتاب و یادداشتی از شهوان بن خواجه حسن بن شکور حلاوی به سال ۹۷۵ در بغداد آمده که نوشته این کتاب را از کلیات حاجی شکور بن شمس‌الدین حلاوی نقل نموده است و مهر بیضوی محو شدهٔ «عبده الراجی معصوم» دیده می‌شود، نسخه رطوبت دیده.

جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج و لچکی‌دار، عطف و دور تیماج مشکی فرسوده.

۱۵×۲۱ سم. ۲۵۸ گ. ۱۷ س. **(ثبت ۲۳۰۶۲)**

۶۶۶۳

جنگ **(پراکنده ـ فارسی و عربی)**

از: یوسف بن قاسم (ق ۱۴ه).

مشتمل بر نسخه‌های پراکنده‌ای در پزشکی و کیمیا و ادعیه.

نام این اشخاص در آن دیده می‌شود: ملّا ابوطالب، حکیم نیکی دنیائی، میرزا اسماعیل کرمانشاهی، حکیم سیّد مرتضی، سیّد قزوینی، محمّد قلی خان بروجردی، کربلا علی اصفهانی، امین‌الدوله، مادر نصراللّه خان، محمّدطاهر طالقانی، جامی رشتی، زاد المسافرین، درویش عبدی، محمّدعلی ایروانی، درویش ولده تماس میرزا (؟)، رونقعلی شاه سمنانی، میرزا حسین بن ابراهیم کرمانشاهی، ملّا عبدالاحد، علی کرمانشاهی، مشهدی زین العابدین، حاجی ملّا امین، آخوند ملّا محسن، شیخ احمد معلم، حاجی محمّد بسطامی، میرزا اصفهانی، میرزا عبداللّه رشتی، کربلایی مهدی عطار، مشهدی جعفر دولابی، کتاب قلی‌خان، مشهدی محمّد ساغری، محمّدحسن بیگ، محمّد مهدی کرمانشاهی، آقا محمّد بیدآبادی، میرزا غلام رضا، حاجی عثمان، محمّدعلی نجار، درویش صالح خرم‌آبادی، حاجی سیّد اسحاق، جعفر قلی خان، ملّا ابوطالب بن بهرام، ملّا هادی سبزواری و ....

مؤلف در صفحهٔ ۳۶۹ به نام خود اشاره کرده است.

خط: نسخ. کاتب: خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین به قرمز یا با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد.

تصحیح شده با افزودگی‌هایی در حاشیه، رؤوس مطالب به قرمز در حاشیه آمده است. روی برگ اول یادداشتی دربارهٔ کتاب حاضر و بی‌فائده و دروغ بودن مطالب آن آمده است.

جلد: تیماج قرمز بدون مقوا.

۱۷×۲۱/۵ سم. ۳۳۳گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۱۶۵۵۳)

۶۶۶۴

ذخیرهٔ خوارزمشاهی **(پزشکی ـ فارسی)**

از: امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسن (حسین) حسینی جرجانی (۵۳۱ه).

نک: ش ۶۵۶۷.

نسخهٔ حاضر بخشی از کتاب در بیماری سر را دارد و از آغاز و انجام افتاده است.

آغاز افتاده: و معالجات آن، ط اندر یادکردن... که بر قرینه افتد، جزء ششم اندر.. طبقهٔ عینیه و آن پنج بابست باب اول اندر یاد کردن اتساع حدقه باب دوم.. کردن ضیق عینیه ....

انجام افتاده: ... و چشم به بخار آن داشتن داروهای تحلیل کننده چون زوفا و بابونه و اکلیل ملک اندر آمیختن و سر به بخار آن داشتن نافع بود.. اندر بیمار.

خط: نسخ قدیمی. تاریخ کتابت: ق ۸ه.

عناوین به مشکی درشت و شنگرف، تصحیح شده، بخشی از برگ‌ها اکسیده شده و برخی از کلمات افتادگی دارد، اوراق کتاب ترمیم شده است، در برگ‌های پایانی یادداشت‌های پراکندهٔ بسیاری در پزشکی و اختیارات و کیمیا برخی به نقل از حکیم سلمانی و داود خانی و شفائی آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار مجدول زرین.

۱۴×۱۹ سم. ۸۶گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) **(ثبت ۲۳۱۶۸)**

۶۶۶۵

کتابی در طب **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ؟

کتابی است در پزشکی که به بیماری‌ها و علامت‌ها

و صفت و علاج آنها اشارهٔ مختصر کرده و تا ۸۸ عنوان بدون نام که معلوم نیست فصل است یا باب اشاره دارد که چون نسخه از آغاز و انجام افتادگی دارد معلوم نشد که چیست.

در این کتاب از اشخاصی چون: ابقراط، حنین، زکریای رازی، مداینی، ثابت بن قره، اسحاق، ابن ماسه، ابوجریح، جالینوس و غیره نام برده شده است.

آغاز افتاده: خواره نشاید که نیک جنباند و مهرهای سیاه پیش چشم او بیاویزند تا در آن نگاه کند سیاهی چشمش بیشتر شود، پس اگر ازرق چشم بود اندکی آب انگور دوباره در چشم او چکاند....

انجام افتاده: ...و دو اندر سر و ده اندر رانها و دو اندر زانوها و چهار اندر ساقها و چهاراندر کعب و دو اندر پاشنه‌ها و دو اندر پیش وی و دو اندر پشت پایها و سی.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف، نسخه مغلوط است، برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند و پایین نسخه را رطوبت آسیب رسانده، در شش برگ پایانی میمر ۱۷ از کتاب المیامیر در امراض امعاء ناقصاً به خطی دیگر از ق ۱۱ه افزوده شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۲/۵×۲۴سم. ۷۹گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۶۶۸۵۶)

۶۶۶۶

دانشنامهٔ جهان **(طبیعی ـ فارسی)**

از: غیاث‌الدین علی بن امیران اصفهانی (ق ۹ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۵۱ ـ ۳۸۵۲؛ منزوی، ۱/ ۴۳۴؛ ذریعه، ۸/ ۴۶؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۰۲۷؛ مرعشی، ۱۴/ ۸۲؛ سپهسالار، ۴/ ۴۰۳؛ مجلس، ش ۱۸۲۶؛ ملی، ۲/ ۳۲۷.

خط: نستعلیق. کاتب: مشهدی کاظم شیرازی.

تاریخ کتابت: جمعه ۲۶ ذی قعدهٔ ۱۲۲۳ه. مکان کتابت: بمبئی هند.

عناوین به شنگرف، تصحیح شده، دارای حواشی مختصر برخی با رمز «م. ب ۱۳۰۹» «محمّدتقی بهار»، در بدرقهٔ کتاب یادداشتی دربارهٔ سلطان محمود بن ابوسعید بن میرزا محمّد بن میرانشاه بن امیر تیمور به خط محمّدتقی بهار و در برگ آغازین یادداشتی با مهر مربع محو شده که نام کتاب را مناسب با مطالب آن ندیده و آن‌را به نام جواهر العقول تغییر نام داده دیده می‌شود، در برگ پایانی یادداشتی از شکراللّه در جزینی به سال ۱۲۹۷ دربارهٔ کتاب و مؤلف و کاتب با مهر بیضوی «شکراللّه سنهٔ...» آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته با جدول‌کشی زرین، عطف پارچه‌ای.

۱۶/۵×۲۳سم. ۱۴۲گ. ۱۵س.

(ثبت ۷۴۶۶۲)

۶۶۶۷

منهاج البیان فیما یستعمله الانسان **(پزشکی ـ عربی)**

از: شرف‌الدین یحیی بن عیسی بن جزله بغدادی (۴۹۳ه).

نک: ش ۶۵۷۷.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۸ه. برگ اول و آخر در شعبان ۱۰۳۵ بازنویسی شده است.

عناوین به مشکی درشت و شنگرف، تصحیح شده، چند برگ سفید در آغاز نسخه افزوده شده و بر روی یکی از آنها یادداشتی دربارهٔ کتاب حاضر و مؤلف و چند نسخهٔ پراکندهٔ پزشکی به فارسی و عربی و ماده تاریخ فوت آقا جمال؟ سرودهٔ میرزا مقیم:

جمال علم نهان گشت و حزن روی نمود
فغان ز خلق برآمد که آفتاب گرفت

و مهر هشت گوش «عبده القدسی شیخ بابا فتوحی» و تملک محمّدمسیح بن محمّد مسیح طبیب دیده می‌شود، در برگ پایانی نیز چند یادداشت پراکندهٔ طبی آمده است، نسخه از رطوبت آسیب دیده، دارای حواشی برخی به خط قدیمی و برخی جدید.

جلد: تیماج قهوه‌ای ترمیمی.

۱۲×۲۰/۵سم. ۱۳۶گ. ۲۱س.

(← تصویر) (ثبت ۷۴۳۵۶)

۶۶۶۸

الطب الکلی (پزشکی ـ عربی)

از: ابوسهل عیسی بن یحیی مسیحی جرجانی (۴۰۱ه).

نک: دانشگاه، ۸/ ۸۵؛ مجلس، ش ۱۵۷۷؛ آستان قدس، ۱/ ۳۳۳ـ۳۳۵؛ تاریخ نگارشهای عربی، سزگین، ۳/ ۴۶۱.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّدمقیم بن حاجی نصر.

تاریخ کتابت: سال ۱۰۹۷ه (پایان مقالهٔ اول). سه شنبه ۱۶ ربیع الثانی ۱۰۹۷ (پایان کتاب).

عناوین به شنگرف، تصحیح شده، دارای حواشی مفصل فارسی به خطی غیر خط اصل و متأخر، در دو برگ آغازین چند یادداشت پراکندهٔ طبی و وقفنامهٔ کتاب به سال ۱۲۳۴ از محمّداسماعیل بن.. بن محمّد طبیب حسینی و در دو برگ پایانی نیز چند یادداشت پزشکی متفرقه و مهر مربع واقف «العبد محمّداسماعیل الحسینی» آمده است، لبهٔ برخی ازبرگ‌ها ترمیم شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف تیماج زرشکی ترمیمی.

۱۳×۲۳سم. ۱۶۵گ. ۲۱س. (ثبت ۲۳۱۶۰)

۶۶۶۹

الاحکام النبویة فی الصناعة الطبیة (پزشکی ـ عربی)

از: ابوالحسن علی بن عبدالکریم طرخان بن نقی‌الدین حموی صفری.

احادیث نبوی در معانی طبی را با استفاده از کلمات اساتیدش در ده باب گردآورده بدین عناوین:

الباب الاول: فی الاحادیث الواردة فی ذکر الامراض و معالجتها و الامر بالتداوی.

الباب الثانی: فی الاحادیث الدالة علی ما یتعلق بحفظ الصحة من صفة الاکل و الشرب و النوم و غیر ذلک.

الباب الثالث: فی بیان اصل الطب و الواضع له و فضیلته و موافقته للعقل و الشرع.

الباب الرابع: فی بیان الصحة و فضلها و ذکر الاحادیث الواردة فیها.

الباب الخامس: فی بیان المرض و فضله و ذکر الاخبار الواردة فیه و شیء من الرقی.

الباب السادس: فی بیان فضل عیادة المریض و ما ورد فی ذلک من الاحادیث النبویة.

الباب السابع: فی ذکر اربعین حدیثاً طبیة و شرح اکثرها.

الباب الثامن: فی ذکر الخلاف هل التداوی افضل ام ترکه و حجة کل واحد من الطائفتین.

الباب التاسع: فی ذکر الحمیة و فضلها و ما یکتب للحمی و غیرها و ما ورد فی ذلک من الاخبار و نکت من معجزات النبی و فصول تتعلق بتدبیر حفظ الصحة.

الباب العاشر: فی ذکر ادویة مفردة و قواها و منافعها و ما ورد فیها من الاحادیث الطبیة و غیرها.

آغاز: قال العبد الفقیر.. روی عن النبی صلی اللّه علیه و سلم انه قال کل کلام لا یبدأ فی اوله بحمداللّه فهو ابتر فالحمد للّه خالق الخلق و البشر و منشی القطر و القطر.. و بعد فانه لما کان علم الطب من انفس العلوم و

أشرفها و اجل الصناعات المنیفة و ألطفها....

انجام: ...و قد روی عن ابن عمر انه قال من یأکل لحم الغراب و قد سماه رسول اللّه فویسقا و اللّه ما هو من الطیبات رواه ابن ماجه.

خط: نسخ. کاتب: محمّداشرف بن زین‌الدین.

تاریخ کتابت: ۸ ربیع الثانی ۱۱۰۷ه.

عناوین به شنگرف، به خط کاتب تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و وقفنامهٔ کتاب که از درآمد حمام نقش جهان اصفهان استنساخ شده به خط مرحوم علّامهٔ مجلسی از طرف شاه سلیمان صفوی در جمادی الاول سال ۱۱۰۷ه با مهر بیضوی «محمّد باقر العلوم» دیده می‌شود، روی برگ دوم مهر مستطیل کتابخانهٔ «مجدالدین (نصیری)» آمده است.

جلد: تیماج دو رو با سرطبل، رو مشکی، اندرون قرمز با جدول‌کشی زرین.

۱۲/۵×۲۳ سم. ۱۳۳گ. ۱۹س.

(ثبت ۱۴۲۶۳)

۶۶۷۰

مجموعه

۱. تحفة العاشقین **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۱۶۵پ)

از: نورالدین محمّد بکر شاهی.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۴۲ ـ ۳۳۴۳؛ منزوی، ۱/ ۵۱۷؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۲۱۰؛ پزشکی، ۱/ ۱۱۷ـ ۱۱۹؛ نشریه، ۳/ ۳۰۳ـ۳۰۵؛ دائرة المعارف، ۱/ ۴۷؛ عکسی مرکز احیاء، ۳/ ۴۲۸.

۲. عشق **(عرفان ـ فارسی)**

(۱۶۷پ ـ ۱۷۲پ)

از: ؟

نک: مرعشی، ۱۹/ ۳۲۸؛ سپهسالار، ۵/ ۳۲۰.

۳. باه نامه **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱۷۳ر ـ ۱۸۳پ)

از: ؟

چند فصل کوتاه است در این موضوع.

آغاز: آنچه حکما و اطبا گفته‌اند و اتفاق نموده‌اند چون بقراط و سقراط و جاماسب و افلاطون و جالینوس...

انجام: ...خدای تعالی او را فرزند صالح کرامت کند آیه این است ربنا و هب لنا من ازواجنا... برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نستعلیق. کاتب: حاجی محمّد. تاریخ کتابت: ۲۰ رمضان ۱۰۵۸ه (پایان کتاب اول). غرهٔ شعبان ۱۲۲۸ه (پایان رسالهٔ دوم)، رسالهٔ سوم به خواهش حاجی محمّد استرآبادی.

عناوین به شنگرف، رسالهٔ اول تصحیح شده و دو رسالهٔ بعد پر غلط، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، روی برگ اول تملک حاج مطیعا و باقر بن حاج مطیعا و حسین و عبدالأحد بن محمّدباقر بن مطیعا بروجردی ساکن برآباد به سال ۱۲۷۴ه آمده است، در برگ پایانی یک رباعی فارسی دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار جدید.

کاغذ: الوان.

۱۴×۲۴ سم. ۱۸۴گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۴۷۴)

۶۶۷۱

مجموعه

۱. تشریح الابدان **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۶۸ر)

از: علی بخش میرزا قاجار بن اسکندر بن عباس بن فتحعلی شاه (ق ۱۴ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۷۶؛ منزوی، ۱/ ۵۰۸؛ مجلس، ش ۲/ ۶۲۸۸؛ ملی، ۳/ ۱۷۶؛ نشریه، ۱/ ۵۳.

۲. اسرارالوجود (طبیعی ـ فارسی)

(۷۱ پ ـ ۲۸۱ ر)

از: علی بخش میرزا قاجار بن اسکندر بن عباس بن فتحعلی شاه (ق ۱۴ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۷۸۱؛ منزوی، ۱/ ۳۹۶؛ ملی تبریز، ۱/ ۵۷؛ ملی، ۲/ ۳۰؛ نشریه، ۵/ ۱۸۴.

خط: نستعلیق. کاتب: حبیب‌اللّه بن علی اکبر خان افشار خرقانی. تاریخ کتابت: ۷ رجب ۱۳۰۶ه (پایان کتاب اول)، یکشنبه ۲۰ شعبان ۱۳۰۶ (پایان کتاب دوم).

عناوین به مشکی درشت و نسخ، روی برگ اول و برگ آخر مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۶×۲۱/۵سم. ۲۸۱گ. ۱۷س.

(ثبت ۷۹۱۱۶)

۶۶۷۲

فرسنامه (طبیعی ـ فارسی)

از: عبداللّه خان بهادر فیروز جنگ.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۸۶ ـ ۳۸۸۷؛ منزوی، ۱/ ۴۴۹؛ مشار فارسی، ۳/ ۳۶۷۶.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّدعلی شریف. تاریخ کتابت: ۲۶ صفر ۱۲۴۶ه.

عناوین به قرمز، در اوراق آغازین عکس برخی از اسب‌ها ترسیم شده و در بقیهٔ صفحات سفید مانده است، در برگ پایانی تملک پاک شده‌ای به سال ۱۲۷۲ه و چند یادداشت با خط سیاقی دیده می‌شود.

جلد: تیماج زرین بدون مقوا.

۱۱×۱۹/۵سم. ۱۱۷گ. ۱۰س.

(ثبت ۵۰۷۴۸)

۶۶۷۳

مجموعه

۱. نظام التواریخ (تاریخ ـ فارسی)

(۱ ر ـ ۷۳ پ)

از: قاضی ناصرالدین عبداللّه بن عمر شیرازی بیضاوی، ابوسعید (۶۸۵ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۹۵۹؛ هدیة العارفین، ۱/ ۴۶۳؛ عکسی مرعشی، ۱/ ۲؛ فهرستواره، ۱/ ۶۶۵ـ ۶۶۶؛ مشترک، ۱۰/ ۸۹؛ ذریعه، ۲۴/ ۱۹۲؛ مشار فارسی، ۵/ ۵۲۳۰؛ مرعشی، ۱۶/ ۳۲۸؛ مجلس، ش ۷۵ فیروز.

آغاز افتاده: حکایت عادیان بدانک آدم برادر ارفخشد را هفت پسر بود عاد و ثمود و صحار و وطیم و حدیس و حاسم و وبار، عاد به یمن رفت....

۲. تنسوخ‌نامهٔ ایلخانی = جواهرنامه (طبیعی ـ فارسی)

(۷۶ پ ـ ۱۰۶ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۱۸ـ۳۸۱۹؛ ذریعه، ۴/ ۴۵۸؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۹۰؛ مرعشی، ۸/ ۱۷۳؛ دانشگاه، ۳/ ۲۱۰؛ مجلس، ش ۳/ ۵۰۷.

خط: نستعلیق. کاتب: شیخ علی. تاریخ کتابت: اواخر ذی حجهٔ ۷۰۰ه (پایان کتاب اول).

عناوین به شنگرف. بین رسالهٔ اول و دوم اشعاری از خیام و اوحدالدین کرمانی و خواجه نصیر و تملک محمّد بن محمود بازلی غفیری (؟) و قطب‌الدین متولی عمادیه و چند یادداشت مختصر در تصوف به نقل از نجم‌الدین کبری و مجنون و بایزید دیده می‌شود، در برگ ۳۵

تاریخ تولدی به سال ۱۲۷۴ه و در پشت برگ ۱۰۵ تولدی به سال ۷۸۱ه و در پشت برگ پایانی چند یادداشت اخلاقی به عربی آمده است، نسخه ترمیم شده است، نسخه بیاضی است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۲×۱۷سم. ۱۰۶گ. ۱۱س.

(← تصویر) (ثبت ۸۵۶۹۳)

۶۶۷۴

مجموعه

۱. زایجهٔ طالع ولادت (نجوم ـ فارسی)

(۱پ ـ ۲۴پ)

از: ؟

زایجهٔ طالع ولادت نجف قلی خان بیگلربیگی است که در روز جمعه ۹ ربیع الاول ۱۲۲۰ه بوده است با جدول‌هایی در این فن تألیف شده در صفر ۱۲۶۲ه.

آغاز: هو اللّه تعالی شأنه العزیز بالیمن و السعادة و الاقبال بسم اللّه الرحمن الرحیم و منه الاستعانة و الاعانة تاریخ ولادت با سعادت سرکار شوکت مدارامیر الامراء العظام ....

انجام: ...تربیع عطارد با مریخ دلیل تدبیر و دانستن راه مکر و حیله و رفع دشمنان و باللّه التوفیق و العلم عنده و حججه الکرام علی التحقیق.

۲. زایجهٔ طالع ولادت (نجوم ـ فارسی)

(۲۵پ ـ ۴۵ر)

از: ؟

زایجهٔ طالع ولادت فتح‌علی خان بیگلربیگی که در روز شنبه ۱۳ شوال ۱۲۵۲ه اتفاق افتاده با بیان جدول‌هایی در این فن.

آغاز: هو اللّه تعالی بالیمن و السعادة بسم اللّه الرحمن الرحیم تاریخ ولادت با سعادت سرکار شوکت مدار امیر الامراء العظام مقرب الخاقان بندگان حاجی فتحعلی خان بیگلربیگی ....

انجام: ...مریخ به مقابلهٔ عطارد از بعضی زنان کدورت بیند زهره به تسدیس زحل سخن‌گوی و پاکیزه نفس و با نعمت و رفاهیت بود و هیئت نیکو دارد.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲۶۲ه (پایان رسالهٔ اول).

عناوین و جدول‌ها به قرمز. عناوین در بالای جدول‌ها به مشکی درشت و خط رقاع، در دو برگ پایانی یادداشتی در بودن کواکب اثنا عشر در طالع و یادداشتی از حسینقلی بن فتحعلی بیگلربیگی به سال ۱۳۰۱ه که مطالب نوشته شده در طالع ولادت پدرش را تماماً موافق با واقع دانسته با مهر بیضوی «بیگلر بیگی مملکت آذربایجان ۱۲۹۲» دیده می‌شود، روی برگ اول یادداشتی در بارهٔ مجموعهٔ حاضر به خط باستانی راد آمده است، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: پارچه‌ای ترمه، دور و عطف تیماج مشکی.

۱۷×۲۳/۵سم. ۴۷گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۵۶۸۷)

۶۶۷۵

طباخی = آشپزی (طبیعی ـ فارسی)

از: ؟

در پختن انواع نان و آش و قلیه و برنج و کباب و انواع غذاهای هندی.

آغاز: نان باقرخانی، میده، روغن زرد، شیر، نمک، خمیر، در هوای گرم درمیده مادهٔ نمک آمیخته از سر خمیر نرم‌تر کرده به طرز سمبوسه میده را....

انجام: ...زعفران بمالد و در سیخ کرده از گهپاچ بسته بریان کند لعاب... و روغن داده باشد تا که طیار شود بعد از آن از دیگران برگیرد و بخورد.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به شنگرف. نسخه ترمیم شده و بر اثر موریانه آسیب دیده، در چند برگ پایانی چند قصیده و یک انشاء پراکنده به زبان اردو آمده است.
جلد: گالینگور سبز.
۱۳×۲۳/۵سم. ۳۱گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۷۰۸۳)

۶۶۷۶

مجموعه

۱. شواهد النبوة **(تاریخ ـ فارسی)**
(۲ ر ـ ۲۳۳ ر)
از: نورالدین عبدالرحمن بن احمد جامی (۸۹۸ه).
نک: ملی، ۱/ ۴۷۳ ـ ۴۷۵؛ فهرستواره، ۳/ ۱۷۰۸ ـ ۱۷۰۹؛ منزوی، ۱۰/ ۲۲۳؛ ذریعه، ۱۴/ ۲۴۵؛ مرعشی، ۹/ ۳۶۶؛ دانشگاه، ۲/ ۱۹۰؛ مجلس، ۱/ ۵۰۳۳.

۲. شافی الاوجاع **(پزشکی ـ فارسی)**
= تقویم الابدان = الواح الصحة
(۲۳۳ پ ـ ۳۹۶ پ)
از: حبیب‌اللّه بن نورالدین محمّد طبسی تونی (ق ۱۰ه).
نک: ش ۲/ ۶۶۳۳.
خط: نستعلیق. کاتب: سیّد امان‌اللّه خادم مولوی محمّد رضا. تاریخ کتابت: ذی‌قعدهٔ ۱۲۷۸ه (دو برگ پایانی رسالهٔ اول به خط اوست).
عناوین به شنگرف و جدول‌ها در کتاب دوم به مشکی. بسیاری از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، در برگ اول و آخر چند یادداشت پراکندهٔ تاریخی در مدت خلافت خلفا و قصیدهٔ شاه نعمت‌اللّه ولی در پیشگویی‌های او و چند یادداشت پراکندهٔ دیگر آمده است.
جلد: مقوائی ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.
۱۹/۵×۳۰سم. ۳۹۸گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۷۰۷۳)

۶۶۷۷

الحاوی فی الطب **(پزشکی ـ عربی)**
از: ابوبکر محمّد بن زکریا رازی (۳۱۱ه).
نک: التراث العربی، ۲/ ۳۶۹؛ ملک، ۱/ ۲۵۱؛ دانشگاه، ۱۶/ ۲۵۵؛ تاریخ نگارشهای عربی، سزگین، ۳/ ۳۷۹ ـ ۳۸۲؛ فهرست ابن الندیم، ۳۵۷؛ کشف الظنون، ۱/ ۶۲۸؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۹۱۴؛ مشار عربی، ۳۰۱.
آغاز افتاده: فانظر فیه قال و بالجمة فان من عرفت منابت العصب الی کل واحد من الاعضاء سهل علیه علاجه لی استعن بجوامع الاعضاء ....
انجام افتاده: ...و اما من عروقها و الذی من الصدر یجی غلیظاً متعقد... فی طول مسافته و معه وجع فی الصدر و ذلک الموضع الوجع من الصدر هو الموضع.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین به شنگرف و در بیشتر موارد نانویس مانده‌است.
در برخی از برگ‌ها آثار تصحیح مختصری دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار فرسوده.
۱۱/۵×۱۹سم. ۲۴۵گ. ۲۳ س.
(ثبت ۸۶۹۵۱)

۶۶۷۸

مجموعه

۱. مرآت الجواهر **(طبیعی ـ فارسی)**
(۱ ر ـ ۴۴ پ)
از: امان اللّه (ق ۱۱ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۹۱۵.

این رساله جهت نورالدین محمّد جهانگیر پادشاه غازی نگاشته شده است.

آغاز افتاده: دلیل قاطع خدا دانی حجت واضح رحمت یزدانی فهرست مجموعهٔ کمالات انسانی مرشد کامل آگاه باطن حقیقی و مجازی....

۲. ترجمهٔ دفع مضار الاغذیه (پزشکی ـ فارسی)
= فوائد الاشیاء
(۴۵ پ ـ ۶۵ پ)

از: ابوالمظفر محمّد بن مستنصر هروی.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۶۱۱؛ منزوی، ۱/ ۵۷۶، با انتساب آن به ابن سینا، فیلم‌ها، ۱/ ۵۹۵.

۳. چوب چینی (پزشکی ـ فارسی)
(۶۹ پ ـ ۷۹ ر)

از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۲۶ ـ ۳۸۲۷؛ منزوی، ۱/ ۳۹۵؛ ذریعه، ۵/ ۳۱۰؛ مرعشی، ۷/ ۱۴۷؛ مجلس، ش ۶۳۰۷/۲.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲۳۴ه. مکان کتابت: ام البلاد بلخ (پایان رسالهٔ اول). تقی‌الدین محمّد موسوی، پنجشنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۰۸۹ه زمانی که به اتفاق میرزا شاه ابوالمهدی عازم عتبات بوده در کرمانشاهان کتابت شده (پایان رسالهٔ سوم).

عناوین به شنگرف. بین رسالهٔ اول و دوم یادداشتی در برخی از معاجین و اشربه و اقرصه که در اکثر اوقات بیماران بدان محتاج شوند آمده است، در آغاز رسالهٔ دوم چند یادداشت پراکنده و در برگ پایانی کتاب تملک ابوالقاسم بن محمّد باقر اصفهانی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۱/۵×۱۹سم. ۸۰گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۹۴۸)

۶۶۷۹

مجموعه

۱. تشریح الافلاک (نجوم ـ عربی)
(۱ ر ـ ۱۴ ر)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۴/ ۶۴۳۴.

۲. سوانح القریحة فی شرح الصفیحة (اسطرلاب ـ عربی)
(۱۷ ر ـ ۲۹ ر)

از: ابومحمّد عبداللّه بن فخرالدین حسینی موصلی (۱۱۸۵ه).

نک: دانشگاه، ۳/ ۲۱۳ ش ۲۹۶۷؛ معجم المؤلفین، ۶/ ۱۰۱؛ هدیة العارفین، ۱/ ۴۸۵.

۳. تحفهٔ حاتمی (اسطرلاب ـ فارسی)
(۳۳ ر ـ ۴۶ پ)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۷/ ۶۴۳۴.

۴. معرفت تقویم منظوم (تقویم ـ فارسی)
(۴۹ ر ـ ۵۷ پ)

از: ؟

در شناخت تقویم و کیفیت استخراج آن به نظم، و ظاهراً در دو فصل.

آغاز افتاده:

انصراف ماه از جرم زحل
در بروج خاکی ای کیوان محل
هم دلیل سختی سرماست باز
در اوان با برفها ای سرفراز

انجام افتاده:

حـرف آخـر را ز نـام هـر یکـی
دان رقم ای پـر خـرد تـو بـی‌شکی
چـون زحـل را ل و ه مـر زهـره را
یـاد گـیر ایـن نکـته‌های شـهره را

۵. پنجاه باب سلطانی **(نجوم ـ فارسی)**

(۵۸ ر ـ ۹۷ ر)

از: ملّا رکن‌الدین بن شرف‌الدین حسینی آمـلی (ق ۹ه).

نک: ش ۱/ ۶۴۸۳.

آغاز افتاده: باب هجدهم در معرفت مطالع البروج ببلد و به خط استواء و به فلک مستقیم محسوب من اول الجدی ....

۶. ترجمهٔ برء الساعة **(پزشکی ـ فارسی)**

(۹۸ پ ـ ۱۰۷ ر)

از: ؟

همان است که جهت محمّد قطب شاه ترجـمه شـده است و در فهرستواره، ۵/ ۳۳۱۵ معرفی شده‌است.

آغاز: حمد بی‌حد و ثنای بی‌عدد در حق قدیمی که نکته دان أنا أفصح صداء لا احصی ثناء علیک دردهد ....

۷. معرفت سموم **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱۰۷ پ ـ ۱۱۶ پ)

از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۷۱۳.

خط: نسخ و نستعلیق. رسالهٔ اول و دوم نسخ ق ۱۳ه، رسالهٔ سوم و چهارم و پنجم نستعلیق، ق ۱۳ه، رسالهٔ ششم نسخ، شنبه ۷ رجب ۱۰۳۳ه در کتابخانهٔ سلطان محمّد قطبشاه، رسالهٔ هـفتم نسخ، ربیع الاول ۱۰۸۸ه.

عناوین در پنج رسالهٔ نخست به مشکی یا قرمز و در دو رسالهٔ پایانی به شنگرف.

سه رسالهٔ اول دارای حواشی نسبتاً مفصل، بـین رساله‌ها برگ‌هایی سفید مانده است، لبهٔ برخـی از برگ‌ها ترمیم شـده، بـین رسـالهٔ دوم و سـوم یادداشت‌های پراکـنده‌ای بـه نـقل از خـلاصة الحساب شیخ بهایی و معمایی منظوم با جـواب آن و در برگ آغازین رسالهٔ ششم چند بیت شعر فارسی و یادداشتی پزشکی آمده است.

جلد: مقوایی، عطف پارچه‌ای خاکستری.

۱۲×۲۰/۵ سم. ۱۱۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۹۶۰)

۶۶۸۰

مجموعه

۱. جواهر نامه **(طبیعی ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۶۶ ر)

از: محمّد بن منصور.

نک: ش ۱۳/ ۶۶۴۵.

۲. ترجمهٔ مکتوب امیر تیمور **(پراکنده ـ فارسی)**

(۶۶ پ ـ ۷۱ پ)

از: میر ابوطالب تربتی.

ترجمه‌ای است از یادداشتی که امیر تیمور به ترکی نوشته و مترجم به ترجمهٔ آن پرداخته است، این مکتوب مشتمل بر محاکمهٔ نهم و دهم امیر تیمور در بدخشان و سمرقند با جمعی از علمای مذاهب می‌باشد.

آغاز: از وقایع حالات موید من اللّه مـروج مـذهب بیت رسول اللّه امیر کبیر مظفر منصور تیمور صاحب قران که آن حضرت خود به ترکی نوشته‌اند و مـیر ابـوطالب تربتی ترجمه نموده ....

انجام:

گـر مـهر عـلی نـباشد انـدر دل تـو
سکین تو و سعیهای بـی‌حاصل تـو

ای وای بر عثمانی که مرتضی علی علیه السلام به قتل او راضی شده باشد.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. روی برگ اول یادداشتی پزشکی آمده است، در برخی از برگ‌ها مهرهای محو شدهٔ پراکنده آمده و در یکی از برگ‌ها مهر مربع «یا عباسعلی ادرکنی» دیده می‌شود، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۱/۵×۱۸/۵سم. ۷۱گ. ۱۵س.

(ثبت ۷۸۹۳۵)

۶۶۸۱

جنگ **(پراکنده ـ فارسی)**

از: ؟

مشتمل بر متفرقاتی است در پزشکی و کیمیا با این عناوین:

نسخه جهت مداد چاپ (۱ پ ـ ۲ ر).

رساله‌ای در گوارش (۳ پ ـ ۱۴ ر) با سرآغاز:

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... بدانکه این رساله‌ای است در تعریف نطرسیون بدانکه چون اغذیه و اشربه وارد دهن گردیدند حالات و تغییراتی چند در او به هم رسد و به سه قسم از بدن خارج گردد....

یادداشتی در کتان (۱۹ ر ـ ۱۹ پ) و تاریخ استفادهٔ از آن.

طریقهٔ صابون پزی (۲۰ پ ـ ۲۱ پ).

قواعد مطلا نمودن اشیاء (۲۲ ر ـ ۲۵ ر).

طریقهٔ ساختن ادویه که اغلب مستعمل و دانستن آنها از برای طبیب و دواساز لازم است (۲۵ پ ـ ۳۰ ر).

رساله‌ای در حمیات (تبها) (۳۲ پ ـ ۴۲ پ) با سرآغاز:

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد بدانکه حمی که به زبان فرانسه فیوره نامند عبارت است از علامتی که اطبا در اکثر امراض مشاهده نمایند....

طریقهٔ رنگ روناس (۴۴ ر).

طریقهٔ صنعت راحة الحلقوم به قانون شاهی (۴۴پ)

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به مشکی درشت یا با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد.

بین مطالب کتاب صفحاتی سفید مانده است، روی برگ اول یادداشتی در ستهٔ ضروریه و یک بیت شعر عربی از اوس بن حجر آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۳×۱۹/۵سم. ۴۴گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۷۵۸)

۶۶۸۲

مجموعه

۱. رساله‌ای در طب **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱ ر ـ ۲۲ پ)

از: ؟

گیاهان دارویی و مسائل پزشکی و معجونها را به ترتیب حروف الفبا گردآورده و فوائد و صفت هر یک را بیان کرده است. نسخهٔ حاضر از اواخر حرف فاء تا حرف میم را دارا و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: سداب نعناع پوست نار عدس مقشر در گلاب و قدری سرکه بپزند و به پشم پاره به خود برگیرند فرزجه که خون حیض بندد....

انجام افتاده: ... معجون ایضاً قولنج را در یک ساعت بگشاید فلفل دار فلفل زنجبیل زیرهٔ کرمانی سداب خرفه خولنجان از هر یک ده‌درم.

۲. مجموعه اکبری **(پزشکی ـ فارسی)**

(۲۳ ر ـ ۲۲۸ پ)

از: میر علی اکبر بن گدا علی بن بابا حسینی سراجه (ق ۱۱ه).

نک: مرکز احیاء، ۱/ ۴۴۰ـ۴۴۲؛ مرعشی، ۲۲/ ۲۶۲ـ۲۶۴؛ مجلس، ش ۳/ ۶۳۰۲؛ فهرستواره، ۵/ ۳۶۸۸؛ مشترک، ۱/ ۷۳۱.

آغاز افتاده: و اسهال و فواق و... جوع البقر و شهوت کلیه و جگر و علاج آنها باب دهم در علامات استقساء و یرقان و سپرز و قولنج و کرمهای شکم....

انجام افتاده: ...و آخر الامر خواجه نصیرالدین طوسی حاضر گردیده از موضع مناسب بفرمود تا بشکافند و چرک بسیار بیرون آمده به مراهم.

۳. ترجمهٔ رسالهٔ ذهبیه (پزشکی ـ فارسی)

(۲۲۹ ر ـ ۲۷۱ پ)

از: نعمت‌اللّه بن محمّد حسینی راوندی.

آغاز افتاده: تحصیل حقایق‌گر اجتهاد بسته‌اند و اصنام مناهی به تأیید الهی شکسته‌اند و ابواب عنایت سرمدی بر روی مبتدی و منتهی گشوده....

انجام: ...آنگاه تأسف خورد و سود ندارد و فایده ندهد....

۴. حفظ الصحة (پزشکی ـ فارسی)

(۲۷۴ ر ـ ۳۱۳ پ)

از: جلال‌الدین محمّد طبیب اصفهانی (ق ۱۱ه).

نک: مرعشی، ۹/ ۱۳۴؛ نشریه، ۱۱/ ۱۰۰؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۱۴.

انجام افتاده: که مقوی قلب باشد میل نماید تکدر حواس با امتلاء بدن از مواد خبر دهد به حدوث سکته سزاوار آنست که تدارک به فصد و اسهال....

خط: دو رسالهٔ اول نستعلیق و رسالهٔ سوم و چهارم به نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف. در حاشیهٔ نسخه و بین رسالهٔ سوم و چهارم چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی دیده می‌شود.

جلد: پارچه‌ای آبی.

۱۰×۱۴/۵سم. ۳۱۳گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۹۰۶۲)

۶۶۸۳

المدخل الی علم النجوم (نجوم ـ عربی)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در احکام نجوم با بهره‌گیری از کتاب‌های عالمان نجوم و چگونگی ارتباط ستارگان با انسان، با عناوین «القول ـ القول» و بدون باب‌بندی و فصل‌بندی خاص.

این عناوین در رسالهٔ حاضر دیده می‌شود: علم عدد الافلاک، علم دور الفلک، البروج الثابتة و المنقلبة و ذوات الجسدین، البروج الزائدة و الناقصة و العالیة و الهابطة، البروج الجامعة و المبددة، البروج المتصادقة و المتعادیة البروج المتفقه فی القوة و التی لایتفق، البروج الناطقة و بروج العظماء و الاوساط و السفلة، معرفة ما قسم لکل‌برج من البلدان، تناظر درج الفلک التی یدعی المقابلة و التثلیث و التربیع و التسدیس، الدرجات المذکرة و المؤنثة و المظلمة و النیرة و ذوات الظل و الدرجات الخالیة، ابار البروج، معرفة بیوت الفلک و اوتادها و ارباعها و جمل دلائلها، معرفة درجات البروج بالمعوج عرضاً، بیوت الکواکب و اشرافها و هبوطها و وبالها، معرفة شهور الروم و علاماتها، وجوه الکواکب، نظر الکواکب الی البروج، الاتصالات و المقارنة و الانصراف.

آغاز: ان افضل ما صدر به الکتب و استنجح به الطلب و قدم بین یدی حمد اللّه هو التحمید فأحمده علی تتابع آلائه... هذا کتاب مدخل الی علم النجوم و هو مختصر من کتب علماء المنجمین اعلم ان ما یحتاج الیه الناظر فی علم النجوم تعلیم عدد الافلاک....

انجام: ...جدول است.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: جمعه ۵ محرم ۱۳۰۰ه (چنانچه در آغاز نسخه آمده است).

عناوین و جدول‌ها به مشکی. در دو برگ پایانی مصالحهٔ شرعیه‌ای به سال ۱۳۳۲ه و چند یادداشت پراکنده در ادعیه و طلسمات آمده است، در پایان کتاب برگ‌های سفیدی افزوده شده است.
جلد: مقوائی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.
۱۱×۱۷سم. ۳۲گ. ۱۳س. **(ثبت ۸۵۹۰۸)**

۶۶۸۴

عکاسی **(طبیعی ـ فارسی)**
از: محمّدکاظم بن احمد محلاتی (ق ۱۴ه).
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۷۶؛ منزوی، ۱/ ۴۳۷؛ سپهسالار، ۵/ ۴۲۵؛ ملی، ۲/ ۷۷؛ نشریه، ۵/ ۳۴۴.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین با خطی مشکی بر فراز آن نشانی دارد.
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.
۱۲×۱۹/۵سم. ۶۶گ. ۱۷س. **(ثبت ۱۶۸۲۷)**

۶۶۸۵

احکام طالع بروج دوازده‌گانه **(نجوم ـ فارسی)**
از: ؟
احکام بروج دوازده‌گانه را به ترتیب بیان نموده با اشاره به اسامی دیوان و پریان مأمور هر ماه و چگونگی درمان بیمارانی که مبتلا به امراضی شده‌اند، و از پری‌نامه و قول حضرت سلیمان بسیار نقل می‌کند و در پایان طلسمات و ادعیه‌ای در باطل کردن سحر و مطالب متفرقه‌ای در ادعیه آورده است.
آغاز افتاده: بدانکه هر بیماری که به طالع ثور باشد علت بیماری او روز شنبه شده است و در منزل چهارپایان گذر کرده است دو پری در آنجا مکان داشته و در آنجا نام خدای تعالی به زبان نیاورده است....
انجام افتاده: ...اگر خواهی که کسی را عاشق خود گردانی شش رکعت نماز بگزارد به سه سلام در روز آدینه.

۶۶۸۶

مجموعه

۱. الفلاحة الرومیة **(طبیعی ـ عربی)**
(۱ر ـ ۵۵ر)
از: قسطوس سکولاستیکوس بن لوقایاکاسیانوس (ق ۶م).
نک: حقوق، ۱/ ۱۷۱؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۴۴۷؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۵۱۰؛ ذریعه، ۱۸/ ۱.
آغاز افتاده: احد و ثلثون یوماً فرر دارس و عددایامه ثمانیة و عشرون یوماً علی ماتقدم ثم الشهور الباقیة علی ما ذکرنا فیکون آخر شهور السنة....
انجام افتاده: ...حول الی الموضع الذی یراد قراره فیه فانه ماجیا فی الغایة حسن الثمرة... فیما یداوی به الرمان اذا عرضت له آفة و ما یعمل له فیکثر حمله.

۲. حلیة الحلل **(معما ـ فارسی)**
(۵۸پ ـ ۸۳پ)
از: نورالدین عبدالرحمن بن احمد جامی (۸۹۸ه).
نک: دانشگاه، ۲/ ۳۸۲؛ نشریه، ۷/ ۱۴۶؛ الهیات، ۱/ ۱۳۳؛ مجلس، ش ۱/ ۵۹۲۳؛ ذریعه، ۷/ ۸۱؛ ملک، ۸/ ۹۵.
انجام افتاده: ...سید علی در سعی سوی جانان بینم عیان دو منزل دست ار زنم در اول پا در دوم نهد دل و می‌شاید که نکند.

خط: نستعلیق و عبارات عربی نسخ معرب.
تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به قرمز. دارای دوازده مجلس نقاشی آب و رنگ در اشکال حیوانات هر ماه، دو برگ اول و آخر ترمیم شده‌اند.
جلد: تیماج مشکی.
۱۴/۵×۲۱سم. ۲۱گ. ۱۵س.
(← تصویر) **(ثبت ۷۸۶۶۰)**

۳. تبصرة المبتدی و تذکرة المنتهی (تجوید ـ فارسی)

(۹۳پ ـ ۱۰۸پ)

از: محمّد زمان بن محمّدطاهر تبریزی (ق ۱۳ه).

چند فصل کوتاه است در تجوید و قواعد آن، نام رساله از مقدمهٔ مؤلف استخراج شد.

آغاز: الحمد للّه الذی جعلنا مطیعاً لاحکام القرآن و قاریاً لآیاته... اما بعد یقول... نظربه خواهش و اطاعت به فرمایش یکی از صاحبان صادق الولایة و مخدومان لازم الاطاعة ....

انجام: ...و بعضی تحمید را اضافه نموده به این نحو ادا می‌نمایند اللّه اکبر لا اله الا اللّه و اللّه اکبر و للّه الحمد.

نک: ذریعه، ۳/ ۳۶۷ـ۳۶۸با عنوان: تجوید القرآن.

۴. هدایة المبتدئین (نحو ـ فارسی)

(۱۰۹پ ـ۱۲۳ر)

از: ؟

نک: مرعشی، ۲۸/ ۴۰۰ـ۴۰۱؛ منزوی، ۳/ ۲۰۸۱؛ دانشگاه، ۱۳/ ۳۰۵۵.

۵. اصطلاحات دیوان حافظ (ادب ـ فارسی)

(۱۲۵ر ـ ۱۳۱پ)

از: ؟

نک: نشریه، ۱۱/ ۸۳۳؛ منزوی، ۲/ ۱۰۳۴؛ ذریعه، ۲۱/ ۱۲۷؛ دانشگاه، ۱۲/ ۲۷۹۹.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

رسالهٔ پنجم به خط محمّد مقیم بن شکراللّه عرف، از ق ۱۳ه.

عناوین نانویس یا به مشکی درشت یا با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد.

جلد: تیماج قرمز.

۹/۵×۱۵سم. ۱۳۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۵۰۵۷۵)

۶۶۸۷

مجموعه

۱. السماء و العالم (فلسفه ـ عربی)

(۱پ ـ۷۳پ)

از: ارسطو

ترجمه: یحیی بن بطریق.

نک: نشریه، ۳/ ۱۸۷؛ ملک، ۱/ ۳۷۳.

انجام افتاده: ... شبه الماء و الهواء و لا یقال لواحد منها خفیفاً مرسل و لا ثقیلاً مرسل لانهما أخف من الارض و ذلک ان الجزء منهما علیهما.

۲. حاشیة مختصر منتهی السؤل و الأمل (اصول فقه ـ عربی)

(۷۵ر ـ ۱۶۰ر)

از: میر سیّد شریف علی بن محمّد گرگانی (۸۱۶ه).

نک: التراث العربی، ۲/ ۳۴۸؛ ملی، ۱۳/ ۳۲ـ۳۳؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۸۵۴.

آغاز افتاده: اللفظ الآخر علی هذا التقدیر یوضع له لفظ ثالث و هلم جرا و لو سلم عدم... وضع الالفاظ بازاء الالفاظ الی... بناءاً علی جواز الوضع للبعض دون البعض...

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: شنبه ۸ جمادی الثانی ۱۰۵۸ه (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین نانویس. رسالهٔ دوم تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مفصل در برخی از برگ‌ها، رسالهٔ دوم رطوبت دیده، رسالهٔ اول به خطی دیگر و از ق ۱۲ه می‌باشد.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۱/۵×۱۸/۵سم. ۱۶۰گ. ۱۷س.

(ثبت ۷۸۰۲۹)

۶۶۸۸

مجموعه

۱. الفرائض النصیریة (فقه ـ عربی)

= جواهر الفرائض

(۱ پ ـ ۳۸ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ملک، ۶/ ۲۰۱؛ ذریعه، ۱۶/ ۱۵۰؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۹۰؛ حقوق، ۱/ ۳۱۵؛ نشریه، ۱۱/ ۸۴۹؛ کشف الحجب، ۳۹۸.

۲. شرح الفرائض النصیریة (فقه ـ عربی)

(۴۱ پ ـ ۱۷۲ ر)

از: ابوالحسن بن احمد ابیوردی (ق ۱۰ه).

نک: ذریعه، ۱۳/ ۳۷۹؛ مرعشی، ۲/ ۸۳؛ دانشگاه، ۱۶/ ۴۷۳؛ کشف الحجب، ۳۳۶ و ۳۴۴.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین در رسالهٔ اول به مشکی درشت و نشانی متن در رسالهٔ دوم با خطی مشکی برفراز آن مشخص شده، هر دو رساله تصحیح شده‌اند، روی برگ اول نام هر دو رساله و تملک میرزا عبدالرحیم که کتاب در نزد کریم عاریه بوده و تملکی با مهر مربع محو شده و تملکی با مهر بیضوی «یا هادی المضلین» و مهر مستطیل کتابخانهٔ «مجدالدین (نصیری)» و در آغاز رسالهٔ دوم نیز نام رساله و مؤلف به خط مجدالدین نصیری دیده می‌شود، در ۱۱ برگ پایانی چند دعای پراکنده و خطبهٔ نکاح و دوازده امام خواجه با دعای برای شاه عباس در پایان آن دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی.

۹/۵ × ۱۷سم. ۱۸۲گ. ۱۵س.

(ثبت ۱۴۳۳۲)

۶۶۸۹

کتاب فی الطب (پزشکی ـ عربی)

از: ؟

مشتمل بر بیش از ۱۰۰ باب بسیار مختصر در پزشکی که در نسخهٔ حاضر از باب ۱۰ تا باب ۱۰۹ آن آمده و در ابتدای نسخه فهرست ابواب آن در جداولی از باب ۶ تا باب ۱۰۷ را داراست.

عناوین برخی از ابواب چنین است:

الباب السادس: فی اصداع الشعر الیابس.

الباب العاشر: فی القمل المتولد فی الرأس.

الباب العشرون: فی التوثة الکائنة فی الوجنة.

الباب الخامس و العشرون: فی استرخاء الحقن.

الباب الاربعون: فی الورم العارض من خلف الأذن.

الباب الخمسون: فی السلاق فی الفم.

الباب الخامس و الخمسون: فی حرق النار فی الفم.

الباب الستون: فی علاج العلق اذا نشب فی الحلق.

الباب السبعون: فی الرخاخة و الکروب.

الباب الخامس و السبعون: فی الفهاق.

الباب الثمانون: فی النفخ فی المغص.

الباب التسعون: فی الدیدان فی البطن.

الباب السابع و التسعون: فی احتباس البول و الغائط.

الباب المائة: فی ورم الخصیتین و الاحلیل.

الباب السادس و المائة: الذی تشق بهن اوجاع الارحام.

آغاز افتاده: ویضاف الیهما عشرة دراهم شیرج و درهم شمع و یطلا به أو یطلی عرق البثور و ذرق الحمام و ملح جریش یدق و یعجن بشیرج ....

انجام افتاده: ...و فلفل أبیض من کل واحد نصف جزء یدق ذلک ناعماً ویعجن بشراب و تخذه المرأة قبل المجیء الیها بساعة و تجلس المرأة فی.

ظاهراً این کتاب بخشی از مقالهٔ اول کتاب الحاوی فی التداوی نجم‌الدین محمود بن الیاس شیرازی است.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.
عناوین به شنگرف، جدول فهرست کتاب در آغاز به شنگرف و مشکی. روی برگ اول تملک حسین بن عامر به سال ۱۱۲۲ه دیده می‌شود، برگ‌های کتاب ترمیم شده‌اند.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار جدید.
۱۲/۵×۱۷/۵سم. ۶۳گ. ۱۷س.
(ثبت ۸۵۸۶۴)

۶۶۹۰

مجموعه

۱. الرسالة الذهبیة **(پزشکی ـ عربی)**
(۱ پ ـ ۱۰ پ و ۱۱ ر ـ ۲۷ ر)
از: امام علی بن موسی الرضا(ع).
نک: التراث العربی، ۳/ ۱۰۵؛ کشف الحجب، ۲۲۵؛ ذریعه، ۱۰/ ۴۶ ـ ۴۷؛ مشار عربی، ۶۰۳.
این رساله در این مجموعهٔ دو بار کتابت شده است.

۲. لغز القانون **(معما ـ عربی)**
(۲۷ پ ـ ۴۰ پ)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: مرعشی، ۲۷/ ۲۲۲؛ مرکز احیاء، ۲/ ۳۸۰؛ ذریعه، ۱۸/ ۳۳۶.

۳. قصیدهٔ عینیه ابن سینا **(شعر ـ عربی)**
(۴۰ پ ـ ۴۱ پ)
از: شیخ الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).
نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۳۴۱؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۱۳۱؛ ذریعه، ۱۷/ ۱۲۱.
آغاز:
هبطت الیک من المحل الارفع
ورقاء ذات تعزز و تمنع
انجام:
انعم برد جواب ما انا فاحص
عنه فنار العلم ذات تشعشع

۴. رسالهٔ صداعیه **(پزشکی ـ فارسی)**
(۴۲ پ ـ ۶۲ ر)
از: مرتضی قلی بن میرزا بابا نوری مازندرانی (ق ۱۳ه).
مؤلف پس از فراغ از تألیف رسالهٔ وبائیه، به درخواست یکی از عزیزان رسالهٔ حاضر را در بیماری صداع به سال ۱۲۷۰ه نگاشته و آن‌را در یک مقدمه و دو باب تنظیم کرده بدین عناوین:
مقدمه: در بیان شناختن معنی صداع.
باب اول: در بیان انواع صداعی که از سوء مزاج ساذج بلا ماده حاصل گردد و علامات و معالجاتش.
باب دوم: در بیان انواع صداعی که از سوء مزاج مادی حاصل گردد و علامات و معالجات آن.
آغاز: شکر و سپاس حکیمی را سزاست که صحت و مرض موجودات در یدحکمت اوست و درود و سلام خاتم انبیاء و سید اصفیاء محمّد مصطفی را رواست که اشرف موجودات ما فی الارض و السماست ....
انجام: ... و هرگاه سایر اخلاط را سبب دانند استفراغ به مسهلات مختصره به ایشان نمایند و شفا را از خدا خواهند.

۵. رسالهٔ وبائیه **(پزشکی ـ فارسی)**
(۶۳ پ ـ ۶۸ پ)
از: مرتضی قلی بن میرزا بابا نوری مازندرانی (ق ۱۳ه).
رسالهٔ مختصری است در وبا و چگونگی پیش‌گیری و ادویه‌ای که در آن به کار آید.
تألیف شده به سال ۱۲۷۰ه.
آغاز: پس از حمد خدا و درود بر سید انبیاء و ائمهٔ

هدی چنین گوید این بندهٔ روسیاه... که چون جمعی از اخوان کرام و مخادیم ذوالعز و الاحترام از این حقیر خواهش کردند....

انجام: ...و در قسم چهارم با شراب استعمال نمایند و دست توسل بر دامن شافی مطلق زده و استشفا از حکیم علی الاطلاق جویند.

۶. شرح هدایة الامة (فقه ـ فارسی)

(۶۹ ر ـ ۱۰۷ ر)

از: مرتضی قلی بن میرزا بابا نوری مازندرانی (ق ۱۳ه).

ترجمه و شرح مختصری است با عناوین «ص، ش» بر کتاب هدایة الامة شیخ حر عاملی. در کتاب حاضر فقط احکام رضاع تابحث یازدهم فی استحباب القناعة را داراست.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... و بعد چنین گوید بندهٔ عاصی... که چون همیشه ازمنه و اوقات این خیال را در خاطر فاتر می‌گذرانیدم که کتابی از مسائل شرعیه را بدست بیاورم....

انجام: ...پس فرمود امام این ارحام خوبان مردمان است که به درستی و تحقیق خدا امر کرد به صله کردن به ایشان و بزرگوار داشتن ایشان.

۷. شرح رساله‌ای در طب (پزشکی ـ فارسی)

(۱۰۷ پ ـ ۲۱۶ ر)

از: مرتضی قلی بن میرزا بابا نوری مازندرانی (ق ۱۳ه).

شرح مختصری است بر رساله‌ای در پزشکی دارای چند ماده که بیشتر به رد نظریات مؤلف رساله پرداخته است و به سال ۱۲۷۵ه تألیف آن پایان یافته است. چون برگ دوم رسالهٔ حاضر افتادگی دارد نام رساله و مؤلف اصل شناخته نشد.

آغاز: منت خدای را که در اراده‌اش تبدیل نیست و ذات پاکش را مثل نه اطباء نفوس کامله راوسایط افاضات فرموده....

انجام: ...و دست توسل بر دامن شافی مطلق و حکیم علی الاطلاق‌زده از او علاج جمیع دردها استدعا کنند و این حقیر را به دعای خیری یاد و به فاتحه‌ای شاد نمایند.

خط: نستعلیق. کاتب: مرتضی قلی بن میرزا بابا.

تاریخ کتابت: ۱۲۶۶ه (گ ۱۰) و غرهٔ صفر ۱۲۸۱ه (گ ۲۷)، حسن حسینی، شنبه ۲۵ رجب ۱۲۶۸ه (پایان رسالهٔ دوم)، رسالهٔ چهارم و پنجم و ششم و هفتم به خط مؤلف سال ۱۲۷۰ه و ۱۲۷۵ه.

عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، بین برخی رساله‌ها فوائد پراکنده‌ای در پزشکی آمده است، روی برگ اول تملک مرتضی قلی نوری ملقب به اعتماد الاطباء در محرم ۱۳۰۴ه با مهر بیضوی «اعتماد الاطباء» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۰/۵×۱۶/۵سم. ۲۱۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۶۱۳)

۶۶۹۱

مجموعه

۱. عین الفیوض (پزشکی ـ فارسی)

(۱ پ ـ ۴۴ پ)

از: احسن خواجکی بن مسعود بن ابراهیم خلجی.

مؤلف که در طبابت مهارتی تمام داشته از ۳۳ کتاب طبی هند رسالهٔ حاضر را گردآورده و آن‌را در ۱۴ باب مرتب کرده بدین عناوین:

باب اول: در معنی حیوانات رونده و پرنده.

باب دوم: در علاج چشم و رمل.

باب سوم: در علاج گوش ویختکی دهن و بوی

دهان و بوی بغل، دارای ۸ فصل.
باب چهارم: در علاج گرفتن حمل و کیفیت آن.
باب پنجم: در علاج اسقاط حمل و منع آن.
باب ششم: در علاج افزونی شیر عورت.
باب هفتم: در علاج دراز و سخت کردن قضیب.
باب هشتم: در علاج تنگ ساختن فرج عورت.
باب نهم: در علاج مردی که بسته باشد.
باب دهم: در معنی غذاهایی که باه بیفزاید و منی را زیاده گرداند.
باب یازدهم: در ادویه لذات مباشرت مردو زن.
باب دوازدهم: در ساختن مفرحات و معجونات، در ۳ فصل.
باب سیزدهم: در معرفت اوقات سعد و نحس و اختیارات حجامت و فصد و غسل کردن و جامهٔ نو پوشیدن، در ۵ فصل.
باب چهاردهم: در خواص اشیاء متفرقه.
آغاز: الحمد للّه علی نعمائه و الصلاة علی رسوله محمّد خاتم الانبیاء و اولاده ائمة الطاهرین اما بعد حضرت علامی فهامی احسن خواجکی... که در علم ابدان و تصانیف حکیمان مهارتی تمام داشت....
انجام افتاده: ... سرکه گشنیز با نمک خورد آب رفتن دهن را باز دارد و معده را قوی کند هر که گشنیز را بکوبد و آب او را به دهن گرفته غرغره کند یختکی دهن را.
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۹۷؛ الفبایی آستان قدس، ۴۱۴.

۲. تحفهٔ صفویه (اعتقادات ـ فارسی)

(۴۵ پ ـ ۱۲۳ پ)
از: زین العابدین خادم حسینی.
نک: مرعشی، ۱۰/ ۳۰۷ـ۳۰۸؛ ملی، ۵/ ۸۹۸۸؛ مجلس، ش ۱۷/ ۶۲۱؛ منزوی، ۲/ ۹۱۰.
خط: نستعلیق. کاتب: عهدی. تاریخ کتابت: جمادی الاخره ۱۰۷۱ه. مکان کتابت: در باب الابواب دربند (پایان رسالهٔ دوم و هر دو رساله به یک خط است).
عناوین به شنگرف. روی برگ اول چند یادداشت پزشکی پراکنده و مهر مربع «افوض امری الی اللّه محمّدنصیر» دیده می‌شود.
جلد: گالینگور سبز، عطف و گوشه‌ها تیماج سرمه‌ای.
۱۰/۵×۱۸/۵سم. ۱۲۳گ. ۱۲س.
(ثبت ۸۵۹۴۹)

۶۶۹۲

طب الائمة (پزشکی ـ عربی)

از: حسین و عبداللّه ابنا بسطام بن سابور زیات (ق ۴ه).
نک: التراث العربی، ۴/ ۱۹؛ کشف الحجب، ۳۷۶؛ ذریعه، ۱۵/ ۱۳۹ـ۱۴۰؛ معجم المطبوعات النجفیة، ۲۳۷.
انجام افتاده: ...عن ابی‌عبداللّه الصادق علیه‌السلام ان رجلاً قال له یابن رسول اللّه ان قومأمن علماء العامة یروون ان النبی(ص) قال ان اللّه یبغض اللحامین و یمقت أهل البیت.
خط: نسخ و نستعلیق. کاتب: سیّد نعمت‌اللّه جزائری. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین به مشکی درشت و شنگرف. تصحیح شده و در برخی از برگ‌های آغاز نسخه امضای بلاغی بدون نام دیده می‌شود، روی برگ اول نام کتاب و تملک سیّد نعمت‌اللّه حسینی جزائری (که خود را کاتب نسخه معرفی کرده) دیده می‌شود.
جلد: گالینگور قرمز، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.
۱۲×۱۸/۵سم. ۷۸گ. ۱۵س.
(ثبت ۸۵۸۵۲)

۶۶۹۳

شرح الموجز فی الطب **(پزشکی ـ عربی)**

از: شهاب‌الدین بن محمّد بلبلی ایجی.

نک: التراث العربی، ۳/ ۴۱۹؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۹۰۰.

نسخهٔ حاضر شرح فن اول را داراست.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: شنبه از ربیع الثانی ۱۲۶۱ه.

عناوین و نشانی متن به قرمز و در پایان نسخه نانویس، در برخی از برگ‌ها آثار تصحیح دیده می‌شود.

روی برگ اول یادداشتی در معنای لفظ بداء و در برگ پایانی چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.

۱۰/۵×۱۷/۵سم. ۲۱۵گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۸۹۱)

۶۶۹۴

جنگ **(متفرقه ـ فارسی)**

از: ؟

مشتمل بر پراکنده‌هایی بدین عناوین:

فصل پنجم از گفتار اول از باب اول در بیان قیافه (۲پ ـ ۷ر).

نسخه‌های پزشکی فراوانی که نام این اشخاص و کتب در آن دیده می‌شود:

میرزا محمّدعلی بن میرزا باقر تفرشی، مفتاح الشفا، میرزا عبدالکریم حکیم، میرزا تقی تبریزی، لطفعلی‌خان شیرازی، حکیم ابراهیم یهودی، اختیارات بدیعی، میرزا محمّد حسین دبیر الملک، جامع الادویهٔ امین‌الدوله، شلیمر، حاجی درویش، میرزا ربیع قبله، حاجی سیّد محمّد حکیم خوئی به سال ۱۲۸۰ه و در ۱۰۶ سالگی وی، تحفه؟ (ظاهراً تحفهٔ حکیم مؤمن)، عماد الاسلام فارسی شاگرد ابی‌برکات، حسن بیگ (۷پ ـ ۹۷پ)، قواعد کتابت خط نسخ و تعلیق از قول میر علی تبریزی با اشعاری از وی (۹۸ر ـ ۱۰۰پ).

خط: نستعلیق. کاتب: مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد، سطرها چلیپا و راسته.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، عطف تیماج مشکی.

۱۱×۱۷/۵سم. ۱۰۲گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۵۰۶۸۷)

۶۶۹۵

جنگ **(متفرقه ـ فارسی و عربی)**

از: ؟

مشتمل بر پراکنده‌هایی بدین عناوین: مباحثی در رجال به ترتیب حروف الفبا (۲ر ـ ۳۶ر)، مطالبی پراکنده در نجوم به ترتیب حروف الفبا (۴۰ر ـ ۷۵ر)، شرحی بر حدیث «هل رأیت رجلاً» (۸۵ر ـ ۸۷ر)، خواص عرق گوگرد (۹۵ر ـ ۹۷ر)، دعاها و نسخه‌های پزشکی پراکنده (۹۸ر ـ ۱۷۲ر).

خط: نستعلیق. کاتب: مؤلف. تاریخ کتابت: ۱۲۵۵ه (پشت برگ ۱۴۵).

عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد.

بسیاری از صفحات سفید مانده و بر روی برخی از آنها مطالب پراکنده‌ای به خطی غیر از خط مؤلف آمده نظیر برگ ۱۸ که اشعاری از شیخ بهائی به خط علی آمده است. سطرها چلیپا و راسته.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

کاغذ: الوان

۱۰/۵×۱۷سم. ۱۷۲گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۵۰۹۰۴)

۶۶۹۶

تحفة الحکماء (پزشکی ـ فارسی)

از: نجم‌الدین محمود بن الیاس شیرازی (۷۳۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۳۶؛ مجلس، ش ۶۱۵۴.

آغاز افتاده: و العدل غیاث‌الدولة والدین صدر بن امیر عادل جهان پهلوان خسرو توران جغاطای آنکه جناب... در رکاب رفعت... قبله‌گاه ایام و قبیله جای ابناء انام است....

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۰۴۰ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، در حاشیهٔ چند برگ آغازین مطالبی به خط عبری آمده است، حاشیهٔ برگ‌ها ترمیم شده است، در برگ‌های پایانی مطالبی به نقل از کتابی در قرابادین به خطی جدید آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.

۱۱/۵×۱۹سم. ۷۲گ. ۱۵س. **(ثبت ۷۸۴۷۸)**

۶۶۹۷

مجموعه

۱. تلگراف الکتریک (فیزیک ـ فارسی)

(۶پ ـ ۴۵پ)

از: ؟

در تلگراف و وسایلی که جهت برقراری ارتباط آن لازم است.

آغاز: تلگراف الکتریک یک پیل و میزان کلونمتر دو خط تلگراف سه اسبابهای مختلفه چهار عمل تلگراف قسمت اول پیل به جهت خطوط تلگراف....

انجام: ...و بادیانت در وصول قسمت اخبار و سرپوش در باب مطلب اخبار باشد و یک کتابچه دیگر سایر تکالیف را معین می‌کند.

۲. عهدنامهٔ تلگراف (اسناد ـ فارسی)

(۴۶پ ـ ۵۹ر)

از: ؟

عهدنامه‌ای است که به سال ۱۸۵۵م در خصوص تلگراف بین پادشاه پروس و فرانسه در بروکسل در ۳۸ بند به امضا رسیده است.

آغاز: اعلیحضرت پادشاه پروس که متعهد است از جانب خود و جانب دول نملا بادیر دساکس دها و در تامبورگ و هلاند و ولات عظیمه با دومنتبورگ....

انجام: ...این عهدنامه در سیم ماه ژوئن هزار و هشتصد و پنجاه و هشت عیسوی در بروکسل به اتمام رسید و اشخاص رقم کننده فراترشیون مازوئی بوده.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: محرم ۱۲۸۱ه (پایان رسالهٔ اول).

عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد. تصحیح شده، معادل لاتین بسیاری از کلمات مقابل آنها آمده است، در برگ‌های آغازین چند یادداشت پراکنده و اشعاری از خیام دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۰/۵×۱۷سم. ۵۹گ. ۱۲س. **(ثبت ۸۳۲۶)**

۶۶۹۸

مجموعه

۱. الفتوحات الغیبیة فی تدبیر الارواح الحکمیة (کیمیا ـ عربی)

(۱ر ـ ۵۱ر)

از: عبدالکریم بن یحیی بن عثمان مراکشی.

نک: ملک، ۶/ ۳۴۹؛ ملی، ۱۰/ ۴۷۳، با نسبت آن به عبدالمجید مصری، کشف الظنون، ۲/ ۱۲۳۷، با نسبت به مراکشی، ایضاح المکنون، ۲/ ۱۷۷، با نسبت آن به مصری.

در ضمن این کتاب، رسالهٔ الصافی جابر بن حیان کوفی گنجانده شده است. چنانچه در ملی، ۱۰/ ۴۷۳ بدان اشاره شده است.

۲. خلاصة هذا الفن = الکیمیاء (کیمیا ـ عربی)
(۵۱ ر ـ ۸۵ پ)
از: ؟
نک: ملی، ۱۰/ ۴۷۹.

۳. فضل الاشجار (کیمیا ـ عربی)
(۸۵ پ ـ ۹۶ پ)
از: ؟
نک: نشریه، ۱۱/ ۱۳۷؛ ملی، ۱۰/ ۴۷۳.
خط: نسخ، تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین به شنگرف.
تصحیح شده، در حاشیه مطالب پراکنده‌ای در کیمیا به عربی و فارسی آمده است، روی برگ اول نام رساله‌ها با نسبت آنها به محمّد بن زکریای رازی و یادداشت‌های پراکنده‌ای در کیمیا به عربی و فارسی در چند برگ پایانی آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.
۱۰×۱۶سم. ۱۰۱گ. ۱۵س. **(ثبت ۷۸۸۰۷)**

۶۶۹۹

مجموعه

۱. الرسالة الذهبیة (پزشکی ـ عربی)
(۱ پ ـ ۱۹ ر)
از: امام علی بن موسی الرضا(ع).
نک: ش ۱/ ۶۶۹۰.

۲. کشف الریبة عن احکام الغیبة (فقه ـ عربی)
(۲۱ پ ـ ۵۷ ر)
از: شهید دوم زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۶ه).
نک: کشف الحجب، ۴۶۶؛ هدیة العارفین، ۱/ ۷۴۷؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۹۷۳؛ ذریعه، ۱۸/ ۳۶ ـ ۳۷؛ مشار عربی، ۷۳۹ ـ ۷۴۰.

۳. اصول و فروع دین (حدیث ـ عربی)
(۵۷ پ ـ ۶۸ پ)
از: ؟
آغاز: الباب الاول فی اصول الدین روی محمّد بن علی بن بابویه فی کتاب التوحید باسناده الی عبدالعظیم بن عبدالله الحسنی قال دخلت علی سیدی علی بن محمّد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمّد بن علی بن الحسین ....
انجام: ...الدنیا عندک سجنا حتی یجعل الله لک جنة فهذه اربعون حدیثاً من استقام علیها و حفظها عنی من امتی دخل الجنة برحمة الله و کان من افضل الناس و احبهم الی الله عز وجل بعد النبیین و الصدیقین و حشره الله یوم... و حسن اولئک رفیقاً.
نک: دانشگاه، ۵/ ۱۰۹۵ ـ ۱۰۹۷ و ۱۳/ ۳۴۱۰ ـ ۳۴۱۱.

۴. الاربعون حدیثاً (حدیث ـ عربی)
(۶۹ پ ـ ۸۰ پ)
از: اسعد بن ابراهیم بن حسن حنبلی اردبیلی (اربلی) (ق ۷ه).
نک: التراث العربی، ۱/ ۱۴۸.

۵. الاربعون حدیثاً (حدیث ـ عربی)
(۸۱ پ ـ ۱۰۲ ر)
از: ؟
چهل حدیث در فضائل اهل بیت(ع) از طرق خاصه و در پایان احادیثی در دفع شیطان و وسوسه به عنوان خاتمه آورده است.
آغاز: الحمد لله رب العالمین... و بعد حمد الله علی جمیع النعم... نقول کما کثرت عنایة العلماء السابقین بجمع اربعین حدیثاً من الاحادیث النبویة... الحدیث الاول... اذا کان یوم القیامة یؤتی بک یا علی علی نخب ناقة من نور....

انجام: ... و ایدنا فی الارتقاء الی مدارج الیقین بحق نبینا محمّد وائمتنا المعصومین صلوات اللّه علیهم أجمعین یا رب العالمین و یا خیر الناصرین.

۶. منتخب الطرائف (اعتقادات ـ عربی)

(۱۰۳ پ ـ ۱۷۹ ر)

از: ؟

گزیده‌ای است از کتاب الطرائف ابن طاوس با افزودن مطالبی از اربعین رازی.

تألیف شده در روز جمعه از نیمهٔ جمادی الثانی ۹۸۵ه در دارالسلطنهٔ قزوین.

آغاز: الحمد للّه الذی جعلنا من امة افضل الانبیاء و خیر الاصفیاء... و بعد لما رأیت کثیراً من الانام وجماً غفیراً من الخواص و العوام یترددون فی سلوک سبیل الحق و الکمال ....

انجام: ...لوجب أن یترکوا جمیع الشریعة ففی الجمیع خلاف یعرفه أهل البصائر و الانصاف و الحمد للّه اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً.

۷. حدیث الغمامة (حدیث ـ عربی)
= حدیث البساط

(۱۷۹ پ ـ ۱۸۳ ر)

از: ؟

آغاز: حدثنا ابوعبداللّه بن زکریا... کنا جلوساً عند مولانا امیرالمؤمنین علیه‌السلام ذات یوم أنا و والداه الحسن و الحسین علیهما السلام و محمّد بن الحنفیة و محمّد بن ابی‌بکر و عمار بن یاسر و مقداد بن الاسود الکندی ....

انجام: ... و جعلنا ممن لا یفارق منک ساعة فی الدنیا و الآخرة بمحمّد و آله علیهم الصلاة و السلام.

نک: مجلس، ش ۳/ ۴۷۹؛ دانشگاه، ۵/ ۱۲۸۰؛ ملک، ۸/ ۴۶۸؛ فهرستگان حدیث، ۳/ ۴۵۸ـ۴۵۹.

۸. الأحادیث القدسیة (حدیث ـ عربی)

(۱۸۳ پ ـ ۱۹۶ ر)

منسوب به: امام علی بن ابیطالب(ع).

نک: ذریعه، ۱/ ۲۷۸؛ التراث العربی، ۱/ ۱۱۷؛ مشار عربی، ۲۳؛ دانشگاه، ۸/ ۷۰۶؛ آستان قدس، ۱۴/ ۱۱؛ مجلس، ش ۱/ ۳۱۷۲؛ فهرستگان حدیث، ۷/ ۳۲۱۳.

۹. آداب المتعلمین (اخلاق ـ عربی)

(۱۹۶ پ ـ ۲۰۰ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۶/ ۶۵۲۸.

فقط بخش پایانی رساله را داراست.

۱۰. منهاج الکرامة فی معرفة الامامة (اعتقادات ـ عربی)

(۲۰۱ پ ـ ۲۵۵ پ)

از: علّامهٔ حلّی حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ه).

نک: دانشگاه، ۳/ ۶۳۱ـ۶۳۴؛ مجلس، ش ۱/ ۲۳۲۲؛ التراث العربی، ۵/ ۲۹۰؛ ذریعه، ۲۳/ ۱۷۲؛ مکتبة العلامة الحلی، ۲۰۰ـ۲۰۴؛ کشف الحجب، ۵۶۶.

انجام افتاده: ...الاول قول ابی‌بکر ان لی شیطاناً یعترینی فان استقمت فاعینونی فان زغت فقومونی و من شأن الامام تکمیل الرعیة فکیف یطلب.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد شفیع بن ملّا علی استرآبادی. تاریخ کتابت: سه‌شنبه ۵ ربیع الاول ۱۱۰۶ه. مکان کتابت: اصفهان مدرسهٔ مبارکیه (پایان رسالهٔ دوم)، همو در سه‌شنبه ۵ ربیع الآخر ۱۱۰۵ه (پایان رسالهٔ سوم)، همو در روز شنبه ۲۳ ربیع الثانی ۱۱۰۶ه در مدرسهٔ مبارکه (پایان رسالهٔ چهارم)، همو در چهارشنبه ۱۹ جمادی الاول ۱۱۰۷ه در مدرسهٔ مبارکیه (پایان رسالهٔ

پنجم)، چهارشنبه ۳ شعبان ۱۱۰۷ه در اصفهان مدرسهٔ مبارکیه (پایان رسالهٔ ششم).
عناوین به مشکی درشت. رسالات تصحیح شده‌اند با حاشیه‌نویسی مفصل، روی برگ اول فهرست مطالب مجموعه و یک روایت پراکنده و در پشت برگ اول تملک محمّد بن اسماعیل واعظ دیده می‌شود، بین رساله‌ها احادیث پراکنده‌ای آمده است، در آغاز رساله‌ها نام آنها دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۹/۵×۱۶/۵سم. ۲۵۵گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۲۳۸۴۸)

۶۷۰۰

مجموعه

۱. تحفة الآصفیه **(نجوم ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۱۰۰پ)
از: عبداللّه بن نصراللّه قراگوزلو (ق ۱۳ه).
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۳۹؛ مرعشی، ۲۴/ ۱۵؛ دائرة المعارف، ۱۹۶۵؛ کرمان، سازمان مدارک فرهنگی، ۱/ ۷ـ۹.

۲. القانونچه **(پزشکی ـ عربی)**
(۱۰۴پ ـ ۱۶۸پ)
از: قاضی محمود بن محمّد بن عمر چغمینی خوارزمی (۶۱۸ه).
نک: ش ۲/ ۶۵۳۳.
خط: نستعلیق. کاتب: محمّد علی موسوی. تاریخ کتابت: غرهٔ رجب ۱۲۲۲ه (پایان رسالهٔ اول)، محمّد ابراهیم بن عبداللّه رضوی، چهارشنبه ۲۶ شوال ۱۲۷۹ (پایان رسالهٔ دوم).
عناوین به قرمز و در رسالهٔ دوم به مشکی درشت در حاشیه نیز آمده است، رسالهٔ دوم تصحیح شده با حواشی مختصر، روی برگ اول نام رسالهٔ دوم و یادداشت امانت ابوالقاسم رضوی به سال ۱۳۰۳ه که کتاب را از آقا سیّد ابراهیم امانت گرفته و یک مصراع فارسی آمده است، در آغاز رسالهٔ دوم مهر مربع کاتب «محمّدابراهیم بن عبداللّه لرضوی» دیده می‌شود، در برگ پایانی نسخه‌ای پزشکی آمده است، بین رسالهٔ اول و دوم چند برگ سفید افزوده شده.
جلد: تیماج دو رو، رو مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار، اندرون قهوه‌ای.
۹/۵×۱۴/۵سم. ۱۶۹گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۷۸۹۰۲)

۶۷۰۱

امراض عقلیه **(روانشناسی ـ فارسی)**
از: دکتر قاسم بن عبدالغنی غنی سبزواری (۱۳۳۱هش).
بحث امراض عقلیه است که در دانشکدهٔ پزشکی تهران به سال ۱۳۱۷هش تدریس شده است.
آغاز: pryefiatic مشتق از دو لغت یونانی است: روح pryefe و معالجه yatice عبارتست از قسمتی از علم طب که در امراض عقلی و معالجهٔ آن بحث می‌کند...
انجام: ...افکار و جنون بزرگی بر او غلبه می‌کند گاهی منجر به... می‌شود این قبیل مرض هم ممکن است خیلی خطرناک شوند و آدم بکشند.
خط: نستعلیق. کاتب: حیدر علی افروخته. تاریخ کتابت: ۳۰ شهریور ۱۳۱۷ه. مکان کتابت: تهران.
عناوین و عبارات لاتین به شنگرف.
تصحیح شده، بین تمامی برگ‌ها یک برگ سفید گذاشته شده و مطالبی ظاهراً به خط مؤلف بر آن افزوده شده است، روی برگ اول یادداشتی در نام کتاب به خط مؤلف آمده است.

جلد: گالینگور مشکی، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی.
۱۴×۲۰/۵سم. ۱۱۶گ. ۲۰س.
(ثبت ۵۰۶۴۶)

۶۷۰۲

مجموعه

۱. تشریح الافلاک **(نجوم ـ عربی)**
(۱پ ـ ۷ر)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۴/ ۶۴۳۴.

۲. اثبات الواجب **(فلسفه ـ فارسی)**
(۷پ ـ ۱۲پ)
از: ؟
ظاهراً ردی است بر رساله‌ای در اثبات واجب الوجود.
آغاز: حکما در مقام اثبات وحدت فعل از برای واجب تعالی که می‌گویند الفاعل الواحد لایصدر عنه امران سلب فعلیت افاعیل عباد را از او می‌کنند و هذه عبارة بعضهم العامة و الاشاعرة من یحذو حذوهم....
انجام: ... وجود که ظهور نور قهار است نه آنکه مرتبه ذات که لا اسم له و لا رسم له عین همه مرغوبین و مطلوبین شده است که غیر او مرغوب و مطلوب نشود غیرة منه تعالی اللّه عن ذلک علواً کبیراً.

۳. حاشیة شرح البهجة المرضیة **(نحو ـ عربی)**
(۱۳پ ـ ۱۰۱ر)
از: ؟
آغاز: قوله: احمدک اللهم افتتح بعد التیمن بالتسمیة بالحمد لان الحری الحقیق بالتقدیم هو الثناء علی الحق الواجب التعظیم و ان ما یوجب الزلفی لدیه هو التوجه الی جنابه بالثناء....
انجام: ...اللهم الا أن یقال تقدیر کلام المصنف هکذا لزم ظرفیة أو ظرفیة و شبهها فنحو عند قد یکون ظرفاً وقد یکون مجروراً.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین و نشانی متن و اشکال هندسی به شنگرف. در برخی صفحات آثار تصحیح مختصری دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی جدید.
۱۴×۲۵سم. ۱۰۱گ. ۲۱س. **(ثبت ۵۰۵۹۹)**

۶۷۰۳

عکاسی **(طبیعی ـ فارسی)**
از: محمّدکاظم بن احمد محلاتی (ق ۱۴ه).
نک: ش ۶۶۸۴.
خط: شکسته نستعلیق. کاتب: محمّدعلی تهرانی.
تاریخ کتابت: پنجشنبه ۱۹ صفر ۱۲۸۵ه.
عناوین به قرمز. روی برگ اول یادداشتی به سال ۱۳۰۰ه آمده که شخصی نوشته اگر به کسی کتاب امانت دهد پای پیاده سفر سه ماهه رود و یک بیت شعر فارسی دیده می‌شود، برگ اول دارای سرلوح زرین بسیار ضعیف و بین سطرها زرین دندان‌موشی.
جلد: مقوائی.
۱۰×۱۶/۵سم. ۸۶گ. ۱۵س. **(ثبت ۷۸۶۳۸)**

۶۷۰۴

القرابادین **(پزشکی ـ عربی)**
= ترتیب الادویة
= خمسة النجیبیة السمرقندیة
از: نجیب‌الدین محمّد بن علی بن عمر سمرقندی، ابوحامد (۶۱۹ه).
نک: نشریه، ۳/ ۳۳۷؛ پزشکی، ۱/ ۳۶۲؛ دانشگاه، ۶/ ۴۶۵؛ ملی، ۱۱/ ۲۹ـ۳۱؛ هدیة العارفین، ۲/ ۱۱۰؛

ذریعه، ۲/ ۱۷۹ و ۷/ ۲۶۶ و ۱۷/ ۶۰؛ الاعلام زرکلی، ۶/ ۲۸۰.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: شنبه ۲۸ شعبان ۱۰۳۸ه.

عناوین به نسخ و با خطی شنگرف برفراز آن نشانی دارد. دارای حواشی بسیار مختصر، روی برگ اول عریضه‌ای بدون نام و پشت برگ اول مهر بیضوی نیمه محو «عبده الراجی فتح‌اللّه» دیده می‌شود، حاشیهٔ نسخه رطوبت دیده، در سه برگ پایان یادداشتی در اوزان و مکاییل و طریق استخراج امزجهٔ مرکبات و مقدار نوشیدن شربتها و مهر بیضوی مذکور آمده است.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۰×۱۵سم. ۹۵گ. ۱۸س. **(ثبت ۷۸۷۲۹)**

۶۷۰۵

مجموعه

۱. تحفه نصایح **(شعر ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۶۲ر)

از: یوسف گدا شاه راجو قتال جونپوری (ق ۸ه).

نک: آستانه حضرت معصومه، ۱/ ۲۱۱؛ منزوی، ۴/ ۲۷۲۱؛ منزوی، ۷/ ۴۲۳ ـ ۴۳۵؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۲۲۰.

۲. باب اندر دانستن بیماریها **(پزشکی ـ فارسی)**

(۶۳ر ـ ۸۰پ)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در دانستن بیماریها با استفاده از گفتار رومیان و هندوان و فارسیان.

آغاز: این کتاب از گفتار رومیان و هندوان و فارسیان که در عمرها و روزگارها نگاهداشته‌اند اندر باب دانستن بیماریها و اگر در شنبه بیمار شود مخاطره وی سخت مخالف باشد....

انجام: ...در وجود آید مبارک قدم و نیکو روی بود و میمون و باسعادت بود ان شاء اللّه.

خط: نسخ مایل به رقاع. تاریخ کتابت: هفتم شوال ۹۴۲ه (پایان رسالهٔ اول).

عناوین به شنگرف. هر دو رساله تصحیح شده‌اند، بین رسالهٔ اول و دوم یادداشتی در نیت نماز آمده است، برخی از برگ‌های رسالهٔ دوم را موریانه آسیب رسانده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۱۰×۱۴/۵سم. ۸۰گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۹۱۵)

۶۷۰۶

فصول ابقراط **(پزشکی ـ عربی)**

از: بقراط بن ایراقلیس (هراقلیدس) (۲۷۷ ق م).

نک: ش ۶۵۰۳.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: چهارشنبه از جمادی الآخر ۱۲۴۹ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده با حاشیه نویسی مفصل، روی برگ اول یادداشتی ظاهراً به خط فرهاد میرزا آمده که متن کتاب را به خط احمد خان و حواشی آن‌را از عبدالحسین خان معرفی کرده است، روی برگ دوم دو یادداشت به نقل از ابقراط دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۹/۵×۱۵سم. ۳۶گ. ۱۱س. **(ثبت ۲۲۴۴۴)**

۶۷۰۷

نقد جامع **(چند دانشی ـ عربی)**

از: مهذب‌الدین احمد بن عبدالرضا بصری (ق ۱۱ه).

مطالب پراکنده در علوم مختلف را به ترتیب حروف الفبا گرد آورده و به توضیح هریک از آنها پرداخته است،

بیشتر عناوین این کتاب در پزشکی است که به گفتهٔ اهل بیت(ع) بسیار استشهاد نموده و در بقیهٔ واژگان بـه نـقل گفتار بزرگان آن علم و اشعار شعراء عرب اشاره کـرده است.

نسخهٔ حاضر از کـلمهٔ آلاس تـا طـبیخ را داراست. مؤلف در بحث شعر و اقسام آن اشعاری از خـود بـا عنوان «الانیس فی الاقتباس النفیس» نام برده است.

آغاز افتاده: حلقة کالخاتم من قضبانه... و ادخل فیها خنصر من فی ارنبته ورم نفعه... الحدیث علیکم بالآس فانه یقوی القلب و المعدة و البـدن و یـمسک الطـبع و العصب ... .

انجام افتاده: ... طبیخ یدر الحیض و هو سداب نصف درهم اسارون درهم رازیانج در همان لوبیاج احمر خمسة دراهم عسل عشرة یطبخ علی الرسم فیصفی و یشـرب ثلاثة.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ یا اوائل ۱۲ه.
عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف و آبی. حاشیهٔ چند برگ آغازین تـرمیم شـده. تصحیح‌شده. روی برگ اول تملک علاءالحکماء که کتاب را از مرشد کاشانی خریداری کرده بـه سال ۱۳۵۱ه دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۸×۲۷/۵ سم. ۴۴۴گ. ۲۵ س.
(ثبت ۶۶۸۵۳)

۶۷۰۸

نقد جامع **(چند دانشی ـ عربی)**

از: مهذب‌الدین احمد بن عبدالرضـا بـصری (ق ۱۱ه).

نک: ش ۶۷۰۷.

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب و در ساعت اول روز سه شنبه از ماه محرم ۱۰۹۰ه تألیف آن در حیدرآباد به پایان رسیده است.

خط: نسخ. کاتب: شاید مؤلف.
عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف و آبی. تصحیح شده، در برگ ۲۹۸ یک رباعی از وفائی نراقی به سال ۱۲۱۷ه و به خط وی آمده است، دارای حواشی بسیار مـختصر، بـرخـی از برگ‌ها را موریانه آسـیب رسـانده و بـرخـی از برگ‌ها ترمیم شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۸×۲۸/۵ سم. ۴۳۵گ. ۲۵ س.
(ثبت ۶۶۸۵۴)

۶۷۰۹

عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات **(جغرافی ـ فارسی)**

از: محمّد (احمد) بن محمود طوسی سـلماسی (ق ۶ه).

نک: فهرستواره، ۱/ ۲۳۶؛ دائرة المعارفهای فارسی، ۵۳۵۰؛ مشار فارسی، ۳/ ۳۴۹۷؛ فیلم‌ها، ۲/ ۹۵؛ نشریه، ۱۰/ ۳۰۱.

آغاز افتاده: از رنج کبّی و خراج به کبّی دهند و خراج آنست که هر روز طعامی سازند تاکبّیان بخورند و باز گردند و تا روز دیگر بدان خورسند باشند ... .

خط: نستعلیق. کاتب: عبدالعزیز بن عبدالرحمن بن لطف‌اللّه ترشیزی. تاریخ کتابت: ۲۰ رمضان ۸۴۲ه.
عناوین به خط ثلث و رقاع و به مشکی درشت یا شنگرف. دارای حواشی مختصر، در بـرخـی از برگ‌ها مهر مربع «بود نور چشم محمّد، حسین» و مهر بیضوی «شافع محشر مـیرزا مـحمّد» دیـده می‌شود، در ۱۸ برگ پایانی کلمات خـواجـه عبداللّه انصاری در نگاه داشـتن ده خـصلت و کلماتی از امیر سیّد حسینی (هروی) و نظم همان ده خصلت خواجه عبداللّـه ظـاهراً از کـاتب

مجموعه در دو بخش و حکایاتی به نقل از جامع الحکایات و لوامع الروایات عوفی آمده است، برگ‌ها رطوبت دیده و لبهٔ برخی از آنها ترمیم شده است.

جلد: تیماج مشکی، عطف و دور تیماج قهوه‌ای ترمیمی.

۱۶×۲۳سم. ۲۲۰گ. ۱۷س.

(← تصویر) (ثبت ۷۷۹۵۸)

۶۷۱۰

انس المهج و روض الفرج (جغرافیا ـ عربی)

از: ابوعبداللّه محمّد بن محمّد بن عبداللّه قرطبی (۵۶۰ه).

مؤلف به درخواست شخصی کتاب حاضر را در مسالک و ممالک هفتگانه با استفاده از کتب این علم و با رسم نقشه‌های بسیاری گردآورده است و از اقوال علمایی چون: بطلمیوس و ارسیوس انطاکی و خاماح بن خاقان کیماکی و ابوالقاسم عبداللّه بن خرداذبه و ابونصر سعید جهانی و ابوالقاسم محمّد حوقلی بغدادی و احمد بن عمر بن یاسر عذری و موسی بن قاسم قروی و احمد بن یعقوب مکی یعقوبی و اسحاق بن حسین منجم و ابوالحسن علی مسعودی و قدامه بصری بهره برده و آنچه خود دیده یا از مسافرین و جهانگردان شنیده را نیز بدان افزوده و از کتاب دیگر خودکه جهت ملک رجار بن رجار افرنجی تألیف نموده بود و آن‌را به نام زینة (نزهة) المشتاق فی اختراق الآفاق نامیده نیز در کتاب حاضر بهره برده است.

آغاز: الحمد للّه سامع اللفوظ و واهب الحظوظ الخلاق العلیم العزیز العلیم خالق الارض و السموات... اما بعد فانک رعاک اللّه و سدّدک قد سألتنی أن أؤلف لک کتاباً مختصراً فی مسالک الارض ....

انجام افتاده: ... و من سرشوری الی... اربع مراحل و من اقلیبه الی ثابون بین شرق و جنوب ثلاثة عشر مرحلة.

نک: اعلام زرکلی، ۷/ ۲۴.

خط: نسخ زیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به ثلث و شنگرف درشت. تصحیح شده، در دو برگ آغازین یادداشتی که کتاب را سلطان ملک به واسطهٔ میر عزیزک فرستاده به سال ۱۱۰۰ه و نام کتاب و مؤلف به خط کاتب و چند یادداشت دخول کتاب در عرض به سال‌های ۱۱۰۰ه و ۱۱۱۰ و ۱۱۲۷ه با مهرهای ناخوان و یادداشت هبهٔ کتاب به رستم محمّد خانا حاکم سمنان و خوار و دماوند و فیروزکوه به سال ۱۱۰۰ه با مهر مربع «بندهٔ... شاه صفی» آمده است، نسخه دارای ۷۳ نقشهٔ جغرافیایی و بسیار ارزنده است.

جلد: روغنی دو رو، رو ترنج و سر ترنج و لچکی‌دار با نقش گل و بوته، اندرون گل لاله.

۲۰/۵×۲۹/۵سم. ۱۵۲گ. ۱۶س.

(← تصویر) (ثبت ۲۴۱۱۶)

۶۷۱۱

مساحت فارس و عراق (جغرافیا ـ فارسی)

از: ؟

رساله‌ای است در مساحت فارس و عراق عجم و مشتمل بر دو باب:

باب اول: در بیان مساحت فارس، مشتمل بر ۵۳ فصل.

باب دوم: در مساحت عراق، مشتمل بر ۲۲ فصل.

این رساله در حقیقت سفرنامهٔ مؤلف است که به فارس و عراق عجم نموده و آن‌را به نام سلطان محمّد شاه قاجار تألیف کرده است. سفر اول به استان فارس در جمادی الاول ۱۲۵۶ه از اصفهان و سفر دوم در رجب ۱۲۵۸ه بوده است. نام بسیاری از بزرگان ذیل نام هر یک از شهرها که مؤلف از آنها عبور کرده آمده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... پس از ادای مراس

محمّد و ثنا که وظیفهٔ مرضیهٔ عبادبه مقتضای سپاس داری سالک طریق سداد و رشادند بر رأی جهان آرای ارباب خرد و ذوی العقول مخفی نماند....

انجام: ...چون بعضی از کارهای آنجا ناتمام مانده است از آثارش ظاهر است که بهرام شاه می‌خواست آنجا را زیاده بر اینها درست کند و صنایع به کار برد که گاه‌گاهی تفرجگاهش باشد.

خط: نسخ. کاتب: شاید مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به خطی قرمز برفراز آن نشانی دارد. در برخی از صفحات آثار تصحیح مختصری دیده می‌شود ولی نسخه مغلوط است.

جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو قهوه‌ای، اندرون مشکی.

۱۳/۵×۲۱سم. ۱۱۰گ. ۱۴س.

(ثبت ۷۸۸۷۶)

۶۷۱۲

ترجمهٔ عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات **(جغرافیا ـ فارسی)**

از: ؟

همان است که در فهرستواره، ۱/ ۲۳۵، معرفی شده است و با شمارهٔ ۶۷۱۴ همین فهرست یکی است.

آغاز: العظمة لک و الکبریاء بجلالک اللهم یا قائم الذات و مفیض الخیرات... اما بعد همی گوید اصغر العباد زکریا بن محمّد بن محمود... که چون به حکم الهی مفارقت اهل وطن اتفاق افتاد....

خط: نستعلیق مایل به رقاع. تاریخ کتابت: ق ۹ه.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف. دارای حواشی در برخی از صفحات، برخی از برگ‌ها وصالی شده است، در بدرقهٔ کتاب مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» و روی برگ اول مکتوبی به سلطان غیاث‌الدین از انشاء فخر رازی و دو تملک پاک شده و مهر دائری «خادم السالکین و الفقراء قطب‌الدین بن شهاب‌الدین» و تملک جلال‌الدین بن شهاب‌الدین آمده است، در برگ پایانی یادداشتی در امانت کتاب از زین‌العابدین به ضمانت ملّا عبدالعلی کتاب فروش به سال ۱۲۶۸ه و یک بیت شعر فارسی نوشته شده در دولت‌خانه میرزا مهدی‌خان کاردار ارزنة الروم جهت حاجی محمّدصادق خراسانی آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و لچکی‌دار.

۱۶/۵×۲۴سم. ۱۶۷گ. ۱۹س.

(← تصویر) **(ثبت ۷۸۸۳۳)**

۶۷۱۳

مجموعه

۱. غنیة الطالب لایمان أبی‌طالب **(کلام ـ عربی)**

(۱پ ـ ۱۸پ)

از: سیّد محمّد بن مصطفی علوی حسینی موسوی برزنجی (ق ۱۱ه).

رسالهٔ مختصری است در اثبات ایمان ابی‌طالب با استفاده از مصادر اهل سنت.

تألیف شده در اوائل ذی‌قعدهٔ ۱۰۸۸ه.

آغاز: ربنا اننا سمعنا منادیا ینادی للایمان... قال القاضی عضدالدین فی المواقف فی المقصد الاول من المرصد الثالث من الموقف السادس حقیقة الایمان عندنا و علیه اکثر الائمة کالقاضی و الاستاد التصدیق للرسول فیما علم مجیئه به ضرورة....

انجام: ...ربنا انک رؤوف رحیم دعویهم فیها سبحانک اللهم و تحیتهم و سلام و آخر دعویهم ان الحمد للّه رب العالمین و صلی اللّه علی سیدنا محمّد و آله و صحبه اجمعین.

۲. احیاء المیت فی فضائل اهل البیت (فضائل معصومین ـ عربی)
(۱۹ ر ـ ۲۲ ر)
از: جلال‌الدین عبدالرحمن بن ابی‌بکر سیوطی (۹۱۱ه).
نک: کشف الظنون، ۱/ ۲۵؛ هدیة العارفین، ۱/ ۵۳۵.

۳. الثغور الباسمة فی مناقب السیّدة فاطمة (فضائل معصومین ـ عربی)
(۲۲ پ ـ ۲۷ ر)
از: جلال‌الدین عبدالرحمن بن ابی‌بکر سیوطی (۹۱۱ه).
نک: کشف الظنون، ۱/ ۵۲۱؛ هدیة العارفین، ۱/ ۵۳۷؛ ذریعه، ۵/ ۷ـ۸.

۴. العجاجة الزرنبیة فی السلالة الزینبیة (انساب ـ عربی)
(۲۷ پ ـ ۲۹ پ)
از: جلال‌الدین عبدالرحمن بن ابی‌بکر سیوطی (۹۱۱ه).
نک: التراث العربی، ۴/ ۴۳؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۱۲۴.

۵. محجة القرب بمحبة العرب (حدیث ـ عربی)
(۳۰ ر ـ ۳۵ پ)
از: ابوالفضل عبدالرحیم بن حسین بن ابراهیم عراقی (۸۰۶ه).
نک: مجلس، ۳۷/ ۴۶۳ـ۴۶۵؛ معجم المؤلفین، ۲/ ۱۳۰؛ هدیة العارفین، ۱/ ۵۶۲؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۳۱۸، الاعلام زرکلی، ۳/ ۳۴۴.
انجام افتاده: ... حدیث أخرجه البزاز هکذا فی مسنده و أخرجه غیره بمعناه و قال رجاله کلها ثقات الباب السابع عشر.
خط: نسخ. کاتب: عبداللّه بن محمّد حسن هشترودی تبریزی. تاریخ کتابت: ۱۳۳۷ه (پایان رسالهٔ سوم).
عناوین به شنگرف. به خط کاتب تصحیح شده، در آغاز هر رساله نام آن و مؤلف به خط شنگرف درشت آمده است، در سه برگ پایانی مقاله‌ای از زیج سنجری حکیم خازنی به خط کاتب در شنبه ۱۰ جمادی الاول ۱۳۳۹ه دیده می‌شود.
جلد: پلاستیکی مشکی، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی.
۱۴×۲۱ سم. ۳۸گ. ۲۱ س. **(ثبت ۸۶۰۴۹)**

۶۷۱۴

ترجمهٔ عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات (جغرافیا ـ فارسی)
از: ؟
همان است که در دو مقاله تنظیم شده و هر یک در ۱۳ نظر و هر نظر در چندین فصل و در فهرستواره، ۱/ ۲۳۴ـ۲۳۵ معرفی شده است و نسخه‌ای از آن به شمارهٔ ۶۷۱۲ همین فهرست گذشت.
آغاز افتاده: بدان ایدک اللّه تعالی که عمل انبیا علیهم السلام که عمل حقست در علم ری س ک ا که به کثرت استعمال و به طول ایام متغیر نمی‌شود حصول او از شیء واحد است ... .
انجام: ... فربه شده است او را نیز بگرفته نسناس دیگر باز صدا داد که من هیچ سخن نمی‌گویم مبادا مرا هم بگیرند آنرا هم گرفته ذبح نمودند.
خط: نستعلیق. کاتب: محمّد مسعود بن محمّد سعید جیلانی ساکن دارالمؤمنین قم. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۵ ربیع‌الاول ۱۰۳۰ه.
عناوین به شنگرف. صورت بسیاری از حیوانات و گیاهان با آب رنگ نقاشی ضعیف شده است، روی برگ اول چند یادداشت پراکنده و در سه برگ پایانی اشعاری فارسی در پزشکی دیده

می‌شود، در پایان کاتب خود را مؤلف مجموعه دانسته ولی برگ پایانی به خطی غیر خط اصل است.

جلد: تیماج شکلاتی ضربی ترنج‌دار، عطف پارچه‌ای، دور تیماج مشکی.

۱۴/۵×۲۵سم. ۱۲۴گ. ۲۱س.

(ثبت ۶۱۸۴۱)

۶۷۱۵

مجموعة الممالک **(تاریخ و جغرافی ـ فارسی)**

از: معزاللّه مهمند پیشاوری.

حدود و طول و عرض و برخی از حقوق دیوانی هندوستان را با استفاده از کتاب‌های تاریخ و جغرافیا که به نام آنها در مقدمه اشاره شده ـ در دو باب و یک خاتمه گرد آورده و در خاتمه از احمد شاه پادشاه غازی دردرانی و اشرف الوزرا شاه ولیخان نام برده است.

عناوین کتاب چنین است:

باب اول: درگزارش هندوستان.

باب دوم: درگزارش احوال ایران.

خاتمه: در ۸ نمود.

آغاز: حمدی که سیاحان خوش... اوهام در طول و عرض آن... شایان پادشاه بی‌وزیر است... بدایت و نهایت پدیدار نیست و درود نامعدود... آن زیب بخش مسند رسالت و زینت افزای ....

انجام افتاده: ...و ساعة القیام مرفه الحال و... اقبال و عظمت و جلال از کمترین بندگان... و دولت اساسش باد بحق الحق و احبائه و.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف و آبی. برگ اول دارای سرلوح مرصَّع مذهَّب سبک کشمیر که مقداری از آن در ترمیم از بین رفته است، برخی از برگ‌های کتاب وصالی شده است.

روی برگ اول مهر بیضوی «عبده اسمعیل بن محمّد» آمده است.

جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای سوخته، اندرون سبز.

۱۵/۵×۲۴سم. ۱۳۷گ. ۱۱س.

(ثبت ۱۶۱۰۵)

۶۷۱۶

کتابی در لغت **(لغت ـ فارسی)**

از: ؟

واژه‌ها و نام رجال و اماکن جغرافیائی را به ترتیب حروف الفبا با عناوین باب و هر یک در فصولی گرد آورده است. واژه‌های این کتاب تمامی از لغات لاتینی است.

آغاز: باب الالف و آن مشتمل است بر دو فصل فصل اول در ذکر اسامی شهور و نامهای رجال و القاب نظام آقست به مدالف و قاف مفتوحه به سین مهمله زده و تاء فوقانیه بر وزن پابست نام یکی از ماههاست....

انجام افتاده: ...و عرض شمالی آن چهل و شش درجه و چهل و هشت دقیقه است اینجا محفوظترین شهرهای جرمن است زیرا که اطرافش کلاً و حل و کل و رفتن.

خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف. صفحات مجدول به زر و مشکی و لاجورد با کمندی به زر و مشکی. در بدرقهٔ کتاب نسخه به عنوان مرقع معرفی شده است، بین برگ‌ها اوراقی پوست پیازی گذاشته شده تا از چسبیدن برگ‌ها محافظت نماید.

جلد: تیماج دو رو زرشکی بدون مقوا.

کاغذ: ترمه.

۱۶×۲۷/۵ سم. ۳۱گ. ۱۵ س.

(ثبت ۸۶۶۴۶)

۶۷۱۷

روضة الصفاء (تاریخ ـ فارسی)
فی سیرة الانبیاء و الملوک و الخلفاء

از: میر خواند محمّد بن خاوند شاه بن محمود خوارزمشاهی (۹۰۳ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۹۲۶؛ مرکز احیاء، ۱/ ۴۰۸؛ فهرستواره، ۱/ ۶۱۹ـ۶۲۲؛ ذریعه، ۱۱/ ۲۹۶؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۷۰۶؛ مرعشی، ۷/ ۴؛ مجلس، ش ۲۳۰۱؛ دانشگاه، ۱۰/ ۱۶۴۴.

این نسخهٔ فقط مشتمل بر خاتمهٔ کتاب در عجایب ربع مسکون و جغرافیای جهان می‌باشد.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سه‌شنبه ۲۸ جمادی الاول ۱۰۴۴ه.

عناوین به شنگرف. روی برگ اول یک یادداشت یادگاری محو شده از علی‌نقی بن محمّد خراسانی و چند یادداشت پراکنده و مهر «کتابخانهٔ مجدالدین (نصیری)» و نام کتاب به خط وی با عنوان «کتاب در جغرافیا» دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی.

۱۲/۵×۲۰سم. ۱۳۶گ. ۱۵س.

(ثبت ۱۴۴۱۴)

۶۷۱۸

اقالیم سبعه (جغرافیا ـ فارسی)

از: ؟

رساله‌ای است در هفت باب ـ برخی مشتمل بر چند فصل ـ در ذکر اقالیم هفتگانه و عجایبی که در هر یک از آنها وجود دارد، از ابن‌سینا و خواجه نصیر طوسی نقل کرده و در جایی اشاره به سال ۶۷۳ه دارد.

شاید نسخهٔ حاضر ترجمه‌ای از آثار البلاد قزوینی باشد.

آغاز افتاده: سرطان که برسد همچنین ابد الظهور می‌شود تا اقلیم اول و چون به اول... رسید تا آخر برج سرطان در مکه و حجاز ابدالظهور بود و دیگر کوکب... که درین تاریخ در کرمان و فارس در طلوع و غروب است....

انجام افتاده: ...و در جنوبی این موضع شهری است که نوبه می‌خوانند... مغارب و جنوبی نوبه محالات لم لم است و آن قوم همه سیاه و دد صفت و وحشی و شریر و آدمی خوارند و مرد و.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، بسیاری از برگ‌ها آسیب دیده و ترمیم شده‌اند، روی برگ اول تملک سیّد محمّد جزائری دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای شکلاتی ضربی ترنج دار.

۱۳/۵×۱۹/۵سم. ۶۲گ. ۱۵س.

(ثبت ۷۹۰۰۸)

۶۷۱۹

اسماء الجبال (جغرافیا ـ عربی)
و المیاه و الأمکنة

از: جارالله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸ه).

نک: نشریه، ۶/ ۳۵۷ و ۵/ ۴۶۱؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۳۹۸ و ۱۴۰۷ با عنوان: کتاب الجبال و الأمکنة و المیاه، هدیة العارفین، ۲/ ۴۰۳؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۹۷۴.

خط: نسخ. کاتب: احمد بن عبدالقادر بن احمد بن کلثوم بن احمد بن محمّد قیسی. تاریخ کتابت: شب دوشنبه ۸ شوال ۷۳۹ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملک محمّد بن محمّد بن محمّد بن الجذری (الجزری) و نام برخی از رساله‌های دیگری که در مجموعه حاضر بوده و اکنون رسالهٔ مذکور از آن باقی مانده و یادداشت نظر کردن در کتاب از احمد بن علی؟ به سال ؟؟۷ دیده می‌شود، در پشت لتهٔ جلد رو مهر کتابخانهٔ

«باقر ترقی» آمده است، در برگ پایانی چند یادداشت پراکنده و یادداشتی که کتاب حاضر را به همراه مرصع ابن اثیر به مبلغ ۶۱۰ قروش خریده دیده می‌شود.

جلد: تیماج دو رو، رو مشکی ضربی ترنج‌دار، اندرون سبز، لتهٔ رو افتاده.

۱۲/۵×۱۶/۵سم. ۵۰گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) (ثبت ۷۸۷۱۰)

۶۷۲۰

ملحمة دانیال (نجوم ـ عربی)

از: ؟

رسالهٔ ناشناسی که در آغاز ابواب با عنوان «قال دانیال علیه السلام» شروع شده است، در چندین باب که این ابواب در کتاب حاضر آمده است:

الباب الثانی: کسوف الشمس.

الباب الثالث: فی خسوف القمر.

الباب الرابع: فی دارة الشمس.

الباب الخامس: فی دارة القمر.

الباب الثامن: علامات قوس قزح.

الباب التاسع: علامات الرعد.

آغاز افتاده: المطر و المرض و الاوجاع و الحمی و الدم و اللّه اعلم القول علی شهر حذیران اذا کان فیه برق و رعد کان الندی کثیر و تجود الصیافی و القطن....

انجام افتاده: ...و یکون الرخص کثیر بارض الروم و نهب ریح صعبة عربیة و یکون الشتا شدید البرد و الصیف.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۹ هـ.

عناوین به شنگرف. در برخی از صفحات آثار تصحیح مختصری دیده می‌شود، سه برگ آغازین از کتاب روضة الناظر و نزهة الخاطر افزوده شده که برگ‌ها قدیمی و بر روی برگ اول تملک آقا میرزا آمده است، لبهٔ برخی از برگ‌ها وصالی شده است.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۲/۵×۱۷سم. ۴۰گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۶۳۵۱)

۶۷۲۱

طالع‌نامه و احکام سال (نجوم ـ ترکی)

از: ؟

طالع نامهٔ یکی از پادشاهان ترک است که در آغاز از او به عنوان پادشاه اسلام اسکندر غلام نام برده شده و به وقایع اتفاقیهٔ وزیر اعظم و وزرا و شیخ الاسلام و دفترداران و محاسبان و اهل دیوان و اهل حرم و عوام ناس و اهل بازار پرداخته و سپس به اوضاع جوی و برودت و حرارت هوا و جنگ و قتال و احکام هر یک از ماهها اشاره شده است.

آغاز: الشروع فی الاحکام... چون نیر اکبر نیر النوبه برج شرف و اقبالنده و صاحب عاشرسعد اصغر بیت تاسعده صاحب حادی عشره مقارن و سهم السعاده بیت سادسده مشتری به مجاسد و سائر دلائل و قرائن....

انجام: ...و مشاهیر و کبارده آفت و عوام ناسده تشویش... سکر کون مرورنده ظاهر اوله العلم عنداللّه المملیک العزیز العلام.

خط: نسخ ترکی. تاریخ کتابت: ق ۱۱ یا اوائل ۱۲هـ.

عناوین به زر، صفحات مجدول به زر و مشکی، برگ اول دارای سرلوح مذهّب، فواصل با دائره‌ای زرین نشانی دارد.

جلد: تیماج قرمز.

۱۰/۵×۱۷سم. ۱۶گ. ۲۳س. (ثبت ۷۹۰۵۵)

۶۷۲۲

جواهر نامه (طبیعی ـ فارسی)

از: محمّد بن منصور.

نک: ش ۱۳/ ۶۶۴۵.

خط: نستعلیق زیبا. کاتب: میر علی پیله فقیه. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.
عناوین نانویس، صفحات مجدول به زر و مشکی و لاجورد، برگ اول دارای سرلوح مرصّع مذهّب. در دو برگ آغازین یادداشت دخول کتاب در عرض به سال ۱۱۰۵ه با مهر دائری ناخوان و فهرست برخی از مطالب آمده است، در برگ پایانی تاریخ اتمام نسخه به خطی نازیبا در ۲۱ ربیع الثانی ۱۱۹۲ه ثبت شده که ربطی به نسخه ندارد و نیز مهر مربع «محمّد بن جوهر رو» و مهر دائری «سلطان سلیم پادشاه غازی» و مهر دائری ناخوان و مهر مربع «محمّد نصیر هادیست...» دیده می‌شود.
جلد: تیماج دو رو سر طبل‌دار، رو زرشکی ضربی ترنج‌دار، اندرون قهوه‌ای سوخته.
۱۱/۵×۱۸/۵سم. ۹۷گ. ۱۲س.
(← تصویر) (ثبت ۸۶۸۸۸)

۶۷۲۳

مسالک و ممالک (جغرافیا ـ فارسی)
= ابعاد و اجرام = اجرام سفلی و اوضاع اجرام علوی
از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).
نک: فهرستواره، ۱/ ۱۶۵؛ منزوی، ۱/ ۲۲۵؛ ذریعه، ۱/ ۷۱؛ مرعشی، ۹/ ۱۱۱؛ آستان قدس، ۳/ ۳۰۱؛ دانشگاه، ۱۷/ ۱۳۳؛ مجلس، ش ۴۹۱۸.
خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به مشکی و زر و لاجورد، برگ اول دارای سرلوح مرصّع مذهّب که نیمهٔ میانی آن از بین رفته است.
روی برگ اول تملک حبیب‌اللّه بن عبداللّه با مهر بیضوی «حبیب‌اللّه» و قیمت کتاب به پنج هزار دینار با مهر بیضوی ناخوان و در برگ پایانی نیز همین مهر بیضوی «حبیب‌اللّه» با یادداشتی از وی که نوشته در مزرعهٔ خیرآباد از توابع سبزوار کتاب را ملّا عبدالعلی معلم باغانی در ۱۲۹۱ه به او داده است دیده می‌شود، اشکال هندسی ترسیم نشده و جای آنها سفید مانده است.
جلد: تیماج عنابی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.
۱۱×۲۰/۵سم. ۸۲گ. ۱۵س. (ثبت ۸۵۷۶۱)

۶۷۲۴

مجموعه
۱. تشریح الافلاک (نجوم ـ عربی)
(۱پ ـ ۹پ)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۴/ ۶۴۳۴.

۲. الصفیحة (اسطرلاب ـ عربی)
(۹پ ـ ۱۵ر)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۵/ ۶۴۳۴.

۳. سریان الوجود (فلسفه ـ عربی)
(۱۷پ ـ ۲۸ر)
از: صدرالدین محمّد بن ابراهیم شیرازی (۱۰۵۰ه).
نک: ذریعه، ۱۲/ ۱۷۸؛ مرعشی، ۱/ ۳۱۲؛ مشار عربی، ۴۱۳؛ عکسی مرکز احیاء، ۳/ ۴۲۶؛ ملی، ۱۰/ ۴۳۱؛ کتابشناسی ملّا صدرا، ۱۷۶ـ۱۷۸.
خط: نستعلیق. کاتب: ابوطالب بن محمّد بیگ یوزباشی. تاریخ کتابت: سه‌شنبه آخر ربیع الآخر ۱۰۲۴ه. مکان کتابت: دارالارشاد اردبیل (پایان رسالهٔ اول)، همو در آخر ربیع الآخر همان سال (پایان رسالهٔ دوم).
عناوین به شنگرف. رسالهٔ اول دارای حواشی مفصل، پس از رسالهٔ دوم برگی از رسالهٔ هیئت

قوشچی ناقصاً آمده است، بین رساله‌ها مطالب پراکنده‌ای در فلسفه و فلک و در برگ پایانی چند یادداشت پراکنده و یک بیت شعر فارسی و اسامی سال‌ها به ترکی آمده است.
جلد: تیماج مشکی، عطف و دور ترمیمی.
۱۰×۱۹/۵سم. ۳۰گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۵۷۷۵)

۶۷۲۵

مجموعه

۱. مدخل منظوم **(نجوم ـ فارسی)**
(۱ پ ـ ۲۵ پ)
از: عبدالجبار خجندی (ق ۷ه).
نک: ش ۸/ ۶۴۳۴.

۲. شرح سی فصل **(نجوم ـ فارسی)**
(۲۶ پ ـ ۶۸ ر)
از: محمّد بن محمّد کاشغری (ق ۸ه).
نک: نشریه، ۴/ ۲۳۲؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۰۱۰؛ مرعشی، ۲۲/ ۷۳ ـ ۷۴؛ دائرة المعارف، ۱/ ۱۵۱؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۷۶؛ گوهرشاد، ۲/ ۶۸۳.
خط: نسخ. کاتب: حسن علی بن عبدالعزیز مازندرانی. تاریخ کتابت: ربیع‌الاول ۱۰۴۹ه (پایان رسالهٔ اول).
عناوین و اشکال هندسی و جدول‌ها به شنگرف.
هر دو رساله تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، روی برگ اول یک رباعی عربی و روی برگ اول رسالهٔ دوم و برگ پایانی چند یادداشت پراکنده در نجوم آمده است، در برخی از برگ‌ها یادداشت وقف بر اولاد دیده می‌شود.
جلد: پارچه‌ای آبی.
۹/۵×۱۷/۵سم. ۶۸گ. ۱۵س.
(ثبت ۸۶۹۲۱)

۶۷۲۶

ترجمهٔ جواهر اللغة **(پزشکی ـ فارسی)**
از: عالم.
ترجمه‌ای است بر جواهر اللغة یوسفی هروی که مترجم آن‌را جهت امیر خدایار خان امیر سند به فارسی برگردانده است.
آغاز: بعد حمد ملک علام بخشنده دقایق افهام دافع خطرات و ادهام، و اقسام صلوات و سلام بر روح پاک سید انام و دوازده ابجه کرام و صحابه عظام می‌گوید فقیر درگاه حضرت قادریه که این سطری چند است در ترجمهٔ جواهر اللغة عربی مولفه محمّد یوسف طبیب هروی....
انجام:
ز عالم ترجمه این یادگار است
خطا پوشی عطای کردگار است
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۱۶ رمضان ۱۱۹۳ه به فرمایش شخصی که نام او پاک شده است.
عناوین و نشانی متن به شنگرف. روی برگ اول چند یادداشت به خط عبری و یادداشتی در بارهٔ کتاب و امیر خدایار خان مذکور که به سال ۱۱۵۲ه از نادرشاه شکست خورد و سپس به دستور وی حاکم یکی از ولایات سند شد و به شاه قلی ملقب گردید و مهر بیضوی «خواجه محمّد قاسم» دیده می‌شود، دارای حواشی مختصر.
جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.
۱۴×۲۵سم. ۲۳۹گ. ۱۴س. **(ثبت ۸۷۰۴۶)**

۶۷۲۷

ما لا یسع الطبیب جهله **(پزشکی ـ عربی)**
از: ابن کبیر یوسف بن اسماعیل بن الیاس خوئی بغدادی (۷۵۴ه).
نک: ملی، ۹/ ۱۱۱؛ آستان قدس، ۱/ ۵۰۷؛ نشریه،

۳/ ۳۸۱؛ مجلس، ش ۴۸۲۴؛ التراث العربی، ۴/ ۴۲۱؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۵۷۵؛ پزشکی، ۱/ ۳۸۵.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۰ صفر ۱۰۹۹ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده با حاشیه نویسی مختصر به فارسی و عربی، در دو برگ آغازین نام کتاب و مؤلف و یادداشتی در خرید مسواک فرنگی از دارالسلطنهٔ تبریز و فرستادن جهت حاج محمّدحسین منجم‌باشی و تملک قاسم ایروانی و مهر بیضوی «المتوکل علی اللّه عبده ابراهیم» و تملک محمّد حسن بن محمّد صالح نصیری طوسی با مهر بیضوی «المتوکل علی اللّه عبده محمّدحسن» و تملک محمّد هادی بن عبدالقادر طبیب با مهر بیضوی «افوض امری الی اللّه محمّد هادی» و تملک محمّدعلی متطبب به سال ۱۱۵۳ه و چند مهر محو شده آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۳×۲۵سم. ۳۴۹گ. ۲۴ س. **(ثبت ۸۶۹۹۶)**

۶۷۲۸

مجموعه

۱. طب الائمة **(پزشکی ـ عربی)**

(۱ پ ـ ۷۳ پ)

از: حسین و عبداللّه ابنا بسطام بن سابور زیات (ق ۴ه).

نک: ش ۶۶۹۲.

۲. اسرار الطبایع **(طبیعی ـ فارسی)**

(۷۴ پ ـ ۹۶ ر)

از: ملّا محمّدحسین همدانی.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۷۸۱؛ مرعشی، ۱۱/ ۲۳۱.

عناوین رساله چنین است:

مقدمه: در مبدأ خلقت انسان و کیفیت تصاریف او در رحم و مدت توقف او در آن مکان.

فصل اول: در بیان ارواح و قوی و افعال بدنی.

فصل دوم: در بیان خلقت و ماهیت هر یک از اعضای مفرده و مرکبه به طریق اجمال.

فصل سوم: در بیان کیفیت ورود غذا به بدن و تولد هر یک از اخلاط اربعه.

فصل چهارم: در اسباب حدوث حمیات و کیفیت آن.

۳. شجرة الهیه **(کلام ـ فارسی)**

(۹۷ پ ـ ۱۴۰ ر)

از: رفیع‌الدین محمّد بن حیدر نائینی، میرزا رفیعا (۱۰۸۲ه).

نک: مرعشی، ۱/ ۱۱۸؛ منزوی، ۲/ ۹۶۲ـ۹۶۳؛ دانشگاه، ۹/ ۱۴۸۶؛ کشف الحجب، ۳۱۷؛ ذریعه، ۱۳/ ۲۸ـ۲۹.

۴. منتخب الزمان **(نظامی ـ فارسی)**

(۱۴۱ پ ـ ۱۵۰ پ)

از: چراغ بیگ محمّدزمان بن کامران بیگ قراتاج (ق ۱۲ه).

نک: ملی، ۳/ ۲۹۸ـ۲۹۹.

۵. تحفة القراء **(قرائت ـ فارسی)**

(۱۵۱ پ ـ ۱۶۶ ر)

از: محمّدحسن قاری.

رسالهٔ مختصری است که مؤلف جهت پیشکش به نواب عباس قلی خان (بیگلربیگی خراسان) آن‌را در دارالسلطنهٔ هرات تألیف نموده در یک مقدمه و ده باب و یک خاتمه بدین عناوین:

مقدمه: در لزوم دانستن قرائت.

باب اول: در بیان استعاذه.
باب دوم: در بیان بسمله.
باب سوم: در مخارج حروف.
باب چهارم: در صفات حروف.
باب پنجم: در احکام راء و لام جلاله.
باب ششم: در هاء کنایه.
باب هفتم: در مد و قصر.
باب هشتم: در نون ساکنه و تنوین.
باب نهم: در ادغام.
باب دهم: در وقف.
خاتمه: در لحن.

آغاز: نحمدک یا من اذاق قلوبنا حلاوة تلاوة الآیات البینات... اما بعد چون به مساعد روزگار بل بعین عنایت کردگار قاید توفیق عنان توجه اقل عباد الباری محمّد حسن القاری....

انجام: ...مثل الم اعهد و معهم و فسبّحه وی را رقیق باید گفت و اگر مشدد باشد تشدید زیاده از حد نباید کرد مثل ایاک نعبد و ایاک نستعین.

۶. التوبة و حقیقتها (حدیث ـ عربی)

(۱۶۷ پ ـ ۱۷۲ ر)

از: ؟

فصول مختصری است در توبه و حقیقت آن و سرعت ورزیدن در انجام آن، با استفاده از احادیث اهل بیت(ع)، نسخه‌ای از آن در کتابخانهٔ گلپایگانی، ۳/ ۴۱، آمده است.

آغاز: اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه و الصلاة علی سید انبیائه محمّد المصطفی و علی آله و اصحابه فیقول العبد الفقیر الداعی‌انی مجیب الی امتثال ما یأمر به لسان حالک ایها المخدوم....

انجام: ...و لکن هذا آخر ما نعلق فی هذه الاوراق ینثر من الدرر و الجواهر المهدیة المهدیة الآخذة بالاعناق الی الطاعة الجاذبة عن المعصیة و الحمد للّه رب العالمین.

۷. سرمایهٔ ایمان (کلام و فلسفه ـ فارسی)

(۱۷۳ پ ـ ۲۴۵ ر)

از: ملّا عبدالرزاق بن علی بن حسین فیاض لاهیجی (۱۰۷۲ه).

نک: ذریعه، ۱۲/ ۱۷۲؛ مرکز احیاء، ۶/ ۱۵۷ـ۱۵۸؛ منزوی، ۲/ ۹۴۶؛ مشار فارسی، ۳/ ۲۹۹۵؛ مرعشی، ۲/ ۱۴۰؛ مجلس، ش ۲/ ۲۹۹۱؛ فهرستواره، ۶/ ۱۶۶ـ ۱۶۷؛ دانشگاه، ۳/ ۵۸۱.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: یکشنبه ۷ شوال ۱۱۲۲ه (پایان رسالهٔ اول)، پنج‌شنبه از اواخر شعبان ۱۱۲۲ه (پایان رسالهٔ دوم)، جمعه ۲۱ رمضان ۱۱۲۲ه (پایان رسالهٔ سوم)، جمعه ۱۲ شوال ۱۱۲۲ه (پایان رسالهٔ چهارم)، پنجشنبه ۱۱ شوال ۱۱۲۲ه (پایان رسالهٔ پنجم)، سه‌شنبه ۱۶ شوال همان سال (پایان رسالهٔ ششم)، جمعه نیمهٔ رمضان ۱۱۲۲ه (پایان رسالهٔ هفتم).

عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده و در پایان تمامی آنها امضای بلاغ آمده است، در سمت راست بالای صفحات نام تمامی رساله‌ها آمده است، در بدرقهٔ کتاب شرح مفصلی در بارهٔ این مجموعهٔ به خط باستانی راد دیده می‌شود، در آغاز رسالهٔ دوم نام برخی از رساله‌ها و مهر بیضوی «سید ابوالقاسم حسینی» و پس از رسالهٔ ششم یادداشتی در صیغهٔ توبه به چشم می‌خورد.

جلد: تیماج سرمه‌ای.

۱۴×۲۳/۵ سم. ۲۴۵ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۸۵۶۷۰)

۶۷۲۹

اطعمة (اغذیة) المرضی (پزشکی ـ عربی)

از: نجیب‌الدین محمّد بن علی بن عمر سمرقندی، ابوحامد (۶۱۹ه).

خوراکی‌هایی که در بیماری‌های مختلف به کار

بیماران آید را به ترتیب از سر تا به پا گرد آورده است و سپس به بیان گیاهانی که در بیماری‌های مختلف به کار آیند پرداخته است. این کتاب بخشی از خمسة النجیبیة مؤلف می‌باشد که در آن اطعمة المرضی و القرابادین آمده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اعلم ان احد العلوم التی ینتفع بها الناس هو علم الطب و هو من جملة العلوم السیاسیة التی هی اشرف العلوم الاضطراریة ....

انجام: ...و عند غلبة کل خلط من الاخلاط وفقنا اللّه تعالی لما هو اکثر نفعاً و اعم عائدة... و اعمالنا الی احسن الاعمال انه هوالمسدد.

نک: مجلس، ش ۱۱/ ۴۶۰۱؛ ذریعه، ۲/ ۲۱۷.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۷ه.

عناوین به مشکی درشت و شنگرف. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر به فارسی، در بدرقهٔ کتاب نام کتاب به خط باستانی‌راد و در روی برگ اول چند یادداشت پزشکی پراکنده و تملک حسین بن محمّد حسینی نجفی طبیب با مهر دائری «عبده حسین بن محمّد الحسینی» و بین جزء اول و دوم کتاب نیز چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی به عربی و فارسی و برخی به نقل از قطب‌الدین شیرازی و تملک مالک مذکور با مهر دائری مذکور. یادداشت‌هایی در دو برگ پایانی به نقل از ادویهٔ مفرده ابن بیطار و ملّا عبدالرزاق و اشعار عربی از امیرالمؤمنین علی(ع) و چند نسخهٔ پزشکی پراکنده آمده است.

جلد: تیماج سبز ضربی ترنج‌دار.

۱۶×۲۴سم. ۱۳۶گ. ۱۹س.

(← تصویر) **(ثبت ۸۵۶۷۴)**

۶۷۳۰

الحاوی فی التداوی (پزشکی ـ عربی)

از: نجم‌الدین محمود بن الیاس شیرازی (۷۳۰ه).

نک: التراث العربی، ۲/ ۳۶۸ـ۳۶۹؛ نشریه، ۳/ ۳۶۹؛ آستان قدس، ۱/ ۱۴۳ـ۱۵۹؛ مجلس، ش ۴۱۳۸/۱؛ کشف الظنون، ۱/ ۶۲۸؛ ذریعه، ۶/ ۲۳۶.

نسخهٔ حاضر مشتمل بر مقالهٔ چهارم می‌باشد و از انجام افتادگی دارد.

انجام افتاده: ...أو ذهبت رجولیته فعلاجه ازالة تلک الوهم عن النفس بلطف الحیل بأن یقال له ان فلاناً یکتب تعویذاً مجرباً.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، در حاشیهٔ برگ‌های آغازین رسالهٔ جامع الفوائد یوسفی و یادداشت‌های پراکنده‌ای در پزشکی آمده است، لبهٔ برخی از برگ‌ها وصالی شده است.

جلد: روغنی ترنج و سرترنج گل و بوته‌دار زرافشان، عطف تیماج مشکی.

۱۵×۲۰/۵سم. ۱۴۹گ. ۱۵س.

(ثبت ۸۵۷۲۴)

۶۷۳۱

نزهة القلوب (چند دانشی ـ فارسی)

از: حمداللّه بن ابی‌بکر بن محمّد مستوفی قزوینی (۷۵۰ه).

نک: ش ۶۶۳۱.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و اشکال هندسی و نقشه‌های جغرافیایی به شنگرف. تصحیح شده، در دو برگ آغازین نام کتاب و مؤلف و تملک محمّدرضا با مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه عبده محمّدرضا» و یادداشتی دربارهٔ مؤلف و یادداشتی به سال ۱۲۹۶ه که کتاب را مخبرالدوله به صاحب یادداشت داده با مهر بیضوی «جعفر علی بن رضا قلی» و مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» به سال ۱۳۶۵ه در تبریز و روی برگ دوم مهر مربع

«لا اله الا اللّه الملک الحق المبین عبده محمّد» و در ص ۳۷۲ یادداشتی در زلزلهٔ تبریز به سال ۱۱۹۴ه و در برگ پایانی تملکی پاک شده به سال ۱۱۳۵ه دیده می‌شود، برخی از برگ‌های پایانی بازنویسی شده است.

جلد: تیماج دو رو سرطبل‌دار، رو قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار، اندرون سبز با جدول‌کشی زرین.

۱۳×۱۹سم. ۲۸۱گ. ۱۹س. **(ثبت ۸۵۵۲۵)**

۶۷۳۲

مجموعه

۱. بیست باب **(نجوم ـ فارسی)**

(۱ر ـ ۳۵پ)

از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۳۳؛ ذریعه، ۳/ ۱۸۸؛ مشار فارسی، ۱/ ۸۴۳؛ مجلس، ۱۰/ ۷۲۷؛ مشترک، ۱/ ۲۴۷.

آغاز افتاده: و دال را بدین صورت... و همچنین ذال را بر صورت دائرهٔ صغیره نویسند و کاف مفرد را مسطح نویسند....

۲. ترجمة الصلاة **(فقه ـ فارسی)**

(۳۶ر ـ ۶۵پ)

از: ملّامحسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ه).

نک: ملی، ۱۵/ ۱۴۵؛ مرعشی، ۵/ ۵؛ ذریعه، ۴/ ۱۱۴؛ کتابشناسی فیض، ۱۵۱ ـ ۱۵۳؛ خطی مرکز احیاء، ۶/ ۶۵.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۵ رجب ۱۲۳۱ه (پایان رسالهٔ اول)، سال ۱۲۳۲ه (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین به قرمز یا نانویس، صفحات مجدول به آبی و مشکی با کمندی به نارنجی و مشکی یا قرمز و مشکی، در برخی از صفحات آثار تصحیح مختصری دیده می‌شود. در برگ اول و آخر مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» و مهر بیضوی کتابخانهٔ «علمیهٔ شهر مراغه تیمچهٔ فخریه مشهدی میر اسمعیل» و در برگ پایانی یک رباعی فارسی و مهر بیضوی «پیرو دین نبی حاجی آقا» دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار با جدول‌کشی زرین.

۱۲/۵×۲۰/۵سم. ۶۶گ. ۱۵س.

(ثبت ۸۵۵۲۲)

۶۷۳۳

شرح هیئت قوشچی **(نجوم ـ فارسی)**

از: ؟

شرح مزجی مختصری است بر رساله هیئت قوشچی که پس از آوردن قطعه‌ای از متن بر شرح آن پرداخته است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این کتاب مشتمل بر مقدمه و دو مقاله... یعنی نه در طول و عرض و عمق و نه به فعل و وهم و قید اشارت حسی کرد تا انتفاض به مجردات و وحدت نشود....

انجام: ...و الا بیش از نیم روز به مقدار ساعات و دقایق مذکور ظل مقیاس خط سمت قبله بود و قبله در خلاف جهت ظل باشد و اللاّ علم بالصواب.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: جمادی الاول ۹۸۹ه.

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف. توسط کاتب تصحیح شده با چند حاشیهٔ مختصر، در دو برگ آغازین یک رباعی فارسی و یادداشتی به سال ۱۲۷۹ه در قرض گرفتن آخوند ملّاحسین و زایچهٔ تولدی به سال ۱۲۳۱ه که نام مولود محو شده و تملکی با مهر مربع «افوض امری الی اللّه عبده محمّدصادق» و در برگ پایانی مهر مربع «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین سید

محمّدباقر بن محمّد الحسینی» و مهر مربع «عبده الراجی محمّدباقر بن سید محمّد الحسینی» دیده می‌شود.

جلد: تیماج عنابی ضربی ترنج و سرترنج‌دار بدون‌مقوا.

۱۴ × ۲۱ سم. ۸۸گ. ۱۵ س.

(ثبت ۸۷۰۲۶)

۶۷۳۴

ترجمهٔ تحریر اقلیدس **(هندسه ـ فارسی)**

از: ؟

ترجمه‌ای است از تحریر اقلیدس خواجه نصیر طوسی که شاید نسخهٔ حاضر همان کار خیراللّه خان بن لطف‌اللّه مهندس لاهوری باشد که به نام تقریر (تقریب) التحریر معروف و در فهرستواره، ۴/ ۲۶۳۳، معرفی شده است.

در نسخهٔ حاضر فقط ترجمهٔ ۶ مقاله آمده و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: مثلث ح ب ر ب د ح دو ضلع ب ر ر ح و زاویهٔ ر مساوی است به دو ضلع ح ح و ح ب و زاویهٔ ح هر واحد به نظیر خود پس دو زاویهٔ ر ح ب و ح ب ح متساوی خواهند بود....

انجام: ...و باید که دو دایره ا ب ح ء ه باشند و دو زاویه که بر محیطاند دو زاویه ا ء و دو زاویه که بر مرکزاند دو زاویه.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ۱۲۶۵ه.

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف. صفحات را موریانه آسیب رسانده، در برخی از صفحات آثار تصحیحی به خطی غیر خط کاتب دیده می‌شود.

جلد: مقوائی با روکش ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی.

کاغذ: پوست پیازی آبی‌رنگ.

۱۴/۵×۲۰/۵سم. ۱۲۹گ. ۱۱س.

(ثبت ۸۷۰۰۲)

۶۷۳۵

مجموعه

۱. ترجمهٔ جراحی **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۳۹پ)

از: خلیل بن عبدالباقی اعتضاد الاطباء ثقفی (ق ۱۴ه).

نک: مشار فارسی، ۲/ ۲۵۶۲؛ ذریعه، ۱۵/ ۳۱؛ ملی، ۲/ ۵۵۵؛ فهرستواره، ۵/ ۳۳۹۸.

۲. ترجمهٔ کلینیک **(پزشکی ـ فارسی)**

(۴۰پ ـ ۷۷ر)

از: خلیل بن عبدالباقی اعتضاد الاطباء ثقفی (ق ۱۴ه).

ترجمه‌ای است از رسالهٔ کلینیک دکتر آلبو فرانسوی که مترجم جهت دارالفنون آن‌را ترجمه و در شب جمعه دههٔ اول جمادی الثانی ۱۳۰۰ به پایان رسیده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... و بعد این رساله‌ای است در کلینیک که دکتر فرزانه حکیم یگانه مقرب الخاقان مؤتمن السلطان دکتر آلبوی پروسی به زبان فرانسه تقریر فرموده....

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۴۱با عنوان: طب جدید.

خط: شکسته نستعلیق. کاتب: مترجم. تاریخ کتابت: دههٔ دوم جمادی‌الاول ۱۳۰۰ه (پایان رسالهٔ اول)، دههٔ اول جمادی الثانی ۱۳۰۰ه (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین به مشکی درشت و در وسط سطرها. مطالب افزودهٔ مترجم در حاشیهٔ پایین برخی از صفحات آمده است.

جلد: مقوائی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.

۱۱×۱۷/۵سم. ۷۷گ. ۱۵س. **(ثبت ۸۷۰۱۰)**

۶۷۳۶

خلاصة الحساب **(حساب ـ عربی)**

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۱/ ۶۴۴۴.

خط: نسخ. کاتب: محمّدباقر بن میرزا احمد بن لطف‌علی. تاریخ کتابت:، ۱۲ شعبان ۱۲۳۷ه.

عناوین و جداول و اشکال هندسی به قرمز و خط رقاع. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر به نقل از شرح فاضل جواد بر خلاصة الحساب و برخی از حواشی با عنوان «من الاستاد المیرزا لطفعلی سلمه اللّه»، در ۹ برگ پایانی تملک کاتب با مهر مربع «محمّدباقر العلوم» و انشائی از میرزا لطف‌علی مجتهد تبریزی به خط کاتب و دو قصیدهٔ عربی از همان مجتهد تبریزی کتابت ربیع الثانی ۱۲۳۹ه و قصیده‌ای عربی از یحیی بن عتیق بن عبدالرحمن کرمانی و یک دعا به خط کاتب در ۴ ربیع الثانی ۱۲۹۱ه و یادداشتی در شطرنج به خط علی بن لطف‌علی به سال ۱۲۶۱ه و تملکی به سال ۱۲۹۱ه با مهر بیضوی «الواثق باللّه الغنی احمد بن جواد» و حرز امام رضا(ع) و جدولی در طول و عرض بلدان جزایر خالدات دیده می‌شود، در برخی از صفحات مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» آمده است.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۹/۵×۱۸/۵سم. ۷۰گ. ۹س. **(ثبت ۸۵۶۰۰)**

۶۷۳۷

عیون الحساب **(حساب ـ عربی)**

از: ملّا محمّدباقر بن زین‌العابدین یزدی (ق ۱۱ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۱۰۶ـ۱۰۷؛ مجلس، ش ۱۹۹؛ دانشگاه، ۴/ ۹۲۱ـ۹۲۵؛ خطی مرکز احیاء، ۵/ ۲۵۶ـ۲۵۸؛ کشف الحجب، ۳۸۹؛ ذریعه، ۱۵/ ۳۷۸.

خط: نسخ کم نقطه. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین و جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف. تصحیح شده، دارای حواشی مفصل برخی بر روی کاغذهای کوچک الصاقی و با عناوین «شرح لسبطه» و «ابوتراب»، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و سه بیت شعر فارسی و تملکی با مهر بیضوی «عبده محمّدحسین بن احمد» و در ۲۱ برگ پایانی شرحی با عناوین «قوله ـ قوله» بر بحث مساحت کتابت حاضر دیده می‌شود، در برگ پایانی مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» آمده است.

جلد: تیماج قرمز.

۱۲/۵×۲۰سم. ۱۴۴گ. ۲۰س.

(ثبت ۸۵۵۹۰)

۶۷۳۸

علل امراض **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ؟

نک: ملک، ۳/ ۵۴۳ با عنوان: طب جدید.

نسخهٔ حاضر جنس ششم در سمومات و جنس هفتم در تغییرات تغذیه بدن و جنس هشتم در امراض حاصله از تبدیل آلات و محصولات غیر طبیعی را دارد و در بیان هر مرض به ذکر علامات و تشخیص مرض، رفتار و دوام مرض، تقدمة المعرفة، اسباب و علاج پرداخته است.

آغاز: جنس ششم از امراض در امراض حاصله از سمومات است امراض حاصله از سموم امراضی هستند که عارض شوند به واسطهٔ داخل شدن شیء در بدن از هر یک از مجاری طبیعی و غیر طبیعی ....

انجام: ...تشخیص گاهی بسیار آسان است و چون اشتباهی در تشخیص به هم رسد باید صبر نمود تا از وسایط دیگر بلکه تمیز دهند... تمیز داده می‌شوند که آنها... هستند.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین به مشکی و در وسط سطرها، معادل لاتین برخی از واژه‌ها مقابل آنها آمده است.

روی برگ اول یادداشتی در خرید کتاب از آقا رحیم سرخابی و چهار بیت شعر عربی و در برخی از برگ‌ها مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۱۵×۲۲ سم. ۱۷۷گ. ۱۵ س. **(ثبت ۸۵۵۸۷)**

۶۷۳۹

شرح القانون **(پزشکی ـ عربی)**
از: فخرالدین محمّد بن عمر رازی (۶۰۶ه).
نک: التراث العربی، ۳/ ۳۶۶ـ۳۶۷؛ دانشگاه، ۴/ ۷۷۹ـ۷۸۱؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۳۱۲.
انجام افتاده: ... و البول هو الضرر اللاحق یفعل القوة العادیة التی فی المرارة و اذا عرفت ذلک.
خط: نسخ مایل به نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۸ه.
عناوین به مشکی درشت. تصحیح شده، برخی از برگ‌ها را رطوبت آسیب رسانده، روی برگ نخست اشعاری فارسی از کمال اسماعیل و یادداشتی به نقل از شمس‌الدین شیرازی معروف به ثعلبی و در پشت برگ اول مهر مربع «الواثق باللّه الغنی... محمّد» دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند.
جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.
۱۱/۵×۲۱ سم. ۱۰۸گ. ۲۳ س.
(← تصویر) **(ثبت ۸۶۸۷۷)**

۶۷۴۰

لطایف الکرام (الکلام) فی احکام الاعوام **(نجوم ـ فارسی)**
از: سیّد محمّد بن محمّد حسینی، معروف به سیّد منجم (ق ۹ه).
نک: ش ۱/ ۶۴۶۲.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین و جدول‌ها به شنگرف. تصحیح شده، روی برگ اول نام کتاب و یک بیت شعر فارسی از ثنائی و نام اسد بیگ بن علی آقا و یک نسخهٔ پزشکی و حروف ابجد و ارقام هر یک از آنها و در دو برگ پایانی یادداشت‌های پراکنده‌ای از ملّا محمود ارزرومی و ملّاحسین همدانی و تاریخ تولدی به سال ۱۰۶۳ و ۱۱۴۵ه و اشعاری فارسی و چند نسخهٔ پزشکی پراکنده و مهر بیضوی «پیرو دین نبی... علی ۱۰۳۸» دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای ترمیمی.
کاغذ: الوان.
۱۳×۲۵ سم. ۶۲گ. ۲۱ س. **(ثبت ۸۶۸۸۶)**

۶۷۴۱

مجموعه

۱. دانشنامهٔ جهان **(طبیعی ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۱۰۱پ)
از: غیاث‌الدین علی بن امیران اصفهانی (ق ۹ه).
نک: ش ۶۶۶۶.

۲. تشریح الابدان **(پزشکی ـ فارسی)**
(۱۰۲ر ـ ۱۱۶ر)
از: منصور بن محمّد بن احمد بن یوسف بن الیاس شیرازی (۸۰۹ه).
نک: ذریعه، ۴/ ۱۸۴؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۳۵۱؛ منزوی، ۱/ ۵۳۱؛ فهرستواره، ۵/ ۳۳۷۴ ـ ۳۳۷۶؛ مرعشی، ۱۷/ ۳۳۴؛ مجلس، ش ۲/ ۵۲۶۶.
آغاز افتاده: و به تأملی شافی و تعقلی کافی در مخلوقات و مکنونات نظر نماید تا به مقتضای من عرف نفسه فقد عرف ربه قیام نموده باشد بنابراین دستور و المأمور معذور....

خط: نستعلیق. کاتب: شهاب‌الدین. تاریخ کتابت: جمادی الاول ۱۰۳۷ه (پایان کتاب اول)، کتاب دوم هم از ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. هر دو رساله تصحیح شده‌اند، روی برگ اول مهر مربع «پیرو دین محمّد، حسن» و تملک محمّد جعفر که کتاب را محمّدقاسم خان به وی داده به سال ۱۲۶۹ه با مهر مربع طغرای «الراجی محمّدجعفر» و مهر بیضوی «عبده الراجی ابوالقاسم الحسینی» و مهر دائری بزرگ «خانه‌زاد شاه جهان امیر عبدالرزاق خان» و مهر دائری ناخوان دیگری و در برگ پایانی دو مهر بیضوی «عبده حسن بن رضا قلی» و «عبده محمّد حسین بن رضا قلی» دیده می‌شود، از کتاب‌های باستانی راد.

جلد: تیماج مشکی.

۱۳/۵×۲۰/۵ سم. ۱۱۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۸۲۰)

۶۷۴۲

جامع الفرايد (پزشکی ـ فارسی)

از: عبداللّه بن عبدالقادر الکوی مشهور به مولوی (ق ۱۴ه).

مؤلف به سال ۱۳۰۸ه پس از فراغ از تحصیل علم ادیان، به درخواست یکی از دوستان در ساوجبلاغ به تألیف کتاب حاضر در علم ابدان پرداخت و آن‌را در دو مقاله ـ جزء نظری و عملی گردآورده است.

آغاز: ستایش و سپاس حکیمی علی الاطلاقی راجل شأنه سزاست که به قانون حکمت بالغه اولاً هیاکل ابنای آدم را در نیکوترین هیأتی بیافرید و ثانیاً به تشریف اعطاء نفس ناطقه و تعلق ارواح ثلاثه و عناصر و کیفیات ....

انجام: ...و چون یبوست باشد حقنه ملینه و مسهلات به رفق معمول دارند و ادویهٔ ضد تشنج و تریاک در زنان عصبانی و صاحبان وجع به کار برند.

خط: نستعلیق. کاتب: ظاهراً مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین به مشکی درشت و نسخ یا با خطی قرمز برفراز آن نشانی دارد.

تصحیح شده، دارای حواشی برخی با عنوان «من تقریر استاد» یا «محمّد مولوی»، روی برگ اول یادداشتی به نقل از ابن الانباری و تملک محمّد عطاری بن حاج عبدالرحمن عطاری تاجر مهابادی که کتاب را در شهر مهاباد خریده و مهر بیضوی «عبداللّه مولوی» و در برگ پایانی نیز همین مهر بیضوی مؤلف دیده می‌شود.

جلد: تیماج سرمه‌ای.

۱۵×۲۱ سم. ۲۵۵گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۸۶۱)

۶۷۴۳

مجموعه

۱. الدر النظیم فی تسهیل التقویم (نجوم ـ عربی)

(۱پ ـ ۱۰۰ر)

از: تقی‌الدین ابوالخیر محمّد بن محمّد فارسی (ق ۱۰ه).

زیج مختصری را با استفاده از زیج الغ بیگ در دو بخش متن و جدول‌ها گردآورده است که در بخش اول چندین باب مختصر در تقویم و مسائل مربوط به آن‌را آورده و سپس به بیان جدول‌های این فن پرداخته است.

در جدول‌ها از گفتار عبدالرحمن صالحی و زین‌الدین صالحی و افق دمشق بسیار استفاده شده است.

آغاز: الحمد للّه واهب المنن من فضله العمیم خالق الانسان فی أحسن تقویم... و بعد فلما رأیت علو الهمم عن ادراک معانی حقایق الفلکیة قد قصرت و الافهام فی میادین مبانی اصول تلک المعانی العلیة قد انحصرت ....

پایان متن: ... و ینفع به کل اخ صادق انک انت البر الرحیم المنان الکریم من هو بالاجابة جدیر و هو علی کل شیء قدیر تمت الرسالة و الرسائل یتلوها الجداول.

نک: کشف الظنون، ۱/ ۷۳۶ با انتساب آن به تقی‌الدین محمّد بن معروف راصد متوفای ۹۹۳ه، ذریعه ۸/ ۸۲ با انتساب آن به فارسی مذکور، الاعلام زرکلی ۳/ ۳۰۸ با انتساب آن به عبدالرحمن صالحی دمشقی متوفای ۹۰۰ و ۷/ ۱۰۵ با انتساب آن به ابن معروف راصد.

۲. جدول مختصر من زیج ابن یونس المصری (نجوم ـ عربی)

(۱۰۱ ر ـ ۱۰۸ ر)

از: ؟

مختصری از جداول زیج ابن یونس مصری در طول مصر در رسالهٔ حاضر آمده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... و بعد فهذا جدول لطیف مختصر من زیج الامام العالم ابن‌یونس المصری لطول مصر، نه یعرف منه مقوم الشمس و ما یتعلق به ....

انجام: ... جدول است.

خط: نسخ. کاتب: حسن بن عمر بن محمّد بن لحیه بن عبدالعاده ابن الطحان. تاریخ کتابت: یکشنبه ۱۴ جمادی الثانی ۱۰۱۲ه (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین و جدول‌ها به شنگرف. تصحیح شده، دارای حواشی مختصر از محمّد کریم و محمّد کردی، روی برگ اول تملکی به سال ۱۰۳۵ه و یادداشت مطالعهٔ عبدالوهاب به سال ۱۰۵۹ه و تملکی خط خورده به سال ۱۰۷۲ه و تملک خط خوردهٔ محمّد کردی به سال ۱۱۱۴ه و چند یادداشت محو شدهٔ دیگر دیده می‌شود.

جلد: تیماج عنابی ضربی ترنج و سرترنج‌دار. ۲۰ × ۳۰سم. ۱۰۸گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۸۷۴)

۶۷۴۴

مجموعه

۱. تسهیل شمس (نجوم ـ فارسی)

(۴ ر ـ ۱۰ ر)

از: ملّا محمّدباقر بن زین‌العابدین یزدی (ق ۱۱ه).

جدولی است در تسهیل شمس مشتمل بر ۴۹ سطر طولی و ۳۰ سطر عرضی با توضیحات مختصری از مؤلف در کیفیت به کار بردن آن.

آغاز: بعد چنین گوید محمّدباقر بن زین‌العابدین که این جدولی است که خاطر فاطر... قریحه فاخر ادراک کرده بل دری است که خرد غواص ....

انجام: ... جدول است.

۲. جاماسب نامه (نجوم ـ فارسی)

(۱۵ ر ـ ۱۹ پ)

از: جاماسب حکیم.

نک: ش ۱/ ۶۵۵۳.

آغاز افتاده: و سه دست دارد به یکی دوات و به یکی قلم و به یکی کاغذ نحوست وی سیاهست و سعادت وی کاغذ و قلم و دیگر اختر ما هست که او را قمر خوانند ....

۳. فوائدی در نجوم (نجوم ـ فارسی)

(۲۰ ر ـ ۲۳ پ)

از: ملّا محمّدباقر بن زین‌العابدین یزدی (ق ۱۱ه).

فوائد پراکنده‌ای است در نجوم.

این عناوین در آن دیده می‌شود: طریق استخراج اتصالات کواکب، طریق عمل رؤیت هلال، شرح اجتماعات و استبعادات، غایة الارتفاع، استخراج طالع سال، طریقهٔ عمل تحت الشعاع، طریق عمل کسوف، استخراج تقویم، استخراج زوال، اختلاف عرض ساعات.

آغاز: طریق استخراج اتصالات چنانست که اولاً به

هشت کوکب سریع السیر را بگیرند و بعد از آن به هشت کوکب بطی را از آن کم کنند....

انجام: ...این عمل پیش هندیان و رومیان بسیار بسیار معتبرست استخراج مثل شمس آنست که به تقویم شمس از روی جدول میل دوم بطریق تعدیل شمس بردارند.

۴. طالع ولادت **(نجوم ـ فارسی)**

(۲۴ ر ـ ۲۵ ر)

از: ؟

طالع ولادت سراج‌الدین میرزا جلال‌الدین محمّد قاسم بن میرزا محمّد معصوم است در ۹۸۰ه و ظاهراً از استخراجات محمّدباقر یزدی است.

آغاز: اتفاق افتاد ولادت باسعادت ثمرهٔ شجرهٔ عز و اقبال ثمن چمن مجد و اجلال یعنی ولادت حضرت سراج‌الدین....

انجام: ... جدول است.

۵. متفرقات **(متفرقه ـ فارسی و عربی)**

(۲۶ ر ـ ۵۷ ر)

از: محمّدقاسم بن عبدالقادر تونی (ق ۱۱ه).

پراکنده‌هایی است از مؤلف در لغت و تاریخ و مطالبی به نقل از التفهیم ابوریحان بیرونی و مطالبی جغرافی و مقدمهٔ مؤلف بر منتخب حیاة الحیوان که خود در دارالسلطنهٔ اصفهان آن‌را ترتیب داده با نقل مطالبی پراکنده از آن کتاب و متفرقاتی به نقل از رسائل اخوان الصفا و چند یادداشت در وقایع نجومی که مؤلف به سال ۱۰۷۴ـ۱۰۷۸ه در اصفهان خود شاهد بوده و مطلبی به نقل از محاضرات راغب و...

مجموعه‌ای از آثار وی در سنا، ۱/ ۴۵ـ۴۷ و دیباچه‌ای بر رسالهٔ موسیقی از وی در ملک، ۵/ ۴۲۵ معرفی شده است.

آغاز: ققنس سهروردی در شجرهٔ الهیه آورده که در جزایر خلیج قسطنطنیه می‌باشد و از خاکستر او کرمی تولد می‌کند و آن کرم ققنس می‌شود....

انجام: ...که پادشاه را به عیوب و صفات ذمیمه موصوف و ممدوح سازند و باقی شواهد این معنی پوشیده نیست.

خط: نستعلیق. کاتب: رسالهٔ اول و سوم و چهارم و پنجم به خط مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین به شنگرف، جدول‌ها و اشکال نجومی به شنگرف، رسالهٔ دوم نسخ.

در چهار برگ آغازین چندین یادداشت و جدول نجومی پراکنده به خط محمّدباقر یزدی و بین رسالهٔ اول و دوم نیز یادداشت‌ها و جداولی نجومی به خط همو و در برگ ۲۷ پ یادداشتی از محمّد قاسم قلیچی به سال ۱۱۰۸ه و در برگ ۲۸ پ بحر طویلی از مهری جبل عاملی به خط محمّد قاسم به سال ۱۱۱۷ه و در چهار برگ پایانی انشائی به شاه عباس از طرف اهالی تون و آمدن باران ملخ و دیباچه‌ای بر تقویم و یادداشتی در عقد انامل آمده است، روی برگ اول مهر مستطیل کتابخانهٔ «مجدالدین (نصیری)» دیده می‌شود.

جلد: تیماج عنابی بدون مقوا.

۱۷/۵×۲۵ سم. ۶۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۵۳۹)

۶۷۴۵

مجموعه

۱. معرفت تقویم **(نجوم ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۲۸ ر)

از: محمّد اسماعیل تهرانی (ق ۱۳ه).

نک: ذریعه، ۲۱/ ۲۵۱؛ مجلس، ش ۱۸۲۲؛ ملک، ۲/ ۱۶۱؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۵۰.

۲. انوار حکمت (اخلاق و عرفان ـ فارسی)
= نصایح یوسفی
(۲۹ پ ـ ۳۸ ر)

از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).

نک: مرعشی، ۵/ ۱۳۹؛ منزوی، ۴/ ۲۴۳؛ دانشگاه، ۳/ ۴۱۴؛ مجلس، ۹/ ۲۹۵؛ فهرستواره، ۶/ ۳۳۲ـ۳۳۳.

۳. رساله‌ای در عشق (عرفان ـ فارسی)
= صفات العشق
(۳۸ پ ـ ۴۲ پ)

از: ملّا سائل همدانی دماوندی (۹۴۰ه).

نک: آستان قدس، ۷/ ۵۵۷؛ نشریه، ۳/ ۴۱۲، با انتساب آن به جامی، گوهرشاد، ۳/ ۱۱۸۸؛ فهرستواره، ۷/ ۶۵۴ـ۶۵۵؛ گلپایگانی، ۲/ ۴۸ در ضمن جنگ و با عنوان: صفحات العشق.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: چهارشنبه از شوال ۱۲۸۲ه (پایان رسالهٔ اول).

حسین‌علی یکدلی از توابع درجزین، ۱۲ صفر ۱۲۸۴ه جهت آقا اسمعیل خان (پایان رسالهٔ دوم)، ۴ شوال ۱۲۸۴ه (پایان رسالهٔ سوم).

عناوین و جدول‌ها در رسالهٔ اول به قرمز و در بقیهٔ رساله‌ها نانویس، رسالهٔ اول تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر برخی با عناوین «خلیل بن فتح‌اللّه»، در برگ آغازین نام برخی از رساله‌ها و یادداشتی دربارهٔ رسالهٔ اول و مؤلف آن از کاتب آن به سال ۱۳۰۸ه با مهر بیضوی «... محمّد اسمعیل ...» و «الراجی عبدالحسین» دیده می‌شود.

جلد: مقوائی با روکش ابر و باد، عطف تیماج زرشکی.

۱۱×۱۷ سم. ۴۲گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۸۳۲)

۶۷۴۶

مجموعه

۱. اشکال التأسیس (هندسه ـ عربی)
(۱ پ ـ ۱۶ پ)

از: شمس‌الدین محمّد بن اشرف حسینی سمرقندی (ح ۶۰۰ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۲۲۹؛ ملک، ۶/ ۴۰۳؛ مجلس، ش ۳/ ۳۲۸۰؛ کشف الظنون، ۱/ ۱۰۵؛ هدیة العارفین، ۲/ ۱۰۶.

۲. شرح اشکال التأسیس (هندسه ـ عربی)
(۱۷ پ ـ ۸۶ ر)

از: موسی بن محمّد بن محمود قاضی‌زادهٔ رومی (۸۱۵ه).

نک: التراث العربی، ۳/ ۲۴۸؛ دانشگاه، ۲/ ۲۷۹۸؛ دائرة المعارف، ۱/ ۱۴۳؛ کشف الظنون، ۱/ ۱۰۵؛ ملی، ۱۴/ ۲۰۳؛ مجلس، ش ۱/ ۳۳۵۰.

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن مرتضی بن محمود مشهور به محسن (فیض کاشانی). تاریخ کتابت: چهارشنبه ۱۰ شعبان ۱۰۲۲ه (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، روی برگ اول وقفنامهٔ کتاب از ابوتراب بن نصیر.. علم الهدی بن محمّد محسن (نوادهٔ فیض کاشانی) آمده است.

لبهٔ برگ‌ها را موریانه آسیب رسانده.

جلد: تیماج مشکی.
۸×۱۳سم. ۸۶گ. ۱۳س.
(← تصویر) (ثبت ۸۶۸۵۸)

۶۷۴۷

صور الکواکب = صور الافلاک (نجوم ـ عربی)
از: ابوالحسین عبدالرحمن بن عمر صوفی (۳۷۶ه).
نک: ش ۶۵۴۹.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین به شنگرف. جای صورت‌های فلکی سفید مانده و در برگ‌های آغازین نقاشی ۵ صورت فلکی اتد خوردهٔ نیمه تمام آمده است، روی برگ اول تملک حسن بن عبدالغنی با مهر بیضوی «ظنی باللّه حسن» و تملک عبدالغنی حسینی با مهر بیضوی ناخوان و تملک رضی حسینی به سال ۱۱۹۹ه با مهر بیضوی «الواثق باللّه الغنی رضی الحسینی» و تملک حسین بن عبدالغنی حسینی با مهر مربع «العبد محمّدحسین الحسینی» و مهر مربع «افوض امری الی اللّه عبده محمّدرضا» دیده می‌شود، در برگ آغازین و پایانی مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» آمده است.
جلد: مقوائی با روکش ابر و باد، عطف تیماج قهوه‌ای.
۱۶/۵×۲۳سم. ۹۸گ. ۲۱س. (ثبت ۸۵۴۸۲)

۶۷۴۸

مجموعه

۱. واردات (عرفان ـ فارسی)
(۱پ ـ ۱۰ر)
از: خواجه عبداللّه بن محمّد هروی انصاری (۴۸۱ه).
نک: ذریعه، ۲۵/ ۶۹؛ آستان قدس، ۷/ ۷۸۴؛ مرعشی، ۲۰/ ۲۶۱؛ فهرستواره، ۸/ ۱۰۶۳ـ۱۰۶۴؛ مینوی، ۱۱۱.

۲. سی فصل (نجوم ـ فارسی)
(۱۱پ ـ ۲۸ر)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۲/ ۶۴۷۷.

۳. خلاصة الحساب (حساب ـ عربی)
(۲۹پ ـ ۴۸ر)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۱/ ۶۴۴۴.

۴. هیئت = فتحیه (هیئت ـ فارسی)
(۴۹پ ـ ۸۸ر)
از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).
نک: ش ۶/ ۶۴۵۵.
خط: نستعلیق. کاتب: اسماعیل قاصر بن ملّا سلیم مهاجر بلدهٔ لنکران و متخلص به قاصر.
تاریخ کتابت: یکشنبه ۱۹ ربیع الاول ۱۳۰۶ه (پایان رسالهٔ اول)، سال ۱۲۴۶ه (پایان رسالهٔ سوم)، سال ۱۲۴۶ه (پایان رسالهٔ چهارم).
عناوین و اشکال هندسی به قرمز و در رسالهٔ دوم تا چهارم نانویس. رسالهٔ دوم و سوم دارای حواشی، در برگ دوم مهر بیضوی «محمّدجواد» و «حسینعلی» دیده می‌شود.
جلد: تیماج سبز ضربی ترنج و سرترنج‌دار.
۱۲/۵×۲۰/۵سم. ۸۸گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۶۰۸۸)

۶۷۴۹

مجموعه

۱. اطعمه **(شعر ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۴۵ ر)

از: جمال‌الدین ابواسحاق اطعمه حلاج شیرازی (ق ۹ه).

نک: دانشگاه، ۱۰/ ۹؛ گلستان، ۶/ ۲۶۳؛ ذریعه، ۹/ ۱۳۵ـ۱۳۶ و ۱۸/ ۱۴۶؛ فرهنگ سخنوران، ۱/ ۱۳۵ـ ۱۳۶.

مشتمل بر کچری نامه و اشتهانامه.

۲. فال نامه **(فال ـ فارسی)**

(۵۳ ر ـ ۵۹ پ)

از: ؟

فالنامهٔ آیات قرآنی است به ترتیب سوره‌ها که در نسخهٔ حاضر آغاز آیه‌ها افتادگی دارد.

آغاز: بقره دلیل است بر ملک و سلطنت... دلی است بر ارزانی نرخ... دلیل است بر عدل سلطان....

انجام: ...دلیل است بر رسیدن به سلطنت... دلیل است بر رسیدن به مراد.

۳. طالع نامه **(نجوم ـ فارسی)**

(۶۰ ر ـ ۹۵ پ)

از: ؟

آغاز: چون خواهی که طالع کسی باز کنی بگیر نام آن کس و نام مادر آن کس دوازده‌گان طرح کن ببین که چند باقی ماند بر آن حساب بگیر جمله علما و فضلا چنین گفته‌اند....

انجام: ...و تعویذ بنویساند و بر گردن بیمار بنددتا صحت یابد تعویذ این است بسم اللّه لرحمن الرحیم یا الهی ببرکة... برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۷ شعبان ۱۲۶۲ه.

به دستور میرزا عبدالرسول در شیراز (پایان رسالهٔ اول)، عبدالکریم، ۱۷ صفر ۱۲۶۲ه در شیراز منزل میرزا عبدالرسول لشکرنویس استرآبادی (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین به قرمز یا با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد. در پایان رسالهٔ اول یادداشت تصحیحی از کاتب آمده است، بین رساله‌ها یادداشت‌های پراکنده‌ای در ادعیه و طلسمات و جداولی در فال و در برگ‌های پایانی خطوط حکمای یونان و قلم‌های رمزی و مهر مربع «افوض امری الی اللّه عبده عبدالکریم» دیده می‌شود.

جلد: تیماج تریاکی.

۱۲/۵×۱۹/۵سم. ۱۰۲گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۵۴۷۴)

۶۷۵۰

مجموعه

۱. الحکمة المتعالیة = الاسفار الاربعة **(فلسفه ـ عربی)**

(۱ پ ـ ۱۰۷ پ)

از: صدرالدین محمّد بن ابراهیم شیرازی (۱۰۵۰ه).

نک: ذریعه، ۶/ ۱۹؛ مجلس، ش ۲۹۴۳؛ ملی، ۷/ ۳۱۸؛ دانشگاه، ۳/ ۲۵۴؛ کشف الحجب، ۱۹۸ـ۱۹۹؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۱۷۳ـ۱۱۷۴؛ کتابشناسی ملّا صدرا، ۱۴۰ـ۱۶۶.

این نسخهٔ جلد دوم را دارا و از انجام افتادگی دارد.

انجام افتاده: ...فکثیر من الناقصین بعدمهم قبل استکمالهم و کثیر من المتحرکین یحرکهم الی غیر غایات.

۲. عقد الفرائد فیما نظم من الفوائد **(ادب ـ عربی)**

(۱۰۸ پ ـ ۱۳۴ ر)

از: علاءالدین بن عبدالباقی الخطیب (ق ۱۱ه).

مؤلف در ۱۰۰۳ه که در مدینهٔ منوره ساکن بوده در اثناء مطالعه آنچه را نفیس دیده در کتاب حاضر به پیروی از رسالهٔ قلاید القلائد و شوارد الفرائد جلال‌الدین سیوطی گردآورده و آن‌را در ۱۴ باب و یک خاتمه تنظیم نموده است.

تفصیل باب‌ها از این قرار است:

الباب الاول: فیما یتعلق بالذات و عظیم الصفات.

الباب الثانی: فیما یتعلق بالقرآن العظیم من الالفاظ و المعانی.

الباب الثالث: فیما یتعلق بشأن رسول اللّه(ص).

الباب الرابع: فیما یتعلق بأحادیث رسول اللّه(ص).

الباب الخامس: فیما یتعلق بالمسائل الفقهیة.

الباب السادس: فیما یتعلق بعلم التصوف.

الباب السابع: فیما یتعلق بفن التاریخ.

الباب الثامن: فیما یتعلق بعلم المنطق.

الباب التاسع: فیما یتعلق بعلم الطب.

الباب العاشر: فیما یتعلق بعلم اللغة.

الباب الحادی عشر: فیما یتعلق بعلم الصرف.

الباب الثانی عشر: فیما یتعلق بعلم النحو.

الباب الثالث عشر: فیما یتعلق بعلم العروض.

الباب الرابع عشر: فیما یتعلق بعلم الخط.

آغاز: الحمد للّه الذی اخرج من البحر الفرائد و جعل فیها جزیل الخیر و عظیم الفوائد و أجری من شاء علی جمیع العوائد و قلده منناًفکانت من أفخر القلائد....

انجام: ...و انشر علیها رایة الاقبال وصل یا الهناو سلم علی نبیک الحبیب الاعظم و آله و صحبه الکرام و اختم لنا یا رب بالاسلام.

نک: ایضاح المکنون، ۲/ ۱۰۹.

۳. الفتوحات الرضویة فی تحقیق الاحکام الشرعیة (فقه ـ عربی)

(۱۳۵ پ ـ ۱۵۵ ر)

از: محمّد علی بن احمد حافظ انصاری قراچه‌داغی تبریزی (۱۳۱۰ه).

بحث‌های استدلالی فقهی است و ظاهراً شرح یکی از کتاب‌های معروف فقهی است ـ که شاید ریاض المسائل باشد ـ و در ربیع الثانی ۱۲۷۷ه در مشهد مقدس شروع در تألیف آن نموده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... و بعد فیقول... اعلم ان الفقه لغة هو الفهم علی ما نص علیه الجوهری و غیره قال تعالی ان من شیء الا یسبح بحمده و لکن لا تفقهون تسبیحهم الآیة....

انجام افتاده: ...فاعتبار المساحة أو بعکس القضیة فالمذهب الاقوی هنا هو ما ذکره السید بحرالعلوم رحمه اللّه فی الدرة النجفیة فی قوله و هو علی التحقیق لا التقریب علی الخیار لا علی الترتیب.

نک: تراجم الرجال، ۳/ ۳۱۳ـ۳۱۴؛ ذریعه، ۱۶/ ۱۱۶؛ معجم المؤلفین، ۱۱/ ۳۵؛ نقباء البشر، ۴/ ۱۳۴۱.

۴. تحفهٔ حاتمی (اسطرلاب ـ فارسی)

(۱۵۸ پ ـ ۱۷۹ پ)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۷/ ۶۴۳۴.

۵. بیست باب در اسطرلاب (اسطرلاب ـ فارسی)

(۱۸۱ پ ـ ۱۹۲ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۳/ ۶۵۲۹.

خط: نسخ و نستعلیق. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۳ صفر ۱۲۵۰ه (پایان رسالهٔ دوم). بقیهٔ رسالات به نستعلیق. رسالهٔ اول از ق ۱۳ه، رسالهٔ سوم به خط مؤلف، رسالهٔ چهارم به سال ۱۲۳۷ه، رسالهٔ پنجم دههٔ اول شعبان ۱۲۳۸ه.

عناوین به شنگرف. برگ‌های رسالهٔ چهارم و

پنجم الوان، روی برگ نخست چند یادداشت پراکنده و در آغاز رسالهٔ سوم نام رساله و تاریخ شروع در تألیف به خط مؤلف و در آغاز رسالهٔ چهارم ماده تاریخی در یک رباعی دیده می‌شود، رسالهٔ سوم و چهارم دارای حواشی و رسالهٔ اول دارای حواشی مختصر از آقا محمّد بیدآبادی و لاستادنا النوری و محمّد اسماعیل اصفهانی دام عمره، بین رساله‌ها برگ‌هایی سفید مانده است.

جلد: مقوائی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.

۱۶/۵×۲۲ سم. ۱۹۲گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۳۱۵)

۶۷۵۱

نزهة القلوب (چند دانشی ـ فارسی)

از: حمدالله بن ابی‌بکر بن محمّد مستوفی قزوینی (۷۵۰ه).

نک: ش ۶۶۳۱.

آغاز افتاده: حافظ خلیل قزوینی و رسالهٔ ملکشاهی در وصف دیاری که سلطان ملکشاه سلجوقی به خود در نظر آورده بود و تاریخ اصفهان به تألیف حافظ عبدالرحمن بن اسحاق الاصفهانی ....

خط: نستعلیق. کاتب: محمّدکاظم خاتون‌آبادی.

تاریخ کتابت: شوال ۱۰۳۹ه.

عناوین به شنگرف. صفحات مجدول به زر و مشکی و لاجورد.

برخی از برگ‌ها وصالی شده است، جای مجالس نقاشی سفید مانده است، تصحیح شده به خط کاتب.

جلد: تیماج قرمز.

۱۴/۵×۲۵/۵ سم. ۲۹۹گ. ۱۹س.

(ثبت ۸۷۱۵۷)

۶۷۵۲

مجموعه

۱. ترجمهٔ ذخیرهٔ اسکندریه (علوم غریبه ـ فارسی)

(۱ر ـ ۴۲پ)

از: ؟

نک: دانشگاه، ۱۳/ ۳۱۳۵؛ مجلس، ۱۰/ ۱۲ با عنوان: ذخیرهٔ اسکندری، منزوی، ۱/ ۶۲۱؛ ملک، ۶/ ۳۴۲؛ ذریعه، ۱۰/ ۱۳؛ مرعشی، ۱۵/ ۲۳۸؛ ملک، ۹/ ۳۶۵.

آغاز افتاده: ناظر علیه عین اللّه نقش عبودیتم... و دست تقدیر طلسم بند کیش را به نام من بسته شب و روز در حلقه به گوشان آن فض خاتم سخا و مروت....

۲. کتاب میالاطیس اکبر (علوم غریبه ـ فارسی)

(۴۳ر ـ ۷۹ر)

از: ؟

ترجمهٔ باب سوم از کتابی است که سراج‌الدین ابی‌یعقوب سکاکی تألیف کرده و در آن به بیان طلسمات و نیرنجات در ۲۸ منزل و خواص و طبایع و اسماء ملائکهٔ موکلهٔ بر هر یک پرداخته است.

آغاز: می‌گوید ابوبکر بن طاهر الصائغ الفزازی که حکایت کرد مرا سلار بن جوامد دیلمی که گفت سخن کرد مرا عیسی بن صالح که گفت نقل کرد ما را داود بن حرب....

انجام: ...هیج قلب فلان بن فلانة الی فلانة بنت فلانة بحق ارططا و رطط و یکتب هذه العلامات السکرة و سلامه.

۳. منافع احجار (طبیعی ـ فارسی)

(۸۰ر ـ ۸۹ر)

از: عطار بن محمّد حاسب.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۹۲۴.

آغاز: نقل کرده است عطار بن محمّد الحاسب که نظر می‌کردم در کتاب برانی و احجار الهرمس و در مصحفی که مشهور است به اجالیقی که جامع است برای این معانی ....

انجام افتاده: ...و الفؤاد بین العین و الاجفان من قحفه الی الدماغ فان الدم و انتقل الغلام.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف و در برخی موارد نانویس.

لبهٔ برخی از برگ‌ها وصالی شده است.

روی برگ اول مهر بیضوی «عبدالوهاب بن محمّد مهدی الموسوی» دیده می‌شود، کتاب حاضر دارای ۶۸ صورت نقاشی آب و رنگ ضعیف است، در دو برگ پایانی اشعاری در طلسمات با سرآغاز:

گر ترا دشمنی بود خونخوار
که ترا زو رسد به دل آزار

از ابوعلی سینا و نقش خاتم بوعلی سینا آمده است.

جلد: تیماج دو رو، رو مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار و لچکی با سجع «عمل حسین علینقی صحاف خراسانی» و «خاموشیم از سر سخن کرد خبردار شد جلد کتابم ورق دفتر اسرار». اندرون تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.

۱۸×۲۸سم. ۹۰گ. ۱۷س. **(ثبت ۸۷۳۴۳)**

۶۷۵۳

شرح التذکرة **(نجوم ـ عربی)**

از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).

نک: التراث العربی، ۳/ ۲۶۵ـ۲۶۶؛ ملی، ۱۶/ ۷۵۷۳؛ دانشگاه، ۴/ ۹۰۹؛ مجلس، ش ۱۴۷۳ سنا؛ کشف الظنون، ۱/ ۳۹۲؛ ذریعه، ۴/ ۵۱ و ۱۳/ ۱۴۴.

آغاز افتاده: و لذلک اثنی علی المتفکرین فی ذلک قائلاً یتفکرون فی خلق السموات و الارض ربنا ما خلقت هذا باطلاً ثم ان هذا الفن مع سمومکانه و علوشأنه قد ذهب الیوم رواءه....

انجام افتاده: ...و هو مقعرة فأحد و أربعون الفاًو اربعمائة و ستة و ثلاثون فرسخاً و هو الباقی من نقصان فراسخ نصف قطر الارض عن المقدار المذکور.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف. تصحیح شده با حواشی به نقل از مؤلف، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده.

جلد: تیماج سبز ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۸/۵×۲۵/۵سم. ۳۲۶گ. ۲۲س.

(ثبت ۸۷۳۳۷)

۶۷۵۴

منتخب معالجات ابقراط **(پزشکی ـ عربی)**

از: نظام‌الدین احمد بن ملّاصدرا گیلانی (۱۰۵۹ه).

مؤلف کتاب مفصلی در طب به نام منهاج العلاج فی تعدیل المزاج نگاشته بود که در فتح قلعهٔ دولت‌آباد توسط مهابت خان سوخته و از بین رفته است، سپس مؤلف به نیت عراق راهی شده تا به بندر مجلی پتن از بنادر دکن رسیده و به موجب فرمانی از طرف عبداللّه قطبشاه به حیدرآباد رفته و در کتابخانه‌ای که در اختیارش گذاشته شده بود نسخه‌ای از معالجات ابقراط را یافته است و چون عبارات آن‌را مشکل یافت گزیده‌ای از آن انتخاب نموده و همانند اصل در ۱۰ مقاله تنظیم نموده است.

آغاز: الحمد للّه الذی جعل للداء دواء و جعل للمرض شفاء و ارسل رسولاً محمّداً هادیاً و شفیعاً... و بعد فیقول الفقیر... انی کنت الفت کتاباً فی الطب مشتملاً علی بعض المعالجات المستغربة....

انجام: ...و یرد جمیع البدن و ضیق النفس و العلاج

علاج الکزبرة المذکورة و علاج مضرة السموم النباتیة متقارب.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین به شنگرف و در اکثر موارد نانویس. روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملک محمّد علی طبیب در رمضان ۱۱۳۵ه با مهر مربع «لااله الا اللّه الملک الحق المبین محمّدعلی» و تملک محمّد هادی به سال ۱۱۹۳ه با مهر بیضوی «یا هادی المضلین» و تملک هادی شریف حسینی طبیب ابن محمّد کریم زنوزی به سال ۱۲۹۳ه با مهر بیضوی «هادی الشریف الحسینی» و در برگ پایانی مهر مربع مذکور با مهر بیضوی «یا هادی المضلین» آمده است. برگ اول و چند برگ پایانی ترمیم شده است.

جلد: تیماج دو رو قهوه‌ای ترمیمی، رو ضربی ترنج و سرترنج و لچکی‌دار، اندرون مجدول زرین.

۱۴/۵×۲۵ سم. ۳۹۲گ. ۱۵س.

(ثبت ۸۷۳۱۶)

۶۷۵۵

مجموعه

۱. دستور العلاج **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۲۷۶ ر)

از: سلطان علی خراسانی گنابادی (ق ۱۰ه).

نک: ذریعه، ۸/ ۱۶۲؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۱۴۵؛ منزوی، ۱/ ۵۶۵؛ مرعشی، ۹/ ۴۹؛ مجلس، ش ۵۰۱؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۵۴ـ۳۴۵۵.

۲. هلیلهٔ کابلی **(پزشکی ـ فارسی)**

(۲۷۶ پ ـ ۲۸۰ ر)

از: نظام‌الدین احمد بن ملّا صدرا گیلانی (۱۰۵۹ه).

رسالهٔ مختصری است در خواص این گیاه که در هندوستان بسیار رواج دارد.

آغاز: سپاس و ستایش بی‌قیاس مر صانعی را که پیک بدیع الاساس انسان را به زیور عقل بیاراست....

انجام: ...چون غرض بیان بعضی خواص بود که به راقم حروف ظاهر شده همان اقتصار نمود.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۴۳؛ دانشگاه، ۱۱/ ۲۱۸۳؛ نشریه، ۲/ ۱۸۰.

۳. منافع و مضار خوردنی‌ها و نوشیدنی‌ها **(پزشکی ـ فارسی)**

(۲۸۴ ر ـ ۲۹۷ ر)

از: امین‌الدین محمّد بن مستنصر متطبب هروی اوتاجی (ق ۸ه).

نک: دانشگاه، ۹/ ۱۴۴۳؛ فهرستواره، ۵/ ۳۹۲۶ـ ۳۹۲۷؛ ذریعه، ۲۲/ ۳۱۳؛ مجلس، ش ۱۲/ ۶۲۷۱، با عنوان: سود و زیان خوردنیها و نوشیدنیها.

۴. مجربات **(پزشکی ـ فارسی)**

(۲۹۷ ر ـ ۲۹۹ پ)

از: ؟

مؤلف این رسالهٔ مختصر را پس از سفرهای بسیار و با استفاده از کتاب‌های حکمای هند و از گفتار پزشکان نامی گردآورده است. شاید یکی از آثار نظام‌الدین احمد گیلانی باشد.

آغاز: اما بعد بر ضمایر کیمیا مآثر ارباب دین و دولت و اصحاب ملک و ملت مخفی نماند که این فقیر حقیر مدت مدید و عهد بعید شد که در طلب علوم حکمت سرگشتهٔ آفاق....

انجام: ...هر که تخم کاسنی بکوبد و با گلاب برپیشانی طلا کند درد سر و نیم سر را دفع کند مجرب و آزموده.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین به شنگرف. نسخه تصحیح شده با

حاشیه‌نویسی مختصر، نسخه را موریانه آسیب رسانده و حاشیهٔ تمامی برگ‌ها ترمیم شده است، روی برگ اول فهرست برخی از رساله‌ها و در پایان کتاب اول تملک خورشید بن منوچهر به سال ۱۲۲۰ه و بین رسالهٔ دوم و سوم یادداشتی به نقل از کفایهٔ منصوری در تدبیر مولود و یادداشتی به نقل از کتاب وافیه در طب در انواع بادها و خواص هر یک و تدبیر حمام رفتن و در دو برگ پایانی یادداشتی در بروج شمالی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ترمیمی.

۱۴×۲۳سم. ۳۰۲گ. ۱۹س. **(ثبت ۸۶۹۹۵)**

۶۷۵۶

جراحی **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ؟

بیماریهایی که منجر به جراحی می‌شوند را در سه کتاب گردآورده است:

۱. امراضی که به یک دفعه در چندین نسج بروز تواند کرد مانند سرطان (امراض عامه).

۲. امراضی که عروضشان در تمام آلات و اعضاء ممکن ولی در نسج مخصوصی جای می‌گیرند مانند ورم استخوان (امراض نسجی).

۳. امراض مخصوص به هر عضو مانند امراض بیضه و چشم و گوش (امراض عضوی).

این کتاب ظاهراً ترجمهٔ یکی از کتاب‌های خارجی است که جهت مدرسهٔ دارالفنون ترجمه شده است و هر یک از کتاب‌های آن در چندین باب تنظیم شده است.

آغاز: امراض جراحی بر سه گونه است که در سه کتاب می‌نویسم اول امراضی که به یک دفعه در چندین نسج بروز تواند کرد محدود به عضو یا نسجی نباشد مانند سرطان ....

انجام: ...گاهی موجب شفا گشته است ابدرک اسرکتین در شقیقه از یک تا دو میلی گرم هر دو یا سه روز یک دفعه.

خط: نستعلیق. کاتب: صدرالدین حکیم شیرازی.

تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین به مشکی درشت و وسط سطرها.

تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، در برگ ۲۵۰ یادداشتی از کاتب به سال ۱۳۱۷ه آمده که برگ ۲۴۹ به خط میرزا ابوالحسن خان استاد وی می‌باشد که مدت ۴۸ سال سمت دکتری مریضخانهٔ دولتی را به اتفاق کاتب و میرزا نصرت حافظ الصحه و حسین خان و سیّد ابوتراب و میرزا قوام کاشی و میرزا ابراهیم قمی عهده‌دار بوده‌اند.

یادداشت‌های پراکنده‌ای در سه برگ آغازین به نقل از یکی از روزنامه‌های اروپایی در پزشکی آمده است، معادل لاتین برخی از لغات جلوی آن نوشته شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

کاغذ: الوان.

۱۳×۲۰/۵سم. ۳۶۷گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۹۹۱)

۶۷۵۷

فرسنامه **(طبیعی ـ فارسی)**

از: عبداللّه بن صفی.

نک: منزوی، ۱/ ۴۴۸؛ فهرستواره، ۵/ ۳۸۸۶.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف.

دارای ۱۲۷ صورت نقاشی آب و رنگ اسبان.

نسخه را موریانه بسیار آسیب رسانده.

جلد: مقوائی، عطف تیماج زرشکی.

۱۴×۲۲سم. ۶۷گ. ۱۵س.

(← تصویر) **(ثبت ۸۶۹۸۴)**

۶۷۵۸

مجموعه

۱. حاشیة شرح الملخص (نجوم ـ عربی)

(۱ پ ـ ۳۸ پ)

از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).

نک: التراث العربی، ۲/ ۳۱۳؛ ذریعه، ۶/ ۱۳۶، ش ۷۳۵؛ مجلس، ش ۲/ ۶۰۶ سنا.

انجام افتاده: ...التفاوت بین السنین فی هذه المدة یکون سنتین تقریباً السنة الشمسیة ثلاثمائة و خمسة.

۲. زبدة الحساب (حساب ـ فارسی)

(۳۹ ر ـ ۴۶ پ)

از: محمّدصالح بن حبیب‌اللّه طباطبائی یزدی (ق ۱۱ه).

نک: ذریعه، ۱۲/ ۲۴؛ الهیات مشهد، ۱/ ۱۴۰؛ نشریه، ۴/ ۵۱؛ فهرستواره، ۴/ ۲۶۹۵ ـ ۲۶۹۶.

انجام افتاده: ...و چون این عدد ربع مربع عدد مطلوب است پس مربع آن دویست و پنجاه و شش خواهد بود و جذر وی که شانزده است مطلوب است.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف و در اکثر موارد نانویس.

رسالهٔ اول دارای حواشی مختصر برخی با عنوان «صادق»، روی برگ اول یک رباعی شعر فارسی و مهر مربع «العبد علی اصغر الحسینی» و در آغاز رسالهٔ دوم نیز همین مهر مربع دیده می‌شود.

جلد: تیماج قرمز.

۱۴/۵ × ۲۱ سم. ۴۶ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۰۲۴)

۶۷۵۹

ترجمهٔ تحریر اقلیدس (هندسه ـ فارسی)

از: ؟

نک: ش ۶۷۳۴.

آغاز افتاده: مساوی ح ب است پس سطح ا ه سطح ا ب است در ب ح که احد قسیمی آن است و این سطح مساوی است با مجموع مربی ح ه که مربی این قسم...

انجام افتاده: ...دوم مساوات مضطر به و آن مساواتی است که به ترتیب باشد مثلاً نسبت.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین به مشکی درشت، عنوان شکلها در گوشهٔ بالای صفحات آمده است.

جلد: مقوائی با روکش ابر و باد، عطف تیماج قهوه‌ای.

۱۱/۵ × ۱۸ سم. ۱۵۹ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۸۷۵۱۸)

۶۷۶۰

مجموعه

۱. شرح خلاصة الحساب (حساب ـ عربی)

(۱ پ ـ ۷۸ ر)

از: محمّدحکیم بن علاءالدوله حسینی (ق ۱۱ه).

نک: ش ۶۵۸۷.

۲. الشمسیة فی الاصول الحسابیة (حساب ـ عربی)

(۷۹ پ ـ ۱۴۵ ر)

از: نظام‌الدین حسن بن محمّد قمی نیشابوری (۷۲۸ه).

نک: ش ۲/ ۶۴۷۶.

انجام: ...لکنه نافع فی تشحیذ الذهن و مؤکد الصحة العمل و العمدة هی ما ذکرنا.

۳. الکر (فقه ـ عربی)

(۱۴۶ پ ـ ۱۵۲ پ)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۳۱۹؛ ذریعه، ۱۷/ ۲۸۸.

خط: رسالهٔ اول و دوم نسخ و رسالهٔ سوم نستعلیق. تاریخ کتابت: ۸ صفر ۱۰۹۷ه (پایان رسالهٔ سوم).

عناوین و اشکال هندسی و جدول‌ها به شنگرف. تصحیح شده، همه رسالات با حواشی مختصر و در رسالهٔ اول برخی از حاشیه‌ها با عنوان «من افادات استادی مولانا مظفر دام ظله»، روی برگ اول نام اکبر عالمی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۰/۵ × ۲۰ سم. ۱۵۲گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۹۸۲)

۶۷۶۱

مجموعه

۱. ترجمهٔ حدیثی در احکام نجومی **(نجوم ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۲۲ ر)

ظاهراً از: شعبان بن محمّدمقیم (ق ۱۳ه).

ترجمه‌ای است بر حدیثی از امام صادق(ع) که قطب راوندی در کتاب قصص الانبیاء خود آن‌را بـه نـقل از صدوق آورده و در آن به حوادث آسمانی و علل خسوف وکسوف و برخی از امور طبیعی پرداخته است.

این رساله به سال ۱۲۲۳ه پایان یافته است.

آغاز: بدانکه در ترجمهٔ حدیث شریفی که مشـتمل است بر احکام خسوف و کسوف و حوادثات دیگر که هر سال رو می‌دهد و شیخ بزرگوار قطب‌الدین راوندی....

انجام: ...و سهل نشمرند که این علامات از کثرت معاصی به هم می‌رسد که خدای تعالی می‌خواهد بندگان را متنبه کند.

۲. احکام سکزیلدوز **(نجوم ـ فارسی)**

(۲۲ پ ـ ۲۳ پ)

از: ؟

آغاز: بدانکه از جملهٔ نـحوسات سـتارهٔ سکـزیلدوز است بدانکه اتفاق ترکستان برآنست که سکزیلدوز ستارهٔ نحس متوهم است....

انجام: ...و ایشان یعنی رجال الغیب در هر سه روز یا چهار روز از ماهی عربی در یک جانب می‌باشند.

۳. نوروزنامه **(نجوم ـ فارسی)**

(۲۳ پ ـ ۲۶ ر)

از: ؟

آغاز: باب در حکـم نـوروزنامه کـه اعـتباری است، حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام فرمود که اگر نوروز یکشنبه باشد خداوند سال آفتاب بود....

انجام: ...و در بابل غله را آفت رسد و دوستان قدیم با یکدیگر خصومت کنند و مردمان با یکدیگر نیکو شوند.

۴. رساله‌ای در اصول دین **(اعتقادات ـ فارسی)**

(۲۶ پ ـ ۲۹ ر)

از: شعبان بن محمّد مقیم (ق ۱۳ه).

رسالهٔ مختصری است در اصول دین که فقط بحث نبوت و امامت آن در رسالهٔ حاضر آمده است.

آغاز: باب در نبوت بدانکه حق تعالی فرستاده است محمّد صلی اللّه علیه و آله را به پیغمبری و رسـول بـر جمیع خلق بشارت دهـنده است مـؤمنان را بـر جـنت و نعیم....

انجام: ...و بـه جـای والسـلام بـادی از خـود جـدا می‌کردند آیا چنین کسان قابل امامتند و اعتماد به ایشان می‌توان کرد.

۵. جنگ **(متفرقه ـ فارسی و عربی)**

(۲۹ پ ـ ۵۴ ر)

از: ؟

مشتمل بر فوائد و پرسش و پاسخهایی است بیشتر

فقهی و اعتقادی که به صورت چلیپا و راسته در کتاب حاضر گردآمده که بیشتر مسائل آن در میراث و حدود و کفارات و زکات و خمس و نماز می‌باشد.

۶. حساب **(حساب ـ فارسی)**
= میزان الحساب = زبدة الحساب
(۵۴ پ ـ ۷۹ ر)
از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).
نک: ش ۳/ ۶۴۷۶.

۷. رساله‌ای در نجوم **(نجوم ـ فارسی)**
(۷۹ پ ـ ۸۵ ر)
از: ؟
آغاز: بدانکه علم نجوم بر سه قسم است یکی را علم کلی خوانند و آن معرفت ترکیب افلاک است و چندیت کواکب ....
انجام افتاده: ...و اینجاست که خدای تعالی می‌فرماید ثم رددناه اسفل السافلین پس هر کجا که مردم به زمین بایستند بالای خویش.
خط: نستعلیق. کاتب: شعبان بن محمّد مقیم.
تاریخ کتابت: ۱۲۲۳ه (پایان رسالهٔ اول)، همو در همان سال (پایان رسالهٔ سوم)، رسالهٔ پنجم تا هفتم شکسته نستعلیق و به خطی دیگر، سال ۱۱۲۵ه (پایان رسالهٔ ششم).
عناوین به شنگرف.
روی برگ اول مطالبی از رسالهٔ چهارم در نبوت آمده است، رسالهٔ پنجم به خط مؤلف و برگ‌های آن الوان، اشکال هندسی در رسالهٔ هفتم ترسیم نشده است.
جلد: تیماج مشکی با جدول‌کشی ضربی.
۱۱×۱۷سم. ۸۵گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۷۰۰۴)

۶۷۶۲

مجموعه

۱. مجموعهٔ شمسی **(نجوم ـ فارسی)**
(۱ پ ـ ۳۱ پ)
از: ابوالخیر بن مولوی غیاث‌الدین.
نک: منزوی، ۱/ ۲۹۵؛ مشار فارسی، ۴/ ۴۵۸۰؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۳۶.

۲. نقود الحساب **(حساب ـ فارسی)**
(۳۷ پ ـ ۵۱ پ)
از: قاضی ابوعلی محمّد ارتضاعلی خان بهادر صفوی گوپاموی (۱۲۵۱ه).
نک: منزوی، ۲/ ۱۰۷۴؛ نشریه، ۴/ ۳۷؛ ذریعه، ۲۴/ ۲۹۵؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۵۲.
نسخهٔ حاضر فقط باب هشتم در استخراج درجهٔ ادویه مرکبه را داراست.

۳. ترجمة الصلاة = آداب نماز **(فقه ـ فارسی)**
(۶۹ پ ـ ۱۲۲ پ)
از: ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ه).
نک: کشف الحجب، ۱۱۷؛ مرعشی، ۱/ ۲۰۵؛ ملی، ۴/ ۳۱۲؛ ذریعه، ۴/ ۱۱۳؛ کتابشناسی مجلسی، ۶۷ـ۶۸.
خط: نستعلیق هندی. کاتب: میر غلام حسین.
تاریخ کتابت: ۶ شوال ۱۲۶۸ه جهت میر اشرف علی (پایان رسالهٔ اول)، ۱۰ رمضان ۱۲۶۸ه (پایان رسالهٔ دوم)، ۱۰ ذی‌حجهٔ ۱۲۶۸ه (پایان رسالهٔ سوم).
عناوین و جدول‌ها به قرمز. در پایان رسالهٔ اول کاتب جدولی در طول و اقطار کواکب سیاره از اختراعات استادش مولوی عبدالرحیم صاحب آورده است، بین رسالهٔ اول و دوم برگ‌هایی

سفید گذاشته‌اند و بین رسالهٔ دوم و سوم فائده‌ای در جبر و مقابله و چند مسأله با حل آن به خط کاتب در ۱۰ رمضان ۱۲۶۸ه و فائده‌ای در مساحت و جدولی در معرفت طلوع و غروب آفتاب در ماههای فرنگی دیده می‌شود، نسخه را موریانه آسیب رسانده و ترمیم شده است.

جلد: تیماج قرمز ترمیمی، عطف و دور تیماج مشکی.

۱۰×۱۵سم. ۱۲۲گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۰۱۱)

۶۷۶۳

مجموعه

۱. مطلع (مطالع) هیلاج **(اسطرلاب ـ فارسی)**

(۱ ر ـ ۵۰ پ)

از: قاسم علی قائنی (ق ۱۱ه).

نک: ذریعه، ۲۱/ ۱۵۷؛ مجلس، ش ۴/ ۶۲۶۶؛ نشریه، ۵/ ۱۶۲؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۴۷.

آغاز افتاده: یک نور سعادت بر سعادت نور بر نور الفقیر الی اللّه الغنی و رب الجلی قاسم علی قائنی به هدایت هادی به سعادت اشرف ....

۲. مطلع (مطالع) الحکم **(اسطرلاب ـ فارسی)**

(۵۱ پ ـ ۸۶ ر)

از: قاسم علی قائنی (ق ۱۱ه).

در شناخت اوقات نماز و سمت قبله و ساعات و دقایق، استخراج شده از صفحه‌ای که مؤلف آن را اختراع و به نام لوح الانوار نامیده است، در مقدمه و ۱۵ باب و خاتمه بدین تفصیل:

مقدمه: در تعریف صفحهٔ مذکور.

باب اول: در بیان ارتفاع گرفتن آفتاب از لوح الانوار.

باب دوم: در بیان معرفت ساعات از روز گذشته یا باقی مانده.

باب سوم: در معرفت ارتفاع از ساعات و اجزای غایت.

باب چهارم: در معرفت ساعات زمانی از خطوط منقوطه که در تحت الارض است از ظل شاخص.

باب پنجم: در معرفت ساعات از خطوط منقوطه که بر فوق الارض است در لوح مذکور.

باب ششم: در معرفت ساعات از خطوط عضاده و سایه لبنه.

باب هفتم: در معرفت ساعات از لوح الانوار از ظل شاخص.

باب هشتم: در معرفت اول وقت ظهر و عصر از لوح مذکور.

باب نهم: در معرفت سمت قبله از لوح مذکور.

باب دهم: در طریقهٔ استخراج قوس انحراف از طول و عرض.

باب یازدهم: در معرفت ارتفاع جبل یا مناره و امثال آن از لوح مذکور.

باب دوازدهم: در معرفت عمق بئر از لوح مذکور.

باب سیزدهم: در معرفت عرض رودها و دریاها از لوح مذکور.

باب چهاردهم: در معرفت اعماق آبار از لوحم ذکور.

باب پانزدهم: در معرفت اجزاء قنوات.

خاتمه: در معرفت ستاره‌ای چند از ثوابت که به جهت ارتفاع گرفتن شب به کار آیند.

آغاز: سپاس و ستایش مر حکیمی را که در میل اول چندین هزار مدار مصوّر گردانید از عظام و صغار و ثوابت و سیار یا خالق اللیل و النهار ....

انجام: ...و در سطر که بر فوق آن بد نوشته‌اند بد باشد جدول با اسامی و ارقام مذکوره این است.

نک: فهرستواره، ۴/ ۳۰۴۶؛ ذریعه، ۲۱/ ۱۴۶؛ مجلس، ش ۵/ ۶۲۶۶؛ نشریه، ۵/ ۱۶۲.

خط: نسخ. کاتب: حسینی بیارجمندی. تاریخ کتابت: ذی‌قعدهٔ ۱۱۰۱ه. مکان کتابت: مشهد رضوی (پایان رسالهٔ دوم).
عناوین و جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف.
هر دو رساله تصحیح شده‌اند، روی برگ اول مهر مربع «عبده محمّدحسین الحسینی» و روی برگ دوم وقفنامهٔ کتاب از سیّد محمّد حسینی با مهر مربع «العبد محمّد الحسینی» و در بسیاری از برگ‌ها مهر بیضوی «وقف اولاد» دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی.
۱۱×۱۸سم. ۸۶گ. ۱۳س. **(ثبت ۸۶۹۹۷)**

۶۷۶۴

ریاض الادویه **(پزشکی ـ فارسی)**

از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).

نک: منزوی، ۱/ ۵۸۹؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۷۲۴؛ دانشگاه، ۱۷/ ۵۲؛ نشریه، ۲/ ۳۲۸؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۸۹.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: سلخ جمادی الاول ۱۱۲۳ه.
عناوین به شنگرف.
تصحیح شده. با حواشی به نقل از کتاب‌های پزشکی همچون ذخیرهٔ خوارزمشاهی، روی برگ اول نام کتاب با تملکی پاک شده به سال ۱۳۰۵ه و یک یادداشت پزشکی و در برگ پایانی نیز یادداشتی عربی به نقل از بقراط حکیم آمده است، بسیاری از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، برخی از برگ‌ها به خط نسخ کتابت شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.
۱۱/۵×۲۱سم. ۱۴۷گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۷۳۱۸)

۶۷۶۵

التحفة الشاهیة **(نجوم ـ عربی)**

از: قطب‌الدین محمود بن مسعود شیرازی (۷۱۰ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۳۶۷؛ هدیة العارفین، ۲/ ۴۰۶ـ۴۰۷؛ شرح حال شیرازی، محمّدتقی میر، ۷۳ـ۷۵؛ مجلس، ش ۱۱/ ۳۲۸۰.

انجام افتاده: ...و هذه صورة الافلاک المجسمة للزهرة حسب ما یتصور علی السطح مجردة عن الصغیرة و الکبیرة و الحافظة لما عرفت.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۸ه.
عناوین و اشکال نجومی به شنگرف. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی بسیار مختصر، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملکی به سال ۱۰۸۳ه با مهر بیضوی «محمّدهادی» و تملک کمال‌الدین بن... طاهر بن محمّد بن ابراهیم شهرستانی؟ و مهر مربع «نظام‌الدین احمد» و مهر هشت گوش «یستعین باللّه العبد موسی» و تملک عبدالغنی ثانی حسینی به سال ۱۱۰۷ه (یا ۱۱۷۰ه) با مهر بیضوی ناخوان و تملکی به سال ۱۱۹۹ه با مهر بیضوی «الواثق باللّه الغنی... الحسینی» و چند یادداشت محو شده آمده است.
جلد: تیماج مشکی.
۱۲×۱۵ سم. ۱۰۹گ. ۲۱ س.
(ثبت ۸۷۳۳۰)

۶۷۶۶

مجموعه

۱. معرفت تقویم **(تقویم ـ فارسی)**

(۱پ ـ۵ر)

از: سعد بن محمّد بن صفار.

نک: ذریعه، ۲۱/ ۲۵۳؛ ملی، ۱۰/ ۲۱۲؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۵۲.

۲. عشق **(عرفان ـ فارسی)**

(۵ پ ـ ۲۰ ر)

از: قطبی.

به نام خضر بیگ چلبی.

آغاز: حمد و ثنا آن خالقی را که قندیل حسن نازنینان را به آتش عشق منور گردانید....

انجام: ...عناصر آن پاک عنصر از حد اعتدال متجاوز مباد.

۳. دستور معما **(معما ـ فارسی)**

(۲۴ پ ـ ۵۳ ر)

از: نورالدین عبدالرحمن بن احمد جامی (۸۹۸ه).

نک: ش ۳/ ۶۵۸۸.

۴. معما **(معما ـ فارسی)**

(۵۴ پ ـ ۷۸ ر)

از: جلال‌الدین محمّد بن اسعد دوانی (۹۰۸ه).

رسالهٔ مختصری است در معما که به سال «عضد» (۸۷۲ه) در یزد به پایان رسیده است.

آغاز: حمداً لا یتناهی عداً و العدد مداد الابد... اما بعد این مختصری است در بیان قواعد معما....

انجام:

در شکل پوی چو بینم او را پیدا

از مکر رقیب دیو سیرت به خال

خط: نستعلیق. کاتب: سیّد احمد بن علی ثیروی. تاریخ کتابت: اوائل محرم ۸۸۳ه. مکان کتابت: بلدهٔ ثیره (پایان رسالهٔ دوم). رسالهٔ سوم و چهارم از ق ۱۰ه.

عناوین به شنگرف. روی برگ اول نام برخی از رساله‌ها و در آغاز رسالهٔ سوم یک بیت شعر فارسی از ملک التجار و در آغاز رسالهٔ چهارم چند معمای فارسی به اسم پارسا و پاشا و محمّد آمده است، در برخی از برگ‌ها مهر بیضوی «طغرای» ناخوانی دیده می‌شود، بین برخی از رساله‌ها برگ‌هایی سفید گذاشته شده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار سبک ترک عثمانی.

۱۱/۵×۱۸سم. ۷۸گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۶۷۷)

۶۷۶۷

شرح خلاصة الحساب **(حساب ـ عربی)**

از: شمس‌الدین علی حسینی خلخالی (ق ۱۱ه).

نک: التراث العربی، ۳/ ۳۰۴؛ ذریعه، ۱۳/ ۲۳۱، ش ۸۲۹.

خط: نستعلیق. کاتب: عبدالحسین بن ابوالحسن حسینی تنکابنی. تاریخ کتابت: شنبه ۲۲ رمضان ۱۱۹۱ه.

عناوین و متن به شنگرف، جدول‌ها و اشکال هندسی به مشکی و شنگرف. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مفصل در برخی از برگ‌ها، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف آمده است، در برگ پایانی یادداشتی در حساب به عربی آمده است.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۱×۱۷/۵سم. ۱۱۳گ. ۱۲س.

(ثبت ۸۷۳۲۱)

۶۷۶۸

قوانین السیاق **(حساب ـ فارسی)**

از: محمّد کاظم کاشانی (ق ۱۳ه).

نک: ذریعه، ۱۷/ ۲۰۱؛ ادبیات، ۱/ ۳۸۶؛ منزوی، ۱/ ۱۸۸؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۲۱.

خط: نستعلیق و ارقام به سیاق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

در بالای برگ‌ها نشان شیر و خورشید زرین آمده است.

جلد: تیماج قرمز بدون مقوا.
کاغذ: الوان.
۱۴×۲۱/۵سم. ۷۰گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۷۳۲۰)

۶۷۶۹

احکام تحاویل سنی العالم **(نجوم ـ عربی)**
= نکات الاحکام = احکام مغربی

از: محیی‌الدین یحیی بن محمّد بن ابی‌الشکر مغربی اندلسی (ق ۷ه).
نک: ش ۶۴۳۱.

آغاز افتاده: مما جمعه المتقدمون و اتفق علیه المتأخرون بقول رأس سنة العالم و هو وقت حلول... اول نقطة منها توسط الارض جیب الطول من أحصی نهایة العمر ....

انجام: ...انتهی الیه العدد فههنا حب الزدار الأعظم فیحکم علیه بحسب قوته فی اول فرد... و بحسب قوة سرمده و قوت حلول... اول برج م.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین نانویس. در روی برگ اول تملکی محو شده و در پشت برگ اول یادداشتی در تصحیح نسخه از ابوتراب بن ابوالقاسم موسوی دیده می‌شود.
جلد: مقوائی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.
۱۱/۵×۱۸/۵سم. ۷۵گ. ۱۹س.
(ثبت ۸۷۶۶۵)

۶۷۷۰

مجموعه

۱. مدخل منظوم **(نجوم ـ فارسی)**
(۲ ر ـ ۱۳ ر)
از: عبدالجبار خجندی (ق ۷ه).
نک: ش ۸/ ۶۴۳۴.

۲. احکام سال ترکان **(نجوم ـ فارسی)**
(۱۳ پ ـ ۱۶ ر)
از: ؟
بابی از کتاب ظاهراً گسترده‌ای در این علم است که به بررسی احکام نجومی سال‌ها بنا بر تقسیم ترکان پرداخته است.

آغاز: باب در احکام سال ترکان بر طالع سال اتفاق افتد... چون سال موش در آید ایمنی باشد روزگار خوش گذرد و خوش گردد در میان سال تیره و نم و باران بود....

انجام: ...و هشت سال بعد از آن در سن خزیف که آخر کاهیدن است و حال او بر مزاج زحل است و زحل صاحب نوبت اوست تا آخر عمر.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۹ جمادی الثانی ۱۲۴۶ه (پایان رسالهٔ اول)، سال ۱۲۴۶ه (پایان رسالهٔ دوم).
عناوین به قرمز. در برگ آغازین اشعاری عربی و در برگ پایانی چند طلسم آمده است.
جلد: مقوائی، عطف پارچه‌ای مشکی.
۱۳×۱۹سم. ۱۶گ. ۱۷س. **(ثبت ۸۷۴۳۱)**

۶۷۷۱

مجموعه

۱. الاسطرلاب **(اسطرلاب ـ عربی)**
= الاسطرلاب الشمالی
(۱ پ ـ ۱۰ پ)
از: ؟
نک: ش ۶۴۷۲.

۲. حساب العقود **(حساب ـ فارسی)**
= عقد الاصابع = انگشت شماری
(۱۱ پ ـ ۱۳ ر)
از: شرف‌الدین علی یزدی معمائی (ق ۹ه).
نک: ذریعه، ۷/ ۱۱، ش ۳۹؛ فهرستواره، ۴/ ۲۶۰۷؛

منزوی، ۱۰/ ۱۶۰؛ کشف الظنون، ۲/ ۶۶۵؛ مجلس، ش ۲۸/ ۷۷۰ طباطبائی، دانشگاه، ۴/ ۸۳۶.

۳. الدر الیتیم فی علم التجوید **(تجوید ـ عربی)**

(۱۴ ر ـ ۱۷ پ)

از: تقی‌الدین محمّد بن پیرعلی برکوی (۹۸۱ه).

نک: کشاف الفهارس، ۱/ ۳۱۲؛ کشف الظنون، ۱/ ۷۳۷؛ هدیة العارفین، ۲/ ۲۵۲؛ مرعشی، ۶/ ۸۹ با عنوان: مخارج الحروف.

۴. الصفیحة **(اسطرلاب ـ عربی)**

(۱۹ پ ـ ۲۳ پ)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۵/ ۶۴۳۴.

خط: نستعلیق. کاتب: عبدالحسین بن عباس تبریزی. تاریخ کتابت: ۱۵ جمادی الثانی ۱۳۲۳ه (پایان رسالهٔ اول)، دوشنبه ۱۵ ذی‌حجهٔ ۱۳۲۲ه به امر امین خلوت (پایان رسالهٔ دوم)، ذی‌حجهٔ ۱۳۲۲ه (پایان رسالهٔ سوم)، ۲ رجب ۱۳۲۳ه (پایان رسالهٔ چهارم).

عناوین به مشکی درشت. در آغاز هر رساله نام آن به خط کاتب آمده است، روی برگ اول تملکی با مهر مربع ناخوان و مهر کتابخانهٔ شخصی «محمّد قاری در تبریز» دیده می‌شود.

بدون جلد.

۱۲/۵×۱۹سم. ۲۳گ. ۱۷س. **(ثبت ۸۷۴۳۶)**

۶۷۷۲

الاعداد و الاوفاق **(علوم غریبه ـ عربی)**

از: دبیرالدین علی‌اکبر بن شیر محمّد صدرالاسلام همدانی (۱۳۲۵ه).

نک: ذریعه، ۲/ ۲۳۳.

بسیاری از مطالب را به نقل از استادش (ظاهراً سیّد محمّد هندی) آورده و به سال ۱۳۲۳ه در نجف اشرف در پاره‌ای از موارد اشاره دارد.

انجام افتاده: ...مثل عدد الاسم و ما اجتمع اطرح منه ما مضی اکثر الکاملة من القرون الکاملة و مابقی دون قرن او مثله اضفه الی ما فی.

خط: نستعلیق. کاتب: ظاهراً مؤلف.

عناوین به مشکی درشت یا آبی یا با خطی مشکی بر فراز آن نشانی دارد. تصحیح شده، برگ اول ترمیم شده، در بدرقهٔ کتاب چند انشاء خطاب به میرزا یعقوب خان در پذیرفتن دعوت شخصی هندی از جواد؟ و بدگویی از آن هندی و تصدیق کلام جواد در ضمن یک رباعی فارسی:

هرکس بعلی نقی شقی میهمان شود
در انتظار باغ امیدش خزان شود
هرکس فتد به دام فریب چنین خری
جزو شمار سلسلهٔ ابلهان شود

و چند یادداشت دیگر در بدگویی از همو و در برگ پایانی نیز چند فائدهٔ پراکنده در علوم غریبه و جداولی در این موضوع آمده است.

جلد: تیماج تریاکی با جدول‌کشی ضربی.

۱۲/۵×۲۰سم. ۴۸گ. ۱۴س. **(ثبت ۸۷۴۳۴)**

۶۷۷۳

مجموعه

۱. الطب الجدید الکیمیاوی **(پزشکی ـ عربی)**

(۱ پ ـ ۴۹ ر)

از: براکلسوس.

نک: ش ۱/ ۶۶۴۱.

۲. اسرار النکاح **(پزشکی ـ عربی)**

(۵۰ پ ـ ۶۱ پ)

از: حاج زین عطار (۸۰۶ه).

در اسرار نکاح و آنچه در تقویت قوهٔ باه مفید است، نگاشته‌شده به درخواست برخی از دوستان در دو جزء هر یک مشتمل بر ۱۰ باب بدین تفصیل:

الجزء الاول: فی اسرار الرجال.

الباب الاول: ذکر مقدمة یلزم معرفتها من اداء ترکیب الادویة الباهیة.

الباب الثانی: فی معرفة ادویة المفردة الزائدة فی الباه.

الباب الثالث: فی معرفة الاغذیة المرکبة الزائدة فی الباه.

الباب الرابع: فی معرفة ادویة المرکبة الزائدة فی الباه.

الباب الخامس: فی معرفة المسوحات و الضمادات و الحقن و الحمولات الزائدة فی الباه.

الباب السادس: فی معرفة الادویة الملذذة فی الجماع.

الباب السابع: فی معرفة الادویة التی تعظم الذکر و تصلبه.

الباب الثامن: فی معرفة الادویة المغنیة علی الحبل.

الباب التاسع: فی معرفة الادویة المانعة من الحبل.

الباب العاشر: فی معرفة الاشیاء المنقصة للباه ممیتة الشهوة و الجماع.

بقیهٔ عناوین در نسخهٔ حاضر نیامده است.

آغاز: الحمد للّه الذی خلق الانسان من طین ثم جعل نسله من ماء مهین ثم سواه فی قرار مکین....

انجام: ...و درهم جوز بواد نصف درهم کندر یشرب منه کل یوم در همین مع شراب الخشخاش فانه نافع جداً.

نک: ذریعه، ۲/ ۵۶.

۳. لب لباب تحفة المؤمنین (پزشکی ـ فارسی)

(۶۳ ر ـ ۸۳ ر)

از: محمّدعلی مشهور به عندلیب.

مؤلف زمانی را که در مصر ساکن بوده مجربات کتاب تحفة المؤمنین را به ترتیب حروف الفبا در رسالهٔ حاضر گردآورده است.

نام رساله بر فراز صفحهٔ اول آمده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد اقل فقراء... در محروسهٔ مصر به سببی مشغولی به خاطر رسید که مجربات کتاب تحفة المؤمنین را به ترتیبی که هست....

انجام: ...و باسمیه مصلحات آن نشاسته و آرد جوو روغن بادام و گل سرخ و رب سوس و کتیراست.

۴. سر الاسرار (نجوم ـ عربی)
فی حقیقة التیسیر و کیفیة الاستمرار

(۱۰۷ ر ـ ۱۷۷ پ)

از: ابوالقاسم علی بن احمد بلخی (پس از ۳۳۵ه).

نک: ش ۲/ ۶۴۱۹.

از اواسط باب اول را دارا و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: ذلک الانتقال اما ان یکون بروجاًاو درجاً أو یکون بروجاً و درجاً معاً....

خط: نسخ. تاریخ کتابت: پنجشنبه از جمادی الاول ۱۲۴۴ه. مکان کتابت: مصر قاهره (پایان رسالهٔ اول)، جمعه از ماه رجب ۱۲۴۴ه در مصر (پایان رسالهٔ سوم)، عطاء اللّه بن مولانا خروش (خرون یا خروک) نوقدی، سال ۸۴۵ه در سمرقند (پایان رسالهٔ چهارم).

عناوین به شنگرف. اشکال هندسی در رسالهٔ چهارم ترسیم نشده و جای آنها سفید مانده است، روی برگ اول یادداشتی در کیمیا به ترکی و بین رسالهٔ دوم و سوم چند یادداشت پراکنده به نقل از تحفة المؤمنین و بین رسالهٔ سوم و چهارم نیز یادداشت‌هایی در پزشکی به فارسی ظاهراً از تحفة المؤمنین و یادداشت‌هایی در کیمیا به عربی ظاهراً به نقل از زاد المسافرین آمده است.

جلد: مقوائی با روکش ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج زرشکی.
۱۶×۲۱/۵سم. ۱۷۷گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) (ثبت ۸۷۴۲۴)

۶۷۷۴

جنگ بیاض (دعا و پزشکی ـ فارسی)
از: ؟
پراکنده‌هایی است در پزشکی و شناخت معجونها و شربتها و سمها و طبیعت و منفعت و مضرت و دفع مضرت خوردنیها و آشامیدنیها در جداولی و دستور خوردن اغذیه و نفع و ضرر آن، و آتشک و بیخ چینی و خواص ادویهٔ مفرده به‌نظم و برخی از مجربات حکیم زین‌العابدین و شیخ تقی‌الدین عبدالمحسن واسطی، و ادعیهٔ پراکنده و طلسمات در دفع آفات و رفع بلیات، تعبیر خواب و برخی از احکام فرس نامه و احضار ارواح و شیاطین و آتش‌بازی و فال گرفتن و...
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین به شنگرف، خطوط چلیپا و راسته.
بسیاری از برگ‌ها ترمیم شده است، در برخی از برگ‌ها مهر مربع «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین عبده محمّدنصیر» و مهر مربع «عبده الراجی موسی» دیده می‌شود، روی برگ اول یادداشتی بدون نام نویسنده در حرکت از بندر بوشهر به اتفاق حاجی سیّد ابوالحسن و رفتن به بمبئی و یادداشت «خط مظفر علی شاه» دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار بدون مقوا، عطف زرشکی.
۱۴/۵×۲۳/۵سم. ۱۷۰گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۷۲۹۶)

۶۷۷۵

مجموعه

۱. التذکرة فی علم البزدره = باز نامه (طبیعی ـ فارسی)
(۱ر ـ ۶۴پ)
از: محمّد بن علی بن زاهد شوشتری.
نک: ذریعه، ۴/ ۴۵؛ ملک، ۵/ ۶۵؛ فهرستواره، ۵/ ۳۸۰۵.

۲. فرس‌نامهٔ منظوم (طبیعی ـ فارسی)
(۶۵ر ـ ۹۰پ)
از: فارس؟
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۸۸۷؛ منزوی، ۱/ ۴۴۴؛ ذریعه، ۱۶/ ۱۷۱؛ نشریه، ۳/ ۳۲؛ دائرة المعارف، ۱/ ۹۱؛ ملی، ۵/ ۳۹۵؛ مجلس، ش ۳/ ۵۶۹ سنا.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: یکشنبه ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۱۴ه (پایان رسالهٔ اول)، جمعه ۱۰ رمضان ۱۲۱۴ه، مکان کتابت: خاش (پایان رسالهٔ دوم).
عناوین به قرمز. در برگ پایانی یادداشتی در دعا و چند بیت شعر فارسی دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته بدون مقوا.
۱۱×۱۷/۵سم. ۹۱گ. ۱۲س. (ثبت ۸۷۲۹۸)

۶۷۷۶

زایچهٔ ولادت (نجوم ـ فارسی)
از: ؟
طالع زایچهٔ ولادت است به سال ۱۰۷۱ه که مدت ۴۲ سال از ولادت صاحب طالع می‌گذشته و ولادت او به سال ۱۰۲۹ه در اصفهان و تا ۷۵ سالگی صاحب زایچه مصادف با سال ۱۱۰۳ه را داراست، با جدول‌ها و

مطالب مربوط به این فن و بیان درجهٔ طالع و تسویة البیوت و استخراج تقاویم کواکب و سهام و تعیین هیلاجات و کدخداهات و استخراج عطایا و تسییرات و احکام ثمره و نتیجهٔ این دلایل.

آغاز افتاده: فصل در مطارح شعاعات کواکب به قول احکامیان مراد به اشعهٔ کواکب در این مقام تحدید ابعادی است که مواقع ظهور تأثیرات کواکب تواند بود....

انجام:

ترا عطیهٔ عمری چنانکه هیلاجش
کند کبیسهٔ سالش عطای کبری را

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۷ شعبان ۱۰۷۲ه.
صفحات مجدول به زر و مشکی و لاجورد با کمندی به شنگرف. عناوین به خط رقاع و به شنگرف و ارغوانی، تصحیح شده.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار زرین.
۱۵×۲۴/۵ سم. ۹۲گ. ۱۶س. **(ثبت ۸۷۳۰۵)**

۶۷۷۷

مجموعه

۱. قرابادین = معرفت ادویه **(پزشکی ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۸۱ر)
از: میرزا علی رضا خان.

رسالهٔ مختصری است در شناخت دواهای مختلف و خواص هر یک از آنها به ترتیب حروف الفبا.

نگاشته شده به امر مخبرالدوله علی قلی‌خان وزیر علوم و معتمدالسلطان نیرالملک رئیس مدرسهٔ دارالفنون و به اجازهٔ محمّد حسین خان سرتیپ و ناظم مدرسهٔ مبارکه و به درخواست جمعی از پزشکان مدرسه و با اشاره به استادش میرزا ابوالحسن خان. مؤلف در مقدمهٔ کتاب اشاره به برخی از مصادر خود نموده که تمامی از کتاب‌های تألیف شدهٔ اروپایی است و نیز اشاره مختصری به تألیفات و کتبی که ترجمه نموده نیز دارد و نام مؤلف به واسطهٔ تصریح به همین مؤلفات بدست آمد که از جملهٔ آنها می‌توان تشریح تفصیلی را نام برد که در فهرستواره، ۵/ ۳۳۷۸ معرفی شده است.

آغاز: سپاس فزون از قیاس مهین یزدان یکتا را رواست که ما را از نیستی به هستی خواست و این چهار بالش را بدین چتر زرین بیار است....

انجام: ... یُد پدراژیرات دویدور دوپطاسیم قدرشربش یک تا سه گندم و در کوفت به غایت نافع است.

۲. اصول علم فیزیک **(طبیعی ـ فارسی)**
(۸۳پ ـ ۱۲۸پ)
از: ؟

ظاهراً ترجمهٔ یکی از آثار اروپائیان در این فن است. سه رساله در این موضوع در فهرستواره ۵/ ۳۷۸۲ معرفی شده است که ظاهراً رسالهٔ حاضر غیر آنهاست.

آغاز: اصول علم فیزیک مقدمه تعریفات فیزیک علمی است که در آن بحث می‌شود از خواص عمومی اجسام و قوه ثقل... و حرارت و الکتریسیته و نور و آثاری که در اجسام از آنها به ظهور می‌آید....

انجام افتاده: ... و تلمبهٔ دیگر محض این قرار داده‌اند که آب گرم شدهٔ این منبع را هر وقت لازم است.

خط: نستعلیق. کاتب: عبدالحسین بن عبدالکریم حسینی. تاریخ کتابت: ۹ ذی حجهٔ ۱۳۲۰ه (پایان رسالهٔ اول).
عناوین به مشکی درشت.
جلد: تیماج قرمز بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.
۱۱×۱۷ سم. ۱۲۸گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۳۷۵۰)

۶۷۷۸

شرح زیج الغ‌بیگ **(نجوم ـ فارسی)**
از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).
نک: ذریعه، ۱۳/ ۳۰۹؛ منزوی، ۱/ ۲۷۴؛ مرعشی،

۵/ ۲۹۳؛ دانشگاه، ۴/ ۹۱۵؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۴۸ـ ۲۹۴۹؛ مجلس، ش ۸۴۰ سنا.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: اوائل ق ۱۱ه.

عناوین و نشانی متن به شنگرف. اشکال هندسی و جدول‌ها ترسیم نشده است، تصحیح شده، برخی از برگ‌ها وصالی و ترمیم شده‌اند، در بدرقهٔ کتاب یادداشتی از سیّد محمّد جزائری در بارهٔ کتاب و مؤلف به سال ۱۳۸۳ه و روی برگ اول تملک ابوالحسن بن عبداللّه موسوی شوشتری در اورنگ‌آباد به سال ۱۱۰۶ه با مهر مربع «ابوالحسن الموسوی» و مهر دائری بزرگ «مرید پادشاه عالم گیر محمّدتقی ۱۰۳۸» و مهر «سید محمّد موسوی جزائری» و در برگ پایانی تاریخ تألیف کتاب حاضر به حساب سال شمسی و قمری و یزدجردی و رومی و جلالی آمده است، دارای حواشی مختصر برخی با عنوان «احمد عفی عنه».

جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.

۱۴/۵×۲۴/۵ سم. ۴۳۷گ. ۲۰ س.

(ثبت ۸۷۲۹۲)

۶۷۷۹

کتابی در طب **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ؟

کتابی است در پزشکی با عناوین «باب ـ باب» بدون شماره، در بیان بیماریها و طریق درمان آنها از سیّد محمّد عرب و جمشید بیگ نقل نموده است.

آغاز افتاده: درهم آمیزند و سه بار مالند و در حمام نافع‌تر بود باب ترکیدن لب و پای مازورا با پیه بز بکوبند و بروی مالند نافع بود....

انجام افتاده: ... علاج فصد... و تنقیه به حب ایاره و النبات و چربی اجتناب تمام نماید موش را... باانگبین... در چشم کشند.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به قرمز.

در حاشیهٔ نسخه فوائد پراکنده‌ای آمده است، روی برگ اول مهر بیضوی «محمّد جواد» و «حسینعلی» دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها وصالی شده است.

جلد: مقوائی، عطف پارچه‌ای خاکستری.

۱۶×۲۱/۵ سم. ۶۵گ. ۱۳س. **(ثبت ۸۶۲۵۶)**

۶۷۸۰

مجموعه

۱. زبدة قوانین العلاج **(پزشکی ـ فارسی)**

(۵پ ـ ۸۹پ)

از: غیاث‌الدین محمّد بن علاءالدین بن هبةاللّه سبزواری، غیاث متطب (ق ۹ه).

نک: ش ۵/ ۶۴۸۹.

۲. اطعمهٔ مرضی **(پزشکی ـ فارسی)**

(۸۹پ ـ ۱۱۴ر)

از: ؟

مقالهٔ دوم (یا سوم) از کتاب مفصلی است در پزشکی در بیان غذاهایی که بیماران را مفید افتد، شاید بخشی از نفائس الطب باشد که در کتابخانهٔ گلپایگانی ۳/ ۵۶ معرفی شده و همان رساله‌ای است که در نشریه ۵/ ۸۵ به عنوان دستور معالجه به اغذیه و در الهیات مشهد، ۱/ ۴۲۷ با عنوان «مقالهٔ سوم از رساله طب شیخ اویس لطیفی» معرفی شده است.

آغاز: مقالهٔ دوم در بیان اغذیه مرضی یعنی غذاهای بیماران بدانکه علاج بیماران بر دو قسم است یک قسم این است که علاج ایشان به مجرد اغذیه کنند....

انجام: ... و ملاحظه کند در آن حال اسنان فصول و اخلاط و عادات.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: اواخر جمادی

الاول ۱۲۲۷ه (پایان رسالهٔ اول)، دین محمّد، ۲۳ ذی قعدهٔ ۱۳۱۱ه (پایان رسالهٔ دوم).
عناوین به مشکی درشت. در پنج برگ آغازین چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی برخی به سال ۱۳۲۴ه و مهرهای بیضوی «محمّد جواد» و «حسینعلی» و در سه برگ پایانی چند یادداشت از طب اکبری دیده می‌شود.
جلد: تیماج دو رو، رو تیماج قهوه‌ای، اندرون تیماج مشکی.
۱۰/۵×۱۷/۵سم. ۱۱۶گ. ۱۸س.
(ثبت ۸۶۲۵۵)

۶۷۸۱

مجموعه

۱. حاشیة مبحث الوقت و القبلة من الروضة البهیة **(فقه ـ عربی)**
(۲ پ ـ ۷۱ ر)
از: محمّدصالح بن محمّدسعید خلخالی (ق ۱۲ه).
نک: التراث العربی، ۲/ ۳۴۵؛ ذریعه، ۱/ ۵۹؛ با عنوان: الابانة المرضیة فی شرح مبحث الوقت و القبلة من الروضة البهیة.
این رساله در نسخهٔ حاضر به نام الامانة المرضیة فی شرح الوقت و القبلة من شرح اللمعة الدمشقیة نامیده شده است.

۲. خلاصة الحساب **(حساب ـ عربی)**
(۷۲ پ ـ ۹۶ ر)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۱/ ۶۴۴۴.
خط: نسخ. کاتب: محمّد حسین بن علی بروجردی. تاریخ کتابت: ۲۶ ذی‌قعدهٔ ۱۳۱۹ه (پایان رسالهٔ اول)، همو در پنجشنبه از نیمهٔ ذی‌قعدهٔ ۱۳۱۸ه (پایان رسالهٔ دوم).
عناوین به قرمز یا مشکی درشت، جداول و اشکال هندسی به قرمز و مشکی.
در دو برگ آغازین تملک شیخ محمّد حسین و جدولی منسوب به فیثاغورس دیده می‌شود.
جلد: پارچه‌ای قرمز.
۱۰/۵×۱۸سم. ۹۶گ. ۱۴س. **(ثبت ۷۹۰۴۵)**

۶۷۸۲

زبدة الطب **(پزشکی ـ عربی)**
از: امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسن (حسین) حسینی جرجانی (۵۳۱ه).
نک: التراث العربی، ۳/ ۱۶۵؛ کشف الظنون، ۲/ ۹۵۲؛ ایضاح المکنون، ۱/ ۶۱۱؛ هدیة العارفین، ۱/ ۲۱۰؛ ذریعه، ۱۲/ ۲۹؛ مجلس، ش ۱۲۳۰ سنا.
خط: نستعلیق. کاتب: شیخو ابن محمّد. تاریخ کتابت: ربیع الثانی ۹۰۶ه.
عناوین به شنگرف، جداول به شنگرف.
نسخه تصحیح شده و در دو برگ پایانی اجازه‌ای در پزشکی از ابن ابواسحاق سیّدی علی طبیب شریف جهت کاتب دیده می‌شود، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف با مهر بیضوی «اللّه محمّدعلی» و اشعاری فارسی با عناوین «لکاتبه» و در دو برگ پایانی چند فائدهٔ پزشکی عربی به نقل از بقراط و رازی و مناجات منظوم امام علی(ع) با ترجمهٔ فارسی آن و یک بیت شعر فارسی از محمّدطبیب و چند نسخهٔ پزشکی و تاریخ وفات قاضی احمد حسنی در روز شنبه ۲۹ جمادی الاولی ۹۷۴ه دیده می‌شود، در برخی از برگ‌ها مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای سوختهٔ ضربی ترنج و سرترنج‌دار.
۱۷/۵×۲۵/۵سم. ۲۷۷گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) **(ثبت ۷۹۱۴۶)**

۶۷۸۳

شرح بیست باب **(نجوم ـ فارسی)**

از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).

نک: مجلس، ۱/ ۱۶۵؛ مرکز احیاء، ۷/ ۲۳۰؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۳۱؛ منزوی، ۱/ ۲۴۶؛ ذریعه، ۱۳/ ۱۳۰؛ مرعشی، ۲۳/ ۱۵۷؛ ملک، ۹/ ۳۰۰.

خط: نستعلیق. کاتب: عین علی. تاریخ کتابت: ۱۰۶۸ه.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی لاجورد با کمندی به شنگرف، اشکال هندسی و جدول‌ها به شنگرف.

به خط کاتب تصحیح شده، برگ اول دارای سرلوح و کتیبهٔ مرصّع مذهّب، در برخی از برگ‌ها مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» آمده است.

جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار، اندرون سبز.

۱۶×۲۸ سم. ۱۰۸ گ. ۱۷ س.

(← تصویر) **(ثبت ۷۹۱۹۲)**

۶۷۸۴

مجموعه

۱. خلاصة کفایة الطلّاب = ضوابط الحساب **(حساب ـ عربی)**

(۱ پ ـ ۷ پ)

از: غیاث‌الدین منصور بن محمّد دشتکی شیرازی (۹۴۸ه).

نک: سپهسالار، ۴/ ۳۸۵؛ ملک، ۵/ ۳۴۷؛ مجلس، ش ۶/ ۵۰۷ طباطبائی با عنوان: ضوابط الحساب، مرعشی، ۲۷/ ۳۱۰ با عنوان: الحساب، کشف الحجب، ۴ ۳۷ با عنوان: ضوابط الحساب، ذریعه، ۱۵/ ۱۱۹ با عنوان: ضوابط الحساب.

انجام افتاده: ... مقدمة کل مرتبة من هذه المراتب... فرد کالشی و الکعب و مال الکعب فلا حذر لها من حیث الجنسیة و کل مرتبة.

۲. حاشیة شرح الملخص **(نجوم ـ عربی)**

(۸ ر ـ ۸۳ ر)

از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).

نک: ش ۱/ ۶۷۵۸.

آغاز افتاده: دفع الضرر عنهم فیکون من صفات الذات أو نفس الانعام و الدفع فیکون من صفات الافعال ....

۳. الشمسیة فی الاصول الحسابیة **(حساب ـ عربی)**

(۸۴ پ ـ ۱۰۷ ر)

از: نظام‌الدین حسن بن محمّد قمی نیشابوری (۷۲۸ه).

نک: ش ۲/ ۶۴۷۶.

۴. کفایة الحساب =کفایة الطلّاب **(حساب ـ عربی)**

(۱۰۸ پ ـ ۱۵۹ پ)

از: غیاث‌الدین منصور بن محمّد دشتکی شیرازی (۹۴۸ه).

نک: ذریعه، ۱۸/ ۹۴؛ گلپایگانی، ۳/ ۲۰۷؛ کشف الحجب، ۴۷۲.

خط: نستعلیق. کاتب: حسین بن سیّد محمّد خلخالی. تاریخ کتابت: ۱۴ رمضان ۹۷۶ه. مکان کتابت: شیراز.

و شروع در کتابت اول ماه مذکور (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین به شنگرف و در بسیاری از موارد نانویس.

در برخی از برگ‌ها مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.
۱۲/۵×۱۸/۵سم. ۱۵۹گ. ۲۳ س.
(ثبت ۷۹۱۳۱)

۶۷۸۵

مجموعه

۱. انموذج العلوم **(متفرقه ـ عربی)**
(۲ پ ـ ۲۴ ر)
از: جلال‌الدین محمّد بن اسعد دوانی (۹۰۸ه).
نک: التراث العربی، ۱/ ۳۲۲؛ ملک، ۵/ ۱۴۷؛ کشف الظنون، ۱/ ۱۸۴.

۲. مفتاح الطب **(پزشکی ـ عربی)**
(۲۵ پ ـ ۷۴ ر)
از: ابوالفرج علی بن حسین بن هندو بغدادی (ق ۵ه).
نک: ملک، ۱/ ۷۱۱؛ نشریه، ۴/ ۳۳۲ـ۳۳۴؛ مجلس، ش ۳۳/ ۶۳۴؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۷۶۲؛ هدیة العارفین، ۱/ ۶۸۶.
خط: نسخ زیبا. کاتب: عبدالعلی کاتب. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.
عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به مشکی و شنگرف.
هر دو رساله تصحیح شده‌اند با حاشیه‌نویسی مختصر، روی برگ اول هر دو رساله دارای سرلوح مذهَّب مرصَّع، در دو برگ آغازین نام هر دو رساله و مؤلفین آنها و دو روایت پراکنده و اشعاری عربی از ام سلمه و تملک عزیزاللّه حسینی طبیب و مهر مربع «لا اله الا اللّه... الحکیم» دیده می‌شود، در آغاز رسالهٔ دوم اشعاری فارسی از زین‌الدین سنجری و تملک محمّدتقی بن عزیزاللّه حکیم با مهر مربع مذکور و تملکی به سال ۱۲۶۸ه بدون نام و تملکی پاک شده و تملک محمود بن فتحعلی شاه قاجار به سال ۱۲۶۷ه با مهر بیضوی «یا محمود» و در برگ پایانی نیز تملک عزیزاللّه بن صدرالدین محمّد حسینی حکیم جنابذی به سال ۱۰۰۶ه در دارالفضل شیراز دیده می‌شود، از کتاب‌های جعفر سلطان القرائی.
جلد: تیماج قرمز، عطف و دور تیماج مشکی.
۸/۵×۱۹سم. ۷۴گ. ۲۹ س.
(← تصویر) **(ثبت ۸۵۳۳۳)**

۶۷۸۶

تحفة الحکماء **(پزشکی ـ فارسی)**
از: نجم‌الدین محمود بن الیاس شیرازی (۷۳۰ه).
نک: ش ۶۶۹۶.
آغاز افتاده: باب سیزدهم در کحلها باب چهاردهم در حقنها باب پانزدهم در سنونات....
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین به شنگرف. تصحیح شده، در شش برگ پایانی یک رباعی به خط رستم بن خداداد به سال ۱۳۶۰ه و یادداشت مفصلی در خواص سورهٔ یاسین و طریقهٔ قرائت آن در سه «اشارت» دیده می‌شود.
جلد: گالینگور مشکی، عطف و دور تیماج مشکی.
۱۵/۵×۲۱سم. ۱۰۳گ. ۱۵ س.
(ثبت ۸۶۹۴۱)

۶۷۸۷

رسالهٔ محمودیه **(پزشکی ـ فارسی)**
از: ابوالقاسم بن محمّد کاظم شریف موسوی زنجانی (۱۲۹۲ه).
نک: مدرسی، ۱/ ۵۹۵؛ فهرستواره، ۵/ ۳۶۸۹؛

دانشگاه، ۱۰/ ۱۶۹۵؛ ذریعه، ۲۰/ ۱۵۸.

مؤلف به دستور سلطان وقت (ناصرالدین شاه قاجار) به تهران رفته و در منزل محمود خان کلانتر سکونت یافته و به درخواست وی رسالهٔ ذهبیه منسوب به امام رضا(ع) را ترجمه نموده است و بر آن مطالبی از کتاب‌های پزشکی و جداولی افزوده و آن‌را در یک مقدمه و ۲۹ قانون و یک خاتمه ترتیب داده است بدین تفصیل:

مقدمه: در بیان سبب املاء و انشاء این رساله.

قانون اول: در بیان حاجت به طب و طبیب و کیفیت ترکیب ادویه و استعمال آن.

قانون دوم: در ایراد ترجمه تمثیلی که مبین علم حفظ صحت است.

قانون سوم: در بیان رعایت طبایع اغذیه به حسب فصول و ازمنه و کیفیات آن.

قانون چهارم: در بیان چیزهائی که فعل و ترک آن سزاوار است در فصول سال.

قانون پنجم: در بیان شراب زبیب.

قانون ششم: در بیان بعضی از قواعد حفظ صحت که خارج از ترتیب طعام و شراب است.

قانون هفتم: در بیان کیفیت خوابیدن.

قانون هشتم: در آداب بیت الخلا رفتن.

قانون نهم: در آداب مسواک نمودن و منافع آن.

قانون دهم: در بیان معالجهٔ دندآنها و محافظت کردن از آنها.

قانون یازدهم: در بیان سفید ساختن دندانها.

قانون دوازدهم: در بیان حالاتی که به آدمی رو می‌دهد به اعتبار اقتضاء طبیعت.

قانون سیزدهم: در بیان حجامت کردن.

قانون چهاردهم: در بیان مواضع حجامت و بیان منافع و مضار آن.

قانون پانزدهم: در بیان چیزهایی که بعد از حجامت استعمال باید نمود.

قانون شانزدهم: در بیان اموری که استعمال و خوردن آن بعد از حجامت محمود است در فصل تابستان.

قانون هفدهم: در بیان اموراتی که استعمال یا خوردن آن بعد از حجامت در سردی هوا محمود است.

قانون هجدهم: در بیان فصد کردن و تناول بعد از فصد.

قانون نوزدهم: در بیان مواضع فصد.

قانون بیستم: در بیان اشیاء چندی که جمع‌کردن آن فیما بین آنها موجب مفاسد کثیره است.

قانون بیست و یکم: در بیان حمام و بیوتات و طبایع بیوتات.

قانون بیست و دوم: در بیان استحمام و آداب آن.

قانون بیست و سوم: در بیان تنویر نمودن و اجزاء و آداب آن.

قانون بیست و چهارم: در بیان ایمن شدن از سوزش نوره.

قانون بیست و پنجم: در بیان قواعد عظیمه و فوائد جلیله کلیه.

قانون بیست و ششم: در بیان لوازمات مهمه مسافر.

قانون بیست و هفتم: در بیان اصلاح آبها از برای مسافر و دفع اذیت آنها.

قانون بیست و هشتم: در بیان آداب و احکام مباشرت نمودن با زنان.

قانون بیست و نهم: در بیان بعضی از آداب جماع.

خاتمه: در بیان عسل و اقسام آن.

خط: نسخ. کاتب: آقا بابا بن ملّا محمّد مهدی شاهمیرزائی. تاریخ کتابت: سه‌شنبه ۱۳ ربیع الثانی ۱۲۸۲ه.

عناوین و متن و جداول به قرمز و به مشکی درشت در حاشیه، روی برگ آغازین درون دائره‌ای قرمز رنگ نام رساله و نام محمود خان کلانتر و تاریخ ترجمهٔ کتاب آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۱۶/۵×۲۱سم. ۴۶گ. ۲۰ س. (ثبت ۸۶۸۱۸)

۶۷۸۸

مجموعه

۱. زبدة الطب (پزشکی ـ فارسی)
(۱ ر ـ ۲۶ پ)
از: امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسن (حسین) حسینی جرجانی (۵۳۱ه).
نک: ش ۶۷۸۲.
خطبهٔ آغاز کتاب و از انجام افتادگی دارد.

۲. باب الارزاق (طبیعی ـ فارسی)
(۲۷ ر ـ ۵۴ ر)
از: ؟
شیخ شهاب هندی با استفاده از کتاب‌هایی که هندیان در خواص و مضرات نباتات و جمادات و حیوانات نگاشته بودند، کتابی در بیان نباتاتی که در علم صناعت به کار آیند تألیف نموده است، این نسخه به دست مؤلف ما رسیده و آنچه را خود به‌تجربه دریافته در رسالهٔ حاضر در چندین باب ـ که ۶۶ باب آن در نسخهٔ حاضر آمده ـ گرد آورده‌است.
آغاز: مصنف این چند کلمات خیریت علامات مذکور گردید از قول پاک طینتان نیک و نیکو نهادان نیکو نهاد و عالمان علم بحر و برو دانایان دانش دنیا و دهر ....
انجام: ... چون الف را به این ترکیب یافتی بدانید که همان می‌باشد که باید در هر صورت داشته باشند.

۳. کتابی در لغت (لغت ـ عربی به فارسی)
(۵۶ ر ـ ۱۰۴ پ)
از: ؟
کتابی است در ترجمهٔ لغات تازی به پارسی به ترتیب حروف آخر با رعایت حروف آغازین، و در هر باب صیغه‌های مختلف آن واژه را بررسی کرده است. ظاهراً بخشی از کتاب تاج المصادر می‌باشد.
آغاز افتاده: اعراب نشان جنبیدن و ناجنبیدن، اغباب گاه گاه کردن، اغلب بیشتر، اکتساب کسب کردن، القاب صفتهاء ستایش، انقلاب برگشتن، ایجاب واجب کردن ....
انجام افتاده: ... متواری پنهان شونده، مجاری روشها... مدعی دعوی کننده، مدعی دعوی کار بدروغ.
خط: نسخ و نستعلیق. رسالهٔ اول و دوم نستعلیق هندی پرغلط از ق ۱۳ه، رسالهٔ سوم، نسخ درشت، از ق ۶ه.
عناوین به شنگرف. رسالهٔ سوم تصحیح شده است، لبهٔ برخی از برگ‌های رسالهٔ سوم ترمیم فنی شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار جدید.
۱۳/۵×۱۷/۵سم. ۱۰۴گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) (ثبت ۸۵۹۱۴)

۶۷۸۹

مجموعه

۱. طب قیسون‌زاده (پزشکی ـ ترکی)
(۱ پ ـ ۲۱ پ)
از: قیسون‌زاده.
مسائل پزشکی را جهت سلطان سلیم بن سلیمان خان در ۴۵۷ بیت به نظم آورده است.
نسخه‌ای از این رساله در نشریهٔ نسخه‌های خطی، ۱۱/ ۵۷۵ آمده است.
آغاز:
ای حکیم و علیم و حی و حلیم
حضرتکدر کریم شان و عظیم
انجام:
بوکتابدن بولان دوا و شفا
حضرت پادشاهه ایده دعا

۲. نسخه‌های پزشکی (پزشکی ـ ترکی)
(۲۱ پ ـ ۳۶ پ)
از: ؟
نسخه‌های پزشکی مجرب بدون ترتیب خاص در این رساله گردآمده است.
آغاز: دفع طاعون لیجون آقا شمس‌الدین حضرتلری رحمة اللّه علیه ایدر هرقچن بریرده طاعون اولسه اللّه تعالی بریوزینه ملکلر کونده....
انجام: ...و طویمدین قتوب ایجوره لرایرق بردخی شراب اچمیه کسلد کیده و بونی کند و تجربه ایدندن یازدق مشهور و مجربدر.

۳. منهاج کیوان گنجوی (پزشکی ـ ترکی)
(۳۹ ر ـ ۱۰۹ پ)
از: ؟
مسائل پزشکی را با استفاده از کتاب‌های عربی و فارسی، در ۲۱ باب جهت مبتدیان این فن گرد آورده است.
در کتاب حاضر بیشتر به بحث قرابادین پرداخته شده است.
آغاز: اللهم یا محول الحال و الاحوال حول حالنا الی احسن الحال شکر بی‌حد و سپاس بی‌عدد اول خالقه کم آدمی عدبدن وجوده درت در لو جواهر ارکانندن....
انجام افتاده: ...اگر مقعده توت و اوزن کبی سکل اولسه در ماه اولماسه ایکی اوج دفعه اشبو شیطان مرهمندن.
خط: نسخ ترکی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، رسالهٔ سوم دارای حواشی مفصل به ترکی و فارسی، بین رساله‌ها و در برگ آغازین نسخه‌های پزشکی پراکنده‌ای آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای سوختهٔ ضربی ترنج‌دار، عطف و دور تیماج مشکی فرسوده.
۱۴/۵×۱۹/۵سم. ۱۱۰گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۵۸۸۸)

۶۷۹۰

مجموعه

۱. نظم الباب الحادی عشر (کلام ـ عربی)
(۱ پ ـ ۱۴ پ)
از: ملّا علی بن محمّدحسین زنجانی (۱۱۳۶ه).
نک: مرعشی، ۷/ ۳۵۶؛ التراث العربی، ۱/ ۱۷۶ با عنوان: ارجوزة فی الکلام، مکتبة العلامة الحلی، ۶۹.

۲. تشریح الافلاک (نجوم ـ عربی)
(۱۵ پ ـ ۲۶ ر)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۴/ ۶۴۳۴.

۳. عوامل منظوم (شعر ـ فارسی)
(۲۷ ر ـ ۳۲ ر)
از: ؟
آغاز:
حمد بی‌حد اله مطلق را
خالق خلق جمله ارض و سما
انجام:
خللی گر درین ببیند کس
به کرمهای خویش پوشد و بس
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۲۷ جمادی الثانیه ۱۲۴۰ه (پایان رسالهٔ اول)، رسالهٔ دوم از ق ۱۲ه، رسالهٔ سوم از ق ۱۳ه.
عناوین در رسالهٔ اول و سوم به مشکی درشت و در رسالهٔ دوم به شنگرف و اشکال هندسی آن به شنگرف. رسالهٔ دوم دارای حواشی مفصل، روی برگ دوم مهر بیضوی «محمّدجواد» و «حسینعلی» و در آغاز رسالهٔ دوم چند بیت شعر فارسی و مهر

بیضوی «یا اباعبدالله» و در برگ پایانی کلماتی سیاه مشق به نستعلیق آمده است.
جلد: مقوائی با روکش ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج زرشکی.
۱۱/۵×۱۸سم. ۳۲گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۶۲۶۶)

۶۷۹۱

مجموعه

۱. خلاصة الحساب **(حساب ـ عربی)**
(۲ ر ـ ۳۱ پ)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۱/ ۶۴۴۴.

۲. القیاس **(اصول فقه ـ عربی)**
(۳۲ ر ـ ۴۱ پ)
از: ملّامحمّدباقر بن محمّد اکمل وحید بهبهانی (۱۲۰۶ه).
همان است که ظاهراً به عنوان شرح بر بحث قیاس معالم نگاشته است و الا مؤلف رساله‌ای مستقل در قیاس نیز داراست که در شمارهٔ چهار مجموعه حاضر آمده است.
آغاز: قوله علی اصول مبتدعه الاصول المتد اولة عند الفقهاء منها أصل البراءة وهو ثابت بالعقل....
انجام افتاده: ... و کان الاولی أن یسمیه بمختصر المدارک و المسالک نعم ربما زاد بعض الامور مضافاً الی ما ندر من المخالفة و الا ففی الحقیقة.

۳. الجمع بین الاخبار **(اصول فقه ـ عربی)**
(۴۵ ر ـ ۵۵ ر)
از: ملّامحمّدباقر بن محمّداکمل وحید بهبهانی (۱۲۰۶ه).
نک: کشف الحجب، ۲۵۲؛ ذریعه، ۵/ ۱۳۵؛ التراث العربی، ۲/ ۲۰۹؛ مرکز احیاء، ۶/ ۱۳۶.

۴. القیاس **(اصول فقه ـ عربی)**
(۵۵ ر ـ ۵۶ ر)
از: ملّامحمّدباقر بن محمّداکمل وحید بهبهانی (۱۲۰۶ه).
نک: ذریعه، ۱/ ۷۰ و س۱۷/ ۲۲۰؛ کشف الحجب، ۲۴۵؛ التراث العربی، ۴/ ۲۹۵.

۵. العمل بالظن **(اصول فقه ـ عربی)**
(۵۶ پ ـ ۵۹ پ)
از: ؟
رسالهٔ مختصری است در عمل به ظن، و شاید یکی از فوائد رسالهٔ الفوائد الحائریه وحید بهبهانی باشد.
آغاز: اعلم انه لما کان العمل بالظن حراماً قال عزمن قائل و لا تقف ما لیس لک به علم و ان الظن لایغنی من الحق شیئاً....
انجام: ...فماذا بعد الحق الا الضلال للشنایع التی علیهم و الدلیل الذی لهم فتأمل و المسألة محل بسط و لیس المقام مقام.

۶. العبادات الوضعیة **(اصول فقه ـ عربی)**
(۶۰ ر ـ ۶۵ ر)
از: ملّامحمّدحسین بن محمّدمعصوم قزوینی حائری (۱۲۴۰ه).
نک: ملی، ۱۳/ ۲۹۳ با نسبت آن به وحید بهبهانی، مرعشی، ۷/ ۳۶۶؛ التراث العربی، ۴/ ۴۰؛ خطی دائرة المعارف، ۱/ ۱۱۹ با عنوان: الرسالة الاصولیة.

۷. اصالة البراءة **(اصول فقه ـ عربی)**
(۶۶ پ ـ ۸۵ پ)
از: ملّامحمّدباقر بن محمّداکمل وحید بهبهانی (۱۲۰۶ه).

نک: ذریعه، ۲/ ۱۱۳؛ التراث العربی، ۱/ ۲۳۱؛ مرکز احیاء، ۲/ ۳۱۲.

۸. تزویج الصغیرة لاجل محرمیة امها **(فقه ـ عربی)**

(۸۶ ر ـ ۸۷ پ)

از: ملّا محمّدباقر بن محمّداکمل وحید بهبهانی (۱۲۰۶ه).

نک: عکسی مرکز احیاء، ۲/ ۱۰۶؛ ذریعه، ۱۱/ ۱۴۵ و ۱۵/ ۲۹۷؛ ملی، ۱۱/ ۳۳۶.

خط: نسخ و نستعلیق. رسالهٔ اول نسخ ابوالقاسم بن رمضان علی لاریجانی، ۱۲۲۹ه، بقیهٔ رساله‌ها به نستعلیق سیّد حسین شهرستانی به خواهش سیّد ابوهاشم موسوی شاهاندشتی (پایان رسالهٔ سوم)، هادی اردشیر، سال ۱۲۲۹ه در قریهٔ شاهاندشت (پایان رسالهٔ پنجم)، رسالهٔ ششم به خط ابوالقاسم از ق ۱۳ه، جلیل بن سعید موسوی، سال ۱۲۲۹ه (پایان رسالهٔ هفتم).

عناوین در رسالهٔ اول به قرمز و در بقیهٔ رسالات با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد. رسالهٔ اول دارای حواشی، در برگ اول اشعاری عربی و فهرست مطالب کتاب و روی برگ دوم مهر بیضوی «محمّدجواد» و بین رسالهٔ دوم و سوم یک‌بیت شعر فارسی و چند فائدهٔ اصولی پراکنده و اشعاری فارسی و در برگ پایانی یادداشتی یادگاری از علی مراد دریاب در منزل میرزا آقا دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوختهٔ بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.

کاغذ: برخی از کاغذها رنگین.

۱۲/۵ × ۲۰/۵ سم. ۸۷گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۲۹۴)

۶۷۹۲

مجموعه **(کیمیا ـ عربی)**

از: ؟

در این مجموعهٔ رساله‌های کامل یا یادداشت‌های پراکنده‌ای در کیمیا گردآوری شده است، بدین عناوین:

۱. جزء آخر از «کشف الاسرار و هتک الاستار»

(۱ پ ـ ۳ ر)

شیخ محمّد قمری در اعمال روح و نفس و جسد.

۲. مطالبی به نقل از «نهایة الطلب» و «شرح المکتسب»

(۳ پ ـ ۶ ر)

جلدکی در کبریت و زرنیخ.

۳. بخشی از کتاب «الاسرار»

(۶ پ ـ ۱۰ ر)

محمّد بن زکریا رازی که تا پایان فصل پانزدهم را داراست.

۴. بخشی از کتاب «کشف الاسرار و هتک الاستار»

(۱۰ پ ـ ۳۹ پ)

از: شیخ محمّد قمری.

از آغاز کتاب تا اوائل الباب الثانی من القسم الثالث فی القرانات الثنائیه را داراست.

۵. رساله‌ای از بیون برهمی در ترکیب

(۴۰ ر ـ ۴۰ پ)

که هنگام بازگشت از هند به طرف بیت المقدس در پاسخ یکی از شاگردانش نگاشته است.

۶. پراکنده‌هایی در علم کیمیا و وصیت جلدکی
(۴۱ ر ـ ۴۲ ر)

۷. رسالهٔ «درر الانوار الاحجار»
(۴۲ پ ـ ۶۴ ر)
شیخ علی بن خسرو چلبی ازنیقی یا شیخ محمّد قمری.

۸. بخشی از شرح رساله‌ای در کیمیا
(۶۴ پ ـ ۶۷ پ)
با عناوین «قال الحکیم».

۹. رسالهٔ «جواهر الاسرار فی معارف الاحجار»
(۶۷ پ ـ ۷۹ پ)
از: شیخ محمّد قمری یا علی چلبی.

۱۰. رسالهٔ «السر الربانی فی علم المیزان»
(۷۹ پ ـ ۹۲ ر)
از: شیخ محمّد قمری.

۱۱. رسالهٔ «عمامة الحکماء»
(۹۲ پ ـ ۹۴ پ)
از ناشناس.
نک: ملک، ۶/ ۲۷۴.

۱۲. رسالة اسفیدروس الی اقلادوس
(۹۴ پ ـ ۹۶ ر)
نک: ملی، ۱۰/ ۴۸۳؛ نشریه، ۲/ ۱۰۳ و ۱۵۳.

۱۳. بخشی از کتاب جابر بن حیان در کیمیا در حل اشیاء
(۹۶ ر ـ ۹۸ پ)

۱۴. کتاب «الفواضل» از کتاب «السبعین»
(۹۸ پ ـ ۹۹ ر)
از: جابر بن حیان.
نک: ملک، ۶/ ۲۳۴.

۱۵. قسم دوم از کتاب «الاصول الکبیرة»
(۹۹ پ ـ ۱۰۵ ر)
از: ابن وحشیه.

۱۶. بخشی از کتاب «البرهان فی اسرار علم المیزان»
(۱۰۵ ر ـ ۱۰۶ پ)
از: جلدکی. در تدبیر الملح.

۱۷. رساله‌ای از خالد بن ولید در کیمیا
(۱۰۶ پ ـ ۱۰۸ ر)

۱۸. مطالبی در تکلیس و تحمیر و تحلیل اجساد
(۱۰۸ ر ـ ۱۱۲ پ)

۱۹. مسائل خالد بن ولید از مریانس راهب
(۱۱۲ پ ـ ۱۱۶ ر)
نک: ملی، ۱۰/ ۴۷۱.

۲۰. رساله‌ای ظاهراً از محمّد بن زکریای رازی در وجوه اکسیرات و عقاقیر و تصعیدات و تشمیعات و تحلیلات و مزاوجات و تعقیدات
(۱۱۶ پ ـ ۱۳۸ ر)

۲۱. مطلبی در کیمیا به نقل از سیّد شریف
(۱۳۸ ر ـ ۱۳۸ پ)

۲۲. فصولی به نقل از جزء اول و دوم کتاب «الجامع»
(۱۳۹ر ـ ۱۵۳پ)
از: اسطانس حکیم.

۲۳. رسالهٔ «اوزان طبایع و ارکان علم کیمیا» (فارسی)
(۱۵۴ر ـ ۱۵۶پ)

۲۴. قسم سوم و چهارم از کتاب «البرهان فی علم المیزان» جلدکی
(۱۵۷ر ـ ۱۶۶پ)
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۱۰۴ه. مکان کتابت: دارالسلطنهٔ اصفهان.
عناوین به شنگرف. برخی از برگ‌ها الوان.
در برخی از برگ‌ها مهر بیضوی «الواثق بالله الغنی عبده محمّدعلی» دیده می‌شود، روی برگ آغازین پایان رساله‌ای در کیمیا آمده که تاریخ کتابت مجموعهٔ حاضر در ترقیم آن آمده است، تمامی نسخه به یک خط است و در پایان بقیهٔ رسالات تاریخ کتابت نیامده، لبهٔ برخی برگ‌ها ترمیم شده، در حاشیهٔ کتاب یادداشت‌های مختصری در کیمیا آمده است، در دو برگ پایانی یادداشت‌های پراکنده‌ای به نقل از محسن خان افجه‌ای و به خطی نونویس دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی.
۱۵×۲۱/۵ سم. ۱۶۸گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۶۳۰۵)

۶۷۹۳

مجموعه

۱. شرح خلاصة الحساب (حساب ـ عربی)
(۱پ ـ ۱۲۳ر)
از: فاضل جواد بن سعدالله بن جواد کاظمی (ق ۱۱ه).
نک: ذریعه، ۱۳/ ۲۲۸؛ مرعشی، ۲۴/ ۶۶؛ کشف الحجب، ۳۳۳؛ مشار عربی، ۵۴۶ـ۵۴۷.

۲. تحفهٔ حاتمیه = قبلهٔ آفاق (نجوم ـ فارسی)
(۱۲۴پ ـ ۱۴۰ر)
از: ملّا مظفر بن محمّدقاسم منجم گنابادی (ق ۱۱ه).
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۴۲ـ۲۸۴۳؛ مرعشی، ۵/ ۲۱۳؛ منزوی، ۱/ ۲۵۱؛ ذریعه، ۶/ ۴ و ۱۷/ ۴۳؛ دانشگاه، ۱۲/ ۲۷۰۹؛ مجلس، ش ۱/ ۳۲۷ سنا.
خط: نسخ. کاتب: هرندی (نام کاتب به رمز و اعداد نوشته شده). تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۹ ربیع الثانی ۱۲۰۴ه (پایان کتاب اول)، سه شنبه ۱۷ جمادی الاخر ۱۲۷۴ه (پایان کتاب دوم).
عناوین و اشکال هندسی و جداول به قرمز. هر دو کتاب تصحیح شده، روی برگ دوم مهر بیضوی «محمّدجواد» و «حسینعلی» و در دو برگ پایانی جدول‌هایی در نجوم آمده است.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار با جدول‌کشی.
۱۵×۲۲ سم. ۱۴۲گ. ۱۹س. **(ثبت ۸۶۳۲۰)**

۶۷۹۴

مجموعه

۱. التعلیقات (فلسفه ـ عربی)
(۱پ ـ ۷۷ر)
از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبدالله ابن سینا (۴۲۸ه).
نک: التراث العربی، ۲/ ۶۰ـ۶۱؛ ذریعه، ۴/ ۲۲۴ـ ۲۲۵، ش ۱۱۲۴.

۲. ابطال احکام النجوم (نجوم ـ عربی)
(۷۷پ ـ ۸۰پ)

از: ابونصر محمّد بن محمّد بن طرخان فارابی (۳۳۹ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۳۴.

خط: نسخ. کاتب: عبداللّه بن محمّدحسین هشترودی تبریزی. تاریخ کتابت: ۲۰ ذی‌حجهٔ ۱۳۳۷ه (پایان رسالهٔ اول).

عناوین به شنگرف، هر دو رساله به یک خط است. تصحیح شده و در پایان رسالهٔ دوم امضای بلاغی آمده است، روی برگ دوم مهر بیضوی «محمّدجواد» و «حسینعلی» دیده می‌شود.

جلد: پارچه‌ای ضربی، عطف تیماج مشکی.

۱۶/۵×۲۴/۵ سم. ۸۰گ. ۲۶ س.

(ثبت ۸۶۳۱۲)

۶۷۹۵

مجموعه

۱. فرس‌نامه **(طبیعی ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۱۰ پ)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در بیان شناخت اسب خوب از بد و خصوصیات و علائم هر یک و طریقهٔ معالجهٔ آنها، بدون تبویب خاص.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد بدانکه این رساله‌ای است در بیان تعریف اسب و عیب و هنر او ....

انجام افتاده: ... و از خون او چهار مثقال گرم کند... و مغز او را اول در آن اندازد و آنگاه زهره آنگاه حدقه چون همه با هم آمیخته شد.

۲. رسالهٔ پزشکی **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱۱ ر ـ ۷۳ ر، ۸۵ ر ـ ۱۱۹ ر)

از: ؟

چندین باب است در علم پزشکی که برخی از ابواب با شماره و اکثر ابواب آن بدون شماره می‌باشد که این عناوین در آن دیده می‌شود: خواص گیاهان و گوشت و غیره با اشاره به طبیعت هر یک و چگونگی دفع ضرر آنها، باب دوم: در شناختن و خاصیت هر چیز که بیشتر نظر به مسائل طبیعی داشته است، باب سوم: در طبایع هر چیز که ذکر شد، ابوابی در درد چشم و گوش و خاصیت بنفشه و اوقات و صفت مجامعت و منافع و خواص اشیاء به نقل از حکمای سابق و منافع حیوانات، بیماری زنان.

آغاز افتاده: سرد و خشک است و لطیف و بعضی معتدل گفته‌اند جگر کرم را سود دارد و سینه و آواز را زیان دارد اما حلوای انگبین دفع آن کند ....

انجام: ... و اگر زنی از بچه ناامید باشد مقدار دو درم سرگین باز با شراب بخورد فرزند پیدا شود و اللّه اعلم بالصواب.

۳. راحت الانسان **(پزشکی ـ فارسی)**

(۷۳ پ ـ ۸۴ پ)

از: ؟

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۴۷۸؛ منزوی، ۱/ ۵۸۳؛ نشریه، ۱/ ۳۲۰.

این رساله در دوازده باب ترتیب یافته که این عناوین در آن آمده است:

باب اول: در صفت فرزندان آدم و کیفیت خلق آنان.

باب دوم: اندر مثال مردم به آسمان.

باب سوم: اندر مثال مردم به زمین.

باب چهارم: اندر مثال مردم با سال.

باب پنجم: اندر شناختن بول.

باب ششم: اندر شناختن رگها.

باب هفتم: اندر بریدن رگها در تن.

باب هشتم: اندر طعم دهان.

باب نهم: اندر صفت استخوانهای مردم.

باب دهم: اندر صفت بیماریها که در رگها پیوسته.

باب یازدهم: اندر خاصیت علم استادان.

آغاز: این نسخه‌ای است از گفتهٔ حکیمان سلف ازهر باب ذکر کرده شده و بر دوازده باب آورده‌اند اندر صفت و لقب استادان ....

انجام افتاده: ...و دیگر پاره پیهاست از مغز بیرون آمده است و یکی به زهره و یکی به جگر و یکی به دل و چهارم به سپرز.

۴. تنسوخ نامهٔ ایلخانی (طبیعی ـ فارسی)
= جواهر نامه
(۱۱۹ پ ـ ۱۲۹ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۲/ ۶۶۷۳.

خط: نستعلیق خوش. کاتب: تاج‌الدین بن یوسف کاتب. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه (؟).

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد. برگ‌ها را موریانه آسیب رسانده و تمامی برگ‌ها متن و حاشیه شده است و در صحافی بسیاری از آنها جابجا شده است، در پنج برگ پایانی یادداشتی نجومی که در ماههای مختلف هنگام دیدن ماه در چه باید نظر کرد و دعای رؤیت هلال و یادداشتی در پیمودن ساعتها با استفاده از سایهٔ خورشید به خط کاتب آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار آسیب دیده از موریانه، عطف تیماج قهوه‌ای.

۱۰×۱۶سم. ۱۳۳گ. ۹س.

(← تصویر) (ثبت ۸۶۴۴۷)

۶۷۹۶

شرح القانون (پزشکی ـ عربی)
= شرح کلیات القانون

از: شمس‌الدین محمّد بن محمود آملی (ق ۸ه).

نک: ش ۶۵۹۹.

آغاز افتاده: التحلیل علی رطوبتهما و تعلم ذلک من صلابة عظامهم و قشف علو ذهنهم و اما ان الشیخ ارطب بالرطوبة ....

خط: نسخ. تاریخ کتابت: سلخ صفر ۹۵۲ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده و در برخی از برگ‌ها امضای بلاغی آمده است، دارای حواشی مفصل به نقل از کتاب‌های طبی، روی برگ اول مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی بدون‌مقوا.

۱۴/۵×۲۰سم. ۲۴۸گ. ۲۳س.

(ثبت ۸۶۴۵۰)

۶۷۹۷

مجموعه

۱. ترجمهٔ ثمرهٔ بطلمیوس (نجوم ـ فارسی)
= صد بند
(۱ ر ـ ۵۹ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ذریعه، ۵/ ۱۳ و ۱۳/ ۱۷۱؛ احوال و آثار خواجه، مدرس، ۴۰۶؛ منزوی، ۱/ ۲۶۱؛ مرعشی، ۱/ ۴۰۴؛ دانشگاه، ۴/ ۸۵۶؛ مجلس، ۴/ ۴۳۴۵؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۹۵ـ۲۸۹۷.

آغاز افتاده: برای سودش چند کتاب ساخته‌ایم در شرح تأثیر کواکب در عالم ترکیب که منفعت آن در شناختن حوادث پیش از وقوعاش بسیار است ....

۲. مفتاح النجوم (نجوم ـ فارسی)
(۶۰ پ ـ ۸۹ ر)

از: ملک‌الافاضل عبدالعزیز بن عبدالرحمن تبریزی (ق ۸ه).

مؤلف هنگامی که در مدرسهٔ نظامیه بغداد بوده، بـه دلیل اختلاف زیج‌ها با یکدیگر، رسالهٔ حاضر را در این موضوع نگاشته است و آن‌را در ۷۲۹ه به نام فرزندش عبداللطیف بن عبدالعزیز تبریزی در ۶۰ فصل کـوتاه تنظیم نموده است.

بدین عناوین:

فصل اول: در آغاز مفتاح نجوم.
فصل دوم: در تاریخ عرب.
فصل سوم: در تاریخ رومی.
فصل چهارم: در تاریخ فارسیان.
فصل پنجم: در تاریخ جدید.
فصل ششم: در معرفت چهار عنصر.
فصل هفتم: در منسوبات کواکب.
فصل هشتم: در معرفت فلکها.
فصل نهم: در مزاج کواکب.
فصل دهم: در هیئت کواکب.
فصل یازدهم: در معرفت فلک هشتم.
فصل دوازدهم: در معرفت صور ثابته.
فصل سیزدهم: در سیر فلکها.
فصل چهاردهم: در معرفت فلک نهم.
فصل پانزدهم: در قسمت خانه‌ها.
فصل شانزدهم: در معرفت مزاج برجها.
فصل هفدهم: در معرفت مزاج درجه‌ها.
فصل هجدهم: در بروج اثنا عشر.
فصل نوزدهم: در مهر کواکب.
فصل بیستم: در باب دریجان.
فصل بیست و یکم: در وجوه کواکب.
فصل بیست و دوم: در حدود کواکب.
فصل بیست و سوم: در موضع مذکر و مؤنث.
فصل بیست و چهارم: در منازل ماه.
فصل بیست و پنجم: در کواکب قاطع در برجها.
فصل بیست و ششم: در تبدیل فصلها.
فصل بیست و هفتم: در اوتاد و عضو فلک.
فصل بیست و هشتم: در ویال خانها.
فصل بیست و نهم: در مطر و فتح الباب.
فصل سی‌ام: در ارباب مثلثات.
فصل سی و یکم: در شرف و هبوط کواکب.
فصل سی و دوم: در اوج و حضیض کواکب.
فصل سی و سوم: در فرح کواکب.
فصل سی و چهارم: در تناظر کواکب.
فصل سی و پنجم: در نظرهای کواکب.
فصل سی و ششم: در قرانات کواکب.
فصل سی و هفتم: در رأس و ذنب.
فصل سی و هشتم: در سیر و نطاق کواکب.
فصل سی و نهم: در دور کواکب.
فصل چهلم: در مزاج فصلهای کواکب.
فصل چهل و یکم: در قوت و ضعف کواکب.
فصل چهل و دوم: در قران علویین.
فصل چهل و سوم: در ساعتها.
فصل چهل و چهارم: در ساعت مستوی.
فصل چهل و پنجم: در منتهای روز در اقالیم.
فصل چهل و ششم: در منتهای روز و طلوع.
فصل چهل و هفتم: در مطالع بلده و تسویة البیوت.
فصل چهل و هشتم: در اجتماع قمر.
فصل چهل و نهم: در ساعت بسط.
فصل پنجاهم: در استقامت و رجعت کواکب.
فصل پنجاه و یکم: در قرب و بعد.
فصل پنجاه و دوم: در عدد ایام متمیزه.
فصل پنجاه و سوم: در معرفت سهام.
فصل پنجاه و چهارم: در بیرون آوردن طالع.
فصل پنجاه و پنجم: در حکم تحویل.
فصل پنجاه و ششم: در معرفت اهل هر چیز.
فصل پنجاه و هفتم: در نمودار سقوط نطفه.
فصل پنجاه و هشتم: در معرفت هیلاج.
فصل پنجاه و نهم: در کدخداکه هفت کواکب‌اند.
فصل شصتم: در عطیهٔ کواکب.

آغاز: سپاس و ستایش حضرت باری تعالی و تقدس که بخشندهٔ عقل و جان است و روزی دهندهٔ تمام موجودات است و آفرینندهٔ عرش و کرسی و لوح و قلم است....

انجام: ...و عطیهٔ وسطی چهل و چهار و نیم و عطیهٔ صغری دوازده سال و عطیهٔ کبری مریخ شصت و شش سال و عطیهٔ وسطی.

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۷۷۱.

۳. احکام نجوم **(نجوم ـ فارسی)**

(۸۹ پ ـ ۱۱۲ پ)

از: ؟

همان رساله‌ای است که مشتمل بر ۳۴ باب می‌باشد و در نشریه ۵/ ۷۵ و سپهسالار ۳/ ۶۳ و مرعشی ۲۱/ ۶۲ با عنوان احکام نجوم معرفی شده است و در فهرست ملی ۶/ ۹۳ـ۹۵، به عنوان احکام طالع آمده است، در فهرستواره، ۴/ ۲۹۷۸ تحت عنوان سی و چهار باب با نشانی چهار نسخهٔ آن معرفی شده است.

۴. شرح سی فصل **(نجوم ـ فارسی)**

(۱۱۳ پ ـ ۱۳۷ ر)

از: عبدالصمد.

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۹۷۶؛ دائرة المعارف، ۱/ ۱۵۱؛ سپهسالار، ۵/ ۱۲۸.

۵. بیست باب در اسطرلاب **(اسطرلاب ـ فارسی)**

(۱۳۷ پ ـ ۱۶۳ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۳/ ۶۵۲۹.

انجام افتاده: ...و ذنب الدجاجة خوانند و بعد از حجره چند ستاره در روشنی به یکدیگر نزدیک.

خط: رسالهٔ اول نسخ و بقیهٔ رسالات به نستعلیق.

تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و اشکال هندسی و جداول به شنگرف و در برخی موارد ترسیم نشده است.

تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، در برگ آغازین مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» و در آغاز رسالهٔ دوم یک بیت شعر عربی در مناجات و یک بیت شعر فارسی در همین موضوع و تملک علی بن احمد احسائی آمده است، در آغاز رسالهٔ چهارم وقفنامهٔ کتاب از ملّا علی بن تقی اردکانی به سال ۱۲۱۴ه دیده می‌شود، عطف و حاشیهٔ بسیاری از برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: تیماج دو رو، رو مشکی، اندرون قهوه‌ای.

۱۲/۵×۱۸سم. ۱۶۳گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۴۳۸)

۶۷۹۸

مجموعه

۱. لوایح القمر **(نجوم ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۶۲ ر)

از: ملّا حسین بن علی کاشفی بیهقی (۹۱۰ه).

نک: ذریعه، ۱۸/ ۳۷۴؛ منزوی، ۱/ ۲۹۳؛ کشف الظنون، ۲/ ۴۱۶؛ مرعشی، ۷/ ۹۳؛ دانشگاه، ۴/ ۸۲۳؛ مجلس، ش ۲۰۳؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۳۲ـ۳۰۳۳.

۲. شرح بیست باب **(نجوم ـ فارسی)**

(۶۵ ر ـ ۱۳۴ پ)

از: ملّا مظفر بن محمّدقاسم منجم گنابادی (ق ۱۱ه).

نک: ش ۱/ ۶۵۰۱.

۳. تحفهٔ حاتمیه = قبلهٔ آفاق **(نجوم ـ فارسی)**

(۱۳۶ ر ـ ۱۴۸ پ)

از: ملّا مظفر بن محمّدقاسم منجم گنابادی (ق ۱۱ه).

نک: ش ۲/ ۶۷۹۳.

۴. دلیل المنجمین **(نجوم ـ فارسی)**

(۱۴۹ پ ـ ۱۶۷ ر)

از: حسن بن شجاع بن محمّد الحسن، حافظ تونی.

نک: منزوی، ۱/ ۲۶۶؛ آستان قدس، ۱۰/ ۱۵۷؛ دانشگاه، ۲۰۰۵/۱۱؛ مجلس، ش ۶۱۲۵/۲؛ سپهسالار، ۴/ ۴۵۸؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۲۱ـ۲۹۲۲.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۱۱۷ه (پایان رسالهٔ دوم)، رسالهٔ چهارم نسخ، از ق ۹ه.

عناوین و جداول و اشکال هندسی به شنگرف.

تمامی رساله‌ها تصحیح شده و در پایان رسالهٔ چهارم امضای بلاغ بدون نامی به سال ۸۷۵ه دیده می‌شود، تمامی رسالات با حاشیه‌نویسی مختصر و مفصل از کتاب‌های نجومی، روی برگ اول تملک میرزا علی مستوفی به سال ۱۲۸۷ه با مهر بیضوی «علی بن محمّدرفیع» و مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» و در آغاز رسالهٔ دوم نام رساله و مؤلف و تملکی که میر محمّد رضی بن محمّد مؤمن قزوینی به سال ۱۱۶۵ه در قزوین به صاحب یادداشت داده با مهر مربع «محمّدقاسم بن محمّدرضا» و تملکی محو شده با دو مهر مربع محو شده و در پایان رسالهٔ دوم مهر بیضوی «افوض امری الی اللّه» و مهر مربع «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین محمّد بن ابراهیم» و در آغاز رسالهٔ دوم تقریظی به نقل از شیخ بهائی بر شرح بیست باب گنابادی به خط محمّد قلی و چند فائدهٔ نجومی و در برخی از صفحات مهر مربع «صراط علی حق نمسکه» و در آغاز رسالهٔ چهارم چند تاریخ تولد به سال‌های ۱۰۳۲ و ۱۰۳۵ و ۱۰۳۷ه و دو تملک پاک شده و چند یادداشت پراکندهٔ نجومی و در سه برگ پایانی یادداشتی به نقل از خواجه نصیر طوسی و ذکر هیلاج و کدخدا و چند جدول نجومی و یادداشت نجومی دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۸×۲۴ سم. ۱۷۰گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) **(ثبت ۸۶۴۵۸)**

۶۷۹۹

الفتح (المنهج) **(پزشکی ـ عربی)**

فی التداوی لجمیع الامراض و الشکاوی = ادویة المنجم

از: ابوسعید بن ابراهیم مغربی علایی.

نک: ش ۶۶۴۳.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین به شنگرف و به خط نسخ، صفحات مجدول به شنگرف و آبی.

کتاب را موریانه آسیب رسانده و برگ‌ها ترمیم شده است، روی برگ اول مهر مربع ناخوان و نام کتاب و مؤلف و مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» دیده می‌شود.

جلد: گالینگور پارچه‌ای مشکی فرسوده، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی.

۱۴×۲۴/۵ سم. ۱۴۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۴۷۱)

۶۸۰۰

شرح بیست باب **(تقویم ـ فارسی)**

از: ملّا مظفر بن محمّدقاسم منجم گنابادی (ق ۱۱ه).

نک: ش ۱/ ۶۵۰۱.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به قرمز، جدول‌ها و اشکال هندسی به قرمز و در برخی از موارد ترسیم نشده و سفید مانده، دارای ۱۸ شکل آب و رنگ از ستارگانی که به نام یکی از حیوانات نامیده شده‌اند، تمامی صفحات ترمیم شده‌اند، روی برگ اول نام کتاب و بر روی برگ دوم تملکی به سال ۱۲۹۶ه با

مهر بیضوی محو شدهٔ «محمّد ...» دیده می‌شود.
نسخه رطوبت دیده.
جلد: تیماج سبز مجدول ضربی، عطف تیماج مشکی ترمیمی.
کاغذ: الوان.
۱۴×۲۲سم. ۱۹۸گ. ۱۴س.
(← تصویر) (ثبت ۸۶۳۴۷)

۶۸۰۱

غایة الانتفاع (نجوم ـ عربی)
فی معرفة فضل الدائر من الارتفاع
از: ابوالحسن علی بن عبدالرحمن صوفی (صدفی) مصری (۳۹۹ه).
نک: الاعلام زرکلی، ۴/ ۲۹۸؛ ایضاح المکنون، ۲/ ۱۳۸؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۲۸۹ ـ ۲۹۰؛ عکسی مرکز احیاء، ۳/ ۴۶۸.
خط: نسخ. کاتب: محمّد بن محمّد نَزْمَنْتی شافعی میقاتی. تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۷ ذی‌حجهٔ ۸۳۹ه.
عناوین و جدول‌ها به شنگرف. تصحیح شده، دارای حواشی مختصر با عنوان «حساب عبدالعزیز لطف اللّه به»، روی برگ اول نام کتاب و تملک عبدالرحمن دیده می‌شود، در برگ‌های پایانی کاتب مطالب و جداولی در معرفة سمت القبلة ابن یونس مصری و فصلی در معرفت تقویم القمر را جهت شیخ عزالدین عبدالعزیزبن الاقباعی الوفائی المیقاتی به سال ۸۳۹ه و جداولی در کواکب به رصد شیخ عزالدین مذکور آورده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای شکلاتی سرطبل‌دار ضربی ترنج‌دار، لتهٔ رو تیماج مشکی جدید ترمیمی.
۱۰×۱۵سم. ۱۶۲گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) (ثبت ۸۷۷۲۷)

۶۸۰۲

حفظ صحت (پزشکی ـ فارسی)
از: نجم‌الدین سکندر دارای انوار.
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۴۱۵؛ نشریه، ۳/ ۴۴۴.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... بعد بدانکه این بندهٔ احقر... بر ارباب هنر عرضه می‌دارد که جمع حکما بر آنند که مفتاح ابواب جمیع امراض و اسقام افراط و تفریط غذا یا دوا....
انجام افتاده: ... و اگر چیز تریا شور خورده شود درد و الم به غایت و چون قی کنند قنج و ریم با او باشد.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به قرمز. در حاشیهٔ صفحات نسخه‌های پزشکی فراوان و پراکنده‌ای آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای سوختهٔ بدون مقوا.
۱۱×۱۸سم. ۶۸گ. ۱۴س. (ثبت ۸۶۳۷۲)

۶۸۰۳

مجموعه

۱. جراثقال = جرثقیل (حساب ـ فارسی)
(۱پ ـ ۹ر)
از: ابوعلی بن عبدالجلیل خوارزمی.
نک: فهرستواره، ۴/ ۲۶۴۲ ـ ۲۶۴۳؛ مجهول المؤلف، سپهسالار، ۴/ ۳۱ با مؤلف مجهول.

۲. هیئت (نجوم ـ فارسی)
(۱۱ر ـ ۴۸پ)
از: محمّدباقر نجم ثانی.
نک: ذریعه، ۲۵/ ۲۵۹ با عنوان: هیئت نجم ثانی، الهیات مشهد، ۲/ ۳۰۵؛ فهرستواره، ۴/ ۳۱۱۸؛ ملی، ۵/ ۳۱۷ با عنوان: رساله‌ای در هیئت، دانشگاه، ۹/ ۱۱۹۵.
آغاز افتاده: مستوی باشد یا غیر مستوی، مستوی آن بود که میان هر دو نقطه‌ای که بر او فرض توان کرد اگر به خط مستقیم وصل کنند آن خط از آن سطح....

۳. ربع مجیب **(ریاضی ـ فارسی)**
= ربع الدستور = معرفة الجیب
(۴۹ پ ـ ۶۵ ر)
از: ؟
نک: منزوی، ۱/ ۲۶۷؛ آستان قدس، ۳/ ۳۳۱؛ دانشگاه، ۱۱/ ۲۳۷۱؛ ملک، ۶/ ۳۹۷؛ فهرستواره، ۴/ ۲۶۸۸ـ۲۶۸۹؛ دائرة المعارف، ۱/ ۱۱۷.

۴. تحفهٔ حاتمی **(اسطرلاب ـ فارسی)**
(۶۵ پ ـ ۹۰ ر)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۷/ ۶۴۳۴.

۵. معرفت تقویم **(نجوم ـ فارسی)**
(۹۰ پ ـ ۹۶ پ)
از: احمد بن محمّدمهدی شریف خاتون‌آبادی (پس از ۱۱۲۶ه).
نک: ذریعه، ۲۱/ ۲۵۰؛ ادبیات، ۱/ ۱۳۴؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۵۰ـ۳۰۵۱.
همان است که در هشت فصل تنظیم شده است.
خط: نسخ محمّد بن محمّد حسین دهقی، چهارشنبه ۱۲ شوال ۱۱۸۶ه (پایان رسالهٔ اول)، صادق بن استاد علی نقی بناء اصفهانی، دوشنبه ۱۰ شوال ۱۱۸۶ه در خوانسار (پایان رسالهٔ دوم)، همو در ۱۲ شوال ۱۱۸۶ه (پایان رسالهٔ سوم)، همو در شب چهارشنبه ۲۲ شعبان ۱۱۸۶ه (پایان رسالهٔ چهارم)، محمّد بن محمّد حسین دهقی، دوشنبه ۱۹ محرم ۱۱۸۷ه (پایان رسالهٔ پنجم).
عناوین و جداول به شنگرف. روی برگ فهرست نام سال‌های ترکی و چند یادداشت پراکنده و پس از رسالهٔ اول یادداشتی در معرفت مواضع کواکب ثابته و طول و عرض آنها و قاعده‌ای نجومی آمده است، بین رسالهٔ دوم و سوم چند فائدهٔ نجومی پراکنده و در دو برگ پایانی کتاب اشعاری فارسی در نجوم و یادداشتی در قبلهٔ برخی از بلاد دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی جدید.
۱۱/۵×۲۱/۵ سم. ۹۸گ. ۱۷ س.
(ثبت ۸۷۷۳۸)

۶۸۰۴
طب الاکبر = طب اکبری **(پزشکی ـ فارسی)**
از: حکیم محمّداکبر بن حاجی بن محمّدمقیم، شاه محمّد ارزانی (پس از ۱۱۳۴ه).
نک: منزوی، ۱/ ۶۱۷؛ ذریعه، ۱۵/ ۱۴۱؛ مشار فارسی، ۳/ ۳۴۳۲؛ مرعشی، ۳/ ۲۸۴؛ دانشگاه، ۸/ ۶۳۳؛ مجلس، ش ۵۱۴؛ فهرستواره، ۵/ ۳۵۳۸ـ۳۵۳۹.
خط: نستعلیق. کاتب: حکیم ولی اللّه لاهوری.
تاریخ کتابت: ۱۱۱۸ه.
عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف و لاجورد باکمندی به لاجورد.
برگ اول دارای سرلوح مذهَّب مرصَّع، در برگ اول و آخر مهر دائری «تفتیش شد» و در برگ پایانی یادداشتی به سال ۱۲۷۷ه و مهر بیضوی «و ما توفیقی الا باللّه العبد للّه» دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج لچکی‌دار، دور و عطف ترمیمی جدید.
۱۷×۲۸/۵ سم. ۴۵۸گ. ۲۱ س.
(← تصویر) **(ثبت ۸۶۶۹۳)**

۶۸۰۵
قرابادین **(پزشکی ـ فارسی)**
از: ؟
خواص پزشکی هر یک از گیاهان و میوه‌ها را به ترتیب حروف الفبا بیان داشته و به طبایع آنها و نوع

ترکیب با دیگر داروها و آنچه به نفع و ضرر آن است اشاره کرده است. نسخهٔ حاضر از کلهٔ بندق تا یتوع را داراست.

آغاز افتاده: به هم رسیده باشد و ضماد کوبیده غیر مقشر آن به غایت جالی بشره و جهت کلف مجرب و گویند مضر سپرز و مصلحش عسل و قدر شربتش از دو درهم تا پنج درهم....

انجام: ...زیاده از دو سه قطره از شیر آن بدون مصلحی نباید آشامیدن و مصلحات آن نشاسته و آرد جو و روغن بادام و گل سرخ و رب سوسن و کتیر است و... مناط علم آن است.

خط: نسخ نازیبا. تاریخ کتابت: ۱۱۹۲ه.

عناوین به شنگرف و به قرمز در بالای صفحات و حاشیهٔ کتاب آمده است. تصحیح شده، در پنج برگ پایانی یادداشتی در امراض انسانی از سر تا قدم و چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی و اشعاری ترکی در وقایع کربلا و چند تملک که نام مالکان در ترمیم از بین رفته و تملک محمّد صافی بن رشید بیک به سال ۱۲۲۱ه و چند واقعهٔ تاریخی از ق ۱۲ه آمده است.

جلد: تیماج مشکی جدید.

۲۰/۵ × ۳۰سم. ۹۵گ. ۲۱ س. **(ثبت ۸۶۶۲۷)**

۶۸۰۶

القانونچه **(پزشکی ـ عربی)**

از: قاضی محمود بن محمّد بن عمر چغمینی خوارزمی (۶۱۸ه).

نک: ش ۲/ ۶۵۳۳.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: جمعه ۲۳ رمضان ۷۵۱ه.

عناوین به شنگرف و زر و لاجورد، صفحات مجدول به زر و مشکی و لاجورد. برگ اول دارای کتیبهٔ مرصّع مذهّب، روی برگ اول یادداشتی در خرید کتاب به سال ۱۰۴۰ه در اکبرآباد با مهر بیضوی «محمّد نبی‌اللّه علی ولی اللّه» و نام کتاب و مهر بیضوی «عبده محمّد شریف» و تملک تردی محمّد منشی با مهر دائری «الهی چنان کن پایان کار تو خشنود باشی و ما رستگار تردی محمّد منشی» و مهر دائری «بنده... غلام شاه اکبر» و دو مهر دائری ناخوان دیده می‌شود، در بدرقهٔ جلد رو یادداشتی به خط باستانی راد دربارهٔ نسخهٔ حاضر و اهمیت آن آمده است، تصحیح شده و در برگ پایانی امضای مقابله‌ای ظاهراً به خط کاتب و مهر دائری «تردی محمّد منشی» مذکور آمده است، در بدرقهٔ پایانی کتاب تاریخ تولد عبدالباقی ملقب به آقا جانی در ۱۸ رمضان ۱۱۵۹ه و چند بیت شعر فارسی دیده می‌شود، برخی ازبرگ‌ها الوان.

جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول زرین، عطف تیماج قرمز.

۱۱×۱۷سم. ۴۶گ. ۱۳س.

(← تصویر) **(ثبت ۸۶۶۶۱)**

۶۸۰۷

مجموعه

۱. جنگ **(متفرقه ـ فارسی و عربی)**

(۱پ ـ ۵۸پ)

از: ؟

مشتمل بر پراکنده‌هایی در تاریخ و حکایتهای تاریخی و بیان برخی از فرقه‌های اسلامی و شرح حال برخی از بزرگان صوفیه و شعراء و فوائد لغوی و جغرافیائی و اشعار برخی از شاعران، نام این کتاب‌ها در مجموعهٔ حاضر آمده است: هفت اقلیم، بهارستان، اخلاق الحکماء، حبیب السیر، فرهنگ ؟، نزهة القلوب، آثار البلاد، عجایب البلدان، عیون اخبار الرضا(ع)، و نام این شاعران دیده می‌شود: جامی، شیخ بهائی، سیّد

علی، قاضی نورالدین اصفهانی، جلال‌الدین دوانی، خواجه نصیر، ابن یمین، دهقان علی سمرقندی، خاقانی، سعدی، ملّای روم، میر محمّد مؤمن سمنانی، تقی‌الدین اصفهانی، نجم‌الدین کبری، نظامی، اسماعیل باخرزی، کمال اسماعیل، انوری، میرداماد، واله.

۲. شرح حال محمود بن ابوالقاسم خوئی (تراجم ـ فارسی)

(۵۸ پ ـ ۶۲ پ)

از: محمود بن ابوالقاسم بن احمد خوئی.

مؤلف در رسالهٔ حاضر به شرح حال مختصری از پدر و اجداد خود از طرف پدر و مادر پرداخته است و خود را از طرف پدر محمود بن ابوالقاسم بن احمد بن ملّاعلی بن دولت علی معرفی نموده و از طرف مادر محمود بن شهربانو مشهور به شهری سلطان بنت محمود آقا بن شیخ احمد آورده است. شاید رسالهٔ اول مجموعهٔ حاضر نیز به خط همو باشد.

آغاز: نسب حقیر به قراری است که نوشته می‌شود محمود بن میرزا ابوالقاسم بن حاجی ملا احمد بن ملا علی بن ملا دولت علی أباً محمود بن شهربانو الشهیر شهری سلطان بنت محمود آقا بن شیخ احمد أماً....

انجام افتاده: ...وفتنهٔ سلیمان خان به وقوع پیوست و رشتهٔ کار از دست رفت، بیان این احوال بر سبیل اجمال آنکه ابراهیم خان حاکم قراباغ که سر از ربقهٔ اطاعت.

۳. کنه‌کنه (پزشکی ـ فارسی)

(۶۳ ر ـ ۷۰ پ)

از: ؟

چون گیاه کنه کنه (گنه گنه) در علاج بسیاری از امراض به‌کار آید رسالهٔ حاضر در بیان حقیقت و ماهیت این گیاه و آن دواهایی که از آن ساخته می‌شوند و مقدار نوشیدن این گیاه و امراضی که این گیاه در درمان آنها نافع است نگاشته شده است.

آغاز: مقصود از کتاب از بدو عالم تاکنون اطباء همیشه در تجسس و تفحص ادویه بوده و به کرات حیوانات و نباتات و جمادات را امتحان و تجربه کرده‌اند تا شاید دوائی بیابند که در علاج امراض به کار و سودمند باشد....

انجام افتاده: ...اما موارد استعمال او مانند عرق پوست کنه کنه یعنی در نقاهت جمیع امراض به خصوص نوبه زیرا که رفع می‌کند آن ضعفی را که در قوا به هم رسیده است که آن ضعف گاه در تب می‌شود.

۴. منشئات (نامه نگاری ـ فارسی)

(۷۱ پ ـ ۸۵ ر)

از: ؟

عبارات مختصری است که در عنوان نامه به اشخاص مختلف نوشته می‌شود و نیز انشای میرزا تقی به قائم مقام و چند انشای پراکنده از قائم مقام.

آغاز: در بهجت وصول نوشتجات مضمون آن نامهٔ دلنواز لازم الاعزاز سلاسل اطوار اسواق صحبتهای بی‌نفاق را که حاصل زندگانی و خلاصهٔ ایام کامرانی همان بود که در حرکت آورد....

انجام افتاده: ...کار درد از چاره و درمان گذشت فأعانه جده وأغاثه جده بلغته الشوق الی حضرت العشق فسری اللّه العشق و امتحن اللّه.

۵. جواهر المسألة (فقه ـ فارسی)

(۸۷ پ ـ ۹۱ پ)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در احکام نماز و روزه و برخی از فروع دین. این رساله به نظر شیخ مرتضی انصاری رسیده و ظاهراً از فتاوی ایشان است.

نسخه‌ای از این رساله در کتابخانهٔ سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱/ ۳۳، آمده که مؤلف آن‌را شیخ انصاری معرفی نموده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... این رسالهٔ مختصره از واجبات نماز و روزه که ضرور است دختر از نُه سال و پسر از پانزده سال بداند و این مسمی شد به رسالهٔ جواهر المسأله ....

انجام: ...و الجنة حق و النار حق و این اصول دین تقلیدی نیست و باید هر مکلف خود اجتهاد کند.

۶. اختلاجات اعضا (طبیعی ـ فارسی)

(۹۲ ر ـ ۹۳ پ)

از: ؟

اختلاجات اعضا را به نقل از امام صادق(ع) و دانیال پیامبر در این رساله گردآورده است.

آغاز: فی الرأس کله مراد جستن تمام سراست دلالت کند بر پیدا شدن شادی و طرب و رفع غم و یا تازه شدن دوستی با کسی که نگران باشد ....

انجام: ...و اگر مرکز این اعضا بجهد و حرکت کند مقدمهٔ فالج و لقوه و سکته است مداوا باید کرد دخلی به اختلاج ندارد.

۷. معالجات (پزشکی ـ فارسی)

(۱۰۳ ر ـ ۱۱۰ پ)

از: ؟

رساله‌ای است در پزشکی که عناوین این ابواب در آن دیده می‌شود.

باب سوم: در معالجهٔ درد گوش.
باب چهارم: در علاج درد دندان.
باب پنجم: در معالجهٔ درد گلو و زکام و خناق و خنازیر.
باب ششم: در علاج رعاف.
باب هفتم: در علاج بواسیر.
باب هشتم: در علاج نقرس و عرق النساء و مفاصل.
باب نهم: در معالجه دنبلها و ریشها و جراحتها.
باب دهم: در معالجهٔ گزیدگی مار و عقرب.
باب یازدهم: در معالجهٔ سرفه که خون آید.
باب دوازدهم: در معالجهٔ تب.
باب سیزدهم: در علاج استقسا.
باب چهاردهم: در معالجهٔ درد دل و قوت معده.
باب پانزدهم: در علاج سپرز.
باب شانزدهم: در معالجهٔ درد پیوندها و اعضا.
باب هفدهم: در معالجهٔ صرع و دیوانگی.
باب هجدهم: در علاج کلف و بهق و برص.
باب نوزدهم: در علاج جراحتی که از او خون آید.
باب بیستم: در معالجهٔ قولنج.
باب بیست و یکم: در علاج سنگ مثانه.

آغاز افتاده: باب سوم در معالجهٔ درد گوش اگر زهرهٔ شیر در گوش چکانند درد گوش را ببرد و اگر زهرهٔ بز را بچکانند همین عمل خواهد کرد ....

انجام افتاده: ...اگر خوب بسوزانند و بخورد سنگ مثانه را پاره کرده بیرون آورد اگر خایهٔ موش و شتر از خود بیاویزند نفع دهد.

۸. خواص چهل اسم ادریس (علوم غریبه ـ فارسی)

(۱۱۴ ر ـ ۱۱۶ پ و ۱۲۵ ر ـ ۱۲۶ پ)

از: ؟

خواص چهل اسمی که حضرت ادریس خدا را بدانها خوانده در رسالهٔ حاضر گردآمده است.

آغاز: چهل اسم که هر اسمی خواصی دارد به سمت تحریر کشیده می‌شود خواص اسم اول آن است که هر که بترسد از سلطان یا آنکه خواهد که خلایق او را دوست...

آغاز افتاده: میثاق گرفت و اتفاق کردند به او به اطاعت پس باید شکر خدای تعالی را بکند و این اسم را زیاد قرائت نماید ....

انجام: ...چهلم یا عجیب الصنایع فلا تنطق الألسن بکل آلائه و نعمائه و ثنائه.

نسخه‌ای از این کتاب در الهیات مشهد، ۱/ ۵۴۰ و نشریه، ۵/ ۱۷۳ و ملک، ۹/ ۳۸۳ و مجلس ش ۲/ ۸۴۷ طباطبائی معرفی شده است.

۹. فرس نامه (طبیعی ـ فارسی)

(۱۱۶ پ ـ ۱۲۱ پ)

از: ارسطو بن نیقوماخوس فیثاغوری (۳۲۲ق م).

نک: منزوی، ۱/ ۴۴۶؛ فهرستواره، ۵/ ۳۸۸۲؛ دانشگاه، ۱۱/ ۱۲۲۰.

همان است که محمّد بن حسین (حسن) ترجمه کرده است.

۱۰. دیوان مجمر (شعر ـ فارسی)

(۱۲۹ پ ـ ۱۵۲ پ)

از: سیّدحسین طباطبائی اردکانی اصفهانی متخلص به مجمر (۱۲۲۵ه).

نک: دائرة المعارف، ۱/ ۱۱۳؛ مرکز احیاء، ۲/ ۸۲؛ ملی، ۱/ ۲۰۹ ـ ۲۱۱؛ مجلس، ۲/ ۲۹۷؛ سپهسالار، ۲/ ۶۷۰ ـ ۶۷۲؛ فرهنگ سخنوران، ۲/ ۸۰۲ ـ ۸۰۳.

فقط قصائد وی در مجموعهٔ حاضر آمده است و از انجام افتادگی دارد.

۱۱. الفرائد البهیة فی شرح الفوائد الصمدیة (نحو ـ عربی)

(۱۵۳ پ ـ ۱۵۸ ر)

از: بهاءالدین محمّد بن محمّدباقر حسینی مختاری (ق ۱۲ه).

نک: مرکز احیاء، ۲/ ۲۲ بدون نام مؤلف، عکسی مرکز احیاء، ۳/ ۴۴؛ سپهسالار، ۲/ ۳۵۴ با نسبت آن به سیّد علی خان مدنی، مجلس، ش ۷۷۶۴؛ ذریعه، ۱۶/ ۱۳۴.

فقط چند برگ آغازین کتاب را داراست.

۱۲. مناجات (عرفان ـ فارسی)

=کلمات خواجه عبداللّه

(۱۵۹ پ ـ ۱۶۱ ر)

از: خواجه عبداللّه انصاری هروی (۴۸۱ه).

نک: فهرستواره، ۸/ ۹۸۱ ـ ۹۸۳؛ ذریعه، ۱۸/ ۱۱۴.

۱۳. منشئات (نامه نگاری ـ عربی)

(۱۶۳ ـ ۱۷۰ پ)

از: ؟

فصلی از منشئاتی است که مؤلف به برخی از دوستان خود نگاشته یا آنها را خود انشاء نموده است، عناوین این اشخاص در آن دیده می‌شود: نامه به وزیر امور خارجه میرزا سعید خان گرمرودی، به بعضی از علمای اصفهان و تبریز، به شیخ عبدالحسین تهرانی، به رئیس آذربایجان، به برادرش میرزا اسماعیل، به برخی از شاگردانش، به بعض علماء ارومیه.

آغاز: فصل فی بعض الکتب التی أنشأتها إمامن لسانی أو لسان من التمس منی منها الی بعض من أجلة اهل الانس الا أن للّه ابدالاً کاملین ....

انجام افتاده: ...ان جعلت کتاب الریاض فی الفقه راهناً فی نصف قمری فی نجف الاشرف سلام اللّه علی مشرفها و انی قد.

۱۴. دیوان آگاه قاجار (شعر ـ فارسی)

(۱۷۱ پ ـ ۱۹۸ ر)

از: رکن‌الدوله اردشیر میرزا قاجار، متخلص به آگاه (۱۲۸۹ه).

نک: دانشگاه، ۱۳/ ۳۴۲۹؛ فرهنگ سخنوران، ۱/ ۱۲؛ ذریعه، ۹/ ۱۱.

فقط غزلیات را داراست.

خط: نستعلیق و به چندین خط. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به قرمز یا مشکی یا با خطی مشکی بر فراز آن نشانی دارد. برخی از رساله‌ها تصحیح شده‌اند، مابین برخی از رساله‌ها یادداشت‌های پراکنده یا رساله‌هایی که فقط یک یا دو برگ آنها موجود است دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها درهم صحافی شده است، روی برگ اول مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.
کاغذ: برخی از رساله‌ها الوان.
۱۷×۲۲سم. ۱۹۸گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۶۵۰۲)

۶۸۰۸

مجموعه

۱. القانونچه **(پزشکی ـ عربی)**
(۱پ ـ ۲۳پ)
از: قاضی محمود بن محمّد بن عمر چغمینی خوارزمی (۶۱۸ه).
نک: ش ۲/ ۶۵۳۳.

۲. حدود الامراض **(پزشکی ـ عربی)**
(۲۴پ ـ ۳۴پ)
از: محمّد بن ابی‌المجد بن ابی‌مسلم طبیب شیرازی (ق ۸ه).
نک: آستان قدس، ۱/ ۱۶۱؛ ملی، ۱۰/ ۱۴۵؛ نشریه، ۶/ ۵۶۵؛ مجلس، ش ۳/ ۳۵۸۷؛ ذریعه، ۶/ ۳۰۰؛ دانشگاه، ۴/ ۷۴۷ـ۷۴۸.

۳. تشریح الافلاک **(نجوم ـ عربی)**
(۳۵پ ـ ۴۳ر)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۴/ ۶۴۳۴.
خط: دو رسالهٔ اول نستعلیق و رسالهٔ سوم نسخ.
تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۱ محرم ۱۰۹۱ه (پایان رسالهٔ اول)، سال ۱۰۹۱ه (پایان رسالهٔ سوم).
عناوین و اشکال هندسی به شنگرف.
هر سه رساله تصحیح شده‌اند و رسالهٔ سوم دارای حواشی بسیار مفصل، روی برگ آغازین چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی به فارسی و عربی و مهر مربع «المتوکل علی اللّه عبده محمّد» و در پنج برگ پایانی مطالب پراکنده‌ای در نجوم به نقل از شیخ بهائی و با رمز «ب ه» و اشعاری فارسی از او دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.
۱۰×۲۰سم. ۴۷گ. ۲۱س. **(ثبت ۸۶۹۶۵)**

۶۸۰۹

مجموعه

۱. شرح بیست باب **(اسطرلاب ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۱۱۵پ)
از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).
نک: ش ۶۷۸۳.

۲. سی فصل **(تقویم ـ فارسی)**
(۱۱۶پ ـ ۱۳۰پ)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۲/ ۶۴۷۷.

۳. بیست باب **(تقویم ـ فارسی)**
(۱۳۰پ ـ ۱۴۶پ)
از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).
نک: ش ۶۷۳۲.

۴. شرح سی فصل **(تقویم ـ فارسی)**
(۱۶۰ر ـ ۱۹۰پ)

شرحی بر رسالهٔ سی فصل عربی خواجه نصیرالدین طوسی است.

از: ؟

آغاز: قوله هذا مختصر میگوییم این مختصری است در معرفت تقاویم و مشتمل است بر سی فصل و معرفت عبارت است از ادراک بسایط و بعضی گفته‌اند که عبارت است از ادراک جزئیات ...

انجام: ...و چون خواهند که شرائی کنند باید که قمر در برج منقلب بود و متصل به سعد تا این بیع و شرا مبارک بود.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۰۷۷ه. مکان کتابت: دار السرور برهانپور.

عناوین و اشکال هندسی به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده است، با حاشیه‌نویسی فراوان، روی برگ اول یادداشتی در ایام منحوسهٔ سال به نقل از امام علی(ع) آمده است، برخی از برگ‌ها الوان، بین رسالهٔ سوم و چهارم مطالبی به نقل از لوایح القمر در اختیارات اتصال قمر به کواکب و منازل بروج دوازده‌گانه و اختیارات منازل قمر و مثنوی خواجه در اختیارات مسیر قمر آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوختهٔ ضربی ترنج و سرترنج و لچکی دار ترمیمی.

۱۴/۵×۲۵سم. ۱۹۰گ. ۱۷س.

(ثبت ۸۶۷۲۵)

۶۸۱۰

گلشن علاج و بستان الادویه (پزشکی ـ فارسی)

از: محمّدطاهر بن معزالدین محمّد موسوی طبیب (ق ۱۳ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۶۶۱؛ سپهسالار، ۵/ ۴۶۴؛ مرکز احیاء، ۵/ ۷۶ـ۷۸؛ نشریه، ۹/ ۲۰۳.

خط: نسخ. کاتب: سیّد محمّد اصفهانی. تاریخ کتابت: پنجشنبه دوم رجب ۱۲۴۴ه.

عناوین به قرمز، صفحات مجدول به زر و مشکی و ارغوانی و لاجورد با کمندی به زر و مشکی.

برگ آغاز مقدمه و برگ آغاز شروع کتاب دارای دو سرلوح مرصَّع مذهَّب با حاشیه‌سازی گل و بوتهٔ زرین به نقش اسلیمی، روی برگ اول یادداشتی به خط مؤلف که کاتب نسخه را برادرش سیّد محمّد معرفی کرده و در حاشیهٔ برگ اول و دوم یادداشتی پزشکی در مفردات نبض کتابت ۲۹ ذی قعدهٔ ۱۲۸۹ه و در پشت برگ چهارم یادداشتی به خط مؤلف به سال ۱۲۳۶ه در تألیف کتاب به دستور اعلی حضرت و سپس اضافهٔ ۲۲۵ بیماری با علامات آن‌را بدان افزوده دیده می‌شود، آغاز مرکبات ـ که به نام بستان الادویة نامیده شده ـ دارای کتیبهٔ مرصَّع مذهَّب، دارای حواشی به عربی و فارسی برخی کتابت سال ۱۲۸۹ه در اصفهان (گ ۵۲پ)، در برگ پایانی یک رباعی شعر فارسی آمده است.

جلد: روغنی ترنج و سرترنج لچکی‌دار گل و بوته، عطف تیماج قهوه‌ای.

۱۳×۲۰/۵سم. ۱۰۵گ. ۱۷س.

(← تصویر) **(ثبت ۸۷۲۲۲)**

۶۸۱۱

مجموعه

۱. القرابادین (پزشکی ـ عربی)

= ترتیب الادویة

= خمسة النجیبیات السمرقندیة

(۱ر ـ ۸۵ر)

از: نجیب‌الدین محمّد بن علی بن عمر سمرقندی، ابوحامد (۶۱۹ه).

نک: ش ۶۷۰۴.

آغاز افتاده: بالطهوج و الانبر باریس یغلی کل حال

جید للماء الاصفر یطبخ ادراج... بابزار و ملح و بصل و ماء قلیل فاذا نضج یلقی علیه ماء الباقلی و خل و مری ....

۲. الاثنی عشریة فی الصلاة (فقه ـ فارسی)

(۸۸ پ ـ ۱۰۹ پ)

از: ابومنصور حسن بن زین‌الدین عاملی (۱۰۱۱ه).

نک: مرعشی، ۱۳/ ۳۱۶؛ ملی، ۱۴/ ۲۷۷؛ دانشگاه، ۵/ ۱۷۶۱ـ۱۷۶۳؛ التراث العربی، ۱/ ۵۴؛ ذریعه، ۱/ ۱۱۶.

در نسخهٔ حاضر برگ آغازین از رسالهٔ نفلیهٔ شهید اول جایگزین شده است.

خط: نسخ خلف بن نعمة بن عطاء اللّه حویزی، شنبه ۲ رمضان ۱۰۹۸ه (پایان کتاب اول)، محمّد بن علی جزائری، از ق ۱۱ه (رسالهٔ دوم). عناوین به شنگرف. در دو رساله تصحیح شده و در پایان رسالهٔ دوم امضای بلاغی به خط کاتب آن به سال ۱۰۱۰ه دیده می‌شود، نسخه رطوبت دیده و بسیاری از برگ‌ها ترمیم فنی شده است، بین رسالهٔ اول و دوم چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی به عربی دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها در هر دو رساله به خطوط دیگری غیر خط کاتبان مذکور کتابت شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای، دور و عطف ترمیمی.

۱۵×۲۰ سم. ۱۰۹گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) (ثبت ۸۷۱۷۶)

۶۸۱۲

لوامع اللباب (حساب ـ عربی)

فی شرح خلاصة الحساب

از: احمد بن محمّد صدیقی الوری.

مؤلف زمانی که از هند به دکن رفته به درخواست شخصی که از او تعبیر به «لازال کاسمه مبارکاً و لاهل الخیر مشارکاً» نموده است به شرح مزجی خلاصة الحساب شیخ بهائی پرداخته و به سال ۱۱۷۸ه زمانی که مأمور قلعهٔ محمّد پور بوده از تألیف آن فارغ شده است.

آغاز: حمداً لمن قسمه الارزاق بنصفته و تفریق نجو السماء بعلمه و حکمته تنزه عن التنجیس و التحلیل تقدس عن العکس و التحویل ....

انجام: ...فاحفظ وصیتی الیک و اللّه حفیظ علیک و لیکن هذا آخر ما اوردته فی شرح الکتاب و هو الملهم للحق کلمة الصواب.

نک: ایضاح المکنون، ۲/ ۴۱۵.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه و شاید تاریخ مذکور در تألیف کتاب تاریخ کتابت باشد.

عناوین و نشانی متن به شنگرف و اشکال هندسی به مشکی و شنگرف. تصحیح شده، دارای حواشی به نقل از مؤلف، نسخه را موریانه آسیب رسانده و حاشیهٔ تمامی برگ‌ها ترمیم فنی شده است، روی برگ اول نام کتاب و یادداشتی به نقل از خواجه نصیر طوسی و در دو برگ پایانی چند فائدهٔ پراکنده دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای روشن، عطف و دور تیماج قهوه‌ای شکلاتی ترمیمی.

۱۴/۵×۲۳/۵ سم. ۲۱۶گ. ۱۵س.

(ثبت ۸۷۵۲۵)

۶۸۱۳

مجموعه

۱. رسالة بیدآبادی الی المیرزا القمی (نامه‌نگاری ـ عربی)

(۱ پ ـ ۸ ر)

از: آقا محمّد بن محمّدرفیع بیدآبادی (۱۱۹۷ه).

نامه‌ای است عرفانی از مرحوم بیدآبادی به میرزا ابوالقاسم محقق قمی در پاسخ به نامهٔ وی با اشاره به طریق سیر و سلوک.

آغاز: الحمد للّه الذی خمر بید جماله و جماله أربعین صباحاً طینة الانسان و اودع فیه اسرار الاسماء کلها....

انجام: ...من قلبه واعظاً مرشداً فلن تجد له ولیاً مرشداً فان الهدی هدی اللّه و لا تهدی من أحببت فهذه تذکرة لمن شاء اتخذ الی ربه سبیلاً.

۲. اثبات العقل (فلسفه ـ عربی)
= خمسة النجیبیات نفس الامر
= اثبات جوهر مفارق
(۹ پ ـ ۱۳ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: دانشگاه، ۳/ ۳۰۵؛ مجلس، ش ۱/ ۵۲۸۴؛ با عنوان: شرح رسالة نفس الامر، احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۶۳ ـ ۲۶۴.

۳. علم الواجب (فلسفه ـ عربی)
(۱۴ ر ـ ۱۵ ر)

از: میرداماد محمّدباقر بن محمّد حسینی استرآبادی (۱۰۴۱ه).

نک: ش ۲/ ۶۴۶۷.

۴. الایمان الثابتة (فلسفه ـ عربی)
(۱۵ پ ـ ۱۶ ر)

منسوب به: محیی‌الدین محمّد بن علی ابن‌العربی اندلسی (۶۳۸ه).

آغاز: اعلم وفقک اللّه لما یحب و یرضی ان بعض اهل العلم أورد علی هذا الحدیث القدسی و هو قوله کنت کنزاً مخفیاً....

انجام: ...فسبحان من جعل الظهور مانعاً للادراک و الستر و الحجاب سبباً للظهور و الادراک و هو اعلم بالحقائق.

۵. انعکاس الشعاعات و انعطافها (هندسه ـ عربی)
(۱۸ پ ـ ۲۳ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۷/ ۶۵۳۰.

۶. اصول الفقه (اصول فقه ـ عربی)
(۲۵ پ ـ ۲۹ پ)

از: ابوالمعالی عبدالملک بن عبداللّه جوینی (۴۷۸ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۲۴۲، با عنوان: البرهان فی اصول الفقه، ۱/ ۳۷۷، با عنوان: التحفة فی اصول الفقه، معجم المطبوعات، ۱/ ۴۶۸.

آغاز: قال الشیخ الامام الحرمین... هذه الورقات تشتمل علی معرفة اصول الفقه و ذلک لفظ مرکز من جزئین....

۷. ما خالف شیخ الطائفة اجماعات نفسه (فقه ـ عربی)
(۳۰ ر ـ ۳۲ ر)

از: شهید دوم زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۶ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۴۲۰؛ ذریعه، ۱۹/ ۱۸.

۸. ضبط عقود الاعداد
= حساب العقود (حساب ـ عربی)
(۳۳ پ ـ ۳۷ ر)

از: سیّد احمد بن عبدالرحمن بن عمر حسینی یمنی (۷۶۷ه).

نک: ش ۵/ ۶۴۹۷.

۹. الخطبة المونقة (ادب ـ عربی)
(۳۷ پ ـ ۳۹ ر)

از: امام علی بن ابی‌طالب(ع).

نک: ذریعه، ۷/ ۲۰۶؛ گوهرشاد، ۲/ ۷۶۱؛ گلستان، دینی، ۳۱۱؛ فهرستگان حدیث، ۴/ ۳۹.

۱۰. فائدة فی السلوک (عرفان ـ عربی)

(۳۹ پ ـ ۴۰ پ)

از: ؟

آغاز: فائدة اعرف بأن السالک فی اول سلوکه الی اللّه لابد بأن یدخل فی حدیقة الطلب....

انجام: ...و یقطع بین المحب و المحبوب لذا سمی بهذا و انه ما أراد بذلک الا القطع و الفصل.

۱۱. الصادح و الباغم (شعر ـ عربی)

(۴۲ پ ـ ۷۴ ر)

از: ابویعلی محمّد بن محمّد بن صالح هاشمی معروف به ابن الهباریه (۵۰۴ یا ۵۰۹ه).

نک: لسان المیزان، ۵/ ۳۶۷؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۰۶۹؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۲۷۲؛ ذریعه، ۱۵/ ۲.

۱۲. رسالة ابن زیدون (ادب ـ عربی)

(۷۵ پ ـ ۸۴ ر)

از: ابوالولید احمد بن عبداللّه ابن زیدون مخزومی اندلسی (۴۶۳ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۸۴۱؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۱۱۳؛ الاعلام زرکلی، ۱/ ۱۵۸؛ ملک، ۱/ ۴۷۱؛ الهیات، ۱/ ۲۹۹؛ مرعشی، ۳۲/ ۱۳۲.

۱۳. دستور معما (معما ـ فارسی)
= مثنوی در معما

(۸۵ پ ـ ۹۳ پ)

از: شهاب‌الدین بن نظام‌الدین حقیری هروی (۹۲۳ه).

نک: ذریعه، ۱۹/ ۱۷۸؛ دانشگاه، ۱۷/ ۸۷؛ مرعشی، ۲۱/ ۲۶۴؛ مرکز احیاء، ۲/ ۱۶۰؛ مجلس، ۲/ ۱۲۲.

در حاشیهٔ نسخهٔ حاضر حواشی در شرح برخی از معمیات متن از لطفعلی (ظاهراً صدر الافاضل) آمده که به درخواست شخصی که نام وی را به معما در یک بیت آورده (آقا حسین) نگاشته است به سال ۱۲۹۴ه.

آغاز: حمدی که بیرون از اسلوب حسابی باشد ایزد را عزوجل که ذاتش از اسماء چنان پیداست که اسماء از معمیات هویداست....

انجام: ...و این پنجمین تعلیق من بنده است بر رسائل فن معما و اللّه تعالی هو الموفق و المعین تحریراً فی شهر شوال المکرم ۱۲۹۴.

۱۴. موسیقی (موسیقی ـ فارسی)

(۹۵ پ ـ ۱۰۰ ر)

از: ؟

در یک مقدمه و ۱۲ مقامه (مقام) و یک خاتمه. در مقدمه از رسالهٔ شرفیه مولانا صفی‌اللّه بن عبدالمؤمن در این موضوع نام برده است.

عناوین رساله چنین است:

مقدمه: در سبب ظهور این علم.

مقامهٔ اول: در تقسیم دستگاه و تعریف ابعاد.

مقامهٔ دوم: در معرفت آنکه ابریشم را چند بانک است.

مقامهٔ سوم: در دانستن نسبت پرده‌ها به بروج به قول متقدمین و متأخرین.

مقامهٔ چهارم: در منسوبات پرده‌ها به کواکب سبعه.

مقامهٔ پنجم: در استخراج پرده‌ها.

مقامهٔ ششم: در ضرب.

مقامهٔ هفتم: در اینکه پیش هر کس چه نوع ضرب باید زد.

مقامهٔ هشتم: درکم و زیاد کردن آوازها.

مقامهٔ نهم: در بیان ام جمیع سازها.

مقامهٔ دهم: در بیان آواز مناسب نزد هر قوم.

مقامهٔ یازدهم: در بیان نواختن کدام پرده در ایام هفته.

مقامهٔ دوازدهم: در قواعد خواندن دو نفر در یک مجلس.

خاتمه: در معرفت سماع.

آغاز: حمد بی‌حد و ثنای بی‌عدد مر خداوندی را سزاست که انسان را از جملهٔ مخلوقات برگزیده ....

انجام: ... و استماع به معنی خود را وادار به شنیدن یا حضور کردن است... شکل دائرهٔ آمده است.

۱۵. تنسوخ‌نامهٔ ایلخانی (طبیعی ـ فارسی)
= جواهرنامه

(۱۰۰ پ ـ ۱۰۲ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۲/ ۶۶۷۳.

بخشی از رساله را داراست در شناخت مروارید، الماس، لعل، فیروزه، کهربا، جزع و یرقان.

۱۶. موسیقی (موسیقی ـ فارسی)
(۱۰۲ پ ـ ۱۰۸ پ)

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در موسیقی در ۱۲ مقام و یک خاتمه، نگاشته شده به نام مجهول شاه.

عناوین چنین است:

مقام اول: در علم موسیقی.

مقام دوم: در معنی موسیقی.

مقام سوم: در تعریف نغمه.

مقام چهارم: در تعریف بعد و جنس و جمعیت و ملایمت و منافرت.

مقام پنجم: در اسامی مقامات و موضوعات او.

مقام ششم: در نسبت آوازها و شعبات از مقامها.

مقام هفتم: در بیان مرکبات.

مقام هشتم: در تعریف نفرت و تعریف ماهیت حرف.

مقام نهم: در تعریف ایقاع.

مقام دهم: در تقسیم تصنیف.

مقام یازدهم: در اقسامی که به حسب اصول از هم ممتازند.

مقام دوازدهم: در رعایت حالات اشخاص.

خاتمه: در تأثیر نغمات.

در این رساله از تألیف شرفیه صفی‌اللّه بن عبدالمؤمن بسیار بهره برده و استشهاد به برخی اشعار فارسی نموده است.

آغاز: حمد بی‌حد و ثنای بی‌عدد حکیمی را سزاست که عشاق او علی الاتصال بر ثنای او بر آهنگ راست در نواست ....

انجام: ... و از شعبات نهضت و بیات و دوگاه و غزال و اوج نیز همین تأثیر است.

۱۷. شرح آداب البحث للسمرقندی (منطق ـ عربی)
(۱۱۰ پ ـ ۱۴۳ ر)

از: کمال‌الدین مسعود شیروانی (ق ۹ه).

نک: التراث العربی، ۳/ ۲۳۵؛ مجلس، ش ۱/ ۳۹۱۳؛ کشف الظنون، ۱/ ۳۹.

۱۸. شرح آداب البحث الایجی (منطق ـ عربی)
(۱۴۴ پ ـ ۱۵۷ ر)

از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).

نک: ذریعه، ۱۳/ ۵۵؛ کشف الظنون، ۱/ ۴۱.

۱۹. سی بخش (لغت ـ فارسی)
= نامهٔ نامی = هوسنامه

(۱۵۸ پ ـ ۱۷۱ ر)

از: صدرالافاضل لطفعلی دانش شیرازی.

سی بخش است در معنای برخی از لغات عربی به پارسی باستان که مؤلف به جهت دوستی آنها را فراهم آورده و در آن به اشعاری ظاهراً از خود و قدیم علی شاه استشهاد نموده است.

آغاز: سرآغاز گفتار و کردار را زیور جزاز ستایش دادار وداوی نسزد که به گفت و کرد ما را بر دیگر آفریدگان فزونش داد....

انجام: ...الیاوه سرای هر که چون من گاهی سخن به حقیقت راند.

نسخهٔ حاضر دارای حواشی از محمّد جعفر طبیب است که در ۲۳ رجب ۱۲۹۷ه از آن فارغ شده است.

نک: منزوی، ۵/ ۳۶۴۰؛ ذریعه، ۲۴/ ۲۵.

۲۰. مفتاح الاخلاق (لغت ـ فارسی)
مظفری = مرآت البلها

(۱۷۲ پ ـ ۱۷۹ ر)

از: میرزا حبیب‌اللّه لشکرنویس.

در آغاز، نسخهٔ حاضر لغات جفنگ در حکمت عملیه نامیده شده است.

آغاز نسخه: کریمان برادرکان خورد سال من آگاه باشید که از آموختن علم اخلاق و سیر در انفس و آفاق انسانیت کمال یابد....

نک: ادبیات، ۳/ ۴۳۴؛ فهرستواره، ۶/ ۶۰۲؛ ذریعه، ۲۰/ ۲۶۶؛ راهنمای کتاب، ۵/ ۴۴۸؛ مقالهٔ مجتبی مینوی، مشار فارسی، ۴/ ۴۶۷۲ـ۴۶۷۳.

خط: نسخ. کاتب: محمّد حسین بن محمّد بن ابراهیم شریف غروی. تاریخ کتابت: ظهر چهارشنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۹۴ه (پایان رسالهٔ اول)، همو در جمعه ۲۵ شوال ۱۲۹۶ه (پایان رسالهٔ پنجم)، همو پنجشنبه ۲۷ ذی‌حجهٔ ۱۲۹۸ه (پایان رسالهٔ ششم)، همو در ذی‌حجهٔ ۱۲۹۸ه (پایان رسالهٔ هفتم)، همو در غرهٔ ربیع الثانی ۱۲۹۴ه (پایان رسالهٔ هشتم)، ابومحمّد سلماسی، شعبان ۱۲۷۰ه (پایان رسالهٔ یازدهم)، محمّد حسین شریف غروی، شب یکشنبه ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۹۴ه (پایان رسالهٔ سیزدهم)، همو در پنجشنبه از جمادی الاول ۱۲۹۴ه (پایان رسالهٔ چهاردهم)، همو جمادی الاولی ۱۲۹۴ه (پایان رسالهٔ شانزدهم)، محمّد مهدی کجوری به درخواست آقا شیخ علی نقی، از ق ۱۳ه (پایان رسالهٔ نوزدهم)، ولی هداوندی، غرهٔ شعبان ۱۲۹۶ه (پایان رسالهٔ بیستم).

عناوین و نشانی‌ها در تمامی رساله‌ها به قرمز یا به خط مشکی درشت. تمامی رساله‌ها به خط کاتبان تصحیح شده و در پایان برخی از رساله‌ها یادداشت تصحیح آمده است، در آغاز تمامی رساله‌ها نام آنها به خطی قرمز دیده می‌شود، در برگ دوم نام نجوم الآفاق بر مجموعهٔ حاضر گزیده شده است. در برگ چهارم فهرست نام رساله‌های مجموعه دیده می‌شود، صفحاتی سفید بین رساله‌ها باقی مانده است، در آغاز رسالهٔ دوازدهم و هفدهم و هجدهم یادداشتی در نام مؤلفین و کتاب به نقل از کشف الظنون آمده است، از گ ۱۷۹ پ ـ ۱۸۷ ر یادداشت‌های پراکنده‌ای به نقل از خواجه نصیر طوسی و فرزدق و ابی‌نؤاس و حکم بن قنبر و دمامینی و تفتازانی و سیّد علی خان مدنی و مهستی و دعبل و بحتری و طائی و صائب و ابن‌نقیب و سیوطی و دیگران آمده است.

جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای، دور و اندرون مشکی بدون مقوا.

۱۱×۱۷/۵سم. ۱۸۷گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۵۷۱)

۶۸۱۴

مجموعه

۱. علم الواجب (فلسفه ـ عربی)
= الرسالة البرهانية النورية
(۱ پ ـ ۱۰ ر)

از: شمس‌الدین محمّد گیلانی معروف به ملّا شمسا (ق ۱۱ه).

نک: مجلس، ش ۲/ ۴۰۸۵؛ با عنوان: الرسالة البرهانية النورية، ذریعه، ۱۵/ ۳۱۸ و ۳۲۵؛ دانشگاه، ۳/ ۳۰۷ـ۳۰۸.

۲. شرح رسالة العلم (فلسفه ـ عربی)
(۱۳ پ ـ ۲۹ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ملی، ۱۳/ ۲۷۷؛ مرعشی، ۱۰/ ۲۶؛ احوال و آثار خواجه مدرس رضوی، ۲۶۸ ـ ۲۶۹؛ کشف الحجب، ۳۳۵؛ ذریعه، ۱۳/ ۲۸۷.

۳. الحرارة و البرودة (پاسخ ـ عربی)
(۲۹ پ ـ ۳۱ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: نشریه، ۱۱/ ۱۳۹، با عنوان: مطارحة بین الکاتبی و الطوسی، دانشگاه، ۳/ ۳۵۱؛ مجلس، ش ۱۵۶۵؛ ملک، ۸/ ۴۷؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۸۵.

۴. تحریر اکر ثاوذوسیوس (هندسه ـ عربی)
(۳۶ پ ـ ۶۶ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۱۵/ ۶۵۱۳.

۵. تحریر اکر اطولوقس (هندسه ـ عربی)
(۶۶ پ ـ ۷۰ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۲/ ۶۵۳۸.

انجام افتاده: ... فنقول انهما عظیمتان و یصل... فهو فصلهما المشترک و قطر لدائرة.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و نشانیها و اشکال هندسی به شنگرف.

تصحیح شده و در پایان برخی از رساله‌ها امضای بلاغی بدون نام آمده است، روی برگ اول فهرست نام رساله‌ها و تملکی با مهر بیضوی «محمّدهادی بن ابی‌تراب الفیضی» و مهر مربع «محمّدمهدی بن... الفیضی» و مهر بیضوی پاک شدهٔ دیگر دیده می‌شود، بین رسالهٔ اول و دوم حاشیه‌ای به نقل از ملّا عبدالرزاق لاهیجی بر الهیات تجرید و پس از رسالهٔ سوم فائده‌ای از آقا حسین خوانساری در تعلیقاتش بر الهیات شفا و فائده‌ای به نقل از حکمة العرشیة ملّا صدرا و در آغاز رسالهٔ چهارم یادداشتی در خرید کتاب از ورثهٔ میرزا محمّد مهدی با مهر بیضوی «محمّد رضا بن عبدالباقی الفیضی» دیده می‌شود. در برگ پایانی مهر مربع «محمّد هادی الفیضی» و مهر مربع «عبده ناطق» آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول با ترنج و سرترنج.

۱۲/۵×۱۹سم. ۷۰گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۲۰۳)

۶۸۱۵

مجموعه

۱. طب الائمة علیهم السلام (پزشکی ـ عربی)
(۱ ر ـ ۷۱ پ)

از: حسین و عبداللّه ابنا بسطام بن سابور زیات (ق ۴ه).
نک: ش ۶۶۹۲.
آغاز افتاده: و تکتب علی ورق ظبی و علقها علی العضد الایسر سبعة ایام فانها تسکن و هی هذه الترجمة ....

۲. الایضاح فی اسرار النکاح **(پزشکی ـ عربی)**
(۷۲ ر ـ ۸۵ ر)
از: شیخ عبدالرحمن بن نصر بن عبداللّه شیرازی (شیزری) (۷۷۴ه).
نک: کشف الظنون، ۱/ ۲۰۹؛ هدیة العارفین، ۱/ ۵۲۸؛ ذریعه، ۲/ ۴۸۹.

۳. ادعیهٔ دفع امراض **(دعا ـ فارسی)**
(۸۵ پ ـ ۹۱ پ)
از: ؟
مشتمل بر دعاهای پراکنده‌ای که در دفع برخی از بیماریها به کار آیند، شاید بخشی از رسالهٔ دفع آفات و رفع بلیات باشد.
آغاز: دفع یاد سموم: یا من خلق فسوی یا من قدر فهدی یا من یکشف البلوی ....
انجام: ...یا من هو فی عظمته مجید یا من هو فی مجده حمید.

۴. الرسالة القاسمیة فی القواعد القرآنیة **(تجوید ـ فارسی)**
(۹۱ پ ـ ۱۲۱ پ)
از: شیخ محمّد بن شمس‌الدین کاظمی قاری (ق ۱۱ه).
نک: ذریعه، ۱۱/ ۲۲۱.
انجام افتاده: ...باب دوم در بیان امرأت به تاء مطوله است در هفت موضع است در آل و اذقالت امرأت عمران رب و در یوسف و قالت امرأت العزیز دردو.
خط: نسخ. کاتب: حمزه بن شمس‌الدین نجفی.
تاریخ کتابت: ذی‌قعدهٔ ۱۰۸۱ه. مکان کتابت: دار السلطنه اصفهان (پایان رسالهٔ اول).
تمامی مجموعه به خط اوست.
عناوین به شنگرف. لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.
جلد: مقوائی، عطف پارچه‌ای خاکستری.
۱۲×۱۹سم. ۱۲۰گ. ۱۶س. **(ثبت ۸۶۹۲۵)**

۶۸۱۶

مجموعه

۱. انوار حکمت = نصایح یوسفی **(اخلاق ـ فارسی)**
(۱ پ ـ ۱۳ ر)
از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).
نک: ش ۲/ ۶۷۴۵.

۲. حفظ صحت **(پزشکی ـ فارسی)**
(۱۳ ر ـ ۱۹ پ)
از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).
نک: ش ۳/ ۶۵۶۳.

۳. جامع الفوائد **(پزشکی ـ فارسی)**
(۲۰ ر ـ ۷۸ ر)
از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).
نک: ش ۴/ ۶۴۸۹.

۴. ستهٔ ضروریه **(پزشکی ـ فارسی)**
(۷۸ پ ـ ۸۳ پ)

از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۰۲؛ ذریعه، ۱۲/ ۱۴۴؛ مشار فارسی، ۳/ ۲۹۳۴؛ مرعشی، ۵/ ۲۳۳؛ دانشگاه، ۱۷/ ۲۴۱.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف.

در حاشیه نسخه‌های پزشکی پراکنده‌ای آمده است، تمامی نسخه به یک خط است، نسخه رطوبت دیده، روی برگ اول چند یادداشت پزشکی پراکنده و فهرست رسالات مجموعه آمده است.

جلد: مقوائی، عطف و گوشه‌ها پارچه‌ای زرشکی.

۱۴×۲۰سم. ۸۳گ. ۱۴س. **(ثبت ۸۶۹۳۰)**

۶۸۱۷

مجموعه

۱. یواقیت العلوم و دراری النجوم **(چند دانشی ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۱۱۳ر)

از: ؟

نک: مرعشی، ۱۶/ ۱۱۰ـ۱۱۲؛ نشریه، ۳/ ۳۹۹ـ ۴۰۱؛ سپهسالار، ۵/ ۷۶۸؛ ذریعه، ۲۵/ ۲۹۴ـ۲۹۵.

۲. کنوز الرموز **(اخلاق ـ فارسی)**

=کنز الرموز =کنز النصایح

(۱۱۷ر ـ ۱۱۸ر)

از: ؟

نک: ذریعه، ۱۸/ ۱۵۶؛ مشار فارسی، ۴/ ۴۱۵۰؛ مرعشی، ۲/ ۲۹۷؛ مجلس، ۳/ ۴۷۳؛ دانشگاه، ۱۰/ ۱۹۷۴؛ فهرستواره، ۶/ ۵۶۶ـ۵۶۷.

۳. الموجز فی علم القوافی **(قافیه ـ عربی)**

(۱۱۸ر ـ ۱۱۹پ)

از: ابوالبرکات عبدالرحمن بن محمّد بن ابی‌سعد (سعید) انباری نحوی (۵۷۷ه).

نک: ملک، ۵/ ۳۷؛ نشریه، ۱۱/ ۶۰۱؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۸۹۹؛ هدیة العارفین، ۱/ ۵۱۹ـ ۵۲۰؛ الوافی بالوفیات، ۱۸/ ۱۴۸.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۰۱۵ه (پایان رسالهٔ اول)، سال ۱۰۱۴ه (پایان رسالهٔ سوم).

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، در برخی از برگ‌ها مهر دائری «علی» آمده است، بین رسالهٔ اول و دوم چند برگ سفید مانده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوختهٔ ضربی ترنج‌دار با سرطبل.

۱۵/۵×۲۱سم. ۱۱۹گ. ۱۹س.

(ثبت ۸۶۸۷۰)

۶۸۱۸

مجموعه

۱. جوامع احکام النجوم **(نجوم ـ فارسی)**

= جامع احکام النجوم

(۱پ ـ ۱۷۴پ)

از: ابوالحسن بن قاسم بیهقی، ابن فندق (۵۶۵ه).

نک: منزوی، ۱/ ۲۶۳؛ ذریعه، ۵/ ۲۴۶؛ کشف الظنون، ۱/ ۶۰۹؛ آستان قدس، ۸/ ۱۲۷ـ۱۲۸؛ مرعشی، ۱۶/ ۲۱۰؛ دانشگاه، ۴/ ۸۷۶؛ مجلس، ش ۶۱۶۹؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۰۵ـ۲۹۰۶.

انجام افتاده: ... و از زنی درویش جفا بیند و از کسی مکروهی رسد و حال پدر و کسهایش ضعیف.

۲. حل المسائل **(نجوم ـ فارسی)**

(۱۷۵ر ـ ۲۳۱پ)

از: قطب‌الدین عبدالحی بن عزالدین لاری (پس از ۱۰۲۷ه).
نک: ش ۶/ ۶۴۳۴.
آغاز خطبهٔ کتاب افتاده و برگ‌ها در هم صحافی شده است.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: عصر چهارشنبه ۸ محرم ۱۲۳۸ه (پایان کتاب دوم).
عناوین به شنگرف، اشکال هندسی در کتاب اول ترسیم نشده. نسخه رطوبت دیده. روی برگ اول تملکی بدون نام دیده می‌شود.
جلد: تیماج قرمز جدید.
۱۵×۲۱/۵ سم. ۲۳۱گ. ۲۱س.
(ثبت ۸۷۲۳۶)

۶۸۱۹

عیون الحساب **(حساب ـ عربی)**
از: ملّا محمّدباقر بن زین‌العابدین یزدی (ق ۱۱ه).
نک: ش ۶۷۳۷.
آغاز افتاده: الاول فکان سبعة عشر و ضعنا السبعة تحت الثمانیة حافظین للعشرة واحداً و لما کان مراتب المضروب أربعاً ترکنا الآحاد....
خط: نستعلیق. کاتب: محمّد صفی بن محمّد ظهیر. تاریخ کتابت: شنبه نیمهٔ رمضان ۱۰۸۲ه.
عناوین و جدول‌ها به شنگرف.
تصحیح شده و در برخی برگ‌ها امضای مقابله با نسخهٔ اصل دیده می‌شود، دارای حواشی مختصر به نقل از مؤلف و برخی با عنوان «محمّد مجید»، در دو برگ پایانی یادداشت مفصلی در برهان خطائین آمده است.
جلد: تیماج دو رو قهوه‌ای، اندرون مجدول زرین، عطف تیماج قرمز.
۱۰/۵×۱۹ سم. ۲۱۴گ. ۱۷س.
(ثبت ۸۷۲۶۰)

۶۸۲۰

مجموعه

۱. شرح منظومهٔ اختیارات **(نجوم ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۱۶پ)
از: ؟
شرح بر مثنوی است در اختیارات مسیر قمر که در ذریعه ۲۳/ ۶۵ و دانشگاه، ۴/ ۴۲۸۳ نام آن آمده با این سرآغاز:
چون بود در بروج ثابته ماه
جامه ببریدن اختیار مخواه
آغاز: اختیارات اختیار در لغت برگزیدن است و در اصطلاح عبارت است از گزیدن وقتی که بهترین وقتها باشد که یافت نشود آن وقت از آن وقتها موافق مقصود....
انجام: ... و مواضع کواکب سیاره و رأس و ذیل نیز در این بروج به درجات و دقایق در خانه که اسم برج مفرح نوشته است ثبت نمایند.

۲. منتخب شجره و ثمره **(نجوم ـ فارسی)**
= منتخب اشجار و اثمار
(۱۷ر ـ ۲۹پ)
از: ؟
گزیده‌ایست از کتاب اشجار و اثمار علاء منجم بدون ترتیب خاص.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... این رساله مختصری است منتخب شجره و ثمره از علم نجوم در دانستن احکام قرانات کواکب در بروجات....
انجام افتاده: ... یازدهم چون در مقابله فرح باشد یعنی در نهم طالع اما خالی السیرو وحشی السیر دو دلیل کند به توقف کارها و دیر برآمدن.

۳. مقامع الفضل = آصار رشت **(متفرقه ـ فارسی)**
(۳۱ر ـ ۶۱ر)

از: آقا محمّدعلی بن محمّدباقر بهبهانی کرمانشاهی (۱۲۱۶ه).

نک: مرکز احیاء، ۶/ ۲۴۰؛ دانشگاه، ۱۶/ ۳۵۳؛ مرعشی، ۸/ ۳۹۴؛ ذریعه، ۲۲/ ۱۴.

در نسخهٔ حاضر مطالبی پراکنده از این کتاب آمده است.

۴. اشعار یغما جندقی (شعر ـ فارسی)

(۶۳ ر ـ ۷۲ پ)

از: ابوالحسن رحیم بن ابراهیم قلی جندقی متخلص به یغما (۱۲۷۹ه).

نک: ذریعه، ۹/ ۱۳۱۳؛ فرهنگ سخنوران، ۲/ ۱۰۱۴ـ ۱۰۱۵.

فقط شش قصیده از وی آمده است.

۵. حاشیة شرح التجدید (کلام ـ عربی)

(۷۵ ر ـ ۱۰۳ پ)

از: ؟

حاشیه‌ای است بر یکی از شروح تجرید با عناوین «قوله ـ قوله» که چون از آغاز و انجام افتاده معلوم نشد که چیست.

آغاز افتاده: الموضوع هو المحل الذی لایتقوم بالنسی اصلاً لا بالحال و لا بالمحل و قال بعض آخر الموضوع المذکور هو أن لا یتقوم بالحال الذی حل فیه ....

انجام افتاده: ...و حینئذ یفسران بکیفیتین تابعتین للاستواء و اللا استواء فان اردت المعنی الثانی لکونهما ملموسین.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: چهار رسالهٔ اول از ق ۱۳ه و رسالهٔ پنجم از ق ۱۱ه.

عناوین در چهار رسالهٔ اول به قرمز و در رسالهٔ پنجم به شنگرف. رسالهٔ پنجم دارای حواشی نسبتاً مفصل برخی با عنوان «جم ل سلمه اللّه»، در برخی از برگ‌ها مهر بیضوی «عبده امامقلی» دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها الوان.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول، عطف ترمیمی.

۱۲×۲۱ سم. ۱۰۳گ. سطرها مختلف. **(ثبت ۸۷۲۳۲)**

۶۸۲۱

ذخیرهٔ خوارزمشاهی (پزشکی ـ فارسی)

از: امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسن (حسین) حسینی جرجانی (۵۳۱ه).

نک: ش ۶۵۶۷.

نسخهٔ حاضر از باب چهارم از جزء اول از گفتار اول تا باب چهارم از گفتار بیست و یکم را دارا و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: عدس و کلنار و کزماز و گل سرخ بپزند و بدان مضمضه کنند و خبیث الحدید بسایند و برجایگاه علت می‌پراکنند و به سرکه غنصل مضمضه می‌کنند....

انجام افتاده: ...و بدین سبب است که از پس استفراغها بباید داد تا خلط فزونی را در پیوندها باز نیارد.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: اوائل ق ۱۱ه یا اواخر ق ۱۰ه.

عناوین به شنگرف و ارغوانی. تصحیح شده، دارای نسخه‌های پزشکی پراکنده‌ای در حاشیه با ارقام سیاقی، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: مقوائی ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی.

۱۸/۵×۲۳ سم. ۸۲گ. ۲۴س. **(ثبت ۸۹۵۴)**

۶۸۲۲

برهان الکفایة (نجوم ـ فارسی)

از: علی بن محمّد بن یحیی شریف بکری (ق ۷ه).

نک: ش ۶۴۱۶.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین با خطی مشکی یا شنگرف بر فراز آن نشانی دارد و رؤوس مطالب در نیمهٔ اول کتاب به مشکی درشت در حاشیه آمده است.
آثار تصحیح مختصری در برگ‌های آغازین کتاب دیده می‌شود، روی برگ اول نام کتاب و تملک محمّد مسیح بن محمّد هادی با مهر بیضوی «افوض امری الی اللّه محمّد مسیح» و مهر بیضوی «حسن بن علی الحکیم» و حروف ابجد و نام محمّد حاتم آمده است.
جلد: تیماج قرمز بدون مقوا.
۱۲×۱۹سم. ۱۶۸گ. ۲۰ س. **(ثبت ۲۷۹۶۰)**

۶۸۲۳

مجموعه

۱. درر الکلام و یواقیت النظام **(بلاغت ـ عربی)**
(۱ پ ـ ۵۴ پ)
از: سیّد حسین بن کمال‌الدین ابزر حسینی حلّی (ق ۱۱ه).
مؤلف برای دیدن یکی از بزرگان ـ که به نام وی اشاره نکرده ـ رفته و رسالهٔ حاضر را جهت پیشکش به وی به روش کتاب الحقائق و الدقائق تألیف نموده است.
آغاز: الحمد للّه الذی اظهر حکمته ببیان بدایع خلقته و أفاض علی البریة سوابغ نعمته و اختص الانسان بفضله و خلق کل شیء لاجله ....
انجام: ... و خطاب الواحد بخطاب الاثنین أوالجماعة إلی غیر ذلک وعد هذا من العیوب أیضاً فیه نظر لأن أغلب ما ذکر فیه ورد فی القرآن.

۲. ثلاثون فصلا **(تقویم ـ عربی)**
(۶۰ پ ـ ۷۴ ر)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ذریعه، ۱۱/ ۱۶۰؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۲۶.
آغاز: هذه رسالة فی معرفة التقاویم مشتملة علی ثلاثین فصلا الفصل الاول فی حساب الجمل و هو علی ترتیب ابجد ....
انجام: ... أو لنقتصر فی هذا المختصر علی هذا القدر و لیرجع من أراد الزیادة علیه الی الکتب المؤلفة فی هذا الفن.

۳. بیست باب در اسطرلاب **(اسطرلاب ـ فارسی)**
(۷۴ پ ـ ۹۳ پ)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۳/ ۶۵۲۹.
خط: رسالهٔ اول نسخ نازیبا. کاتب: مؤلف، رسالهٔ دوم و سوم نستعلیق. ابراهیم بن سلمان حسینی، تاریخ کتابت: ربیع‌الاول ۱۱۱۸ه. مکان کتابت: اصفهان (پایان رسالهٔ دوم).
عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، روی برگ اول یادداشتی در اسامی کتاب‌هایی که نزد شیخ سعد امانت بوده و مهر بیضوی «عبده حیدر علی» (مجلسی) و مهر بیضوی «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین محمّدرضا» و تملک سیّد محمود دیده می‌شود، بین رسالهٔ اول و دوم اشعاری فارسی با مهر بیضوی «عبده حیدرعلی» و انشائی به نقل از طرفة العبدی و یادداشتی در تحقیق سال کبیسه به تاریخ ۱۲۰۲ه و مهر بیضوی «... ابن محمّد تقی عزیزاللّه» و اشعاری عربی از مطوعی و اشعار عربی دیگر به خط حسین بن کمال‌الدین ابزر حسینی حلّی (مؤلف رسالهٔ اول) و تملک حیدر علی بن عزیزاللّه اصفهانی (مجلسی) با مهر بیضوی مذکور و اشعاری فارسی از پدرش

میرزا عزیزاللّه به خط او و مهر بیضوی «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین محمّدرضا» و در آغاز رسالهٔ سوم نیز اشعاری فارسی که نام شاعر محو شده با مهر بیضوی «عزیزاللّه» مذکور آمده است.
جلد: تیماج عنابی ضربی ترنج و سرترنج‌دار، عطف تیماج قرمز ترمیمی.
۱۲×۱۹سم. ۹۳گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۵۷۲۶)

۶۸۲۴

الرسالة الشرفية فی النسب التأليفية **(موسیقی ـ عربی)**

از: صفی‌الدین بن عبدالمؤمن محمّد ارموی بغدادی (۶۵۶ه).

نک: هدية العارفين، ۱/ ۵۵۶؛ دانشگاه، ۱۰/ ۱۵۷۴؛ ملی، ۸/ ۴۰۳ با عنوان: رسالهٔ نسب تألیفی و ۱۰/ ۷۷ـ ۷۹ با عنوان: الرسالة الشرفية، عکسی مرکز احیاء، ۲/ ۴۶۲؛ معجم المؤلفين، ۵/ ۲۰.

عناوین مقالات پنج گانه چنین است:

المقالة الاولی: فی الكلام علی الصوت و لواحقه.

المقالة الثانية: فی حصر نسب الاعداد بعضها الی بعض و استخراج الابعاد.

المقالة الثالثة: فی اضافات الابعاد بعضها الی بعض و فصل بعضها عن بعض.

المقالة الرابعة: فی ترتيب الاجناس فی طبقات الابعاد العظمی و ذكر نسبها و اعدادها.

المقالة الخامسة: فی الايقاع و نسب الادوار و الاشارة الی كيفية استخراج الالحان بالصناعة العلمية.

خط: نستعلیق و نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف و در برخی موارد ترسیم نشده. روی برگ اول نام رساله و یک بیت شعر فارسی و در بالای برخی از برگ‌ها اشعاری فارسی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.
۱۳×۲۰سم. ۳۱گ. ۱۶س. **(ثبت ۱۶۲۵۱)**

۶۸۲۵

بیاض **(متفرقه ـ عربی)**

از: ؟

در این بیاض مطالبی بدین عناوین آمده است: اشعاری از: ابن السکیت، صلاح‌الدین صفدی، عنترة بن شداد عبسی، غزی، فرزدق، منازی، ابن‌سینا، کعب بن زهیر، ابوبکر، عبداللّه بن زیعری سهمی، عمرو بن حارث بن مضاض جرهمی، مهلهل، شریف رضی، عمارة الیمن، ابوالعباس تغلب، نجدی، زین‌العابدین بکری، ابوالحسن علی بن محمّد تهامی، سیّد سلیمان کاتب حموی، شیخ صادق خراط، محیی‌الدین عربی، شیخ عبدالغنی، قاضی محیی‌الدین بن کمال‌الدین، ابن المعتز، احمد عنایانی، نجم‌الدین ابوالغنائم محمّد بن علی بن المعلم، احمد بن ابی‌القاسم خلوف، تلعفری، ابراهیم چلبی سفرجلانی، مبرد، شیخ عبدالسلام، منجک پاشا، وزیر ابواسحاق ابراهیم بن ابی‌الفتح بن خفاجه، باحرانی، ابوالبحر، حجازی، مضریه المعلمی، ابواحمد بن ابی‌بکر کاتب، بنت العرندس، ابوعبداللّه شمس‌الدین محمّد بن احمد بن جابر اندلسی، قاضی ناصرالدین، ابن‌الوردی، ابن زقاعه، شیخ برهان‌الدین قیراطی، ابن لؤلؤ ذهبی، فیومی، ابوعباده بحتری، نصراللّه بن الخازن، ابن منصور، ابوعثمان الناظم، ابونؤاس، علی بن الجهم، دیک الجن، ابوعبداللّه خلیع شامی، امیه بن ابی‌الصلت اندلسی، ابوبکر عطار، عمرو بن کلثوم، عمرو بن معدیکرب، کمال‌الدین شهرزوری، ابن‌الهباریه، ابن‌وکیع، جریر بن عبدالمسیح، ابن قزل، ظافر الحداد، شهاب‌الدین محمود، محمّد بن تمیم، ابوعطا سندی، محبوکه طغرائی، سیف‌الدین بن المشد، صابی، ابوعبداللّه حسین بن احمد بن حجاج، ابن سودان، ابی‌العلاء معری، ابومدین، ابن الدمینه، لبید بن ابی‌ربیعه بن عامر بن مالک بن جعفر بن

کلاب بن ربیعه، نواجی، ابن ادهم، ابـن جـابر انـدلسی، عبدالقادر گیلانی، اصبغ بن محمّد قرطبی، ابوالهیفا، ابن النقیب.

و نیز مطالب و فوائد پراکنده‌ای به نثر از ابوالعباس مبرد، ارسطو، یـحیی بـن خـالد بـرمکی، کـتاب روض الانف، احمد ابن الجوزی و نـامه‌ای از مـحمّد طـیلونی مصری به قاضی عمر مغربی و فوائـدی پـزشکی آمـده است.

در بیاض حاضر دو رسالهٔ مستقل نیز آمـده بـدین عنوان:

۱. مفتاح فتوح الأسفا (ادب ـ عربی)
فی فتح باب معنی بیت الدفغا
(۱ پ ـ ۴ ر)
از: ؟

شرحی است بر بیتی از قصیدهٔ برده که به نـام بـیت الدفغا مشهور گشته که سابق بر شارح ابن‌حجر عسقلانی آن‌را شرح نموده است ولی چون کافی نبوده است شارح به درخواست برخی از دوستان بـه شـرح آن پـرداخـته است.

آغاز: الحمد للّه الذی افاض علی قلب من اصطفاه من خاصة عباده حقائق دقائق علوم العلماء العرفا و أضاف الی لب من اجتباه من خلاصة عباده رقائق عقائق فهوم الحکماء الظرفا....

انجام: ...و هذا ما أحرزه الغیب و أبرزه الجیب مـن السبب من قال من اولی النهی یابهی بفتقه فالرتق اولی به.

۲. الموسیقی (موسیقی ـ عربی)
(۷۱ پ ـ ۸۰ پ)
از: ؟

رسالهٔ بسیار مختصری است در علم موسیقی و در آن اشعاری در این علم و بیان مقامات آورده است.

آغاز: الحمد للّـه المـنزه عـن التأخـیر و التـقدیم و الحروف و الاصوات و اللسان فلا شیء یشـبهه ولا لذة تعادله حتی یطرب الجماد و الحیوان أحـمده سـبحانه و تعالی حمداً متلائم الأجزاء....

انجام: ...و اعلم أیضاً ان لهم غـیر الآوازات الست آوازات کـثیرة تسـمی المـختلفة وتسـمی ایـضاً الخـالط ترکناها اختصاراً لما فی الاشتغال بتفاصیلها مـن الطـول الممل.

خط: نسخ عربی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ هـ.
عناوین به شنگرف. به خط کاتب تصحیح شده، در بدرقهٔ کتاب تملک جعفر سلطان القرائی و در برگ آغازین تملک علی‌نقی بن علی بن لطفعلی با مهر مربع «الواثق باللّه علی‌نقی بن علی» دیده می‌شود، در پشت برگ نخست مهر کـتابخانهٔ «سلطان القرائی» آمده است.
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.
۱۰/۵×۱۶سم. ۸۷گ. ۲۵ س. **(ثبت ۷۸۵۰۹)**

۶۸۲۶

مجموعه

۱. فروع علم عدد (حساب ـ فارسی)
= جبر و مقاله
(۲ پ ـ ۲۱ پ)
از: ملک محمّد بن سلطان حسین اصفهانی.
نک: نشریه، ۵/ ۱۹۳؛ ملی، ۶/ ۲۶۷؛ فهرستواره، ۴/ ۲۶۳۷ ـ ۲۶۳۸؛ ذریـعه، ۵/ ۸۸؛ دانشگـاه، ۴/ ۸۷۴؛ سپهسالار، ۴/ ۲۷؛ مرعشی، ۱۵/ ۱۰۱؛ مجلس، ش ۴۰/ ۵۱۸۰.

۲. تعبیر خواب (خواب‌گزاری ـ فارسی)
حضرت یوسف
(۲۲ ر ـ ۲۶ پ)
از: ؟

۱۲ باب کوتاه است در تعبیر خواب و ابواب آن شبیه آنچه است که در شمارهٔ ۲/ ۶۶۴۸ معرفی شد.

آغاز: در احکام تعبیر خواب حضرت یوسف پیغمبر علیه‌السلام بدانکه این رساله‌ای است از تعبیر خواب حضرت یوسف علیه‌السلام که علما به آن معتبر از کتب مطول در آنجا آورده و به دوازده باب به اتمام رسانده‌اند....

انجام: ...دیدن باران دلیل ایمنی بود و فراخی نعمت دیدن برف با هنگام فراخی روزی شود.

۳. ده فصل =کلمات (فلسفه ـ فارسی)

(۲۷ ر ـ ۲۸ پ)

از: میرزا عباس معروف به میرزا آقاسی ایروانی (۱۲۶۵ه).

نک: گلستان، ۴/ ۴۰۱ـ۴۰۳؛ ملک، ۹/ ۱۴۲؛ ذریعه، ۱۸/ ۱۱۳؛ فهرستواره، ۶/ ۱۴۶.

۴. حدائق السحر فی دقایق الشعر (بلاغت ـ فارسی)

(۲۹ ر ـ ۴۹ ر)

از: رشیدالدین محمّد بن محمّد بن عبدالجلیل وطواط (۵۷۳ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۶۳۴؛ ذریعه، ۳/ ۲۸۶؛ مجلس، ش ۳/ ۸۱۸؛ منزوی، ۳/ ۲۱۳۴ـ۲۱۳۷.

۵. اوصاف الاشراف (اخلاق ـ فارسی)

(۵۰ ر ـ ۱۲۰ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: فهرستواره، ۷/ ۱۳۵ـ۱۳۶؛ ذریعه، ۲/ ۴۷۷؛ احوال و آثار خواجه مدرس رضوی، ۲۵۹ ـ ۲۶۰؛ مشار فارسی، ۱/ ۶۰۱؛ مرعشی، ۳/ ۱۶۶؛ دانشگاه، ۸/ ۵۳۶؛ مجلس، ش ۲/ ۱۹۱.

۶. شرح جنة الاسماء (دعا ـ عربی)

(۸۸ ر ـ ۹۵ پ)

از: ابوحامد محمّد بن محمّد غزالی (۵۰۵ه).

نک: مرکز احیاء، ۱/ ۸۴؛ گلپایگانی، ۲/ ۲۱۲؛ مرعشی، ۲۰/ ۲۴؛ التراث العربی، ۳/ ۲۷۹؛ مؤلفات الغزالی، بدوی، ۳۷۷ ـ ۳۸۱؛ کشف الظنون، ۱/ ۶۰۶.

۷. جنگ (متفرقه ـ فارسی)

از: ؟

بین رساله‌های مجموعهٔ حاضر مطالب پراکنده‌ای بدین عناوین آمده است: مناجات نظامی (۱ پ) چند رباعی (۲ ر)، اشعاری از فروغی (۶۶ پ)، دعائی به نقل از شیخ صدوق در روز عاشورا (۶۷ ر ـ ۶۷ پ)، اشعاری از خواجو و انوری و استاد فرماید؟ (۶۸ر ـ ۶۹ ر)، چند دعای پراکنده در امراض (۶۹ پ)، نامه‌ای از رشیدالدین وطواط به کاتب یزاحمه و یبرم (۷۰ ر ـ ۷۱ پ)، اشعاری از صاحب تاریخ معجم (۷۳ ر)، نظامی (۷۳ پ ـ ۷۹ پ)، یادداشتی از سیّد اسداللّه حسینی به سال ۱۳۰۴ه در قریهٔ نهاوند (۸۰ ر)، اشعاری از نظامی (۸۰ پ ـ ۸۶ ر)، یادداشتی به نقل از جفر جامعه (۸۷ ر ـ ۸۷ پ)، حکایت (۹۶ ر)، شباهنگ فی نعت النبی (۹۶ پ ـ ۹۹ پ)، نامهٔ معاویه به امام علی(ع) و پاسخ آن حضرت (۱۰۱ پ ـ ۱۰۳ پ)، اشعاری از نظیری، فروغی، خاقانی (۱۰۴ ر ـ ۱۱۰ ر)، خطبهٔ بدون نقطه و بدون الف امام علی(ع) با ترجمهٔ فارسی و به خط محمّد رضی بن محمّد شفیع در ۱۲۱۳ه (۱۱۰ پ ـ ۱۱۹ ر)، یادداشت ولی تفرشی به سال ۱۲۵۱ه در قریهٔ ولیان ساوجبلاغ به درخواست آقا میرزا سیّد علی (۱۱۰ پ)، نسب سیّد علی حسینی ساکن تفرش و ظاهراً صاحب مجموعه (۱۲۰ ر ـ ۱۲۰ پ) به سال ۱۲۵۷ه.

خط: نستعلیق خوشِ عبداللّه حسینی تفرشی، ربیع‌الاول ۱۲۶۰ه، دارالخلافهٔ تهران (پایان رسالهٔ اول)، سال ۱۲۶۱ه (پایان رسالهٔ سوم)،

محمّد هادی بن حاجی عبداللّه کاتب آشتیانی، سال ۱۲۵۱ه جهت مستوفی دیوان میرزا سیّد علی (پایان رسالهٔ پنجم).
عناوین به قرمز. نسخه به صورت بیاض است، صفحات مجدول به زر و مشکی با کمندی به زر تحریری، برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، عطف ترمیمی.
۹/۵×۲۰سم. ۱۲۰گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۵۰۷۵۶)

۶۸۲۷

مجموعه

۱. حساب **(حساب ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۲۲ر)
از: غیاث‌الدین جمشید بن مسعود کاشانی (۸۳۲ه).
رسالهٔ مختصری است در علم حساب.
به درخواست یکی از مخادیم نوشته شده‌است.
مشتمل بر سه قسم بدین عناوین:
قسم اول: در قسم معلوم، در یک مقدمه و چند فصل.
قسم دوم: در مجهول ـ جبر و مقابله، در یک مقدمه و چند فصل.
قسم سوم: در مساحت، در یک مقدمه و دو فصل و یک خاتمه.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... بدان وفقک اللّه که دعای مر تحریر این مختصر را استدعاء بعضی از مخادیم بود و آن مرتب است بر سه قسم....
انجام: ...مستدیر تام جسمی باشد که دو سطح به وی محیط باشند یکی مستدیر که قاعده باشد و دوم مستوی و در پای وی نقطه باشد که چون سطح بلند شود.

۲. تلخیص المفتاح **(حساب ـ عربی)**
(۲۴پ ـ ۳۸پ)
از: غیاث‌الدین جمشید بن مسعود کاشانی (۸۳۲ه).
نک: ش ۱/ ۶۴۵۵.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سلخ جمادی الاول ۹۶۳ه (پایان رسالهٔ دوم).
عناوین و جدول‌ها به شنگرف. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، روی برگ اول نام هر دو رساله و مؤلف و مهر مستطیل کتابخانهٔ «مجدالدین نصیری» و در آغاز رسالهٔ دوم نیز نام رساله و مؤلف و یک رباعی از امام علی(ع) و یک بیت شعر فارسی دیده می‌شود، حاشیهٔ پایین برگ‌ها را موریانه آسیب رسانده.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار با لچکی.
۱۳×۱۹/۵سم. ۳۸گ. ۲۱س. **(ثبت ۱۴۳۳۰)**

۶۸۲۸

المقالة الثانیة من کتاب ایرن فی رفع الاشیاء الثقیلة **(حساب ـ عربی)**
از: ایرن مخانقی.
نک: نشریه، ۴/ ۴۴۸؛ ادبیات، ۲/ ۳۳؛ نشریه، ۱۱/ ۹۹۳ با عنوان: ترجمهٔ میزان الحکمه خازنی، ذریعه، ۲۳/ ۳۱۰ـ۳۱۱.
انجام افتاده: ...فاذا اخذنا فی کفة المنقلة ستة و ثلاثین فیعاد له الکفة الیمنی بتسعة دراهم فینقص منها الاربعة المذکورة.
خط: نسخ مایل به نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین به مشکی درشت و اشکال هندسی به مشکی و شنگرف. تصحیح‌شده، برخی از برگ‌ها ترمیم و در صحافی جابجا شده است، در برخی از برگ‌ها مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.
۱۳×۲۰سم. ۱۰۷گ. ۱۶س. **(ثبت ۷۹۱۳۰)**

۶۸۲۹

مجموعه

۱. قوس و قزح **(نجوم ـ فارسی)**
(۱ پ ـ ۴ ر)
از: محمّد بن غیاث‌الدین منصور حسینی شیرازی دشتکی، صدر ثانی (۹۴۳ه).
نک: ذریعه، ۱۷/ ۲۰۷؛ دانشگاه، ۱۶/ ۱۳۴؛ مجلس، ش ۹۷/ ۵۱۳۸؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۱۶.

۲. لم صار **(متفرقه ـ عربی)**
(۴ پ ـ ۷ ر)
از: ارسطو بن نیقوماخوس فیثاغوری (۳۲۲ه‍ق).
نک: ش ۲/ ۶۴۹۹.

۳. تقسیم الالفاظ **(نحو ـ عربی)**
= المفرد و المرکب
(۷ ر ـ ۹ ر)
از: میر سیّد شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ه).
نک: ملک، ۵/ ۱۴۷ با عنوان: المفرد و المرکب، مرکز مطالعات، ۱/ ۱۶۴؛ مرکز احیاء، ۴/ ۲۹۴ با عنوان: تقسیم اللفظ.

۴. رسالهٔ حرفیه **(منطق ـ فارسی)**
(۹ پ ـ ۱۴ ر)
منسوب به: ابواسحاق محمّد بن عبداللّه نیریزی شبانکاره‌ای (ق ۹ه).
تألیف شده به سال ۸۷۷ه.
آغاز: به مقتضای فرمان واجب الاذعان صاحب کمالی که اکابر و افاضل در بیان دقایق و جلایل مآثر و فضایل او به عجز و قصور معترف گشته ....
انجام: ...باشد که اسم کافی نباشد و حرف کافی باشد.
نک: آستان قدس، ۴/ ۴۱۷؛ دانشگاه، ۳/ ۹؛ منزوی، ۲/ ۱۴۹۷.

۵. الحدود **(کلام ـ عربی)**
(۱۴ پ ـ ۱۵ پ)
از: میر سیّد شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ه).
نک: مرعشی، ۱۹/ ۸۴ با عنوان: الحدود الکلامیة، التراث العربی، ۲/ ۳۸۸ مجهول المؤلف.
آغاز: هذا مختصر فی الحدود جمعه بعض فضلاء الاصول، الکلام هو الذی یبحث فیه عن ذات اللّه و صفاته و المبدأ و المعاد و غیرها ....
انجام: ...و الامام هو الذی له الریاسة العامة فی الدین و الدنیا جمیعاً و الثواب هو اعطاء ما یلائم الطبع و العقاب ما ینافی الطبع.

۶. لغز الزبدة **(معما ـ عربی)**
(۱۵ پ ـ ۱۷ پ)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ذریعه، ۱۸/ ۳۳۴ـ۳۳۵؛ التراث العربی، ۴/ ۳۹۹ـ۴۰۰؛ مجلس، ش ۵/ ۱۹۸۸.

۷. میزان الکلام **(عروض ـ عربی و فارسی)**
(۱۸ ر ـ ۲۳ پ)
از: مسعود بن محمود.
بحور شعری را در این اشعار سست به عربی و فارسی به نظم آورده است.
آغاز:
فسبحان الذی اسری بعبده
و یهدی بالصراط المستقیم
اله قادر فرد جلیل
رؤوف عالم برّ قدیم
انجام:
الهی انت توّاب رحیم
تقبل توبتی وارحم وفاتی
بحق المصطفی و وصیه
و الائمة انهم سبل النجاتی

۸. مختصر طلیعة العلوم **(متفرقه ـ عربی)**
(۲۴ ر ـ ۵۳ پ)

از: ابوالخیر محمّد بن محمّد فارسی (ق ۱۰ه).

مؤلف پس از فراغ از تألیف کتاب مفصل خود به نام طلیعة العلوم که انواع علوم را در آن بحث کرده در رسالهٔ حاضر به گزیده‌ای از آن پرداخته است، نسخه‌ای از این رساله در حقوق، ۱/ ۴۳۱ معرفی شده است. مؤلف در این رساله به اشعار زیادی از خود استشهاد نموده است.

آغاز: الحمد للّه علی آلائه... و بعد فیقول... انا عملنا فی سالف الزمان کتاب طلیعة العلوم و أوردنا فیه اسامی ...

انجام: ...یحصل الاسم من قلب ستم وجود و من حذف جو من جود ستم.

۹. حساب **(حساب ـ فارسی)**
= میزان الحساب = زبدة الحساب
(۵۴ ر ـ ۸۷ ر)

از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).

نک: ش ۳/ ۶۴۷۶.

خط: نسخ. کاتب: محمّد قاسم بن سعید. تاریخ کتابت: عصر روز چهارشنبه ۲۲ شوال ۱۲۲۷ه. مکان کتابت: خوانسار (پایان رسالهٔ نهم و تمام مجموعه به خط اوست).

عناوین و نشانی‌ها به شنگرف. روی برگ اول فهرست نام رساله‌ها و در بالای برگ‌ها نام هر رساله آمده است.

جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج‌دار.

۹/۵×۱۴/۵سم. ۸۷گ. ۱۷س.

(ثبت ۶۲۱۴۱)

۶۸۳۰

زیج الغ بیگ **(نجوم ـ فارسی)**

از: الغ بیگ محمّد بن شاهرخ بن تیمور گورکانی (۸۵۳ه).

نک: ذریعه، ۱۲/ ۸۳؛ منزوی، ۱/ ۲۷۳؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۸۴۰؛ کشف الظنون، ۲/ ۹۶۶؛ مرعشی، ۳/ ۱۰۴؛ دانشگاه، ۴/ ۸۹۱؛ مجلس، ش ۱۸۲؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۴۵ـ۲۹۴۸.

فقط جداول آن با مقدمه‌ای در طریق استخراج آن آمده است.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.

عناوین و جدول‌ها به شنگرف.

عناوین بالای جدول‌ها نانویس مانده، تصحیح شده، روی برگ اول مهر دائری بزرگ محو شده و در پشت برگ اول مهر مربع «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین محمّد بن حسین ابوالقاسم ۱۱۶۷» دیده می‌شود.

جلد: مقوائی، عطف و گوشه‌ها تیماج زرشکی ترمیمی.

۱۸×۲۴/۵سم. ۶۲گ. ۳۳س. **(ثبت ۸۶۶۲۰)**

۶۸۳۱

مجموعه

۱. بشارة الشیعة **(اعتقادات ـ عربی)**
(۱ پ ـ ۶۶ پ)

از: ملّا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ه).

نک: دانشگاه، ۱۶/ ۴۶۷؛ نشریه، ۳/ ۲۲۱؛ ادبیات، ۲/ ۲۸؛ ملک، ۱/ ۹۳؛ ذریعه، ۳/ ۱۱۵ـ۱۱۶؛ کشف الحجب، ۸۵؛ ایضاح المکنون، ۱/ ۱۸۳؛ کتابشناسی فیض، ۱۵۳ـ۱۵۴.

۲. غنیة الأنام **(نجوم ـ عربی)**
فی معرفة الساعات و الایام
= من لا یحضره التقویم
(۶۹ پ ـ ۹۵ پ)

از: ملّا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ه).

نک: ذریعه، ۱۶/ ۶۵؛ کشف الحجب، ۳۹۵؛ ایضاح

المکنون، ۲/ ۱۴۸؛ کتابشناسی فیض، ۲۲۵ـ۲۲۸؛ التراث العربی، ۴/ ۱۳۵.

۳. فهرس مؤلفات الفیض **(فهرست ـ عربی)**

(۹۶پ ـ ۱۰۷پ)

از: ملّا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ه).

در کتابشناسی فیض، ۷۷ـ۱۲۹، به چاپ رسیده است.

انجام افتاده: ... و هی نفثة من نفثاتی بها تفریح همی و کشف غمی و انشراح صدری تقرب من ثلاثمائة و خمسین بیتاً و قد صنف فی سنة خمس و ستین و ألف.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد نبی. تاریخ کتابت: اوائل جمادی الثانی ۱۰۸۲ه. از روی نسخهٔ اصل (پایان رسالهٔ اول).

عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده با حاشیه‌نویسی به نقل از مؤلف و رسالهٔ سوم با خط‌خوردگی و اضافات در حاشیه، روی برگ اول سه بیت شعر در مدح رسالهٔ اول با عنوان «لراقمه» دیده می‌شود، بین رسالهٔ اول و دوم مناجاتی به نقل از فیض کاشانی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.

۱۰/۵×۱۵سم. ۱۰۷گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۷۸۴۷۵)

۶۸۳۲

شفاء الآلام **(پزشکی ـ عربی)**

فی طب اهل الاسلام

از: جمال‌الدین یوسف بن محمّد بن مسعود عقیلی عبادی حنبلی (۷۷۶ه).

نک: ملک، ۱/ ۴۶۵؛ معجم المؤلفین، ۱۳/ ۳۳۲؛ ایضاح المکنون، ۲/ ۴۹؛ الاعلام زرکلی، ۸/ ۲۵۰ـ ۲۵۱.

انجام افتاده: ... و العنب بأسره یضر المثانة و یعطش و یضر بالکبد و الطحال الغلیظتین و مما یدفع تعطیشه الرمان المر و یذکر عن النبی.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، برگ‌های آغازین قدیمی‌تر است، در دو برگ آغازین اشعاری به عربی و فارسی و انشائی عربی و چند مهر دائری محو شده و مهر دائری «لا فتی الا علی لا سیف الا ذوالفقار اسداللّه الغالب علی بن ابی‌طالب» و مهر کتابخانهٔ «مجدالدین (نصیری)» و یادداشتی به نقل از مناقب واقدی و تاریخ سال ۸۷۶ه (که ظاهراً جعلی است) و تملک محمّد امین بن محمّد محسن طبیب و تملکی محو شده به سال ۱۰۰۳ه دیده می‌شود، دو برگ آغازین شروع کتاب دارای چهار کتیبه که نام کتاب و مؤلف در آن به زر نوشته شده آمده، چند برگ اول مجدول به زر و مشکی و لاجورد.

نسخه رطوبت دیده.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.

۱۷×۲۵/۵سم. ۱۷۱گ. ۲۱ س.

(← تصویر) **(ثبت ۱۴۴۳۹)**

۶۸۳۳

مجموعه

۱. الخطب و الاشعار **(ادب ـ عربی)**

(۵۳پ ـ ۸۴پ)

از: ؟

شامل این عناوین: خطبهٔ طتنجیه از امام علی(ع)، خطبهٔ افتخاریهٔ آن حضرت، خطبهٔ روحیهٔ آن حضرت، خطبهٔ کواهلیه، خطبهٔ آن حضرت پس از رجوع از نهروان، خطبهٔ آن حضرت فی بیان نورانیته و نورانیة الامام، اشعاری منسوب به محمّد بن ابی‌بکر و امام علی(ع) و امام سجاد(ع).

۲. معرفت تقویم **(تقویم ـ فارسی)**
(۸۵ پ ـ ۹۳ پ)
از: نظام‌الدین عبدالقادر بن حسن رویانی لاهیجانی (۹۲۵ه).
نک: ش ۶/ ۶۴۹۷.

۳. ترجمهٔ اسرار الشهادة **(تاریخ ـ فارسی)**
(۹۴ پ ـ ۱۶۷ پ)
از: ؟
ترجمه‌ای است از اسرار الشهادة سیّد کاظم رشتی که پس از ترجمه، آن‌را به سیّد نشان داده و مورد پسند واقع شده است و سیّد او را امر به ترجمه الحجة البالغهٔ خود نموده است.
آغاز: حمد و ثنائی که فوایح اخلاص و اختصاصش فیض اثمار جنت المأوی محبت و طیب ازهار سدرة المنتهای مودت گردد....
انجام: ...دل نتواند او را متحمل شود و همین قدر کفایت شد از برای اهل درایت و صلی اللّه علی محمّد و آله الطاهرین.

۴. ترجمهٔ الحجة البالغة **(کلام ـ فارسی)**
(۱۶۸ پ ـ ۲۰۹ پ)
از: ؟
ترجمهٔ رسالهٔ الحجة البالغة سیّد کاظم رشتی است در رد یهود و نصاری و سایر ادیان.
رسالهٔ حاضر با رسالهٔ ش ۳ مجموعهٔ حاضر هر دو از یک مترجم است.
آغاز: حمد بی‌حد و ثنای بی‌عدد واجب الوجودی که الواح قلوب نوع بشر را که مظهر غرایب صنع قضا و قدر است به صیقل معارف و حکم جلا داده....
انجام افتاده: ...که ایشان هم از آنها بود و ارشاد من می‌نمایند و بسا می‌شود که میل می‌شود... می‌کنم لکن میشنوم فعل خدای تعالی.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۲۸۵ه (پایان رسالهٔ اول)، نستعلیق، سلخ شعبان ۱۲۷۸ه (پایان رسالهٔ دوم)، دوشنبه از ربیع الاول ۱۲۸۵ه (پایان رسالهٔ سوم).
عناوین به مشکی درشت.
در برگ‌های آغازین رسالهٔ نان و حلوای شیخ بهائی و گلشن راز شبستری چاپ سنگی ضمیمه شده است.
جلد: تیماج مشکی.
کاغذ: رسالهٔ اول الوان.
۱۱×۱۷/۵سم. ۲۱۰گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) **(ثبت ۷۸۸۲۶)**

۶۸۳۴

شیمی **(شیمی ـ فارسی)**
از: ؟
شامل مباحث شیمی جدید و ظاهراً از کتاب‌های ترجمه شده در مدرسهٔ دارالفنون می‌باشد، نسخهٔ حاضر مشتمل بر مقالهٔ دوم و بیش از ۶۰ فصل را داراست.
آغاز نسخه: مقالهٔ ثانی در مطئیه‌ها فصل اول در اکسیژن تاریخ این جسم معروف است که پری استلّی صاحب کشف پنجم را از جمع کردن شعاعهای خورشید به واسطهٔ یک عدسی بزرگ درروی زیبق....
انجام: ...و بعد در لولهٔ چینی نهند و به حرارت قرمز نمایند پس از آن بخار سولفورکربن را از روی آن عبور دهند.
خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به مشکی درشت در وسط سطرها.
معادل لاتین برخی از واژه‌ها مقابل آنها آمده است.
دارای اشکال هندسی بسیار در وسایل کارگاهی که در شیمی به کار آیند.
جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۶×۲۳سم. ۲۴۰گ. ۱۹س. **(ثبت ۱۶۸۲۹)**

۶۸۳۵

کشف الاسرار (پاسخ ـ عربی)
عما خفی عن غوامض (فهم) الافکار

از: شیخ شهاب‌الدین احمد بن عماد اقفهسی شافعی (۸۰۸ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۴۸۵؛ هدیة العارفین، ۱/ ۱۱۸ـ۱۱۹؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۴۶۲ـ۴۶۳؛ الاعلام زرکلی، ۱/ ۱۸۴.

خط: نسخ. کاتب: موسی بن عمران جزائری.
تاریخ کتابت: ۲۵ جمادی الاخره ۱۰۵۶ه.
عناوین به شنگرف.
روی برگ اول نام کتاب و تملکی با مهر بیضوی «عبده یحیی» و دو یادداشت پراکنده و در پشت برگ اول نام کتابخانهٔ سیّد محمّدعلی طباطبائی و روی برگ دوم یادداشتی به نقل از کشف الظنون دربارهٔ کتاب و مؤلف آن آمده است، حاشیهٔ نسخه رطوبت دیده، در برگ ۴۶ مهر مربع «لا اله الا اللّه الملک الحق المبین یوسف» آمده است، در شش برگ پایانی فوائدی به نقل از کتاب منهاج الطب دیده می‌شود، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.
جلد: پارچه‌ای بدون مقوا، عطف تیماج قهوه‌ای.
۱۲/۵ × ۲۰سم. ۹۶گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۶۲۱۸۹)

۶۸۳۶

موجز القانون (پزشکی ـ عربی)

از: علاءالدین علی بن ابی‌الحزم قرشی معروف به ابن النفیس (۶۸۷ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۸۹۹؛ هدیة العارفین، ۱/ ۷۱۴؛ مجلس، ش ۱/ ۱۹۸۴؛ التراث العربی، ۵/ ۳۹۵.

نسخهٔ حاضر تعلیم پنجم تا جمله پنجم و سپس بحث تشریح را داراست.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: سه‌شنبه ۱۴ ربیع الاول ۱۲۵۲ه با مهر بیضوی «محمّد علی».
عناوین به شنگرف. تصحیح شده با حاشیه نویسی مفصل به نقل از شروح کتاب، در هشت برگ پایانی فصل مفصلی در سبب منی و کیفیت تولد جنین آمده است که شاید بخشی از کتاب حاضر باشد، روی برگ اول مهر گلابی شکل «صفی» و مهر بیضوی «محمّد جعفر» و مهر مربع «محمّد جعفر الحسینی» آمده است، در برگ پایانی یادداشتی به سال ۱۲۸۷ه و یک رباعی فارسی دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.
۱۰/۵×۱۷سم. ۱۰۴گ. ۱۲س.
(ثبت ۸۳۷۴۵)

۶۸۳۷

الآثار الباقیة عن القرون الخالیة (تاریخ ـ عربی)

از: ابوریحان محمّد بن احمد بیرونی (۴۴۰ه).

نک: ش ۶۴۵۴.

خط: نسخ. کاتب: سیّد حسن ساوجی. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۱۲ رمضان ۱۲۸۴ه.
عناوین و جدول‌ها به قرمز یا نانویس. روی برگ اول تملک محمّد طاهر فارسی به سال ۱۳۳۳ه و تملک محمّد حسین رئیس الکتاب با مهر بیضوی محو شده آمده است.
جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی ترنج و سرترنج‌دار.
۱۸/۵×۲۹سم. ۱۷۷گ. ۲۰س.
(ثبت ۲۳۱۰۰)

۶۸۳۸

تنبیهات المنجمین (نجوم ـ فارسی)

از: ملّا مظفر بن محمّدقاسم منجم گنابادی (ق ۱۱ه).

نک: ذریعه، ۴/ ۴۵۲؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۴۳۳؛ هدیة العارفین، ۲/ ۴۶۴؛ مرعشی، ۱۵/ ۸۵؛ دانشگاه، ۸/ ۱۱۹؛ مجلس، ش ۶۱۶۴؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۹۳.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: پنجشنبه اواخر شعبان ۱۱۲۲ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، دارای حواشی به خط محمّد علی معلم حبیب‌آبادی که به روز جمعه ۱۸ شوال ۱۳۳۴ه از کتابت آنها فارغ شده است با مهر بیضوی «عبده محمّدعلی بن زین العابدین»، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تذکر اینکه با حواشی به خط معلم حبیب‌آبادی می‌باشد به خط محمّد حسن رجائی زفره‌ای به تاریخ ۸/ ۱۰/ ۴۶ و اینکه کتاب به ارث از پدرش محمّدعلی رجاء زفره‌ای به وی رسیده و وی تقدیم کتابخانهٔ مجلس کرده دیده می‌شود، در برگ پایانی یک بیت شعر فارسی به خط محمّد حسن رجاء زفره‌ای پسر ملّا رجاء مذکور آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوختهٔ ضربی ترنج‌دار. ۱۵/۵×۲۴/۵ سم. ۱۸۰گ. ۲۱ س.

(ثبت ۷۹۷۸۶)

۶۸۳۹

مجموعه

۱. فرهنگ لغت (لغت ـ فارسی)

(۱ پ ـ ۸ پ)

از: ؟

فرهنگ بسیار مختصری است به ترتیب حروف آغاز کلمه‌ها در ۲۸ باب به ترتیب حروف الفبا.

نسخه‌ای از این کتاب در مرعشی، ۲۰/ ۲۲۶، معرفی شده است.

آغاز: شکر و سپاس مر خدای را که آفرینندهٔ جهان و دارندهٔ زمین و آسمان است... بعد بر ارباب فضل و کمال واضح است که بهترین الفاظ لفظ عرب است... اله و اللّه هر دو بمعنی خداست الهه خدابان ....

انجام: ... یوح آفتاب، یاوه سخن بیهوده، یأس ناامیدی.

۲. معرفت تقویم (تقویم ـ فارسی)

(۹ پ ـ ۱۴ پ)

از: نظام‌الدین عبدالقادر بن حسن رویانی لاهیجانی (۹۲۵ه).

نک: ش ۶/ ۶۴۹۷.

۳. مدخل منظوم (نجوم ـ فارسی)

(۱۵ ر ـ ۲۲ ر)

از: عبدالجبار خجندی (ق ۷ه).

نک: ش ۸/ ۶۴۳۴.

۴. اختیارات مسیر قمر (نجوم ـ فارسی)

= اختیارات مهمات

(۲۲ ر ـ ۲۳ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۱۶/ ۶۴۸۹.

۵. احکام منازل قمر (نجوم ـ فارسی)

(۲۳ ر ـ ۲۴ پ)

منسوب به: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: منزوی، ۱/ ۲۱۳؛ ذریعه، ۲۲/ ۲۴۹؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۶۷؛ سپهسالار، ۵/ ۶۵۲.

۶. تحفهٔ نظامیه **(نجوم ـ فارسی)**
(۲۴ پ ـ ۴۵ پ)
از: نظام‌الدین عبدالقادر بن حسن رویانی لاهیجانی (۹۲۵ه).
نک: منزوی، ۱/ ۳۱۳؛ ذریعه، ۳/ ۴۷۸؛ دانشگاه، ۸/ ۷۱۸؛ مجلس، ش ۱/ ۶۳۱۶؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۴۸؛ ملک، ۹/ ۳۳۹.

۷. آداب المتعلمین **(اخلاق ـ عربی)**
(۴۹ ر ـ ۵۵ ر)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۶/ ۶۵۲۸.

۸. خواص چهل اسم ادریس **(علوم غریبه ـ فارسی)**
(۵۶ پ ـ ۶۲ پ)
از: ؟
نک: ش ۸/ ۶۸۰۷.

۹. خواص اسماء الهی **(دعا ـ فارسی)**
(۶۲ پ ـ ۶۵ پ)
از: ؟
آغاز: بدانکه هر اسمی از اسماء اللّه چه عدد دارد و نود و نه اسم است و هر کس که خواهد اسمی را مطابق اسماء اللّه کند ....
انجام: ... و هر اسمی که در آن م باشد مثل الرحیم و الرحمن هر که صد و چهل و شش بار بخواند فراموشی از دل او برود.
خط: نسخ و نستعلیق. کاتب: سیّد ابراهیم بن محمّد بن میرزا عبداللّه جندقی ساکن یزد. تاریخ کتابت: سه‌شنبه ۲۹ رجب ۱۲۶۳ه (پایان رسالهٔ اول)، همو در دوشنبه سوم جمادی الثانی ۱۲۶۳ه، مکان کتابت: تهران مسجد میرزا احمد حکیم باشی (پایان رسالهٔ ششم)، سال ۱۲۶۳ه (پایان رسالهٔ هفتم)، جمادی الاول ۱۲۶۳ه (پایان رسالهٔ هشتم).
عناوین به قرمز. در برگ آغازین فهرست برخی از رساله‌های مجموعه و یادداشت تهیهٔ فیش از گلچین معانی و پس از رسالهٔ اول چند بیت شعر عربی از امام علی(ع) و پس از رسالهٔ ششم اشعاری از سعدی به خط کاتب و یادداشتی از همو در قرمز کردن عناوین رسالهٔ دوم به تاریخ پنجشنبه ۱۲ شوال ۱۲۶۳ه و در چهار برگ پایانی نصایحی از لقمان حکیم به خط کاتب در شوال ۱۲۶۳ه و نامه‌ای از امام علی(ع) به معاویه و اشعاری عربی و چند یادداشت یادگاری از مسعود میرزا به سال ۱۲۶۳ه و میرزا علی محمّد در ۱۲۶۴ه و اسکندر میرزا به سال ۱۲۶۴ه دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.
۱۵×۱۹/۵سم. ۶۹گ. ۱۷س. **(ثبت ۲۳۱۳۵)**

۶۸۴۰

تشریح الابدان **(پزشکی و نجوم ـ فارسی)**
از: قطب‌الدین محمّد بن علی شریف لاهیجی (ق ۱۱ه).
در شناخت بدن انسان و اعضای آن، تألیف شده به نام شاه سلیمان صفوی در سه فن بدین عناوین:
فن اول: در هیئت افلاک، در یک مقدمه و سه مقاله:
مقدمه: در تبیین کواکب سیار و ثوابت و ترسیم افلاک کلیهٔ کواکب سیاره به حسب تسطیح.
مقالهٔ اولی: در معرفت افلاک جزئیهٔ کواکب سبعهٔ سیاره.
مقالهٔ ثانیه: در شرح وقوع خسوف و کسوف که عارض جرمین نیرین می‌گردد.

مقالهٔ ثالثه: در بیان نقصان و کمال که در هر ماه عارض ماه می‌شود و به هلال و بدر موسوم می‌گردد.

فن دوم: در صور کواکب مرصودهٔ ثابته و مواقع آنها، در یک مقدمه و سه مقاله:

مقدمه: در حصر اعداد کواکب مرصودهٔ ثابته و مراد از تصویر تصور مخیله مختلفه.

مقالهٔ اولی: در کواکب ثابته شمالیه که در ۲۱ صورت مصوَّر گشته.

مقالهٔ ثانیه: در کواکب ثابته که در بروج دوازده‌گانه محصور گردیده‌اند.

مقالهٔ ثالثه: در کواکب ثابته جنوبیه که در ۱۵ صورت مضبوط شده‌اند.

فن سوم: در تشریح بنیهٔ انسانی، در مقدمه و پنج مقاله و خاتمه:

مقدمه: در تعریف اعضا و تقسیمات آن.

مقالهٔ اولی: در ذکر عظام و آنچه به آن متعلق است.

مقالهٔ ثانیه: در ذکر اعصاب و اقسام آن.

مقالهٔ ثالثه: در ذکر عضلات و کیفیت حدوث آنها.

مقالهٔ رابعه: در بحث اورده و شعب آنها.

مقالهٔ خامسه: در شرایین و انواع آن.

خاتمه: در اعضای مرکبه و کیفیت تولد جنین.

آغاز: شکر و سپاس بی‌حد و قیاس قادری را سزاست که کلک صنعت او اطباق افلاک را به مؤدای انا زینا السماء الدنیا بزینة الکواکب به ارقام ثوابت و دراری سیار مرقوم و مصوّر ساخت....

انجام: ...و اظهار قدرت شامله که مندرج است در تحت حکمت بالغهٔ و هو یخرج الحی من المیت و یخرج المیت من الحی یفعل اللّه ما یشاء بقدرته و یحکم ما یرید بمشیته.

خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

نسخه بسیار نفیس و ظاهراً همان نسخه‌ای است که جهت تقدیم به شاه سلیمان تحریر شده است، برگ اول دارای سرلوح مرصَّع مذهَّب با کتیبه‌ای مرصَّع و مذهَّب دقیق و ظریف، حاشیهٔ تمامی برگ‌ها با گل و بوتهٔ زرین به نقش اسلیمی زینت یافته.

صفحات مجدول به شنگرف و زر و مشکی و لاجورد و ارغوان و بنفش با کمندی به زر و مشکی و شنگرف، زمینهٔ تمامی صفحات زرافشان، عناوین به زر و بنفش و لاجورد و ارغوان و شنگرف. دارای ۵ شکل هندسی فلک و بروج و دارای ۴۸ نقاشی ظریف از اشکال کواکب با زمینهٔ گل و بوتهٔ زرین و دارای ۵ صورت انسان در تشریح، متأسفانه برخی از برگ‌ها آسیب دیده است.

جلد: تیماج دو رو قهوه‌ای و قرمز و مشکی، رو زرین با نقش گل و بوته، اندرون ضربی ترنج و سرترنج‌دار زرین با حاشیه‌سازی گل و بوتهٔ زرین.

۱۵/۵×۲۸ سم. ۶۲گ. ۱۶س.

(← تصویر) **(ثبت ۲۳۳۲۱)**

۶۸۴۱

ذخیرهٔ اسکندری (کیمیا ـ فارسی)

از: ؟

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۹۵۲ـ۳۹۵۴؛ ذریعه، ۱۰/ ۱۳؛ مرعشی، ۱۵/ ۲۳۹؛ دانشگاه، ۶/ ۷۹؛ ملک، ۶/ ۳۴۴؛ نشریه، ۱/ ۶۲۱.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. دارای ۲۸ تصویر آب و رنگ بسیار دقیق، روی برگ اول یادداشت داخل شدن کتاب در ملک نواب مستطاب ـ که نام وی محو شده ـ به خط میرزا بابا به سال ۱۲۲۴ه با مهر بیضوی «بابا بن علی‌اکبر» و مهر مربع «عبده محمّدتقی» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قرمز بدون مقوا.

۱۰/۵×۱۷/۵سم. ۵۳گ. ۱۶س.
(← تصویر) (ثبت ۲۷۹۸۱)

۶۸۴۲

تشریح الابدان (پزشکی ـ فارسی)
= تشریح منصوری

از: منصور بن محمّد بن احمد بن یوسف بن الیاس شیرازی (۸۰۹ه).

نک: ش ۲/ ۶۷۴۱.

خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.

عناوین به خط رقاع و شنگرف و زر، دارای ۶ تصویر ظریف در علم تشریح، صفحات ترمیم غیر فنی شده و نسخه بسیار کثیف شده است، در دو برگ آغازین یک دعا در دفع چشم زخم و وقفنامهٔ کتاب از شاه عباس حسینی به همراه ۱۱۹ جلد دیگر بر آستانهٔ حضرت عبدالعظیم با مهر دائری «...رفیع‌الدین محمّد الحسینی...» آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار، عطف و دور تیماج قرمز.

۱۶/۵×۲۴سم. ۲۷گ. ۲۵س.
(← تصویر) (ثبت ۵۰۸۳۲)

۶۸۴۳

ذخیرهٔ خوارزمشاهی (پزشکی ـ فارسی)

از: امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسن (حسین) حسینی جرجانی (۵۳۱ه).

نک: ش ۶۵۶۷.

نسخهٔ حاضر مشتمل بر مقالهٔ دهم از کتاب ششم تا باب ۱۷ از کتاب دهم را دارا و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

خط: نسخ مایل به رقاع. تاریخ کتابت: ق ۸ یا ۹ه.

عناوین به مشکی درشت یا شنگرف درشت و عناوین کتاب‌ها به خط ثلث زرین تحریری تصحیح شده است. صفحات مجدول به شنگرف. نسخه از رطوبت و موریانه آسیب دیده و تمامی برگ‌ها ترمیم شده‌اند. در برخی از برگ‌ها تملک حمید بن شهاب‌الدین محمود حکیم دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته مجدول ضربی.

۱۶×۲۰/۵سم. ۳۱۵گ. ۳۱س.
(← تصویر) (ثبت ۸۹۴۱۸)

۶۸۴۴

مفتاح الخزاین (پزشکی ـ فارسی)

از: زین‌الدین علی بن حسین انصاری، حاج زین عطار (۸۰۶ه).

نک: منزوی، ۱/ ۴۷۷؛ ذریعه، ۲۱/ ۳۲۸؛ مرعشی، ۴/ ۱۲؛ آستان قدس، ۳/ ۲۷۹؛ دانشگاه، ۱۷/ ۲۴۱؛ مجلس، ش ۱/ ۵۲۷.

نسخهٔ حاضر از اواخر باب اول تا پایان باب شانزدهم از رسالهٔ سوم را داراست و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: بکوبند و بپزند و به قند بسازند شربتی به قدر حاجت مفرح مسیحی نوعی دیگر مؤلف قرنفل و خولنجان و بسباسه و قاقله ....

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۹ ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، در حاشیهٔ کتاب نسخه‌های پزشکی پراکنده‌ای آمده است، حاشیهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، در برگ پایانی چند بیت شعر فارسی از صائب و چند یادداشت پراکنده آمده است.

جلد: تیماج آبی جدید.

۱۱/۵×۱۶/۵سم. ۶۹گ. ۱۵س.
(ثبت ۸۶۷۷۵)

۶۸۴۵

مجموعه

۱. صیغ النکاح **(فقه ـ عربی)**

(۱ پ ـ ۴ پ)

از: ملّا محسن بن محمّدطاهر طالقانی (ق ۱۲ه).

رسالهٔ مختصری است در صیغه‌های مختلف عقد نکاح. نگاشته شده به درخواست برخی از دوستان به سال ۱۱۱۰ه. شاید نام رساله العجالة فی صیغ النکاح باشد.

آغاز: قال المفتاق الی ربه الغنی... اما بعد فقد ندبنی بعض احبائی أن أجمع عجالة مشتملة علی صیغ النکاح علی وجه الایجاز و الاختصار ....

انجام: ...و هکذا اذا کان لهما وکیلان أو أکثرو کذا تقدیم ذکر الصداق علی الایجاب بمثل ماهر، هذا آخر ما جمعناه و الحمد للّه علی اتمام العجالة.

۲. معرفت تقویم **(تقویم ـ فارسی)**

(۴ پ ـ ۱۰ ر)

از: نظام‌الدین عبدالقادر بن حسن رویانی لاهیجانی (۹۲۵ه).

نک: ش ۶/ ۶۴۹۷.

۳. تحفة الملوک **(خواب‌گزاری ـ فارسی)**

(۱۰ پ ـ ۱۳ پ)

از: ؟

در یک فصل در اثبات این علم و ۱۲ باب.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد بدانکه این مجموعه‌ای است که معبران جمع کرده‌اند و نام این تحفة الملوک نهاده‌اند ....

انجام: ...و اگر بیست و هفتم و بیست و هشتم ماه دیده است از آن خواب محروم خواهد شد و اگر بیست و نهم و سی دیده است صحیح است.

۴. زبدة الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

(۱۶ پ ـ ۵۹ پ)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ذریعه، ۱۲/ ۱۹؛ التراث العربی، ۳/ ۱۶۰؛ کشف الحجب، ۳۰۳؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۲۶۳؛ مشار عربی، ۵۰۴ـ۵۰۵؛ مجلس، ش ۳۸۹۶.

خط: سه رسالهٔ اول نستعلیقِ سال ۱۲۳۲ه (پایان رسالهٔ اول)، ۲۳ رجب ۱۲۴۷ه (پایان رسالهٔ سوم)، رسالهٔ چهارم نسخ سال ۱۲۴۵ه در غری (نجف اشرف).

عناوین در سه رسالهٔ اول به شنگرف و در رسالهٔ چهارم نانویس. روی برگ اول یادداشتی در صیغه‌های نکاح و اشعاری به فارسی در تمییز عددی و یادداشتی به سال ۱۲۷۱ه و یادداشتی به خط کاتب سه رسالهٔ اول که آنها را جهت فرزند خود لطف‌اللّه نگاشته زمانی که در خدمت ملّاباشی بوده در ۱۲۴۷ه و چند بیت شعر فارسی در وصیت به فرزندش دیده می‌شود، روی برگ دوم مهر بیضوی «محمّد جواد» و «حسینعلی» آمده، بین رسالهٔ سوم و چهارم یادداشتی به نقل از اصبغ بن نباته و چند بیت شعر فارسی و چندین صیغهٔ پراکنده که در معاملات بکار آید و اشعاری از آقا حسین و آقا جمال خوانساری و بابا افضل و تملک لطف‌اللّه زنجانی با مهر بیضوی «لطف اللّه» و در برگ پایانی نیز چند بیت شعر فارسی از مضطر به سال ۱۲۵۵ه پراکنده و مهر بیضوی «افوض امری الی اللّه عبده لطف‌اللّه» و چند یادداشت پراکنده دیده می‌شود، برخی از برگ‌های رسالهٔ چهارم دارای حواشی مفصل.

جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ضربی بدون مقوا.

۱۵/۵×۲۱ سم. ۶۰گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۲۹۱)

۶۸۴۶

سر الحیاة (طبیعی ـ عربی)

از: بدرالدین بن قاضی شهبه.

گزیده‌ای از کتاب حیاة الحیوان دمیری در کتاب حاضر گردآمده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... و بعد فقد وقفت علی کتاب حیاة الحیوان للشیخ الامام العلامة کمال‌الدین الدمیری رحمه اللّه تعالی فالتقطت من احاسن محاسنه ما وقع اختیاری علیه....

انجام: ...و من ههنا قیل لعلی امیر النحل قال المؤلف هذا ما انتهی الیه الغرض مما یحصل فی هذا الشأن الاکتفاء و ختم بملک النحل الذی.

خط: نسخ مایل به رقاع. کاتب: عبدالوهاب بن ابی‌عمر بن قاضی شهبه اسدی شافعی. تاریخ کتابت: ۱۸ شوال ۸۴۰ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده و در برگ پایانی دو یادداشت بلاغ با نسخهٔ مؤلف یکی به خط محمّد بن قاضی شهبه و بلاغ محو شدهٔ دیگری دیده می‌شود، در دو برگ آغازین نام کتاب و تملک محمّدباقر و ناصر بن حسین و تملکی به سال ۱۱۴۸ه با مهر مربع ناخوان و تملک یحیی بن عقیل خادم حسینی حائری به سال ۱۰۴۶ه و وقفنامهٔ کتاب از حاج علی بن حصرم بر طلّاب مدرسهٔ زینبیه (زینیه) در حله سیفیه آمده که مقداری از آن محو شده است، در برگ پایانی تملک محمّد کاظم بن محمّدباقر طهرانی و چند روایت پراکنده و یادداشت مطالعهٔ کتاب به سال ۱۲۲۶ه دیده می‌شود.

جلد: مقوائی ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی جدید.

۱۳×۱۷/۵سم. ۲۶۳گ. ۱۷س.

(← تصویر) (ثبت ۸۶۵۶۲)

۶۸۴۷

تقویم سال ۱۲۹۸ (تقویم ـ فارسی)

از: ؟

تقویم سال ۱۲۹۸ه قمری است با جداول مخصوص این علم.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲۹۸ه.

عناوین به شنگرف و لاجورد و قرمز، صفحات مجدول به زر و مشکی، دو برگ اول دارای دو کتیبهٔ مرصّع مذهّب با زمینه‌ای لاجوردی و کلمات به سفیداب در وسط آن آمده است. بین سطرهای دو صفحهٔ اول زرین دندان موشی.

جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، عطف تیماج مشکی.

کاغذ: الوان پوست پیازی.

۱۳×۲۰/۵سم. ۱۵گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) (ثبت ۸۶۹۰۵)

۶۸۴۸

مجموعه

۱. الکتب السبعون (کیمیا ـ عربی)

(۱ر ـ ۴۵پ)

از: ابوموسی جابر بن حیان کوفی (۲۰۰ه).

نک: تاریخ التراث العربی، سزگین، ۴/ ۲۳۷؛ مجلس، ش ۱۲۵۷۲/۴؛ فهرست ابن الندیم، ۴۱۹ ـ ۴۲۰؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۴۲۴.

نسخهٔ حاضر از مقالهٔ چهاردهم تا پایان کتاب را دارا و از آغاز و انجام افتاده است.

آغاز افتاده: بحسب ما علیه رأی الحذاق فی علم الخواص اذ قد خصصنا هذه المقالة بالقول فی ذلک....

انجام افتاده: ...فانهما متی امتزجا لم یزد احدهما بالآخر لعله تغایرهما فان شککت فی انّا اذا اختلطنا جزءاً من الفضة بجزء.

۲. فرخ‌نامهٔ جمالی **(طبیعی ـ فارسی)**
(۴۶ ر ـ ۱۰۰ پ)
از: ابوبکر مطهر بن محمّد بن ابی‌القاسم جمالی یزدی (ق ۶ه).
نک: ش ۲/ ۶۴۷۱.
نسخهٔ حاضر از مقالهٔ دوم تا مقالهٔ نهم را دارا و از آغاز و انجام افتادگی دارد.
آغاز افتاده: و رعد آید خایه تباه شود و آواز او مغز را سود دارد و اگر جوهر رنگ بگردانیده باشد خاصه یاقوت و زمرد آن‌را در گلوی کبوتر بچه نهند و در حال بکشند....
انجام افتاده: ...و وقتی مستقیم و هر یکی را مدت معلوم است در رجوع و استقامت که از آن بیش و کم نباشد زحل کمترین مدت.
خط: رسالهٔ اول نسخ از ق ۱۰ه، رسالهٔ دوم نستعلیق از ق ۱۱ه.
عناوین به شنگرف. هر دو رساله تصحیح شده‌اند و در برخی از برگ‌های رسالهٔ اول امضای مقابله‌ای با نسخه‌ای مغلوط دیده می‌شود، در پشت برگ سوم مهر بیضوی «محمّد جواد» و «حسنعلی» آمده است، برگ‌های رسالهٔ اول روغن دیده.
جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ضربی بدون مقوا، عطف ترمیمی.
۱۲×۱۸/۵سم. ۱۰۰گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۶۲۲۲)

۶۸۴۹

مجموعه

۱. صفات العاشقین **(شعر ـ فارسی)**
(۱ پ ـ ۳۳ ر)
از: نورالدین محمّد بن عبداللّه هلالی جغتایی استرآبادی (۹۳۶ه).
نک: ذریعه، ۱۵/ ۴۵؛ ملی، ۲/ ۴۳؛ دانشگاه، ۱۶/ ۱۱۶؛ مشار فارسی، ۳/ ۳۳۹۷؛ ایضاح المکنون، ۲/ ۶۷؛ ذریعه، ۱۵/ ۴۵.

۲. رستم و اسفندیار **(شعر ـ کردی)**
(۳۵ پ ـ ۵۱ ر)
از: ؟
داستان رستم و اسفندیار را به زبان کردی به نظم کشیده است.
آغاز:
یا اُستای قدیم یا اُستای قدیم
یا اُستای کارساز کاران قدیم
انجام:
جه نیکی دنیا نیک احسانن
احسان صوابن پرت آسانن

۳. لیلی و مجنون **(شعر ـ ترکی)**
(۵۳ پ ـ ۱۱۵ پ)
از: محمّد بن سلیمان فضولی بغدادی (۹۶۳ه).
نک: ملی، ۳/ ۳۶۳؛ ذریعه، ۱۸/ ۳۹۵؛ مجلس، ش ۵۰۷۸؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۵۷۱.
آغاز افتاده:
مشتاق جمال دور ملک لر
محتاج وصالدور فلک لر

۴. مجمع الحساب **(حساب ـ فارسی)**
(۱۱۷ ر ـ ۱۶۴ ر)
از: ذوالفقار بن محاربی (مختار) متخلص به غافل (ق ۱۲ه).
چون در زمان مؤلف علم سیاق به فراموشی سپرده شده بود بنا به فرمان پادشاه زمان وی ـ نادر شاه افشار شروع در تألیف کتاب حاضر به سال ۱۱۴۷ه نموده است در حالی که هفتاد و یک سال از عمر وی می‌گذشته و آن‌را در یک مقدمه و ۱۲ جلد و یک خاتمه ترتیب داده

است و در محرم همان سال از تألیف آن موافق با بیت «غافل از بهر سال تاریخش/ این رساله شده تمام بگفت» فارغ شده است.

آغاز نسخهٔ حاضر: حقا که اگر دیدهٔ ماه از کحل الجواهر غبار مقدم همایونش... نمی‌شد کجا کسب ضیا از مهر می‌نمود و ثم حقا که اگر طایر بلند پرواز آفتاب جهانتاب در فضای بی‌انقضای مهرش....

انجام: ...و دو رطل آب که مجموع همان چهار رطل باشد و بر این قیاس حال بواقی است للّه الحمد به توفیق الهی این رسالهٔ موسوم به مجمع الحساب به تاریخ.

خط: نستعلیق زیبا. کاتب: محمّدرضا بن میرزا فریدون اسدآبادی. تاریخ کتابت: ۱۷ ربیع الاول ۱۲۹۹ه (پایان رسالهٔ اول)، ۲۲ ربیع الاول ۱۲۹۹ه (پایان رسالهٔ دوم)، ۹ ربیع الثانی ۱۲۹۹ه (پایان رسالهٔ سوم)، ۱۸ محرم ۱۲۹۸ه (پایان رسالهٔ چهارم).

عناوین در سه رسالهٔ اول به آبی و در وسط سطرها و در رسالهٔ چهارم با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد، به خط کاتب تصحیح شده، در پایان تمامی رساله‌ها مهر بیضوی کاتب «المتوکل علی اللّه عبده محمّدرضا» دیده می‌شود، روی برگ اول مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» آمده است، در هشت برگ پایانی چند یادداشت پراکنده در سیاق و قواعد ضرب به خط کاتب و مهر بیضوی مذکور وی آمده است.

جلد: تیماج مشکی جدید.

۱۰/۵×۱۷/۵سم. ۱۷۱گ. ۲۰س.

(ثبت ۸۶۵۳۳)

۶۸۵۰

مفتاح الافلاک (نجوم ـ اردو)

از: عبدالسلام لکهنوی.

کتاب مفتاح الافلاک حکیم فرکیوس را به فرمان قطب‌الدین نصیرالدین حیدر پادشاه ممالک اوده هندوستان ترجمه نموده و در آغاز ۹ فائده و سپس به ذکر برخی از سلاطینی که به علم هیئت اهمیت داده‌اند پرداخته است و مطالب کتاب را در ضمن ۱۲ گفتگو بیان داشته است و کتاب به صورت سؤال و جواب بین استاد و شاگرد با عناوین «استاد، تلمیذ» تنظیم شده است.

آغاز: علم هیأت وه علم هی جسی کواکب کی شکلین اور اوضاع اور ابعاد و غیره دریافت کیی جاتی هین یهه علم شریف هر عهداور ملک مین....

انجام: ...استاد بهت اجها اب تم رخصت هو خداتمهاری عمر دراز کری اور هر طرح کی علوم... قبله‌گاه صاحب کومیرا سلام نیاز کهیو.

خط: نستعلیق هندی. کاتب: دیوان جی. تاریخ کتابت: ۱۹ رجب ۱۲۵۲ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، نسخه را موریانه آسیب رسانده و حاشیهٔ تمامی برگ‌ها ترمیم فنی شده است، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و مترجم و نام سلطان مذکور به سال ۱۸۳۳م در دار الامارهٔ کلکته و مهر کتابخانهٔ «باقر ترقی» آمده است، در برگ‌های پایانی چندین نقشهٔ فلکی چاپ سنگی افزوده شده است.

جلد: تیماج عنابی ضربی ترنج و سرترنج و لچکی‌دار، عطف و دور تیماج قهوه‌ای.

۱۵/۵×۲۲سم. ۲۰۰گ. ۹س. **(ثبت ۸۶۴۳۵)**

۶۸۵۱

مجموعه

۱. جنگ (متفرقه ـ فارسی و عربی)

(۱ر ـ ۱۰پ)

از: ؟

مشتمل بر اشعار پراکنده‌ای از جامی، سعدی، حافظ، حسین واعظ، امام علی(ع)، همام تبریزی، طالب

آملی، خسروی دهلوی، فضولی، نظیر افندی، محقق طوسی، ابوسعید ابوالخیر، واشعاری در عروض و قوافی و فوائدی عربی در تفسیر و شرح برخی از آیات و روایات.

۲. نوروزنامه **(نجوم ـ فارسی)**

(۱۱ ر ـ ۲۵ پ)

از: عبدالکریم محمّد بن محمّد هادی شهابی.

رسالهٔ مختصری است در تعیین روز نوروز و فضایل و اعمال آن، مشتمل بر سه ربیع بدین عناوین:

ربیع اول: در تعیین روز نوروز.

ربیع دوم: در فضایل آن.

ربیع سوم: در اعمال آن روز.

آغاز: شکفته بهار نوروزی که به صلای صدای آن نوروز عرب و عجم مبارک و مسعود و با زیب و زینت و عاقبت محمود تواند بود گشودن غنچهٔ زبان است به سپاس ....

انجام افتاده: ... سلام علی موسی و هارون سلام علی آل یس سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین سلام هی‌حتی.

۳. هیئت = فتحیه **(نجوم ـ فارسی)**

(۲۶ ر ـ ۳۳ ر)

از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).

نک: ش ۶/ ۶۴۵۵.

انجام افتاده: ... و این عظیمه بود که یک قطب او به سمت الرأس باشد و یک قطب او به سمت قدم و مراد به سمت الرأس نقطه‌ای است.

خط: رسالهٔ اول و سوم به خط نستعلیق و چندین خط. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه. رسالهٔ دوم به نسخ، از ق ۱۱ه.

عناوین در رسالهٔ دوم به شنگرف و در بقیهٔ رساله‌ها با خط مشکی درشت یا با خطی برفراز آن نشانی دارد. در حاشیهٔ رسالهٔ دوم مطالب بسیاری در احادیث پراکنده آمده است، در برگ پایانی تملک مشهدی رحیم بن بهرام بیگ شیرازی به سال ۱۲۴۳ه و چند یادداشت متفرقه با اعداد سیاقی دیده می‌شود.

جلد: مقوائی، عطف تیماج قهوه‌ای.

۱۱/۵×۱۸/۵سم. ۳۴گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۳۷۶)

۶۸۵۲

ترجمهٔ عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات **(جغرافیا ـ فارسی)**

از: ملّا عبدالرشید.

نک: فهرستواره، ۱/ ۲۳۶؛ منزوی، ۱۰/ ۵۰؛ منزوی، ۶/ ۳۹۷۴.

آغاز افتاده: الهی حکمت در این قضا چیست و عدل درین امور چگونه است باری جل و علاوحی فرستاد که پیر پدر این سوار گشته بود و شبان را بر پدر این سوار ....

خط: نستعلیق. کاتب: فقیر محمّدی. تاریخ کتابت: ۹۹۵ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده. برگ‌ها مجدول به شنگرف و لاجورد. تمامی برگ‌ها ترمیم شده‌اند، دارای ۲۴۵ نقاشی آبرنگ در نقش حیوانات و پرندگان و انسان و گیاهان و اماکن و نقشه‌های جغرافیائی، چند برگ پایانی به نستعلیق کتابت شده و ظاهراً تاریخ کتابت مذکور جعل است، در برخی برگ‌ها مهر مربع «فخرالدین بن خواجه...» آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار با سجع «عمل ملا نیاز» باقی صحاف.

کاغذ: الوان.

۱۵×۲۴/۵سم. ۳۳۰گ. ۱۶س.

(ثبت ۸۶۳۳۵)

۶۸۵۳

السر المکتوم فی مخاطبة النجوم (علوم غریبه ـ عربی)

از: فخرالدین محمّد بن عمر رازی (۶۰۶ه).

نک: ملک، ۱/ ۳۶۷؛ الهیات، ۱/ ۷۷۵؛ ذریعه، ۱۲/ ۱۷۰؛ کشف الظنون، ۲/ ۹۸۹ـ۹۹۰؛ التراث العربی، ۳/ ۱۸۹؛ مجلس، ش ۱۲۵۱۲.

آغاز: الحمد للّه الذی أحاط بکل شیء علمه و نفذ فی کل شیء حکمه و الصلاة علی نبی الرحمة و شفیع الامة محمّد و آله الطاهرین اما بعد فهذا کتاب یجمع فیه ملخص ما وصل الینا من علم الطلسمات....

خط: نسخ. تاریخ کتابت: پنجم ذی‌حجهٔ ۶۱۶ه. محل کتابت: اصفهان.

عناوین به مشکی درشت و شنگرف. تصحیح شده است.

در برگ آغازین نام کتاب و مؤلف و تملک شفیع و مهر دائری «المتوکل علی الملک... المسالک...» و چند یادداشت پراکندهٔ محو شده و مهر کتابخانهٔ «فخرالدین نصیری» و یادداشت هبه‌ای بدون نام با مهر بیضوی «محمّدعلی بن محمّدباقر» و مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه» و در برگ پایانی مهر کتابخانهٔ «نصیری» و یادداشتی به خط همو دربارهٔ مؤلف و مهر مربع «انه من سلیمان» و یادداشتی به نقل از محیی‌الدین عربی و چند یادداشت عرض کتاب به سال ۹۲۱ و ۹۲۸ و ۹۳۳ه دیده می‌شود.

جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج و لچکی‌دار سرطبل‌دار، اندرون تیماج قرمز.

۱۵×۲۰سم. ۲۷۵گ. ۱۵س.

(← تصویر) (ثبت ۸۶۵۴۲)

۶۸۵۴

مجموعه

۱. حقیقت و مجاز = استعاره (بلاغت ـ فارسی)

(۱پ ـ۱۸پ)

از: عصام‌الدین ابراهیم بن عربشاه اسفراینی (۹۴۳ه).

نک: مجلس، ش ۷/ ۵۲۸۴؛ منزوی، ۳/ ۲۱۲۴؛ دانشگاه، ۱۱/ ۲۲۰۴.

۲. شرح رسالة الاستعارة (بلاغت ـ عربی)

(۱۹پ ـ۳۳ر)

از: عصام‌الدین ابراهیم بن عربشاه اسفراینی (۹۴۳ه).

نک: مجلس، ش ۱۴/ ۵۲۸۴؛ کشف الظنون، ۱/ ۸۴۵؛ التراث العربی، ۳/ ۳۱۷؛ عکسی مرکز احیاء، ۵/ ۳۸.

۳. مختصر فروق اللغات (لغت ـ عربی)

(۳۴پ ـ۴۷پ)

از: ؟

گزیده‌ای است از فروق اللغات ابی‌هلال عسکری.

آغاز: اما بعد حمد اللّه... فهذه ندرة علقها من کتاب الفروق لأبی هلال العسکری، الفرق بین الاختصار و الایجاز هو القاول فصول الالفاظ من کلام مؤلف سبق حدوث من غیر اخلال بمعانیه....

انجام: ...الفرق بین الخوان و المائدة ان الخوان لا یسمی مائدة الا اذا کان علیها (طعام) و ان لم یکن علیها طعام فهو خوان.

۴. شرح خلاصة الحساب (حساب ـ عربی)

(۴۸پ ـ۱۲۸ر)

از: محمّدحکیم بن علاءالدوله حسینی یزدی (ق ۱۱ه).
نک: ش ۶۵۸۷.
خط: نسخ. کاتب: عبدالواحد بن عبدالحمید حسنی حسینی طباطبائی کرمانی. تاریخ کتابت: غرهٔ ذی‌قعدهٔ ۱۱۰۹ه (پایان رسالهٔ اول)، ذی‌قعدهٔ ۱۱۰۹ه (پایان رسالهٔ دوم)، حسین، ۵ شوال ۱۱۱۱ه (پایان رسالهٔ چهارم).
عناوین و نشانی‌ها و نشان متن به شنگرف و در برخی موارد نانویس. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، در برگ اول تملکی به سال ۱۲۰۹ه با مهر مربع «علی‌اکبر» آمده است، در آغاز و پایان رساله‌ها مهرهای مربع «اللّه اکبر» و «علی اکبر» و «عبده حاکم الحسینی» دیده می‌شود، برخی از برگ‌های رسالهٔ سوم به خطی دیگر بازنویسی شده، در آغاز رسالهٔ سوم نامه‌ای به امیر شکراللّه و در دو برگ پایانی کتاب معمائی از خواجه محمّدتقی به نثر و جواب آن از محمّد مؤمن و چند یادداشت مبایعه و قباله به سال ۱۱۱۷ و ۱۱۲۰ه آمده است.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار بدون مقوا.
۱۴/۵ × ۲۰ سم. ۱۲۹گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۶۹۴۹)

۶۸۵۵

مفتاح کنوز ارباب قلم و مصباح رموز اصحاب رقم **(حساب ـ فارسی)**

از: خیرالدین خلیل بن ابراهیم (ق ۹ه).
نک: ذریعه، ۲۱/ ۳۴۳؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۷۷۰؛ نشریه، ۴/ ۲۵؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۴۳؛ سپهسالار، ۵/ ۶۲۸؛ مرعشی، ۱۱/ ۳۸۴.
خط: نستعلیق ترکی کم نقطه. تاریخ کتابت: شنبه سلخ جمادی‌الآخر ۸۸۳ه.
عناوین به شنگرف. روی برگ اول یک بیت شعر ترکی و مهر دائری به خط کوفی «ما شاءاللّه لا قوة الا باللّه» و مهر دائری «من متملکات الفقیر الحاج مصطفی صدقی ۱۰۷۹» و روی برگ دوم مهر بیضوی «نگارندهٔ خفی و جلی قلم عفوکش بنام علی» دیده می‌شود، در برگ پایانی فصلی در حساب کسور آمده است.
جلد: مقوائی ابر و باد، دور و عطف تیماج عنابی.
۱۲ × ۱۶/۵سم. ۸۸گ. ۱۳س.
(← تصویر) **(ثبت ۸۷۲۵۸)**

۶۸۵۶

نزهت‌نامهٔ علائی **(چند دانشی ـ فارسی)**

از: شهمردان بن ابوالخیر رازی (ق ۵ه).
نک: ش ۵/ ۶۴۷۱.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به قرمز.
روی برگ اول یادداشتی به سال ۱۲۰۹ه (یا ۱۲۹۰ه) آمده است، در برگ پایانی یادداشتی در معاوضهٔ کتاب حاضر با کلیات سعدی با محمّد بن میرزا کوچک به سال ۱۲۸۳ه و یادداشت فروختن کتاب به سیّد محمّد قاضی و چند بیت شعر فارسی پراکنده و صورت نقاشی دو قزلباش دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار بدون مقوا.
۲۰ × ۲۹ سم. ۱۱۲گ. ۲۷ س. **(ثبت ۸۷۲۶۹)**

۶۸۵۷

مجموع الصنایع **(طبیعی ـ فارسی)**

از: ؟
نک: ش ۱/ ۶۶۶۰.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ربیع الاخر ۱۲۵۵ه. جهت میرزا نصرالله.
عناوین به شنگرف. روی برگ اول تملکی با مهر بیضوی «اسدالله» و مهر مربع «معین الرعایا» آمده است.
جلد: مقوائی با روکش ابر و باد، عطف و دور تیماج قهوه‌ای.
۱۱×۱۸سم. ۶۹گ. ۱۵س. **(ثبت ۸۷۲۸۱)**

۶۸۵۸

قوت لا یموت **(پزشکی ـ فارسی)**

از: سیّد فضل علی مخاطب به شفایی خان (ق ۱۳ه).

به درخواست برخی از دوستان غذاهایی را که در حفظ صحت به کار آیند را در هفت فصل به نام راجه چندو لعل مهاراجه بهادر وزیر سکندر شاه گردآورده است.

عناوین فصول چنین است:
فصل اول: در بیان مزاج و خواص فواکه.
فصل دوم: در بیان حبوب.
فصل سوم: در بیان بقول.
فصل چهارم: در بیان لحوم.
فصل پنجم: در بیان البان.
فصل ششم: در بیان افاویه و ابازیر.
فصل هفتم: در بیان اغذیهٔ مرکبه.

آغاز: الحمد للّه الذی هو یطعمنی و یسقین... اما بعد می‌گوید فقیر حقیر... که اکثری از دوستان مکلف می‌شدند که چند اغذیهٔ مشهوره و غیر مشهوره مروجه و غیر مروجه ....

انجام: ...مناسب حال مرضی خصوصاً صاحب حمی نیست در حق مریض بهتر آنست که با خشکه و کهجری بخورند یا نان فرنگی تناول فرمایند.

خط: نستعلیق هندی. کاتب: قاسم خان مهمند الشاکی النیکنامابادی. تاریخ کتابت: ۱۲۷۷ه.
عناوین به شنگرف.
موریانه آسیب مختصری به برگ‌ها رسانده، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تاریخ کتابت آمده است، با چند حاشیهٔ مختصر در نسخه‌های پزشکی پراکنده.
جلد: مقوائی، عطف و گوشه‌ها پارچه‌ای قرمز.
کاغذ: الوان.
۱۶/۵×۲۴/۵سم. ۱۴۵گ. ۱۱س.
(ثبت ۸۷۰۰۸)

۶۸۵۹

اعمال درجات بروج اثنی عشر **(نجوم ـ عربی)**

از: ؟

مشتمل بر ۶ جدول عمودی با عناوین: العدد، الصورة، الاسماء، الاحجار، البخور، الاعمال و به ترتیب بروج دوازده گانه که چه کارهایی باید انجام داد.

آغاز: الحمل بیت المریخ و هو برج الذکر ناری و مشرقی و مزاجه حار یابس، العدد الف، الصورة رجل معه خنجر، الاسماء رخیاوخ ورخیا، الاحجار لوریطش، البخور مرواصطرک، العمل تقتل اعداءک بخنجره ... .

انجام: ...العدد ل، الصورة رجل یقتل رجلاً رجل هارب من أسد، الاسماء فلسلعیع مولیلعیع، الاحجار عظم من رأس دیک ابیض، البخور مقل ازرق لاذن، الاعمال للمحبة و المودة و الصداقة و یصرف من ترید عن الحرب.

خط: نسخ. کاتب: ملّاآقا حسین کاشانی. تاریخ کتابت: ۲۶ ربیع الثانی ۱۳۲۶ه.
عناوین به قرمز، جدول‌ها به مشکی. روی برگ اول نام رساله چنانچه ذکر کردیم آمده است، در دو برگ پایانی جدولی در بیان شناخت ساعات روز که مربوط به کدام کوکب است و جدولی ۲۶×۲۶ خانه در طلسم آمده است.
جلد: گالینگور زرشکی.

۱۷×۲۲سم. ۲۰گ. ۱۲س. **(ثبت ۸۷۳۳۴)**

۶۸۶۰

طب الاکبر = طب اکبری **(پزشکی ـ فارسی)**

از: حکیم محمّداکبر بن حاجی بن محمّدمقیم، شاه محمّد ارزانی (پس از ۱۱۳۴ه).

نک: ش ۶۸۰۴.

انجام افتاده: ...و بعد ذلک جهت تقویت معده و اثبات حمل ادویه بارد قابض مقوی چون سماق و ورد و طباشیر و فوفل و صندل و پوست انارو حضض و عصارهٔ.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و نشانی متن به شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد با کمندی به شنگرف، برگ اول با سرلوح و کتیبهٔ مرصّع مذهّب. تصحیح‌شده. نسخه رطوبت دیده.

جلد: گالینگور قهوه‌ای، عطف تیماج قهوه‌ای.

۲۱×۳۲سم. ۱۰۰گ. ۳۳س.

(← تصویر) **(ثبت ۸۷۹۴۲)**

۶۸۶۱

طب الاکبر = طب اکبری **(پزشکی ـ فارسی)**

از: حکیم محمّد اکبر بن حاجی بن محمّدمقیم، شاه محمّد ارزانی (پس از ۱۱۳۴ه).

نک: ش ۶۸۰۴.

نسخهٔ حاضر دنبالهٔ نسخهٔ قبل و مشتمل بر جلد دوم و از امراض کبد تا پایان کتاب راداراست.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و نشانی متن به شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد با کمندی به شنگرف، سرلوح برگ آغازین ترسیم نشده. نسخه رطوبت دیده.

جلد: گالینگور قهوه‌ای، عطف تیماج قهوه‌ای.

۲۱×۳۲سم. ۷۲گ. ۳۳س. **(ثبت ۸۷۹۴۳)**

۶۸۶۲

مجموعه

۱. جامع الفوائد **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۱۵ر)

از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).

نک: ش ۴/ ۶۴۸۹.

۲. فوائد الأخیار **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱۵پ ـ ۲۰پ)

از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).

نک: ش ۲/ ۶۴۸۹.

۳. مأکول و مشروب **(پزشکی ـ فارسی)**

(۲۰پ ـ ۲۱پ)

از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).

نک: ش ۲/ ۶۵۶۳.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد با کمندی به شنگرف، برگ اول دارای سرلوح مرصّع مذهّب به سبک کشمیر.

جلد: گالینگور قهوه‌ای، عطف تیماج سرمه‌ای.

۲۱×۳۲سم. ۲۱گ. ۳۳س.

(← تصویر) **(ثبت ۸۷۹۴۴)**

۶۸۶۳

تحفة المؤمنین **(پزشکی ـ فارسی)**

= تحفهٔ حکیم مؤمن

از: سیّد محمّد مؤمن بن محمّد زمان تنکابنی دیلمی (ق ۱۱ه).

نک: ذریعه، ۳/ ۴۰۲؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۲۰۲؛ منزوی، ۱/ ۵۲۶؛ مرعشی، ۳/ ۱۶۷؛ دانشگاه، ۱۰/ ۱۹۹۰؛ مجلس، ش ۴۹۴؛ فهرستواره، ۵/ ۳۳۴۷ـ ۳۳۵۰.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: سه‌شنبه ۲۵ شوال ؟؟۱۲ه.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد با کمندی به شنگرف، برگ اول دارای سرلوح مرصَّع مذهَّب به روش کشمیر.

برگ‌ها ترمیم شده‌اند.

جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ترنج و سرترنج‌دار جدید.

۲۱/۵×۳۲/۵سم. ۱۲۶گ. ۳۳س.

(ثبت ۸۷۹۴۵)

۶۸۶۴

قرابادین معصومی **(پزشکی ـ فارسی)**

از: حکیم محمّد معصوم بن کریم‌الدین شوشتری شیرازی (ق ۱۱ه).

نک: ش ۶۵۸۹.

نک: ذریعه، ۱۷/ ۶۴؛ گوهرشاد، ۲/ ۸۷۲؛ مجلس، ش ۶۳۲۲؛ نشریه، ۳/ ۳۲۱؛ فهرستواره، ۵/ ۳۶۴۱ـ ۳۶۴۲؛ ملی، ۴/ ۴۹۹ـ۵۰۱.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ؟؟۱۲ (از ق ۱۳ ه).

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به مشکی و زر و شنگرف و لاجورد با کمندی به شنگرف. تصحیح شده، برگ اول دارای سرلوح مرصَّع مذهَّب به سبک کشمیر.

جلد: گالینگور قهوه‌ای، عطف تیماج سرمه‌ای.

۲۱×۳۲سم. ۵۶گ. ۳۳س.

(ثبت ۸۷۹۴۱) **(← تصویر)**

۶۸۶۵

الموجز فی الطب **(پزشکی ـ عربی)**

از: علاءالدین علی بن ابی‌الحزم قرشی معروف به ابن النفیس (۶۸۷ه).

نک: التراث العربی، ۵/ ۳۱۵؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۸۹۹؛ مجلس، ش ۱/ ۱۹۸۴؛ مرکز احیاء، ۳/ ۲۹۲ـ ۲۹۴؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۲۶۹.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به مشکی و زر و شنگرف و لاجورد با کمندی به شنگرف. تصحیح شده، برگ اول دارای سرلوح زرین، در دو برگ آغازین چند نسخهٔ پزشکی پراکنده آمده است.

جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار بالچکی، عطف و گوشه‌ها ترمیم شده.

۲۱×۳۲سم. ۴۲گ. ۳۳س. **(ثبت ۸۷۹۴۰)**

۶۸۶۶

جامع المجربات **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ابوالقاسم عبداللّه مازندرانی ساروی، متخلص به شهاب ثانی.

مؤلف چند سالی را در سفر به دنبال طبابت رفته و از محضر پزشکان بسیاری بهره برده و آنچه را خود به تجربه ثابت نموده در کتاب حاضر در ۳ مشغله گرد آورده است.

بدین عناوین:

مشغلهٔ اول: در اسامی امراض و سبب هر یک و شناخت رگها و نبض و بول.

مشغلهٔ دوم: در معالجه و تدبیر ادویه و معاجین و ضمادات و...

مشغلهٔ سوم: در اسامی ادویه و فوائد آنها.

آغاز: حمد و ثنای بی‌حد و احصاء مخصوص بی‌عدد

بارگاه کبریائی است که جواهر بهاء معرفتش کنز الفوائد آمال و امانی را جامع و وافی ....

انجام افتاده: ...بکوبند و بپزند شربت حب... را ضمیر نمایند و شاف بسازند بر خود گیرند اندر مرض فتق و.

خط: نستعلیق نازیبا و پرغلط. کاتب: ظاهراً مؤلف.

دارای اضافات در حاشیه، عناوین به آبی یا با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد.

جلد: گالینگور زرشکی.

۲۲×۲۸سم. ۸۴گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۹۳۰)

۶۸۶۷

مجموعه

۱. دقایق المیزان فی مقادیر الاوزان **(کیمیا ـ عربی)**

(۱ پ ـ ۲۱ پ)

از: ؟

نک: التراث العربی، ۳/ ۴۳ با نسبت آن به شیخ محمّد قمری، کشف الظنون، ۱/ ۷۵۸؛ هدیة العارفین، ۱/ ۱۴۵ با نسبت آن به سیّد احمد بن مصطفی چلبی صاروخانی، و ۱/ ۷۵۳ـ۷۵۴ با نسبت آن به علی بن خسرو ازنیقی چلبی.

۲. المصباح فی اسرار علم المفتاح **(کیمیا ـ عربی)**

(۲۲ ر ـ ۲۸ ر)

از: علاءالدین ایدمر بن علی جلدکی (ق ۸ه).

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۷۰۷ـ۱۷۰۸؛ هدیة العارفین، ۱/ ۷۲۴؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۷۰۳.

فقط بخش نبات آن‌را داراست.

آغاز: قال الجلدکی ثم اقول انی رأیت فی جملة ما اطلعت علیه من الاسرار المصونة من علم النبات انواعاً هی کالطلاسم ....

انجام: ...و هی حشیشة ورقها یشبه ورق الجوز فان وقفت بها فتخرجها و تأخذ من لبنها و هو أصفر یمیل الی الحمرة ویصنع الاجساد فافهم.

۳. الطب الجدید الکیمیاوی **(پزشکی ـ عربی)**

(۲۸ پ ـ ۸۵ پ)

از: براکلسوس.

نک: ش ۱/ ۶۶۴۱.

انجام افتاده: ...ویسحق الجمیع ویغمر بالخل المقطر فی زجاجة بقدر ما یعلوه أربع أصابع و ترک أربعة.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به مشکی درشت. در حاشیهٔ صفحات یادداشت‌های پراکنده‌ای آمده است، پس از رسالهٔ اول یادداشتی از شیخ قمری درکتاب درر الانوار و معمائی به نظم از شیخ بهائی آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار جدید.

۱۱/۵×۱۸سم. ۸۵گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۹۴۹)

۶۸۶۸

تقویم **(تقویم ـ فارسی)**

از: ؟

تقویم سال‌های ۱۲۰۸ تا ۱۲۱۵ه در این کتاب گردآمده است.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۲۰۸ تا ۱۲۱۵ه.

عناوین به مشکی درشت و قرمز و شنگرف، صفحات مجدول به مشکی و قرمز و شنگرف و یا به زر و مشکی.

روی برگ اول تملکی با مهر بیضوی «عبده محمّدرضا» و تملک لطفعلی بن محمّد کاظم به سال ۱۳۳۳ه دیده می‌شود، در برخی از برگ‌ها

مهر بیضوی «عبده اسماعیل الحسینی» و «عبده محمّدصادق الحسینی» آمده است.
جلد: تیماج قرمز بدون مقوا و فرسوده.
۱۰/۵×۱۴سم. ۱۲۸گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۷۵۳۷)

۶۸۶۹

مجموعه

۱. شرح الملخص فی الهیئة **(هیئت ـ عربی)**
(۲ ر ـ ۵۷ ر)
از: موسی بن محمّد بن محمود مشهور به قاضی‌زادهٔ رومی (۸۱۵ه).
نک: ش ۴/ ۶۴۹۶.
آغاز افتاده: و لا یخفی وجه الحصر فیها المقدمة لما ذکر ان کتابه مشتمل علی مقدمة و مقالتین أراد أن یشیر الی کل منها علی سبیل الاجمال....

۲. رساله‌ای در رمل **(رمل ـ فارسی)**
(۶۰ پ ـ ۹۷ ر)
از: ؟
رسالهٔ مختصری است در رمل و قواعد آن، مشتمل بر ۱۵ فصل که این عناوین در آن دیده می‌شود:
فصل سوم: در بیان ضمیر گفتن.
فصل چهارم: در بیان طالب و مطلوب نقطه.
فصل پنجم: در بیان نقطهٔ میزان و سیران.
فصل ششم: در بیان ضمیر گفتن از قول مختلفه.
فصل هفتم: در بیان احکام.
فصل هشتم: در احوال مشترک میان وضعی و دایره.
فصل نهم: در احوال غائب و شرکت و کدخدای و دزد و غیره.
فصل دهم: در بیان عدد اشکال رمل و خانه‌های آن.
فصل یازدهم: در بیان دزد و دزدیده.
فصل دوازدهم: در احوال بیماران و خادمان.
فصل سیزدهم: در بیان دو کار و غیره.
فصل چهاردهم: در استخراج جنی و دفین و غیرهما.
فصل پانزدهم: در بیان علم نقطه و کیفیت آن.
آغاز افتاده: بدانکه این علم را علم دانیال و علم نمو و علم کامله و علم باطن دل و علم وفی و مانند اینها گویند....
انجام: ...استخراج کنند از برای پاییز و از آب از برای زمستان و از خاک چهار شکل بیرون آرند و از پنجاه شانزده شکل تمام کنند.

۳. زبدة الرمل **(رمل ـ فارسی)**
(۹۸ پ ـ ۱۱۰ ر)
از: معین‌الدین محمّد بن نظام‌الدین نصرالله خاقانی (ق ۸ه).
نک: ش ۳/ ۶۴۴۳.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲ شعبان ۱۰۲۰ه (پایان رسالهٔ سوم).
عناوین و متن و اشکال هندسی در رسالهٔ اول و جدول‌ها در رسالهٔ دوم به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، رسالهٔ اول دارای حواشی نسبتاً مفصل به نقل از مؤلف و برخی با رمز «ع سلمه الله»، بین رسالهٔ اول و دوم چند جدول پراکنده در رمل که ظاهراً از رسالهٔ دوم است و در صحافی جابجا شده دیده می‌شود، در برگ‌های پایانی ترجیع‌بند ساقی‌نامه از میرزا ابوتراب بیگ (۱۱۰ پ) ناقصاً و یادداشتی به سال ۱۲۸۴ه در خانهٔ آقا علی‌محمّد جاپلقی و چند یادداشت پراکنده در رمل و چند بیت شعر فارسی پراکنده و اسامی سال‌های ترکی دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.
۱۰×۱۷سم. ۱۱۹گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۷۹۱۴)

۶۸۷۰

القانون **(پزشکی ـ عربی)**

از: شیخ الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: ش ۶۵۶۸.

نسخهٔ حاضر نیمهٔ دوم کتاب و از «بحث المعالجات الکلیة للخفقان» تا پایان کتاب را داراست.

خط: نسخ معرب. کاتب: اسعد بن ابی‌المعالی بن ابراهیم بن عبداللّه کاتب. تاریخ کتابت: یکشنبه ۱۵ ذی‌حجهٔ ۵۸۶ه. مکان کتابت: قاهره.

عناوین به خط ثلث و به مشکی درشت یا قرمز. برخی‌از برگ‌ها ترمیم و چند برگی بازنویسی شده است، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملک محمّدصادق بن محمّدکاظم و محمّدتقی بن حسن طبیب و حسین موسوی به سال ۱۲۰۵ه و محفوظ بن یعقوب حکیم و عبداللّه بن حسین و ابوطالب طبیب موسوی به سال ۱۱۴۵ه با مهر بیضوی «عبده ابوطالب الموسوی» و «محمّداسماعیل بن محمّدکاظم» با مهر مربع ناخوان و «محمّدجعفر» به سال ۱۲۶۳ه و «حسن بن علی» با مهر مربع «حسن بن علی الموسوی الحسینی» و یک بیت شعر فارسی در مدح کتاب و مؤلف با تملک محمّد حسین بن حاجی علی با مهر بیضوی محو شدهٔ وی دیده می‌شود، در برگ ۱۰۱ یادداشت نظر کردن در کتاب از محمّدمکی بن محمّد بن شمس‌الدین بن حسن بن زین‌الدین از اولاد شهید اول آمده است، به خط کاتب تصحیح شده با چند حاشیهٔ مختصر، در برگ پایانی مهر بیضوی «عبده ابوطالب الموسوی» و یادداشت مطالعهٔ کتاب از علی بن سراج‌الدین بن عبدالرحمن بن احمد بن محمّد بن محمّد ردعی انصاری حنفی به سال ۹۵۹ه دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوختهٔ ضربی ترنج و سرترنج‌دار، عطف و دور ترمیم شده.
۲۴×۳۳سم. ۲۱۸گ. ۳۳س.
(← تصویر) **(ثبت ۲۶۴۰۹)**

۶۸۷۱

نزهة القلوب **(جغرافیا ـ فارسی)**

از: حمداللّه بن ابی‌بکر بن محمّد مستوفی قزوینی (۷۵۰ه).

نک: ش ۶۶۳۱.

خط: نستعلیق. کاتب: محمّد تقی خاتون‌آبادی اصفهانی. تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲۶ ربیع الاول ۱۰۴۱ه. به جهت لاجین بیگا.

عناوین به شنگرف. صفحات مجدول به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد، برگ اول دارای سرلوح و کتیبهٔ مرصّع مذهّب، دارای ۴۵ صورت نقاشی آب‌رنگ ظریف که اکثر آنها آسیب دیده‌اند، دارای حواشی مختصر.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوختهٔ ضربی ترنج و سرترنج و لچکی‌دار، عطف تیماج مشکی ترمیمی.
۱۳/۵×۲۴سم. ۳۴۱گ. ۱۸س.
(← تصویر) **(ثبت ۱۸۳۲۱)**

۶۸۷۲

مجموعه

۱. طالع نامه **(نجوم ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۳۰ر)

از: ابوالخیر تقی‌الدین محمّد بن محمّد فارسی (ق ۱۰ه).

نک: ذریعه، ۱/ ۱۳۵؛ آستان قدس، ۳/ ۳۴۸؛ عکسی دائرة المعارف، ۲/ ۵۱۲؛ مجلس، ش ۴/ ۶۳۱۳؛ ملک، ۶/ ۴۳۰؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۹۱.

۲. اسطرلاب **(اسطرلاب ـ فارسی)**

(۳۱ پ ـ ۵۳ ر)

از: ابواسحاق بن عبداللّه.

نک: ملی، ۶/ ۷۹۱؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۹۸.

۳. اسطرلاب **(اسطرلاب ـ فارسی)**

(۵۳ پ ـ ۶۴ ر)

از: ؟

در یک مقدمه و سه باب به این عناوین:

مقدمه: در معرفت آلات اسطرلاب.

باب اول: در اعمال ام.

باب دوم: در عمل صفایح.

باب سوم: در عمل عنکبوت.

آغاز: سپاس بی‌قیاس مالک الملکی را که اطباق سموات سبع شمه‌ای از آثار قدرت اوست....

انجام: ...همین کافی است در امتحان اسطرلاب این نسخه از صفحهٔ خاطر نوشته شده نه آنکه از کتاب جمع شده.

۴. اختیارات الشاهی **(نجوم ـ فارسی)**
فی معرفة الاوقات کما هی

(۶۷ پ ـ ۹۸ پ)

از: عبداللّه بن محمّد اوحدی دقاقی حسینی بلیانی (ق ۱۰ه).

نک: ذریعه، ۱۱/ ۴۳؛ آستان قدس، ۸/ ۹؛ الهیات، ۱/ ۳۰۲؛ دانشگاه، ۱۳/ ۳۱۱۳؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۸۴.

خط: رسالهٔ اول و چهارم نستعلیق و رسالهٔ دوم و سوم نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف، دارای اشکال هندسی دقیق به مشکی و شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد. در برخی از برگ‌ها حواشی مختصری دیده می‌شود، بین رساله‌ها صفحاتی سفید مانده است.

جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار زرین با جدول‌کشی زرین، اندرون تیماج قرمز مجدول زرین.

۱۵×۲۴ سم. ۹۸گ. ۲۱ س. **(ثبت ۸۷۷۸۵)**

۶۸۷۳

غایة الفهوم **(پزشکی ـ عربی)**
فی تدبیر المهموم و المسموم

از: اسحاق بن اسماعیل طبیب دهلوی (ق ۱۲ه).

نک: ذریعه، ۱۶/ ۱۴؛ نشریه، ۵/ ۲۱۵.

انجام افتاده: ...و لا ضیر الماء البارد للغسل لأن لحم السرطان رخو جداً فلو غسل بالماء الحار یجفف.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

متن به شنگرف. تصحیح شده. نسخه را موریانه آسیب رسانده و تمامی برگ‌ها ترمیم فنی شده است، روی برگ اول نام کتاب و مهر بیضوی بزرگ ناخوان و نام «حسین خان» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.

۱۴/۵×۱۸ سم. ۲۴۷گ. ۱۷ س.

(ثبت ۸۷۸۶۶)

۶۸۷۴

اطعمهٔ شاه‌جهانی **(طبیعی ـ فارسی)**

از: ؟

دستور پختن انواع نانها و غذاهای گوناگون در کتاب حاضر در ضمن ۱۰ قسم بیان شده است بدین عناوین:

قسم اول: در استعمال نانها.

قسم دوم: در استعمال چاشتها.

قسم سوم: در استعمال قلیه و دو پیازه‌ها.
قسم چهارم: در انواع بهرنه (؟).
قسم پنجم: در انواع بریانی‌ها.
قسم ششم: در انواع پلو.
قسم هفتم: در انواع کباب و یخنی‌ها.
قسم هشتم: در پخت هریسه و خاگینه.
قسم نهم: در انواع سوپ.
قسم دهم: در استعمال گلاب و مربا و حلوا و غیره.

آغاز: دستور پختن اطعمه که در سرکار پادشاه شاهجهان معه و زن به عمل می‌آمد بر ده قسم اختتام یافت ... .

انجام: ...از سبدهای مذکور برون برآورده زیر و بالا پنیر مذکور نمک سائیده بمالند که تا شش ماه بماند ضایع نشود.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ۲۵ شوال ۱۲۴۵ه.
عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد. صفحات را موریانه آسیب رسانده و ترمیم فنی شده است.
روی برگ اول نام کتاب چنانچه ذکر کردیم آمده است با مهر مربع ناخوان، در ۱۰ برگ پایانی نیز یادداشت‌هایی پراکنده در موضوع کتاب و طباخی دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی.
۱۴×۲۲سم. ۱۱۰گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۷۸۵۵)

۶۸۷۵

هدایة الرمی (نظامی ـ فارسی)

از: بده عرف سیّد میر علوی.

در فن تیراندازی و آنچه بدان وابسته است، با استفاده از کتاب‌های این فن و اشعاری مناسب موضوعات در ۲۷ باب بدین عناوین:

باب اول: در وجوب تیراندازی و اخباری که در این باب آمده.
باب دوم: در بیان نزول کمان بر آدم، در دو فصل.
باب سوم: در آیه‌های قرآنی و تعویذات که در تیراندازی به کار آید.
باب چهارم: در اسامی استادان تیرانداز.
باب پنجم: در اسباب تیراندای.
باب ششم: در بیان زه کردن و شناختن رخ کمان و تیر و جز آن، در ۴ فصل.
باب هفتم: در بیان گرفتن مشت و دانستن عیب و هنر، در ۲ فصل.
باب هشتم: در بیان گرفتن شست، در ۳ فصل.
باب نهم: در بیان اشکال ایستادن استادان در فرستادن تیر.
باب دهم: در بیان کشش کمان و آنچه بدان تعلق دارد، در ۴ فصل.
باب یازدهم: در بیان نظر تیراندازی و نشانه رفتن و زدن تیر، در ۲ فصل.
باب دوازدهم: در بیان فرستادن تیر، در ۲ فصل.
باب سیزدهم: در بیان انگشتوانه.
باب چهاردهم: در بیان آغاز آموختن تیراندازی، در ۲ فصل.
باب پانزدهم: در بیان انداختن تیر دوانک و تیر بازگشت، در ۲ فصل.
باب شانزدهم: در بیان تیر انداختن بر شکاری که در هوا باشد.
باب هفدهم: در بیان انداختن تیر بر پرتاب و آنچه بدان تعلق دارد، در ۵ فصل.
باب هجدهم: در بیان اوصاف و روش تیر از آنچه تیر می‌جنبد و ادراک کند، در ۳ فصل.
باب نوزدهم: در بیان فرستادن تیر کز، در ۲ فصل.
باب بیستم: در بیان انداختن تیر ناوک و سبب وضع آن، در ۲ فصل.

باب بیست و یکم: در بیان انواع لگد در تیر و نفع آن.

باب بیست و دوم: در بیان انداختن در زیر سپری.

باب بیست و سوم: در بیان معرفت و اوصاف تیر که چگونه باید، در ۵ فصل.

باب بیست و چهارم: در بیان معرفت و اوصاف کمان و آنچه به وی تعلق دارد، در ۵ فصل.

باب بیست و پنجم: در بیان انواع زه و وزن آن بر طریق تافتن و بستن، در ۲ فصل.

باب بیست و ششم: در بیان عادت کردن کمان پرزور را که چه نوع کنند، در ۲ فصل.

باب بیست و هفتم: در بیان متفرقات، در ۴ فصل.

آغاز: حمد و ثنای مر خدای عز و جل و علا آن توانایی را که پیر چرخ اعلا همیشه در قبضه قدرت والای او خمیده چون از کمان کشش زه از تقدیر محکم اوست ....

انجام: ... و دو سه روز بشوید تا آن زمان که... به کلی نرود و اصلاً کمان را نکشد تا خله زیاده نشود.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف، صفحات زرافشان. موریانه کتاب را آسیب رسانده.

جلد: تیماج مشکی جدید.

۱۵×۲۳سم. ۶۸گ. ۱۲س. **(ثبت ۸۷۸۵۷)**

۶۸۷۶

مجموعه

۱. تشریح الابدان **(پزشکی ـ فارسی)**
= تشریح منصوری
(۴پ ـ ۵۰ر)

از: منصور بن محمّد بن احمد بن یوسف بن الیاس شیرازی (۸۰۹ه).

نک: ش ۲/ ۶۷۴۱.

۲. مشجرة الأمراض **(پزشکی ـ عربی)**
(۵۰ر ـ ۹۸ر)

از: ؟

مسائل پزشکی را به نقل از حنین بن اسحاق به صورت مشجر تقسیم‌بندی نموده است و در پایان دلائل البول را از کتاب جوامع جالینوس بدان افزوده است.

آغاز: الطب ینقسم الی علم و عمل و هذا ینقسم الی علم الامراض الطبیعی و هو الصحة و علم الاسباب و علم الدلائل ....

انجام: ... بأن طبایعهم رطبة بسبب اللبن و لیس فیهم حرارة صفراویة لغیر البول بهذا السبب.

۳. علامات الموت **(پزشکی ـ عربی)**
= قبریه = دلائل الموت
(۹۸ر ـ ۱۰۰پ)

از: بقراط بن ایراقلیس (هراقلیدس) (۲۷۷ق م).

نک: ش ۲/ ۶۶۴۷.

۴. الصدقیة فی شرح القبریة **(پزشکی ـ عربی)**
(۱۰۰پ ـ ۱۱۴ر)

از: ؟

نک: آستان قدس، ۱/ ۳۲۹ با عنوان: صادقیه، مرعشی، ۱۲/ ۱۲۲.

۵. برء الساعة **(پزشکی ـ عربی)**
(۱۱۴ر ـ ۱۱۸ر)

از: ابوبکر محمّد بن زکریا رازی (۳۱۱ه).

نک: ش ۵/ ۶۴۹۵.

۶. حاشیة وسائل الوصول الی مسائل الفصول **(پزشکی ـ عربی)**
(۱۱۸پ ـ ۲۰۰پ)

از: عمادالدین عبدالرحیم بن عبداللّه طبیب (ق ۸ه).

حاشیه‌ای است بر وسائل الوصول الی مسائل الفصول ابراهیم کشی (کیسی) که در آن به شرح کتاب فصول بقراط پرداخته است.

با عناوین «قال ـ اقول».

آغاز: نحمدک یا من بیده تدبیر الامور و تصریف المفصول... یا کافی المعلولات و العلل و شافی الامراض و العلل صل علی من اصطفیت من عبادک المونقین ....

انجام: ...فاذا انقطع مادة الرطوبة جف برأمن الامراض و عاش سلیماً و علی لفظ السلامة نختم الکلام.

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۲۶۹ و ۲۰۰۸؛ هدیة العارفین، ۱/ ۵۶۱؛ معجم المؤلفین، ۵/ ۲۰۷.

۷. تقدمة المعرفة (پزشکی ـ عربی)

(۲۰۰ پ ـ ۲۰۹ پ)

از: بقراط بن ایراقلیس (هراقلیدس) (۲۷۷ق م).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۴۶۳؛ ذریعه، ۴/ ۳۶۴؛ اکتفاء القنوع، ۲۱۲؛ ملی، ۱۳/ ۳۳۹؛ مجلس، ش ۵/ ۶۱۴۹.

خط: نستعلیق هندی پرغلط. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین و نشانی‌ها به شنگرف. نسخه را موریانه آسیب رسانده و کتاب ترمیم فنی شده است، در چهار برگ آغازین یادداشتی به نقل از کتابی در طب دربارهٔ دوا و معنای آن و کیفیت استعمال آن آمده است، در شش برگ پایانی نیز چند نسخهٔ پزشکی پراکنده به نقل از نعمت‌اللّه گیلانی و شیخ ابوعلی و محمّدهادی گیلانی جهت محمّد اعظم شاه بهادر و حکیم محمّد رضا جهت میرزا رضا قلی و میر محمّدباقر دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.

۱۳/۵ × ۲۳/۵ سم. ۲۱۵ گ. ۱۶ س.

(ثبت ۸۷۸۶۱)

۶۸۷۷

فوائد الانسان (پزشکی ـ فارسی)

از: درویش حکیم عین الملک دوائی گیلانی شیرازی (۱۰۰۴ه).

نک: ذریعه، ۱۶/ ۳۲۶؛ منزوی، ۱/ ۶۶۵؛ آستان قدس، ۳/ ۲۷۸؛ نشریه، ۱۱/ ۶۷؛ الهیات، ۱/ ۱۰۰؛ فهرستواره، ۵/ ۳۶۱۲.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین به شنگرف و در وسط سطرها.

تصحیح شده با حواشی مختصر به نقل از مؤلف، موریانه نسخه را آسیب رسانده و تمامی برگ‌های کتاب متن و حاشیه و ترمیم فنی شده است، روی برگ اول تملک ابوالحسن کشمیری منجم دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی جدید.

۱۳ × ۲۳ سم. ۱۱۷ گ. ۱۵ س. **(ثبت ۸۷۸۶۷)**

۶۸۷۸

مجموعه

۱. اشکال التأسیس (هندسه ـ عربی)

(۱ پ ـ ۷ پ)

از: شمس‌الدین محمّد بن اشرف حسینی سمرقندی (ح ۶۰۰ه).

نک: ش ۱/ ۶۷۴۶.

فقط چند برگی از آغاز کتاب را داراست.

۲. شرح تحریر اقلیدس (هندسه ـ عربی)

(۸ پ ـ ۲۱۳ ر)

از: ؟

آغاز: قال استاد البشر... الحمد للّه و لنا غنی بما اشتهر فی حل هذا المقام عن اطالة الکلام فی الجمع بین حدیثی الابتداء و تفصیل معانی الحمد و الشکر ....

انجام: ...بصدر الخامسة بل کنسبة نصفیهما بشکل

یط ح ای زاویتی اء المحیطتین و ذلک ما اردناه.
خط: نسخ زیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ یا ۱۲ ه.
عناوین و نشانی متن به شنگرف. تصحیح شده، با اشکال هندسی بسیار دقیق به قرمز و شنگرف و مشکی و در برخی موارد ترسیم نشده، در آغاز کتاب دوم دو بیت شعر فارسی آمده است.
جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی.
۱۳/۵×۲۱/۵ سم. ۲۱۳گ. ۲۱ س.
(ثبت ۸۷۷۵۰)

۶۸۷۹

شرح تحریر اقلیدس **(هندسه ـ عربی)**
از: ؟
نک: ش ۲/ ۶۸۷۸.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین و نشانی متن به شنگرف. تصحیح شده، روی برگ اول تملک محمّد زمان بن حبیب‌اللّه که نسخه را در بندر سورت (هند) خریده دیده می‌شود، روی برگ دوم یک رباعی شعر فارسی به خط شکسته نستعلیق و به شنگرف و مهر بیضوی محو شده‌ای آمده است، اشکال هندسی به شنگرف و مشکی.
جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار زرین با جدول‌کشی زرین، اندرون تیماج عنابی با جدول زرین، عطف و دور تیماج قرمز ترمیمی.
۱۳/۵×۲۴ سم. ۴۲۲گ. ۱۷س.
(ثبت ۸۷۷۵۱)

۶۸۸۰

تعدیل معدل قمر **(نجوم ـ فارسی)**
= تسهیل تعدیل
از: عماد بن جمال بخارایی (ق ۹ه).
نک: منزوی، ۱/ ۲۶۴؛ مرعشی، ۲۳/ ۱۶۹؛ دانشگاه، ۹/ ۱۴۶۳؛ سپهسالار، ۳/ ۴۴۸؛ فهرستواره، ۴/ ۲۸۶۷؛ ملک، ۶/ ۳۹۶.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۰ یا اوائل ۱۱ه.
عناوین بالای جدول‌ها به مشکی درشت و خط رقاع، صفحات مجدول به مشکی، رموز به مشکی و شنگرف. روی برگ اول یادداشتی در خرید کتاب از ارزنجان و هنگام مسافرت به حجاز آمده است، پس از برگ دوم دو برگ در تقویم به سال ۱۱۷۱ه افزوده شده است که ربطی به نسخه ندارد، در برگ پایانی یک رباعی در صوم نصارا و یادداشتی نجومی آمده است.
جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی بدون مقوا.
۱۶×۲۴ سم. ۶۳گ. ۳۴س. **(ثبت ۸۷۷۵۲)**

۶۸۸۱

مجموعه

۱. تحریر اصول الهندسة و الحساب **(هندسه ـ عربی)**
(۱پ ـ ۱۳۶ر)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۲/ ۶۴۹۴.

۲. حاشیة الشفاء **(فلسفه ـ عربی)**
(۱۴۱پ ـ ۱۴۹ر)
از: ؟
حاشیه‌ای است بر کتاب الشفاء ابن سینا که فقط بخشی از آن در نسخهٔ حاضر آمده است.
آغاز نسخه: قوله من معانی العلوم المنطقیة أی من مقاصدها، قوله المعانی الحکمیة ای الالهیة فانها تسمی حکمة علی الاطلاق کما سنذکره ....
انجام: ... ذلک المعنی الذی اسند الیه المخالفة ممیزاً

اولیاً لأنه طار علیه بعد ما تم وجوب وجود فیکون من جملة العوارض المتأخرة عنه قوله.

۳. الامطار و الاسعار (نجوم ـ عربی)
(۱۶۰ پ ـ ۱۶۳ ر)
از: ؟
رسالهٔ مختصری است در آنچه هنود در امر امطار (باران‌ها) و اسعار (قیمت‌ها) وضع کرده‌اند.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... هذا کتاب وضعه الهند (الهنود) فی امر الامطار و الاسعار و یسمی الجهر ومعناه صورة الفلک فبدأوا فیه بمنازل القمر ....
انجام: ... و یقل المطر قال کان البرج من بروج الهواء و وجدت الفساد من المریخ و القمر فی ذلک النزع فقل.
خط: نستعلیق. به چندین خط. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین و نشانی‌ها به شنگرف، اشکال هندسی در رسالهٔ اول به مشکی و شنگرف و بسیار دقیق. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، رسالهٔ اول دارای حواشی مفصل برخی با عنوان «عباس لاریجانی» و «ک ف مدظله العالی»، برخی برگ‌های رسالهٔ اول الوان، روی برگ اول یادداشت تملک شرر تیمور تاش به سال ۱۳۳۳ه و یادداشت امانت کتاب از ملّااسماعیل و مهر بیضوی ناخوان و بین رسالهٔ اول و دوم یادداشتی در یک صفحه از محمّد طاهر منجم یزدی در بیان عدد موجودات عالم به نقل از ابومعشر بلخی و دیگران ظاهراً به خط وی (۱۴۰ ر) و پس از رسالهٔ دوم اشعاری از وحشی بافقی به نقل از فرهاد و شیرین او به خط شرر تیمور تاش (۱۴۹ پ) و بندهایی پراکنده به نقل از کفایة التعلیم غزنوی (۱۵۰ پ ـ ۱۵۹ ر) و در برگ (۱۵۱ پ) حاشیه‌ای با عنوان (شرر) در ۸/ ۱۲/ ۱۳ دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.
۱۱/۵×۲۱ سم. ۱۶۳گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۷۷۵۳)

۶۸۸۲

شرح الفصول للبقراط (پزشکی ـ عربی)
از: احمد بن محمّد بن قاسم کلائی متطب.
نک: عمومی مراغه، ۱/ ۹۱.
انجام افتاده: ... والتمدد الذی یحدث من الرطوبة الممددة التی جرت خلال... وبقیت علی الصلابة فیعسر رجوعها الی.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه. در پایان تاریخ ۱۲۲۰ه آمده که به خطی غیر خط اصل کتابت شده و جعل است.
عناوین و نشانی متن به شنگرف. در برخی برگ‌ها آثار تصحیح مختصری دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ضربی ترنج و سرترنج‌دار.
۱۶/۵×۲۶ سم. ۱۴۴گ. ۱۹س.
(ثبت ۸۷۷۶۱)

۶۸۸۳

مجموعه

۱. منهاج الدکان و دستور الاعیان (پزشکی ـ عربی)
(۱ پ ـ ۱۰۳ ر)
از: ابوالمنی داود بن ابی‌نصر بن حافظ معروف به کوهین (ق ۷ه).
نک: پزشکی، ۱/ ۴۶۱؛ نشریه، ۳/ ۳۸۳ـ۳۸۵؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۸۷۱؛ معجم المؤلفین، ۴/ ۲۴۳؛ هدیة العارفین، ۱/ ۳۶۰؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۳۳۵؛ مجلس، ش ۸/ ۳۳۶۶.

نسخهٔ حاضر جلد اول و تا پایان مقالهٔ چهاردهم را داراست.

۲. الارشاد لمصالح الانفس و الاجساد (پزشکی ـ عربی)

(۱۰۷ پ ـ ۲۲۰ پ)

از: ابوالمکارم اسماعیل بن هبةاللّه بن جمیع اسرائیلی متطبب (۵۹۴ه).

نک: مرکز احیاء، ۴/ ۱۳ـ۱۵؛ ملک، ۱/ ۳۱؛ مجلس، ش ۶۰۶۷؛ کشف الظنون، ۱/ ۶۸؛ دائرة المعارف، ۱/ ۱۵؛ هدیة العارفین، ۲/ ۵۰۶.

نسخهٔ حاضر از آغاز مقالهٔ دوم تا فصل ۲۴ از مقالهٔ سوم را دارا و از انجام افتادگی دارد.

انجام افتاده: ...کعصارة عنب الثعلب و الکزبرة و الاس و ورق الزیتون الرطب و نحوها مع یسیر من الکافور أو الماء المطبوخ فیه مثل الورد.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۹ه.

عناوین به شنگرف.

هر دو کتاب تصحیح شده‌اند، در بدرقهٔ کتاب نام هر دو کتاب و مؤلفین آنها به خط سیّد محمّد علی بن محمّد هاشم روضاتی اصفهانی و روی برگ اول نام کتاب و تملکی محو شده و یک رباعی شعر فارسی آمده است، بین کتاب اول و دوم چند نسخهٔ پراکندهٔ پزشکی به عربی و برخی معجونها دیده می‌شود، دو برگ پایانی از رسالهٔ نفلیهٔ شهید اول افزوده شده و ربطی به نسخهٔ حاضر ندارد.

جلد: تیماج دو رو قهوه‌ای، رو ضربی ترنج و سرترنج‌دار، اندرون ساده، عطف تیماج قهوه‌ای ترمیمی.

۱۵/۵ × ۲۱ سم. ۲۲۲ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۸۷۷۲۲)

۶۸۸۴

اسرار الغیب = ماسه بلوچیه (علوم غریبه ـ فارسی)

از: علی مردان بن حسین ورانی (درانی) کرمانی (ق ۱۳ه).

نک: ذریعه، ۲/ ۵۲؛ مرعشی، ۲۸/ ۵۳۴؛ سپهسالار، ۳/ ۱۲۵ با عنوان: اسرار الغیوب، دانشگاه، ۴/ ۹۶۲؛ ملک، ۲/ ۲۳؛ ادبیات، ۲/ ۱۰؛ مجلس، ۲۳/ ۷۶۱ـ۷۶۲.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

روی برگ اول نام کتاب و مؤلف آمده است، تصحیح شده، در برگ پایانی یادداشتی در رمل دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.

۱۱ × ۱۷ سم. ۶۲ گ. ۱۲ س. **(ثبت ۸۹۴۰۲)**

۶۸۸۵

مجموعه

۱. الادویة القلبیة (پزشکی ـ عربی)

(۱ ر ـ ۲۵ ر)

از: شیخ الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: ملی، ۷/ ۹؛ سپهسالار، ۳/ ۹۳؛ ذریعه، ۱/ ۴۰۳؛ دانشگاه، ۳/ ۷۱۶؛ کشف الظنون، ۱/ ۵۱؛ مجلس، ش ۳۸۲۱/ ۱۰.

آغاز افتاده: یستعد بها الروح لقبول القوی النفسانیة التی لم یستعد من البسایط بل مبدأها الفیض الالهی المخرج لکل ما بالقوة الی الفعل اذاتم استعداده ....

۲. الهندباء = ماء الهندباء (پزشکی ـ عربی)

(۲۵ ر ـ ۲۷ پ)

از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: دانشگاه، ۴/ ۸۱۳ـ۸۱۵؛ مجلس، ش ۳/ ۶۲۰۱؛ ذریعه، ۸/ ۱۵۰ و ۲۵/ ۲۴۶؛ آثار ابن سینا، مهدوی، ۱۳۱.

۳. فصول ابقراط **(پزشکی ـ عربی)**

(۲۹ پ ـ ۴۴ پ)

از: بقراط بن ایراقلیس (هراقلیدس) (۲۷۷ق م).

نک: ش ۶۵۰۳.

۴. ایضاح محجة العلاج **(پزشکی ـ عربی)**

(۴۶ ر ـ ۷۴ ر)

از: ابوالحسین طاهر بن ابراهیم بن محمّد سنجری (سجزی) (ح ۵۰۰ه).

نک: مرعشی، ۵/ ۳۴۸؛ آستان معصومه، ۱/ ۱۶۵؛ مجلس، ش ۱/ ۶۱۵۰؛ معجم المؤلفین، ۴/ ۳۲؛ کشف الظنون، ۱/ ۲۰۹؛ هدیة العارفین، ۱/ ۴۳۰.

آغاز افتاده: یرسب فیه من رسابه أو یتعلق وسطه من غمامه أو یطفو علیه من سحابه و تعرف حال نبضه ان کان المریض حاضراً فی طوله ....

۵. المرشد فی الطب **(پزشکی ـ عربی)**

(۷۴ پ ـ ۱۰۴ پ)

از: ابوبکر محمّد بن زکریا رازی (۳۱۱ه).

نک: مجلس، ش ۲/ ۴۵۵۷؛ ذریعه، ۲۰/ ۳۰۵؛ تاریخ نگارش‌های عربی، ۳/ ۳۸۸؛ نشریه، ۶/ ۵۶۳.

خط: نسخِ ابوالفضل بن ابی‌العلاء بن ابی‌الفوارس قطروی، ۵ رمضان ۶۹۲ه (پایان رسالهٔ دوم و رسالهٔ اول نیز به خط هموست)، همو در ۲۱ محرم ۶۸۱ه (پایان رسالهٔ چهارم)، همو در جمعه اوائل محرم ۶۸۳ه در بردسیر (یا یزد) (پایان رسالهٔ پنجم).

عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها به خط کاتب تصحیح شده‌اند، شش برگ آغازین رسالهٔ اول به خطی از ق ۱۰ه بازنویسی شده است، پس از رسالهٔ دوم روایتی نبوی به نقل از ابوعبداللّه مغربی به عربی و روایتی به نقل از کافی و یادداشتی پزشکی به نقل از ابن سینا در شفا و یادداشتی در مطبوخ فواکه به نقل از خط کمال رأی الخیر (؟) به فارسی آمده است (۲۸ ر ـ ۲۹ ر)، در پایان رسالهٔ سوم تملکی به سال ۱۰۸۸ه با مهر بیضوی محو شده و دستوری طبی به نقل از ابن سینا و در یادداشتی به خط کاتب اصل به نقل از قانون و چند یادداشت پراکنده به خطی دیگر آمده است.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۴/۵×۱۸سم. ۱۰۶گ. سطرها مختلف.

(← تصویر) **(ثبت ۸۷۸۹۸)**

۶۸۸۶

شرح موجز القانون **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ؟

مؤلف به دستور سلطان بایزید خان بن سلطان محمّد خان شرح حاضر را بر رسالهٔ موجز القانون ابن نفیس نگاشته است و در آن نظر به شرح سدیدالدین کازرونی بر این کتاب دارد. نسخهٔ حاضر از آغاز کتاب تا پایان بحث حجامت را داراست و ظاهراً شرح نیمهٔ اول کتاب است.

آغاز: نحمدک و الحمد قانون یتضمن الاکمال فی کل امر ذی بال... و بعد بر ارباب الباب من اول الحکمة و فصل الخطاب پوشیده نیست که طبیب حاذق معمار بیت الحیوة انسانی است ....

انجام: ...و نرجو من اللّه سبحانه و تعالی أن یوفقنا لتوضیح ما بقی من الکتاب و یهدینا لتحقیق الحق و فصل الخطاب.

خط: نسخ ترکی زیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف و نشانی متن با خطی

شنگرف برفراز آن، عناوین دو برگ آغازین و بسمله و نام سلطان و آیات قرآنی به زر تحریری، رؤوس مطالب به شنگرف در حاشیه کتابت شده. در پشت برگ اول تملک میرزا ابراهیم با مهر بیضوی «سلام علی ابراهیم» و مهر بیضوی «الراجی میرزا محمّد» دیده می‌شود، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، حاشیهٔ نسخه رطوبت دیده، دارای حواشی با رمز.

جلد: تیماج مشکی جدید.

۱۳/۵×۲۱/۵ سم. ۳۹۳گ. ۱۹س.

(← تصویر) (ثبت ۸۷۷۱۶)

۶۸۸۷

مجموعه

۱. تحفة المؤمنین (پزشکی ـ فارسی)
= تحفهٔ حکیم مؤمن
(۱ ر ـ ۱۴۴ پ)

از: سیّد محمّدمؤمن بن محمّد زمان تنکابنی دیلمی (ق ۱۱ه).

نک: ش ۶۸۶۳.

نسخهٔ حاضر مقداری از تشخیصات و بخشی از دستورات را دارا و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: از مجربات حقیر است جهت ضعف معده و جگر که با یبوست طبع و حرارت مزاج باشد به غایت نافع است....

انجام: ...و چون آب حقنه برنگردد تدبیر آنست که نصف قدر اول باز بریزند تا آب اول را دفع نماید و قبل از حقنه با آب ادویه.

۲. چشمهٔ زندگانی (پزشکی ـ فارسی)
(۱۴۵ ر ـ ۱۷۴ پ)

از: محمّد هادی بن محمّد صالح شیرازی (ق ۱۲ه).

نک: مرعشی، ۱/ ۱۶۶؛ دانشگاه، ۱۱/ ۲۱۰۲؛ ملی، ۵/ ۶۱۸؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۰۶ـ۳۴۰۷.

۳. مرآت المحققین (فلسفه ـ فارسی)
(۱۷۵ ر ـ ۱۸۲ پ)

از: شیخ محمود بن امین‌الدین شبستری (۷۲۰ه).

نک: منزوی، ۲/ ۹۸۲؛ ذریعه، ۲۰/ ۲۸۴؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۶۴۹؛ مرعشی، ۱/ ۱۳۴؛ دانشگاه، ۶/ ۲۳۴۱؛ مجلس، ش ۳/ ۶۲۶؛ فهرستواره، ۶/ ۲۳۰.

انجام افتاده: ...و در موضع دیگر خود این مباحث بیاید و دیگر بدانکه عالم ما را چون مادر مهربان است چنانکه مادر.

۴. جناح الراشد فی اصلاح المفاسد (فقه ـ فارسی)
(۱۸۳ ر ـ ۱۹۴ پ)

از: عبداللّه بن محمّد مؤمن.

در بیان مختصری از مسائل شک و سهو در نماز که در آغاز احادیثی در این باب سپس احکام شک و سهو را در ضمن ۲۶ تبصره و یک تذنیب آورده است.

آغاز: نحمدک اللهم یا من تقدس جنابه عن السهو و الغفلات... و بعد بدان علمک اللّه و هداک... که حسب المضمون هدایت مشحون خیر خیر اثر صادق ائمه....

انجام: ...اگر چه مدتی طولانی بر آن گذشته باشد تم بعض ما اردناه و ختم من ذلک ما وعدناه.

۵. مصابیح الظلم و مفاتیح الجود و الکرم (فقه ـ فارسی)
(۱۹۴ پ ـ ۲۰۵ پ)

از: عبداللّه بن محمّد مؤمن.

در آداب و احکام مکاسب و تجارات، در ضمن ۱۲ مصباح.

بدین عناوین:

مصباح اول: در بیان فضل کسب و تجارت.

مصباح دوم: در بیان مکاسب و صناعات.
مصباح سوم: در اقسام و احکام کسب.
مصباح چهارم: در ذکر ادعیه داخل شدن به بازار و خرید متاع و حیوان و جاریه.
مصباح پنجم: در بیان بیع.
مصباح ششم: در بیان بایع.
مصباح هفتم: در ذکر مبیع و ثمن.
مصباح هشتم: در بیع میوه و غله و امثال آنها.
مصباح نهم: در بیع حیوان از انسان و غیره.
مصباح دهم: در بیان خیار بیع.
مصباح یازدهم: در تسلیم ثمن و مثمن به بایع و مشتری.
مصباح دوازدهم: در بیان شفعه و شروط آن.

آغاز: الحمد للّه المنعم علی عباده باباحته المکاسب و التجارة و ملهمهم طوق المعاش... اما بعد چون حسب المضمون معجز مشحون کریمهٔ ما خلقت الجن و الانس الا لیعبدون ....

انجام: ...و جایز است که مشتری با شفیع صلح کند به آنکه مبلغی بگیرد ترک شفعه کند و الحمد للّه ذا الجود و الکرم.

۶. تذکیة السوام (فقه ـ فارسی)

(۲۰۶ ر ـ ۲۱۳ پ)

از: عبداللّه بن محمّد مؤمن.

رسالهٔ مختصری است در آداب ذبح و کشتار و صید و شکار، در یک مقدمه و یک مفصل و یک ختام با این عناوین:

مقدمه: در آیات قرآنی و روایات داله بر طلب روزی حلال و سوق المسلمین.
مفصل: در احکام ذبح، در ۴ مقاله.
ختام: در مکروهات ذبح.

آغاز: الحمد للّه الذی من علینا بدین الاسلام و اغنانا بالحلال الطیب عن الحرام... و بعد چنین گوید راجی رحمت باری... این گوهری است آبدار و جوهری عالی تبار مستخرج از خزاین ....

انجام: ...بر او جراحتی کرده باشد و نگاهداشته که مرده باشد و اللّه علیم خبیر تم بعض ما اوردناه و ختم جمل ما وعدناه.

۷. مرآة المحققین (فلسفه ـ فارسی)

(۲۱۴ ر ـ ۲۱۸ پ)

از: شیخ محمود بن امین‌الدین شبستری (۷۲۰ه).

نک: ش ۳/ ۶۸۸۷.

۸. عین القضاة و زین الولاة (فقه ـ فارسی)

(۲۱۹ ر ـ ۲۳۴ پ)

از: عبداللّه بن محمّد مؤمن.

رسالهٔ مختصری است در بیان قضا و صفات قاضی در یک مقدمه و شش محکمه بدین عناوین:

مقدمه: در مشروعیت قضا و انواع قاضیان.
محکمهٔ اول: در تعریف قضا و صفت قاضی.
محکمهٔ دوم: در آداب قضا.
محکمهٔ سوم: در ذکر دعوی و جواب.
محکمهٔ چهارم: در قسم، در ۲ باب.
محکمهٔ پنجم: در تتمهٔ مسائل قضا، در ۳ باب.
محکمهٔ ششم: در بیان شهادت، در پنج تبصره.

آغاز: حمد و سپاس افزون و شکر بیقیاس از حد بیرون قائم بی‌چون و عالم بما کان و یکون را لایق و رواست که به میزان تبیین و کل شیء احصیناه فی امام مبین ....

انجام: ...و هر عقوبتی که شارع کمیت آنرا معین ساخته است آنرا حد گویند و اگر کمیت را معین نساخته باشد آنرا تعزیر نامند و لکن هذا ما اردناه و منتهی قصدنا.

۹. جام گیتی نما (فلسفه ـ فارسی)

(۲۳۵ ر ـ ۲۴۱ ر)

از: قاضی کمال‌الدین حسن بن معین‌الدین یزدی میبدی (۹۱۱ه).

نک: ذریعه، ۵/ ۲۵؛ کشف الظنون، ۱/ ۵۳۳؛ مرعشی، ۱۵/ ۹۷؛ مجلس، ش ۶/ ۲۷۷۳؛ فهرستواره، ۶/ ۱۲۰ـ ۱۲۱.

۱۰. مرآة المحققین **(فلسفه ـ فارسی)**

(۲۴۲ ر ـ ۲۵۷ پ)

از: شیخ محمود بن امین‌الدین شبستری (۷۲۰ه).

نک: ش ۳/ ۶۸۸۷.

۱۱. عقائد دینیه **(اعتقادات ـ فارسی)**

(۲۵۸ ر ـ ۲۶۱ ر)

از: ضیاءالدین بن سدیدالدین جرجانی.

نک: ذریعه، ۱۵/ ۲۸۳؛ مرعشی، ۳/ ۱۹۸؛ منزوی، ۲/ ۹۷۳؛ گلپایگانی، ۲/ ۱۹۸؛ دانشگاه، ۳/ ۵۳۶؛ سپهسالار، ۳/ ۲۷۰.

خط: نستعلیق. کاتب: رحمت‌اللّه بن میرزا محمّد سرکانی. تاریخ کتابت: سلخ ربیع الثانی ۱۱۷۷ه. از روی نسخهٔ ملّامحمّد حسین پیشنماز مسجد جامع توسرکان که کاتب با برخی از دوستان روزهای جمعه را به آنجا می‌رفته‌اند (پایان رسالهٔ اول)، رسالهٔ نهم در قریهٔ سرکان، رسالهٔ یازدهم در ۲۰ ربیع الاول ۱۱۷۷ه، تمامی مجموعه به یک خط است.

عناوین با خطی مشکی بر فراز آن نشانی دارد، روی برگ اول فهرست مطالب کتاب آمده است، پس از رسالهٔ نهم اشعار فارسی پراکنده‌ای به خط کاتب دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا و فرسوده.

۱۱×۲۰/۵ سم. ۲۶۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۸۰۲۵)

۶۸۸۸

شرح فصول اکبری **(صرف ـ فارسی)**

ظاهراً از: علاءالدین احمد بن عارف.

نک: ملک، ۳/ ۵۱۴.

آغاز: قال المصنف بسم کلمهٔ باء متعلق مقدم است به فعل محذوف و آن أبتدأ یا أشرع است زیرا که متعلق این باء فعلی بود که متکلم بعد تسمیه ارتکاب به آن فعل می‌کند....

انجام افتاده: ...و چونکه غرض از این باب بیان طرق شناختن حرف... اصلی است شروع در بیان طرق نمود و آن سه طریق است اشتقاق و عدم نظیر.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

متن با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد، در برخی برگ‌ها آثار تصحیح مختصری به خط کاتب دیده می‌شود، نسخه را موریانه آسیب رسانده و ترمیم فنی شده است، روی برگ اول نام کتاب و یادداشتی متفرقه آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.

۱۸/۵×۲۷/۵ سم. ۱۸۰گ. ۲۳ س.

(ثبت ۸۷۷۸۷)

۶۸۸۹

تقویم **(تقویم ـ فارسی)**

از: ؟

تقویم سال ۱۳۰۸ه است با جداول مربوطه و پس از ۴۴ سال از جلوس سلطنت ناصرالدین شاه قاجار.

خط: شکسته نستعلیق و نسخ و رقاع. تاریخ کتابت: ۱۳۰۸ه.

عناوین به لاجورد و مشکی و قرمز، صفحات مجدول به زر و مشکی با کمندی به زر و مشکی. عناوین در بالای صفحات داخل جدولی زرین آمده است، دارای حواشی با دورسازی زرین.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوختهٔ جدید.
۱۳×۱۲سم. ۱۶گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۶۶۴۳)

۶۸۹۰

مجموعه

۱. نوروزنامه (نجوم ـ فارسی)
(۱پ ـ ۱۲پ)
از: محمّدباقر بن اسماعیل خاتون‌آبادی حسینی (۱۱۲۷ه).
نک: ذریعه، ۲۴/ ۳۷۹؛ دانشگاه، ۷/ ۲۷۱۷؛ سپهسالار، ۵/ ۷۳۲؛ ملی، ۶/ ۱۳۵؛ فهرستواره، ۵/ ۳۱۰۰ـ۳۱۰۱.

۲. آب نیسان و قمر در عقرب (پزشکی و نجوم ـ فارسی)
(۱۳پ ـ ۲۲پ)
از: محمّدباقر بن اسماعیل حسینی خاتون‌آبادی (۱۱۲۷ه).
نک: دانشگاه، ۷/ ۲۷۱۷؛ سپهسالار، ۳/ ۱؛ ملی، ۶/ ۱۳۶؛ نشریه، ۴/ ۶۶۲؛ فهرستواره، ۵/ ۳۲۵۹.
انجام افتاده: ... و گمان ایشان این باشد که کواکب و اوضاع فلکی علت مستقلهٔ حدوث حوادثند و نیز مذمت.

۳. استجابت دعا = آداب دعا (دعا ـ فارسی)
(۲۳ر ـ ۳۱ر)
از: محمّدباقر بن اسماعیل حسینی خاتون‌آبادی (۱۱۲۷ه).
نک: سپهسالار، ۳/ ۱۹؛ مرعشی، ۲/ ۲۵۴.
آغاز افتاده: چیزی که مرا به خشم می‌آورد در آن ساعت مذکوره متوجه به دعا می‌شدم و استجابت را می‌یافتم ....
انجام: ... به ذکر همین قدر که مطابق فرمان واجب الاذعان بود اکتفا نمود و الحمد للّه رب العالمین.

۴. آداب نکاح (فقه ـ فارسی)
(۳۱پ ـ ۴۹پ)
از: محمّدباقر بن اسماعیل حسینی خاتون‌آبادی (۱۱۲۷ه).
نک: فیضیه، ۲/ ۸۰ با عنوان: صیغ نکاح.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین به شنگرف. تصحیح شده، نسخه بسیار کثیف شده است.
جلد: گالینگور آبی بدون مقوا.
۹×۱۷سم. ۴۹گ. ۱۲س. (ثبت ۸۶۶۵۰)

۶۸۹۱

مجموعه

۱. ترجمهٔ دلائل البول جالینوس (پزشکی ـ فارسی)
(۱پ ـ ۵ر)
از: ؟
ترجمهٔ رسالهٔ دلائل البول منسوب به جالینوس.
آغاز: ترجمه رسالهٔ جالینوس در بیان بول گفته بدانکه بنیاد انسان بر سه چیز است و جمیع حار دم روح و هر سه چیز به قول بقراط در صبیان زیاده است و در شبان و کهول معتدل ....
انجام: ... بول حمی... گردیده شود قلیل سرخ و تیره پس... خواهد ماند.

۲. دستور العمل فی شرح اصل الاصول و اسماء العلل (پزشکی ـ فارسی)
(۵پ ـ ۱۶۷پ)
از: عبدالرحیم ملقب به یوسف خان.
مؤلف پس از آنکه سالیانی را به طبابت مشغول بوده مختصری از این علم را در ۱۳۲ بیت به نظم کشیده است

و آن‌را به نام اصل الاصول نامیده و جزئیات آن‌را در ۸۵ بیت به نام اسماء العلل موزون نموده است تا آنکه به سال ۱۱۸۷ه به شرح این دو منظومه پرداخته و کتاب حاضر را ترتیب داده است، در منزوی، ۱/ ۶۹۹ و فهرستواره، ۵/ ۳۶۵۵ این کتاب به نام کفایهٔ منصوری منظوم یا کفایهٔ منظوم نامیده شده است.

آغاز: ثنا و محمّدت اتم به آن قادری که طوطی نفس ناطقه را در قفس بدن انسان به ذکر معرفت جسم...

انجام: ...بیخ درخت ذوالقرنین و بیخ نمک... فارسی و... بهوم کنس هندی ط ب... س نیم درهم ل بزر البنج.

۳. خلاصة الطب **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱۷۰ ر ـ ۲۱۶ پ)

از: احمداللّه ملقب به حکیم مسیح الزمان خان، مشتهر به امام بخش.

نک: منزوی، ۱/ ۵۵۴؛ ذریعه، ۷/ ۲۲۹؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۳۴ـ۳۴۳۵.

انجام افتاده: ...و در حالت بخاریت منع کرده‌اند و از آنجا که ایام زائیدن ماده گاو موافق.

خط: نستعلیق هندی. کاتب: عباس. تاریخ کتابت: ۲۴ ذی‌قعدهٔ ۱۲۴۷ه جهت حکیم شیخ فضل‌اللّه صاحب (پایان کتاب دوم).

عناوین به شنگرف. دارای حواشی در نسخه‌های پراکندهٔ پزشکی، روی برگ اول یادداشتی به سال ۱۲۶۹ه و چند یادداشت پزشکی متفرقه و تاریخ وفات شیخ صفدر علی به سال ۱۲۵۲ه و تاریخ خلعت قطب‌الدین حسن خان به سال ۱۲۵۲ه دیده می‌شود، نسخه را موریانه آسیب رسانده و بسیاری از برگ‌ها ترمیم فنی شده است، پس از کتاب دوم چند یادداشت پزشکی متفرقه و در برگ پایانی یادداشتی در اوزانی که در طب به کار می‌روند دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی ضربی جدید ترنج و سرترنج‌دار.

۱۶×۲۴ سم. ۲۱۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۸۱۹)

۶۸۹۲

مجربات الطلیطلی **(پزشکی ـ عربی)**

= الوساد الکبیر

از: ابوالمطرف عبدالرحمن بن محمّد بن عبدالکبیر اندلسی طلیطلی (۴۶۷ه).

آنچه را مؤلف در مدت زندگانی به تجربه ثابت کرده و در درمان بیماری‌ها ـ از سر تا به قدم استفاده می‌نموده، در کتاب حاضر گردآورده است.

آغاز: الشعر الادویة المنبتة الشعر دواء البرسیاوشان له قوة تنبت الشعر داء الثعلب آخر قشر القصب اذا احرق و تضمد به مع الخل أبرأ داءالثعلب....

انجام: ...و اللحم الزائد اذا عجن بالخل و طلی علیها مرة مرارة... یقلع اللحم الزائد الذی یقال له.

نک: الاعلام زرکلی، ۳/ ۳۲۶.

خط: نسخ هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به قرمز و در اکثر موارد نانویس. روی برگ اول نام کتاب و مؤلف آمده است. برگ‌ها ترمیم شده‌اند.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج لچکی‌دار مجدول و جدید.

۲۰/۵×۳۲/۵سم. ۵۸گ. ۲۱ س.

(ثبت ۸۷۸۴۲)

۶۸۹۳

مجموعه

۱. حکم الریاضی **(نجوم ـ فارسی)**

= شرح ملخص چغمینی

= تحریر الاشکال

(۱پ ـ ۱۲۹ر)

از: محمّد زمان بن محمّد صادق فیاض ثالث دهلوی (ق ۱۲ه).

نک: منزوی، ۱/ ۱۸۲؛ آستان قدس، ۸/ ۱۳۷؛ مسجد اعظم، ۲۶۶؛ نشریه، ۷/ ۶۰۷؛ مجلس، ش ۴۹۶ سنا؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۱۱ـ۲۹۱۲.

۲. هیئت = فتحیه **(هیئت ـ فارسی)**

(۱۳۰ پ ـ ۱۴۳ پ)

از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).

نک: ش ۶/ ۶۴۵۵.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: شنبه ۱۵ رمضان ۱۱۹۲ه (پایان کتاب اول).

عناوین و نشانی متن در کتاب اول به شنگرف و در کتاب دوم نانویس، اشکال هندسی در کتاب اول به شنگرف و در کتاب دوم و برخی موارد کتاب اول ترسیم نشده.

کتاب را موریانه آسیب رسانده و حاشیهٔ برگ‌ها ترمیم شده است. روی برگ اول نام کتاب اول و تملک مولوی محمّد زمان بن محمّد صادق (مؤلف کتاب اول) و نام میر یاد علی ذکر شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار جدید.

۲۱ × ۳۴/۵سم. ۱۴۳گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۸۴۳)

۶۸۹۴

مجموعه

۱. مقدمة الکلام **(کلام ـ عربی)**
= الاعتقادات = اصول الدین

(۱ پ ـ ۸ پ)

از: شیخ الطائفه محمّد بن حسن طوسی (۴۶۰ه).

نک: ذریعه، ۲۲/ ۹۱ـ۹۲؛ التراث العربی، ۱/ ۲۴۶ـ ۲۴۷؛ کشف الحجب، ۵۴۶؛ الرسائل العشر، شیخ طوسی، ۱۰۳ـ۱۱۴.

۲. اللمعة الجلیة فی معرفة النیة **(فقه ـ عربی)**

(۹ پ ـ ۳۷ ر)

از: جمال‌الدین احمد بن محمّد ابن فهد حلّی (۸۴۱ه).

نک: کشف الحجب، ۴۸۰؛ هدیة العارفین، ۱۲۵ـ ۱۲۶؛ ذریعه، ۱۸/ ۳۵۰ـ۳۵۱؛ التراث العربی، ۴/ ۴۰۳؛ دانشگاه، ۵/ ۱۹۹۱.

۳. عروض و قوافی **(عروض ـ فارسی)**

(۴۵ ر ـ ۵۶ ر)

از: ؟

آغاز: شکر و سپاس خداوندی را که به گوش کردن الفاظ را به زیور معانی بربست و لاله مثال عبارت را با زواهر جواهر به هم پیوست....

انجام: ...مفتعلن فاعلان که خاوتا در این وزن به جای مفتعلن باشد.

۴. اختیارات مسیر قمر = اختیارات مهمات **(نجوم ـ فارسی)**

(۵۸ پ ـ ۶۴ پ)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: ش ۱۶/ ۶۴۸۹.

این اشعار در رسالهٔ حاضر دوبار تکرار شده به دو خط.

۵. اختیارات امام صادق(ع) **(نجوم ـ فارسی)**

(۶۶ ر ـ ۷۶ پ)

از: ؟

ابوابی است در اختیارات ایام و ماههای ایرانی به نقل از امام صادق(ع) که در نسخهٔ حاضر تا باب ۲۵ آن آمده است. سپس ابوابی بدون شماره در احکام خسوف و کسوف در ماههای عربی و سپس احکام زلزله در هر ماه ایرانی، و پس از آن احکام نوروز آمده است که تمامی به یک خط است.

آغاز: در نام روزهای هر ماهی به پارسی که پدید کرده است تا هر کس که بداند و دریابد و بدان کار کنند مبارک بود ان شاءاللّه تعالی....

انجام: ...و زراعت بسیار بود و اندر تابستان گرمای سخت بود و بیماری مردمان را بسیار بود.

۶. اختلاجات اعضا (پزشکی ـ فارسی)

(۷۷ ر ـ ۷۸ پ)

از: ؟

شاید دنبالهٔ رسالهٔ قبل باشد.

آغاز: باب در جستن اعضا و احکام او اگر میان سر بجهد دلیل بود بر آنک مال فراوان بدست آید و بزرگی کند و نام نیک یابد....

انجام افتاده: ...و اگر سینه بجهد فرزندی آید یاغایبی رسد که شاد شود.

۷. الأحادیث (حدیث ـ عربی)

(۸۱ ر ـ ۱۱۳ پ)

از: ؟

چندین حدیث نبوی و علوی است که ظاهراً در غالب چهل حدیث تنظیم شده ولی برخی از برگ‌های آن افتاده و آنها را در مجموعهٔ حاضر در کنار هم آورده و صحافی نموده‌اند.

آغاز افتاده: و اما الذین یقومون انتین من الجیفة فاولئک قوم کانوا اصحاب الزنا و اما الذین یقومون اسود الوجوه و ازرق العینین....

انجام افتاده: ...و عنه علیه‌السلام ان فی الجنة شجرة ثمارها اکبر من التفاحة و اصغر.

۸. چهل حدیث (حدیث ـ فارسی)

(۱۱۴ ر ـ ۱۲۹ پ)

از: ؟

چهل باب است از اخبار صحیح نبوی(ص) بدون اسناد، هر باب در ۱۰ حدیث که تعداد ابواب و احادیث در نسخهٔ حاضر مشوش است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این حدیث چند یافته شد به اخبار صحیح نبوی صلی اللّه علیه و آله اجمعین و این کتاب را تسمیه به چهل حدیث کرده شد و در هر بابی ده حدیث آورده شد....

انجام: ...و محی عنه الف سیئة و رفع له الف درجة و کان کمن اعتق مائة رقبة و یحشر یوم القیامة یلوح وجهه.

۹. حکایات (داستان ـ فارسی)

(۱۳۰ پ ـ ۱۴۵ ر)

از: سلطان حسین واعظ استرآبادی.

حکایات پراکنده‌ای در رسالهٔ حاضر گرد آمده است برخی به نقل از دیگران و برخی که خود مؤلف شاهد بوده است. مؤلف از واعظان استرآباد بوده و وقفنامهٔ وی در چندین جای نسخهٔ حاضر آمده است که کتاب را وقف استرآباد نموده است.

آغاز: حکایت... زن و پسر و مولود... قدیم و ایام گذشته مردی بود سریت الحر می‌گفتند... پنجاه سال عمر او در روزگار مصطفی صلی‌اللّه علیه و آله مانده بود و به پیغمبر ما ایمان آورده بود....

انجام: ...و من از سخت جانی خود منفعل سوار شده روی به راه نهادیم و بر غیرت و مردی آن مرد آفرین نمودیم.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه (رسالهٔ اول)، رسالهٔ دوم از ق ۹ه، رسالهٔ چهارم ۲۲ شعبان ۸۴۲ه، رسالهٔ پنجم به خط کمال‌الدین بن

جمال‌الدین حسن جرجانی در جمعه ۴ شوال ۸۴۵ه (برگ پایانی این رساله در برگ ۷۹ صحافی و جابجا شده است)، رسالهٔ نهم به خط مؤلف.

عناوین به مشکی درشت یا شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، در آغاز برخی از رساله‌ها تملک سلطان حسین واعظ با مهر بیضوی «عبده سلطان حسین الواعظ» و وقفنامهٔ کتاب از همو بر دارالمؤمنین استرآباد و اولادش دیده می‌شود، رسالهٔ دوم دارای حواشی به نقل از رسالهٔ فخریهٔ فخرالمحققین حلّی، بین رسالهٔ دوم و سوم اشعاری فارسی در فلسفه و چند بیت شعر فارسی در عرفان و شرح آن با سرآغاز:

غین در پیش عین شین بود
زین اگر مست نیم رین بود

و اشعاری فارسی با تخلص قاسمی و بین رسالهٔ سوم و چهارم چند یادداشت نجومی در دانستن نوروز به نقل از امام صادق(ع) و اینکه ماه در کدام برج است، و بین رسالهٔ چهارم و پنجم یادداشتی در احکام بانک کلاغ و احکام زلزله و بین رسالهٔ پنجم و ششم یادداشتی در کیفیت نماز عیدین به فارسی دیده می‌شود، نسخه به چندین خط کتابت شده است.

جلد: تیماج عنابی بدون مقوا.

۱۲/۵×۱۷/۵ سم. ۱۴۵گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۲۵۲)

۶۸۹۵

مجموعه

۱. مجمل الحکمة **(چند دانشی ـ فارسی)**

(۷ ر ـ ۱۷ پ و ۳۴ ر ـ ۳۵ پ)

از: ؟

نک: مجلس، ش ۱۱۲؛ ملک، ۵/ ۲۲۷؛ سپهسالار، ۳/ ۴۱۳؛ ملی، ۵/ ۱۷۱ـ۱۷۵؛ دانشگاه، ۳/ ۳۴۵ـ۳۴۷؛ مرعشی، ۲۶/ ۳۷۲؛ منزوی، ۱/ ۶۸۳؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۶۰۴؛ ذریعه، ۲۰/ ۵۰.

بخشهایی از کتاب در ریاضی و نجوم و فلسفه در نسخهٔ حاضر آمده است.

آغاز: بدانکه علوم چهار نوع است: ۱. ریاضیات ۲. منطقیات ۳. طبیعیات ۴. الهیات و ریاضیات چهار نوع است: اول ارثماطیقی و اعداد، دوم هندسیات، سوم هیأت افلاک چهارم علم موسیقی....

انجام:

از بال پرم رشتهٔ غفلت بردار
شاید که کنم بر اوج مهرت پرواز

۲. حکایات **(داستان ـ فارسی)**

(۱۸ ر ـ ۲۷ پ و ۳۲ پ ـ ۳۳ پ و ۷۰ ر ـ ۱۰۲ ر)

از: ؟

حکایات پراکنده‌ای را کاتب در تاریخ و شرح حال برخی از صوفیه و دیگران در این اثر گرد آورده است.

آغاز: نقل است که از ابویوسف همدانی پرسیدند که چون این روزگار بگذرد و این قوم روی به نقاب تواری آرند ما چه کنیم....

انجام: ...و من آن نقد را با آنچه در آن مدت به هم رسانیده بودم برداشتم و از آن شهر سفر کردم و خود را از آن بلیه نجات دادم.

۳. منافع حیوانات **(طبیعی ـ فارسی)**

(۲۷ پ ـ ۳۲ پ)

از: ؟

نام حیوانات را به عربی و فارسی ـ و بعضاً به ترکی و هندی ـ به ترتیب حروف الفبا آورده و به برخی از خصوصیات و منافع آنها اشاره نموده است.

آغاز: اسد را به فارسی شیر گویند و به ترکی ارسلان و اصلان نیز گویند....

انجام: ...چندانکه آوازش رسد ماران در آن زمین بمیرند از این جهت در مصر آن‌را معززدارند و در اکثر بلاد او را خوب نمی‌دانند حرام است به همهٔ مذاهب.

۴. نظم اللئالی **(فقه ـ فارسی)**

(۳۶ پ ـ ۶۹ پ)

از: محمّد بن احمد حسینی لاهیجانی (ق ۱۲ه).

نک: ذریعه، ۲۴/ ۲۲۶ـ۲۲۷؛ مرکز احیاء، ۶/ ۲۲۲.

۵. جغرافیا **(جغرافیا ـ فارسی)**

(۱۰۲ ر ـ ۱۱۱ پ)

از: ؟

در بیان برخی از شهرهای ایران و خصوصیات جغرافیائی آنها، شاید بخشی از کتاب بستان السیاحة شیروانی باشد.

آغاز: عراق عرب در مسالک الملوک (؟) مسطور است که عراق عرب را به منزلهٔ دل ایران داشته‌اند چه دل سلطان وجود است و چون امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام در آنجا آسوده‌اند و مدتی در آن ولایت توطن داشته‌اند تقدیم آن در ذکر واجب است....

انجام: ...و سلحفات که به پارسی کشف گویند نوعی از کشف بود که استدارهٔ او بیست و یک گز یکی از آن هزار بیضه بنهد و این کثیف نیز نزدیک جزیرهٔ واق باشد.

در برگ‌های پایانی این مجموعهٔ (۱۱۲ ر ـ ۱۲۰ ر) پراکنده‌هایی مختصر از تاریخ آدم تا خوارزمشاهیان و یادداشتی در بدایت ظهور صنعت کتابت و رسوم آن و روایاتی عربی و حکایات پراکنده‌ای به فارسی و عربی و مسائلی فقهی و ادبی و مخمسی فارسی از ملّا طغرا در مدح امام علی(ع) و اشعاری از سعدی آمده است.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه (در برگ ۹۶ پ تاریخ ۱۱۵۳ه در حاشیهٔ کتاب دیده می‌شود).

عناوین به شنگرف. تمامی مطالب تصحیح شده با حاشیه‌نویسی بسیار مفصل، در شش برگ آغازین مطالبی در نجوم به فارسی آمده است.

جلد: تیماج مشکی، عطف و دور تیماج سبز سوخته.

۲۰×۲۹/۵ سم. ۱۲۰ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۶۹۰۱)

۶۸۹۶

روضة الصفاء **(تاریخ ـ فارسی)**

فی سیرة الانبیاء و الملوک و الخلفاء

از: میرخواند محمّد بن خاوند شاه بن محمود خوارزمشاهی (۹۰۳ه).

نک: ش ۶۷۱۷.

نسخهٔ حاضر فقط خاتمهٔ کتاب را داراست.

خط: نسخ مایل به نستعلیق. کاتب: حسین بن خواجه شمس‌الدین مشهور به خواجه دلو سیّد اشرفی. تاریخ کتابت: جمعه ۱۷ ذی حجهٔ ۱۰۳۷ه.

عناوین به شنگرف. در بدرقهٔ کتاب یادداشتی مفصل دربارهٔ کتاب حاضر و موضوع آن ـ که کتاب را نشناخته آمده است، نسخه را رطوبت و لکه‌های چربی آسیب رسانده و بسیار کثیف شده است، برگ اول دارای سرلوح زرین کم‌کار، در برخی از برگ‌ها مهرهای بیضوی «قربانی کعبهٔ وفا، اسمعیل» و «الواثق بالغنی عبده علی» و در برگ ۱۳۲ یادداشتی در صیغه‌های نکاح متعه به خط ابوالقاسم بن ملّا جعفر ارومی در سال ۱۲۶۳ه با مهر بیضوی «ابوالقاسم» دیده می‌شود.

جلد: پارچه‌ای آبی.

۱۲×۲۳/۵ سم. ۱۶۳ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۸۷۲۱۱)

۶۸۹۷

جامع الحساب **(حساب ـ فارسی)**

از: محمّد بیگ.

ترجمه‌ای است بر خلاصة الحساب شیخ بهائی که در ۴ جمادی الاول ۱۱۹۶ه شروع به ترجمهٔ آن نموده است.

آغاز: حمدی که معدود نباشد حصرش و محصور نگردد قدرش مر واحدی را که هر یک از آحاد ممکنات را از مراتب یقین معین فرموده ....

انجام افتاده: ...اما مستقیم بهترین تعریفات اواقصر خطوط واصله است بین نقطتین و هرگاه که خط علی الاطلاق استعمال کنند.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و نشانی‌ها و جدول‌ها به شنگرف.

تصحیح شده.

نسخه را موریانه آسیب رسانده و ترمیم فنی شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۵ × ۲۳/۵ سم. ۲۰ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۸۷۷۹۸)

۶۸۹۸

مجموعه

۱. کنز الاخبار **(حدیث ـ عربی)**

(۲ پ ـ ۴ ر)

از: ؟

چند روایت پراکندهٔ نبوی است.

آغاز: روی عن حفص بن محمّد عن ابیه و عن جده انه قال رسول اللّه صلی اللّه علیه و آله الصلاة مرضات الرب ....

انجام: ...و من أراد واعظاً فالموت یکفیه و من لم یرد شیئاً من هذه الثلاثة فالنار.

۲. مناجات موسی **(دعا ـ عربی)**

(۴ ر ـ ۷ ر)

از: ؟

نک: مجلس، ش ۷/ ۱۸۵۱.

آغاز: قال موسی یا رب ما لمن ترک الصلاة فی طلب الشهوات فقال تعالی فسوف یلقون غیا یعنی واد جهنم ....

انجام: ...تعلو أنوارها علی انوار العرش و الکرسی و الملائکة و الشمس و القمر فقال تعالی یا موسی ذلک نور محمّد.

۳. متفرقات **(متفرقه ـ عربی و فارسی)**

(۷ ر ـ ۳۵ پ)

از: ؟

مشتمل بر منتخبی از اربعون؟ و حدیث معاذ بن جبل در بیان مراد از افواجاً در آیهٔ «یوم ینفخ فی الصور فتأتون افواجاً»، صلاة تراویح، فضیلة ایام البیض و القربان، صورة جبرئیل، احادیث نبوی، یادداشت‌هایی به نقل از تفسیر فخر رازی، حدیث معراج، خواص اسماء الحسنی از شیخ جلال‌الدین؟ به خط محمّد رسول به سال ۱۲۶۴ه (گ ۲۲ ر)، روزنامهٔ ابومعشر بلخی، خواص برخی از سوره‌های قرآنی، ذکر الایام به نقل از جابر بن عبداللّه، رجال الغیب، چهل حدیث نبوی در فضل صلاة بدون اسناد، چند حکایت، مطالبی پزشکی، شرح احادیثی به فارسی که کاتب آن‌را جهت سید عبدالرحمن نگاشته است.

۴. ایها الولد **(اخلاق ـ عربی)**

(۳۵ پ ـ ۴۳ ر)

از: ابوحامد محمّد بن محمّد غزالی (۵۰۵ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۲۱۶؛ هدیة العارفین، ۲/ ۷۹؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۴۱۱؛ مشار عربی، ۱۱۰؛

مؤلفات الغزالی، بدوی، ۱۷۹ـ۱۸۳؛ التراث العربی، ۱/ ۳۶۵.

۵. طب النبی(ص) **(پزشکی ـ عربی)**

(۴۴ ر ـ ۴۷ پ)

از: ابوالعباس جعفر بن محمّد مستغفری (۴۳۲ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۲۱؛ کشف الحجب، ۳۷۷؛ ذریعه، ۱۵/ ۱۴۴؛ مجلس، ش ۱۴/ ۱۰۳۲ طباطبائی.

۶. رسالة فی التجوید **(تجوید ـ عربی)**

(۴۸ پ ـ ۵۳ ر)

از: ؟

برگزیده‌ای است از کتاب‌های مفصل این فن در هفت باب و یک خاتمه با این عناوین:

الباب الاول: فی الاستعاذة.

الباب الثانی: فی البسملة.

الباب الثالث: فی بیان النون الساکنة و التنوین.

الباب الرابع: فی بیان المد و القصر.

الباب الخامس: فی بیان مخارج الحروف.

الباب السادس: فی بیان صفات الحروف.

الباب السابع: فی بیان الراءات.

الخاتمة: فی اللحن.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... و بعد فهذه رسالة تتعلق بتجوید القرآن منتخبة من کتب مبسوطة فی هذا الفن مفیدة للطالبین ....

انجام: ...و علی و ان اعبدونی قف و علی مثلهم قف و فی سورة الملک علی یقبض قف.

۷. انذار الاخوان **(اخلاق ـ عربی)**

(۵۵ پ ـ ۱۴۵ ر)

از: عبدالکریم بن ابی‌بکر حسینی (۱۰۵۰ه).

نک: مجلس، ش ۷۸۶۱؛ به تفصیل معرفی شده، هدیة العارفین، ۲/ ۶۱۲ با عنوان: کتاب فی المواعظ.

خط: نسخ نازیبا. تاریخ کتابت: ۲۴ شعبان ۱۲۸۴ه (پایان رسالهٔ هفتم و نام کاتب در تمامی نسخه محو شده است).

عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند با حاشیه‌نویسی فراوان، بین رساله‌ها مطالب پراکنده‌ای آمده است، در دو برگ آغازین اشعاری از شیخ عبدالرحمن ابوالوفا و فهرست اسامی برخی از رساله‌های مجموعه به خط سیّد محمّد جزائری دیده می‌شود، بسیاری از برگ‌ها ترمیم شده‌اند.

جلد: تیماج مشکی جدید.

۱۷ × ۲۱ سم. ۱۴۷ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۷۱۸۵)

۶۸۹۹

قوی الأغذیة = الحشایش **(پزشکی ـ عربی)**

از: مهران بن منصور بن مهران.

نک: نشریه، ۱۰/ ۳۷۹ـ۳۸۱ مفصل معرفی شده، و ۸/ ۳۷ـ۳۹.

آغاز: الحمد للّه الذی خلق فسوی والذی قدر فهدی الذی اخرج المرعی فجعله غثاء اهوی و خلق فیه الداء و الدواء و الغذاء و الشفاء و قدر فیه النمو و القوی ....

انجام افتاده: ...وانه کثیر المنفعة للمعدة محلل لنفخها نافع لاورام الکبد و الیرقان اذا شرب مع طبیخ الافسنتین نافع للطحال و المثانة و الکلسین و لسع.

خط: نسخ مایل به رقاع. تاریخ کتابت: ق ۱۰ یا اوایل ۱۱ه.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به مشکی و زر و شنگرف و لاجورد با کمندی به مشکی و زر، دارای ۱۸ شکل گیاهان رنگین و بسیار دقیق، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است. یک برگ در صحافی جابجا شده است.

کاغذ: ترمه. بدون جلد.

۳۳/۵×۵۱سم. ۱۲گ. ۱۹س.

(← تصویر) (ثبت ۸۹۳۰۵)

۶۹۰۰

مجموعه

۱. المصائد و المطارد (متفرقه ـ عربی)

(۲ پ ـ ۶۴ پ)

از: ابوالفتح محمود بن حسن منشی، معروف به کشاجم (۳۵۰ه).

آنچه در باب صید حیوانات در اخبار و امثال و کتب فقهی مذکور است در ضمن ۳۰ باب مختصر در کتاب حاضر گردآمده است بدین عناوین:

الباب الاول: فی فضائل الصید و منافعه.

الباب الثانی: من کان من الانبیاء و الصحابة له رغبة فی الصید و عنده شیء من آلته و هو من الاشراف.

الباب الثالث: تمرین الخیل بالصید و الطراد و جرأة الفارس علی رکوبها باقتحام العقاب و تسنّم الهضاب و الحدور و الانضباب.

الباب الرابع: طیب مضغة لحم الصید و احماد الحکماء ایاه و العلة فی ذلک.

الباب الخامس: ما أجله اللّه تعالی من صید البر و البحر و ما جوز اکله من ذلک فی القرآن و الاثر و ما جاء فی التسمیة و التذکیة.

الباب السادس: الاحوال التی یجعل فیها الصید و الاحوال التی یحرم معها و الجزاء فی کل مایقتله المحرم من النعم و الطیر و سایر ما یضاد.

الباب السابع: أول من اتخذ الجوارح و الضواری.

الباب الثامن: المکائد التی یتوصل بها الی صید الوحش و الطیر و الآلات التی تتخذ لذلک.

الباب التاسع: فصول فی ذکر طبایع الحیوان.

الباب العاشر: الاوقات التی یحمد فیها ذلک و تهتبل غرات الطرائد فی مثلها.

الباب الحادی عشر: جمل من اسماء الوحوش لایستغنی عنها و آثارها و اماکنها.

الباب الثانی عشر: جمل من اصناف الجوارح و اسمائها و درجاتها و أدوائها و ادویتها و المختار و المکروه منها و جل صیدها و دقه.

الباب الثالث عشر: جمل من اسماء الضواری و أحوالها و أدوائها و أدویتها و المختار و المکروه منها و جل صیدها و دقه.

الباب الرابع عشر: الفهد و عناق الارض و ماصید به من السباع و وجوه الصید بها.

الباب الخامس عشر: أحاسن ما قیل فی طرد کل صنف من وحش و طیر.

الباب السادس عشر: وجوه مأکل الصید طبیخاً و شواءاً و قریدا و مملوحاً و غریضاً و ما تختارو یستطاب من ذلک فی اصنافه.

الباب السابع عشر: ما فی لحومه من خاصه ضرر و نفع.

الباب الثامن عشر: ما یستدفع به مضارها.

الباب التاسع عشر: ما فی جلودها و عظامها من الخواص و الآلات التی ینتفع باستعمالها.

الباب العشرون: امساک الجارح و الضاری و اطلاقها و المختار للملوک و الاتباع من ذلک.

الباب الحادی و العشرون: اختیار الاوقات و الطوالع علی مذهب المنجمین.

الباب الثانی و العشرون: الصید بالخیل مجاودة و ما قیل فی ذلک من الاشعار.

الباب الثالث و العشرون: وجوه الصید بالرمی و السهام و النبل و ضروب منه مختارة.

الباب الرابع و العشرون: الصید بالدبق و الفخ و ما قیل فی ذلک.

الباب الخامس و العشرون: الصید بالحبالة و ما قیل فیه.

الباب السادس و العشرون: الصید بالزبا و ما قیل فیه.

الباب السابع و العشرون: الصید بمعاناة الرجال الطراد و ما قیل فی ذلک.

الباب الثامن و العشرون: صید البحر و ما قیل فیه من ذلک و المذموم من مواضعه.

الباب التاسع و العشرون: صید الجزایر و ما قیل فیه.

الباب الثلاثون: الصید بالجلاهق و ما قیل فیه و ذکر انواع کثیرة من الطیر و ما قیل من مستحسن الشعر فی ذلک.

آغاز: الحمد للّه الذی له فی کل لطیف من قدرته یتفکر فیه و خفی... علیه نعم یقتضی مواصلة حمده و منن تحث علی مبالغة شکره....

انجام:

بمثل هذا دارت الدوائر
والجبن قد تجده الجزائر
و هو من الطعام الضار المقوی الکیموسات و الاحتراقات.

نسخه‌ای از این کتاب در مجلس، ۱/ ۱۶۹ـ ۱۷۱ به طور ناشناس معرفی شده است.

نک: کشف الظنون، ۲/ ۱۴۵۹ و ۱۷۰۴؛ هدیة العارفین، ۲/ ۴۰۱؛ ذریعه، ۲۱/ ۷۸.

۲. علم البزدرة (طبیعی ـ عربی)

(۶۵ پ ـ ۸۴ پ)

از: ؟

در شناخت پرندگان شکاری و خصوصیات آنها بنا بر آنچه حکماء یونان جهت اسکندر پادشاه خود وضع نمودند.

در ۴۱ باب بدین عناوین:

الباب الاول: فی صفة خلق الضواری و اجناسها و منازلها و علامات رفیعها و وضیعها و صفات اصنافها.

الباب الثانی: فی صفة البزاة و ذکر الوانها و اوزانها و ضراتها و الحوادث التی یحدث فیها.

الباب الثالث: فی ذکر انواعها و هی ست درجات بعضها اجل من بعض کلها علی خلق واحد.

الباب الرابع: فی صفة ما یصنع بالبازی عند صیده.

الباب الخامس: فی صفة احسن البزاة اجابة و اقلها شراسة خلق.

الباب السادس: فی صفة ما یختلف من البزاة.

الباب السابع: فی صفة اقل البزاة اجابة و أعسرها ریاضة.

الباب الثامن: فی صفة شر البزاة و ادبرها.

الباب التاسع: فی الصنف الثانی و هی الشواهین و صفاتها و الوانها و اوزانها و ماشرحت الحکماء فی کرم جواهرها.

الباب العاشر: فی صفة ما یتخذ من الشواهین لصید الکراکی.

الباب الحادی عشر: فی صفة ما یختلف فی الشواهین و صفة أجودها.

الباب الثانی عشر: فی صفة سرعة الشواهین.

الباب الثالث عشر: فی صفة الوان الشواهین و اوزانها و اوطانها.

الباب الرابع عشر: فی صفة ما یصنع بالشاهین حین یصاد.

الباب الخامس عشر: فی صفة الصقور و الوآنها و اوزانها و ما حمد اهل العلم منها.

الباب السادس عشر: فی ما لا یختلف من الصقور.

الباب السابع عشر: فی صفة الوان الصقور و اوطانها.

الباب الثامن عشر: فی صفة السریع من الصقور.

الباب التاسع عشر: فی ذکر ضراتها.

الباب العشرون: فی صفة جرأة الصقور علی الغزال.

الباب الحادی و العشرون: فی صفة البواشیق و الوانها و اوزانها وشیاتها و صفة الفارة منها.

الباب الثانی و العشرون: فی صفة تضریة الباشق و هو وحشی.

الباب الثالث و العشرون: فی علاج القرنصة و ذکر ما یحتاج الیه من آلتها.

الباب الرابع و العشرون: فی جناح الباشق و کیف یخرج.

الباب الخامس و العشرون: فی صفة العقاب و ما ذکر من وثاقتها و ما لا یختلف منها.

الباب السادس و العشرون: فی صفة الزمج و مایحمد من خلقها.

الباب السابع و العشرون: فی امتحان البزاة و جمیع الضواری کلها لمن أراد تشتریها.

الباب الثامن و العشرون: فی سیاستها و ذکر القیام علیها.

الباب التاسع و العشرون: فی صفة التضریة و الاجابة.

الباب الثلاثون: فی صفة علاج ما یجبن عن الاجابة اذا أساء الاجابة.

الباب الحادی و الثلاثون: فی صفة ارسال البازی اذا کان فزحاً واردت تأدیبه.

الباب الثانی و الثلاثون: فی صفة حیلة تحریص البازی علی الصید.

الباب الثالث و الثلاثون: فی صفة حیلة طلب البزاةإذا أرسلتها وضاعت عنک.

الباب الرابع و الثلاثون: فی صفة الاستغناء و التحلیق فی الهواء و الاباق و تدبیر ما یصلح من ذلک.

الباب الخامس و الثلاثون: فی صفة تجنین الطیر و وصفه فی القرنصة وصفة غذاهاو جمیع علاجاتها.

الباب السادس و الثلاثون: فی صفة علاج البازی مما یسرع خروج ریشه و یخرجه من القرنصة.

الباب السابع و الثلاثون: فی علاج البازی اذا قرنص فی غیر وقته.

الباب الثامن و الثلاثون: فی صفة اضمار الطیر بعد خروجه من القرنصة بلا أدب و لا تعب.

الباب التاسع و الثلاثون: فی صفة علامات الطیر و صحته من الضواری.

الباب الاربعون: فی صفة حال مرض الطیر.

الباب الحادی و الاربعون: فی صفة ما یستدل به علی مرض الطیر و فضول جسده من الذرق.

آغاز: الحمد للّه الذی ابدع الاکوان و اخترع الارکان و فضل الانسان علی سائر انواع الحیوان بمزیة العقل و فضل البیان و سخر له ما یستخدمها کالعبید و الغلمان ....

انجام افتاده: ...و الا فأطعمه لحم سلحفاة صغیرة دمها حار أو لحمها طریا فان یری و الافأطعمه لم دم الانسان اذا حجم أو فصد قبل أن یجمد اذا مضی من النهار.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: رسالهٔ اول از ق ۱۰ه و رسالهٔ دوم از ق ۱۱ه.

عناوین در رسالهٔ اول به مشکی درشت و در رسالهٔ دوم به شنگرف.

هر دو رساله تصحیح شده‌اند با حاشیه‌نویسی مختصر در معنای پاره‌ای از لغات و اصطلاحات، در دو برگ آغازین نام رسالهٔ اول و مؤلف آن و تملکی از ۱۳۲۸ه با مهر بیضوی «فضل‌اللّه» که کتاب را از فتح‌اللّه گرفته و یادداشتی که معرفی کتاب اول را در مجلهٔ الرسالة سال سوم اعداد ۱۱۳ـ۱۱۵ حواله داده و اشعاری از ابن یمین که کاتب آن نوشته هنگام توجه نواب نامدار به سال ۱۰۳۷ه به طرف سلطانیه از دیوان ابن یمین فال زده و این اشعار را ثبت نموده و نیز یادداشت امانت محمّد هاشم و مهر بیضوی «محمّدجواد» و یادداشت دخول کتاب به کتابخانه‌ای بدون نام در دارالسلطنهٔ تبریز به سال ۱۲۵۱ه و تملکی به سال ۱۳۲۸ه و تملکی محو شده به سال ۱۱۵۱ه با مهر بیضوی ناخوان دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی با جدول‌کشی زرین.

۱۴/۵×۲۲سم. ۸۴گ. ۱۹ س.

(ثبت ۸۶۱۲۳)

۶۹۰۱

مجموعه

۱. خلاصة الطب **(پزشکی ـ فارسی)**

(۲ پ ـ ۹۶ ر)

از: احمداللّه ملقب به حکیم مسیح الزمان خان، مشتهر به امام بخش.

نک: ش ۳/ ۶۸۹۱.

۲. الفوائد الوافیة لطالب الادویة **(پزشکی ـ فارسی)**

(۹۷ ر ـ ۱۱۳ پ)

از: ؟

نسخه‌های پزشکی که در درمان بیماری‌ها به کار آیند را در رسالهٔ حاضر به گونه‌ای مختصر گردآورده است، نامی که گفتیم از مقدمهٔ مؤلف استفاده شده است.

آغاز: الحمد للّه الذی هدانا الی الصراط المستقیم... و اما بعد هذه فوائد وافیة... بدانکه این چند اوراق مجموعه‌ای است برای علیلان در فن طب تا به هر علاجی که محتاج گردند از این مجموعه ادویه مخصوصه بکار برند....

انجام افتاده:

کیماگر به غصه مرده به رنج
ابله اندر خرابه یافته گنج

به هر حال نسخه‌ای چند.

خط: نستعلیق هندی. کاتب: محمّد پناه بن باب‌اللّه. تاریخ کتابت: ۲۲ ذی‌حجهٔ ۱۲۱۸ه جهت شیخ محمّد نهال‌الدین. شروع به کتابت در پنجشنبه ۱۱ ذی‌قعدهٔ ۱۲۱۸ه چنانچه بر فراز برگ آغازین آمده است.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به آبی و شنگرف. نسخه را موریانه آسیب رسانده و حاشیهٔ تمامی برگ‌ها ترمیم شده است، روی برگ اول چند نسخهٔ پزشکی و تملکی محو شده با مهر مربع «سید محمّدعباس» و یادداشتی به سال ۱۳۱۱ه دیده می‌شود، در ۱۲ برگ پایانی نسخه‌های پزشکی پراکنده‌ای به فارسی و اردو آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار جدید.

۱۵×۲۴/۵سم. ۱۲۵گ. ۱۴س.

(ثبت ۸۷۸۰۷)

۶۹۰۲

دواسازی **(پزشکی ـ فارسی)**

= تذکرة الادویة الناصری

از: ؟

نک: دانشگاه، ۱۷/ ۲۰۸؛ ملی، ۶/ ۱۰ و ۵/ ۴۹۲؛ مرعشی، ۱۳/ ۳۹۴؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۶۴ـ۳۴۶۵.

این نسخهٔ جلد اول کتاب را داراست و در شناسنامهٔ کتاب که در پشت لتهٔ جلد رو چسبیده شده نام مؤلف ابوالحسن بن محمّد کاظم طبیب معرفی شده است.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به مشکی و در وسط سطرها، معادل لاتین برخی از واژه‌ها جلوی آن نوشته شده است. فهرست مطالب کتاب در جداولی در برگ‌های آغازین کتاب آمده و چند برگ سفید در پایان کتاب افزوده شده است، در برخی برگ‌ها مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.

۱۷×۲۲سم. ۱۹۰گ. ۱۵س. **(ثبت ۸۵۵۸۱)**

۶۹۰۳

دواسازی **(پزشکی ـ فارسی)**

= تذکرة الأدویة الناصری

از: ؟

نک: ش ۶۹۰۲.

نسخهٔ حاضر جلد دوم را داراست.
خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به مشکی و در وسط سطرها، معادل لاتین برخی از کلمات مقابل آنها نوشته شده است.
در چند برگ آغازین اشعاری فارسی از نهانی همشیرهٔ افضل کرمانی و مجد العرب به عربی و مجد به فارسی و محمود پهلوان گنجه و محمّد معظم بهادر شاه و نافع قمی و فهرست مطالب کتاب در جدولی شنگرف و مهر کتابخانهٔ «جعفر سلطان القرائی» دیده می‌شود، چند برگی سفید در پایان افزوده شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۱۶/۵×۲۱/۵ سم. ۲۶۰گ. ۱۵ س.
(ثبت ۸۵۵۸۲)

۶۹۰۴

شرح الموجز **(پزشکی ـ عربی)**

از: برهان‌الدین نفیس بن عوض کرمانی (۸۴۲ه).
نک: ملک، ۱/ ۳۸۳؛ ذریعه، ۱۴/ ۹۵؛ هدیة العارفین، ۲/ ۴۹۸؛ مرعشی، ۲۸/ ۲۵۴ ـ ۲۵۵؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۹۰۰؛ مرکز احیاء، ۳/ ۱۳۸ ـ ۱۳۹.
آغاز خطبه افتادگی دارد و چنانچه در نسخهٔ حاضر آمده تألیف آن به سال ۸۴۱ه در سمرقند خاتمه یافته است.
آغاز افتاده: و قد رأینا أن نبتدأ أولاً فی امراض کل عضو بذکر العلامات الدالة علی امزجته ....
انجام: ...و بلغنی ان قوماً اقتصروا علیها فماتوا فی آخر الامر.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین و نشانی متن به شنگرف.
پنج برگ آغازین به خطی جدید بازنویسی شده و سپس سه برگ سفید آمده است، از گ ۳۰پ ـ ۴۱پ منتخبی در خواص الاشیاء در حاشیهٔ برگ‌ها کتابت شده است.
در برگ پایانی اشعاری فارسی در وقایع کربلا آمده است.
جلد: تیماج زرشکی، عطف تیماج مشکی.
۱۷/۵×۲۴ سم. ۱۱۱گ. ۲۱ س.
(ثبت ۸۳۷۵۲)

۶۹۰۵

الموجز فی الطب **(پزشکی ـ عربی)**

از: علاءالدین علی بن ابی‌الحزم قرشی معروف به ابن النفیس (۶۸۷ه).
نک: ش ۶۸۶۵.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۷ جمادی الاول ۱۲۵۳ه (برگ‌های پایانی بدین تاریخ بازنویسی شده و اصل نسخه از ق ۱۱ه می‌باشد).
عناوین به شنگرف.
تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مفصل، در هفت برگ آغازین یادداشتی به خط محمّد جعفر حسینی مدعو به آصفی به سال ۱۲۸۹ه در بیان تاریخ ولادت خود به سال ۱۲۳۰ه و مقداری از شرح حال خود و مناجات با باری تعالی و در محلهٔ چهار سوق شیرازیها در بالا خانهٔ منزل صبیهٔ امین‌الدوله و هنگام عیادت حاجی عبداللّه خان کتابت نموده، و چند بیت شعر فارسی و عربی و فوائدی پزشکی و جدولی نجومی و یادداشت یادگاری محمّد علی بن محمّدحسین تبریزی به سال ۱۲۵۲ه و مهر مربع «نعم المولی و نعم النصیر» و اشعاری از ابن سینا آمده است.
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.
۱۲×۱۸/۵ سم. ۲۲۲گ. ۱۱ س.
(ثبت ۸۳۷۴۱)

۶۹۰۶

مجموعه

۱. رسالة فی الفلسفة **(فلسفه ـ عربی)**

(۱ ر ـ ۱۱ ر)

از: ؟

رساله‌ای است فلسفی در ۱۰ فصل بدین عناوین:

الفصل الاول: فی حدود الوجود و النفس و الطبیعة و الهیولی و...

الفصل الثانی: فی العلل.

الفصل الثالث: فی الحرکات.

الفصل الرابع: فی العلة.

الفصل الخامس: الفاعلون.

الفصل السادس: معنی العکس.

الفصل السابع: معنی الازل.

الفصل الثامن: ذات الشیء حقیقته.

الفصل التاسع: احداث افعال کثیرة من فاعل واحد.

الفصل العاشر: الشکل الکری فی الاجسام.

الفصل الثانی: فی مسألة النفس.

آغاز افتاده: فان هذه الجملة (الجلة) بذواتها مبراة من المادة و قسم ثان و هو أن یحتاج العقل أن یفعل به فعلاً ینتزعه من حامله حتی یصیر مفعولاً....

انجام: ...السابع الجسم الفادی النامی المولد المتحرک بارادة الناطق و هو الانسان و هو نوع الانواع.

۲. بقاء النفس الناطقة من الانسان **(فلسفه ـ عربی)**

(۱۲ ر ـ ۱۹ ر)

از: ابوالخیر حسن بن سوار بن بابا بن بهنام، ابن الخمار (ق ۴ یا ۵ه).

نک: فهرست ابن الندیم، ۳۲۳؛ هدیة العارفین، ۱/ ۳۷۷؛ الأعلام زرکلی، ۳/ ۳۲۹؛ عیون الأنباء، ۴۲۸.

آغاز: قال ان ارسطوطالیس لما قال فی کتاب النفس فی المقالة الاولی منه فاما العقل فیشبه أن یکون جوهر اما یکون فی الشیء و لا یفسد فانه لو کان یفسد لکان حریاً بذلک خاصة عن الکلال الذی یکون فی الشیخوخة....

انجام: ...و بما قلناه من صحة نظمها نتیجته و هی ان النفس الناطقة من الانسان غیر فاسدة و ابدیة و هو الذی اردنا بیانه.

۳. المبتدی بعلم احکام النجوم **(نجوم ـ عربی)**

(۲۰ ر ـ ۲۵ ر)

از: ابوالخیر حسن بن سوار بن بابا بن بهنام، ابن الخمار (ق ۴ یا ۵ه).

رسالهٔ مختصری است در بیان اولین افرادی که از احکام نجوم سخن رانده‌اند، نگاشته شده به درخواست شخصی.

آغاز: قال سألتنی وفقک اللّه للصواب عن المبتدی بعلم احکام النجوم و رسمت تلخیص ذلک لک و ایضاحه و اول ما اقوله فی هذا ان علم ما سألتنی منه من ذلک و احببت الوقوف علیه صعب شاق....

انجام: ...و قد زعم قوم ان هرمس تکلم فی امر احکام النجوم و کان من الیونانیین و لست اعرف الزمان الذی کان فیه فهذا ما وقفت علیه من هذا کن سعیداً.

۴. الالواح العمادیة **(فلسفه ـ عربی)**

(۲۶ ر ـ ۵۷ پ)

از: شهاب‌الدین یحیی بن حبش سهروردی (۵۸۷ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۱۵۹؛ هدیة العارفین، ۲/ ۵۲۱؛ نشریه، ۱۰/ ۱۵؛ مجلس، ش ۴۲/ ۵۲۸۳؛ سپهسالار، ۳/ ۱۸۷.

انجام افتاده: ...فقال لاهله امکثوا اشار الی ترک اهله‌أی حواسه الظاهرة و الباطنة کما قیل اخلع نعلیک ویثنی رأی نارا قوله من جانب الطور.

۵. الفوز الاصغر **(فلسفه ـ عربی)**

(۵۸ ر ـ ۱۰۶ پ)

از: ابوعلی احمد بن محمّد مسکویه رازی (۴۲۱ه).

نک: ملی، ۱۱/ ۷۲۸؛ مرکز احیاء، ۵/ ۲۷۸؛ دانشگاه، ۳/ ۳۱۳ـ۳۱۵؛ التراث العربی، ۴/ ۲۲۷؛ مجلس، ش ۳۱/ ۶۳۴؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۳۰۳؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۲۳۸ ـ ۲۳۹؛ ذریعه، ۱۶/ ۳۶۸.

آغاز افتاده: فان هذه المسائل الثلاث لماکانت غایة ما ینتهی الیه البحث و نهایة ما یحرص علیه العقل لم یبق خاطر الا و قد کدو کدح لها....

انجام افتاده: ...فلا یکون له فیها صنع ولا... و تشبیهات موافقة للحقایق مطابقة لها و ان اختلفت ألفاظها.

خط: نسخ و نستعلیق. کاتب: عبدالباقی تبریزی مولوی (رسالهٔ اول و دوم). تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند به خط کاتب، در آغاز رساله‌ها مهر بیضوی «عبده الراجی رجبعلی» و مهر مربع «محمّدرضا بن محمّدصفی الحسینی» آمده است، برخی از برگ‌هاترمیم شده‌اند.

جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف و دور ترمیمی.

۱۰×۱۷سم. ۱۰۶گ. ۱۷س. **(ثبت ۷۴۳۰۶)**

۶۹۰۷

اعمال تبدیل سطوح **(هندسه ـ اردو)**

از: حافظ میر شمس‌الدین فیض.

رساله‌ای فارسی در بیان اعمال تبدیل سطوح تألیف محمّد رفیع‌الدین خان بهادر ملقب به عمدةالدولة بهادر فرزند شمس الامراء بهادر امیرکبیر به دست مترجم رسیده که در آن مطالب به خوبی بیان شده بود. از این رو به درخواست دوستان آن‌را به اردو ترجمه و تلخیص نموده است. رساله به سبک پرسش و پاسخ بین استاد و شاگرد تنظیم شده است.

آغاز: حمد اور شکر اوس صانع کامل قدرت کو سزاوار هی که جس نی ماه نوکی هلالی شکل کوبی پرگار صفحهٔ افلاک پر رسم کیا....

انجام: ...کی هان جانا ضرور هی گر خدا چاهتاهی توکل مین بهی جناب عال مین باریاب هو کر سعادت حاصر کرد نگا.

خط: نستعلیق هندی. کاتب: میر عباس علی موسوی. تاریخ کتابت: رجب ۱۲۵۵ه به امر مؤلف.

عناوین به مشکی درشت.

در شش برگ آغازین اشکال هندسی کتاب و فهرست مطالب و در چهار برگ پایانی نیز اشکال هندسی آمده است.

جلد: گالینگور زرشکی.

۱۱×۱۸/۵سم. ۳۰گ. ۲۱س. **(ثبت ۸۸۰۴۷)**

۶۹۰۸

الجامع لمفردات الادویة والاغذیة = جامع الادویة المفردة **(پزشکی ـ عربی)**

از: ضیاءالدین عبداللّه بن احمد مالقی، ابن بیطار (۶۴۶ه).

نک: ش ۶۶۱۸.

نسخهٔ حاضر جلد دوم و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: الاعمش و هو جیدله و ینفع من ریح الخصیتین و عمله أن یوضع زیت خالص فی قارورة و توضع فیه عقرب بالحیاة....

خط: نسخ. کاتب: احمد بن ابی‌بکر بن منقذ.

تاریخ کتابت: پنجشنبه دوم ذی‌حجهٔ ۶۶۵ه.

عناوین به مشکی درشت و شنگرف.

روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تاریخ کتابت نسخه به خط مجدالدین نصیری و روی برگ دوم تملکی بدون نام به سال ۱۳۲۵ه و مهر مستطیل

کتابخانهٔ «مجدالدین» و مهر بیضوی بزرگ وقف کتاب ـ که در برخی از برگ‌های دیگر نیز این مهر وقف تکرار شده ـ دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها به سبک خط کتاب بازنویسی شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای شکلاتی.
۱۶/۵×۲۵ سم. ۲۳۲گ. ۲۱ س.
(← تصویر) **(ثبت ۱۴۲۷۶)**

۶۹۰۹

مجموعه

۱. تحفة المؤمنین (پزشکی ـ فارسی)
= تحفهٔ حکیم مؤمن
(۱۱ ر ـ ۵۸ پ)

از: سیّد محمّد مؤمن بن محمّد زمان تنکابنی دیلمی (ق ۱۱ه).
نک: ش ۶۸۶۳.
بخشی از قسم اول از دستورات این کتاب در ادویهٔ مفرده را داراست.

۲. متفرقات در کیمیا و طبیعی (متفرقه ـ فارسی)
(۵۹ ر ـ ۱۹۰ ر)
از: ؟
پراکنده‌هایی در کیمیا و علوم طبیعی و پزشکی در مجموعهٔ حاضر آمده است بدین عناوین: اعمال شمسی و قمری و تعقید و تحلیل و تکلیس به نقل از میرزا هاشم و آخوند یزدی، رساین هندی، خواص برخی از اشیاء که در کیمیا به کار آیند به ترتیب حروف الفبا، شعبده‌جات، پاک کردن رنگ و روغن از جامه، رنگ کردن کاغذ و نقش قلم، شناختن جواهرات و خواص آنها، طریقهٔ استعمال برخی از ادویه نظیر چوب چینی و پادزهر و ماء الجبین و...، ظاهراً این بخش نیز برگرفته از کتاب تحفة المؤمنین می‌باشد.
آغاز: در اعمال شمسی و این اعمال کلیه است غذایی که ماده معلوم از وی وجود می‌گیرد زردهٔ تخم مرغ است و نان میده بی‌تخمیانه و عسل و تسویه و این اجزاء واجب است....
انجام: ...مجموع روغن گرفته شود در وقت حاجت از آن روغن بر قضیب طلایه نماید و بعد از سه روز مباشرت نماید مجرب است.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد.
در ده برگ آغازین پراکنده‌هایی در پزشکی و طریقهٔ تهیهٔ برخی از روغنهای دارویی و ساختن صابون و غیره آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۰/۵×۱۷ سم. ۱۹۰گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۶۱۹۷۷)

۶۹۱۰

صید نامه = شکار نامه (طبیعی ـ فارسی)
= لذة الهوائم = الرسالة الصدریة

از: سیّد حسین بن روح‌اللّه طبسی (طبیبی)، صدر جهان (ق ۱۰ه).
نک: منزوی، ۱/ ۴۴۰؛ مجلس، ۲/ ۳۷۵؛ فهرستواره، ۵/ ۳۸۷۰ ـ ۳۸۷۱؛ دانشگاه، ۱۶/ ۶۶۳؛ ملک، ۳/ ۵۳۱.
آغاز افتاده: پناهان عالم آرای برین جاری گشته که آیینهٔ ضمیر انور را همیشه به مصقل این شغل نشاط انگیز روشن....
انجام افتاده: ...جهت منفعت دل و بدن و قوت‌باه به غایت نافع بود و شربتی خرگزندگی جانور و دفع زهرها دوز کرده.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین به شنگرف. نسخه بسیار کثیف و حاشیهٔ برخی از برگ‌ها بریده شده است، در بدرقهٔ کتاب یادداشتی دربارهٔ کتاب و مؤلف آن دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.

۱۱/۵×۱۷/۵سم. ۱۲۶گ. ۱۳س.
(ثبت ۸۶۷۵۸)

۶۹۱۱

الموجز فی شرح القانون **(پزشکی ـ عربی)**

از: علاءالدین علی بن ابی‌الحزم قرشی معروف به ابن النفیس (۶۸۷ه).
نک: ش ۶۶۲۲.

آغاز افتاده: ویرید بالدم ههنا مجموع الاخلاط و أما زیادة ذلک فی اللحم فلأنه أقبل لذلک بسبب لینه و دسومته مع انه بطبعه حار ....

انجام افتاده: ... قوله ولا یکون السواد شدیداً خالصاً کما فی الطحال سبب ذلک ان الکبد الضعیفة و الماووفه لاتکاد تقوی علی تمییز السوداء.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۷ یا ۸ه.
عناوین به شنگرف. تصحیح شده، روی برگ اول تملک محمّدجعفر خراسانی به سال ۱۲۶۹ه و مهر دائری و بیضوی ناخوانی دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای سوختهٔ بدون مقوا.
۱۴×۱۸سم. ۱۲۸گ. ۱۷س. **(ثبت ۸۸۰۷۲)**

۶۹۱۲

اختیارات بدیعی **(پزشکی ـ فارسی)**

از: زین‌الدین علی بن حسین انصاری، حاج زین عطار (۸۰۶ه).
نک: ش ۱/ ۶۴۷۱.

آغاز افتاده: شیخ الرئیس گوید مفسد لحم بود و اگر حل کنند به عسل و لعق کنند سدهٔ جگر بگشاید و سنگ آن بریزاند ....

انجام افتاده: ... باب السین سادج صاحب منهاج گوید هندی و رومی بود و هندی را ما مهستان خوانند و ما لایرون و ما لاثرون نیز گویند و آن ورقی است مانند ورق گردکان.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین به شنگرف. تصحیح شده، از گ ۱ر ـ ۳۷پ یادداشت‌هایی پزشکی به نقل از قرابادین شفائی و فوائد و نسخه‌های پزشکی پراکنده، و از گ ۱۰۶ پ ـ ۱۱۶ ر اشعاری فارسی از جواد قانع و با تخلص محجوب ظاهراً و با عنوان «خوان نفایس» در شکار رفتن مأمون و قضایای او با امام رضا(ع) تا شهادت آن حضرت، و از گ ۱۳۸پ ـ ۱۳۹ر نیز اشعاری از همو با عنوان «سر دفتر محکمات قرآن» در سؤالات شخصی از امام صادق(ع) در تفسیر برخی از آیات و در برگ پایانی نیز اشعاری از همو با عنوان «آیینهٔ دلگشای اعجاز»، و در برگ (۱۴۱ پ ـ ۱۵۵ ر) مطالب پراکنده‌ای به نقل از عین الحیات مجلسی آمده است.
جلد: گالینگور قهوه‌ای شکلاتی ضربی ترنج‌دار جدید.
۱۴/۵×۲۵/۵سم. ۱۶۰گ. ۱۵س.
(ثبت ۸۸۰۷۱)

۶۹۱۳

مجموعه

۱. خلاصة الحساب **(حساب ـ عربی)**

(۱پ ـ ۵۶ر)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۱/ ۶۴۴۴.

۲. لغز الزبدة **(معما ـ عربی)**

(۵۶پ ـ ۶۴ر)
از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۶/ ۶۸۲۹.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین و اشکال هندسی و جدول‌ها به قرمز.

هر دو رساله تصحیح شده با حاشیه‌نویسی نسبتاً مفصل، چند برگ آغازین ترمیم شده است، در برگ اول یادداشتی در استنساخ کتاب به سال ۱۲۵۶ه در دار الخلافهٔ تهران با مهر بیضوی «عبده الراجی فرهاد» (فرهاد میرزا) و سه بیت شعر فارسی و یادداشتی تاریخی در رعد و برق و باد و باران شدید در چهارشنبه شب بیستم جمادی الثانی ۱۲۵۶ه در تهران و در برگ پایانی یادداشتی در شرح حال شیخ بهائی و سه بیت شعر فارسی و یادداشتی در تفأل به قرآن دربارهٔ خوابی که در شب جمعه ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۵۶ه دیده آمده است.

جلد: مقوائی با روکش ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.

۱۲×۱۹سم. ۶۴گ. ۹س. **(ثبت ۸۸۰۶۹)**

۶۹۱۴

مجموعه

۱. اصطلاحات الصوفیة **(عرفان ـ فارسی)**

(۲ پ ـ ۷ ر)

از: کمال‌الدین عبدالرزاق بن جمال‌الدین کاشانی (۷۳۶ه).

نک: ش ۶/ ۶۶۵۳.

۲. آغاز و انجام = تذکره **(فلسفه ـ فارسی)**

(۷ پ ـ ۱۹ ر)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).

نک: فهرستواره، ۶/ ۵۶ـ۵۷؛ احوال و آثار خواجه، مدرس رضوی، ۲۶۰ ـ ۲۶۱؛ ذریعه، ۱/ ۳۶؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۵۴۰؛ مرعشی، ۵/ ۳۲۳؛ مجلس، ش ۱۷/ ۱۱۰۹؛ دانشگاه، ۳/ ۴۰۲.

۳. الفوز الاصغر **(فلسفه ـ عربی)**

(۲۳ پ ـ ۵۷ ر)

از: ابوعلی احمد بن محمّد مسکویه رازی (۴۲۱ه).

نک: ش ۵/ ۶۹۰۶.

۴. اسهاب حدوث الحروف **(علوم غریبه ـ عربی)**
= حدوث الحروف

(۵۷ ر ـ ۶۰ ر)

از: شیخ‌الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: مرعشی، ۳۱/ ۷۴۱ با عنوان: رسالة فی الحروف علی الرأی الصائب المعروف؛ دانشگاه، ۳/ ۱۴۱؛ کشف الظنون، ۱/ ۵۴۸ و ۵۶۸؛ مؤلفات ابن سینا قنواتی، ش ۴۹؛ ملک، ۸/ ۴۷؛ مرعشی، ۱۸/ ۸۸، از ناشناس.

۵. الاسطرلاب **(اسطرلاب ـ عربی)**

(۶۱ پ ـ ۱۱۵ پ)

از: ؟

همان است که در ۵۰باب تنظیم شده: باب اول: فی معرفة آلات الاسطرلاب و الخطوط و الدوائر، باب ۵۰ فی تحدید الاشیاء المستعملة فی الابواب المتقدمة.

آغاز افتاده: کاملاً علی حده مانعاً علی وجهه وأثبت فهرست الابواب فی اوله لیسهل علی الطالب وجدان ما یریده فی طیه ....

انجام: ...و الی اللّه أرغب ان یحولنا عن هذا القنا المحشو بالفنا الی حضیرة القدس ومقر الانس فی ملکوت السماء بحیث لا یتعذر مطلوب و لا یفقد محبوب.

خط: نستعلیقِ ۱۳۰۰هدر دارالخلافهٔ تهران (پایان رسالهٔ اول)، بقیهٔ رساله‌ها نسخ، سال ۱۳۰۰ه در همان مکان (پایان رسالهٔ دوم)، ابراهیم بن حاج ابوالفتح زنجانی، سال ۱۳۰۳ه در دار الخلافهٔ تهران (پایان رسالهٔ پنجم).

عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد. در دو برگ آغازین اشعاری فارسی و عربی بدون نام و برخی از جامی و مهدی بیک شقاقی و برخی با عنوان «محرره» که تمامی ظاهراً به خط کاتب مذکور کتابت شده و برخی در مدرسهٔ منیریهٔ دارالخلافهٔ تهران به سال ۱۳۱۴ه و اشعاری به ترکی و عربی دیده می‌شود، بین رسالهٔ دوم و سوم یادداشتی به نقل از خزائن نراقی و چند حکایت از کاتب که خود شاهد بوده و اشعاری به فارسی و ترکی با تخلص نوائی و نور علی شاه و داود و لمحرره و وحشی و محتشم و بهاءالدین و جامی و یادداشتی به خط کاتب به سال ۱۳۰۶ه در مدرسهٔ ناصریهٔ دار الخلافهٔ تهران و اشعاری فارسی و عربی بدون نام آمده است، بین رسالهٔ چهارم و پنجم نیز اشعاری پراکنده به فارسی و عربی برخی از محقق سبزواری و آقا میرزا محمود خوئی (اخوی) و برخی از تواریخ سلاطین صفویه و در برگ پایانی چندین معمای پراکنده به اسامی خلیل، احمد، رضا، بایزید، شریف، مهدی، علی و اشعاری از ملّا علی نوری و نظامی و چند یادداشت پراکنده دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۱۷/۵×۲۱/۵ سم. ۱۱۶گ. ۱۸س.

(ثبت ۸۸۰۹۳)

۶۹۱۵

حاشیة تحریر اقلیدس **(هندسه ـ عربی)**

از: ابراهیم بن ابی‌الفتح زنجانی معروف به مسگر (۱۳۵۱ه).

تعلیقاتی است بر کتاب تحریر اصول الهندسة و الحساب خواجه نصیرالدین طوسی که مؤلف خود دریافته یا از اساتیدش بهره برده و یا در حاشیهٔ بر این کتاب دیده است. نسخهٔ حاضر تا حاشیهٔ مقالهٔ دهم را دارا و از انجام افتادگی دارد.

آغاز: الحمد للّه الذی علم الانسان ما لم یعلم و خلق لضبط البشر معلوماته اللوح و القلم... اما بعد فیقول... هذه تعلیقة علی کتاب الاصول فی الهندسة الذی حرره فحل الفحول ....

انجام افتاده: ... قوله ما هو اقل من ط هذا بالشکل السابق من تلک المقالة قوله و هو بقدر ء یعنی به اه فبقدر ء یعنی به ان ط بقدر ء.

خط: شکسته نستعلیق. کاتب: ظاهراً مؤلف.

تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین به قرمز و نشانی متن با خطی مشکی بر فراز آن نشانی دارد، صفحات مجدول به مشکی با کمندی مشکین، عناوین مقالات در بالای صفحات به شنگرف آمده است. تصحیح شده، در پایان کتاب برگ‌های سفید بسیاری جهت تکمیل مطالب کتاب آمده است، در برگ آغازین چند یادداشت پراکنده در موضوع کتاب دیده می‌شود.

جلد: پارچه‌ای آبی، عطف تیماج قهوه‌ای.

۱۵/۵×۲۲ سم. ۵۵گ. ۱۶س. **(ثبت ۸۸۰۹۴)**

۶۹۱۶

شرح فصول ابقراط **(پزشکی ـ عربی)**

از: ؟

شرحی است بر کتاب مشهور الفصول بقراط حکیم که در نسخهٔ حاضر از اواسط مقالهٔ دوم تا پایان مقالهٔ هفتم را داراست و در کتابخانهٔ دانشکدهٔ الهیات ۱/ ۴۹۱ نسخه‌ای از این کتاب با عنوان تفسیر الفصول لابقراط آمده است.

دو شرح از این کتاب که با کتابت نسخهٔ حاضر همخوانی داشته باشد می‌شناسیم: شرح عبداللطیف بغدادی و شرح ابن النفیس قرشی و باید با این دو شرح

تطبیق داده شود تا معلوم شود که چیست.

آغاز افتاده: الاول یندر بطول المرض و الثانی یدل علی ضعف من القوة، یذوب هاهنا بمعنی یضمر و یهزل قال و اشتراطه لیست بالضعیفة جداً واجب فی صحة القول بانه اذا لم یتنقص بدنه معها....

انجام: ...یدل علی ان مرضه اعظم و خروجه الی الحال الخارجة من الطبیعة بمقدار کثیر جداً یدل علی ان مرضه مرض قتال.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۷ه.

عناوین نانویس و عبارت متن در وسط سطرها آمده و با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد. تصحیح شده و در برگ پایانی دو امضای بلاغ یکی بدون نام و دیگری از ابوالخیر عبدالرحمن بن مرقس که شهادت داده کتاب را ابوعبداللّه عبدالکافی بن ابی‌الفتح بن الحسن بن برکات طبیب نزد وی خوانده دیده می‌شود، روی برگ اول مهر مربع «الواثق باللّه الغنی عبده محمّد مهدی» آمده است، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: مقوائی، عطف تیماج قهوه‌ای سوخته، گوشه‌ها تیماج مشکی.

۱۶/۵×۲۳/۵ سم. ۱۵۰گ. ۱۹س.

(← تصویر) **(ثبت ۸۸۰۹۲)**

۶۹۱۷

شرح التذکرة **(نجوم ـ عربی)**

از: میر سیّد شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ه).

نک: التراث العربی، ۳/ ۲۶۶؛ ملی، ۱۶/ ۷۳؛ مجلس، ش ۲۰۹ سنا، کشف الظنون، ۱/ ۳۹۱؛ ذریعه، ۱۳/ ۱۴۴.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و اشکال به شنگرف. دارای حواشی مفصل با رمز «مح مدظله»، تصحیح شده، بسیاری از برگ‌های آغازین و پایانی نسخه به خطی نونویس از ق ۱۴ه بازنویسی شده است، روی برگ اول دو یادداشت پراکنده آمده است، بخش قدیمی کتاب را رطوبت آسیب کلی رسانده است.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۷/۵×۲۵/۵ سم. ۱۱۸گ. ۲۵س.

(ثبت ۸۸۰۹۵)

۶۹۱۸

مجموعه

۱. شرح بیست باب **(نجوم ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۱۰۱ر)

از: ملّا مظفر بن محمّدقاسم منجم جنابذی (ق ۱۱ه).

نک: ش ۱/ ۶۵۰۱.

۲. نظم مثلث **(لغت ـ فارسی)**

= مثلث منظوم = نصاب مثلث

(۱۰۲ر ـ ۱۰۴ر)

از: بدیعی.

نک: سپهسالار، ۲/ ۲۷۱؛ مرکز احیاء، ۱/ ۱۹۶؛ منزوی، ۳/ ۲۰۲۲ ـ ۲۰۲۳؛ دانشگاه، ۹/ ۱۱۹۸؛ آستان قدس، ۷/ ۷۵۱؛ مشار فارسی، ۵/ ۵۲۲۰.

خط: نستعلیق. کاتب: علی اکبر مراغی. تاریخ کتابت: ۱۱۹۸ه هنگام خواندن کتاب (پایان رسالهٔ اول).

عناوین و نشانی متن به قرمز یا مشکی درشت، اشکال هندسی درکتاب اول به قرمز و شنگرف و مشکی، رسالهٔ دوم از ق ۱۳ه.

در بدرقهٔ کتاب چند یادداشت پراکنده و اشعاری از امامی و محمّد بن ابی‌بکر به فارسی و عربی و روی برگ اول نیز یادداشت‌های پراکنده‌ای دیده می‌شود.

در سه برگ پایانی نیز یادداشتی در بیان رموز

و وقوف سجاوندی و پراکنده‌های دیگری آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا و فرسوده.

۱۵×۲۰سم. ۱۰۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۸۰۹۶)

۶۹۱۹

مجموعه

۱. العمل بربع المقنطرات **(نجوم ـ عربی)**

(۱پ ـ ۴ر)

از: ابوالعباس احمد بن رجب معروف به ابن مجدی (۸۵۰ه).

نک: التراث العربی، ۴/ ۹۱؛ مؤسّسهٔ بروجردی، ۱/ ۲۳۸.

۲. الفتحیة فی الاعمال الجیبیة = العمل بالربع المجیب **(نجوم ـ عربی)**

(۴پ ـ ۷پ)

از: بدرالدین محمّد بن محمّد بن احمد سبط ماردینی (۹۳۴ه).

نک: ملک، ۶/ ۳۳۹؛ نشریه، ۱۰/ ۱۵۵؛ دانشگاه، ۱۶/ ۴۵۷؛ مرعشی، ۲۸/ ۵۴۸؛ ادبیات، ۲/ ۲۶؛ مرکز احیاء، ۳/ ۴۲۶ـ۴۲۸؛ مجلس، ۲/ ۶۰۵۰؛ کشف الظنون، ۲/ ۸۶۷.

۳. حاشیة شرح الفصوص **(عرفان ـ عربی)**

(۹پ ـ ۳۳پ)

از: میرزا ابوالحسن بن محمّد طباطبائی اصفهانی مشهور به جلوه (۱۳۱۳ه).

تعلیقات مختصری است بر مقدمات شرح الفصوص قیصری که به سال ۱۳۰۲ه پایان یافته است.

آغاز: قوله فی الوجود انه هو الحق مراده من هذا الوجود هو الوجود الذی هو مقابل المفهوم أی حقیقة الوجود التی ربما یطرد العدم و هی سارية فی جمیع الاشیاء....

انجام: ...قوله یتعلق بذلک ای بالتقدیر و هذا أیضا نحو من سنه اللّه.

۴. الصفیحة **(اسطرلاب ـ عربی)**

(۳۳پ ـ ۳۶پ)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

نک: ش ۵/ ۶۴۳۴.

۵. پیداکردن سهام از زایچه = سهام السعادة **(نجوم ـ فارسی)**

(۳۶پ ـ ۳۷پ)

از: ؟

نک: مجلس، ۲۲/ ۱۶۳.

۶. صور الکواکب = صور الافلاک **(نجوم ـ عربی)**

(۴۲پ ـ ۱۵۶ر)

از: ابوالحسین عبدالرحمن بن عمر صوفی (۳۷۴ه).

نک: ش ۶۵۴۹.

۷. دوازده امام **(دعا ـ عربی)**

(۱۵۸پ ـ ۱۶۰پ)

از: محیی‌الدین محمّد بن علی ابن عربی اندلسی (۶۳۸ه).

نک: ذریعه، ۸/ ۲۶۹.

۸. صلوات کبیره **(دعا ـ عربی)**

(۱۶۰پ ـ ۱۶۱پ)

از: محیی‌الدین محمّد بن علی ابن عربی اندلسی (۶۳۸ه).

آغاز: اللهم اقض صلة صلواتک و سلامة تسلیماتک....

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۵ ربیع الاول ۱۳۰۵ه (پایان رسالهٔ اول)، ابراهیم بن ابوالفتح زنجانی، سال ۱۳۰۵ه (پایان رسالهٔ دوم)، همو در محرم ۱۳۰۲ه در زمان تألیف رساله (پایان رسالهٔ سوم)، همو در جمعه از ربیع الثانی ۱۳۰۳ه (پایان رسالهٔ چهارم)، همو در ۲۸ ذی‌حجهٔ ۱۳۰۹ه در تهران امامزاده قاسم (پایان رسالهٔ ششم)، همو در یکشنبه ۳ جمادی الثانی ۱۳۰۴ه (پایان رسالهٔ هشتم).

عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد. صور نقاشی رسالهٔ ششم بر روی کاغذهای کوچکی ترسیم و بر برگ‌ها الصاق شده است، بین رساله‌ها مطالب پراکنده‌ای به خط کاتب دیده می‌شود، در آغاز رسالهٔ هشتم اشعاری از جامی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ضربی.

۱۳×۲۱سم. ۱۶۳گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۸۰۹۷)

۶۹۲۰

بیان الطب **(پزشکی ـ فارسی)**

از: کمال‌الدین ابوالفضل حبیش بن ابراهیم تفلیسی (۶۲۹ه).

نک: سپهسالار، ۳/ ۲۶۹؛ گلپایگانی، ۳/ ۴۸؛ منزوی، ۱/ ۴۸۳؛ فهرستواره، ۵/ ۳۳۲۳ـ۳۳۲۴.

آغاز افتاده: قول پیغمبر است صلی اللّه علیه و سلم العلم علمان علم الابدان و علم الادیان فرمود علم دواست ....

انجام افتاده: ...و در بستری سبز نگاه دارد و سر وقت... به ناشتا بخور نافع بود نسخه سوزنجان خراسانی... از هر یک مثقالی.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۰ه.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی و لاجورد. نسخه را رطوبت آسیب کلی رسانده و چند برگ آغاز و پایانی نسخه ترمیم فنی شده است، تصحیح شده و در حاشیه نسخه‌های پزشکی پراکنده‌ای برخی به خط قدیم و برخی به خط جدید نگاشته شده‌اند، در برگ ۴۹ تملکی با مهر مربع «الواثق باللاهٔ لغنی عبده محمّدهاشم العلوی» که کتاب را از میرزا محمّدعلی اصفهانی ساکن دهکرد خریده دیده می‌شود.

جلد: مقوائی با روکش ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای سوخته.

۱۷/۵×۲۶سم. ۱۶۸گ. ۱۷س.

(ثبت ۸۸۱۰۲)

۶۹۲۱

موسیقی **(موسیقی ـ فارسی)**

از: ؟

رساله‌ای است بسیار مختصر در علم موسیقی و بیان مقامات آن و دوایر مربوط به این علم و استشهاد به اشعاری فارسی در این فن.

آغاز: بدانید ای فرزندان زیرک که هیچ علمی از علوم به علم موسیقی نمی‌رسد چنانکه حضرت امام المتقین و یعسوب الدین ....

انجام:

گردیده بزرگ در صفاهان و عراق
زنگوله حجاز و کوچک اندر سرماست

خط: نستعلیق نازیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین و نشانی‌ها و دائره‌ها به شنگرف.

به خط کاتب تصحیح شده، برگ اول و آخر ترمیم شده است.

بدون جلد.

۱۴× ۲۱ سم. ۶گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۶۸۸۴)

۶۹۲۲

جنگ **(متفرقه ـ فارسی)**

از: میرزا رضا خان (ق ۱۴ه).

مطالب و دستورالعمل‌های پراکنده‌ای در علوم غریبه و کیمیا و پزشکی و مسائل طبیعی در جنگ حاضر گرد آمده است و در آن از اشخاصی چون: شیخ موسی به سال ۱۳۲۳ه، استاد غلام رضا، صدر اردبیلی، حاجی عبدالعلی، حاجی داداش برادر حکیم‌باشی، میرزا تقی، مشهدی صادق، ملّا اسماعیل، ملّا حسن قطعه فروش، میرزا عبداللّه حکاک، میرزا حبیب‌اللّه، حاجی علی تهرانی، حاجی کاظم سیّاح، رضاقلی خان، حاجی محسن خراسانی، محمّد علی دزفولی، میرزا محسن قاضی تبریز، میرزا عبداللّه شیرازی، حاجی درویش، آخوند بیدآبادی و...

خط: نستعلیق. کاتب: مؤلف.

عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد.

نسخه بسیار مغلوط است، در برگ ۹۵ یادداشتی به خط فرزند مؤلف آمده که تمامی مجموعه را به خط پدر خود دانسته و نوشته که پدرش عمر خود را در این راه صرف کرد و چیزی عایدش نشد و مقدار احترامی که بین مردم داشت به دلیل قرب به ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه بوده است،

در برگ پایانی چند بیت شعر فارسی ـ ظاهراً به خط فرزند مؤلف ـ به سال ۱۳۳۱ه آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار فرسوده، عطف ترمیمی.

۱۰/۵ ×۱۷/۵ سم. ۱۳۰گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۹۳۹۸)

۶۹۲۳

بیاض **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ؟

در صفت گیاهان و طریق علاج بیماری‌ها بدان با استفاده از تجربیات حکمای قدیم، در چندین باب و فصل بدون شماره.

آغاز: این نسخه از تجربیات حکمای قدیم است که منتخب شده است که صاحبان ادراک ناخوشی را بشناسند و دوا را در این نسخه پیدا کرده علاج کنند....

انجام: ...خاکسترش را گرفته سیر را بکوبد در سرکه ممزوج کرده مثل حنا خمیر کرده در سر بندد نزله را ساکت کند مجرب است.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به قرمز. برگ اول و دو برگ پایانی بازنویسی شده است، نسخه را موریانه آسیب رسانده.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا و فرسوده.

کاغذ: الوان.

۱۲× ۲۱ سم. ۹۳گ. ۱۲س. **(ثبت ۸۹۴۸۴)**

۶۹۲۴

مجموعه

۱. ذخیرهٔ خوارزمشاهی **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۸۴ر)

از: امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسن (حسین) حسینی جرجانی (۵۳۱ه).

نک: ش ۶۵۶۷.

نسخهٔ حاضر از آغاز جزء پنجم از گفتار اول تا پایان جزء هفتم از گفتار دوم را داراست.

۲. رساله‌ای در علوم طبیعی **(طبیعی ـ فارسی)**

(۸۹پ ـ ۱۳۰ر)

از: ؟

رساله‌ای است در چندین باب ـکه به دلیل نانویس بودن عناوین تعداد ابواب مشخص نشد ـدر علم طبیعی که این عناوین در آن دیده می‌شود: در طریقهٔ گرفتن روغن، تحلیلات و حل کردن طلا و مانند آن، تلویحات، ترکیبات، باب دوم در صفت جوهرها، صناعتهای گوناگون، رنگها، پاک کردن نوشته از کاغذ و زدودن روغن از جامه، منافع و خاصیت حیوانات به نقل از کتاب ارسطو، در خواص سنگها، در شیرین نمودن آب، بر افروختن آتش، حیله‌جات، ساختن نبیذ، زرین کردن انگشتان.

آغاز: بستاند یک اوقیه از زیره بگذارد مثقالی سرمهٔ سودهٔ بادی بیامیزد و چندان رها کند که مرده شود پس بیرون آورد و به آب و نمک وی را بساید....

انجام: ... پس نیک به صابون بشوید و به ترشهٔ ترنج بروی مالد و به صابون بشوید پاک شود.

۳. رسالة المتباحية (پزشکی ـ فارسی) (التاجية) فی القوانين الجماعية

(۱۳۰ ر ـ ۱۴۱ ر)

از: ابونصر علی بن ابی‌سعد حسین بن ابی‌سعد طبیب.

فرزند مؤلف از کودکی علاقهٔ وافری به علم طب داشته خصوصاً جد مادری او سعید بن محمّد بن ابی‌نصر از پزشکان نامی دوران خود بوده است و به همراه وی برای معالجهٔ بیماران می‌رفته تا در این کار تجربه حاصل نموده است و پس از وفات جد، خود به معالجه پرداخته تا آنکه به خدمت تاج‌الدین ابوحسن بن ابی‌القاسم بن المرتضی الکبیر تاج‌الدین مطهر بن علی رفته است و به درخواست وی رسالهٔ حاضر را در یک مقدمه و ۱۶ فصل در احکام جماع و قوهٔ باه نگاشته است.

عناوین چنین است:

مقدمه: در آنچه باید در ابتدا دانست.

فصل اول: در ذکر تولید منی از خون لطیف.

فصل دوم: در ذکر منافع جماع.

فصل سوم: در مضار جماع.

فصل چهارم: در معرفت اوقات مباشرت.

فصل پنجم: در وصیتهای حکما در این باب.

فصل ششم: در معرفت غذاهای مفرده که منی را زیاد کنند.

فصل هفتم: در ذکر غذاهای مرکب.

فصل هشتم: در ذکر داروهای مفرده که قوت جماع را زیاد کند.

فصل نهم: در ذکر داروهای مرکب که صاحب مزاج حار را سود دارد.

فصل دهم: در علاج آنکه از کثرت مباشرت ضعیف شده باشد.

فصل یازدهم: در اسباب سیلان منی و احتلام و علاج آن.

فصل دوازدهم: در ذکر روغنهایی که‌بر قضیب مالند تا قوت انعاظ را زیاده کند.

فصل سیزدهم: در قوی نمودن قضیب و انعاظ و جلوگیری از سرعت انزال.

فصل چهاردهم: در ذکر داروهایی که لذت مرد و زن را زیاد کند.

فصل پانزدهم: در بزرگ گردانیدن قضیب.

فصل شانزدهم: در شیافات.

آغاز: الحمد للّه علی الائه الجسام (الاجسام)... به حکم آنکه بندهٔ بنده‌زاده... را ازعنفوان شباب شعفی بود به علم طب و جد او من قبل الام....

انجام: ...ایزد تعالی اسباب سعادت جاودانی و انواع تعلیم آن جهانی که ورای همهٔ سعادات است خداوند را مسیر کناد بمنه و فضله.

نک: کشف الحجب، ۲۲۴؛ ذریعه، ۱۱/ ۱۳۴.

۴. تحفة الملوک = باه نامه (پزشکی ـ فارسی)
(۱۴۱ پ ـ ۱۵۲ ر)
از: ابوزید هبةاللّه بن محمّد طبری (ق ۸ه).
نک: ش ۱/ ۶۶۵۳.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: غرهٔ رمضان ۱۲۸۶ه (پایان کتاب اول).
عناوین در کتاب اول به مشکی درشت و در بقیهٔ رساله‌ها نانویس.
در دو برگ پایانی جدول فال نامهٔ امام علی(ع) و طریقهٔ استفادهٔ از آن و نام برخی از گیاهان دارویی با معادل آنها به عربی آمده است، در پایان نسخه برگ‌های سفیدی افزوده شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول و بدون مقوا.
۱۵/۵ × ۲۱ سم. ۱۵۵گ. ۱۵س.
(ثبت ۸۹۴۶۸)

۶۹۲۵

تذکرة المتعلمین (پزشکی ـ عربی)
از: علی بن محمّدعلی مشهور به میرزا بابا طبیب.
مؤلف به کتاب جالینوس در پزشکی با ترجمهٔ حنین بن اسحاق دست یافته و از آن گزیده‌ای جهت مراجعهٔ دانش‌آموزان در چهار مبحث ترتیب داده است بدین عناوین:
المبحث الاول: فی العناصر و المزاج، در یک مبدأ و سه مقاله.
المبحث الثانی: فی القوی، در سه مقاله.
المبحث الثالث: فی العلامات، در سه مقاله.
المبحث الرابع: فی المقادیر و طرق المداواة، در دو مقاله.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد فیقول... انی قد رأیت جملاً من صناعة الطب فی جوامع الاسکندرایین لکتاب جالینوس من ترجمة حنین بن اسحاق ....
انجام: ... و الدواء المعفن یجمعها نوع واحد الا أن المحرق أقوی و أغلظ و المعفن أقل قوة و ألطف.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: شنبه دههٔ آخر ربیع الثانی ۱۲۳۹ه.
عناوین به شنگرف و رؤوس مطالب به مشکی درشت در حاشیه.
تصحیح شده، دارای حواشی مختصر، در حاشیهٔ چند برگ آغازین اشعاری فارسی از سعدی به خط شکسته نستعلیق آمده است، روی برگ اول نام کتاب و اشعاری فارسی از ناصر خسرو دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار با عطف تیماج مشکی ترمیمی.
۱۴/۵ × ۲۰/۵ سم. ۱۷۷گ. ۱۸س.
(ثبت ۸۹۴۷۳)

۶۹۲۶

خلاصة التجارب (پزشکی ـ فارسی)
از: شاه بهاءالدوله بن شاه قاسم رازی نوربخشی (پس از ۹۲۶ه).
نک: ش ۶۶۰۰.
خط: نستعلیق. کاتب: محمّد مفید تفرشی. تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲۸ ربیع‌الاخر ۱۰۸۸ه. مکان کتابت: خرم آباد.
عناوین شنگرف.
به خط کاتب تصحیح شده، دارای حواشی بسیار مختصر، برخی از برگ‌ها الوان، لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است، در دو برگ آغازین تملک عزیزاللّه طبیب تفرشی قمی با مهر مربع «العبد عزیزاللّه الطبیب» و نسخه‌ای پزشکی به نقل از میرزا احمد حکیم‌باشی و تملکی به سال ۱۱۸۲ه با مهر بیضوی «عبده عبدالوهاب بن علی» و تملک محمّد علی بن عبداللّه کرمانی با

مهر بیضوی «عبده الراجی محمّدعلی» و «عبده محمّدعلی بن عبدالله الشریف» و مهر بیضوی ناخوان و فهرست مطالب کتاب و مهر بیضوی «عبده محمّدباقر بن نجفعلی» و «العبد محمّد رحیم جراحباشی آصف» و مهر مربع «الراجی ناظمعلی محمّدرحیم بن محمّدباقر آصف» دیده می‌شود، در برگ پایانی مهر بیضوی «العبد محمّد رحیم جراحباشی آصف» آمده است.

جلد: تیماج مشکی جدید.

۱۷/۵×۲۴/۵ سم. ۳۱۶گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۹۵۱۴)

۶۹۲۷

الموجز فی الطب **(پزشکی ـ عربی)**

از: علاءالدین علی بن ابی‌الحزم قرشی معروف به ابن النفیس (۶۸۷ه).

نک: ش ۶۸۶۵.

نسخهٔ حاضر از آغاز فن دوم تا اواخر کتاب را داراست و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: و یبقی القوة الارضیة فی جرمه و قد یکون أضعف بحیث یحله الغسل کالهندباء ....

انجام افتاده: ...اذا جعل فی البیت لقلق أوطاوس أوقنف أو ابن‌عرس فالهوام یقرع منها أو یهرب فاذا قتلها و کذلک البیضاء.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: جمادی الاول ۱۰۱۲ه (پایان فن اول که فقط برگ پایانی آن در نسخهٔ حاضر آمده).

عناوین به شنگرف.

تصحیح شده، ۶ برگ پایانی به خطی دیگر کتابت شده است، روی برگ اول یادداشت امانت ابوالحسن بن حاجی محمّد و روی برگ دوم یادداشت اهدای کتاب به کتابخانهٔ مجلس از طرف سیّد علی آل‌داود به سال ۱۳۶۴ه و در برخی از برگ‌ها مهر کتابخانهٔ وی دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا و فرسوده.

۱۱×۱۹ سم. ۱۶۵گ. ۱۵س. **(ثبت ۸۹۵۲۹)**

۶۹۲۸

مجموعه

۱. تشریح بدن انسان **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۱۷۱ر)

از: ژاکوب ادوارد پولاک اتریشی ترجمهٔ محمّد حسین افشار.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۷۷؛ ذریعه، ۴/ ۱۸۴؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۳۴۸؛ مرعشی، ۷/ ۲۴۳؛ مجلس، ش ۱۱۳۷/۲ طباطبائی؛ ملی، ۵/ ۵۷۵.

۲. زبدة الحکمة **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱۷۲پ ـ ۳۱۸ر)

از: علی نقی بن محمّد اسماعیل جدیدالاسلام، حکیم الملک (ق ۱۳ه).

نک: ذریعه، ۱۲/ ۲۵؛ مشار فارسی، ۲/ ۲۷۵۵؛ دانشگاه، ۸/ ۱۷۳؛ ملک، ۳/ ۴۳۶؛ ملی، ۵/ ۴۰۵؛ مرعشی، ۱۰/ ۲۹۴؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۹۵ـ۳۴۹۶.

خط: نستعلیق. کاتب: کیان (کتاب) اللّه بن ابوالقاسم. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۷ شعبان ۱۳۳۰ه. مکان کتابت: دار الخلافهٔ تهران. به سعی و کوشش آقا میرزا عبدالحسین (پایان رسالهٔ اول)، همو در جمعه ۶ شوال ۱۳۳۰ه در تهران منزل آقا میرزا ابراهیم تفرشی تهرانی و جهت فرزندش میرزا عبدالغنی مشهور به کتاب قراباد که دکتر پولاک این لقب را به او داده است (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین به مشکی درشت و رؤوس مطالب در بالای صفحات آمده است، پس از رسالهٔ اول فهرست مطالب آن دیده می‌شود، روی برگ اول

اهدای کتاب از سیّد رضی شیرازی به سال ۱۳۶۵ه دیده می‌شود، نسخه را رطوبت آسیب رسانده.

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته با جدول‌کشی ضربی، عطف ترمیمی.

۱۱×۱۸سم. ۳۱۸گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۹۵۳۰)

۶۹۲۹

الغنی و المنی **(پزشکی ـ عربی)**

از: ابومنصور حسن بن نوح قمری (ق ۴ه).

نک: ش ۶۵۰۹.

آغاز افتاده: أو شیخ قبل الدور یسخن البدن و یسکن... اقراص یوجد عصارة الغافت... لک و ایوند و حب البان ....

انجام افتاده: ...فان طال سیلان الرمص و البیعة والورم زماناً فان الثغر... و یخرج قرحه قال.

خط: نسخ مایل به رقاع. تاریخ کتابت: ق ۷ه.

عناوین به شنگرف. برخی از برگ‌های آغازین و پایانی کتاب ترمیم شده‌اند و برخی از برگ‌ها جابجا صحافی شده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار ترمیمی.

۱۹ × ۲۷ سم. ۱۴۰گ. ۲۳ س.

(ثبت ۸۹۵۴۱)

۶۹۳۰

شرح القانونچه **(پزشکی ـ عربی)**

از: حسین بن محمّد بن علی استرآبادی (ق ۹ه).

نک: التراث العربی، ۳/ ۳۶۷؛ آستان قدس، ۱/ ۳۰۹ـ۳۱۱؛ الهیات، ۱/ ۵۸۳؛ مرکز احیاء، ۴/ ۱۸۷؛ ملی، ۹/ ۱۵۷.

خط: نستعلیق مایل به نسخ. کاتب: محمّد صالح بن محمّد سعید خلخالی. تاریخ کتابت: ۲۵ جمادی الآخره ۱۱۳۵ه. مکان کتابت: کسکر.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، دارای حواشی مختصر برخی با عنوان «لمحرره صالح»، در برگ (۸۰ پ ـ ۸۴ ر) حاشیهٔ مفصلی از تشخیص الامراض حالی لاری به خط محمّدباقر حسینی الشمائی به دستور استادش محمّد صالح به سال ۱۱۴۳ه آمده است، روی برگ اول اشعاری از مثنوی معنوی و چند یادداشت پزشکی پراکنده و تملک میرزا خلیل خلخالی و در پشت برگ اول تملکی با مهرهای مربع «ذلک فضل‌اللّه یوتیه من یشاء» و «ابن فضل‌اللّه ابوالقاسم» و «ذلک فضل اللّه» و در برگ هشتم مهر بیضوی «ذکر محمّد عمل صالح است» و در دو برگ پایانی مهر بیضوی «الولد الصالح سعید» و چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی به فارسی و عربی و یک رباعی شعر فارسی دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.

۱۶/۵×۲۲سم. ۱۲۴گ. ۱۷س.

(ثبت ۸۹۵۴۴)

۶۹۳۱

مجموعه

۱. القصیدة اللامیة **(شعر ـ عربی)**

(۵پ ـ ۹پ)

از: أبووهب جندح بن حجر بن الحارث الکندی، امرؤ القیس (۵۶۶م).

همان است که جزء معلقات سبعه بوده با سرآغاز:

قفا نبک من ذکری حبیب و منزل

بسقط اللوی بین الدخول فحومل

نک: ملی، ۱۶/ ۲۳۵؛ مرعشی، ۲۸/ ۵۰۲؛ مرکز احیاء، ۴/ ۴۵.

۲. جمیع الفرائد (پزشکی ـ عربی)
(۱۰ پ ـ ۱۹۵ پ)
از: عبداللّه طبیب.
نک: پزشکی، ۱/ ۱۶۱.

۳. علامات الموت (پزشکی ـ عربی)
= قبریه = دلائل الموت
(۱۹۶ ر ـ ۱۹۷ ر)
از: بقراط بن ایراقلیس (هراقلیدس) (۲۷۷ق م).
نک: ش ۲/ ۶۶۴۷.

۴. برء الساعة (پزشکی ـ عربی)
(۱۹۷ پ ـ ۱۹۹ ر)
از: ابوبکر محمّد بن زکریا رازی (۳۱۱ه).
نک: ش ۵/ ۶۴۹۵.

۵. عشق و محبت = عشق (عرفان ـ فارسی)
(۲۰۰ پ ـ ۲۰۴ پ)
از: ؟
نک: سپهسالار، ۵/ ۳۲۰؛ مرعشی، ۱۹/ ۳۲۸.
خط: نستعلیق مایل به نسخ. کاتب: محمّد حسن بن محمّد رحیم خوئی. تاریخ کتابت: ۲۴ ربیع الاخر ۱۲۴۱ه. مکان کتابت: اصفهان مدرسه جده کبیره (پایان کتاب دوم).
عناوین به قرمز. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند با حواشی فارسی و عربی مناسب، در پنج برگ پایانی برخی از حسابهای شخصی کاتب با اعداد سیاقی و ساقی نامهٔ محنت و اشعاری فارسی از میرزا ابراهیم شروانی و اشعاری از ملّامحمّد علی خوئی و آخوند ملّاعلی خوئی به فارسی و ترکی و اشعاری عربی از اصمعی برخی کتابت سال ۱۲۵۰ه و اشعاری از زمخشری و یادداشتی به نقل از زوزنی و اشعاری بدون نام شاعر آمده است، در آغاز رسالهٔ دوم وقفنامهٔ کتاب از کاتب به سال ۱۲۴۰ه در مدرسهٔ جدهٔ کبیرهٔ اصفهان با مهر بیضوی «عبده محمّدحسن بن محمّدرحیم» و اشعاری از شافعی آمده است، پس از رسالهٔ چهارم یادداشتی در معالجهٔ جمره و نار از قول افضل الحکماء و احسن الاطباء مدظله و چند بیت شعر عربی و فارسی بدون نام شاعر و چند طلسم و دعا دیده می‌شود، در شش برگ پایانی نیز جداولی در پزشکی و بحر طویلی ترکی و اشعاری فارسی و فهرست بیت آغازین برخی از اشعار ـ ظاهراً از کاتب ـ آمده است.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار. ۱۵×۲۱/۵ سم. ۲۰۹ گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۹۵۴۵)

۶۹۳۲

الجمل و الجوامع (پزشکی ـ فارسی)
= جمل و جوامع
از: عمادالدین محمود بن مسعود شیرازی (ق ۱۰ه).
نک: منزوی، ۱/ ۵۱۶؛ نشریه، ۵/ ۲۸۳؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۰۰ بدون نام مؤلف.
در تشریح اعضای بدن است از سر تا قدم، مشتمل بر شش جزء: سر، گردن، مافوق حجاب، مادون حجاب، دو دست، دو پا، سپس بحثی در ارواح و بخار و دخان و اعضای تنفسی آورده و در پایان بابی در بیان استخوآنها و شریانها و عضلات آورده و به سال ۹۷۹ه در مشهد مقدس از تألیف آن فارغ شده است.
آغاز افتاده: این بنده خواست که در تشریح اجزای بدن مانند سر و گردن آنچه مکنون دفاتر و منکوم ضمایر است آنرا نیز نماید ....
انجام: ... فذلک متفق علیه و العلم بوجوبه حاصل فی العقول بمقتضی الشرایع فثبت ان الامر علی ما ذکرنا.
خط: نستعلیق. کاتب: محمّد هاشم. تاریخ کتابت:

سه‌شنبه ۳ جمادی الاول ۱۰۲۶ه. از روی خط مؤلف (گ ۹ ر)، پنجشنبه ۲۵ ذی‌حجهٔ ۱۰۲۵ه (پایان جزء اول)، چهارشنبه ۶ صفر ۱۰۲۶ه (پایان جزء دوم)، سه‌شنبه ۳ ربیع الاول ۱۰۲۶ه (پایان جزء سوم)، شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۰۲۶ه (پایان جزء چهارم)، سه‌شنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۰۲۶ه (پایان جزء پنجم)، شنبه ۲۳ ربیع الاول ۱۰۲۶ه (پایان جزء ششم).

عناوین به شنگرف. به خط کاتب تصحیح شده و در پایان برخی اجزاء به تاریخ تألیف کتاب و نام مؤلف ـ چنانچه ذکر کردیم و اینکه نسخه از روی نسخهٔ مؤلف نوشته شده دیده می‌شود، روی برگ اول شرح نسبتاً مفصلی دربارهٔ کتاب و مؤلف و کاتب آن آمده است، دارای حواشی مختصر برخی با عنوان «شمس المعالی»، برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، در ۵ برگ پایانی کتاب چند فائدهٔ پراکنده به نقل از خط مؤلف و پنج برگ از کتابی در تشریح به عربی با امضای بلاغی در حاشیهٔ آن به خطی غیر خط اصل دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.

۱۲/۵×۱۸/۵سم. ۳۳۵گ. ۱۵س.

(ثبت ۸۹۵۴۹)

۶۹۳۳

قرابادین شفائی (پزشکی ـ فارسی)

= قرابادین مظفری

از: میر مظفر بن محمّد حسینی شفائی (۹۶۳ه).

نک: ش ۱/ ۶۵۳۳.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲۰۲ یا ۱۲۲۰ه (فقط چند سطر پایانی کتاب به این تاریخ نوشته شده و اصل نسخه نیز در همین حدود کتابت شده است).

عناوین به شنگرف. دارای حواشی مفصل در نسخه‌های پزشکی متفرقه، نسخه را رطوبت آسیب بسیار رسانده و برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، روی برگ اول یک دعا و یک رباعی از امام علی(ع) و پنج بیت فارسی از صفی قلی بیگ و تملکی محو شده به سال ۱۲۳۶ه که کتاب را از ملّا مراد کزازی خریده و تملک محمّد... با مهر بیضوی «محمّدسعید...» و در دو برگ پایانی یادداشتی در بیان اوزان مستعمله در کتاب و تملک علینقی طبیب کرمانشاهانی با مهر بیضوی «عبده الراجی علینقی الحسینی» و نام برخی از گیاهان دارویی به ترتیب حروف الفبا و مهر بیضوی «محمّد الشریف» دیده می‌شود.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار جدید.

۱۴×۱۹/۵سم. ۱۰۵گ. ۱۷س.

(ثبت ۸۹۵۵۰)

۶۹۳۴

قرابادین شفائی (پزشکی ـ فارسی)

= قرابادین مظفری

از: میر مظفر بن محمّد حسینی شفائی (۹۶۳ه).

نک: ش ۱/ ۶۵۳۳.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۲۵۶ه.

عناوین به قرمز در متن و به آبی در حاشیه آمده است. در دو برگ آغازین چند نسخهٔ پزشکی پراکنده به نقل از تحفهٔ حکیم مؤمن و میرزا محمّدتقی حکیم‌باشی و ملّا عبدالعظیم داماد و در دو برگ پایانی نیز چند فائدهٔ پزشکی پراکنده آمده است، تصحیح شده، دارای حواشی مختصر.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۴×۲۱/۵سم. ۱۲۳گ. ۱۷س.

(ثبت ۸۹۵۷۰)

۶۹۳۵

مجموعه

۱. الامان من أخطار الاسفار و الازمان (متفرقه ـ عربی)

(۱پ ـ ۶۰پ)

از: رضی‌الدین علی بن موسی بن طاوس حلّی (۶۶۴ه).

نک: التراث العربی، ۱/ ۳۰۹؛ ذریعه، ۲/ ۳۴۳؛ مشار عربی، ۹۰؛ عکسی مرکز احیاء، ۴/ ۱۲۸ ـ ۱۳۰.

۲. صیغ عقد النکاح = عقود النکاح (فقه ـ فارسی)

(۶۰پ ـ ۶۲ر)

از: ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۰ه).

نک: کشف الحجب، ۲۷۲؛ ذریعه، ۱۵/ ۱۰۸؛ مرعشی، ۱/ ۲۰۷؛ مجلس، ش ۶/ ۶۳۰۹؛ دانشگاه، ۱۷/ ۲۶۲.

۳. رشح السحاب فی شرح نظم الحساب (حساب ـ عربی)

(۶۳ر ـ ۱۷۱پ)

از: ملّا محسن بن محمّدطاهر قزوینی (ق ۱۲ه).

نک: التراث العربی، ۳/ ۱۲۰؛ ذریعه، ۱۱/ ۲۳۶؛ ملی، ۱۰/ ۶۷ ـ ۶۹؛ مجلس، ش ۳۲۶۴.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲۴۹ه (پایان رسالهٔ اول)، سال ۱۲۴۸ه (پایان رسالهٔ سوم).

عناوین به خطی مشکی برفراز آن یا به خط نسخ درشت مشخص شده. در برگ پایانی چند یادداشت در طریقهٔ دانستن غالب و مغلوب و بیان بانگ خروس و اشعاری از سعدی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول، بدون مقوا.

۱۴/۵×۲۰/۵سم. ۱۷۲گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۹۵۷۱)

۶۹۳۶

تنقیح مقاله در توضیح رساله (نجوم ـ فارسی)

از: هبةاللّه بن عطاءاللّه شاهمیر حسینی شیرازی (۸۹۸ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۹۴؛ مجلس، ش ۲۱۳۴؛ ذریعه، ۱۳/ ۳۷۷؛ مرعشی، ۶/ ۱۴۱؛ دانشگاه، ۴/ ۹۱۹؛ مشار فارسی، ۲/ ۱۷۱۲.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ یا اوائل ۱۳ه.

عناوین و اشکال هندسی به قرمز، متن به خط نسخ و با خطی شنگرف برفراز آن نشانی دارد. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی بسیار مختصر، روی برگ اول اشعاری فارسی از صحبت لاری کتابت ۲۳ جمادی الاولی ۱۲۷۷ه و یادداشت اهدای کتاب به محمّد حسن قنادان از طرف محمّد علی زردشت به سال ۱۳۶۰هش و تملک علی‌اکبر بن کربلائی حسن... به سال ۱۳۳۶ه آمده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار، عطف تیماج قهوه‌ای.

۱۲×۲۰/۵سم. ۱۴۰گ. ۱۹س.

(ثبت ۸۹۵۹۳)

۶۹۳۷

ترجمهٔ ذهبیه = شرح ذهبیه (پزشکی ـ فارسی)

از: محمّد شریف بن محمّد صادق خاتون‌آبادی خادم (ق ۱۲ه).

نک: سپهسالار، ۳/ ۴۱۳؛ ذریعه، ۱۳/ ۲۸۶؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۷۳.

خط: نستعلیق و عبارات متن نسخ معرب.

تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین به شنگرف در متن و حاشیه، صفحات مجدول به زر و مشکی و شنگرف و کمندی به لاجورد. برگ اول دارای سرلوح مرصَّع مذهَّب، در دو برگ آغازین چند نسخهٔ پزشکی و وقفنامهٔ محو شدهٔ کتاب و در چهار برگ پایانی چند تاریخ تولد به سال‌های ۱۲۶۷، ۱۲۶۹، ۱۲۷۲، ۱۲۷۵ و ۱۲۷۹ه و تاریخ عروسی میرزا علی به سال ۱۲۸۰ه و چند یادداشت پزشکی پراکنده دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته بدون مقوا.
۱۲×۱۸/۵سم. ۱۲۹گ. ۱۲س.
(ثبت ۸۹۶۰۱)

۶۹۳۸

مجموعه

۱. لعنیهٔ خوارج **(دعا ـ عربی)**
(۱ر ـ ۷ر)
منسوب به: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: مجلس، ش ۱۲/ ۱۲۳۵۹.

۲. حاشیة تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الشمسیة **(منطق ـ عربی)**
(۸ر ـ ۲۱پ)
از: میر سیّد شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ه).
نک: ش ۱/ ۶۴۷۶.
آغاز افتاده: فتصور المحکوم علیه و تصور المحکوم به و تصور النسبة الحکمیة یشارک سائر التصورات فی الاستحصال بالقول....
انجام افتاده: ...العلم هو التصدیقات بالمسائل هذا هو المعنی الثانی الذی ذکرناه انه صرح به.

۳. هدایة الحکمة **(فلسفه ـ عربی)**
(۲۲ر ـ ۴۰پ)
از: اثیرالدین مفضل بن عمر ابهری (۶۶۳ه).
نک: کشف الظنون، ۲/ ۲۰۲۸؛ معجم المطبوعات، ۱/ ۲۹۱؛ التراث العربی، ۵/ ۴۷۹.
آغاز افتاده: وکل واحدة منهما موجودة ذو وضع غیر منقسم فی امتداد مأخذ الحرکة و متی کان کذلک کان الفلک جسماً مستدرا....
انجام افتاده: ...لا سبیل الی الاول و الا لکان الزائد مثل الناقص... فلزم الانقطاع فیکون الجملة الثانیة.

۴. شرح اشکال التأسیس **(هندسه ـ عربی)**
(۴۲ر ـ ۵۵پ و ۶۰ر ـ ۶۱پ)
از: موسی بن محمّد بن محمود قاضی‌زادهٔ رومی (۸۱۵ه).
نک: ش ۲/ ۶۷۴۶.
آغاز افتاده: کثیرة کعلم المناظر وجر الاثقال و غیرهما مما یضاهیها علی انها ای مع ان تلک الاشکال... لقوی العقل فانها تروضها ریاضة یعتاد بها....
انجام افتاده: ...و ننصف ا ح علی ه و نصل ب ه و یخرج ه ا الی أن یصیر ه ر مثل ه ب و نرسم علی ان مربع ا ح.

۵. مدخل منظوم **(نجوم ـ فارسی)**
(۵۶ر ـ ۵۹ر)
از: عبدالجبار خجندی (ق ۷ه).
نک: ش ۸/ ۶۴۳۴.
آغاز افتاده:
تا بود در بروج ثابته ماه
خالی از نحس و فارغ از اکراه

۶. شرح رسالة فی القراءة و التجوید **(تجوید ـ عربی)**

(۶۲ ر ـ ۷۱ پ)

از: ؟

شرح مزجی است بر رساله‌ای در تجوید، و ظاهراً بخشی از شرح الشافیة نظام‌الدین نیشابوری است.

آغاز افتاده: غیر مفتوحة سقطت فی الاستفهام لعدم اللبس نحو ابنک بار استخرج المال و اما سکونها و هو و هی و فهو و فهی و کهو و لهی فعارض فیصح ....

انجام افتاده: ... فاوزان هذه الثلاثیات فنعل بفتح الفاء و العین بسکون النون و فأعل بفتح الفاء و سکون الهمزة و فتح العین و فعال بفتح.

۷. شرح المختصر **(بلاغت ـ عربی)**

(۷۵ ر ـ ۱۱۱ پ)

از: ؟

آغاز افتاده: اللام فی الخارجی و ربما یقصد به تعیین الجنس لاعتباره فی ضمیر کل فرد نحو قوله تعالی یا ایها الناس ما غرک وقوله تعالی یا ایها الانسان انک کادح فهو بمنزلة اللام فی العهد الخارجی ....

انجام افتاده: ... فان قلت العطف فیما جعل التفصیل المسند به أو المسند الیه کذلک قلت تفصیل المسند الیه فی هذه الصور لیتوسل به الی.

۸. حاشیة تهذیب المنطق **(منطق ـ عربی)**

(۱۱۳ ر ـ ۱۳۱ پ)

از: ؟

با عناوین «قوله ـ قوله».

آغاز افتاده: متعدی بنفسها و بالی و باللام و معناها علی الاول الایصال و علی الثانیین اراء الطریق فافهم قوله سواء الطریق ای الطریق المستوی و الصراط المستقیم و المراد به نفس الامر عموماً ....

انجام افتاده: ... فان الاثبات التی اشتمل علیها حیث یری ان الذهن یحکم علیها انها کذا معناه انها لوکانت موجودة.

خط: نسخ و نستعلیق. به چندین خط. تاریخ کتابت: ۷ شعبان ۱۳۲۰ه (پایان رسالهٔ اول و نام کاتب محو شده است)، عبداللّه، دههٔ اول صفر ۱۲۷۱ه با مهر بیضوی «یا ابا عبداللّه» (برگ پایانی رسالهٔ پنجم و اصل رساله از ق ۱۰ه است)، بقیهٔ رساله‌ها از ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. برخی از رساله‌ها دارای حواشی مفصل، اشکال هندسی رسالهٔ چهارم به شنگرف و مشکی.

جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.

۱۲×۱۸ سم. ۱۳۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۹۶۳۷)

۶۹۳۹

اختیارات بدیعی **(پزشکی ـ فارسی)**

از: زین‌الدین علی بن حسین انصاری، حاج زین عطار (۸۰۶ه).

نک: ش ۱/ ۶۴۷۱.

نسخهٔ حاضر مشتمل بر مقالهٔ اول و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده: ابریشم فارسی است و عربی او حریر است و به هندی ریسم... نرم‌ترین اوست طبع او معتدل است و گویند... در اولی مفرح و مقوی قلب بود ....

انجام: ... یبق انفخه است به لغت اهل اندلس و گفته شد.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول و بدون مقوا.

۱۱/۵×۱۹سم. ۴۷۴گ. ۹س. **(ثبت ۸۹۶۴۱)**

۶۹۴۰

مجربات اکبری (پزشکی ـ فارسی)

از: حکیم محمّد اکبر بن حاجی محمّد مقیم، شاه محمّد ارزانی (پس از ۱۱۳۴ه).

نک: ذریعه، ۲۰/ ۴؛ مشار فارسی، ۴/ ۴۵۲۶؛ مرعشی، ۱۹/ ۳۴۴؛ دانشگاه، ۱۶/ ۵۹۱؛ نشریه، ۵/ ۶۹۳؛ فهرستواره، ۵/ ۳۶۷۵ـ۳۶۷۶.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف و آبی. برگ اول دارای سرلوح رنگین به سبک کشمیر، در هشت برگ آغازین چند نسخهٔ پزشکی پراکنده و در برگ پایانی نیز فائده‌ای پزشکی آمده است، در حاشیه نسخه‌های پزشکی فراوانی نوشته شده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار با سرطبل، عطف تیماج قهوه‌ای ترمیمی.

۱۴/۵×۲۱سم. ۱۹۶گ. ۱۴س.

(ثبت ۸۹۶۴۲)

۶۹۴۱

مجموعه

۱. حفظ صحت (پزشکی ـ فارسی)

(۱پ ـ ۶۹ر)

از: موسی بن علی رضا ساوجی، فخر الحکماء (ق ۱۳ه).

نک: منزوی، ۱/ ۵۲۲؛ ملی، ۱/ ۱۳۰؛ میکرو فیلمها، ۱/ ۷۶؛ نشریه، ۱/ ۵۳؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۱۵.

۲. سیاست مدن (اخلاق ـ فارسی)

(۶۹پ ـ ۱۰۸پ)

از: موسی بن علی رضا ساوجی، فخر الحکماء (ق ۱۳ه).

نک: ملی، ۱/ ۱۲۹ـ۱۳۱؛ فهرستواره، ۶/ ۵۰۱.

خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین در رسالهٔ اول با خطی قرمز بر فراز آن نشانی دارد و در رسالهٔ دوم به نسخ.

به خط کاتب تصحیح شده، در پشت برگ اول نسخه‌ای پزشکی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.

۱۷/۵×۲۱/۵سم. ۱۰۸گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۸۹۶۷۱)

۶۹۴۲

مجموعه

۱. بیست باب (تقویم ـ فارسی)

(۱پ ـ ۲۵ر)

از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).

نک: ش ۶۷۳۲.

۲. هیئت = فتحیه (نجوم ـ فارسی)

(۲۶پ ـ ۶۵پ)

از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).

نک: ش ۶/ ۶۴۵۵.

۳. شرح هیئت قوشچی (نجوم ـ فارسی)

(۶۶پ ـ ۱۶۱پ)

از: مصلح‌الدین محمّد لاری انصاری (ق ۱۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۱۱۵ـ۳۱۱۶؛ منزوی، ۱/ ۳۱۵؛ ذریعه، ۱۳/ ۲۹۱؛ مرعشی، ۳/ ۳۳۰؛ مجلس، ش ۵۳۲۴؛ دانشگاه، ۴/ ۹۱۹؛ ملی، ۲/ ۱۸۹.

خط: نستعلیق. کاتب: مرتضی قلی. تاریخ کتابت: ۱۱۵۷ه. مکان کتابت: منزل کوهات (پایان رسالهٔ دوم). همو در غرهٔ رجب ۱۱۵۹ه در کابل (پایان رسالهٔ سوم).

عناوین به شنگرف و نشانی متن در رسالهٔ سوم با خطی مشکی برفراز آن، صفحات مجدول به شنگرف، اشکال هندسی به شنگرف و در رسالهٔ سوم ترسیم نشده.
در برخی از صفحات مهر بیضوی «یا محمّد ادرکنی» دیده می‌شود.
دارای حواشی مختصر در رسالهٔ اول و دوم.
جلد: مقوائی، عطف تیماج قهوه‌ای.
۱۳×۲۴/۵سم. ۱۶۱گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۹۷۱۰)

۶۹۴۳

مجموعه

۲. هیئت = فتحیه **(نجوم ـ فارسی)**
(۱ ر ـ ۳۲ پ)
از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).
نک: ش ۶/ ۶۴۵۵.
آغاز افتاده: اول کره آتش چنانکه سطح محدب او مماس سطح مقعر فلک قمر است دوم کرهٔ هوا چنانکه سطح محدب او مماس سطح مقعر کرهٔ آتش است....

۲. تحریر الاکر لثاوذوسیوس **(هندسه ـ عربی)**
(۳۴ ر ـ ۷۱ ر)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۱۵/ ۶۵۱۳.

۳. تحریر الایام و اللیالی **(فلک ـ عربی)**
(۷۱ پ ـ ۸۱ پ)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۳/ ۶۵۱۳.

۴. تحریر الکرة المتحرکة لاوطولوقس **(هندسه ـ عربی)**
(۸۲ پ ـ ۸۸ پ)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۳/ ۶۴۶۱.

۵. انعکاس الشعاعات و انعطافها **(هندسه ـ عربی)**
(۸۹ پ ـ ۹۱ پ)
از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۷/ ۶۵۳۰.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: رسالهٔ اول از ق ۱۱ه و بقیهٔ رسالات از ق ۱۳ه.
عناوین به شنگرف، رسالهٔ اول مجدول به شنگرف. برخی از برگ‌های رسالهٔ دوم جابجا شده است.
بین رسالهٔ اول و دوم چند یادداشت پراکنده در نجوم آمده است، برگ‌های رسالهٔ اول ترمیم شده است.
جلد: تیماج مشکی.
کاغذ: رسالهٔ دوم تا آخر رنگین.
۱۰/۵×۱۶سم. ۹۱گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۹۷۲۸)

۶۹۴۴

شرح الاسباب و العلامات **(پزشکی ـ عربی)**
از: برهان‌الدین نفیس بن عوض کرمانی (۸۴۲ه).
نک: التراث العربی، ۳/ ۲۴۵؛ کشف الظنون، ۱/ ۷۷؛ معجم المطبوعات، ۲/ ۱۸۶۴؛ مشار عربی، ۵۳۹؛ مجلس، ۱/ ۲۸۹.

خط: نسخ. کاتب: محمّد بن یوسف بن محمّد جدی (مجدی) خوافی. تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۴ شوال ۹۰۰ه. مکان کتابت: هرات.
عناوین و نشانی متن به شنگرف و رؤوس مطالب به شنگرف در حاشیه آمده است.
تصحیح شده، نیمهٔ اول کتاب دارای حواشی نسبتاً مفصل، برگ اول بازنویسی شده است، در برگ پایانی تملک علی بن جلال طبیب و چند فائدهٔ پزشکی پراکنده و احادیثی در طب آمده است. لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار فرسوده.
۱۷/۵×۲۵ سم. ۳۴۲گ. ۲۷ س.
(← تصویر) **(ثبت ۸۹۷۵۷)**

۶۹۴۵

الموجز فی شرح القانون **(پزشکی ـ عربی)**
از: علاءالدین علی بن ابی‌الحزم قرشی معروف به ابن النفیس (۶۸۷ه).
نک: ش ۶۶۲۲.
انجام افتاده: ... لان الدماغ اذا ترطب یرطب ما یتفرع عنه و یغذی بمرقة اللحم و الفراریج فانها ترطب بکثرة المائیة.
خط: نسخ. کاتب: محمّد حسن بن میرزا محمّد علی. تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۵ صفر ۱۲۷۷ه (پایان فن دوم).
عناوین و نشانی متن به شنگرف و رؤوس مطالب به شنگرف در حاشیه آمده است. توسط کاتب تصحیح شده، اهدای اشکوری به کتابخانه به سال ۱۳۷۱هش.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار.
۱۴×۲۶ سم. ۱۸۷گ. ۲۵ س. **(ثبت ۸۹۷۶۶)**

۶۹۴۶

مجموعه

۱. قرابادین شفائی **(پزشکی ـ فارسی)**
= قرابادین مظفری
(۱پ ـ ۱۴۵پ)
از: میر مظفر بن محمّد حسینی شفائی (ق ۱۱ه).
نک: ش ۱/ ۶۵۳۳.
انجام افتاده: ... صفت آن ریوند چینی زنجبیل راسن اشترغار از هر یک یک جزو تخم کرفس رازیانه اینسون نانخواه از هر یک.

۲. قرابادین معصومی **(پزشکی ـ فارسی)**
(۱۴۶پ ـ ۱۹۴پ)
از: حکیم محمّد معصوم بن کریم‌الدین شوشتری شیرازی (ق ۱۱ه).
نک: ش ۶۵۸۹.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: رسالهٔ اول از ق ۱۱ه و رسالهٔ دوم از ق ۱۲ه.
عناوین به شنگرف.
در حاشیهٔ کتاب اول یادداشت‌های پزشکی پراکنده‌ای به نقل از ابوالبرکات بغدادی، میرزا محمّد حکیم، بقراط خان، شاه ابوالقاسم ماضی، محمّد هادی، حکیم غیاث‌الدین علی، حکیم نظام‌الدین، کمال‌الدین حسین آمده است، در برخی برگ‌ها مهر دائری «ان اللّه هو الرزاق ذو القوة المتین و أنا عبده المفتقر بفضله عبدالرزاق» دیده می‌شود.
نسخه رطوبت دیده و تمامی برگ‌ها ترمیم فنی شده است.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار جدید.
۱۱/۵×۲۱ سم. ۱۹۴گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۹۸۲۱)

۶۹۴۷

مجموعه

۱. تحفهٔ شاهی **(پزشکی ـ فارسی)**

= ترجمهٔ برء الساعة

(۱ ر ـ ۲۵ پ)

از: میرزا احمد بن محمّدحسین حسینی شریف تنکابنی (ق ۱۳ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۳۳۹ ـ ۳۳۴۰؛ ذریعه، ۴/ ۸۳؛ مشار فارسی، ۱/ ۱۲۷۷؛ مؤلفات رازی، نجم‌آبادی، ۱۵۴؛ مرعشی، ۲۴/ ۲۸۵؛ مجلس، ش ۱۲۵۶۳/۳؛ سپهسالار، ۳/ ۴۰۰.

۲. سؤال و جواب **(نجوم و طبیعی ـ فارسی)**

(۲۷ ر ـ ۳۸ پ)

از: ؟

چندین سؤال و جواب است با عناوین «س ـ ج» در نجوم و طبیعی.

چنانچه کاتب در پایان نوشته از زبان فرانسه به زبان فارسی ترجمه شده است.

آغاز: سؤال زمینی که ما در او زندگانی داریم آیا حدود و انتهائی از برای او هست یا آنکه الی غیر النهایة کشیده شده است ج: زمین به ملاحظهٔ اول چنین می‌نماید که سطحی است الی غیر النهایة ....

انجام: ... و آن کواکب سیاره را به واسطهٔ بعد مسافت و کوچکی آنها بالنسبه به این ستاره‌ها که به منزلهٔ آفتاب آن کواکب محسوب می‌شوند نمی‌توان به نظر درآورد.

۳. الناسخ و المنسوخ **(علوم قرآن ـ عربی)**

(۳۸ ر ـ ۵۴ ر)

از: کمال‌الدین عبدالرحمن بن محمّد ابن العتایقی حلّی (ق ۸ه).

نک: مرکز احیاء، ۷/ ۲۸۲؛ مرعشی، ۲۴/ ۱۸۶؛ ذریعه، ۲۴/ ۱۱ ـ ۱۲؛ التراث العربی، ۵/ ۳۳۱ ـ ۳۳۲.

۴. متفرقات **(متفرقه ـ فارسی و عربی)**

(۵۴ پ ـ ۸۰ ر)

از: ؟

مشتمل بر پراکنده‌هایی است بدین عناوین:

تخمیس قصیدهٔ سیّد رضی به عربی از میرزا محمّد حسین شهرستانی حائری (۵۴ پ ـ ۵۸ ر)، تخمیس غزل سعدی از سمی الامام المؤتمن (۵۸ ر ـ ۶۰ پ)، سؤالی دربارهٔ این فقره از دعای ماه مبارک رمضان: «اللهم انی اسألک من بهائک بأبهاه» و پاسخ آن از آقا محمّد رضا قمشه‌ای و میرزا ابوالحسن جلوه، و باب «فیما ظفرنا به من الادلة علی سکون الارض صریحاً و مفهوماً من الآیات و الادعیة و الخطب و الاخبار المأثورة» و چند نوشتهٔ پراکندهٔ دیگر.

آغاز:

أمسیت و الهم فی ایران یطرقنی

و الکرب طول اللیالی ما یفارقنی

انجام: ... و ثقل میزانی و اعطنی کتابی بیمینی و لاتفرق بینی و بین موالی محمّد و آله ابداً یا ارحم الراحمین.

۵. القانونچه **(پزشکی ـ عربی)**

(۸۱ پ ـ ۱۴۷ ر)

از: قاضی محمود بن محمّد بن عمر چغمینی خوارزمی (۶۱۸ه).

نک: ش ۲/ ۶۵۳۳.

خط: نستعلیق و نسخ. کاتب: ابومحمّد حسین علی بن آقا محمّد تهرانی. تاریخ کتابت: شب ۱۷ جمادی الثانیه ۱۳۰۵ه (پایان رسالهٔ دوم)، همو در سه‌شنبه ۸ رجب ۱۳۰۵ه از روی نسخهٔ کتابت ۱۰۴۵ه (پایان رسالهٔ سوم).

عناوین به مشکی درشت یا با خطی مشکی بر فراز آن نشانی دارد. رسالهٔ پنجم تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، برخی از برگ‌ها ترمیم و

برگ‌های رسالهٔ چهارم جابجا صحافی شده‌اند.
جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی، عطف ترمیمی.
۱۱×۱۷/۵سم. ۱۴۷گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۸۹۸۲۴)

۶۹۴۸

تحریر اصول الهندسة و الحساب **(هندسه ـ عربی)**

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ه).
نک: ش ۲/ ۶۴۹۴.
خط: نسخ مایل به رقاع. کاتب: حامد بن محمّد بن محمّد دهستانی بخاری معروف به شمس مجبری بخاری. تاریخ کتابت: یکشنبه ۵ صفر ۶۸۰ه. مکان کتابت: مراغه.
عناوین و رموز و اشکال هندسی به شنگرف. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی فراوان به چند خط جدید و قدیم، در دو برگ آغازین چند بیت شعر فارسی پراکنده و یادداشتی به نقل از شرح مجسطی و یادداشتی به نقل از نجم‌الدین کاتبی و تملک محمّد بن عوض بن عثمان و چند تملک محوشده و تملک نظام‌الدین علی طبیب اصفهانی و تملک ابن عبدالله بک با مهر بیضوی ناخوان وی و چند یادداشت کوتاه ناخوان و در پشت برگ دوم وقفنامهٔ کتاب از صفر خان بن عبدالله بن جعفرخان به سال ۱۱۷۳ه دیده می‌شود، در دو برگ پایانی تتمهٔ کتاب حاضر از مؤلف با عنوان القول فی اقامة البرهان علی الحکم المذکورة فی الخامس عشر من المقالة الثانیة عشر من هذا الکتاب و نسخه‌ای پزشکی آمده است.
جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای سوختهٔ ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول، اندرون قهوه‌ای روشن، سرطبل.
جلد از بین رفته.
۱۷×۲۵سم. ۹۳گ. ۲۵س.
(← تصویر) **(ثبت ۸۹۸۳۸)**

۶۹۴۹

القانونچه **(پزشکی ـ عربی)**

از: قاضی محمود بن محمّد بن عمر چغمینی خوارزمی (۶۱۸ه).
نک: ش ۲/ ۶۵۳۳.
خط: نسخ. کاتب: احمد واقعه خوان. تاریخ کتابت: محرم ۱۲۸۲ه.
عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد. برخی از برگ‌ها ترمیم ناشیانه شده است، روی برگ اول نام کتاب و تملکی با مهر بیضوی «عبده محمّدجعفر بن محمّدباقر» و یک بیت شعر فارسی و تملک جعفر بن محمّد باقر روضه‌خوان بیدگلی با مهر بیضوی مذکور و در پشت برگ اول یک رباعی در پزشکی با مهر بیضوی مذکور آمده است، در برگ پایانی یادداشتی در پایان یافتن صحافی کتاب به دست محمّدجعفر واقعه‌خوان بیدگلی در سه‌شنبه ۲۸ ربیع الاول ۱۳۱۱ه با مهر بیضوی مذکور دیده می‌شود.
جلد: پارچه‌ای خاکستری.
۱۱×۱۷/۵سم. ۷۲گ. ۱۳س. **(ثبت ۹۰۰۸۱)**

۶۹۵۰

ادویهٔ مفرده و مرکبه = قرابادین **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ؟

رسالهٔ مختصری است در بیان داروها و خواص درمانی آنها، در سی و سه فصل بدین عناوین:

فصل اول: در احکام کلیه و شبیه کلیه.
فصل دوم: در ادویهٔ مسهله.
فصل سوم: در حوابس اسهال.
فصل چهارم: در ادویهٔ صداع گرم.
فصل پنجم: در ادویهٔ صداع بارد.
فصل ششم: در مرکبات نافع در صداع.
فصل هفتم: در ادویهٔ فالج و رعشه بلغمی و لغوه (لقوه) بلغمی و تشنج رطب.
فصل هشتم: در ادویهٔ کابوس و صرع و سکته.
فصل نهم: در ادویهٔ مالیخولیا و نسیان و ضعف دماغ.
فصل دهم: در ادویهٔ زکام و نزله.
فصل یازدهم: در ادویهٔ امراض چشم.
فصل دوازدهم: در ادویهٔ امراض انف.
فصل سیزدهم: در ادویهٔ امراض گوش.
فصل چهاردهم: در ادویه امراض لب و لسان و حلق و حنجره و غیره.
فصل پانزدهم: در ادویهٔ امراض سینه و شش.
فصل شانزدهم: در ادویهٔ دل.
فصل هفدهم: در ادویهٔ امراض کبد.
فصل هجدهم: در ادویهٔ امراض معده.
فصل نوزدهم: در ادویهٔ امراض سپرز.
فصل بیستم: در ادویهٔ اسهال.
فصل بیست و یکم: در امراض قولنج و مغص.
فصل بیست و دوم: در ادویهٔ قاتل دود.
فصل بیست و سوم: در ادویه امراض مقعد.
فصل بیست و چهارم: در امراض گرده و مثانه.
فصل بیست و پنجم: در ادویهٔ امراض فتق و خصیه.
فصل بیست و ششم: در ادویهٔ امراض قضیب و ادویهٔ باهیه.
فصل بیست و هفتم: در ادویهٔ اوجاع مفاصل و نقرس و عرق النساء.
فصل بیست و هشتم: در ادویهٔ امراض زنان.
فصل بیست و نهم: در ادویهٔ اورام و طاعون و جزام و حمره و دمامیل و اکله و خنازیر.
فصل سی‌ام: در ادویهٔ جراحت و نصل و جبر.
فصل سی و یکم: در ادویهٔ تألیل و تبور و جرب و قویا.
فصل سی و دوم: در ادویهٔ... و دفع مضرت هریک از آنها.
فصل سی و سوم: در ادویهٔ حمیات.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد بدانکه این رساله‌ای است در ادویهٔ مخصوصه به امراض از مفردات و مرکبات مشتمل بر سی و سه فصل....

انجام: ...رب الرمان تبهای حاده را نافع بود مطبوخ غاقت تب ربع را نافع بود مطبوخ الاصول تب باهی (؟) را سودمند بود.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ ه.
عناوین به شنگرف. چند برگ پایانی ترمیم شده است.
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، عطف تیماج قهوه‌ای، لتهٔ رو افتاده.
۱۲×۱۷سم. ۸۰گ. ۱۷س. **(ثبت ۹۰۱۲۶)**

۶۹۵۱

مختصر تذکره انطاکی **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ؟

چکیده‌ای از کتاب تذکرة اولی الالباب شیخ داود انطاکی در رسالهٔ حاضر گردآمده است.

آغاز: این مختصر رساله‌ای است از لب کتاب تذکره جناب رئیس الحکماء شیخ داود انطاکی در آداب و شرایط جماع و در تبیین اضرار و منافع....

انجام: ...که مجرب است در اسقاط و قطع کردن بواسیر هر نوعی از انواع او را موقوف و ساقط می‌کند و هیچ معالجه بهتر از این نباشد در اسقاط و قمع کردن انواع بواسیر.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۲۷۲ه (شاید تاریخ تألیف باشد).

عناوین به قرمز. رؤوس مطالب در حاشیه آمده است.

زمینهٔ برخی از برگ‌ها زرافشان.

جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.

کاغذ: الوان.

۱۴×۲۲سم. ۳۰گ. ۲۱ س. **(ثبت ۹۰۱۷۷)**

۶۹۵۲

شرح برء الساعة **(پزشکی ـ عربی)**

از: ؟

شرح مزجی مختصری است بر رسالهٔ برء الساعه محمّد بن زکریای رازی که چون از آغاز و انجام افتاده معلوم نشد از کیست.

آغاز افتاده: هذا الصداع نعم ان ارید به أن أکثر ذلک من فضل الدم کما سیأتی ان الصداع الذی مؤخر الرأس أکثره عن بلغم لکان أقرب....

انجام افتاده: ... یلطف ما غلظ من الفضول و یرقفه و یزیل الجمود عنه و یحلل ما فسد و حیث منها و اما ماء البارد فیحتمل.

خط: نسخ زیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ ه.

متن به شنگرف و در برخی موارد نانویس، دارای حواشی پراکندهٔ مختصر، در برخی از برگ‌ها مهر مربع «عبده عبدالباقی بن ابوالقاسم الحسینی ۱۲۶۳» دیده می‌شود، نسخه رطوبت دیده و برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، روی برگ دوم مهر دائری ناخوانی آمده.

جلد: مقوائی، عطف پارچه‌ای.

۱۲/۵×۱۸سم. ۸۷گ. ۱۵س. **(ثبت ۹۰۱۷۸)**

۶۹۵۳

مصباح العلاج **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ابوطالب بن محمّد علی حسینی اصفهانی (۱۲۱۶ه).

نک: مرعشی، ۴/ ۱۷۱؛ در ذیل عنوان منهاج الصناعهٔ مؤلف، فهرستواره، ۵/ ۳۷۰۱.

مؤلف که مقام تولیت آستان رضوی را داشته پس از صرف عمر بسیار و استفاده از پزشکان دوران، کتاب حاضر را جهت فرزندش زین‌العابدین شریف حسینی در کلیات و معالجات و اسباب پزشکی نگاشته است و آن‌را به سلطان نادر ثانی تقدیم داشته است. این نسخه همچون کتاب منهاج الصناعهٔ مؤلف شامل یک مقدمه و بیست مقاله و یک خاتمه است، بدین عناوین:

مقدمه: در تعریف علم طب.

مقالهٔ اول: در امور طبیعیه.

مقالهٔ دوم: در حمیات و معالجات.

مقالهٔ سوم: در امراض سر مطلقاً.

مقالهٔ چهارم: در امراض گوش.

مقالهٔ پنجم: در امراض چشم.

مقالهٔ ششم: در امراض بینی.

مقالهٔ هفتم: در امراض لب و زبان و دهان و دندان و لثه.

مقالهٔ هشتم: در امراض حلق و مری و ریه.

مقالهٔ نهم: در امراض شش و سینه و حجابهای سینه و تنفس.

مقالهٔ دهم: در امراض پستان و دل.

مقالهٔ یازدهم: در امراض معده.

مقالهٔ دوازدهم: در امراض جگر.

مقالهٔ سیزدهم: در امراض سپرز و مراره.

مقالهٔ چهاردهم: در امراض روده و مقعد و انواع اسهال.

مقالهٔ پانزدهم: در احوال کلیه و مثانه.
مقالهٔ شانزدهم: در امراض تناسل.
مقالهٔ هفدهم: در امراض مفاصل.
مقالهٔ هجدهم: در اورام و بثور.
مقالهٔ نوزدهم: در تفرق اتصال و خروج.
مقالهٔ بیستم: در امراض مو و ناخن و آثار برص.
خاتمه: در امور طبیعیه و علامات داله بر صحت و مرض از نبض و قاروره و حفظ صحت به ستهٔ ضروریه و اصطلاحاتی چند که در طب متعارف است.

آغاز: الحمد للّه الذی جعل العقاقیر دواءً لاجسام العلیله... اما بعد چنین گوید تراب آستان... که در تحصیل علم و عمل طب چون عمر خود را در خدمت استادان کامل مصروف داشته....

انجام: ...و حادث شود از آن وجع قلیل و ساکن شود علاج تضمید به سرکه و نمک گفته است رئیس ترياق او.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به سشنگرف. دارای حواشی مختصر، در چهار برگ آغازین چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی و چند یادداشت حساب و کتاب به سال ۱۲۸۸ه و در برگ پایانی تملک آقا بابا بن میرزا ابوطالب دیده می‌شود، نسخه رطوبت دیده و برخی از برگ‌ها ترمیم فنی شده‌اند، برخی از برگ‌ها لوان.
جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.
۲۰/۵×۳۱/۵سم. ۱۸۵گ. ۲۵ س.
(ثبت ۹۰۲۳۹)

۶۹۵۴

دواسازی **(پزشکی ـ فارسی)**
= تذکرة الادویة الناصری
از: ؟
نک: ش ۶۹۰۲.

طبق یادداشت کاتب، جلد اول این کتاب در شیمی نباتی از تألیفات نه‌یور و جلد دوم در قلیائیات نباتی تألیف سوبران صاحب معلم فرانسوی است.

خط: شکسته نستعلیق. کاتب: محمّد هادی بن محمّد مهدی اصفهانی زنجانی. تاریخ کتابت: ۱۳ ذی‌حجهٔ ۱۳۱۰ه. مکان کتابت: زنجان (پایان فهرست آغاز کتاب). چند برگ پایانی جزء اول به خط محمود شاگرد طبیب ترزین (طورزان) در چهارشنبه ۶ ذی‌حجهٔ ۱۳۱۰ه به خواهش آقا محمّد هادی اصفهانی زنجانی (گ ۱۷۱ پ)، محمّد هادی بن محمّد مهدی اصفهانی زنجانی، ۱۴ جمادی‌الاخره ۱۳۱۱ه در زنجان (پایان فهرست جلد دوم کتاب)، همو در ۱۱ جمادی الثانی ۱۳۱۱ه در زنجان (پایان کتاب).
عناوین به مشکی درشت و در وسط سطرها. به خط کاتب تصحیح شده، معادل لاتین برخی از لغات مقابل آنها آمده است، در آغاز هر جلد فهرست مطالب آن به خط کاتب دیده می‌شود، برخی از برگ‌ها به خط دیگران نوشته شده نظیر محمّد بن حسینعلی به سال ۱۳۱۱ه و احمد بن محمّد حسین وزیر به سال ۱۳۱۱ه، در برگ پایانی یادداشتی به زبان لاتین آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.
۱۸×۲۲سم. ۴۲۲گ. ۱۹س. **(ثبت ۹۰۲۴۴)**

۶۹۵۵

مجموعه

۱. تشریح بدن انسان **(پزشکی ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۷۱پ)
از: ژاکوب ادوارد پولاک اتریشی، ترجمه محمّد حسین افشار.
نک: ش ۶۹۲۸/۱.

۲. خزائن الشفاء ناصری (پزشکی ـ فارسی)
(۷۲ پ ـ ۱۸۱ پ)
از: محسن بن عبدالمولی.
نک: مجلس، ش ۱۲۵۰ سنا؛ نشریه، ۱۱/ ۱۰۰؛ فهرستواره، ۵/ ۳۴۲۷.
نسخهٔ حاضر تا اواخر مقالهٔ ششم و از انجام افتادگی دارد.
خط: شکسته نستعلیق. کاتب: دوشنبه ۲۲ ذی‌قعدهٔ ۱۳۰۹ه.
به معاونت پدر کاتب و هنگام خروج کاتب از زنجان و رفتن به اسفورین از دهات قزوین (پایان کتاب اول و نسخه به خط محمّد هادی بن محمّدمهدی زنجانی اصفهانی است که نسخهٔ قبل به شمارهٔ ۶۹۵۴ این کتابخانه نیز به خط اوست).
عناوین به مشکی درشت.
تصحیح شده، رؤوس مطالب در حاشیه به مشکی درشت آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای.
۱۷/۵ × ۲۱/۵ سم. ۱۸۱گ. ۱۷س.
(ثبت ۹۰۲۴۶)

۶۹۵۶

مجموعه

۱. کفایهٔ منصوری (پزشکی ـ فارسی)
=کفایهٔ مجاهدیه
(۲ ر ـ ۱۲ پ)
از: منصور بن محمّد بن احمد بن یوسف بن الیاس شیرازی (۸۰۹ه).
نک: ذریعه، ۱۸/ ۹۸؛ مشار فارسی، ۴/ ۴۰۹۰؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۵۰۱؛ مرعشی، ۹/ ۸۰؛ مجلس، ش ۱/ ۳۱۷۷؛ دانشگاه، ۱۱/ ۲۱۱۷؛ فهرستواره، ۵/ ۳۶۵۲ـ ۳۶۵۳.
فقط مقالهٔ دوم از قسم اول از فن اول را داراست.

۲. آثار حروف = خواص حروف (متفرقه ـ فارسی)
(۱۲ پ ـ ۱۸ ر)
از: غیاث‌الدین علی بن امیران حسینی اصفهانی (ق ۹ه).
در شرح مرموزات کلام ارسطو که: «التنوین فی الحساب مبرم و فی الکتاب محکم و فی الاسم مجسم...».
نگاشته شده به سال ۸۸۰ه در یک فاتحه در ۲۸ حرف و خاتمه.
آغاز: تا سلطان ناطقهٔ انسان که علت غایی ایجاد کون و مکان است در مهد چاربالش تبایع و ارکان از ادیب الرحمن علم القرآن خلق الانسان علمه البیان....
انجام: ...نون اگر کسی را درد معده یا خفقان دل پنجاه... حروف در مطالب برآر باب تجارت و اطهاب طهارت و صدق... اللهم وفقنا الاطلاع علی الاسرار بالنبی و آله الاطهار.

۳. صحت و مرض = حسن و دل = سفرنامهٔ روح = روح و بدن (عرفان ـ فارسی)
(۱۸ پ ـ ۲۱ پ)
از: محمّد بن سلیمان فضولی بغدادی (۹۷۰ه).
نک: ش ۲۳/ ۶۴۸۹.

۴. نفایس الفنون فی عرایس العیون (چند دانشی ـ فارسی)
(۲۳ پ ـ ۲۴ پ)
از: شمس‌الدین محمّد بن محمود آملی (ق ۸ه).
نک: ش ۲/ ۶۵۳۶.
فن ششم از مقال پنجم از قسم دوم در علم مساحت را داراست.

۵. ذخیرهٔ خوارزمشاهی (پزشکی ـ فارسی)
(۲۹ ر ـ ۱۱۵ پ)

از: امیر زین‌الدین اسماعیل بن حسن (حسین) حسینی جرجانی (۵۳۱ه).
نک: ش ۶۵۶۷.
از آفرینش مردم تا بدلهای دارو را داراست.
خط: چهار رسالهٔ اول نستعلیق و رسالهٔ پایانی نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به شنگرف و قرمز. در برگ آغازین نام کتاب اول و تملکی محو شده به سال ۱۲۱۶ه و چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی و دو رباعی شعر فارسی و بین رسالهٔ دوم و سوم یادداشتی در فصد و حجامت و بین رسالهٔ سوم و چهارم جدولی در شناخت امراض و علل و بین رسالهٔ چهارم و پنجم بابی در منافع و مضرات فصد و چند یادداشت پزشکی و نجومی پراکنده و در برگ پایانی یادداشتی در بیان برخی از اقلام سری آمده است، در برخی از برگ‌های رسالهٔ پایانی مهر «دکتر محمود تفضلی» دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای شکلاتی.
کاغذ: رسالهٔ پایانی رنگین.
۱۹/۵ × ۲۹ سم. ۱۱۶گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۹۰۲۹۷)

۶۹۵۷

مجمع الادویه ناصری **(پزشکی ـ فارسی)**
از: مهذب السلطنه علی رضا بن ابوالحسن خان بهرامی تفرشی (ق ۱۴ه).
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۶۸۴؛ مشار فارسی، ۴/ ۴۵۳۰.
خط: نسخ مغلوط. تاریخ کتابت: عبدالحسین بن محمّد حسن دزفولی. تاریخ کتابت: ۲۳ جمادی الاول ۱۳۳۴ه.
عناوین به مشکی درشت.
جلد: تیماج مشکی فرسوده وصله شده.
۱۳/۵ × ۲۰ سم. ۸۰گ. ۱۵س. **(ثبت ۹۰۳۴۹)**

۶۹۵۸

مجموعه

۱. ترجمهٔ عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات **(جغرافیا ـ فارسی)**
(۱پ ـ ۱۷۷پ)
از: ؟
نک: ش ۶۷۱۲.
انجام افتاده: ...تبر برداشتم و بشکافتم آن مکان را در آنجا زر دفن کرده بودند دانستم که این تمثال را برای معرفت گنج ساخته‌اند.

۲. تعبیر خواب حضرت یوسف **(خواب‌گزاری ـ فارسی)**
(۱۷۸ر ـ ۱۸۰پ)
از: ؟
نک: ش ۲/ ۶۸۲۶.
در ۳۷ فصل مختصر و تا فصل ۲۲ را دارا و از انجام افتادگی دارد.
آغاز: بدان که این رساله‌ای است در بیان تعبیر خواب یوسف علیه‌السلام و این رساله برسی و هفت فصل نهاده است فصل اول بدانکه خواب برچهار قسم است....
انجام افتاده: ...و گریختن از شیر هم ظفر بود و یافتن مقصود و گوشت او یافتن مال پادشاه بود و استخوان و مال همچنین باشد.

۳. تعبیر خواب **(خواب‌گزاری ـ فارسی)**
(۱۸۱پ ـ ۲۰۶پ)
از: ؟
نک: ش ۲/ ۶۶۴۸.
همان است که در نفایس الفنون آملی آمده و در کتاب حاضر جداگانه آورده شده است و مشتمل بر ۱۲ باب می‌باشد.

انجام افتاده: ...انگشت و خاکستر و غبار اندیشه باشد بی‌فائده و خصومت و بیماری.

خط: کتاب اول نستعلیق و کتاب دوم و سوم نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ یا اوائل ۱۳ه.

عناوین به شنگرف.

کتاب اول دارای ۹۹ مجلس نقاشی آب رنگ ضعیف که برخی از نقاشی‌ها نیمه تمام و در برخی موارد سفید مانده است، در پشت برگ اول تملکی بدون نام آمده است، در دو برگ پایانی دو یادداشت در دیدن خوابی به سال ۱۲۹۴ و ۱۲۹۶ه و چند یادداشت و نسخهٔ پزشکی پراکنده آمده است، برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند، در برخی از صفحات مهر قطره‌ای شکل «زین‌العابدین» آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج دار جدید.

۱۷×۳۰/۵سم. ۲۰۷گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۳۵۹)

۶۹۵۹

مجموعه

۱. فرهنگ لغات اختیارات بدیعی **(لغت پزشکی ـ فارسی)**

(۱پ ـ ۲۴پ)

از: زین‌الدین علی بن حسین انصاری، حاج زین عطار (۸۰۶ه).

همان است که در خاتمهٔ اختیارات بدیعی آمده است.

۲. تحفة النوادر مقبول الخواطر **(لغت پزشکی ـ فارسی)**

(۲۶ر ـ ۳۶پ)

از: شمس‌الدین بن معزالدین بن جمال‌الدین بن کریم‌الدین طبیب کازرونی.

مؤلف به مدت ۱۷ سال در بلاد هند و عرب گشته و حاصل تجربیات خود را در واژه‌های پزشکی فارسی و عربی و معادل آن به لغات هندی را به ترتیب حروف الفبا در رسالهٔ حاضر گردآورده است.

آغاز افتاده: در باب مشکلات ادویه جمیع اطبا و غیره در این باب مشکل مانده بودند و این کمینهٔ حقیر... مدت هفده سال در هند و عرب گردیده بودم و ازهر بابی مسأله‌ای تحقیق کرده ....

انجام افتاده: ...مشک به هندی کستوری گویند مشمش میویز است به هندی داک گویند.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. هر دو رساله تصحیح شده است، روی برگ اول یک دعا و یک یادداشت پراکنده و بین رسالهٔ اول و دوم یک نسخهٔ پزشکی و در دو برگ پایانی چند یادداشت پزشکی آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۱۲/۵×۱۸سم. ۳۸گ. ۱۴س. **(ثبت ۹۰۳۷۷)**

۶۹۶۰

مجموعه

۱. شافیه **(پزشکی ـ فارسی)**

(۲پ ـ ۴۴پ)

از: غیاث‌الدین منصور بن محمّد دشتکی شیرازی (۹۴۸ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۰۸؛ مرعشی، ۱۷/ ۱۴۸؛ آستان معصومه، ۲/ ۳۱؛ نشریه، ۱۱/ ۱۰۳.

۲. جامع الفوائد **(پزشکی ـ فارسی)**

(۴۵پ ـ ۶۰ر)

از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).

نک: ش ۴/ ۶۴۸۹.

۳. رساله‌ای در طب **(پزشکی ـ فارسی)**
(۶۰ پ ـ ۶۲ ر)
از: فاضل بن فاضل کاتب نسخه (ق ۱۱ه).
چند نسخهٔ پزشکی در داروها و طریق آشامیدن و روش ساختن قرصها از کتاب‌های مختلف پزشکی.
آغاز: بندهٔ عامل فاضل بن فاضل معروض در دمندان می‌نماید که این چند کلمه‌ای است در بیان ادویه و دارو و طریق آشامیدن و روش ساختن اقراص که از هر نسخه جمع کرده در این صحایف ثبت نمود....
انجام: ...و در وقت جوشانیدن چوب الخیر در و حرکت دهند غذا شوربا بخورند.

۴. علامات الموت **(پزشکی ـ عربی)**
= قبریه = دلائل الموت
(۶۲ پ ـ ۶۳ ر)
از: بقراط بن ایراقلیس (هراقلیدس) (۲۷۷ق م).
نک: ش ۲/ ۶۶۴۷.

۵. قرابادین **(پزشکی ـ فارسی)**
= مفردات و مرکبات
(۶۴ ر ـ ۷۲ ر)
از: ؟
نک: دانشگاه، ۱۵/ ۴۰۸۵؛ آستان قدس، ۱/ ۵۴۳؛ دائرة المعارف، ۱/ ۲۳۹؛ فهرستواره، ۵/ ۳۷۲۷.
در تمامی موارد بدون نام مؤلف، در نسخهٔ حاضر به ملّا غیاث‌الدین محمّد طبیب نسبت داده شده است.

۶. مجموع الصنایع **(طبیعی ـ فارسی)**
(۷۲ پ ـ ۹۴ پ)
از: ؟
نک: ش ۱/ ۶۶۶۰.
انجام افتاده: ...دو مثقال کافور دانگی مینا حل... شود ده مثقال ذغال دو مثقال و نیم فولاد زر... پنج مثقال و نیم غبار گل زیبق.
خط: نستعلیق. کاتب: فاضل بن فاضل. تاریخ کتابت: شب سه شنبه ۷ جمادی الآخر ۱۰۷۶ه (پایان رساله اول). همو در شب سه‌شنبه نیمهٔ جمادی الثانیه همان سال (پایان رسالهٔ دوم)، همو در جمادی الثانیهٔ ۱۰۷۲ه (پایان رسالهٔ پنجم).
عناوین به شنگرف. در دو برگ آغازین چند یادداشت پراکندهٔ طبی و تملک محمّد علی دیده می‌شود، بین رساله‌ها نیز فوائد پراکنده‌ای در پزشکی آمده است، برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند.
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا ضربی ترنج‌دار، عطف ترمیمی.
۲۰×۲۲ سم. ۹۴گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۹۰۴۲۰)

۶۹۶۱

مجموعه

۱. غیاثیه = طب غیاثی **(پزشکی ـ فارسی)**
(۱ ر ـ ۹۳ ر)
از: نجم‌الدین محمود بن الیاس شیرازی (۷۳۰ه).
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۹۷ـ۳۵۹۸؛ مرکز احیاء، ۳/ ۳۹۲؛ ذریعه، ۱۶/ ۷۳؛ دانشگاه، ۱۴/ ۳۸۸۲؛ مجلس، ش ۱۵/۱ سنا.
آغاز افتاده: انام و قبله جای ابنای آدم است گوی مردی و جوانمردی از امراء عالم و گردن کشان بنی‌آدم برده است....

۲. طب **(پزشکی ـ فارسی)**
(۹۴ پ ـ ۱۰۵ پ)
از: ؟
رساله‌ای در چند فصل کوتاه در پزشکی که در پایان

این رساله به محمّد بن زکریا رازی نسبت داده شده است، نسخه‌ای از این رساله در مرعشی، ۲۳/ ۴ ناشناس، و ملک، ۶/ ۳۸۵ و منزوی، ۱/ ۵۶۱ و گلپایگانی، ۲/ ۲۱۴ و مجلس، سنا، ۲/ ۱۶۵ معرفی شده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... بدانکه حق تعالی این جهان را بیافرید بر دوازده رکن و چهار طبع ....

انجام: ... و روی او چون ستاره افروخته باشد و فواید این معجون را نهایت نیست.

۳. صلاح الصحاح فی حفظ الصحه (پزشکی ـ فارسی)

(۱۰۶ پ ـ ۱۲۷ پ)

از: افضل‌الدین کرمانی.

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۲۶ـ۳۵۲۷؛ نشریه، ۳/ ۳۳۱ و ۱۱/ ۹۳۵.

انجام افتاده: ... و از داروهایی که این... را شاید آنست که بگیر غراب... سفید و عسل از هر یک بیست درم و بجوشانند.

خط: نستعلیق. کاتب: رمضان ۱۰۲۴ه (پایان رسالهٔ اول). تاریخ کتابت: جمادی الاول ۱۰۲۱ه. مکان کتابت: دارالرشاد اردبیل (پایان رسالهٔ دوم).

عناوین به شنگرف. تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، نسخه ترمیم شده است، برخی از برگ‌های رسالهٔ اول رنگین.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار جدید.

۱۱×۱۹/۵سم. ۱۲۷گ. ۱۴س.

(ثبت ۹۰۴۲۶)

۶۹۶۲

مجموعه

۱. حفظ الصحة (پزشکی ـ فارسی)

(۱ ر ـ ۸ پ)

از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).

نک: ش ۳/ ۶۵۶۳.

آغاز افتاده:

ز پرسام و سرسام گویم شنان
به گفته حکیمان همه یک زمان

انجام افتاده:

به فضل الهی ز رنج سلاق
بیا پیش پیشک تو خط عتاق

۲. احکام قران = جامع القرانات = قران علویین (نجوم ـ فارسی)

(۱۰ پ ـ ۵۴ پ)

از: محیی‌الدین بن بدرالدین اناری (ق ۱۰ه).

به دستور برخی از دوستان در زمان شاه اسماعیل صفوی بهادر خان، احکام قران را در یک مقدمه و چند فصل بدون شماره گرد آورده و تا پیشگویی سال ۱۱۱۳ه را داراست.

آغاز: خوبترین کلامی که چون آفتاب جهان تاب و ماهتاب عالمتاب از افق متکلمان ظهور کند و عالم جان را به لمعات انوار معانی چون روز عالم افروز روشن گرداند....

انجام: ... و فتنه پدید گردد که نزدیک نوبت باشد برین اختصار کردیم و از حق تعالی طلب آمرزش داریم و استغفار می‌کنیم.

نک: ذریعه، ۱۷/ ۶۷؛ مرعشی، ۲۵/ ۲۴۱؛ دانشگاه، ۴/ ۸۷۲؛ مجلس، ش ۲/ ۶۲۰۸؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۰۱ ـ ۲۹۰۲.

۳. اختیارات العلائیة فی الاعلام السماویة (نجوم ـ فارسی)

(۶۰ ر ـ ۹۰ ر)

از: فخرالدین محمّد بن عمر رازی (۶۰۶ه).

نک: کشف الظنون، ۱/ ۳ با عنوان: احکام العلائیة، آستان قدس، ۳/ ۲۹۹؛ مرعشی، ۱۶/ ۲۳۱؛ دانشگاه، ۱۱/ ۲۰۰۱؛ سپهسالار، ۳/ ۷۶؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۸۴ ـ ۲۷۸۵.

آغاز افتاده: نزدیک خاطر پس کتابهای استادان چون بطلمیوس و والیس و درینوس و ابوالمعشر بلخی و عمر بن فرحان الطبری ....

۴. ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل (فقه ـ عربی)

(۹۱ پ ـ ۱۱۲ پ)

از: سیّد علی بن محمّدعلی طباطبائی حائری (۱۲۳۱ه).

فقط بخشی از کتاب الطهارة را داراست و از انجام افتادگی دارد.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... و ارکانه اربعة... فی المیاه جمعه باعتبار تعدد افراده و المراد بها الاعم من الحقیقة و المجاز و النظر فی المطلق و المضاف و الآسار ....

انجام افتاده: ... و الذی نفسی بیده لا طیل حین اذهبه الی الخلا متقنعاً بثوبی استحیاء من الملکین اللذین معی و بفحوی هذه الاخبار.

۵. المشاعر (فلسفه ـ عربی)

(۱۱۵ پ ـ ۱۲۲ پ)

از: صدرالدین محمّد بن ابراهیم شیرازی (۱۰۵۰ه).

نک: کشف الحجب، ۵۲۲؛ سذریعه، ۲۱/ ۳۷؛ ایضاح المکنون، ۲/ ۳۲۲؛ هدیة العارفین، ۲/ ۲۷۹؛ التراث العربی، ۵/ ۸۴ـ۸۵؛ کتابشناسی ملّا صدرا، ۲۰۱ـ۲۱۷.

آغاز: فاتحة فی تحقیق مفهوم الوجود و احکامه و اثبات حقیقته و احواله و فیه مشاعر فی بیان انه غنی عن التعریف انیة الوجود اجلی الاشیاء حصوراً و کشفاً ....

انجام افتاده: ... فلا مجال للتفریع هنا فکان اطلاق الاتصاف علی الارتباط الذی بین المرتبة و وجودها.

۶. غنائم الایام (فقه ـ عربی)

(۱۲۳ ر ـ ۱۳۴ پ)

از: میرزا ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (۱۲۳۱ه).

فقط بخشی از کتاب الصلاة را داراست.

آغاز: و هو مشتمل علی مقدمة و فصول... فالصلاة فی اللغة الدعاء و فی اصطلاح المتشرعة هو مجموع الافعال و الصور المعهودة فی ألسنة المتشرعة ....

انجام افتاده: ... فالمشهور استحبابها و ادعی علیه الاجماع فی المعتبر و الظاهر انه اراد مطلق الرجحان و ذهب العلامة و ابن ادریس الی.

خط: نستعلیق. کاتب: سیّد حسن بن محمّد سعید حسینی ساکن بیدگل کاشان. تاریخ کتابت: ذی‌حجهٔ ۱۲۳۱ه (پایان رسالهٔ دوم)، ذی قعدهٔ ۱۲۳۱ه (پایان رسالهٔ سوم).

عناوین در رسالهٔ اول و دوم به شنگرف و در بقیهٔ رساله‌ها نانویس.

برخی از رساله‌ها تصحیح شده‌اند، اوراقی سفید بین رساله‌ها آمده است، چند برگ از آغاز رسالهٔ ششم دوبار تکرار شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.

۱۵/۵×۲۱/۵ سم. ۱۳۵گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۴۲۷)

۶۹۶۳

مجموعه

۱. علاج الامراض (پزشکی ـ فارسی)

(۱ پ ـ ۲۳ پ)

از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۸۷ـ۳۵۸۸؛ ذریعه، ۵/ ۶۸؛ دانشگاه، ۱۷/ ۱۳۹؛ نشریه، ۳/ ۳۱۸.

۲. حفظ الصحه (پزشکی ـ فارسی)
(۲۳ پ ـ ۲۴ پ)
از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).
نک: ش ۳/ ۶۵۶۳.

۳. جامع الفوائد (پزشکی ـ فارسی)
(۲۴ پ ـ ۷۱ پ)
از: یوسف بن محمّد بن یوسف یوسفی هروی (۹۵۰ه).
نک: ش ۴/ ۶۴۸۹.

۴. قصیده‌ای در طب (پزشکی ـ فارسی)
(۷۲ ر ـ ۷۳ ر)
از: ؟
شاید از کارهای یوسفی هروی باشد.
در ۷۴ بیت.
آغاز:
گـرده‌ات ای کـه سست آمـده است
گـوش کـن گـوش گـفتهٔ حکـما
انجام:
نـرم سـازد شکـم و نـیک بـود
دفع سـم را و قـوی گـردد بـاه

۵. منتخب قرابادین شفائی (پزشکی ـ فارسی)
(۷۳ پ ـ ۱۱۶ ر)
از: میرزا محمّد.
گزیده‌ای از کتاب قرابادین شفائی (یـا قـرابـادین مظفری) میر مظفر شفائی اصفهانی را در رسالهٔ حاضر به ترتیب اصل گردآورده و در ۹ ربیع الاول ۱۰۶۴ه از آن فارغ شده است.
آغاز: الحمد للّه الحکیم العلیم... اما بعد این مختصر منتخبی است از ادویهٔ مرکبه که طبیب حاذق و حبر مدقق مولانا مظفر بن محمّد الحسینی الشفایی از کتب موثوقهٔ حکمای متقدمین و متأخرین ....
انجام: ...عسل صاف به قدر احتیاج به دستور معهود معجون سازند شربتی یک مثقال بعد از چهل روز تمام.

۶. منتخب منافع بقول (پزشکی ـ فارسی)
(۱۱۶ ر ـ ۱۱۷ پ)
از: ؟
۲۳ باب مختصر است در خواص برخی از گیاهان.
آغاز: این منتخب نسخه‌ای است که بعضی از حکما در منافع بقول جمع کرده‌اند مشتمل بر بیست و سه باب باب در منافع سداب هر که یک شاخ سداب را بخاید درد معده را دفع کند....
انجام: ...و بلغمی مزاج را مفید بود و مالیدن او بعد از خاییدن بر جایی که کژدم گزیده درد ساکن کند.
خط: نستعلیقِ میرزا مـحمّد بـن سـلطان مـحمّد اردبیلی، جمادی الاول ۱۰۴۱ه (پـایان رسـالهٔ دوم)، احمد، جمعه نیمهٔ ذی‌حجهٔ ۱۰۶۶ه (پایان رسالهٔ سوم و کاتب تاریخ کتابت را در سه بـیت آورده است)، میرزا محمّد، ۹ ربیع الاول ۱۰۶۴ه (پایان رسالهٔ پنجم و همو مـؤلف رسـاله است و شاید همان کاتب رسالهٔ اول میرزا مـحمّد بـن سلطان محمّد اردبیلی باشد).
عناوین به شنگرف یا مشکـی درشت. تـمامی رساله‌ها تصحیح شده‌انـد و رسـالهٔ پـنجم بـا اضافات در حـاشیه، در بـرگ آغـازین چـند یادداشت پراکندهٔ پزشکی و ماده تاریخ فوت ملّا میرزا محمّد ملقب به محقق به سـال ۱۰۷۷ه موافق با جملهٔ «شده دیگر محقق ملحق حـق» دیده می‌شود.
لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته ضـربی تـرنج‌دار، عطف قهوه‌ای روشن.

۱۰×۱۷سم. ۱۱۷گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۹۰۴۲۹)

۶۹۶۴

مجموعه

۱. القانونچه **(پزشکی ـ عربی)**
(۱پ ـ۵۸پ)
از: قاضی محمود بن محمّد بن عمر چغمینی خوارزمی (۶۱۸ه).
نک: ش ۲/ ۶۵۳۳.

۲. ترجمهٔ برء الساعة **(پزشکی ـ فارسی)**
(۵۹پ ـ۶۶پ)
از: ؟
نک: ش ۶/ ۶۶۷۹.
انجام افتاده: ... پنبه چرب کرده در ته آن جراحت گذارند که چرک آمدن باز داشته زود خوب شود، باب بیست و یکم.

۳. علامات الموت **(پزشکی ـ عربی)**
= القبریه = دلائل الموت
(۶۷ر ـ۶۹پ)
از: بقراط بن ایراقلیس (هراقلیدس) (۲۷۷ق م).
نک: ش ۲/ ۶۶۴۷.
تا علامت ۲۴ را داراست و از انجام افتادگی دارد.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۲۵۲ه (پایان رسالهٔ اول).
عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد، در برخی از برگ‌ها مهر بیضوی «عبده محمّد علی» آمده، نسخه ترمیم شده.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار جدید.
۱۱/۵×۱۷سم. ۶۹گ. ۱۲س.
(ثبت ۹۰۴۳۲)

۶۹۶۵

مجموعه

۱. القانون **(پزشکی ـ عربی)**
(۱پ ـ۸۵پ)
از: شیخ الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).
نک: ش ۶۵۶۸.
نسخهٔ حاضر مشتمل بر مقالهٔ اول تا پایان مقالهٔ پنجم از طبیعیات را داراست.

۲. القانونچه **(پزشکی ـ عربی)**
(۱۰۱پ ـ۱۵۲ر)
از: قاضی محمود بن محمّد بن عمر چغمینی خوارزمی (۶۱۸ه).
نک: ش ۲/ ۶۵۳۳.

۳. اسهال **(پزشکی ـ فارسی)**
(۱۵۳پ ـ۱۹۲پ)
از: ؟
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۲۸۲؛ مرعشی، ۱۶/ ۳۱۱ از محمّد سعید حکیم، مرکز احیاء، ۱/ ۳۴۴ از محمّد سعید حکیم، مجلس، ۲۳/ ۵۲۵ـ۵۲۷.

۴. ترجمهٔ طب کیمیاوی **(پزشکی ـ فارسی)**
(۱۹۹پ ـ۲۵۸پ)
از: ؟
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۵۰ـ۳۵۵۱.
همان است که در ۳ جزء از براکلسوس مشهور است و نسخهٔ عربی آن در همین فهرست به شمارهٔ ۱/ ۶۶۴۱ معرفی شده است.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۲۰۸ (یا ۱۲۸۰ه) (پایان رسالهٔ اول)، پنجم ربیع الثانی ۱۲۷۰ه جهت فرزندش میرزا کاظم طبیب (پایان رسالهٔ

دوم)، نستعلیق، حسین بنابی، سال ۱۲۶۳ه (پایان رسالهٔ چهارم).

عناوین به قرمز در سه رسالهٔ آغازین و در رسالهٔ چهارم به مشکی درشت یا نانویس، بین رساله‌ها برگ‌های سفیدی گذاشته شده است، روی برگ اول رسالهٔ دوم یادداشتی از کاتب در اینکه نسخه را جهت فرزندش نگاشته با مهر مربع «المتوکل علی اللّه عبده محمّدهادی» دیده می‌شود، رسالهٔ دوم دارای حواشی.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۵/۵ × ۲۱ سم. ۲۵۸گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۵۰۷)

۶۹۶۶

تشریح بدن انسان **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ژاکوب ادوارد پولاک اتریشی، ترجمهٔ محمّد حسین افشار.

نک: ش ۱/ ۶۹۲۸.

آغاز افتاده: عصبی از منبت خود افتراق یابدبه واسطهٔ وارد نیامدن حکمی بر او و عملش فانی خواهد شد و اما نسج اعصاب بدانکه مادهٔ آنها جسمی است....

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین به مشکی درشت یا نانویس.

جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

۱۱×۱۸سم. ۸۰گ. ۱۴س. **(ثبت ۹۰۵۲۰)**

۶۹۶۷

مجموعه

۱. خرقه **(پزشکی ـ فارسی)**

(۲ ر ـ ۴۵ ر)

از: مرتضی قلی خان بن حسن خان شاملو (ق ۱۱ه).

نک: ش ۲/ ۶۶۵۳.

خطبهٔ کتاب افتاده است.

۲. رساله‌ای در طب **(پزشکی ـ فارسی)**

(۵۵ پ ـ ۶۹ ر)

از: ؟

رساله‌ای است در پزشکی مشتمل بر ۱۷ باب مختصر بدین عناوین:

باب اول: در صفت تریاقات و ترتیب آن.

باب دوم: در صفت شرابها و گلاب و سکنجبین.

باب سوم: در صفت جوارشها و معجونها.

باب چهارم: اندر مطبوخها.

باب پنجم: در لعوق.

باب ششم: در قرصها.

باب هفتم: اندر حبها.

باب هشتم: اندر صفت ضماد.

باب نهم: در مسهل و قی کردن.

باب دهم: اندر صفت داروی کرم شکم.

باب یازدهم: اندر صفت روغنها.

باب دوازدهم: اندر طلاها.

باب سیزدهم: در تکمید.

باب چهاردهم: در بنادق.

باب پانزدهم: در داروهای چشم.

باب شانزدهم: اندر شیاف و صفته.

باب هفدهم: در صفت سفوفات.

آغاز افتاده: باب اول در صفت تریاقات و ترتیب آن تریاق کوچک نیک بود زهرهای کشنده و گزندگان را بستاند صعتر فارسی و ابنسون رومی از هر یک درمی....

انجام: ...رب سوس و تخم کدو و شیر خشت و کتیرا هر یک برابر بکوبند شربتی ده درم نافع باشد ان شاء اللّه تعالی.

۳. عین الخواص **(پزشکی ـ فارسی)**

(۶۹ ر ـ ۷۴ پ)

از: ابونصر بن رستم دیلمانی اسفراینی.
نک: فهرستواره، ۵/ ۳۵۹۵؛ منزوی، ۱/ ۵۷۰؛ کشف الظنون، ۲/ ۱۱۸۲؛ نشریه، ۴/ ۶۵۷.
در پنج باب ـ یا فصل ـ بدین عناوین:
باب اول: در خاصیت طبایع انسان.
باب دوم: در خاصیت سباع و وحوش و طیور.
باب سوم: در خاصیت نباتات و اشجار.
باب چهارم: در مأکولات و حبوبات و غیرها.
باب پنجم: در جواهر و زر و سیم و سنگ و غیره.
آغاز: این نسخهٔ عین الخواص است که ابونصر اسفراینی... تألیف کرده بود به تازی و در تاریخ سنهٔ ست و عشرین و ستمائهٔ خداوند ملک اعظم....
انجام: ...نوع دیگر اگر زنگار در رصاص مالند رنگ زنگار گیرد که فرق نتوان کرد و مجربست و آزموده است.

۴. باه‌نامه (پزشکی ـ فارسی)

(۷۴ پ ـ ۷۷ ر)
از: ابوالمظفر هبةاللّه بن محمّد بن اردشیر (ق ۶ه).
نک: ش ۶/ ۶۵۲۱.
فقط چهار باب آغازین را داراست.

۵. ادویهٔ مفرده و مرکبه (پزشکی ـ فارسی)

(۸۱ ر ـ ۱۳۹ پ)
از: ؟
در منافع ادویه و اغذیه و اشربهٔ مفرده و مرکبه به ترتیب حروف الفبا با مقدمه‌ای در بیان الفاظ مصطلحه در این باب.
ظاهراً برگرفته از تحفة المؤمنین می‌باشد.
آغاز: باب در بیان منافع ادویه و اغذیه و اشربهٔ مفرده و مرکبهٔ مشهوره که منافع او به تجربه در آمده باشد چه در کتابها بسیار اسماء ادویه مذکور است و ماهی الا اسماء سمیتموها انتم و آباؤکم....
انجام افتاده: ...و سودمند بود جهت ربوو دردسر و جذام و برص و خلطها که در گرده و مثانه بود و بگدازد و خلطهای سیاه سوخته.

۶. مجربات پزشکی (پزشکی ـ فارسی)

(۱۴۰ ر ـ ۱۴۴ پ)
از: محمّد ابراهیم (ق ۱۴ه).
برخی از نسخه‌های پزشکی که به تجربه رسیده است را از کتاب‌های طبی جهت فرزندش گرد آورده است به سال ۱۳۳۱ه.
آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد این رسالهٔ حکمت از جمیع کتابهای بزرگ طب استخراج شده و منتخب شده و به تجربه رسیده....
انجام: ...رفع بثورات سوداء آب سدر بشوید بعد با روغن خاکستری یا وازلین بمالد نافع است.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به شنگرف.
در برگ اول چند یادداشت پزشکی پراکنده و بین رسالهٔ اول و دوم چند یادداشت به نقل از مجربات کمال‌الدین حسین جیلانی و زکریای رازی و خواجه رشید و ابن سینا و عمادالدین محمود و بین رسالهٔ چهارم و پنجم یادداشتی به نقل از میر محمّد علی ساکن لاهور و طرق ساختن روغن و رنگ کردن کاغذ و ساختن مرکب و نگاشتن زر و نقره آمده است، در ۱۵ برگ پایانی چندین نسخهٔ پزشکی به نقل از اهل بیت(ع) و برخی از خواص چهل اسم اعظم ـ تا اسم سیزدهم ـ و چند صورت اجاره نامه و وصیت نامه و قبالهٔ نکاح و وکالت نامه آمده است.
برخی از برگ‌ها ترمیم شده‌اند.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.
۱۳/۵×۲۰/۵ سم. ۱۵۹گ. ۱۴س.
(ثبت ۹۰۵۲۹)

۶۹۶۸

کتابی در طب **(پزشکی ـ فارسی و عربی)**

از: ؟

کتاب نسبتاً مفصلی است در پزشکی که مطالب متفرقه‌ای را با استفاده از برخی کتاب‌های طبی در ابواب و فصولی گردآورده است که این عناوین در آن دیده می‌شود:

تدبیر مسافران از کتاب قسطا بن لوقا.
باب چهارم: در وجع گوش و علاج آن.
باب پنجم: در زکام و نزله و سرفه.
باب سوم: در علتهایی که از وزیدن بادهای مختلفه و تغییر هوا پدید آید.
علاج امراض فم و دندان و لسان و سایر اجزای آن.
امراض صدر و ریه و قلب و تنگی نفس.
امراض روده و معده و مقعد.
معالجات امراض کلیه و مثانه و مجاری بول.
باهیات از منعظات و ممسکات و غیرهما.
خلق‌الشعر و ابطاله.
در امراض مخصوص زنان.
در اوجاع ظهر و مفاصل.
در تب و اقسام آن.
در تدبیر وبا و شرب سموم.
باب: در بیان درد سر.

ظاهراً نسخهٔ حاضر از چند رساله تشکیل شده است که آغاز و انجام آنها افتاده و درهم صحافی شده‌اند لذا نسخه به طور کلی از هم پاشیده است.

آغاز افتاده: اسطوخودوس و بسفانج همه را بکوبد و بپزد و خمیر کند به مویز طایفی و تناول فرمایند مثل یک جوز پیش از خواب پس آن دفع صرع می‌کند....

انجام افتاده: ...و نیکو حل کند در آب و در گوش بچکاند پس آن تسکین می‌دهد در وقت ان شاء اللّه در صرع علاجش آن است که بگیرد افتیمون و عاقر....

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ هـ.
عناوین به شنگرف. به خط کاتب تصحیح شده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای جدید.
۹/۵×۱۵ سم. ۲۵۰ گ. ۱۱ س. **(ثبت ۹۰۵۶۸)**

۶۹۶۹

شرح تحریر المخروطات **(هندسه ـ عربی)**

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲هـ).

نک: ملی، ۸/ ۲۶۷ با عنوان: شرح سبع مقالات، عکسی مرعشی، ۲/ ۳۸۶؛ ذریعه، ۲۰/ ۲۲۱.

نسخهٔ حاضر مشتمل بر شرح مقالهٔ پنجم تا هفتم کتاب می‌باشد.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۴ هـ.
متن با خطی قرمز برفراز آن نشانی دارد، جای اشکال هندسی سفید مانده.
صفحات مجدول به قرمز.
تصحیح شده به خط کاتب.
جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۱۳×۲۰/۵ سم. ۷۸ گ. ۲۰ س. **(ثبت ۹۰۵۸۹)**

۶۹۷۰

مجموعه

۱. بیست باب **(اسطرلاب ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۲۳ ر)

از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴هـ).

نک: ش ۶۷۳۲.

در نسخهٔ حاضر کاتب عبارت مؤلف را در پایان نسخه آورده و چنین نگاشته که در جمادی الاول سال ۹۰۰هـ تألیف آن پایان یافته است.

۲. هیئت = فتحیه **(نجوم ـ فارسی)**
(۲۵ پ ـ ۶۲ ر)
از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).
نک: ش ۶/ ۶۴۵۵.

۳. کبری **(منطق ـ فارسی)**
(۶۴ پ ـ ۷۵ پ)
از: میر سیّد شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ه).
نک: ش ۱/ ۶۵۳۹.

۴. کبری منظوم **(منطق ـ فارسی)**
(۷۶ ر ـ ۷۸ پ)
از: شرف بن محمّد داود.
نک: مجلس، ش ۵/ ۳۳۷۲.

۵. صغری **(منطق ـ فارسی)**
(۷۹ پ ـ ۸۲ ر)
از: میر سیّد شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ه).
نک: ش ۲/ ۶۵۴۸.

۶. حساب **(حساب ـ فارسی)**
= میزان الحساب = زبدة الحساب
(۸۳ پ ـ ۱۲۱ پ)
از: علاءالدین علی بن محمّد قوشچی (۸۷۹ه).
نک: ش ۳/ ۶۴۷۶.
خط: نسخِ عبدالائمة بن عبدالحسین جامعی عاملی، ۲۰ شعبان ۱۱۰۰ه در کرمان (پایان رسالهٔ اول)، همو در پنجشنبه ۲۵ شوال ۱۱۰۰ه در کرمان (پایان رسالهٔ دوم)، همو در شنبه ۱۶ ذی‌حجه ۱۱۰۰ه در همان مکان (پایان رسالهٔ سوم)، همو در ۱۲ ربیع الاول ۱۱۰۱ه (پایان رسالهٔ پنجم)، همو در ۷ صفر ۱۱۰۱ه در کرمان (پایان رسالهٔ ششم).
عناوین و اشکال هندسی و جدول‌ها به شنگرف.
تمامی رساله‌ها به خط کاتب تصحیح شده است، برخی از رساله‌ها دارای حواشی مفصل و در رسالهٔ دوم حواشی با عناوین «اسد» و «میر سلطان محمّد غفر له» دیده می‌شود، در برگ آغازین چند یادداشت پراکنده و مهرهای مربع «عبده محمّدرضا الحسینی» و «محمّدرضا بن رضی‌الدین محمّد الحسینی» دیده می‌شود، پس از رسالهٔ اول جداولی در طول جغرافیائی برخی از شهرها و پس از رسالهٔ دوم اشعاری از خواجه نصیرالدین طوسی در تقسیمات موجود با شرح مختصری از آن و یادداشتی مشجر در علم منطق و در دو برگ پایانی چند انشای پراکنده دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا و فرسوده.
۱۲/۵×۱۸/۵سم. ۱۲۳گ. ۱۷س.
(ثبت ۹۰۵۹۵)

۶۹۷۱

حل و عقد **(نجوم ـ فارسی)**
از: قطب‌الدین عبدالحی بن عزالدین حسینی لاری (پس از ۱۰۲۷ه).
نک: مرعشی، ۵/ ۲۱۰؛ دانشگاه، ۴/ ۸۸۳؛ سپهسالار، ۴/ ۳۴۰؛ ملک، ۲/ ۲۱۷؛ فهرستواره، ۴/ ۲۹۱۵ـ ۲۹۱۶؛ نشریه، ۳/ ۴۵.
خط: نستعلیق و برخی صفحات شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین به شنگرف، جدول‌ها به مشکی و شنگرف و برخی از آنها نانویس مانده. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و تملک محمّد حسین بن نائب الصدر به سال ۱۲۹۱ه و یادداشتی در زیر این تملک که صاحب خط را پدر رحمت علی شاه و

معصوم علی شاه صاحب طرائق الحقائق دانسته، دیده می‌شود.

جلد: تیماج سبز بدون مقوا.

۱۶/۵×۲۵سم. ۱۳۹گ. ۱۸س.

(ثبت ۹۰۶۴۰)

۶۹۷۲

ادویهٔ مفرده و مرکبه **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ؟

بیاضی است که در آن به بیان داروهای گیاهی به ترتیب حروف الفبا و خواص هر یک و کیفیت ترکیب آنها پرداخته است. سپس مختصری در طریقهٔ اصلاح و احراق و غسل ادویه و مجملی از اوزانی که در کتاب‌های طبی مذکور شده آورده است و پس از آن به طریقهٔ ساختن برخی از قرصها و شربتها و مرهمها و معجونها و جوارشات اشاره کرده است. شاید نسخهٔ حاضر برگرفته از مباحث مختلف تحفهٔ حکیم مؤمن باشد.

آغاز: در ذکر بعضی از ادویهٔ مفرده و بعضی از مرکبه که اضافهٔ بدان ادویهٔ مفرده می‌شوند به فارسی و به ترتیب حروف تهجی اجر ضماد آن با آبغوره جهت شرا و منع ظهور آن و با سرگین گاو جهت اورام بلغمی ....

انجام: ...با مومیائی و سریشم ماهی ضماد نمایند بعد از آنکه از روغن کنجد چرب کرده باشد.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: یکشنبه ۹ ذی‌قعدهٔ ۱۲۸۳ه به خواهش آقا میرزا نصرالله.

عناوین به قرمز. سطرها چلیپا و راسته.

روی برگ اول تملکی از وزیری الهی به سال ۱۳۰۲ه و در بسیاری از برگ‌ها امضای وی دیده می‌شود، در برگ‌های پایانی متفرقاتی به خطی غیر خط اصل در پزشکی آمده است.

جلد: تیماج دو رو، رو قرمز بدون مقوا، عطف و دور و اندرون تیماج قهوه‌ای.

کاغذ: الوان.

۱۰/۵×۱۷سم. ۱۲۸گ. ۱۲س.

(ثبت ۹۰۶۴۲)

۶۹۷۳

عجالهٔ نافعه **(پزشکی ـ فارسی)**

از: حکیم محمّد شریف خان بن اکمل خان شاه‌جهان‌آبادی دهلوی (ق ۱۳ه).

نک: ذریعه، ۱۵/ ۲۲۳؛ منزوی، ۱/ ۴۰۸؛ مشار فارسی، ۳/ ۳۴۹۴؛ فهرستواره، ۵/ ۳۵۸۲.

خط: نستعلیق هندی. کاتب: میر حیدر. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده و در برخی از برگ‌ها امضای بلاغ دیده می‌شود. عطف کتاب را موریانه آسیب رسانده.

جلد: گالینگور سبز، عطف و گوشه‌ها تیماج عنابی.

۲۰/۵×۲۹سم. ۱۴۸گ. ۲۷س.

(ثبت ۹۰۶۵۰)

۶۹۷۴

شمس الهندسة **(هندسه ـ فارسی)**

از: محمّد فخرالدین بن ابوالفتح خان تیغ جنگ، ملقب به شمس الامراء (۱۲۷۷ه).

نک: منزوی، ۱/ ۲۰۸؛ مشار فارسی، ۳/ ۳۳۰۶؛ فهرستواره، ۴/ ۲۷۰۶ـ۲۷۰۷.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۳ یا اوائل ۱۴ه.

عناوین به مشکی درشت و شنگرف، اشکال هندسی دقیق و زیبا به مشکی و شنگرف. نسخه از موریانه آسیب مختصری دیده.

جلد: گالینگور زرشکی با جدول‌کشی ضربی، عطف تیماج مشکی.

۲۱×۳۴سم. ۱۰۰گ. ۱۷س. **(ثبت ۹۰۶۵۳)**

۶۹۷۵

شرح الاسباب و العلامات (پزشکی ـ عربی)

از: برهان‌الدین نفیس بن عوض کرمانی (۸۴۲ه).

نک: ش ۶۹۴۴.

آغاز افتاده: من الاحوال الثلاثة و متقدماً علیها بالذات کالکاین عن الاحتراق فی الشمس و غیرها کالنار فان المسخن بالفعل کالشمس مثلاً....

انجام افتاده: ...و ذلک یدل علی ان الطبیعة ارسلت مادة جیدة کثیرة الیه فرشحت عن المسام فکانه فضل زائد من کثرة ما توجه الی العضومن الدم.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین و نشانی متن به شنگرف.

تصحیح شده با حاشیه‌نویسی اندک.

لبهٔ برخی از برگ‌ها ترمیم شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۴/۵ × ۲۱ سم. ۳۰۶گ. ۲۰ س.

(ثبت ۹۰۶۵۷)

۶۹۷۶

فوائد افضلیه (پزشکی ـ فارسی)

از: علی افضل بن محمّد امین قاطع قزوینی (ق ۱۱ه).

نک: ش ۶۶۱۰.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ربیع الاول ۱۱۵۳ه.

عناوین به شنگرف و رؤوس مطالب در حاشیه به قرمز آمده است.

نسخه تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، برخی از برگ‌های کتاب ترمیم فنی شده است، روی برگ اول چند یادداشت پزشکی پراکنده و یادداشت استکتاب نسخه با مهر مربع «بندهٔ آل محمّدعلی» و تملک محمّد امین بن عبد... طبیب کاشانی (که مقداری از نام پدر در ترمیم از بین رفته) و دو تاریخ تولد یکی به سال ۱۲۰۹ه (یا ۱۲۹۰ه) دیده می‌شود، در برگ پایانی چند یادداشت پزشکی و دعا یکی به خط محمّد مقیم بن قنبر علی (که شاید کاتب نسخه باشد) در ربیع الاول ۱۱۵۳ه به خواهش ملّامحمّد علی آمده است.

جلد: تیماج قرمز سرطبل‌دار، عطف و دور تیماج مشکی ترمیمی.

۲۰ × ۲۸/۵ سم. ۵۰۹گ. ۲۴ س.

(ثبت ۹۰۶۸۵)

۶۹۷۷

شرح اربع مقالات بطلمیوس (نجوم ـ عربی)

از: ابوالحسن علی بن رضوان بن جعفر (۴۵۳ه).

نک: التراث العربی، ۳/ ۲۴۱؛ هدیة العارفین، ۱/ ۶۸۸ـ۶۸۹؛ ذریعه، ۱۳/ ۶۸؛ مجلس، ش ۳۷۸۹.

خط: نسخ زیبا. کاتب: عبداللّه. تاریخ کتابت: ۱۴ رجب ۱۲۷۱ه. مکان کتابت: مشهد امام رضا(ع) و کتابت دو ماه طول کشیده.

عناوین به قرمز و متن با خطی آبی بر فراز آن نشانی دارد. تصحیح شده و در برگ پایانی امضای بلاغی ظاهراً از کاتب آمده است، صفحات مجدول به قرمز با کمندی قرمز، دارای حواشی مختصر با عبارات «عبداللّه بن محمّد غفر لهما» و «لاستاذنا منجم‌باشی دام ظله»، «فی حضرة مولانا و استاذنا سید جعفر در بلدهٔ رشت ۱۲۷۹»، در برگ ۱۳۰ یادداشتی نجومی از عبدالباقی منجم‌باشی آمده و در پایان نقل کرده که به سال ۱۲۶۲ه مرض وبا در تهران و عراق ایران شیوع یافت و وی به همراه فرزندش مهدی خان به شمیرانات تهران فرار کرده است و در پی آن یادداشت دیگری از کاتب عبداللّه بن محمّد به سال ۱۲۷۲ه آمده که نقل کرده در ۱۲۶۷ه در

اصفهان بوده و مرض وبا شدت یافته و به سال ۱۲۷۰ه و ۱۲۷۲ه نیز دوباره این مرض عود کرده است، روی برگ اول نام کتاب و مهر بیضوی «محمّد بن عبداللّه» آمده است.
جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول‌کشی ضربی.
۲۰×۳۳سم. ۲۱۰گ. ۲۵ س. **(ثبت ۹۰۷۰۶)**

۶۹۷۸

یادداشتهای پزشکی **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ؟

یادداشت‌های پزشکی پراکنده‌ای است که مؤلف با عناوین «مطلب ـ مطلب» گردآورده و به آنها شمارهٔ مخصوص داده است و در آن به مباحث مختلف پزشکی و قرابادین به ترتیب حروف الفبا پرداخته است با در نظر گرفتن پزشکی فرنگ.

نسخهٔ حاضر از مطلب ۴۳ تا ۹۹۱ را داراست.

آغاز: مطل ۴۳: اذن الدب برگ و گل او در طب فرنگیان به مقدار ده مثقال دم کردهٔ او در نیم من تبریز آب استعمال است به جهت تلیین و اخراج بلغم و نافع است از برای ضیق النفس و نزله قصبه الریه ....

انجام: ...به خصوص در اوقات خلاء معده آنها را استعمال نکنند بل در حین غذا و یا در اواخر اوادویه یُدیه را میل نمایند.

خط: شکسته نستعلیق. به خط مؤلف، سال ۱۳۰۰ه.

عناوین با خطی مشکی بر فراز آن نشانی‌دارد.

عنوان برخی از مطالب آمده و شرح آن سفید مانده است و برخی از مطالب هم نانویس، در شش برگ پایانی یادداشت‌های پراکنده‌ای به خط مؤلف آمده است.

جلد: تیماج دو رو بدون مقوا و فرسوده، روقهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار، اندرون مشکی.

۱۰/۵×۱۷سم. ۲۸۳گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۹۰۷۳۸)

۶۹۷۹

مجموعه

۱. تشریح الافلاک **(نجوم ـ عربی)**

(۳پ ـ ۷ر)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).
نک: ش ۴/ ۶۴۳۴.

۲. حاشیة تشریح الافلاک **(نجوم ـ عربی)**

(۷پ ـ ۲۳ر)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۰ه).

حواشی پراکنده‌ای که مؤلف بر رسالهٔ خود تشریح الافلاک نگاشته است را کاتب در رسالهٔ حاضر جداگانه گردآورده با عناوین «قوله ـ قوله» و به‌همان ترتیب اصل.

آغاز: الحمد للّه علی افضاله... هذه حواش کتبها الشیخ... علی هامش رسالته التی سماها تشریح الافلاک دونتها و عنونتها تسهیلاً علی الطلاب ....

انجام: ... لان دائرة ارتفاع الشمس حینئذ تمرسمت رأس البلد و مکة معاً و الظل فی سطحها لا محالة.

۳. تفریح الادراک **(نجوم ـ عربی)**
فی توضیح تشریح الافلاک

(۲۳پ ـ ۳۰پ)

از: صدرالدین محمّد بن صادق حسینی (ق ۱۱ه).

نک: فهرستواره، ۴/ ۲۸۶۸؛ نشریه، ۴/ ۴۳۸؛ دانشگاه، ۱۶/ ۴۳۹؛ مجلس، ۹/ ۶۳۲۵؛ مرعشی، ۱۳/ ۱۵۰؛ هدیة العارفین، ۲/ ۲۹۴؛ معجم المؤلفین، ۱۱/ ۲۲۴.

انجام افتاده: ... و اما الجوزهر فهو فلک برأسه لکن لما لم یکن علیه کوکب و کان ظهور.

خط: نستعلیق. کاتب: سیّد نعمت مشهور به میر

آصف بن محمّد باقر. تاریخ کتابت: چهارشنبه غرهٔ ربیع الاول ۱۰۹۳ه (پایان رسالهٔ دوم).
عناوین به مشکی درشت.
تمامی رساله‌ها تصحیح شده‌اند، دو برگ اول رسالهٔ اول به خطی دیگر بازنویسی شده و پس از آن چند برگ افتادگی دارد، رسالهٔ سوم دارای حواشی با عناوین «منه سلمه اللّه»، در سه برگ آغازین یادداشتی دربارهٔ خواجهٔ آصفی و تملکی با مهر بیضوی «العبد المذنب لطف علی بن محمّدکاظم» (صدر الافاضل) و دو یادداشت پزشکی پراکنده و نام رساله‌ها به خط صدر الافاضل مذکور و در سه برگ پایانی نیز چند یادداشت پراکنده به خط همو دیده می‌شود.
جلد: مقوائی ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای.
۱۰×۲۰سم. ۳۵گ. سطرها مختلف.
(ثبت ۹۰۷۸۳)

۶۹۸۰

مجموعه

۱. تشریح الابدان (پزشکی ـ فارسی)
= تشریح منصوری
(۲ پ ـ ۴۳ ر)
از: منصور بن محمّد بن احمد بن یوسف بن الیاس شیرازی (۸۰۹ه).
نک: ش ۲/ ۶۷۴۱.

۲. کفایهٔ منصوری (پزشکی ـ فارسی)
=کفایهٔ مجاهدیه
(۴۴ پ ـ ۲۵۵ ر)
از: منصور بن محمّد بن احمد بن یوسف بن الیاس شیرازی (۸۰۹ه).
نک: ش ۱/ ۶۹۵۶.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ذی‌قعدهٔ ۱۰۱۰ه (پایان کتاب اول)، معزالدین محمّد نائینی، پنجشنبه ۲۲ ماه رمضان ۱۰۱۱ه (پایان کتاب دوم).
عناوین به شنگرف.
تصحیح شده، در اکثر برگ‌ها کلمهٔ وقف دیده می‌شود، دارای حواشی مختصر در نسخه‌های پزشکی پراکنده، در دو برگ آغازین چند یادداشت پزشکی پراکنده و یادداشتی از میرزا ابوتراب جراح که به سال ۱۲۹۵ه در اصفهان چاهی یافتند که جسدی غول پیکر از آن بیرون آوردند و استخوان‌های آن‌را به ظل السلطان نشان دادند و نیز یادداشتی دیگر از همو به سال ۱۲۹۸ه دربارهٔ مردن دوازده هزار نفر به مرض طاعون در عتبات و یادداشتی دیگر از او در تگرگ آمدن به اندازهٔ تخم مرغی در ۱۲۹۸ه در کربلا و چند یادداشت تاریخی در تاریخ به حکومت رسیدن یا فوت پادشاهان صفوی و در پشت برگ دوم وقف‌نامهٔ کتاب از مولانا جمشید به سال ۱۱۳۰ه و در پشت برگ پایانی نیز چند یادداشت پراکنده دیده می‌شود، عکس‌های تشریح بدن انسان در رسالهٔ اول ترسیم نشده و در صفحات سفید مانده مطالب متفرقه‌ای نوشته شده.
در برگ ۲۱ پ چند تاریخ تولد به سال‌های ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۶۷، ۱۰۷۰ و ۱۰۷۳ه دیده می‌شود.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار مجدول.
۱۸/۵×۲۵سم. ۲۵۵گ. ۱۴س.
(ثبت ۹۰۷۹۲)

۶۹۸۱

مجموعه

۱. اقسام حمیات = حمیات **(پزشکی ـ فارسی)**

(۱ پ ـ ۴۴ ر)

از: ابوالقاسم بن محمّد جعفر نائینی اصفهانی (۱۳۲۲ه).

نک: فهرستواره، ۵/ ۳۲۸۹؛ مرعشی، ۵/ ۶۰؛ دانشگاه، ۱۳/ ۳۴۱۴؛ مجلس، ش ۲۰/ ۵۰۷۷؛ نشریه، ۳/ ۳۴۸.

۲. نسخه‌جات **(پزشکی ـ فارسی)**

(۴۴ ر ـ ۹۰ پ)

از: ؟

نسخه‌های پزشکی متفرقه‌ای را بدون فصل‌بندی خاص گرد آورده است.

آغاز: نسخه‌جات صفت حب یاقوت جهت تقویت مزاج و تب لازم تریاک ۵، صمغ عربی ۳، کتیرا ۳....

انجام: ...روزی دو قاشق آش خوری بدهند کپسول اتر و کپسول ترماپین و روغن زیتون در موقع خودش داده می‌شود.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۴ه.

عناوین با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد.

پس از رسالهٔ دوم برگ‌های سفید بسیاری گذاشته شده است که بر روی برخی از آنها یادداشت‌های پراکندهٔ پزشکی دیده می‌شود.

جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج‌دار جدید.

۱۱×۱۸سم. ۲۷۷گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۷۹۷)

۶۹۸۲

تحفة المنجمین = تحفهٔ خانی **(نجوم ـ فارسی)**

از: جلال‌الدین محمّد بن عبداللّه منجم یزدی (ق ۱۱ه).

نک: ش ۲/ ۶۴۸۷.

نسخهٔ حاضر مقالهٔ دوم را داراست.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و جدول‌ها به شنگرف و در برخی موارد ترسیم نشده.

تصحیح شده، در دو برگ آغازین یک دعا و یک بیت شعر فارسی و چند یادداشت پراکندهٔ نجومی و مهر مربع «محمّد کاظم» و تملک جلال‌الدین محمّد بن عبداللّه منجم یزدی (مؤلف کتاب) در جمادی الثانی ۱۰۱۰ه و تملک قطب‌الدین محمّد بن علی شریف لاهیجی (مؤلف محبوب القلوب) و مهر مربع «العبد المذنب حبیب‌اللّه الحسینی» دیده می‌شود، در برگ پایانی یادداشتی در کیفیت عمل به مثلث هندی آمده است، نسخه رطوبت دیده.

جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف تیماج مشکی.

۱۲×۱۸/۵سم. ۱۳۶گ. ۱۵س.

(← تصویر) **(ثبت ۹۰۸۲۹)**

۶۹۸۳

الوجیزة **(اسطرلاب ـ عربی)**

فی معرفة الاسطرلاب

از: محمّد شریف کسنزانی.

رسالهٔ مختصری است در اسطرلاب، نگاشته شده جهت معتمدالدوله ایران با عناوین «دقیقة ـ دقیقة».

آغاز: سبحانک اللهم عن ان یفصح اسطرلاب الالباب عن درجات ارتفاع شأنک أویمسح مقیاس الحواس امتداد ظل احسانک....

انجام: ...و مطالع القوس البلدی أو الاستوائی و المیل و التقویم و العرض و الطالع ببلد لا افق له کما من غیر الآفاقیة و الحمد للّه رب العالمین.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به شنگرف. روی برگی نام کتاب و

تملک لطف‌علی به سال ۱۳۱۹ه دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.
۱۰/۵×۱۷سم. ۱۵گ. ۱۷س.
(ثبت ۹۰۸۵۴)

۶۹۸۴

فوائد پزشکی **(پزشکی ـ فارسی و عربی)**

از: ؟

فوائد طبی پراکنده است به فارسی و عربی برگرفته از کتاب‌های پزشکی که نام این کتاب‌ها و اشخاص در آن دیده می‌شود: طبری در معالجات بقراطی، شیخ در قانون، صاحب ذخیره، خجندی در تنقیح المکنون، فخرالدین رازی، ابن هبل در کتاب المختار، قطب‌الدین در شرح کلیات، مختارات الحاوی لابن التلمیذ، الحاوی زکریای رازی، مطلبی به نقل از حاوی کبیر به نقل از خط مخدومی عماداً محموداً، بیخ چینی به نقل از خط مؤلف عمادالدین محمود، چوب چینی حکیم خباز، چوب چینی صدر الشریعه گیلانی، پادزهر به نقل از خط عماداً محموداً، جامع ابن البیطار، شیخ در ادویهٔ قلبیه، از خط میرزا محمّد حکیم، شرف‌الدین حسن طبیب شیرازی، نجیب‌الدین عبدالهدی، میر غیاث‌الدین منصور شیرازی، میرزا جان، التقسیم و التسخیر رازی، سالک‌الدین محمّد حموی و...

آغاز: فائده اگر عنکبوت را بگیرند و در خرقه بندند و بر صاحب تب ربع بندند شفا بخشد....

انجام نسخه افتاده: ...حلوا جهت فربهی آرد برنج آردمیده آردیتال بهمن سرخ بهمن سفید تودری سرخ.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.
عناوین به شنگرف.
تصحیح شده با حاشیه‌نویسی فراوان، برخی از سطرها چلیپا.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار جدید.
۱۲×۱۹/۵سم. ۸۱گ. ۱۵س. **ثبت ۹۰۸۶۱)**

۶۹۸۵

الشمسیة **(حساب ـ عربی)**

فی الاصول الحسابیة

از: نظام‌الدین حسن بن محمّد قمی نیشابوری (۷۲۸ه).

نک: ش ۲/ ۶۴۷۶.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۹ یا ۱۰ه.
عناوین و جداول به شنگرف.
تصحیح شده و در برگ پایانی یادداشت مقابله‌ای با نسخهٔ تصحیح شده توسط مؤلف دیده می‌شود، در برگ اول و برگ پایانی چند یادداشت پراکنده در حساب و پزشکی دیده می‌شود.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار جدید.
۱۴/۵×۲۳سم. ۱۳گ. سطرها مختلف.
(← تصویر) **(ثبت ۹۰۸۶۲)**

۶۹۸۶

شرح الجبر و المقابلة **(حساب ـ عربی)**

از: ابوالمعالی بن بدرالدین حسن حسینی استرآبادی (ق ۱۰ه).

شرحی است مختصر بر رسالهٔ الجبر و المقابلة خواجه نصیرالدین طوسی.

پیشکش شده به ابوالمکارم صفی‌الدین محمّد بن جمال‌الدین محمّد و فرزندش صفی‌الدین محمّد، تألیف شده به‌درخواست شیخ تقی‌الدین منصور بن شمس‌الدین محمّد عزیزی.

در ۲۴ ماه رمضان ۹۲۹ه در مشهد غروی (نجف اشرف) آن‌را به پایان رسانده است.

آغاز: الحمد لواحد غیر معدود عدد نعمته و لا مکسور ضرب قسمته و الصلاة علی من لا ینجبر نقصان الاعمال الا بتکمیل شفاعته....

انجام: ... و الا فلیرسم بما یرید لاعید الکلام فیه اذا وجدت فرصة من الزمان... و هذا ما اتفق فی الرابع و العشرین من شهر رمضان المبارک.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین و نشانی متن به شنگرف یا با خطی مشکی برفراز آن نشانی دارد.

تصحیح شده، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف آمده است، در سه برگ پایانی مقالهٔ دوم از کتابی در ریاضی در جبر و مقابله دیده می‌شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار جدید.

۱۲/۵×۱۸سم. ۳۲گ. ۱۹س. **(ثبت ۹۰۸۷۱)**

۶۹۸۷

کناش بولس **(پزشکی ـ عربی)**

از: ؟

مؤلف، کتاب جامع ارماسیوس که در هفتاد مقاله نگاشته شده بود، و نیز از کتابی که از آن مختصری جهت فرزندش اسطانت برگزیده بود، بهره برده و کتاب حاضر را در دلائل و اسباب و علاج تمامی بیماریها در هفت مقاله ـ هر یک مشتمل بر چندین باب ـ گردآورده است بدین عناوین:

المقالة الاولی: فی جمیع المذاهب فی تدبیر الاصحا و الاشیاء الخاصة للانسان و اوقات السنة و المزاجات و غیر ذلک، دارای ۱۰۰ باب.

المقالة الثانیة: ذکر الحمیات و ما یحتاج الیه من علمها و الاستدلال علیها، در ۶۰ باب.

المقالة الثالثة: ذکر الامراض التی تعرض للاعضاء من الرأس الی الرجلین و الاظافیر، در ۸۱ باب.

المقالة الرابعة: فیها ذکر الامراض الظاهرة فی الجسد لا فی اعضاء مجدودة بل فی اکثرها، در ۵۸ باب.

المقالة الخامسة: فی لسع الهوام السمیة و عضة الکلب، در ۶۵ باب.

المقالة السادسة: فی ذکر الجراحات و کل ما یعمل بالید من شق أوبط أو اخراج لحم و عظام و ذکر الکسر و الفک، در ۱۲۲ باب.

المقالة السابعة: ذکر قوات جمیع الادویة المفردة و المرکبة التی أجرینا ذکرها فی المقالات المتقدمة، در ۳۱ باب.

آغاز: اولئک یعنی اصحاب النوامیس... فیه المنفعة فی المدن فقط حیث یقدرون علی کتب کثیرة... فانه یعرض لهم النظر... فی المدن فقط أو فی القری أو البراری فی کثیر ....

انجام: ... و ان وضعته امرأة علی أسفل بطنها حرک الطمث و ان وضعه رجل علی اسفل بطنه حرک دم البواسیر صفة حب یؤخذ فیخرج حاما و ما یؤخذ من.

خط: نسخ زیبا. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده، روی برگ اول تملکی با مهر مربع «محمّدحسین موسوی» که کتاب را به فرزندش میرزا جعفر هبه نموده و تملکی محو شده و تملک سیّد محمّد موسوی با مهر مربع ناخوان که کتاب را از اصفهان خریده و مهر مربع «لا اله الا اللاهّ لملک الحق المبین محمّدعلی» دیده می‌شود، در برگ پایانی یادداشتی به نقل از تاریخ الحکماء در شرح حال اسقلیناس کتابت ۱۱۵۸ه دیده می‌شود.

جلد: تیماج قرمز.

۱۳/۵×۲۳/۵سم. ۱۳۲گ. ۲۴س.

(ثبت ۹۰۸۷۵)

۶۹۸۸

میزان الطبایع **(پزشکی ـ فارسی)**

از: تقی‌الدین محمّد بن صدرالدین علی (ق ۱۱ه).

نک: ذریعه، ۲۳/ ۳۱۴؛ دانشگاه، ۱۶/ ۲۹۱؛ مجلس، ش ۳۰ سنا؛ نشریه، ۲/ ۲۵۵؛ فهرستواره، ۵/ ۳۷۴۲.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

رؤوس مطالب در حاشیه به مشکی آمده است، در حاشیهٔ برخی از صفحات نسخه‌های پزشکی پراکنده‌ای دیده می‌شود، برگ‌ها الوان، روی برگ اول و آخر چند یادداشت پزشکی پراکنده آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۱۷/۵×۲۱/۵ سم. ۷۱گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۸۷۸)

۶۹۸۹

منهاج المبتدین **(پزشکی ـ فارسی)**

از: محمّد ابراهیم حسینی.

نک: ذریعه، ۲۳/ ۱۷۴؛ منزوی، ۱/ ۷۵۰؛ مرعشی، ۱۱/ ۱۷۳؛ دانشگاه، ۹/ ۹۷۰؛ فهرستواره، ۵/ ۳۷۳۷ـ ۳۷۳۸؛ نشریه، ۳/ ۴۶.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: یکشنبه ۷ رمضان ۱۲۴۵ه.

عناوین به شنگرف در متن و حاشیه. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی بسیار مختصر، روی برگ اول و دو برگ پایانی چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی آمده.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

۱۵/۵×۲۱ سم. ۱۶۷گ. ۲۲ س.

(ثبت ۹۰۸۷۹)

۶۹۹۰

آلات رصد و اسطرلاب **(اسطرلاب ـ عربی)**

از: ؟

مؤلف پس از فراغ از رسالهٔ اول خود در نجوم، به تألیف رسالهٔ حاضر در بیان آلات رصد و اسطرلاب پرداخته است و آن‌را در یک مقدمه و سه مقاله ترتیب داده است بدین عناوین:

مقدمه: در شناخت نام آلات رصد.

مقالهٔ اول: در بیان معرفت اسطرلاب، در ۱۷ باب.

مقالهٔ دوم: در معرفت صفحهٔ آفاقی اسطرلاب و بقیهٔ انواع آن، در ۱۵ باب.

مقالهٔ سوم: در بیان علم خطوط اسطرلاب، در ۴ باب.

نسخه‌ای از این کتاب در فهرستواره، ۴/ ۲۷۶۱ معرفی شده است.

آغاز: الحمد للّه رب العالمین... اما بعد چون از رسالهٔ نجوم فارغ شدیم ابتدا کردیم به رسالهٔ ثانی در معرفت آلات رصد از اسطرلاب و غیره....

انجام: ...و از جانب دیگر تا مدار سرطان تا مقدار میل کلی منقسم گردانند که آن میل باشد بدان طریق که باز نموده شد و بدین فصل این رساله ختم کرده شد.

خط: نستعلیق. کاتب: عبدالکریم بن حاج محمّد شریف نراقی. تاریخ کتابت: رجب ۱۲۲۲ه.

عناوین به قرمز، اشکال هندسی ترسیم نشده است.

جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج‌دار با جدول‌کشی ضربی.

۱۵/۵×۲۱/۵ سم. ۶۱گ. ۲۲ س.

(ثبت ۹۰۸۸۰)

۶۹۹۱

حل مسائل **(نجوم ـ فارسی)**

از: قطب‌الدین عبدالحی بن عزالدین حسینی لاری (پس از ۱۰۲۷ه).

نک: ش ۶/ ۶۴۳۴.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.

عناوین و جدول‌ها به شنگرف. دارای حواشی مختصر و یک مورد با عنوان «اقل عباد اللّه محمّد شاه»، در برخی از برگ‌ها مهر مربع «اللّه اکبر» دیده می‌شود، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و زمان تألیف کتاب و در برگ پایانی

یادداشتی به خط شیخ عبدالحسین ملقب به شریف‌الدوله به سال ۱۳۴۱ه آمده است.
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار زرین.
۱۴×۲۰/۵سم. ۱۰۰گ. ۱۸س.
(ثبت ۹۰۸۸۱)

۶۹۹۲

شرح بیست باب **(اسطرلاب ـ فارسی)**
از: نظام‌الدین عبدالعلی بن محمّد بیرجندی (۹۳۴ه).
نک: ش ۶۷۸۳.
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۲ه.
عناوین و نشانی متن به شنگرف، اشکال هندسی به مشکی و شنگرف. تصحیح شده، برگ اول بازنویسی شده و روی آن نام کتاب و مؤلف و فهرست ابواب و تملک لطفعلی به سال ۱۳۱۱ه دیده می‌شود، چند سطر پایانی و تاریخ تألیف به خط مجدالدین نصیری تکمیل شده است، در دو برگ پایانی نام کتاب و مؤلف به خط مجدالدین مذکور و یک رباعی شعر فارسی و یادداشتی در طریقهٔ استخراج سهم الغیب آمده است، دارای حواشی مختصر.
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا با جدول‌کشی ضربی.
۱۰/۵×۱۵سم. ۱۹۵گ. ۱۲س.
(ثبت ۹۰۸۸۴)

۶۹۹۳

هدایة الرغیب **(پزشکی ـ فارسی)**
حین الغیاب عن الطبیب
از: سیّد علی اکبر ملقب به صدر الاطباء.
رسالهٔ بسیار مختصری است در پزشکی که مؤلف به درخواست برخی از دوستان خود آن‌را تألیف نموده است تا آنانکه دسترسی به طبیب ندارند بتوانند از آن استفاده نمایند با عناوین «هدایة ـ هدایة» و در مقدمهٔ آن از ناصرالدین شاه قاجار و میرزا علی قلی خان مخبرالدوله وزیر علوم به تجلیل یاد کرده است.
آغاز: شکر و سپاس بی‌قیاس مؤسس الاساسی را در خور و سزاست که به مضمون کنت کنزاً مخفیاً فأحببت ان اعرف فخلقت الخلق لکی اعرف ... .
انجام افتاده: ... پس از یک هفته شیاف ساخته استعمال نمایند که به جهت رفع ظفره بسیار نافع است و بدیدن ظفره به نوعی که معمول به جراح است بعد از استعمال شیافات صحیح.
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.
عناوین به قرمز، صفحات مجدول به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد با کمندی به مشکی. برگ اول دارای سرلوح و کتیبهٔ مرصّع مذهّب و بین سطرها نیز جدول‌کشی شده به زر و مشکی، حاشیهٔ صفحات با گل و بوتهٔ ساده‌ای زرین تزیین شده.
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار جدید.
۱۰×۱۷/۵سم. ۸گ. ۱۱س.
(← تصویر) **(ثبت ۹۰۹۳۲)**

۶۹۹۴

گنج گوهر **(کیمیا ـ فارسی)**
از: ؟
نسخه‌های پراکنده و صحیحی که به مؤلف در علم کیمیا رسیده در مجموعهٔ حاضر گردآمده است و در غرهٔ صفر ۱۲۴۰ه شروع به تحریر آن نموده است، نام این اشخاص در رساله دیده می‌شود: شیخ اسماعیل درویش شیرازی، آقا محمّد علی سنگتراش قمی، حاجی محمّد خان، درویش علی کاشی، آخوند ملّا

عبداللّه انجدانی قمی، استاد فرزند مؤلف علی محمّد و حسینعلی خان آقا زین‌العابدین خواجه، کاظم پولک ساز اصفهانی، آقا علی ساعدساز اصفهانی در شیراز، میرزا محمّد حکیم کهکی.

برخی از نسخه‌ها را مؤلف از شیراز به دست آورده و در یک مورد اشاره کرده که آن‌را در قم نگاشته است.

آغاز: بدانکه آنچه نسخه از هر کجا که به این حقیر رسیده است یا از روی هر نسخهٔ صحیح که دیده‌ام و نوشته‌ام مجموع را به دقت رسیده و مقابله کرده‌ام ....

انجام: ...و یکروز آتش به کنند که ده مثقال بیست من هیمه بسوزد از این قرار و اللّه اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق. کاتب: ظاهراً مؤلف. تاریخ کتابت: ق ۱۳ه.

عناوین به مشکی درشت و نسخ. برگ‌ها الوان.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۱×۱۷سم. ۳۰گ. ۱۲س. **(ثبت ۹۰۹۳۳)**

۶۹۹۵

شرح الاسباب و العلامات **(پزشکی ـ عربی)**

از: برهان‌الدین نفیس بن عوض کرمانی (۸۴۲ه).

نک: ش ۶۹۴۴.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ۹۸۴ه (کاتب در ترقیم پایانی تاریخ کتابت را نیاورده ولی در بالای برخی از برگ‌ها تاریخ کتابت را در ماه‌های مختلف این سال آورده است مانند برگ ۶۸).

عناوین و نشانی متن به شنگرف و در چند مورد به لاجورد، صفحات مجدول به ارغوان. تصحیح شده با حاشیه‌نویسی مختصر، رؤوس مطالب در حاشیه آمده است، کاتب در هر فرم که ۱۰ برگ را شامل می‌شود ـ عدد آن فرم و در برخی موارد روز و ماه تاریخ کتابت را آورده و در یک مورد اشاره کرده که در خانه عبدالقادر کتابت شده است که اولین تاریخ ۲ ربیع الآخر ۹۸۴ه و آخرین تاریخ آن پنجشنبه ۱۹ ذی‌قعدهٔ همان سال می‌باشد، در بدرقهٔ کتاب یادداشتی دربارهٔ کتاب و تاریخ تألیف آن به خط سیّد علی رضا بن حسین بن سلیم سلیم آبادی تنکابنی و در دو برگ آغازین چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی به نقل از رازی و ابن سینا و مقنع و تملک عبداللّه مشهور به وجنی‌زاده و مهر مربع ناخوانی دیده می‌شود، نسخه را موریانه آسیب رسانده است.

جلد: گالینگور سبز.

۱۳/۵×۲۳سم. ۳۷۶گ. ۲۷س.

(ثبت ۹۰۹۳۸)

۶۹۹۶

المیامر = اثولوجیا **(پزشکی ـ عربی)**

از: فخرالدین محمّد بن علی بن ابی‌نصر نیشابوری (ح ۷۶۰ه).

نک: ش ۶۵۹۶.

خط: نسخ. کاتب: غیاث‌الدین حسینی بافرزی. تاریخ کتابت: نیمهٔ ذی‌حجهٔ ۱۰۴۵ه. مکان کتابت: مشهد رضوی.

عناوین به شنگرف. تصحیح شده با حاشیه نویسی مختصر، در دو برگ آغازین چند یادداشت پراکندهٔ پزشکی و در برخی از برگ‌ها مهر بیضوی «المهدی من هدیت» دیده می‌شود. نسخه را موریانه آسیب رسانده است.

جلد: گالینگور سبز.

۱۶/۵×۲۴سم. ۴۰۰گ. ۱۹س.

(ثبت ۹۰۹۳۹)

۶۹۹۷

فوائد فی الطب **(پزشکی ـ فارسی و عربی)**

از: ؟

فوائد پراکنده‌ای در پزشکی را به نقل از نسخه‌ای که از آن تعبیر به «آخوند» می‌نماید گرد آورده است، برخی از فوائد این کتاب به نقل از کتاب الشاهیه و شمس‌الدین بن هلال اردبیلی و تقدمة المعرفة حاوی رازی، یحیی بن خالد، مضار الاغذیه رازی، معالجات ابوالبرکات، کناش فاخر، غنی و منی می‌باشد.

آغاز افتاده: زردهٔ تخم در آن بنهد و پیش از آنکه منعقد شود شکر در آن حل کنند و بر آن باقی ادویه نرم کوفته و بیخته بر آن افشانند....

انجام: ...فالکبد حار یابس و متی رطب فالکبد بارد أو رطب فاذا کان مع الرطوبة الصباغ او مراریه فالکبد حارة رطبة.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ق ۱۱ه.

عناوین به مشکی درشت و نسخ، سطرها چلیپا و راسته. تمامی برگ‌ها ترمیم شده‌اند.

جلد: تیماج مشکی.

۱۸×۲۱/۵ سم. ۱۵گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۹۷۲)

۶۹۹۸

قانون ناصری **(نجوم ـ فارسی)**

از: نجم‌الدوله عبدالغفار بن علی محمّد اصفهانی (۱۳۲۶ه).

نک: ذریعه، ۱۷/ ۲۸؛ آستان قدس، ۸/ ۲۵۸؛ ملک، ۳/ ۵۸۷؛ ملی، ۳/ ۵۱۱؛ فهرستواره، ۴/ ۳۰۰۴.

خط: شکسته نستعلیق. کاتب: نصرت طبیب قوچانی (شاگرد مؤلف). تاریخ کتابت: صبح پنجشنبه ۶ رجب ۱۲۸۸ه. مکان کتابت: تهران مدرسهٔ دارالفنون.

عناوین به قرمز. توسط کاتب تصحیح شده، دارای اشکال هندسی دقیق برخی بر روی کاغذهای الصاقی و در چند مورد ترسیم نشده است، جداول به مشکی و قرمز، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف به خط کاتب به سال ۱۲۸۴ه و در برگ پایانی مهر بیضوی او «نصرت» آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای.

۱۶/۵×۲۱ سم. ۴۵۹گ. ۱۹ س.

(ثبت ۹۱۰۱۷)

۶۹۹۹

القانون **(پزشکی ـ عربی)**

از: شیخ الرئیس حسین بن عبداللّه ابن سینا (۴۲۸ه).

نک: ش ۶۵۶۸.

نسخهٔ حاضر جزء چهارم کتاب را دارا و از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز افتاده: الصیغ بعد هضم الطعام و ان أمکن أن یغمس بعد الابزن الحار فی ماء بارد دفعة من غیر تدریج فهو ابلغ من جهة العلاج و أشد من جهة الخطر....

انجام افتاده: ...و هو یشارک هذا الجنس فی الیبس و یخالفه فی الحر و البرد و یعرف بدق الشیخوخة و دق الهرم و ذلک مرض صعب.

خط: نسخ مایل به کوفی. تاریخ کتابت: ق ۶ه.

عناوین به مشکی درشت یا با خطی شنگرف بر فراز آن نشانی دارد. تمامی برگ‌ها ترمیم شده و برگ‌ها درهم صحافی شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای شکلاتی.

۱۱/۵×۱۴/۵ سم. ۲۳گ. ۱۵ س.

(← تصویر) **(ثبت ۹۱۰۴۷)**

۷۰۰۰

تحفة الملوک = باه نامه **(پزشکی ـ فارسی)**

از: ابوزید هبةاللّه بن محمّد طبری (ق ۸ه).

نک: ش ۱/ ۶۶۵۳.

نسخهٔ حاضر در آغاز با رسالهٔ مذکور شروع شده

است ولی پس از گذشتن چهار برگ مقالهٔ دوم از کتابی پزشکی در علاج بیماری‌ها از سر تا قدم مشتمل بر چندین باب آمده است که ربطی به تحفة الملوک ندارد و سپس از گ ۶۱ چند بابی از معالجات ذخیرة الملوک؟ آمده است در بیان انواع بیماری‌ها و طریقهٔ علاج آنها که باز بی‌ربط به موضوع کتاب است ولی کاتب تمام این مطالب را پشت سر هم آورده و رکابهٔ برگ‌ها نیز صحیح می‌باشد و ظاهراً نسخهٔ حاضر از روی نسخه‌ای درهم کتابت شده است بدون توجه کاتب نسخهٔ ما بدین موضوع.

خط: نستعلیق. کاتب: سلطان محمّد بن حاجی مؤمن جورقانی. تاریخ کتابت: ۱۵ شوال ۱۰۵۵ه.

عناوین به شنگرف. دارای حواشی مختصر، در برگ آغازین اشعاری فارسی با تخلص کلیم و در برگ پایانی چند نسخهٔ پزشکی پراکنده دیده می‌شود.

جلد: تیماج دو رو، رو جگری، اندرون سبز.

۱۶/۵×۲۵/۵سم. ۲۷۰گ. ۱۷س.

(ثبت ۹۱۰۵۸)

فهرست نام نسخه‌ها

آب نیسان و قمر در عقرب، خاتون‌آبادی، ۳۲۴
آتشک، شیرازی، ۹۶، ۱۱۰
آتشک، طبیب، ۹۵
آثار حروف =خواص حروف، اصفهانی، ۳۶۴
آثار علوی =کائنات جو، اسفزاری، ۷۲، ۷۵
آداب البحث و المناظرة، حسینی استرآبادی، ۹۹
آداب المتعلمین، طوسی، ۱۰۳، ۲۱۰، ۲۹۷
آداب دعا =استجابت دعا، خاتون آبادی، ۲۴
آداب مباشرت و معاشرت، ۱۷۴
آداب مباشرت و معاشرت با زنان، ۱۷۱
آداب نکاح، خاتون‌آبادی، ۳۲۴
آداب نماز = ترجمة الصلاة، مجلسی، ۲۴۳
آرایش جمیع اعضا، ۱۷۴
آشپزی =طباخی، ۱۹۵
آصار رشت =مقامع الفضل، کرمانشاهی، ۲۸۴
آغاز و انجام = تذکره، طوسی، ۳۴۱
آلات رصد و اسطرلاب، ۳۸۳
ابطال احکام النجوم، فارابی، ۲۶۲
ابعاد و اجرام =اجرام سفلی و اوضاع اجرام علوی =مسالک و ممالک، بیرجندی، ۲۲۱
ابعاد و اجرام =هیئت اجرام سفلی و اوضاع اجرام علوی، بیرجندی، ۶۴
الابنیة عن حقایق الادویة، هروی، ۱۳۲
ابوقماش فی النجوم =احکام تحاویل سنی العالم، ۵۹
اثبات العقل =خمسة النجیبیات نفس الامر =اثبات جوهر مفارق، طوسی، ۲۷۷
اثبات المفارقات، فارابی، ۱۰۷
اثبات الواجب، ۲۱۲
اثبات جوهر مفارق =اثبات العقل =خمسة النجیبیات نفس الامر، طوسی، ۲۷۷
اثبات واجب، ۶۶
الاثنی عشریة فی الصلاة، عاملی، ۲۷۶
اثولوجیا =المیامر، نیشابوری، ۱۴۴، ۳۸۵
اثولوجیا، فیثاغوری، ۷۸
اجرام سفلی و اوضاع اجرام علوی =مسالک و ممالک =ابعاد و اجرام، بیرجندی، ۲۲۱
اجوبة مسائل السید رکن‌الدین، طوسی، ۱۲
الاحادیث، ۳۲۷
الاحادیث القدسیة، ۲۱۰
احصاء العلوم =مراتب العلوم، فارابی، ۸۷
احکام اتصالات کواکب، محمّد بن محمّد، ۵۳
احکام اتصال کواکب، ۴۸
احکام الاعوام، خوارزمی، ۱۲۲
الاحکام الجزئیة، ۳۱
احکام القرانات و تحویل سنی العالم، بغدادی، ۱۱، ۳۱
الاحکام النبویة فی الصناعة الطبیة، حموی صفری، ۱۹۲
احکام النجوم، ۵۷
احکام النجوم، فارسی، ۵۰
احکام انتقال کواکب، ۴۶
احکام بودن کواکب و عقدتین در خانه‌های طالع موالید، ۴۶
احکام بیوت طالع مولود، ۴۶
احکام تحاویل سنی العالم =ابوقماش فی النجوم، ۵۹
احکام تحاویل سنی العالم =نکات الاحکام =احکام مغربی، اندلسی، ۱۹، ۳۱، ۲۴۷
احکام تحاویل سنی الموالید =غنیة المنجمین =کتاب الاحکام، دامغانی، ۱۴، ۳۰
احکام سال ترکان، ۲۴۷

احکام سالیانه ترکی =دوازده سال ترکان، ۷۹
احکام سالیانهٔ عربی، ۸۰
احکام سکزیلدوز، ۲۴۲
احکام سهامات، ۸۰
احکام سهمیات =سهمیات، ۷۹
احکام طالع بروج دوازده گانه، ۲۰۱
احکام طالع =دوازده برج، ۹۵
احکام طلوع الشعری =کتاب هرمس، ۳۱
احکام قران =جامع القرانات =قران علویین، اناری، ۳۶۸
الاحکام (کتاب) =احکام تحاویل سنی الموالید =غنیة المنجمین، دامغانی، ۱۴، ۳۰
احکام مغربی =احکام تحاویل سنی العالم =نکات الاحکام، اندلسی، ۱۹، ۳۱، ۲۴۷
احکام منازل قمر، ۴۷، ۲۹۶
احکام موالید =موالید، بلخی، ۱۴، ۲۰، ۵۰
احکام نجوم، ۲۶۶
احکام نجوم، نخجوانی، ۴۵
احکام نوروز =نوروز نامه =نوروزیه، قزوینی، ۳۷
احیاء المیت فی فضائل اهل البیت، سیوطی، ۲۱۷
اختصار عمل الضرب، فارسی، ۱۰۵
اختلاجات اعضا، ۲۷۲، ۳۲۷
اختلاج الاعضاء، ۱۳۴
اختیارات الایام، ۵۱
اختیارات الشاهی فی معرفة الاوقات کما هی، بلیانی، ۳۱۳
اختیارات العلائیة فی الاعلام السماویة، رازی، ۳۶۸
اختیارات امام صادق(ع)، ۳۲۶
اختیارات ایام، ۱۴۰
اختیارات بدیعی، انصاری، ۴۹، ۳۴۰، ۳۵۵
اختیارات قاسمی =دستور الاطباء، استرآبادی، ۱۵۸
اختیارات مسیر قمر =اختیارات مهمات، طوسی، ۶۶، ۲۹۶، ۳۲۶
اختیارات مظفری، شیرازی، ۶۹
اختیارات مهمات =اختیارات مسیر قمر، طوسی، ۶۶، ۲۹۶، ۳۲۶
ادعیهٔ دفع امراض، ۲۸۲
ادویهٔ مفرده و مرکبه، ۳۷۳، ۳۷۶
ادویهٔ مفرده و مرکبه =قرابادین، ۳۶۰
الادویة القلبیة، ابن سینا، ۳۱۹
ادویة المنجم =الفتح (المنهج) فی التداوی لجمیع الامراض و الشکاوی، علایی، ۲۶۷
ادویة المنجم =الفتح (المنهج) فی التداوی لجمیع الامراض و الشکاوی، مغربی علایی، ۱۶۹
الاراء الطبیعیة =مقالات، فلوطرخس، ۸۸
اربع مقالات =المدخل المفید و غنیة المستفید، مغربی اندلسی، ۴۳
الاربعون حدیثاً، ۲۰۹
الاربعون حدیثاً، اردبیلی، ۲۰۹
ارجوزة فی الطب، ابوعثمان سعید، ۱۰۱
الارزاق، ابن سینا، ۸۷
ارشاد الزراعة، هروی، ۱۰۹
الارشاد لمصالح الانفس و الاجساد، اسرائیلی، ۳۱۹
الازهار البدیعة فی علم الطبیعة، هراوی، ۱۴۸
الاساس (کتاب)، هرمس، ۲۱
استجابت دعا =آداب دعا، خاتون‌آبادی، ۳۲۴
استجابة الدعاء، کندی، ۱۰۷
استخراجات =استخراج ضمیر =سی فصل، طبری آملی، ۱۳۹
استخراجات در خواستن عمر و هیلاج =استخراج، طبری حاسب، ۴۶
استخراج =استخراجات در خواستن عمر و هیلاج، طبری حاسب، ۴۶

استخراج التاریخ القبطی من العربی، ۳۵
استخراج ضمیر =سی فصل =استخراجات، طبری آملی، ۷۹، ۱۳۹
استعاره =حقیقت و مجاز، اسفراینی، ۳۰۵
الاستیعاب فی صنعة الاسطرلاب، بیرونی، ۹۲
اسرار الشمس و القمر =اسرار الفلک، صوفی کندی، ۱۲
اسرار الطبایع، همدانی، ۲۲۳
اسرار الغیب =ماسه بلوچیه، کرمانی، ۳۱۹
اسرار الفلک =اسرار الشمس و القمر، صوفی کندی، ۱۲
اسرار النکاح، انصاری، ۲۴۸
اسرار الوجود، علی بخش، ۱۹۴
الاسرار (بخشی از کتاب)، ۲۶۰
اسطرلاب، ۴۷، ۶۶، ۶۷، ۷۲، ۷۳، ۳۱۳
الاسطرلاب، ۳۴۱
اسطرلاب، ابواسحاق بن عبدالله، ۳۱۳
الاسطرلاب =الاسطرلاب الشمالی، ۵۰، ۲۴۷
الاسطرلاب، بلخی، ۷۲
اسطرلاب زورقی، ۷۱
الاسعار، سنجری، ۱۱
الاسفار الاربعة =الحکمة المتعالیة، ملا صدرا، ۲۳۵
اسماء الجبال و المیاه و الأمکنة، زمخشری، ۲۱۹
اسهاب حدوث الحروف =حدوث الحروف، ابن سینا، ۳۴۱
اسهال، ۳۷۱
اشجار و اثمار، خوارزمی، ۱۲۳
اشعار یغما جندقی، ۲۸۵
اشکال التأسیس، سمرقندی، ۲۳۳، ۳۱۶
اشکال ماه و نقصان و زیادت نور آن، ۷۲
اشیاء متفرقه(رساله در)، ۱۷۵
اصالة البراءة، بهبهانی، ۲۵۹
اصحاب العدة، شفتی، ۱۸۵
اصطلاحات اهل تحریر، ۱۱۶
اصطلاحات دیوان حافظ، ۲۰۲
اصطلاحات صوفیه، کاشانی، ۱۸۱، ۳۴۱
اصلاح اکر مانالاوس، مغربی اندلسی، ۱۰۴
اصول‌الدین =الاعتقادات، طوسی، ۶۷
اصول الدین =زاد المسافرین =الاعتقادات، احسائی، ۶۷
اصول الدین =مقدمة الکلام =الاعتقادات، طوسی، ۳۲۶
اصول الفقه، جوینی، ۲۷۷
الاصول الکبیرة (قسم دوم)، ابن وحشیه، ۲۶۱
اصول ترکیب الادویة، سمرقندی، ۱۰۹
اصول دین (رساله‌ای در)، شعبان، ۲۴۲
اصول شیمی غیر آلی، حکیمی، ۱۶۶
اصول علم فیزیک، ۲۵۱
الاصول فی شرح الفصول =شرح فصول بقراط، ابوالفرج، ۱۴۶
اصول و فروع دین، ۲۰۹
اضواء الکواکب، بصری، ۱۰۵
اطریلال، شیرازی، ۱۱۰
اطعمه، شیرازی، ۲۳۵
اطعمهٔ شاه جهانی، ۳۱۳
اطعمهٔ مرضی، ۲۵۲
اطعمة (اغذیة) المرضی، سمرقندی، ۲۲۴
اظلال الاجسام =کیفیة الاظلال، بصری، ۱۰۵
الاعتقادات =اصول الدین =زاد المسافرین، احسائی، ۶۷
الاعتقادات =اصول‌الدین، طوسی، ۶۷
الاعتقادات =اصول الدین =مقدمة الکلام، طوسی، ۳۲۶
اعتقادات اصول و فروع دین، ۶۵
الاعتقادات، مجلسی، ۱۰۳
اعتقادیه =کارنامهٔ بلخ =مرصاد العباد، ۱۵۳

الاعداد و الاوفاق، همدانی، ۲۴۸
اعمال تبدیل سطوح، حافظ ۳۳۸
اعمال درجات بروج اثنی عشر، ۳۰۷
الاغراض الطبیة و المباحث العلائیة، حسینی جرجانی، ۱۱۲
افسانهٔ عقل =معراج الخیال =حسن و دل، نیشابوری، ۲۷
افیون =افیونیه =خواص افیون، شیرازی، ۱۱۱
اقالیم سبعه، ۲۱۹
اقسام حمیات =حمیات، اصفهانی، ۳۸۰
اکسیرات و عقاقیر و تصعیدات و تشمیعات و تحلیلات و مزاوجات و تعقیدات (رساله‌ای از)، گویا رازی، ۲۶۱
الآثار الباقیة عن القرون الخالیة، بیرونی، ۳۶، ۱۳۰، ۲۹۵
الآلات العجیبة الرصدیة، خازنی، ۹
الکتریسیته، ۱۶۸
الواح الصحة =شافی الاوجاع =تقویم الابدان، تونی، ۱۶۵، ۱۹۶
الالواح العمادیة، سهروردی، ۳۳۷
الامان من أخطار الاسفار و الازمان، حلی، ۳۵۳
امراض عقلیه، سبزواری، ۲۱۱
الامطار، سنجری، ۱۲
الامطار و الاسعار، ۳۱۸
انذار الاخوان، حسینی، ۳۳۱
انس الزاهدین فی مدح السادة المنتجبین =القصیدة الدالیة، حسینی، ۱۲۰
انس المهج و روض الفرج، قرطبی، ۲۱۵
انعکاس الشعاعات و انعطافها، طوسی، ۱۰۶، ۲۷۷، ۳۵۷
انگشت شماری =حساب العقود =عقد الاصابع، معمائی، ۲۴۷
انموذج العلوم، دوانی، ۲۵۵
انوار حکمت =نصایح یوسفی، هروی، ۲۳۳، ۲۸۲
انیس الطلاب فی معرفة الاسطرلاب، همدانی، ۷۱
اوارجه =معرفة السیاق =ذخیره، ۱۱۶، ۱۱۸
اوزان طبایع و ارکان علم کیمیا (رساله)، ۲۶۲
اوصاف الاشراف، طوسی، ۲۸۹
ایزد شناخت =یزدان شناخت، ۶۵
الایساغوجی، ابهری، ۱۰۲
ایضاح براهین من مسائل عویصة =المسائل العویصة، ابن سینا، ۸۷
الایضاح فی اسرار النکاح، شیرازی، ۲۸۲
ایضاح محجة العلاج، سنجری، ۳۲۰
الایمان الثابتة، ۲۷۷
ایها الولد، غزالی، ۳۳۰
باب الارزاق، ۲۵۷
باب اندر دانستن بیماری‌ها، ۲۱۳
البارع فی احکام النجوم، شیبانی، ۶۰
بازنامه، ۱۱۹، ۱۷۹
بازنامه =التذکرة فی علم البزدره، شوشتری، ۲۵۰
بازنامه =شکار نامه، ۱۷۸
باه نامه، ۱۸۱، ۱۹۳
باه‌نامه، ابوالمظفر، ۹۶، ۳۷۳
باه نامه =تحفة الملوک، طبری، ۱۸۰، ۳۴۸، ۳۸۶
بحارالانوار، مجلسی، ۱۶۴
بحرالجواهر فی علم الدفاتر، شهشهانی اصفهانی، ۱۱۹
بحرالحساب، عاملی، ۳۰
بحر طویل، شیرازی، ۱۵۳
برهان الکفایة، بکری، ۱۲، ۶۱، ۲۸۵
البرهان فی اسرار علم المیزان (بخشی از کتاب)، ۲۶۱
البرهان فی علم المیزان (قسم سوم و چهارم)، جلدکی، ۲۶۲
برء الساعة، رازی، ۷۵، ۱۷۶، ۳۱۵، ۳۵۱

بستان الاطباء و روضة الالباء، موفق‌الدین اسعد، ۱۳۷
بشارة الشیعة، کاشانی، ۲۹۲
بقاء النفس الناطقة من الانسان، ابوالخیر حسن، ۳۳۷
بیاض، ۱۳۳، ۲۸۷، ۳۴۶
بیان الطب، تفلیسی، ۳۴۵
بیخ چینی =چوب چینی، شیرازی، ۱۱۰
بیست باب، بیرجندی، ۲۲۶، ۲۷۴، ۳۵۶، ۳۷۴
بیست باب در اسطرلاب، ۷۰
بیست باب در اسطرلاب، طوسی، ۱۰۴، ۱۲۴، ۱۴۱، ۲۳۶، ۲۶۶، ۲۸۶
بیون برهمی در ترکیب (رساله‌ای از)، ۲۶۰
پاسخ ابن سینا به پرسش‌های بیرونی =سؤال و جواب، ابن سینا، ۸۶
پاسخ پرسش‌های اسکندر، فیثاغوری، ۱۸۲
پختن حلوا، ۱۷۱
پراکنده‌ها، ۱۷۷
پراکنده‌هایی در علم کیمیا و وصیت جلدکی، ۲۶۱
پرسش و پاسخ میان مرد صاحبدل با چنگ، مراغی، ۴۹
پنجاه باب سلطانی، حسینی آملی، ۵۸، ۱۹۸
پیدا کردن سهام از زایچه =سهام السعادة، ۳۴۴
پیدان شدن حروف و خواص آن، ۴۷
تاریخ الخلیقة =التاریخ العبرانی، مصری، ۴۰
التاریخ العبرانی =تاریخ الخلیقة، مصری، ۴۰
تاریخ انبیاء و سلاطین، ۱۷۳
تبصرة المبتدی و تذکرة المنتهی، تبریزی، ۲۰۲
تجرید العقائد =تجرید الکلام فی تحریر عقائد الاسلام، طوسی، ۱۲۵
تجرید الکلام فی تحریر عقائد الاسلام =تجرید العقائد
التجوید (رسالة فی)، ۳۳۱
تحاویل السنین، ۳۲
تحریر اصول الهندسة و الحساب، طوسی، ۷۴، ۳۱۷، ۳۶۰
تحریر اکر اطولوقس، طوسی، ۱۱۲، ۲۸۱
تحریر اکر ثاوذوسیوس، طوسی، ۹۱، ۱۱۲، ۲۸۱، ۳۵۷
تحریر اکر مانالاوس، طوسی، ۸۹
تحریر الاشکال =حکم الریاضی =شرح ملخص چغمینی، دهلوی، ۳۲۵
تحریر الایام و اللیالی، طوسی، ۸۹، ۳۵۷
تحریر الطلوع و الغروب، طوسی، ۸۹
تحریر الکرة المتحرکة لاوطولوقس، طوسی، ۴۰، ۳۵۷
تحریر الکرة و الاسطوانة، طوسی، ۹
تحریر المجسطی، طوسی، ۱۳، ۳۱
تحریر المخروطات لابلونیوس، محمد بن موسی، ۸۹
تحریر المساکن لثاوذوسیوس، طوسی، ۹۰
تحریر المطالع، طوسی، ۸۹
تحریر المفروضات، طوسی، ۹۰، ۱۱۳
تحریر المناظر لاقلیدس، طوسی، ۴۰، ۹۰
تحریر جرم النیرین و بعدیهما، طوسی، ۸۹
تحریر ظاهرات الفلک، طوسی، ۸۹
تحریر مأخوذات ارشمیدس، طوسی، ۹۰
تحریر معرفة مساحة الاشکال البسیطة و الکرویة، طوسی، ۹۰
تحریر معطیات اقلیدس، طوسی، ۹۰، ۱۱۳
تحفه، شیرازی، ۷۰
تحفهٔ حاتمی، عاملی، ۲۱، ۱۴۲، ۱۹۷، ۲۳۶، ۲۶۹
تحفهٔ حاتمیه =قبلهٔ آفاق، گنابادی، ۲۶۲، ۲۶۶
تحفهٔ حکیم مؤمن =تحفة المؤمنین، دیلمی، ۳۰۸، ۳۲۱، ۳۳۹
تحفهٔ خانی =تحفة المنجمین، یزدی، ۶۱، ۳۸۰

تحفهٔ خانی، محمود بن محمّد، ۱۵۵، ۱۶۲، ۱۶۹
تحفهٔ شاهی =ترجمهٔ برء الساعة، تنکابنی، ۳۵۹
تحفهٔ صفویه، حسینی، ۲۰۶
تحفهٔ عباسیه، یزدی، ۹۵
تحفهٔ نصایح، جونپوری، ۲۱۳
تحفهٔ نظامیه، لاهیجانی، ۲۹۷
تحفة الاصحاب فی علم الاسطرلاب، کمالی، ۹۳
تحفة الآصفیه، قراگوزلو، ۲۱۱
تحفة الحکماء، شیرازی، ۲۰۸، ۲۵۵
تحفة الخاقان، احمد قاجار، ۱۴۳
التحفة الشاهیة، شیرازی، ۲۴۵
تحفة العاشقین، شاهی، ۱۹۳
تحفة الغرائب =خواص الاشیاء، تبریزی، ۵۶
تحفة القراء، قاری، ۲۲۳
تحفة الملوک، ۳۰۰
تحفة الملوک =باه نامه، طبری، ۱۸۰، ۳۴۸، ۳۸۶
تحفة المنجمین =تحفهٔ خانی، یزدی، ۶۱، ۳۸۰
تحفة المؤمنین =تحفهٔ حکیم مؤمن، دیلمی، ۳۰۸، ۳۲۱، ۳۳۹
تحفة النوادر مقبول الخواطر، کازرونی، ۳۶۶
تحقیق امر الوباء =الوباء، جرجانی، ۱۰۷
تخلیص المفتاح، کاشانی، ۳۶
تذکره =آغاز و انجام، طوسی، ۳۴۱
تذکرة الادویة الناصری =دواسازی، ۳۶۳
تذکرة المتعلمین، طبیب، ۳۴۸
التذکرة المفیدة و الذخیرة الحمیدة =التذکرة الهادیة و الذخیرة الکافیة، سویدی، ۱۵۱
التذکرة النصیریة، طوسی، ۱۲۵
التذکرة الهادیة و الذخیرة الکافیة =التذکرة المفیدة و الذخیرة الحمیدة، سویدی، ۱۵۱
التذکرة فی الطب، ۱۸۸
التذکرة فی علم البزدره =باز نامه، شوشتری، ۲۵۰
تذکیة السوام، مؤمن، ۳۲۲
ترتیب الادویة =خمسة النجیبیات السمرقندیة =القرابادین، ابوحامد، ۲۷۵
ترتیب الادویة =خمسة النجیبیة السمرقندیة =القرابادین، سمرقندی، ۲۱۲
ترتیب موجودات، بغدادی، ۴۹
ترجمه و شرح مجمل اصول الاحکام، شیرازی، ۲۴
ترجمه و شرح وفق التام، کاشی، ۵۲
ترجمهٔ اسرار الشهادة، ۲۹۴
ترجمهٔ الحجة البالغة، ۲۹۴
ترجمهٔ الفیه =وجیزه در واجبات نماز، ۱۵۲
ترجمهٔ برء الساعة، ۱۹۸، ۳۷۱
ترجمهٔ برء الساعة =تحفهٔ شاهی، تنکابنی، ۳۵۹
ترجمهٔ تحریر اقلیدس، ۲۲۷، ۲۴۱
ترجمهٔ تقویم الابدان، محمّد اشرف، ۱۴۷
ترجمهٔ تقویم التواریخ، ۸۱
ترجمهٔ ثمرهٔ بطلمیوس =صد بند، طوسی، ۲۶۴
ترجمهٔ جراحی، ثقفی، ۲۲۷
ترجمهٔ جفر خابیه، ۱۷
ترجمهٔ جواهر اللغة، عالم، ۲۲۲
ترجمهٔ حدیثی در احکام نجومی، شعبان، ۲۴۲
ترجمهٔ خلاصة الحساب، ترشیزی، ۱۱۵
ترجمهٔ دفع مضار الاغذیه =فوائد الاشیاء، هروی، ۱۹۷
ترجمهٔ دلائل البول جالینوس، ۳۲۴
ترجمهٔ ذخیرهٔ اسکندریه، ۲۳۷
ترجمهٔ ذهبیه =شرح ذهبیه، خاتون‌آبادی، ۳۵۳
ترجمهٔ رسائل اخوان الصفا، ۹۸
ترجمهٔ رسالهٔ ذهبیه، حسینی راوندی، ۲۰۰
ترجمهٔ سهیلیه =رسالهٔ سهیلیه، طبیب، ۱۴۲
ترجمهٔ صیدنه، کاشانی، ۱۵۷
ترجمهٔ طب کیمیاوی، ۳۷۱
ترجمهٔ عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات، ۲۱۶، ۲۱۷، ۳۶۵

ترجمهٔ عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات، ملا عبدالرشید، ۳۰۴
ترجمهٔ کامل الصناعتین = فرس نامه، ۶۸
ترجمهٔ کلینیک، ثقفی، ۲۲۷
ترجمهٔ مجمل اصول الاحکام، ۸۰
ترجمهٔ مکتوب امیر تیمور، تربتی، ۱۹۸
ترجمة اسحاق بن عمار، شفتی، ۱۸۵
ترجمة الصلاة = آداب نماز، مجلسی، ۲۴۳
ترجمة الصلاة، کاشانی، ۲۲۶
ترجمة سهل بن زیاد، شفتی، ۱۸۵
ترجمة عبدالحمید العطار و ابنه، شفتی، ۱۸۴
ترجمة عمر بن یزید، شفتی، ۱۸۵
ترجمة کتاب السموم بارتوقا (یاربوقا) و دفع مضارها، صوفی کندی، ۸۵
ترجمة محمّد بن احمد، شفتی، ۱۸۵
ترجمة محمّد بن اسماعیل، شفتی، ۱۸۴
ترجمة محمّد بن خالد البرقی، شفتی، ۱۸۴
ترجمة محمّد بن سنان، شفتی، ۱۸۴
ترجمة محمّد بن عیسی، شفتی، ۱۸۴
ترویح الارواح من علل الاشباح، فاروقی مصری، ۱۵۷
تزویج الصغیرة لاجل محرمیة امها، بهبهانی، ۲۶۰
تسهیل الدواء لتحصیل الشفاء، عبدالمطلب، ۱۷۰
تسهیل تعدیل = تعدیل معدل قمر، بخارایی، ۳۱۷
تسهیل شمس، یزدی، ۲۳۱
تشریح الابدان = تشریح منصوری، شیرازی، ۲۹۹، ۳۱۵، ۳۷۹
تشریح الابدان، علی بخش، ۱۹۳
تشریح الابدان، لاهیجی، ۲۹۷
تشریح الافلاک، عاملی، ۲۱، ۱۹۷، ۲۱۲، ۲۲۱، ۲۵۸، ۲۷۴، ۳۷۸
تشریح بدن انسان، پولاک، ۳۴۹، ۳۶۳، ۳۷۲
تشریح چشم = چشم پزشکی، ۱۱۳
تشریح قلب و عروق، ۱۶۷، ۱۸۴
تشریح مادهٔ عصبی، ۱۶۷
تشریح منصوری = تشریح الابدان، شیرازی، ۲۹۹، ۳۱۵، ۳۷۹
تعبیر خواب، ۱۷۷، ۳۶۵
تعبیر خواب حضرت یوسف، ۲۸۸، ۳۶۵
تعدیل معدل قمر = تسهیل تعدیل، بخارایی، ۳۱۷
التعلیقات، ابن سینا، ۲۶۲
تفریح الادراک فی توضیح تشریح الافلاک، حسینی، ۳۷۸
تفسیر آیهٔ «و السابقون الاولون»، مجلسی، ۵۵
تفسیر سورة الاخلاص، ابن سینا، ۱۰۸
تفسیر سورة الفلق، ابن سینا، ۱۰۸
تفسیر سورة الناس، ابن سینا، ۱۰۸
تقدمة المعرفة، بقراط بن ایراقلیس، ۳۱۶
تقسیم الالفاظ = المفرد و المرکب، جرجانی، ۲۹۱
تقویم، ۳۱۰، ۳۲۳
تقویم الابدان = الواح الصحة = شافی الاوجاع، تونی، ۱۶۵، ۱۹۶
تقویم الابدان فی تدبیر الانسان، بغدادی، ۱۵۵
تقویم الادویه، تفلیسی، ۱۸۶
تقویم سال ۱۲۹۸، ۳۰۱
تلازم الشرطیات، بلغاری، ۱۴۶
تلخیص المفتاح، کاشانی، ۲۹۰
تلگراف الکتریک، ۲۰۸
تنباکو، ماچینی، ۱۸۱
تنبیهات المنجمین، گنابادی، ۲۹۶
تنسوخ نامهٔ ایلخانی = جواهر نامه، طوسی، ۱۹۴، ۲۶۴، ۲۷۹
تنقیح المناظر لذوی الابصار و البصائر، فارسی، ۳۸
تنقیح مقاله در توضیح رساله، شیرازی، ۳۵۳
التوبة و حقیقتها، ۲۲۴
تهذیب اخلاق، ۱۵۲

الثغور الباسمة فی مناقب السیدة فاطمة، سیوطی، ۲۱۷
ثلاثون فصلا، طوسی، ۲۸۶
جاماسب نامه، حکیم، ۱۲۴، ۲۳۱
جام جم، اصفهانی، ۹۳
جامع احکام النجوم =جوامع احکام النجوم، بیهقی، ۲۸۳
جامع الادویة المفردة =الجامع لمفردات الادویة و الاغذیة، ابن بیطار، ۳۳۸
جامع الادویة المفردة =الجامع لمفردات الادویة و الاغذیة، مالقی، ۱۵۷
جامع الحساب بالتخت و التراب =جوامع الحساب، طوسی، ۷۷
جامع الحساب، محمّد بیگ، ۳۳۰
الجامع الشاهی، سنجری، ۳۹، ۴۷
جامع الفراید، مولوی، ۲۳۰
جامع الفوائد، هروی، ۶۳، ۱۱۰، ۱۲۹، ۱۷۸، ۲۸۲، ۳۰۸، ۳۶۶، ۳۷۰
جامع القرانات =قران علویین =احکام قران، اناری، ۳۶۸
جامع المبادی و الغایات فی علم المیقات، مراکشی، ۱۳۳
جامع المجربات، ساروی، ۳۰۹
الجامع =المسائل الطبیعیة =مابال =فصول ارسطاطالیس، فیثاغوری، ۱۸۷
الجامع، (فصولی به نقل از جزء اول و دوم کتاب)، ۲۶۲
الجامع لعلم الاحکام =المسائل فی احکام النجوم =مسائل القصرانی، ۱۱۰
الجامع لمفردات الادویة و الاغذیة =جامع الادویة المفردة، ابن بیطار، ۳۳۸
الجامع لمفردات الادویة و الاغذیة =جامع الادویة المفردة، مالقی، ۱۵۷
جام گیتی نما، میبدی، ۳۲۲
جبر و مقاله =فروع علم عدد، اصفهانی، ۲۸۸
جداول احکام اختیارات، ۸۱
جداول اختیارات ایام، ۱۴۱، ۱۷۲
جداول صور درجات الفلک و اسامیها و بخوراتها و افعالها، ۴۸
جداول فی النجوم، ۲۴
جدول اختیارات قمر در بروج، ۱۱۸
جدول مختصر من زیج ابن یونس المصری، ۲۳۱
جذوار =دستور العمل در آشامیدن جذوار، شیرازی، ۱۱۱
جراثقال =جرثقیل، خوارزمی، ۲۶۸
جراحی، ۲۴۰
جرثقیل =جراثقال
الجعفریة فی مسائل الحسابیة، خفری، ۳۶
جغرافیا، ۳۲۹
جفر (رساله‌ای در)، ۹۸
جمع الفرائد، ۱۰۰
الجمع بین الاخبار، بهبهانی، ۲۵۹
الجمل و الجوامع =جمل و جوامع، شیرازی، ۳۵۱
جمل و جوامع =الجمل و الجوامع، شیرازی، ۳۵۱
جمیع الفرائد، طبیب، ۳۵۱
جناح الراشد فی اصلاح المفاسد، مؤمن، ۳۲۱
جنگ، ۱۹۹، ۲۰۷، ۲۴۲، ۲۷۰، ۲۸۹، ۳۰۳
جنگ المعالجات، جراح شیرازی، ۱۴۲
جنگ بیاض، ۲۵۰
جنگ بیاض، محمّد نصرالله، ۱۳۸
جنگ، مدرس، ۶۲
جنگ، میرزا رضا خان، ۳۴۶
جنگ، یوسف بن قاسم، ۱۸۹
جوامع احکام النجوم =جامع احکام النجوم، بیهقی، ۲۸۳
جوامع الحساب =جامع الحساب بالتخت و التراب،

طوسی، ۷۷
جواهر الاسرار فی معارف الأحجار، ازنیقی، ۱۶۸
جواهر الاسرار فی معارف الاحجار (رساله)، ۲۶۱
جواهر الفرائض =الفرائض النصیریة، طوسی، ۲۰۳
جواهر المسألة، ۲۷۱
جواهر نامه =تنسوخ نامهٔ ایلخانی، طوسی، ۱۹۴، ۲۶۴، ۲۷۹
جواهر نامه، محمّد بن منصور، ۱۷۲، ۱۹۸، ۲۲۰
الجهة فی احکام النجوم، فارابی، ۸۸
چاقی و لاغری بدن، محمّدباقر، ۶۲
چشم پزشکی = تشریح چشم، ۱۱۳
چشمهٔ زندگانی، شیرازی، ۳۲۱
چوب چینی =بیخ چینی، شیرازی، ۱۱۰، ۱۹۷
چوب چینی، طبیب، ۱۷۳
چهل حدیث، ۳۲۷
حاشیة الشفاء، ۳۱۷
حاشیة تحریر اقلیدس، زنجانی، ۳۴۲
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الشمسیة، جرجانی، ۵۱، ۵۶، ۳۵۴
حاشیة تشریح الافلاک، عاملی، ۳۷۸
حاشیة تهذیب المنطق، ۳۵۵
حاشیة تهذیب المنطق، یزدی، ۱۸۲
حاشیة شرح اشکال التأسیس، ۸۶
حاشیة شرح البهجة المرضیة، ۲۱۲
حاشیة شرح التجدید، ۲۸۵
حاشیة شرح الفصوص، اصفهانی، ۳۴۴
حاشیة شرح الملخص، بیرجندی، ۲۴۱، ۲۵۴
حاشیة شرح کتاب فی الفلسفة، ۴۵
حاشیة مبحث الوقت و القبلة من الروضة البهیة، خلخالی، ۲۵۳
حاشیة مختصر منتهی السؤل و الأمل، گرگانی، ۲۰۲
حاشیة وسائل الوصول الی مسائل الفصول، طبیب، ۳۱۵
الحاوی فی التداوی، شیرازی، ۲۲۵
الحاوی فی الطب، رازی، ۱۹۶
الحبل المتین فی احکام احکام‌الدین، عاملی، ۳۷
حبیب العروس و ریحان النفوس، ابوعبداللّه محمّد، ۱۵۶
حدائق السحر فی دقایق الشعر، وطواط ۲۸۹
حدائق ناصریه، کاشانی، ۱۵۹
حدوث الحروف =اسهاب حدوث الحروف، ابن سینا، ۳۴۱
حدود الامراض، شیرازی، ۲۷۴
الحدود، جرجانی، ۲۹۱
حدود مفرد و ممکن =حدود و صنایع، ۹۹
حدود و صنایع =حدود مفرد و ممکن، ۹۹
حدیث البساط =حدیث الغمامة، ۲۱۰
حدیث الغمامة =حدیث البساط، ۲۱۰
الحرارة و البرودة، طوسی، ۲۸۱
حرفیه (رساله)، ۲۹۱
حرکة الکل، دمشقی، ۸۸
حساب، ۷۲، ۱۱۹
حساب العقود =ضبط عقود الاعداد، حسینی یمنی، ۷۷، ۲۷۷
حساب العقود =عقد الاصابع =انگشت شماری، معمائی، ۲۴۷
الحساب الهوائی، قزوینی، ۱۲۶
حساب اهل الهند، ۷۶
الحساب (رسالة فی)، ۱۲۵، ۱۲۶
الحساب (رسالة فی)، مغربی، ۳۲
حساب ضرب، ۷۷
الحساب =علم الفرائض، ۲۵
حساب، کاشانی، ۲۹۰
حساب منظوم =منظومهٔ حساب، خاوری، ۱۱۸
حساب =میزان الحساب =زبدة الحساب، قوشچی، ۵۲، ۵۷، ۷۶، ۱۱۴، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۵۲، ۲۴۳،

۲۹۲، ۳۷۵
حسن و دل =افسانهٔ عقل =معراج الخیال، نیشابوری، ۲۷
حسن و دل =سفرنامهٔ روح =روح و بدن =صحت و مرض، بغدادی، ۶۷، ۳۶۴
الحشایش =قوی الأغذیة، مهران، ۳۳۱
حصر موجودات، ۱۱۴
حفظ الصحة، اصفهانی، ۲۰۰
حفظ الصحة، هروی، ۱۲۹، ۲۸۲، ۳۶۸، ۳۷۰
حفظ صحت، ۶۳
حفظ صحت، ساوجی، ۳۵۶
حفظ صحت، نجم‌الدین سکندر، ۲۶۸
حقیقت و مجاز =استعاره، اسفراینی، ۳۰۵
حکایات، ۳۲۸
حکایات، استرآبادی، ۳۲۷
حکم الریاضی =شرح ملخص چغمینی =تحریر الاشکال، دهلوی، ۳۲۵
حکم دلیل‌های طالع سال از ستارگان، ۴۶
الحکمة العملیة، ۶۵
الحکمة المتعالیة =الاسفار الاربعة، ملا صدرا، ۲۳۵
حل المسائل، لاری، ۲۸۳
حل مسائل، حسینی لاری، ۲۱
حل مسائل، لاری، ۳۸۳
حل و عقد، لاری، ۳۷۵
حلیة الحلل، جامی، ۲۰۱
حمیات، ۱۸۴
حمیات =اقسام حمیات، اصفهانی، ۳۸۰
حمیات، طبیب، ۱۴۳، ۱۶۵
حیاة الابدان، رازی، ۱۸۶
خرقه، شاملو، ۱۸۰، ۱۸۶، ۳۷۲
خزائن الشفاء ناصری، محسن بن عبدالمولی، ۳۶۴
خطأ من قال ان شیئاً هو جوهر و عرض معاً، ابن سینا، ۸۷
الخطب، ابن سینا، ۸۷
الخطب و الاشعار، ۲۹۳
الخطبة المونقة، ۲۷۷
خط (رساله‌ای در)، ۷۶
خط منظوم =قلمیهٔ منظوم =صراط السطور، تبریزی، ۷۵
الخلاصة الایلاقیة =الفصول الایلاقیة، نیشابوری، ۱۰۹
خلاصة التجارب، نوربخشی، ۱۴۶، ۳۴۸
خلاصة التنجیم و برهان التقویم، اصفهانی، ۷۴
خلاصة الحساب، عاملی، ۲۸، ۳۷، ۱۱۹، ۱۳۵، ۱۴۱، ۱۸۲، ۲۲۸، ۲۳۴، ۲۵۳، ۲۵۹، ۳۴۰
خلاصة الحساب، نامی، ۱۵۲
خلاصة الطب، احمداللّه، ۳۲۵، ۳۳۵
خلاصة حیاة الحیوان، دمیری مصری، ۸۱
خلاصة کفایة الطلاب =ضوابط الحساب، شیرازی، ۲۵۴
خلاصة هذا الفن =الکیمیاء، ۲۰۹
خمسة النجیبیات السمرقندیة =القرابادین =ترتیب الادویة، ابوحامد، ۲۷۵
خمسة النجیبیات نفس الامر =اثبات جوهر مفارق =اثبات العقل، طوسی، ۲۷۷
خمسة النجیبیة السمرقندیة =القرابادین =ترتیب الادویة، سمرقندی، ۲۱۲
خواص اسماء الهی، ۲۹۷
خواص افیون =افیون =افیونیه، شیرازی، ۱۱۱
خواص الاشیاء =تحفة الغرائب، تبریزی، ۵۶
خواص چهل اسم ادریس، ۲۷۲، ۲۹۷
خواص حروف =آثار حروف، اصفهانی، ۳۶۴
خواص منازل قمر، ۷۵
خیالات العشاق =عشقیه، ناگوری، ۴۴
خیل نامه =فرس نامهٔ انوشیروانی، ۱۶۷
دانشنامهٔ جهان، اصفهانی، ۱۹۱، ۲۲۹

الدر اللامع فی النبات و ما فیه من الخواص و المنافع، تونسی، ۱۴۹
الدر النظیم فی تسهیل التقویم، فارسی، ۲۳۰
الدر الیتیم فی علم التجوید، برکوی، ۲۴۸
درر الانوار الاحجار (رساله)، ۲۶۱
درر الکلام و یواقیت النظام، حلی، ۲۸۶
درهم الکیس، ابومکانی، ۲۵
درة التاج لغرة الدباج، شیرازی، ۱۴۹
دستور الاطباء =اختیارات قاسمی، استرآبادی، ۱۵۸
دستور الاطباء، طبیب، ۱۶۱
دستور العلاج، گنابادی، ۲۳۹
دستور العمل در آشامیدن جذوار =جذوار، شیرازی، ۱۱۱
دستور العمل فی شرح اصل الاصول و اسماء العلل، عبدالرحیم، ۳۲۴
دستور المنجمین، حسینی، ۳۰
دستور جلالی، اصفهانی، ۱۴۴
دستور معما، جامی، ۱۴۰، ۲۴۶
دستور معما =مثنوی در معما، هروی، ۲۷۸
دفع المضار الکلیة للابدان الانسانیة، ابن سینا، ۷۸
دقایق المیزان فی مقادیر الاوزان، ۳۱۰
دلائل الموت =علامات الموت =قبریه، بقراط بن ایراقلیس، ۳۱۵، ۳۵۱، ۳۶۷، ۳۷۱
دلیل المنجمین، تونی، ۲۶۷
دوازده امام، اندلسی، ۳۴۴
دوازده برج =احکام طالع، ۹۵
دوازده سال ترکان =احکام سالیانه ترکی، ۷۹
دواسازی =تذکرة الادویة الناصری، ۳۳۵، ۳۶۳
ده فصل =کلمات، ایروانی، ۲۸۹
دیوان آگاه قاجار، رکن‌الدوله اردشیر، ۲۷۳
دیوان مجمر، اصفهانی، ۲۷۳
دیوان نظام افشار، ارومی، ۹۴
ذخیره =اوارجه =معرفة السیاق، ۱۱۶، ۱۱۸
ذخیرهٔ اسکندری، ۲۹۸
ذخیرهٔ خوارزمشاهی، جرجانی، ۱۳۱، ۱۸۶، ۱۹۰، ۲۸۵، ۲۹۹، ۳۴۶، ۳۶۴
الذخیرة فی علم الطب، حرانی صابی، ۱۴۴
الذهبیة (رسالة)، ۲۰۴، ۲۰۹
الذهبیة، فیثاغورس، ۸۸
راحت الانسان، ۲۶۳
ربع الدستور =معرفة الجیب =ربع مجیب، ۲۶۹
ربع مجیب =ربع الدستور =معرفة الجیب، ۲۶۹
الرد علی من قال بتلاشی الانسان بعد الموت، یونانی، ۸۷
رد مصادرة اقلیدس =الرسالة الشافیة عن الشک فی الخطوط المتوازیة، طوسی، ۹۰
رسالهٔ پزشکی، ۶۳، ۲۶۳
رسالة ابن زیدون، اندلسی، ۲۷۸
رسالة اسفیدروس الی اقلادوس، ۲۶۱
الرسالة البرهانیة النوریة =علم الواجب، گیلانی، ۱۲۱، ۲۸۱
الرسالة الشافیة عن الشک فی الخطوط المتوازیة =رد مصادرة اقلیدس، طوسی، ۹۰
الرسالة الشرفیة فی النسب التألیفیة، بغدادی، ۲۸۷
الرسالة الصدریة =صید نامه =شکار نامه =لذة الهوائم، طبسی، ۳۳۹
الرسالة العلائیة فی المسائل الحسابیة، سغدی، ۱۷
الرسالة القاسمیة فی القواعد القرآنیة، قاری، ۲۸۲
رسالة المتباحیة (التاجیة) فی القوانین الجماعیة، طبیب، ۳۴۷
رسالة بیدآبادی الی المیرزا القمی، بیدآبادی، ۲۷۶
رستم و اسفندیار، ۳۰۲
رشح السحاب فی شرح نظم الحساب، قزوینی، ۳۵۳
الرضاع، کرکی، ۲۸

رمل (رساله‌ای در)، ۶۱، ۱۷۷، ۳۱۱
رمل (رساله‌ای در)، خوئینی، ۲۷
روح و بدن =صحت و مرض =حسن و دل =سفرنامهٔ روح، بغدادی، ۶۷، ۳۶۴
روضة الصفاء فی سیرة الانبیاء و الملوک و الخلفاء، خوارزمشاهی، ۲۱۹، ۳۲۹
روضة العطر، شیروانی، ۱۵۶
روضة المنجمین، رازی، ۸۴
ریاض الادویه، هروی، ۲۴۵
ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل، حائری، ۳۶۹
زاد المسافرین =الاعتقادات =اصول الدین، احسائی، ۶۷
زایجهٔ طالع ولادت، ۱۹۵
زایچه طالع ولادت، ۷۲
زایچهٔ بروج اثنی عشر، ۱۲۲
زایچهٔ طالع ولادت، علی بن اسماعیل، ۱۲۷
زایچهٔ ولادت، ۱۳۳، ۲۵۰
زبدة الاصول، عاملی، ۳۰۰
زبدة التعبیر، ابوسعید، ۱۴۰
زبدة الحساب =حساب =میزان الحساب، قوشچی، ۵۲، ۵۷، ۷۶، ۱۱۴، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۵۲، ۲۴۳، ۲۹۲، ۳۷۵
زبدة الحساب، یزدی، ۲۴۱
زبدة الحکمة، حکیم الملک، ۳۴۹
زبدة الرمل، خاقانی، ۲۷، ۶۱، ۳۱۱
زبدة الطب، جرجانی، ۲۵۳، ۲۵۷
زبدة العلاج، طبسی، ۱۲۸
زبدة قوانین العلاج، سبزواری، ۶۳، ۲۵۲
زکاة الفطرة، فتحانی، ۱۸۵
زیج، ۹۲
الزیج الشامل، ابهری سمرقندی، ۱۵، ۲۹
زیج الغ بیگ، گورکانی، ۲۹۲
زیج محقق سلطانی علی اصول الرصد لزیج الایلخانی، وابکنوی، ۲۲
زیج محمّد شاهی، سوایی، ۲۹، ۷۳
زینة الابدان، فلمنکی، ۱۶۶
ساختن لعل و یاقوت، ۱۱۴
ستهٔ ضروریه، هروی، ۲۸۲
سر الاسرار، ۱۸۷
سر الاسرار فی حقیقة التیسیر و کیفیة الاستمرار، بلخی، ۱۴، ۲۴۹
سر الحیاة، شهبه، ۳۰۱
السر الربانی فی علم المیزان (رساله)، قمری، ۲۶۱
السر السرایر فی الفلک الدائر، عریضی اوالی، ۳۲
السر المکتوم فی مخاطبة النجوم، رازی، ۳۰۵
سرمایهٔ ایمان، لاهیجی، ۲۲۴
سرور القلوب، ۴۲
سریان الوجود، شیرازی، ۲۲۱
سعادت نامه، تبریزی، ۱۱۵
سفرنامهٔ روح =روح و بدن =صحت و مرض =حسن و دل، بغدادی، ۶۷، ۳۶۴
سفینة الافلاک، ۲۳
السماء و العالم، ارسطو، ۲۰۲
سمومات، ۱۷۱
سموم =معرفة السموم، شیرازی، ۱۱۱
سوانح القریحة فی شرح الصفیحة، موصلی، ۱۹۷
سهام السعادة =پیدا کردن سهام از زایچه، ۳۴۴
سهمیات =احکام سهمیات، ۷۹
سهیلیه (رساله) =ترجمهٔ سهیلیه، طبیب، ۱۴۲
السیاسات المدنیة =السیاسة، ابن سینا، ۸۷
سیاست مدن، ساوجی، ۳۵۶
السیاسة =السیاسات المدنیة، ابن سینا، ۸۷
سیاق، ۱۱۳، ۱۱۸
سیاق، عاشقی کرمانی، ۱۱۷
سیاق، کرمانی، ۱۱۳

سیاق، محمّدمهدی، ۱۱۷
سی بخش =نامهٔ نامی =هوسنامه، شیرازی، ۲۷۹
سی فصل، ۹۴
سی فصل =استخراجات =استخراج ضمیر، طبری آملی، ۷۹، ۱۳۹
سی فصل در رمل، ۵۴
سی فصل، طوسی، ۵۲، ۷۷، ۱۳۹، ۲۳۴، ۲۷۴
سؤال و جواب، ۳۵۹
سؤال و جواب =پاسخ ابن سینا به پرسشهای بیرونی، ابن سینا، ۸۶
سؤال و جواب در احکام طوالع، ۴۱
شافی الاوجاع =تقویم الابدان =الواح الصحة، تونی، ۱۶۵، ۱۹۶
شافیه، شیرازی، ۳۶۶
شجرهٔ الهیه، نائینی، ۲۲۳
شرح آداب البحث الایجی، بیرجندی، ۲۷۹
شرح آداب البحث، تبریزی، ۱۰۲
شرح آداب البحث للسمرقندی، شیروانی، ۲۷۹
شرح اربع مقالات بطلمیوس، ابوالحسن علی، ۳۷۷
شرح اشکال التأسیس، قاضی‌زادهٔ رومی، ۲۳۳، ۳۵۴
شرح الاسباب و العلامات، کرمانی، ۳۵۷، ۳۷۷، ۳۸۵
شرح الایساغوجی، الکاتی، ۱۰۲
شرح التذکرة، بیرجندی، ۲۳۸
شرح التذکرة، جرجانی، ۳۴۳
شرح الجبر و المقابلة، استرآبادی، ۳۸۱
شرح الجوهریة، ۱۸۳
شرح الفرائض النصیریة، ابیوردی، ۲۰۳
شرح الفصول الایلاقیة =شرح مختصر القانون، آملی، ۱۵۵
شرح الفصول للبقراط، کلائی متطبب، ۳۱۸
شرح القانون، ۱۶۰، ۱۷۶
شرح القانونچه، استرآبادی، ۳۵۰
شرح القانون، رازی، ۲۲۹
شرح القانون =شرح کلیات القانون، آملی، ۱۴۵، ۲۶۴
شرح المجسطی، فارابی، ۱۰۶
شرح المجسطی، نیریزی، ۱۹
شرح المختصر، ۳۵۵
شرح الملخص، عبدالواحد بن محمّد، ۹۹
شرح الملخص فی الهیئة، رومی، ۷۶، ۱۲۱، ۳۱۱
شرح المواقف، جرجانی، ۷۸
شرح الموجز، شیروانی، ۱۶۰
شرح الموجز فی الطب، ایجی، ۲۰۷
شرح الموجز، کرمانی، ۳۳۶
شرح الوصایا من کتاب الفرائض، سهولی، ۲۶
شرح برء الساعة، ۳۶۲
شرح بیست باب، بیرجندی، ۲۵۴، ۲۷۴، ۳۸۴
شرح بیست باب، گنابادی، ۸۰، ۲۶۶، ۲۶۷، ۳۴۳
شرح تحریر اقلیدس، ۱۳۶، ۳۱۶، ۳۱۷
شرح تحریر اقلیدس، کوفی، ۱۳۶
شرح تحریر المخروطات، طوسی، ۳۷۴
شرح جنة الاسماء، غزالی، ۲۸۹
شرح حال محمود بن ابوالقاسم خوئی، ۲۷۱
شرح خلاصة الحساب، ۱۳۹
شرح خلاصة الحساب، حسینی، ۱۴۰، ۲۴۱
شرح خلاصة الحساب، خلخالی، ۲۴۶
شرح خلاصة الحساب، کاشانی، ۲۸
شرح خلاصة الحساب، کاظمی، ۲۶۲
شرح خلاصة الحساب، یزدی، ۳۰۵
شرح ذهبیه =ترجمهٔ ذهبیه، خاتون‌آبادی، ۳۵۳
شرح رساله‌ای در طب، مازندرانی، ۲۰۵
شرح رساله‌ای در کیمیا (بخشی از)، ۲۶۱
شرح رسالة الاستعارة، اسفراینی، ۳۰۵
شرح رسالة العلم، طوسی، ۲۸۱

شرح رسالة فی القراءة و التجوید، ۳۵۵
شرح زیج الغ بیگ، بیرجندی، ۲۵۱
شرح سی فصل، ۲۷۴
شرح سی فصل، عبدالصمد، ۲۶۶
شرح سی فصل، کاشغری، ۲۲۲
شرح فصول ابقراط، ۱۷۶، ۳۴۲
شرح فصول ابقراط، بغدادی، ۸۳
شرح فصول ابقراط، قرطبی عبری، ۸۳
شرح فصول اکبری، علاءالدین احمد بن عارف، ۳۲۳
شرح فصول بقراط =الاصول فی شرح الفصول، ابوالفرج، ۱۴۶
شرح قصة حی بن یقظان =المرموزة، ابن سینا، ۱۰۸
شرح کتاب فی الطب، ۱۳۶
شرح کلیات القانون =شرح القانون، آملی، ۱۴۵، ۲۶۴
شرح گلستان، ۱۷۷
شرح لسان المیزان، مختاری نائینی، ۱۰۲
شرح مختصر القانون =شرح الفصول الایلاقیة، آملی، ۱۵۵
شرح مدخل منظوم، طبیب، ۴۳
شرح مسائل حنین بن اسحاق، نیشابوری، ۹۱
شرح ملخص چغمینی =تحریر الاشکال =حکم الریاضی، دهلوی، ۳۲۵
شرح منظومهٔ اختیارات، ۲۸۴
شرح موجز القانون، ۳۲۰
شرح هدایة الامة، مازندرانی، ۲۰۵
شرح هیئت قوشچی، ۲۲۶
شرح هیئت قوشچی، انصاری، ۳۵۶
شرفیه (رساله)، طباطبایی، ۱۱۲
شفاء الآلام فی طب اهل الاسلام، حنبلی، ۲۹۳
الشفاء العاجل، گیلانی، ۱۷۶
شکار نامه =باز نامه، ۱۷۸
شکار نامه =لذة الهوائم =الرسالة الصدریة =صید نامه، طبسی، ۳۳۹
شمس الهندسة، تیغ جنگ، ۳۷۶
شمسیه، ۱۳۴
الشمسیة، سرفراض، ۲۵
الشمسیة فی الاصول الحسابیة، قمی، ۵۱
الشمسیة فی الاصول الحسابیة، نیشابوری، ۱۳۰، ۲۴۱، ۲۵۴، ۳۸۱
الشمسیة فی علم الفرائض، ۲۶
شناخت کواکب، ۶۷
شواهد النبوة، جامی، ۱۹۶
شیمی، ۱۶۷، ۲۹۴
الصادح و الباغم، هاشمی، ۲۷۸
صحت و مرض =حسن و دل =سفرنامهٔ روح =روح و بدن، بغدادی، ۶۷، ۳۶۴
صحیفة الرضا علیه‌السلام، امام علی، ۱۰۳
صداعیه (رساله)، مازندرانی، ۲۰۴
صد بند =ترجمهٔ ثمرهٔ بطلمیوس، طوسی، ۲۶۴
الصدقیة فی شرح القبریة، ۳۱۵
صراط السطور =خط منظوم =قلمیهٔ منظوم، تبریزی، ۷۵
صغری، گرگانی، ۱۲۰، ۳۷۵
صفات العاشقین، استرآبادی، ۳۰۲
صفات العشق =رساله‌ای در عشق، دماوندی، ۲۳۳
صفت کردن قبان، ۴۸
الصفیحة، عاملی، ۲۱، ۵۴، ۱۰۴، ۲۲۱، ۲۴۸، ۳۴۴
صلاح الصحاح فی حفظ الصحه، کرمانی، ۳۶۸
صلاة (رساله‌ای در)، ۶۵
صلوات کبیره، اندلسی، ۳۴۴
صور الافلاک =صور الکواکب، صوفی، ۱۲۱، ۲۳۴، ۳۴۴
صید (رساله‌ای در)، تفرشی، ۱۷۰

صید نامه =شکار نامه =لذة الهوائم =الرسالة الصدرية، طبسی، ۳۳۹
صیغ النکاح، طالقانی، ۳۰۰
صیغ عقد النکاح =عقود النکاح، مجلسی، ۳۵۳
ضبط عقود الاعداد =حساب العقود، حسینی یمنی، ۷۷، ۲۷۷
ضوابط الحساب =خلاصة کفایة الطلاب، شیرازی، ۲۵۴
الضوء (مقالة فی)، بصری، ۱۰۵
طالع مولود، شیرازی، ۶۹
طالع نامه، ۱۲۴، ۲۳۵
طالع نامه، فارسی، ۳۱۲
طالع‌نامه و احکام سال، ۲۲۰
طالع ولادت، ۲۳۲
طب، ۳۶۷
طباخی، ۱۷۱
طباخی =آشپزی، ۱۹۵
طب اکبری =طب الاکبر، ارزانی، ۲۶۹، ۳۰۸
طب الائمة، سابور زیات، ۲۰۶، ۲۲۳
طب الائمة علیهم السلام، سابور زیات، ۲۸۱
طب الاکبر =طب اکبری، ارزانی، ۲۶۹، ۳۰۸
الطب الجدید الکیمیاوی، براکلسوس، ۱۶۸، ۲۴۸، ۳۱۰
طب الفقراء و المساکین =قصر النزهة، قرشی، ۱۰۱
الطب الکلی، جرجانی، ۱۹۲
الطب الملکی =الکناش الملکی =کامل الصناعة، فارسی، ۸۴، ۱۳۲، ۱۴۶
طب النبی (ص)، مستغفری، ۳۳۱
طبایع و امزجه مأکولات و ادویه، ۱۷۰
طب (رساله‌ای در)، ۱۹۹، ۳۷۲
طب (رساله‌ای در)، فاضل بن فاضل، ۳۶۷
طب غیاثی =غیاثیه، شیرازی، ۳۶۷
طب قیسون‌زاده، ۲۵۷
طب منظوم، ۱۱۱، ۱۷۳
طلوع فجر و مغیب شفق، ۷۰
العالم و المخلوقات، ۸۸
العبادات الوضعیة، حائری، ۲۵۹
عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات، سلماسی، ۲۱۴
العجاجة الزرنبیة فی السلالة الزینبیة، سیوطی، ۲۱۷
عجالهٔ نافعه، دهلوی، ۳۷۶
عروض و قوافی، ۳۲۶
عشق، ۱۹۳
عشق (رساله‌ای در) =صفات العشق، دماوندی، ۲۳۳
عشق =عشق و محبت، ۳۵۱
عشق، قطبی، ۲۴۶
عشق و محبت =عشق، ۳۵۱
عشقیه =خیالات العشاق، ناگوری، ۴۴
عشقیه =وجود العاشقین، حسینی، ۴۴
عقائد دینیه، جرجانی، ۳۲۳
عقد الاصابع =انگشت شماری =حساب العقود، معمائی، ۲۴۷
عقد الفرائد فیما نظم من الفوائد، الخطیب، ۲۳۵
عقود النکاح =صیغ عقد النکاح، مجلسی، ۳۵۳
عکاسی، محلاتی، ۲۰۱، ۲۱۲
علاج الامراض، هروی، ۳۶۹
علامات الموت =قبریه =دلائل الموت، ۱۷۶، ۳۱۵، ۳۵۱، ۳۶۷، ۳۷۱
علل امراض، ۲۲۸
علم احکام و نجوم، ۵۸
العلم الأعلی =الملأ الاعلی =العلم الالهی، فارابی، ۱۰۷
العلم الالهی =العلم الأعلی =الملأ الاعلی، فارابی، ۱۰۷
علم البزدرة، ۳۳۳

علم الفرائض =الحساب، ۲۵
علم الفراسة، ۱۰۶
علم الواجب، استرآبادی، ۲۷۷
علم الواجب =الرسالة البرهانیة النوریة، گیلانی، ۱۲۱، ۲۸۱
علم الواجب، حسینی استرآبادی، ۴۵
علوم طبیعی (رساله‌ای در)، ۳۴۶
عمامة الحکماء (رساله)، ۲۶۱
العمل بالربع المجیب =الفتحیة فی الاعمال الجیبیة، ماردینی، ۳۴۴
العمل بالظن، ۲۵۹
العمل بربع المقنطرات، ابوالعباس، ۳۴۴
عوامل منظوم، ۲۵۸
عهدنامهٔ تلگراف، ۲۰۸
عین الخواص، اسفراینی، ۳۷۲
عین الفیوض، خلجی، ۲۰۵
عین القضاة و زین الولاة، مؤمن، ۳۲۲
عیون الحساب، یزدی، ۲۲۸، ۲۸۴
غایة الآمال، ۵۳
غایة الانتفاع فی معرفة فضل الدائر من الارتفاع، مصری، ۲۶۸
غایة الفهوم فی تدبیر المهموم و المسموم، دهلوی، ۳۱۳
غایة المراد فی وفق الاعداد، تستری، ۱۶
غنائم الایام، قمی، ۳۶۹
الغنی و المنی، قمری بخاری، ۸۵، ۱۲۸، ۳۵۰
غنیة الأنام فی معرفة الساعات و الایام =من لا یحضره التقویم، کاشانی، ۲۹۲
غنیة الحُسّاب فی علم الحساب، واسطی، ۱۸
غنیة الطالب لایمان أبی‌طالب، برزنجی، ۲۱۶
غنیة المنجمین =احکام تحاویل سنی الموالید =کتاب الاحکام، دامغانی، ۱۴، ۳۰
غیاثیه =طب غیاثی، شیرازی، ۳۶۷
فائدة فی السلوک، ۲۷۸
الفاخر فی الطب =الکناش الفاخر، رازی، ۸۲
فال نامه، ۲۳۵
الفتح (المنهج) فی التداوی لجمیع الامراض و الشکاوی =ادویة المنجم، مغربی علایی، ۱۶۹، ۲۶۷
فتحیه =هیئت، قوشچی، ۳۷، ۱۲۰، ۱۴۲، ۲۳۴، ۳۰۴، ۳۲۶، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۷۵
الفتحیة فی الاعمال الجیبیة =العمل بالربع المجیب، ماردینی، ۳۴۴
الفتوحات الرضویة فی تحقیق الاحکام الشرعیة، تبریزی، ۲۳۶
الفتوحات الغیبیة فی تدبیر الارواح الحکمیة، مراکشی، ۲۰۸
الفرائد البهیة فی شرح الفوائد الصمدیة، مختاری، ۲۷۳
الفرائض النصیریة =جواهر الفرائض، طوسی، ۲۰۳
فرخ نامهٔ جلالی، جمالی یزدی، ۱۶۲
فرخ نامهٔ جمالی، یزدی، ۴۹، ۳۰۲
فرس نامه، ۱۷۲، ۲۶۳
فرس نامه، ۲۷۳
فرس نامه انوشیروانی =خیل نامه، ۱۶۷
فرس نامه =ترجمهٔ کامل الصناعتین، ۶۸
فرس نامه، عبداللّه بن صفی، ۲۴۰
فرس نامه عبداللّه خان، ۱۹۴
فرس نامه =مضمار دانش، گیلانی، ۷۵
فرس نامه منظوم، فارس، ۲۵۰
فروع علم عدد =جبر و مقاله، اصفهانی، ۲۸۸
فرهنگ لغات اختیارات بدیعی، انصاری، ۳۶۶
فرهنگ لغت، ۷۴، ۲۹۶
فصول ابقراط، ۸۲، ۱۰۹، ۲۱۳، ۳۲۰
فصول ارسطاطالیس =الجامع =المسائل الطبیعیة =مابال، فیثاغوری، ۱۸۷
الفصول الایلاقیة =الخلاصة الایلاقیة، نیشابوری،

۱۰۹
فصول ملحمه =ملحمهٔ دانیال، ۹۸، ۱۲۴
فضل الاشجار، ۲۰۹
فلاحت نامه =کشاورزنامه، ۱۷۰
الفلاحة الرومیة، قسطوس سکولاستیکوس، ۲۰۱
الفلاحة (کتاب)، دیمقراطیس، ۱۰۰
الفلسفة (رسالة فی)، ۳۳۷
الفلکیة فی علم السیاق، مازندرانی، ۱۱۵
فوائد افضلیه، قزوینی، ۳۷۷
فوائد الاخیار، هروی، ۶۳، ۱۲۹، ۳۰۸
فوائد الاشیاء =ترجمهٔ دفع مضار الاغذیه، هروی، ۱۹۷
الفوائد الأفضلیة، قزوینی، ۱۵۴
فوائد الانسان، شیرازی، ۳۱۶
الفوائد الوافیة لطالب الادویة، ۳۳۵
فوائد پزشکی، ۳۸۱
فوائد فی الطب، ۳۸۵
فوائدی در نجوم، یزدی، ۲۳۱
الفواضل (از کتاب السبعین)، جابر بن حیان، ۲۶۱
الفوز الاصغر، رازی، ۳۳۸، ۳۴۱
فهرست مؤلفات الرازی، بیرونی، ۸۸
فهرس مؤلفات الفیض، کاشانی، ۲۹۳
قابلیت، خجندی، ۱۸۱
القانون، ابن سینا، ۱۳۱، ۱۴۵، ۳۱۲، ۳۷۱، ۳۸۶
القانونچه، خوارزمی، ۱۰۸، ۱۶۶، ۲۱۱، ۲۷۰، ۲۷۴، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۷۱
قانون ناصری، اصفهانی، ۳۸۶
قبریه =دلائل الموت =علامات الموت، ۳۱۵، ۳۵۱، ۳۶۷
القبریه =دلائل الموت =علامات الموت، بقراط بن ایراقلیس، ۳۷۱
قبلهٔ آفاق =تحفهٔ حاتمیه، گنابادی، ۲۶۲، ۲۶۶
قرابادین، ۲۶۹
قرابادین =ادویهٔ مفرده و مرکبه، ۳۶۰
القرابادین =ترتیب الادویة =خمسة النجیبیات السمرقندیة، ابوحامد، ۲۱۲، ۲۷۵
قرابادین شفائی =قرابادین مظفری، حسینی، ۱۰۸، ۳۵۲، ۳۵۸
قرابادین =معرفت ادویه، میرزا علی‌رضا خان، ۲۵۱
قرابادین معصومی، شیرازی، ۱۴۱، ۳۰۹، ۳۵۸
قرابادین =مفردات و مرکبات، ۳۶۷
قرانات کواکب، ۴۱
قران علویین =احکام قران =جامع القرانات، اناری، ۳۶۸
قسمة التترکات بین الورثة و الغرماء، ۲۶
قصر النزهة =طب الفقراء و المساکین، قرشی، ۱۰۱
القصر و الاتمام، عاملی، ۲۸
قصیده‌ای در طب، ۳۷۰
قصیدهٔ عینیه ابن سینا، ۲۰۴
القصیدة الدالیة =انس الزاهدین فی مدح السادة المنتجبین، حسینی، ۱۲۰
القصیدة اللامیة، الکندی، ۳۵۰
قلع آثار، شیرازی، ۹۶
قلمیهٔ منظوم =صراط السطور =خط منظوم، تبریزی، ۷۵
قلیائیات نباتی، ۱۸۸
قناری نامه، ارمنی، ۱۳۴
قوانین السیاق، کاشانی، ۲۴۶
قوانین صناعة الشعراء، فارابی، ۸۷
قوت لا یموت، شفایی خان، ۳۰۷
قوت و ضعف کواکب، حسینی، ۲۴
قوس و قزح، ۴۸
قوس و قزح، دشتکی، ۲۹۱
قوی الأغذیة =الحشایش، مهران، ۳۳۱
القیاس، بهبهانی، ۲۵۹

قیافه‌شناسی، ۹۸
قیافه و فراست، قائنی، ۱۷۰
کائنات جو =آثار علوی، اسفزاری، ۷۲، ۷۵
کارنامهٔ بلخ =مرصاد العباد =اعتقادیه، ۱۵۳
کامل الصناعة =الطب الملکی =الکناش المـلکی، فارسی، ۸۴، ۱۳۲، ۱۴۶
الکامل فی الاسطرلاب، فرغانی، ۹
کبری، گرگانی، ۱۱۳، ۳۷۵
کبری منظوم، شرف بن محمّد داود، ۳۷۵
کتاب طب، ۱۸۳
کتاب فی الطب، ۱۵۹، ۲۰۳
کتاب هرمس =احکام طلوع الشعری، ۳۱
کتابی در طب، ۶۰، ۱۵۸، ۱۹۰، ۲۵۲، ۳۷۴
کتابی در لغت، ۲۱۸، ۲۵۷
الکتب السبعون، کوفی، ۳۰۱
الکر، عاملی، ۲۴۱
کشاورزنامه =فلاحت نامه، ۱۷۰
کشف الاسرار عـما خـفی عـن غـوامـض (فـهم) الافکار، شافعی، ۲۹۵
کشف الاسرار و هتک الاستار (بخشی از کـتاب)، ۲۶۰
کشف الاسرار و هتک الاستار (جزء آخر)، ۲۶۰
کشف الریبة عن احکام الغیبة، عاملی، ۲۰۹
کشف المعانی، قاری، ۷۴
کشف حقایق زیج ایلخانی، نیشابوری قمی، ۱۶
کفایهٔ مجاهدیه =کفایهٔ منصوری، شـیرازی، ۳۶۴، ۳۷۹
کفایة التعلیم فی صناعة التنجیم، بخارایی، ۱۶
کفایة الحساب =کفایة الطلاب، شیرازی، ۲۵۴
کفایة الطب، تفلیسی، ۱۶۱
کفایة الطلاب =کفایة الحساب
کلمات =ده فصل، ایروانی، ۲۸۹
الکناش الساهر، یوسف ساهر، ۱۷۹
الکناش الفاخر =الفاخر فی الطب، رازی، ۸۲
الکناش الملکی =کامل الصـناعة =الطب المـلکی، فارسی، ۸۴، ۱۳۲، ۱۴۶
کناش بولس، ۳۸۲
کنز الاخبار، ۳۳۰
کنز الرموز =کنز النصایح =کنوز الرموز، ۲۸۳
کنه المراد فی وفق الاعداد، معمایی، ۱۶
کنه کنه، ۲۷۱
کیفیة الاظلال =اظلال الاجسام، بصری، ۱۰۵
کیمیا در حل اشیاء (بخشی از کتاب جابر بن حیان)، ۲۶۱
کیمیا (رساله‌ای از خالد بن ولید در)، ۲۶۱
الکیمیاء =خلاصة هذا الفن، ۲۰۹
گلشن علاج و بستان الادویه، طبیب، ۲۷۵
گنج بادآوردهٔ صاحب قرانی، حکیم امان اللّه خان، ۱۴۵
گنج گوهر، ۳۸۴
لآلی الاحکام، هرندی، ۱۳
لب اللباب فی علم الحساب، نیمدهی، ۱۱۴
لب لباب تحفة المؤمنین، محمّدعلی، ۲۴۹
لذة الهوائم =الرسالة الصدریة =صید نامه =شکـار نامه، طبسی، ۳۳۹
لطایف الکرام (الکلام) فی احکام الاعوام، حسینی، ۴۱، ۲۲۹
لعنیهٔ خوارج، ۳۵۴
لغت فرس، ۱۷۴
لغز الزبدة، عاملی، ۲۹۱، ۳۴۰
لغز القانون، عاملی، ۲۰۴
لم صار، فیثاغوری، ۷۸، ۲۹۱
لمعات، عراقی، ۴۴
اللمع فی الحساب =مقدمة فی الحسـاب، مـصری، ۱۳۰
اللمعة الجلیة فی معرفة النیة، حلی، ۳۲۶

لوامع اللباب فی شرح خلاصة الحساب، الوری، ۲۷۶
لوایح القمر، بیهقی، ۲۶۶
لیلی و مجنون، بغدادی، ۳۰۲
مآثر النجوم، حسینی، ۲۲
مابال =فصول ارسطاطالیس =الجامع =المسائل الطبیعیة، فیثاغوری، ۱۸۷
ما خالف شیخ الطائفة اجماعات نفسه، عاملی، ۲۷۷
ماسه بلوچیه =اسرار الغیب، کرمانی، ۳۱۹
ما لا یسع الطبیب جهله، بغدادی، ۲۲۲
ماهیة المکان، بصری، ۱۰۵
ماء الهندباء =الهندباء، ابن سینا، ۳۱۹
مأکول و مشروب، هروی، ۱۲۹، ۳۰۸
مبادی الوصول الی علم الاصول، علامهٔ حلی، ۱۲۵
المبتدی بعلم احکام النجوم، ابوالخیر حسن، ۳۳۷
مبتهج الاصحاء، بهجة الاطباء، ۱۳۵
مبدأ تاریخ سنی العالم، مصری، ۴۰
المبدأ و المعاد، ۶۶
متفرقات، ۵۳، ۳۳۰، ۳۵۹
متفرقات، تونی، ۲۳۲
متفرقات درکیمیا و طبیعی، ۳۳۹
متفرقات در نجوم، ۴۱
مثلث منظوم =نصاب مثلث =نظم مثلث، بدیعی، ۳۴۳
مثنوی در معما =دستور معما، هروی، ۲۷۸
مجربات، ۲۳۹
مجربات اکبری، ارزانی، ۳۵۶
مجربات الطلیطلی =الوساد الکبیر، اندلسی، ۳۲۵
مجربات پزشکی، محمّد ابراهیم، ۳۷۳
مجمع الادویه ناصری، تفرشی، ۳۶۵
مجمع الحساب، ذوالفقار بن محاربی، ۳۰۲
مجمل اصول الاحکام، جیلی، ۴۵، ۵۸، ۷۸
مجمل الحکمة، ۳۲۸
مجموع الصنایع، ۱۸۷، ۳۰۶، ۳۶۷
مجموعه، ۹، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۲۰، ۲۴، ۲۵، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۱، ۳۲، ۳۶، ۴۰، ۴۱، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۹، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۵، ۵۷، ۵۸، ۶۰، ۶۲، ۶۹، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۳، ۸۶، ۸۹، ۹۳، ۹۵، ۹۸، ۹۹، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۴، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۵۲، ۱۵۸، ۱۶۴، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۸۰، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۶، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۷، ۲۳۹، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۶۸، ۲۷۰، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۶، ۲۸۸، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۶، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۵، ۳۰۸، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۱، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۸، ۳۳۰، ۳۳۲، ۳۳۵، ۳۳۷، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۴۶، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۵۹، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۴، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۰
مجموعه، احمد غلام، ۹۶
مجموعه اکبری، حسینی سراجه، ۱۹۹
مجموعه شمسی، ابوالخیر، ۲۴۳
مجموعة الممالک، پیشاوری، ۲۱۸
مجموعة النجوم، ناصری، ۱۹، ۲۳
محجة القرب بمحبة العرب، عراقی، ۲۱۷
محرم نامه، ۸۰
محمودیه (رساله)، زنجانی، ۲۵۵
مختار اللفظ فی الطب، ابوالفرج عبدالرحمن، ۱۰۱
المختار من کتب الاختیارات الفلکیة، موصلی

حاسب، ۵۵
مختصر الاسرار، بلخی، ۲۰، ۴۹
مختصر الالوف و الادوار لأبی‌معشر البلخی، تنوخی، ۴۳
مختصر انولوطیقا، فارابی، ۸۸
مختصر تذکره انطاکی، ۳۶۱
مختصر طلیعة العلوم، فارسی، ۲۹۲
مختصر فروق اللغات، ۳۰۵
المدخل المفید و غنیة المستفید =اربع مقالات، مغربی اندلسی، ۴۳
المدخل الی علم احکام النجوم، قمی منجم، ۱۸، ۹۱
المدخل الی علم النجوم، ۲۰۰
مدخل منظوم، خجندی، ۲۱، ۷۷، ۲۲۲، ۲۴۷، ۲۹۶، ۳۵۴
مرآت البلها =مفتاح الاخلاق مظفری، لشکرنویس، ۲۸۰
مرآت الجواهر، امان اللّه، ۱۹۶
مرآت المحققین، شبستری، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳
مراتب العلوم =احصاء العلوم، فارابی، ۸۷
المرشد فی الطب، رازی، ۳۲۰
مرصاد العباد =اعتقادیه =کارنامهٔ بلخ، ۱۵۳
المرغوب و المحذور لتحفة الدستور، شیرازی، ۱۶۳
المرکبات الشاهیة، ۱۷۵
المرموزة =شرح قصة حی بن یقظان، ابن سینا، ۱۰۸
المسائل الطبیعیة =مابال =فصول ارسطاطالیس =الجامع، فیثاغوری، ۱۸۷
المسائل العشر، ابن سینا، ۸۷
المسائل العویصة =ایضاح براهین من مسائل عویصة، ابن سینا، ۸۷
مسائل القصرانی =الجامع لعلم الاحکام =المسائل فی احکام النجوم، ۱۱۰
مسائل خالد بن ولید از مریانس راهب، ۲۶۱
المسائل فی احکام النجوم =مسائل القصرانی =الجامع لعلم الاحکام، ۱۱۰
مسائل فی الفرائض، ۲۵
مساحت فارس و عراق، ۲۱۵
مساحت، قاضی‌زادهٔ رومی، ۵۳، ۵۷
مساحت کرهٔ ارض، ۵۸
مسالک و ممالک =ابعاد و اجرام =اجرام سفلی و اوضاع اجرام علوی، بیرجندی، ۲۲۱
مشارق الانوار السلطانیه، حسینی، ۳۷
المشاعر، شیرازی، ۳۶۹
مشجرة الأمراض، ۳۱۵
المصائد و المطارد، ابوالفتح محمود، ۳۳۲
مصابیح الظلم و مفاتیح الجود و الکرم، مؤمن، ۳۲۱
مصباح العلاج، اصفهانی، ۳۶۲
المصباح فی اسرار علم المفتاح، جلدکی، ۳۱۰
مضمار دانش =فرس نامه، گیلانی، ۷۵
مطالبی به نقل از «نهایة الطلب» و «شرح المکتسب»، ۲۶۰
مطالبی در تکلیس و تحمیر و تحلیل اجساد، ۲۶۱
مطلب السؤال، تنکابنی، ۱۷۸
مطلبی در کیمیا به نقل از سید شریف، ۲۶۱
مطلع (مطالع) الحکم، قائنی، ۲۴۴
مطلع (مطالع) هیلاج، قائنی، ۲۴۴
مطلوب طالب، انصاری، ۱۴۰
معالجات، ۲۷۲
معجونات یاقوتی =مفرح یاقوتی، شیرازی، ۱۱۱
معراج الخیال =حسن و دل =افسانهٔ عقل، نیشابوری، ۲۷
معرفت احوال مریض، ۱۷۴
معرفت ادویه =قرابادین، میرزا علی‌رضا خان، ۲۵۱
معرفت تقویم، تهرانی، ۲۳۲
معرفت تقویم، خاتون‌آبادی، ۲۶۹

معرفت تقویم، سعد بن محمّد، ۲۴۵
معرفت تقویم، لاهیجانی، ۷۷، ۹۴، ۲۹۴، ۲۹۶، ۳۰۰
معرفت تقویم منظوم، ۱۹۷
معرفت سموم، ابن سینا، ۱۹۸
معرفت قبله، ۷۷
معرفة الاسطرلاب، السری، ۱۰
معرفة الجیب =ربع مجیب =ربع الدستور، ۲۶۹
معرفة السموم =سموم، شیرازی، ۱۱۱
معرفة السیاق =ذخیره =اوارجه، ۱۱۶، ۱۱۸
معما، دوانی، ۲۴۶
معنی الفلسفة، افلاطون، ۱۰۷
المغنی فی الادویة المفردة، مالقی، ۱۶۴
المغنی فی شرح الموجز، کازرونی، ۹۵، ۱۳۰، ۱۴۷، ۱۵۴
مفاتیح الغیب، مجلسی، ۵۵
مفتاح الاخلاق =مظفری =مرآت البلها، لشکرنویس، ۲۸۰
مفتاح الافلاک، لکهنوی، ۳۰۳
مفتاح الخزاین، انصاری، ۲۹۹
مفتاح الشفا، خوانساری، ۱۲۸، ۱۶۲
مفتاح الطب، بغدادی، ۲۵۵
مفتاح النجوم، تبریزی، ۲۶۴
مفتاح فتوح الأسفا فی فتح باب معنی بیت الدفغا، ۲۸۸
مفتاح کنوز ارباب قلم و مصباح رموز اصحاب رقم، خیرالدین خلیل، ۳۰۶
مفرح القلوب، ارزانی، ۲۴
مفرح یاقوتی =معجونات یاقوتی، شیرازی، ۱۱۱
المفردات المشترکة، مجلسی، ۱۸۵
مفردات و مرکبات =قرابادین، ۳۶۷
المفرد و المرکب =تقسیم الالفاظ، جرجانی، ۲۹۱
مقالات =الآراء الطبیعیة، فلوطرخس، ۸۸
المقالات التبیانیة فی المقامات السیاقیة، رضائی، ۱۱۶
مقالات خواجه عبداللّه، هروی، ۱۷۲
المقالة الثانیة من کتاب ایرن فی رفع الاشیاء الثقیلة، مخانقی، ۲۹۰
مقالة فی... =الضوء، بصری، ۱۰۵
مقامات شاه نعمت‌اللّه ولی، ۱۷۳
مقامع الفضل =آصار رشت، کرمانشاهی، ۲۸۴
المقدمة الجزریة، جزری، ۱۲۰
مقدمة الکلام =الاعتقادات =اصول الدین، طوسی، ۳۲۶
مقدمة فی الحساب =اللمع فی الحساب، مصری، ۱۳۰
الملأ الاعلی =العلم الالهی =العلم الأعلی، فارابی، ۱۰۷
ملحقات شمسیة الحساب، بیهقی، ۱۳۰
ملحمهٔ دانیال =فصول ملحمه، ۹۸، ۱۲۴
ملحمة الامام علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام، ۱۳۴
ملحمة دانیال، ۲۲۰
الملخص فی الهیئة، چغمینی خوارزمی، ۳۲
مناجات =کلمات خواجه عبداللّه، هروی، ۲۷۳
مناجات موسی، ۳۳۰
منافع احجار، حاسب، ۲۳۷
منافع حجامت، شیرازی، ۱۱۱
منافع حیوانات، ۳۲۸
منافع و مضار خوردنی‌ها و نوشیدنی‌ها، هروی، ۲۳۹
منتخب اشجار و اثمار =منتخب شجره و ثمره، ۲۸۴
منتخب الزمان، چراغ بیگ، ۲۲۳
منتخب الطرائف، ۲۱۰
منتخب برهان الکفایة، ۲۰
منتخب تذکرة الشعراء دولتشاهی، ۱۷۵

منتخب ذخیرهٔ خوارزمشاهی، ۱۷۲، ۱۷۴
منتخب شجره و ثمره =منتخب اشجار و اثمار، ۲۸۴
منتخب قرابادین شفائی، میرزا محمّد، ۳۷۰
منتخب کامل التعبیر، ۱۷۱
منتخب کتاب ینبوع، ۱۷۰
منتخب لوامع الاشراق، ۱۷۴
منتخب معالجات ابقراط، گیلانی، ۲۳۸
منتخب منافع بقول، ۳۷۰
منتهی الادراک فی تقاسیم الافلاک، ثابتی خرقی، ۱۰، ۱۱
منشئات، ۲۷۱، ۲۷۳
منظومهٔ حساب =حساب منظوم، خاوری، ۱۱۸
من لا یحضره التقویم =غنیة الأنام فی معرفة الساعات و الایام، کاشانی، ۲۹۲
من لا یحضره المتطبب، ۱۴۷
منهاج الاستخراج، مشیر خان، ۲۹
منهاج البیان فیما یستعمله الانسان، بغدادی، ۱۳۵، ۱۵۲، ۱۹۱
منهاج الدکان و دستور الاعیان، ابوالمنی داود، ۳۱۸
منهاج الکرامة فی معرفة الامامة، علامهٔ حلی، ۲۱۰
منهاج المبتدین، حسینی، ۳۸۳
منهاج کیوان گنجوی، ۲۵۸
موالید =احکام موالید، بلخی، ۱۴، ۲۰، ۵۰
موالید (کتاب)، ۳۹
موجز القانون، قرشی، ۲۹۵
الموجز فی الطب، قرشی، ۳۰۹، ۳۳۶، ۳۴۹
الموجز فی شرح القانون، قرشی، ۱۶۰، ۳۴۰، ۳۵۸
الموجز فی علم القوافی، نحوی، ۲۸۳
الموسیقی، ۲۸۸
موسیقی، ۱۱۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۳۴۵
میالاطیس اکبر (کتاب)، ۲۳۷
المیامر =اثولوجیا، نیشابوری، ۱۴۴، ۳۸۵
میزان الحساب =زبدة الحساب =حساب، قوشچی، ۵۲، ۵۷، ۷۶، ۱۱۴، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۵۲، ۲۴۳، ۲۹۲، ۳۷۵
میزان الطبایع، تقی‌الدین محمّد، ۳۸۲
میزان الکلام، مسعود بن محمود، ۲۹۱
میزان المقادیر فی تبیان التقادیر، قزوینی، ۳۶
الناسخ و المنسوخ، حلی، ۳۵۹
نامهٔ علم‌الدین به خواجه و پاسخ وی، طوسی، ۹۰
نامهٔ نامی =هوسنامه =سی بخش، شیرازی، ۲۷۹
نجوم (رساله‌ای در)، ۲۴۳
النجوم (رسالة فی)، ۳۴
نجوم و احکام طوالع (رساله‌ای در)، ۹۴
نزهت نامهٔ علائی، رازی، ۴۹، ۳۰۶
نزهة العاشقین، علی بن محمود، ۱۱۷
نزهة القلوب، قزوینی، ۱۶۴، ۲۲۵، ۲۳۷، ۳۱۲
نزهة الناظر فی الجمع بین الاشباه و النظائر، حلی، ۱۸۵
نسخه‌جات، ۳۸۰
نسخه‌های پزشکی، ۲۵۸
نصاب مثلث =نظم مثلث =مثلث منظوم، بدیعی، ۳۴۳
نصایح، ۱۴۱
نصایح یوسفی =انوار حکمت، هروی، ۲۳۳، ۲۸۲
نصیحت، بلخی، ۱۷۳
النضج و حقیقته، شیرازی، ۹۶
نظام التواریخ، بیضاوی، ۱۹۴
نظم الباب الحادی عشر، زنجانی، ۲۵۸
نظم اللئالی، لاهیجانی، ۳۲۹
نظم مثلث =مثلث منظوم =نصاب مثلث، بدیعی، ۳۴۳
نفایس الفنون فی عرایس العیون، آملی، ۱۱۰، ۳۶۴
نفثة المصدور، زیدری نسوی، ۵۵
نفس (رساله‌ای در)، ۶۵

نقد جامع، بصری، ۲۱۳، ۲۱۴
نقود الحساب، گوپاموی، ۲۴۳
نکات الاحکام =احکام مغربی =احکـام تـحاویل سنی العالم، اندلسی، ۱۹، ۳۱، ۲۴۷
النکت الاعتقادیة =النکت فی مـقدمات الاصـول، بغدادی، ۶۷
النکت فی مقدمات الاصـول =النکت الاعـتقادیة، بغدادی، ۶۷
نوادر حسابیه، ۱۱۵
نوروزنامه، ۲۴۲
نوروزنامه، حسینی، ۳۲۴
نوروزنامه، شهابی، ۳۰۴
نوروزنامه =نوروزیه =احکام نوروز، قزوینی، ۳۷
نهایة الادراک فی درایة الافلاک، شیرازی، ۳۸
نیل المرام، مقری، ۱۵۳
واجبات نماز و زکـات و خـمس و روزه و جـهاد، جرجانی، ۱۷۰
واردات، انصاری، ۲۳۴
وبائیه (رساله)، مازندرانی، ۲۰۴
الوباء =تحقیق امر الوباء، جرجانی، ۱۰۷
وجود العاشقین =عشقیه، حسینی، ۴۴
وجیزه در واجبات نماز =ترجمه الفیه، ۱۵۲
الوجیزة، عاملی، ۱۰۴
الوجیزة فی معرفة الاسطرلاب، کسنزانی، ۳۸۰
الوساد الکبیر =مجربات الطلیطلی، اندلسی، ۳۲۵
الهادی فی الطب، ۱۴۹
الهبة (الهیئة) السنیة فی الهیئة السنیة، سیوطی، ۴۴
هدایة الحکمة، ابهری، ۳۵۴
هدایة الرغیب حین الغیاب عن الطبیب، سید عـلی اکبر، ۳۸۴
هدایة الرمی، علوی، ۳۱۴
هدایة المبتدئین، ۲۰۲
هدایة النجوم، شیروانی، ۲۷
هلیلهٔ کابلی، گیلانی، ۲۳۹
الهندباء =ماء الهندباء، ابن سینا، ۳۱۹
هوسنامه =سی بخش =نامهٔ نامی، شیرازی، ۲۷۹
هیئت اجرام سفلی و اوضاع اجرام علوی =ابـعاد و اجرام، بیرجندی، ۶۴
هیئت، ثانی، ۲۶۸
هیئت =فـتحیه، قـوشچی، ۳۷، ۱۲۰، ۱۴۲، ۲۳۴، ۳۰۴، ۳۲۶، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۷۵
یادداشت‌های پزشکی، ۳۷۸
یادگار، حسینی جرجانی، ۶۴
یزدان شناخت =ایزد شناخت، ۶۵
ینبوع الجذور، حسینی جیلانی، ۱۳۷
یواقیت العلوم و دراری النجوم، ۲۸۳

✧✧✧